

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

Commentaria In Rvbricas Breviarii Romani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

COMMENTARIA IN RVBRICAS BREVIARII ROMANI.

SECTIO PRIM A.

De Horis Canonicis in genere.

AD pleniorē de Horis Canonicis tractationem prænōtanda putauimus ea breuissimè , quæ Theologi, Canonistæ, & Summistæ de Horis ijsdem docuere, hoc est, de Nomine, Origine, Numero obligatione, Defectibus, & Pœnis ad Officium diuinum pertinentibus.

SECTIONIS PRIMÆ CAPITA SEX.

1 De nomine Officij, & Horarum Canonicarum.	Tit. 1. De omissione diuini Officij.
2 De origine Officij diuini.	2 De mutatione Officij diuini.
3 De partibus diuini Officij, & Horarum numero.	3 De intentione diuini Officij.
4 De obligatione Officij diuini.	4 De attentione diuini Officij.
5 De defectibus in Officio diuino contingentibus.	5 De prolatione diuini Officij.
6 De pœnis circa diuinum Officium.	6 De tempore Officij diuini.
	7 De loco diuini Officij.
	8 De ordine diuini Officij.
	9 De interruptione diuini Officij.

De nomine Officij, & Horarum Canonicarum. Cap. I.

Officium est quasi efficium, secundum Hieron. in lib. de Officij, unicuique enim conuenit suum efficere officium, vel secundum Isidorum, ut quilibet. *D. Barch. Gauant. Tom. II.*

que illa agat, quæ nulli officiant, vel secundum eundem, est proprius, congruus actus cuiusque personæ secundum mores Ciuitatis, vel institutæ professionis. Diuinum dicitur, quia est proprius actus eorum, qui Deo sunt dicati.

A 2 Ho-

2 *Hora* dicta sunt, vel ab orando: nam hora idem videtur esse, ac, ora, cum aspiratione, Deum, vel melius: quia definitis horis ex instituto Ecclesie recitantur. *Azor. par. 1. lib. 10. cap. 1. quæst. 1.*

3 *Canonice* appellantur, id est Regulares, quia iuxta regulam Ecclesiasticam. Alij dixerunt, quia Canonorum Choro addictorum sunt preces. *Azor. vbi supra.* Alij, quia Canonicum, & Ecclesiasticum sunt idem, quod probat *Steph. Durand. lib. 3. de ritibus cap. 1.*

4 *Hora Canonice* dicta sunt aliquando, *Cursus*, vt in vita S. Germani Episcopi, Parisiensis scribit Fortunatus. Picta-uorum Episcopus c. 64. & 79. apud Sur. Tom. 3.

De origine Officij diuini.

Cap. II.

1 **A**postoli ab Hebræis acceperunt horas orandi, & hora Tertia erant orantes in Pentecoste. *Act. 2.* hora Sexta Petrus orabat. *Act. 10.* ad Horam Nonam ascenderunt in Templum Petrus, & Ioannes. *Act. 3.* Media nocte orabant Paulus, & Silas. *Act. 16.* quare easdem horas præscribere fidelibus ex *Clement. lib. 8. constit. cap. 40.* Non ergo Pelagius I. vt ait *Maurolicus in Martyrolog. 27. Augusti,* neque Pelagius II. vt voluit *Polidor. Virgil. lib. 6. de inuent. rerum cap. 2.* Neque Damasus, ex *Pontificali c. 39. in eius vita,* dicendi sunt auctores, sed ij, vel formulas officij Decretis firmauerunt, vel ritus amplificaerunt.

2 Certe Gelasius I. & duo Gregorij I. & VII. formulæ officij, quæ nunc vti-mur, dicuntur Constitutores, & Reformatores à Pio V. in *Bulla sua initio Breuarij edita,* & non alij.

3 Præterea certum est, non eodem tempore Horas omnes institutas fuisse. Nam Primam, & Completorium, vltimò fuisse additas docet *Radulphus Tungrensis prop. 14.* & nos dicemus, cum de singulis Horis agemus, *Sectione quarta.*

De partibus diuini Officij, & Horarum numero. Cap. III.

1 **S**eptem hora sunt, & octo, de quibus fortè mandatum accipis, vt des illi partem. *Ecl. 11.* communior est opinio, septem esse, Matutinum, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperas, & Completorium. ita in *Concil. Cabilon. 2. can. 59.* iuxta illud *Psal. 118.* Septies in die laudem dixi tibi. *fusè Azor. cap. 1. quæst. 2.*

2 Qui volunt esse octo, diuidunt Laudes à Matutino, & deducunt ab *Esdra. lib. 2. cap. 9.* Qui quater in nocte, & quater in die iussit laudari Deum. *lege Nauarr. de orat. cap. 3.*

3 Romæ nullum fuit interstitium inter Matutinum, & Laudes, vt testatur *Amar. in prolog. de ord. Antiphonarij.*

4 Ordo Horarum patet ex *cit. Concil. Cabil.* quamuis *Rabanus lib. 2. de instit. cler. cap. 3.* easdem numeret incipiens à Laudibus, quas vocat Matutinas preces, & eas terminet in nocturnas Vigilias; sed hæc certè, hoc ordine posito, spectarent potius ad sequentem, quam ad præcedentem diem.

5 Non caret mysterijs hic numerus Horarum septenarius: & primò respectu creationis, vt agamus Deo gratias pro rebus creatis in septem diebus, ita *Cassianus de instit. Mon. lib. 3. cap. 3.* Secundò, Redemptionis nostræ mysteria his horis operata fuisse; nam media nocte natus est Christus, & resurrexit. Hora prima ductus ad Pilatum. Tertia lingua Iudæorum in Crucem actus, flagellis cæsus, spinis coronatus. Sexta verè Cruci affixus. Nona expirauit, & ad inferos descendit. Vespertina de Cruce depositus est; eadem hora cœnauit, pedes lauit, Eucharistiam consecit. Hora Completorij orauit in horto. Tertiò respectu nostri, Speties in die cadit iustus. *Prouerb. 24.* & nos septies orando resurgimus. Quartò, numerus vniuersitatis est septenarius, ex *S. Greg. Papa,* & in multis à Sanctis Patribus commendatur. Quintò, Septem assumit Demon nequiores

res spiritus contra nos, quæ ratio est *Mi-
ob. Timothei in spec. ordinandi 3. part. tract.
6. cap. 4.* ubi & addit Sextam causam, ad
septiformem sancti Spiritus gratiam
obtinendam. Denique septem fiere
partes Orationis Dominicæ à Christo
traditæ.

6 Adhuc in vna quaque hora septem,
vel octo particule numerantur à *Rubert.
lib. 1. de diu. offic. cap. 2.* hoc est: Deus in
adiutorium, Hymnus, Psalmi, Antiphona,
Capitulum, Responsorium breue,
Oratio completiua. in Laudibus autem,
Vesperis, & Completorio, adduntur
Cantica Euangelica, quia, *inquit Rupert.
canuntur pro octaua, & spectant ad bea-
titudinem; de quibus & nos dicemus in-
fra Sectione quarta.*

De obligatione Officij diuini.
Cap. I V.

1 Non esse iuris diuini officium di-
uinum, sed tantum iuris esse Ca-
nonici, communior est opinio. Vide
Azor. cap. 1. quest. ult.

2 Illud autem hodie est legitimum of-
ficium diuinum, quod Pij V. iussu est edi-
tum, Clem. VIII. & Urbani VIII. aucto-
ritate recognitum, & ad hoc tenentur,
quicumque tenentur recitare Canoni-
cas Horas, exceptis ijs, qui ante ducentos
annos alia vsi sunt officij diuini formula.
Hæc in *Bulla Pij V.* plura inferius, vbi de
Breviario Romano *Secl. 2. cap. 2.*

3 Tenentur autem ad Horas Canoni-
cas recitandas primò Beneficiati, qui ti-
tulum habent Ecclesiastici beneficij, siue
sit beneficium tenue, & est communior
opinio. *Nauarr. de orat. cap. 7. num. 27.*
siue sit præstimonium. *idem cap. 21. n. 9.*
& Pius V. in *Bulla*, siue sit commenda-
tum. *Nauarrus cap. 20. nu. 16.* siue sit ma-
nuale, vel amouibile. *Azor. cap. 4. quest. 2.*
scilicet. 11. de orat. ad finem. siue nondum
percipiantur fructus, cum spe tamen per-
cipiendi, *idem cap. 7. num. 30.* siue fru-
ctus fiat reseruati alicui. *Azor. cap. 4. q. 5.*
siue nunquam sint percipiendi de con-

sensu, vel ob culpam beneficiarij. *Azor.
ibidem.* siue titulum tantum habeant
cum suffragio in Capitulo, *idem ibid.*

4 Non tenetur Coadiutor, vt Coadiu-
tor, *Nauarr. cap. 20. num. 17.* neque Pen-
sionarius. *ibidem cap. 7. num. 25.*

5 Porro incipit sibi prædictis obligatio
die possessionis iadepæ (quam debent
procurare citius, ne cum culpa differatur)
ex consuetudine Romanæ Curie; testan-
te *Parisiens. lib. 1. de resignat. benef. q. 9.
num. 15.* immo ab Hora, quæ respondet
horæ, in qua possessio capta est, *Bonac.
loco mox citando par. 4. num. 10.*

6 Qui plura habet beneficia, ad vnum
Officium recitandum est tantummodo
obligatus, *Palud. 4. dist. 25. q. 5. quem se-
quuntur alij apud Bonacim. disp. de Hor.
canon. 1. q. 2. par. 4. num. 27.* qui addit nu-
mero 28. eum, qui duo habet beneficia,
alterum iustè, iniustè alterum, teneri ad
recitanda duo Officia. vide ibi optimam
causam.

7 Initiati sacris Ordinibus tenentur ad
Horas Canonicas ex præcepto S. Grego-
rij Papæ, vt docet *Cornel. Scultingius to.
1. Biblioth. Eccles. part. 1. cap. 24.* vbi ci-
tat in hanc Historiam de S. Gregorij præ-
cepto Hermanum Gigantem in flore
temporum. Præcipitur iisdem, in *Con-
cil. Basiliensi cap. qualiter.* at ex sola con-
suetudine eos obligari vult. *Nauarr.
cap. 7. num. 2.*

8 Si censuris innodati sint, adhuc te-
nentur. *Sylu. Hora quest. 3.*

9 Incipit autem eorum obligatio, sta-
tim ac ordinati sunt Subdiaconi, scilicet
ad eam Horam, quæ in Choro tunc tem-
poris dicenda esset, *Azor. lib. 10. cap. 13.
quest. 17.* quod si anticipent, recitando
Horas antequam iniciantur, adhuc ite-
rum debent easdem recitare, *Bonac. loco
citato par. 5. num. 11.*

10 Regulares quoque professi, tam
mares, quam femine, Choro addicti,
tenentur ad Horas Canonicas recitan-
das. *Nauarr. cap. 7. num. 21.* ex consue-
tudine vbique recepta, ait *Caiet. V. Horæ.*
si verò eijciantur per sententiam, aut ad
tristimes compellantur, non tenentur.

Sot. libr. 10. de iust. quest. 5. art. 3. quem sequitur Bonac. disp. 1. quest. 2. punct. 2. num. 3. nisi sint in ordine sacro, ibidem. Volunt autem eiusmodi reos teneri. Nauarr. cap. 7. num. 20. Aror. cap. 6. quest. 7. & alij, quibus contentio.

Incipit in his obligatio ab hora, qua professionem votorum solemnem emisserunt, vt in similibus dictum est supra num. 5. & 9.

De defectibus in Officio diuino continentibus. Cap. V.

Reuocari possunt defectus omnes in hac materia ad nouem Titulos, nempe, omissionem, mutationem, intentionem, attentionem, prolationem, tempus, locum, ordinem Horarum, & interruptionem, de quibus hoc loco breuissimè, & quasi per Aphorismos. Fufius ad hæc stimulos addit, hoc est, rationes, & argumenta ad perfectum Hymnodia: usum. Anacletus Siccus nostra Congregationis in libro edito de Ecclesiastica Hymnodia, cantantibus in choro valde utili, & propè necessario.

De Omissione. Tit. I.

Quotidiana recitandi Officij diuina obligatio cœpit Anno Domini 540. ex Siegberto in Chronicis. quare, qui totum officium vnus diei omittit, etiam absque contemptu, sine iusta causa per solam negligentiam, peccat lethaliter. Nauarr. cap. 7. num. 1. & est communis; vnũque peccatum est, sed grauius, si vnica voluntate omisit totum. ibidem num. 6. at in Subdiacono, & Beneficiario simul, est duplex peccatum, ob duas obligationes, Ordinis, & Beneficij, quod & in sequentibus nota. DD. apud Bonac. loco cit. quest. 5. punct. 1. num. 4. non autem, si plura habeat beneficia, vt diximus supra cap. 4. num. 6.

Idem dic de eo, qui omittit Horam integram. Nauarr. loco citato numero 1.

Idem de eo, qui omittit Horæ partem notabilem. Nauarr. num. 44. quam ibidem ex S. Antonino docet esse tertiam horæ partem, ibidem. Alij putant medietatem horæ paratæ, apud Bonacin. loco citato num. 2. censet Ioann. Petrus Moneta nostri Ordinis, de distribut. part. 2. questione 3. num. 33. decimam partem esse notabilem. Placet mitior Lessij Bonacin. sententia, Horam paruam integram tantum esse materiam peccati mortalis, & infra eam esse ita modicam quantumcumque partem, vt Ecclesia non credatur ob eam facere velle reos ignis æterni.

Qui omittit Officium in primis sex mensibus ab adepta possessione beneficij, licet non amittat fructus, peccat tamen. Pius Quintus in Bulla apertè, Ex proximo Lateranensi.

Excusatur primò ob infirmitatem corporis iudicio Medici. Nauarr. capitulo 21. num. 16. & si res est adhuc dubia, accedat assensus Superioris, Sotus libro 10. de iustit. quest. 3. Neque tunc tenetur audire alium recitantem, Nauarr. cap. 11. num. 6. quod intellige de impotentia ad totum officium, vel ad maiorem partem eiusdem, in quibus casibus ad nihil tenetur; si verò potest recitare maiorem partem, vel æqualem, excusatur tantum à minori, vel æquali, quam non potest. Sanchez in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 19. num. 2. Secundò, cæcus excusatur, si cum socio non potest recitare, quem non habet. Nauarr. num. 13. quòd si bonam partem memoria teneat, eam recitet. num. 15. Tertio, infirmus, qui non facilè socium habet, quo cum possit sine sui præiudicio recitare, num. 19. idem Nauarr. Quarto, grauis occupatio excusat, quæ omitti nequit, neque differri sine aliorum offensione, & ea est ad longum tempus, vt desit tempus ad recitandum. Nauarr. num. 34. Quintò, iusta occupatio in Choro, querendi Psalmos alijs, incelandi, &c. Sanctus Antonin. part. 2. tit. 9. capit. 12. §. 3. cum Nauarr. cap. 11. numero 36. Sextò, non excusat autem peregrinatio

susce-

suscepta legitime; *Nauarrus num. 33.* neque studium litterarum, etiam si per substitutum seruiatur Ecclesie, *idem nu. 31.* Septimò, ob carentiam Breuiarij, etiam ex culpa, à qua non excusatur, tamen ab officio excusatur. *Azor. cap. 13. quæst. 16.* An verò à toto, vel à parte excusetur, eadem dicitur, quæ suprà de infirmo, & cæco. Octauò, ignorantia regularium officij excusat, licet peccet, qui suscipit ordinem, vel beneficium cum hac ignorantia. *Nauar. num. 20.* nisi bona fide suscipiat, se statim cum alio recitaturum. *Azor. quæst. 18.* Nond, merus mortis excusat, si ab hostibus Ecclesie periculum vitæ immincat, *idem Azor. quæst. 19.* Decimò, si absoluitur à Papa, non tenetur recitare; *Nauarr. cap. 11. num. 31.* ab Episcopo non potest absolui. *num. 24.* Potest autem religiosus, vt religiosus, non teneri, ex dispensatione Superioris, vt, ex causa studiorum, vel alia iusta; quia potest Superior in legibus Religionis dispensare: *Lessius cum Bonac. disp. 1. quæst. 2. punct. 2. num. 9.* Superiorem intellige supremum, ait *Bonac.* Denique tenuitas beneficij non ultra octo ducatos, ex quadam æquitate, Confessarij prudentis arbitrio, excusare potest à quotidiana officij recitatione, dummodo diebus festis recitetur. *Homobon. noster tract. 4. c. 5. quæst. 33.* quod & concedunt alij apud *Mollesium trac. 5. de hor. can. cap. 3. num. 26.* quando non excedit sexdecim ducatos.

De mutatione Officij diuini.

Tit. 2.

1 **S**acra Rituum Congregat. respondit, non esse relinquendum officium debitum pro alio officio deuotionis. die 29. Nouemb. 1603.

2. Episcopus Regularis debet officium recitare iuxta ritum suæ Diocesis, non regulæ, & occurrente festo Regulæ in festo Diocesis, hoc præferri debet. ita censuit Sacra Rituum Congregatio 11. Iunij 1605.

D. Barth. Gauant. Tom. II.

3. Cappellani Episcopi, qui cum eo recitant officium, debent se illi conformare, eadem Congregat. die eadem.

4. Qui sunt de gremio Ecclesie; debent recitare officium, quod in Choro dicitur, & licet extra Ecclesiam, vel Diocesim morentur, decet eos recitare officium proprium Ecclesie ipsorum, eadem Congreg. die 8. Septemb. 1602.

5. Clerici, licet adscripti alicui Ecclesie, & eiusdem seruitio, non tamen obligati Choro, & quicumque alij Clerici seculares, Regularesue in Ciuitate, vel Diocesi commorantes, non tenentur recitare officia propria Sanctorum illius Diocesis, vel quæ de consuetudine in eadem Ecclesia recitantur in Choro. eadem sacra Congregatio die, quæ suprà 8. Sept.

6. Festum Patroni principalis loci tenentur omnes cum officio de eodem, etiam Regulares, celebrare; non autem octauam Regulares, vt censuit sepius eadem Sacra Congreg. & postremo 27. Maij 1628.

7. His casibus exceptis, & alijs, qui habentur apertè in Rubricis, seu Decretis Sacr. Congreg. De quibus nos infra suis locis; non licet mutare officium vnius diei in Breuiario Romano præscriptum in officium alterius diei; & qui mutat, præcepto non satisfacit. *DD. apud Bonacin. quæst. 3. puncto 1. num. 17.* & fusius probat *Hieron. Onuphrius in aureo hac de re opusculo Bononia edito; quod, ne unquam pereat, dabimus in calce huius Voluminis:* tum quia *Ius V.* in Bulla non modo præcipit substantiam, sed etiam modum, & formam Horarum Canonum quia motus ille fuit, grauissimè ferens varietatem orandi, & *Suarez tom. 2. de relig. lib. 4. cap. 23. nu. 12. & 14.* ita improbat mutationem, vt si fiat, sine causa rationabili, improbabilem eam esse mutationem prorsus existimet. Addit *Bonacin. num. 19.* neque Episcopum posse hanc præscribere mutationem: quod intellige cum *Suar. loco citato cap. 11. num. 6. & cap. 23. num. 17.* si ab Episcopo id fiat ex lege, aut quasi permaneret, quod, ait, ad Papam spectare. Quod si mutatio

A ; fiat.

fiat, etiam ex inaduertentia debent omiffa suppleri. *Tolet. in summ. lib. 2. cap. 13. num. 6. & Bonacina num. 18. loco citato.* quare in hac re non audiendus *Sylu. V. Hora quest. 12. qui ante Pium Quintam vixit, neque Nauar. qui capit. 19. num. 217. ante Pium scribens permittit, si raro mutatio fiat.*

8 Sed neque fieri potest mutatio ritus, ut scilicet duplici ritu celebretur Festum, quod alias simplici sub ritu, vel semiduplici decretum est. *Doblores qui supra.* Et sacra quidem Congr. Rituum die 23. *Novembris 1602.* decreuit, quod de Sancto cuius insignis Reliquia habetur, fieri potest Officium duplex minus in eius festo; dum modo sit Reliquia approbata, ea prorsus regula, qua *Greg. XIII. die 30. Decemb. 1573. in Bulla, quam affert Genuensis in praxi Neapolit. cap. 65. in 3. edit. 1616. concellerat Ecclesijs Hispaniarum festa sanctorum naturalium, & quorum reliquias insignes haberent, sub ritu duplici celebrare posse; licet in Breuiario non existerent, vel minori ritu haberentur. Vide infra sect. 3. cap. 3. num. 5.*

9 Denique eadem Sacra Rituum Congreg. decreto edito die 8. *Aprilis 1628.* Rubricis Breuiarii nunc addito, & approbato a Sanctiss. D. N. Urbano Octauo, censuit, & re mature discussa decreuit, non potuisse, neque posse locorum Ordinarios tam seculares, quam regulares addere Calendarijs etiam proprijs (quod idem est, ac mutare Calendarium Romanum) Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quae Breuiarii Romani Rubricis, vel Sacra Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia concessuntur; sub pœna; quod non fiat satis obligationi recitandi distincti Officij, & consequenter non faciendi à clero fructus suos beneficiorum.

10 Et multo minus adhiberi possunt officia festorum alia à Sacra Rituum Congregatione non approbata, quae in predicto Decreto eadem merito reiecit, & damnauit, & pro reiectis, & damnatis haberi voluit, & præcepit; sub pœnis

contentis in Indice librorum prohibitorum ex Decreto Conc. Trident. edito, & impresso; hoc est, ut, præter peccati mortalis reatum, quo afficitur ille, qui prædictis vitur, iudicio Episcoporum seuerè puniatur; quod expressè habetur in *Regula 10. in fine, & in Bulla Pij IV. 24. Mart. 2564. pro eodem Indice data.*

11 Neque item potest Episcopus extendere officium, quod fieri solet in Ciuitate ad suam Dioccesim contra Decretum hac de re à Sac. Rit. Congregat. die 16. *Januarij 1607.* & consequenter multo minus officium, seu lectiones approbatas pro vna Ecclesia, illud, vel illas extendere ad alienas Ecclesias, sui que clerici vsum. Habes hoc idem in Decretis Sac. Congreg. Rit. in Breuiario apposis.

12 Atque in prædictis num. 8. & 9. strictim est accipiendum nomen, *Sancti*, hoc est, canonizati ab ecclesia, seu per immemorabile tempus habitus pro sancto, cui tantum publicus, & vniuersalis conceditur cultus à *Glossa in cap. vnic. de reliq. & vener. SS. in 6. §. sedis Apost. vers. diuimus.* quam sequitur *Cassaneus in catal. glor. mundi part. 3. consid. 46. §. aduerte-* etenim sedes Apostolica, quoad locum, tempus, ritum in Beatorum cultu limitate procedit; veluti nuper de B. Rocho nondum canonizato concessit officium, & Missam in ecclesijs tantum eius nomine dicatis, & in eremitorijs eiusdem habentibus requisita ecclesiarum, per sacram Rituum Congr. die 26. *Novemb. 1629.* quod ideo monui, quia, licet in Martyrologio recensentur, non tamen in rigore appellantur Sancti: & ibidem multi dicuntur Beati, qui nondum fuerunt canonizati, illud enim verum est, quod quilibet Sanctus dicitur Beatus; non e contra, Beatus dici potest Sanctus, nisi improprie & abusuè.

De intentione Officij diuini. Tit. 3.

1 Sufficit intentio implicita orandi Deum. *Nauarr. cap. 13. num. 15.* & habetur in sola Breuiarii acceptione, ut recitetur officium.

2 Qui

2 Qui recitat principaliter ob lucrum distributionum, seu fructuum, siue sit intentio actualis, siue virtualis, peccat. *Nauarr. de orat. cap. 6. num. 15.*

3 Ille item religiosus peccat, qui principaliter citat ob timorem pœnarum à superiore irrogandarum, vel alios fines minus bonos. *Nauarr. ibid. num. 19.*

De attentione Officij diuini. Tit. 4.

1 Qui non attendit ad verba, vel ad sensum verborum, vel ad finem in oratione propositum, peccat; & duæ primæ attentiones singillatim sufficiunt. *Sacros. Thom. 2. 2. quest. 83. art. 13.* neque meliorem tenetur querere, ait *Suar. tomo 2. de relig. lib. 3. c. 4. num. 9.*

2 Qui recitat sine attentione actuali, vel virtuali, peccat mortaliter, nec habitualis sufficit, quæ absque vilo voluntatis actu non raro contingit. *Azor. cap. 12. g. 1.*

3 Qui voluntariè distractus, alia faciens: quæ attentionem impediunt, scribendo, pingendo, & similia faciendo, peccat. *Azor. quest. 3. ex cap. dolentes, vbi præcipitur attentio interior, & exterior; non tamen tenetur repetere, quia, licet malè, soluit tamen debitum. Cordub. in suis quest. lib. 4. quest. 13. ad fin. putat Azor oppositum esse verius, quest. 6. & addit Nauarr. cap. 20. num. 32. teneri, ac si non recitasset; ad restitutionem fructuum; quod nobis magis placet.*

4 Qui recitat, dum vestes induit, exiit, faciem lauat, &c. peccat venialiter. *Nauarr. num. 22.*

5 Qui attentè quidem recitat, sed in animo habet non satisfacere præcepto, tenetur repetere. *Nauarr. cap. 16. n. 74.*

6 Qui tantum legit preces Horarias, & non orat, minime satisfacit. *Nauarr. c. 13. num. 15.*

7 Qui recitat Officium, & simul audit Missam, satisfacit, peccat tamen venialiter, ex *Caiet. in Opusc. tom. 2. tract. 4. negat Nauarr. cap. 16. num. 71.* si iusta sit causa. At concordant omnes, nullum esse peccatum, si recitat, quando Sacerdos Missa secreta dicit.

8 Qui recitat cum alijs, satis est, si attentè audiat verba plurium, non singulorum, ac si ab vno tantum dicerentur. *Azor. cap. 7. quest. 7.*

De Prolatione officij diuini. Tit. 5.

Qui recitat solus, satis est, si verba ita proferat, vt se ipsam percipiat, & intelligat; neque sufficit, si in gutture tantum pronunciet, sed linguam, & labia verè moueat. *Nauarr. cap. 20. n. 14.*

2 Qui verba diminuit, & detruccat, syncopat, & transcurrit (nisi vitio lingue, vel consuetudine quadam quasi ingeniata fiat) peccat saltem venialiter; nec tenetur repetere. *Azor. cap. 7. quest. 11. & putat verius, & probat fufius.*

3 Qui recitat cum socio, satisfacit, siue ille sit obligatus ad officium, siue non; & satis est, si attendat ad Antiphonas, Capitula, & Orationes, quæ socius solus dicit. *Nauarr. cap. 10. num. 16.* Idem dic de lectionibus. *Azor. cap. 7. quest. 9.* In Psalmis autem & Hymnis recitandis, caue, ne si plures socij sint, alio modo dicantur, quam alternis versibus ad modum duarum partium Chori, ex usu communi Ecclesiæ; alioquin non fit satis, ait *Suar. lib. 4. cap. 25. num. 3.*

4 Qui in Choro destinatur ad cantum non cantat, non satisfacit. *Nauarr. Missell. 79. de orat. cap. 10. n. 47. ex Trident. sess. 24. cap. 12.* vbi de Canonicis loquitur. Consuetudo contraria in Canonicis, qui per alios cantant, vbi moribus gentium sit recepta, siue continuata post Bullam Pij V. potest excusare a cantu. *Azor. cap. 11. quest. 6.* Videant tamen Episcopi, ne sit abusus, & dum per organum sonatur versus, dicatur hic ab aliquo, vt abstantibus audiatur. *Suar. tom. 2. lib. 4. cap. 8. num. 7.*

5 Ad exactam prolationis formam, & præsertim in Choro, valde inuat cognitio verborum Grammaticalis, quædam corripienda sint, aut producenda: Et quia rudioribus etiam sum ego debitor, addidi, ad calcem huius operis, eorum verborum notulam, quæ in Breuiario

Romano sparsim habentur, & in quibus plurimi hærere possunt, & solent: licet in Breuiario ipso nuper edito suis locis eadem iam adnotauerimus.

De tempore Officij diuini.
Tit. 6.

1 **D**ocet Francol. de hac resuissime, & par. 1. cap. 10. præcisum tempus cuiusque Horæ recitandæ debitum, esse intra spatium Horæ diei sibi respondentis, non extra illud, & cap. 21. Primam in prima diei hora, Tertiam in tertia, Sextam in sexta, Nonam in nona, Vesperas in vndecima, Completorium in duodecima recitandas esse; Matutinum autem post mediam noctem, auroram versus, sumitque ille horas cum latitudine.

A media nocte antecedentis diei incipit tempus recitandi Officij, & perseverat vsque ad mediam noctem sequentis inclusiuè. Est communis apud Bonac. disp. 1. quæst. 3. pun. 3. num. 2. ita vt ultra mediam noctem sequentis diei Officium præcedentis non valeat. Nauarr. cap. 3. num. 54.

3 Qui variat intra dictum tempus notabiliter horam à sacris Canonibus præscriptam, peccat venialiter. Bonac. loco cit. num. 4. nisi iusta causa excuset, quæ est maior deuotio, vel periculum probabile futuræ occupationis. idem num. 5. Quare nec tenetur repetere, num. 6.

4 Consuetudini in hac re standum est potius, quam iuri scripto. Azor. quæst. 8. in 2. obiect.

5 Satius est etiam anteponere, quam postponere. Azor. eum communi cap. 9. quæst. 3.

6 Matutinum, & Laudes ex iusta causa possunt recitari in Vesperis præcedentis diei, puta, vt deuotius oret, vel studijs mane operam det, vel quia non poterit mane ita commodè recitare. S. Thom. quodlib. 5. art. 28. & communis. & post Completorium satis est expectare tertiam, vel quartam horam post meridiem. S. Th. ibid. & alij apud Bonac. loc. cit. num. 16.

non ante horam vigesimam numero 17. Azor. autem docet cap. 9. quæst. 5. non ante 21. æstate, nec hyeme ante 22.

7 Prima ante solis ortum, vel paulò post. Tertia aliquantulum post ortum. Sexta paulò post. Nona prope prandium, Vesperæ, & Completorium post prandium. Tolet. lib. 2. cap. 23. sed excusatur ab omni peccato ille, qui recitat primam cum Tertia, Sexta, & Nona simul, duabus, vel tribus horis post Solis ortum. Bonac. loco cit. num. 9.

8 Qui verò differt Matutinum sine causa ad Vesperas, vel anticipat Completorium ante prandium, nimis notabiliter variat tempus; & peccat venialiter. Bonac. ibidem.

9 In Choro statæ horæ sunt obseruandæ magis, quam in priuata recitatione. Nauarr. cap. 3. num. 63. & alij cum Bonac. num. 7. qui tamen cum Caietano, secluso scandalo, censet non peccare mortaliter eos, qui extra statas horas in Choro recitant; & ibidem addit, posse ob processionem, vel concionem mutari horam, si quod est peccatum, imputant superiori potius, quam Canonicis, paratis tamen ad obediendum.

De loco diuini Officij. Tit. 7.

1 **V**bique recitari potest priuatè. Azor. lib. 10. cap. 11. quæst. 8. modo non impediatur attentio. Nauarr. cap. 21. num. 32. & locus sit decens, ex Molles. tract. 5. c. 2. num. 80.

2 In Choro vero tenentur recitare, qui Choro sunt addicci ex iustitia, iuxta institutionem beneficiorum, & consuetudinem locorum, nisi aliud cogat necessitas, vt hyemis tempore in Sacristia, vel adsit consuetudo legitima, vel priuilegium Pape, vel Fundatoris institutio. Bellarm. in lib. de bon. oper. cap. 18. vers. locus, & DD. communiter.

3 Vnde Canonici, qui ultra tres menses à Tridentino permisso notabiliter, hoc est, pluribus diebus, ultra quatuor, à Choro absunt, per se loquendo mortaliter peccant, vt silius Bonac. disp. 2. q. 1. p. 2. num. 1.

num. 1. Neque possunt alios sibi substitueri, *ibidem punct. 4. num. 1.* nisi consuetudo legitima, vel priuilegium adsit, ait *Moneta noster de distrib. p. 2. quest. 14. num. 20. & 42.* An teneantur adesse in habitu Canonicali, Vide *Monetam ibid. quest. 19. ad finem.*

4 Fieri etiam potest, vt consuetudine immemorabili, vel sufficienter prescripta Canonici, quorum fructus sunt tenues, non teneantur quotidie ad Chorum. *Bonac. disp. 1. quest. 2. punct. 5. num. 14.*

5 Episcopi per se loquendo non sunt additi Choro. *Bonac. ibid. n. 9.*

6 Parochi de iure antiquo tenebantur, nunc minimè ad publicam recitationem Officij in Ecclesia, & hoc de consuetudine ferè vniuersali, & communiter recepta, exceptis Vesperis in diebus festis, ex *Suar. & Bonac. loco supra cit. n. 12.*

7 Multò minùs Cappellani tenentur ad Chorum, quibus ex fundatione non incumbit hæc cura. *Bonac. num. 13.*

8 Regulares additi Choro non tenentur ad Chorum, nisi ex vi regulæ, & idè non sub peccato mortali. *Caiet. V. Hora Canon. & Bonac. loco cit. q. 2. punct. 2. n. 8.*

De ordine diuini Officij. Tit. 8.

1 **Q**ui sine iusta causa peruertit ordinem Horarum, peccat venialiter; iusta vero causa est, obliuio; inaduertentia; vt Chorus iuuetur, vel alius, ad dicendum Officium. *Azor. cap. 10. q. 1. ex Nauarr. cap. 3. n. 65.*

2 Peruersio eiusdem horæ, secluso contemptu, & scandalo, ex iusta causa excusari potest ab omni peccato. *Bonac. disp. 1. q. 3. punct. 4. n. 5.*

3 Grauior autem erit culpa, si in Choro peruertatur ordo. *Suar. lib. 4. cap. 11. n. 10. & alij*, qui putant esse ex suo genere culpam lethalem, negat *Bonacin. ibid. n. 5.*

De interruptione diuini Officij.

Tit. 9.

1 **Q**ui diuidit Matutinum à Laudibus, nocte tota interposita, non

peccat. *DD. apud Bonac. disp. 1. q. 3. punct. 3. n. 11.* Azor. vult esse veniale sine causa, *cap. 8. q. 4.*

2 Qui diuidit nocturnum à nocturno per horam vnain, pluresuè cum iusta causa, non vltra tres horas, non peccat. *DD. apud Bonac. n. 13. contra Azorium loco citato.*

3 Qui diuidit Horam paruam, vel Psalmum ex causa, non peccat. *Azor. q. 5.*

4 Interruptio ad longum temporis spatium probabilius obligat ad repetitionem. *Nauarr. cap. 16. num. 75.* Ad breuè tempus, etiam ad locum, vanosq; sermones, non obligat. *Nauarr. num. 75. & cap. 10. num. 42. & cap. 16. num. 66.* At in vtroque casu non esse repetendum, docet cum alijs *Bonac. sup. punct. 2. §. 1. num. 28.* Peccari saltem venialiter, sine iusta causa, est dicendum. *num. 30.*

5 Qui interrupte animo continuandi, vt aliud agat, non tenetur repetere immo nec ille, qui animo repetendi, & postea non repetit. communiter *DD. apud Bonac. n. 31. contra Nauarr. & Azor.*

De penis circa diuinum Officium.

Cap. V I.

1 **B**eneficiarij habentes onus recitandi diuinum Officium titulo beneficij tenentur etiam ante iudicis sententiam ad restitutionem fructuum pro rata omissionis Officij, si, elapsis sex mēsis, post obtentam beneficij possessionem, officium culpabiliter non recitauerint, etiam si alio die pensum prætermissum supplere conentur, nisi fortè pars omissa sit leuis, *Bonac. explicat, & probat singulas huius axiomatis partes, disp. 1. qu. 5. pun. 2. toto.*

2 Rata omissionis, & restitutionis est, ex *Pij V. Bulla*, vt pro toto Officio vnus, vel plurium dierum restituatur fructus beneficij, seu beneficiorum, qui illi, seu illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur pro Matutino dimidiam partem fructuum; pro cæteris horis simul aliam dimidiam; pro vnaquaque hora sextam partem vnus diei restituantur.

3 Qui

3. Qui paucos versiculos, aut Psalmum omittit non tenetur quidquam restituere. *Navar. cap. 9. & cap. 10. num. 42. & alij apud Bonac. loco citat. num. 11. & eò magis, si tenue sit beneficium: quod si sepius partem notabilem omittat ex pluribus omissionibus compositam, quibus singulis nõ respondet pars notabilis fructuum, nihilominus tenebitur ad restitutionem.* *Bonac. num. 14. contra Monetam nostrum negatam, cuius opinio mitior non est improbabilis & mihi placet.*

4. Qui recitavit absque attentione, tenetur ad restitutionem *Navar. & alij cum Bonac. ib. num. 17.*

5. Omittenti diuinum officium, ita ut intra quindecim dies illud saltem bis nõ recitet imponitur priuationis beneficij poena non tamen ipso facto, ex Decreto Concil. Lateran. firmato à Pio Quinto.

6. Atque hæc intelligenda sunt de fructibus respondentibus oneri diuini Officij, de quibus in Bulla Pij V. nõn autem de ijs fructibus, qui respondent oneri Episcopali, Parochiali, Canonicali, præter Officium diuinum, de quibus vide *Bonac. loco citato punc. 3. num. 2.* qui reijcit dicentes, onus Clerici quoque esse gestare habitum, & coronam quæ alioqui compensantur immunitate, &c.

7. Tutior tamen est aliorum sententia, Azorij *lib. 10. c. 14. quest. 5. & aliorum apud Bonac. num. 3.* qui nihil distinguunt inter prædicta onera, & absolute volunt restitui fructus; non tamen enervant priorem, & mitiorem sententiam, quæ in praxi sustineri potest.

8. Facienda vero est restitutio prædicta fabricæ beneficij, vel pauperibus ex Bulla Pij Quinti non præcisè fabricæ Ecclesiæ, sed vel domui, vel agro beneficij, & similibus, dummodo sit in utilitatem beneficij, non alterius loci. *Suar. lib. 4. num. 19. & alij.*

9. Quod si alter locus sit pauperibus destinatus, idè est, ac si pauperibus, quod conceditur in Bulla; immo, & pro animabus Defunctorum expendi possunt ij fructus *Navarr. cap. 25. num. 122.* Denique beneficiarius pauper sibi potest il-

los applicate ex *Bonac. loco citato num. 8.* modo aliud non constet ex consuetudine, vel statuto particulari. *Suar. loco citato num. 17.*

10. In choro vero, addicti eidem amittunt distributiones, quando nõ interfuerint, vel præsentibus non recitant attentè, & confabulando, voluntariè dormiendo, &c. *Bonac. disp. 2. quest. 4. punct. 1. num. 10. & 12.* etiam si id faciant eo tempore, quo sacerdos secreta dicit, vel Antiphonæ, aut Responsorja per Mansionarios cantantur, si sit pars notabilis *Idem ibid. contra Monetam nostrum, qui mitiorem in partem inclinat negatiuam in hoc ultimo casu.*

11. In percipiendis distributionibus absentibus excusare possunt. Primum grauis infirmitas quæ scilicet de se leuis, sed accessu ad Chorũ grauis efficeretur de iudicio Medici. Nec est necesse, ut sit infirmus in loco beneficij; *Moneta noster 2. par. q. 6. num. 7. & 19.* si tamen alias interesse consueuerat *idem quest. 5. nu. 21.* Secundo, iusta & rationabilis causa, seu necessitas corporis, quam diu durat necessitas & præcisè consuetudine in contrariũ, velut causa sumendæ irredicentiæ, conualescentiæ ruri nutriendæ, senectutis in benemerito pestis grassantis eo loci cù graui periculo, grauis metus iniuste inuasi inimicitiarum grauium, & sine culpa absentis; si capiatur ab hostibus, si iniuste impediatur à Choro, etiam à Superiore in carcere detentus, &c. *Bonac. hæc singula probat post Monetam loco citato quest. 5. punct. 2. toto, ubi eadem docet §. 2. de iniuste excommunicato, §. 3. de iniuste suspensio, §. 4. de iniuste interdicto §. 7. de irregulari, ut sic præcisè, & post beneficij facto irregulari. Tertio, excusat euidentem utilitatem suæ Ecclesiæ in eo, qui solet alias interesse Choro, quæ de re fusè *Bonac. & Moneta locis citatis, quam diu scilicet durat actio in euidentem propriæ Ecclesiæ utilitatem, bona fide, & sine dolo; neque est necessaria licentia Episcopi, ut probat Bonac. puncto 3. numero 22.**

12. Aliæ causæ excusantes afferuntur à *Bonac.*

Bonac. ibidem §. 3. ad tuenda iura Capituli seu proprii beneficij, ad habendam lectionem Theologalem ex officio præbenda. Item priuilegio Pontificio potest absens lucrari distributiones *punc. 4.*

& consuetudine induci potest, vt absentes lucrentur easdem.

13 Neque vnquam valet remissio, donatio, collusio, de quibus fuscè, *Bonac. punct. 7. toto* & hæc satis.

SECTIO SECVNDA.

De præludij Breuiarij Romani.

VT nihil omittatur eorum, quæ in Breuiario continentur, diuidam illud in partes, seu sectiones nouem nimirum. Præludia, Rubricas Generales, Horarum proprias leges, Partes Horarum singulas, Proprium de Tempore, Proprium Sanctorum, Commune Sanctorum, Appendices ad calcem Breuiarij, & Ceremonias Horarum Canonicarum. Præludia igitur continent titulum, Bullas Pij Quinti, Clementis Octauæ, & Urbani VIII. Compium Ecclesiasticum, & Calendarium.

SECTIONIS SECVNDÆ CAPITA QVINQVE.

- 1 De titulo Breuiarij Romani.
  - 2 De Bulla Pij V. & de vsu Breuiarij Romani.
  - 3 De Bullis Clem. VIII. & Urb. VIII.
  - 4 De compio Ecclesiastico.
  - 5 De Calendario.
- De titulo Breuiarij Romani.
Cap. I.

1 **B**reuiarium vox est satis antiqua in re nostra quem legi apud Metrologum *cap. 28. de Ecclesiasticis obseruat.* qui vixit circa An. 1080. apud antiquiores nondum legi. Radolphus Tungruensis vtitur hac voce *propof. 22.* & habetur in *Concil. Colonienfi, Mozuntino, Treuerensi, & Generali Tridentino*, Orarium vocauerunt quidam id est, precationum librum, *Cornel. Scult. tom. 1. cap. 43.*

2 Significat autem Compendium, sive Summarium, & concisum opus ex *Mimo lib. 18. cap. 26.* & *Sueton. in Augusto cap. 21.* Item indicem, vt in *2. Concil. tomo*, titulus cuiusdam operis extat: Breuiarium cause Nestorianorum, &c. quæ optimè conueniunt Breuiario Ecclesia-

stico, quod, vt ait Lessius *de iustitia, & in re de deot. & orat. dub. 8.* admirabile est mysteriorum sacra scripturae compendium. Continet enim Psalmos, in quibus per modum laudis omnia mysteria clauduntur; tum selectissima quæque veteris, & noui testamenti; tum Patrum monumenta nobiliora; tum præcipua Sanctorum; breues denique orationes, seu collectas à Summis Pontificibus vt plurimum compositas, & indicat quotidie, quæ præces adibendæ. *Romanum* dicitur, quia preces continet iuxta ritus Sanctæ Rom. Ecclesiæ.

3 Vfus tamen Breuiarij quocunque nomine vocaretur, non fuit ante Lectorium Sancti Hieronymi, inquit Cornelius loco citato, & ex dicendis magis patebit. Haymo General. Minister Ordinis Minorum S. Francisci, sub Gregor. IX. Anno 1241. vt ex eiusdem Bulla patet Breuiarium Romanum cum Missali reformauit; & est illud ferè idè quod nunc vtimur, ex *Radulpho propof. 17. lege Vuandungum in Annal. Min. An. 1244.* qui tamen Radul. quam maximè dolet, fuisse receptum à Nicolao III. ad
vsum

usum commune, propter multitudinē Festorum in eodem Breuiario cum diminutione serialis officij.

4 Restitutum dicitur decreto Concil. Trid. *sess. 25. in fine*, vt intelligas non esse nouum; editum autem à Pio V. & recognitum à Clemente VII. & Urbano VIII. ea prorsus ratione, qua in Bullis eorundem, de quibus nunc dicemus.

De Bulla Pij Quinti, & de usu
Breuiarij Romani.
Cap. II.

Data fuit Bulla Pij V. *septimo Idus Iulij* 1568. *Anno tertio* in qua Pontifex multa facit.

1 Primò significat causam edendi huius Breuiarij, nempe ad tollendam orandi varietatem.

2 Enarrat ea, quæ in hac re præstitere Paulus, & Pius nomine Quarti, & quam ipse adhiberi operam curauit ex Decreto Concil. Trid.

3 Tollit, & abolet omninò Breuiarium à Cardinale S. Crucis compositum, quod erat breuissimum. Item alia Breuiaria Romana, & alia quæ ex institutione, vel consuetudine legitima non superant ducentos annos.

4 Permittit tamen vt antiquiora non Romana ducētis annis possint mutari in hoc Breuiarium, ijs omissis si Episcopus, & vniuersum Capitulum consentiant.

5 Reuocat omnes permissiones, consuetudines, statuta, priuilegia, licentias, & indulta precandi, & Psallendi more, & ritu prædictorum Breuiariorum suppressorum.

6 Præcipit obseruari hoc Breuiarium in toto Orbe cum exceptione 200. annorum de qua supra.

7 Strait nihil in eo mutandum, addendum, detrahendum.

8 Obligat quosque, qui tenentur Horas Canonicas recitare, vt hoc vtantur Breuiario, alias non satisfaciant muneri suo.

9 Iubet omnibus Prælati vt hoc introducant tam in Choro, quàm extra Chorū.

10 Tollit obligationem, quæ erat sub mortali recitandi extra chorum Officiū paruum Beatæ Virginis, Defunctorum, Psalmos penitentiales, & Graduales iuxta Rubricas Breuiarij.

11 Hortatur, vt recitentur eadem propositis indulgentijs dierum centum recitantibus Officiū paruum Beatæ Virginis, & Defunctorum, quinquaginta recitatibus Psalmos Pœnitentiales, & Graduales, quando Rubricæ ea præscribant.

12 Non tamen tollit laudabilem consuetudinem, vbi est recitandi officium paruum B. V. in Choro immo eandem confirmat; & tandem tempus decernit obligationes ad usum Breuiarij post eiusdem publicationem. Hæc Pius V.

13 Ex quibus collige primò vbi aliquando, omisso proprio licito Breuiario, receptum est illud Pij Quinti, non potest amplius omissum repeti. *Suar. tomo 2. de relig. lib. 3. cap. 11. num. 5.*

14 Habenti priuilegium vtendi antiquiore Breuiario 200. annos superante, non est licitum, priuatim vti Romano, relicto suæ Religionis vel Ecclesiæ proprio. *Bonac. disp. 1. quest. 3. punc. 1. num. 3.* & putat probabilius; vnde oppositum, quoque sustineri potest & præsertim, si raro fiat. *num. 5.* & nisi præceptum alieni Breuiarij extet, vt Mediolani pro Breuiario Ambrosiano *num. 6.*

15 Qui Romæ degit potest vti Breuiario Romano. *idem ibidem num. 7.* Monachus tamen non potest vti Romano, quippe qui promisit obseruantiam suæ regulæ, *ibidem ad Tertiam ex Sylu. V. Toræ. quest. 1. dicto.*

16 Qui aliò concedit animo constituendi sibi domicilium, vel ibi manendi maiore anni parte, tenetur vti Breuiario loci vbi moratur; secus minimè *Bonac. num. 8.*

17 Qui duo habet beneficia in locis, vbi diuersa Breuiaria sunt in usu, debet in Choro vti Breuiario loci, vbi residet; extra Chorum vero eo vti Breuiario loci, vbi dignius, non pinguius habet beneficium. quod si equalia sint dignitate, vt ad libitum vtroq; Breuiario, *Sylu. loc. cit.*

18 Qui

18 Qui in vna Ecclesia habet beneficium, & altera Diœcesi habet domicilium, vbi Breuiarium est diuersum, tenetur adhibere Breuiarium domicilij *Suar. num. 6. loco cit.* contra quem alij putant præualere Breuiarium beneficij cum ex eo surgat obligatio officij *S. Th. quodlib. 6. art. 8.*

19 Non potest Episcopus cum aliquo dispensare, vt relicto proprio Breuiario reciter officium iuxta formam alterius Breuiarij. *Bonac. num. 19.*

20 Potest Episcopus curare, vt Breuiarium Romanum recipiatur, vt in Bulla dictum est, & vniuersum Capitulum consentire debet, idest, in vnum locum coactum, & congregatum; non tamen omnium, & singulorum consensus est necessarius. *Suar. cap. 11. num. 4. ad fin.*

21 Nihil addi posse iussit Pius Breuiario, hoc est tanquam partem officij notabilis; si quid modicum addatur ex deuotione, non peccatur contra Bullam *Bonac. num. 21.*

22 Edita verò hac Bulla Pij Quinti cessauit omnis antiqua facultas Episcoporum circa festorum officia, quam habent ex sacris canonibus Archiepiscopi, & Episcopi, quos refert *Quaranta in sum. mar. Bullarij Verbo, Archiepiscopus nu. 23.* vbi idem docet, attendendam esse nunc Pij V. Bullam in qua prohibetur omnis additio, seu mutatio Breuiarij Romani reformati, & postea recogniti à Clemente Octauo.

23 Cessauerunt etiam consuetudines quæcumque, & priuilegia Sedis Apostolicæ contra nouum Breuiarium, quod innuimus *supra num. 3. & 5.* Vnde non potuerunt retineri officia recitata ante Pium V. sine licentia Sedis Apostolicæ quia retinere officia abrogata est idem ac addere Breuiario Pij V. seu mutare officium in Breuiario quotidie præscriptum.

24 Et hic est sensus eorum verborum Decreti 8. Aprilis 1628. renouati, locupletati, & nunc impressi in Breuiario: nimirum: *Non potuisse, neque posse locorum Ordinarios addere Calendaris etiam*

proprijs, sanctorum officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breuiarij Romani Rubricis, vel sacre Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur: hoc est, non potuerunt addere post publicatam Bullam Pij V. quod poterant ante illam.

25 Neque potuerunt iidem Ordinarij neque possunt (quod habetur in eodem Decreto) eadem de causa mutare ritum in altiore, puta de simplici in semiduplicem, vel duplicem, propria auctoritate, licet causa videretur iusta. non enim sufficit causa legitima; sed est necessaria quoque Sedis Apostolicæ auctoritas vel Sacre Congregationis Rituum licentia.

26 Et hinc sequitur, quod sine prædicta facultate non potest fieri officium, eo, quia deuotio populi adest, seu votum.

Neque, quia Clerus consensit in Diœcesana Synodo.

Neque, quia voluntas testatorum legato proprio iussit officium de sancto, quod non est in Calendario.

Neque, quia titulus est Capellæ, seu Altaris.

Neque, quia ille Sanctus Archiepiscopus loci, vel Titularis Ecclesiæ Matricis, respectu officij totius Cleri.

Neque, quia ille est ortus ibi, aut martyrium ibi est passus; vel ibidem obierit Confessor.

Neque quia translatio est Reliquiarum.

Neque quia vniti sūt redditus alicuius Ecclesiæ, vel vnita ipsa Ecclesia alteri.

Nec eo, quia titulus, est præbendæ Canonialis, aut Dignitatis.

Neque quia in aliquo loco celebrata est aliquando à Papa alicuius Sancti canonizatio.

Nec eo, quia conformare se debent Ecclesiæ minores matri, seu Cathedrali.

Neque quia festum populi est de præcepto, vel consuetudine, quod potest esse sine officio, vt Romæ Festum S. Rocchi.

Neque, quia habetur in ciuitate, seu loco, Abbatialis; vel Regularis, vel Parochialis Ecclesia.

Ne-

Neque quia pensionem quis habebat super aliquam Ecclesiam.

Neque quoad Regulares, quia viuunt sub Regula Sancti, à quo tamen non pendunt in propria origine.

Neque eo, quia communicationem habet vnus Ordo Priuilegiorum alterius Ordinis, quæ communicatio non extendi debet ad officia, seu Festa Sanctorum; non ad omnia quod non fit, nec ad aliqua cum non sit minor ratio de vno Festo, seu officio, quàm de alio celebrando. Et ratio prædictorum est, qui in Rubricis Pij V. nulla fuit, neque est circa lex de his officijs; & licet iusta in aliquibus sit causa, petenda tamen est licentia omittendi officium tali die in Breuiario præscriptum, vt aliud de prædictis recitetur.

27 Dices: in Rubricis habentur sæpius hæc verba, vt *tit. 1. num. 1. tit. 2. num. 1. & alibi*: Festa sanctorum illorum, quæ consueuerunt celebrari: ergo concedit Pius V. retineri adhuc consuetudines. Respondeo, quod sic se habet textus, *celebrari consueuerunt solemniter*: vel, *solemnius*: tum quia alioquin Pius V. sibi esset contrarius, si in Rubricis concederet consuetudines, quas abrogauit in Bulla. non enim abrogauit consuetudines solennes quas concedit in Rubricis. tum quia verè concessit retineri Festa sanctorum in locis proprijs; non autem quæcunque Festa, sed solènter celebrata.

28 Dices adhuc: in *isdem Rubricis tit. 7. num. 4.* habentur præcisè sine aduerbio hæc verba: *consueuit celebrari. & tit. 5. num. 1. consuetum celebrari*: ergo sufficit consuetudo simpliciter, non sollemnis, sed facillè respondeo, posteriores textus pendere à prioribus in eodem sensu accipiendi sunt vt priores, qui addunt aduerbium: *solemniter*; ne pugnent inuicem ipsamet Rubricæ priores, & posteriores.

29 Quid est, ais, *solemniter*? Respectu cleri sæcularis, significat festiuitatem, aut populi aut cleri cum pompa exteriori, puta processione, apparatu, concursu, & huiusmodi. & ita declarauit sacra Rituum Congregatio die 28. Augusti 1628.

respectu verò Regularium, & Congregationum significat singularem quædam cultum communem alijs Festis de Calendario: quæ ratio cum non in omnibus Festis in Hispania celebratis adesset, recurrerunt eæ Ecclesiæ ad Gregorium XIII. anno 1573. & obtinuerunt; posse retinere Festa ciuium, Reliquiarium insignium, & alia eiusmodi; quod, & tandem præstitere ferè omnes Ecclesiæ Italiae post Decretum præfatum 8. Aprilis 1628. editum quibus Sacra Rituum Congreg. multa concessit rationabilia, & est parata alijs concedere similia.

30 Postremò restat dubium: An per Bullam Pij V. derogetur Bullis Canonizationum Sanctorum; in quibus videntur Pontifices dare facultatem recitandi officium de canonizato in die mortis eius solemniter ad formam in Rubricis Breu. Romani præscriptam?

Verum patet omnibus, quod de omnibus canonizatis non fit officium ab omnibus deinde ex Rubricis Breuiarij non apparet de vnoquoque canonizato, an simplex, semidupl. duplex officium fieri debet, & est necessarium nouum decretum de ritu quo fieri debet officium, quod expressè decreuit Sacra Rituum Congregatio die 9. Decembris 1628. de hoc ipso casu interrogata. Vel dicerem, loqui Pontifices copulatiuè, (&) vnà cum ædificio Ecclesiarum, de quo in Bulla, fieri posse officium solenne tamquam de Titulari Ecclesiæ, quod habetur in Rubricis Breuiarij, hoc est primæ classis cum Octaua.

De Bullis Clementis Octauæ, & Urbani Octauæ.
Cap. III.

E dita fuit à Clemente VIII. Bulla die decima May 1602. Anno Vndecimo, & in ea habentur pauca.

1 Accusat Typographorum incuriam, & aliorum audaciam, qui Breuiarium à Pio V. editum deprauarunt.

2 Significat, se ideo commississe peritis viris eiusdem Breuiarij recognitionem.

3 Pro-

3 Prohibet, ne in Vrbe imprimatur, nisi in Vaticano; extra Urbem iuxta exemplar Vaticanum; & de licentia Inquisitorum, vel Ordinariorum impositis pœnis spiritualibus, & pecuniarijs; aliterque in posterum impressa Breuiaria interdicit, ac prohibet.

4 Inquisitores, & Ordinarios pœnis inflictis instruit; qua ratione approbare debeant impressa.

5 Tolerat in gratiam pauperum clericorum impressa Breuiaria ante eiusdem recognitionem, quoad usum, & vt vendi queant, indulget.

6 Publicationem Bullæ mandat cum solitis derogationibus, & clausulis.

7 Urbanus VIII. Pontifex Max. adhibitis alijs peritissimis viris (& me minimo inter eos, qui & ad sui Clementinæ recognitioni) eadem se prosequutum esse asserit, quæ prædecessores inchoauerant: significat deinde ea, quæ acta sunt in Breuiario nuperrimè recognito: Prohibet, instruit, tolerat, vt supra num. 3. 4. edita Bulla initio Breuiarij posita.

8 Certè ad hanc vsque diem Breuiarium non est editum tot numeris absolutum.

De Computo Ecclesiastico.

Cap. IV.

Agitur initio Breuiarij de Anno, & eius partibus, de Quatuor temporibus, de Nuptiarum tempore, de Cyclo decemnouennali, de Epactis, de Nouilunijs, de Indictione, de Festis mobilibus, additis Tabellis, perpetua, & temporaria, antiqua, & noua reformatis, quantum satis esse videtur pro captu communiorum ingeniorum. plura qui desiderat, legat *Guliel. Durandum in suo rationa. diu. offic. lib. 8. toto.*

2 Ea sunt præcipuè notatu digna, quæ ad annum Bissextilem formandum spectant. nam singulis quaternis annis constituitur dies in Mense Februario, qui dicitur compositus ex 24. horis, nempe (sex cuiuslibet annorum quatuor. excipe quod pauci norunt) primum, secundum,

& tertium centesimum annum, qui occurrunt intra spatium quadringentorum annorum, vt expressè habetur in *Bulla Gregorij XIII. de Reformatione Calendarij edita anno 1582.* quare, sicut annus proximè præteritus 1600. fuit Bissextilis, ita erit etiam Bissextilis annus 2000. qui verò sunt medij 1700. 1800. 1900. non erunt Bissextiles, ne redeat annorum confusio.

3 De Quatuor temporibus agemus in proprio de Tempore.

4 Pascha celebrari debet in die Dominico qui proximè succedit decimequartæ Lunæ primi mensis, idest Martij, ita tamen, vt, si decimaquarta Luna cadit in Dominicum diem, Pascha nostrum celebretur in sequenti Dominico die, ne conueniamus cum Hebræis.

5 Constituto Paschatis die facile discernuntur Festa mobilia, ita dicta, quia mouentur ad motum Paschatis, & sunt, Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima, Quadragesima, quæ precedunt Paschatis Festum; Ascensio, Pentecostes, Festum Trinitatis, & Corporis Christi quæ sequuntur; de quibus egimus tomo primo, & infra agemus in Proprio de tempore.

6 Aduentus autem non habet primum diem certum, sed eum diem Dominicum; qui propinquior est Festo S. Andree, & loco citato explicauimus.

De Calendario. Cap. V.

Calendarium à Calendis dictum est, Calende verò primus dies Mensis est à καλῆς, idest, voco; tunc enim Pontifex calato, hoc est, vocato populo, quot dies à Calendis ad Nonas superessent, pronuntiabat, *Plut.* Candelaria quoque dicebantur Tabulæ, ab obseruatione singulorum mensium, vt Diaria à singulorum dierum ratione. & nos in singulis mensibus obseruamus Festa Christi Domini nostri, & Sanctorum. *Durand. lib. 8. cap. 4.* explicat Calendas, quasi colendas; quia tunc erat semper lunoni festus dies primus, ergo Calendarium, & Colenda-

lendarium erunt ferè idem, à cultu Festorum dierum. Matriculam Sanctorum vocat *Radulph. propos. 17.*

2 De Festis in Calendario descriptis, quando, & quo ritu fuerint descripta, in Proprio de tempore, & in Proprio Sanctorum singillatim enarrabimus.

3 Ex prædictis autem Computo, & Calendario composuimus ordinem Officij diuini perpetuum, & quàm breuissimum, quem in calce huius operis, dante Deo, dabimus pleniorè, & emendatiorè.

SECTIO TERTIA.

De Rubricis.

AGGREDIMUR nunc eam prouinciam, quæ propriè nostra est, explicandi nimirum sacras Leges, & Rubricas Breuiarij: de quibus prius in genere, deinde in specie, ordine seruato eiusdem Breuiarij, erit agendum.

SECTIONIS TERTIÆ CAP. XII.

1 De Rubricis generalibus Horarum Canonicarum.	7 De Vigilia.
2 De Duplici Officio.	8 De Octaua.
3 De Semiduplici.	9 De Concurrentia Officij.
4 De Simplici.	10 De Occurrentia Officij, seu de Translatione Festorum.
5 De Dominica.	11 De Commemorationibus.
6 De Feria.	12 De Patrono loci, & Titulo Eccles.

1 **D**E voce, *Rubrica*, alibi diximus, initio *Comment. in Rubric. Missalis*, tomo superiore pag. 1.

2 Usurpata fuit eadem vox prius in Breuiario, quàm in *Missali*, & reperitur in *editione Veneta Breuiarij ante annum 1550.* sed Pius V. inscripsit omnes leges Breuiarij titulo *Rubricarum Generalium*, quod ante non fuerat factum.

3 Paucissimi tamen erant earum Tituli, nempè vndecim tantùm, in prima editione iussu Pij V. hausti è Directorio diuini Officij, composito à Ludouico Ciconiolano Regularis Observantiæ sub Paulo III. qui & Directorium approbavit.

4 Rubricarum additio, detractio, mutatio prohibentur in Bulla Pij V. in his enim est formula data precandi in Breuiario, quare, si notabiliter Officio diu-

no iniuriam facis in Observantia Rubricarum substantiali Officij, grauiter peccas; non ita in accidentarijs accidit Rubricis, puta si sedens recites, quæ flexis genibus iubentur dici, in oratione priuata. secus esse posset in publica, si absque causa fiat, aut cum aliorum offensione. *Suar. tomo 2. de relig. lib. 4. cap. 27. num. 2. & alij apud Bonac. disp. 1. quest. 3. punc. 6. num. 1. & 2.*

5 Diuido nunc Rubricas in tres partes, quas prosequar in proximis, & distinctis Sectionibus. aliæ spectant ad totum integrum Officium; quod est vel Duplex, vel Semiduplex, vel Simplex, vel Dominicale, vel Feriale, vel de Vig. vel de Octaua, vel de Officio S. Mariæ in Sabb. vel pro Officio Commemor. habet, vel concurret cum alio, vel Occurrit, ita vt alterius accidat Translatio: de quibus

bus agitur in Breu. primis vñdecim Titulis, seu Capitibus. Alię continent ritus proprios maiorum partium, hoc est, Horarum, Officijs, de quibus a tit. 13. vsque ad 18. inclusiue, Matutini scilicet, Laudum, Primę, Tertię, Sextę, Nonę, Vesp. & Compl. Altę denique versantur circa partium partes, ex quibus ipsęmet Horę componuntur, nempe Oratio Dominica, Salutatio Angelica, Symbolum Apostolorum, Initium Horarum, Inuitatorium, Hymni, Antiphonę, Psalmi. Cantica, Versus, Absolutiones, Benedictiones, Lectiones, Responsoria, Capitula, Orationes, Hymnus Te Deum, Simbolum Athanasij, Preces, Suffragia Sanctorum, Antiphonę Beatę Marię finales, de quibus in Rubricis Breuiarij a tit. 19. ad tit. 36.

De Duplici Officio. Cap. II.

Varietas Officij, & Festorum inde est, quia stella secundum Apostolum differt a stella in claritate; & quia ex Dionis. Arcopag. Ecclesiastica Hierarchia representat alsqualter in suis actionibus cęlestem Hierarchiam, in qua sancti secundum meritum diuersitatem disponuntur; ideo ad hoc representandum varietas Officiorum diuersorum in Ecclesia reperitur. Hęc Durand. in Ratio lib. 7. cap. 1.

2. Hęc vox: Duplex apud Durand. loco cit. habetur. apud antiquiores non habetur; & ex eodem Durand. significat, Antiphonas in Officio duplicari, hoc est integras recitari ante, & post Psalmos.

3. Diuidit *ibid.* Dur. in Duplex in totum, & in duplex simpliciter; illud maius, & hoc minus *ibidem* appellat: quod nos hodie dicimus, Duplex primę, & secundę classis ex vna parte. & Duplex per annum ex altera parte. Sed in Recognitione Clementina Breuiarij ad maiorem distinctionem instituta sunt quatuor genera Duplicium Festorum; primum, quod dicitur Primę classis; alterum, Secundę classis; tertium, quod appellatur Maius per annum;

D. Barth. Gauant. Tom. II.

quartum, Minus per annum.

4. Primę classis sunt, Natiuitas Domini, Epiphania, Pascha Resurrectionis cum tribus precedentibus, & duobus sequentibus diebus, quod & habet Durand. lib. 7. capit. 1. & de triduo quidem precedente Pascha rationem reddit Rupertus lib. 5. de diuinis Officijs capit. 24. ob exequias solemnes Christi demortui. Ascensio Domini, Durand. lib. 7. capit. 1. Pentecostes cum duobus sequentibus, Durand. *ibidem*. Festum Corporis Christi, ex decreto Urbani IV. Natiuitas Sancti Ioannis Baptiste, Festum Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, Assumptio Beatę Virginis Festum Omnium Sanctorum, de quibus dicemus in Proprio Sanctorum. Dedicatio proprię Ecclesię, Durandus loco citato. Patroni Festum, vel Tituli Ecclesię, quod innunt Micrologus capit. 43. & Radulphus propos. 17. sunt igitur Festa in Ecclesia vniuersali, numero 18. primę classis duplicia.

5. Secundę classis sunt Circumcisio Domini, Festum Sanctę Trinitatis, Purificatio, Annunciatio, Natiuitas Beatę Virginis, Natalitia duodecim Apostolorum; hoc est, de numero duodecim, Festa Euangelistarum, Inuentio Sanctę Crucis (quod fuit additum huic classi a Clem. VIII.) Festum Sancti Laurentij, Dedicatio S. Michaelis Archangeli, de quibus in Proprio Sanctorum. Quibus adde Festa SS. Stephani, & Innocentium, quę infra suo loco probabimus, hęc igitur Festa num. 22.

6. Duplicia maiora per annum, quę, vt dicemus, integras habent Vesperas in concursu cum alijs Duplicibus minoribus, sunt hęc; Transfiguratio Domini, Exaltatio Sanctę Crucis. Festum Niuis, Visitatio, Pręsentatio, Conceptio Beatę Marię, Apparitio Sancti Michaelis, Cathedra Sancti Petri vtraque; Festum eiusdem ad Vincula, Conuersio Sancti Pauli, Festum Sancti Ioannis ante portā Latinam, Sancti Barnabę Apostoli, Dies Octaua Epiphanię, Dies item Octaua Corporis Christi, & Ascensionis eiusdę

B item

item Patroni locorum minus principales nisi sint in Calendario Romano altioris classis: sunt autem Festa hæc nu. 16. in vniuersali ecclesia.

7 Reliqua duplicia sunt Minora, quibus in Calendario apponitur hæc vox, Duplex & præterea Dies Octauæ Festorum Octauam habentium, quarum supra non meminimus; sunt autem illa nu. 31. hæc verò sunt nu. 9. in Breuiario. ergo Duplicia n. 98. in Breuiario celebrantur.

8 Neq. distinguas adhuc, vt Festa Beatorum tantum minora sint Festis minoribus Canonizatorum, ita, vt habeant hæc integras vtrasque Vesperas (quod est priuilegium Festorum maiorum per annum, de concurr. off. n. 2.) quia in eo tantum differunt, quod Canonizati vbiq. coli possunt, non autem Beatificati.

9 De priuilegijs Festorum duplicium respectu aliorum, & inter se, dicemus, cum de concurrentia, & occurrentia officij, de Matutino, Precibus, & Suffragijs.

10 De Sancto, cuius insignis habetur Reliquia, si concedatur Officium, sit duplex minus per annum. Sacra Rituum Congreg. 23. Nouembr. 1602. vt supra diximus *Sectione 1. cap. 5. tit. 2. n. 8.*

De Semiduplici. Cap. III.

1 **H**æc vox: *Semiduplex* apud *Durandum lib. 7. c. 1.* habetur. Dicebatur antea nouem lectionum, apud *Radulph. propos. 17.* Alij vocauerunt solemne, vt in *Breuiar. Venetys edito. ann. 1550.* Alij, non duplex, vt legi in antiquioribus Breuiarijs. Idem sonant, eo quod in officio nouem lectiones leguntur, vt à simplici distinguatur; non duplicantur Anaphonæ, vt differat à duplici.

2 Semiduplici ritu gaudent Dominice per annum, & ea Sanctorum Festa, quibus in Calendario apposita est vox, *semiduplex*, numero hodie vltra 40. item dies infra octauas, quæ iure merito minores sunt die Festo, & die octaua, sunt autem & hi numero vltra quadraginta, quate semiduplicia cum Dominicis excedunt num. 130.

3 De Sancto cuius Reliquia non insignis habetur, si concedatur Officium, debet esse semiduplex, ad differentiam insignis Reliquie.

4 De Sanctis locorum consuevit Sancta sedes Apostolica in ijs locis, vbi neq. Reliquie insignes extant, concedere Officium semiduplex, ne Dominicæ Officium, quod est Domini, impediatur ab Officio semidup. quod notat expresse *Clem. VIII. 19. Iuny 1601.* quando concedit vniuersæ Congregationi Eremitarum S. Augustini Officium Semiduplex de B. Ioanne à S. Facundo Hispano; cuius Bullæ tenorem refert *Castellanus in Compendio Bularum in tertia editione Venetys 1605.* Inuentiones, Translationes hæc eadem lege colendæ forent, ad differentiam Festorum principalium, quod obseruat Ecclesia in Inuentione S. Stephani Protomart. in qua hæc scribimus.

5 De Sancto, cuius habetur Ecclesia Abbatialis, Parochialis, vel Regularium, vel Monialium, hoc solo titulo, fiebat ante annos tres semiduplex in multis locis; at nescio quo iure. nam Officium feriale ferè totum omittebatur cum Officio Beatæ Virginis in Choro, & Defunctorum, & quod magis dolebam, feriarum Quadragesimalium, à quibus antiqui remouebant Festa Sanctorum, & à quibus in recognitione Breuiarij Octauæ sunt exclusæ; contra quos acerrimè inuehit *Radulphus propos. 17.* ea potissimum ratione, quod tollitur continuatio, & recitatio totius Psalterij, & feriale Officium, inquit, Domini Officium est, quod à quocunque seruo non debet obrui. Videant Episcopi, ne pluralitate Festorum fiat iniuria Officio feriali Domini Dei nostri. Sed ecce, Deo dante, sublati sunt abusus à Sacra Rituum Congregatione, Decreto edito, die quo supra *sect. 1. cap. 5. tit. 2. num. 9.* in hæc verba; *vetuit, & prohibuit celebrari per totam ciuitatem, vel diocesim, etiam de cuiusque Ordinarij licentia, Missam, vel Festum cum Officio de Sancto, eo quod in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia; sed tantum in ipsius Sancti Ecclesia*

lia Titulari, seu ubi asseruatur insignis Reliquia. & non alibi. Quæ verò sit insignis Reliquia, eadem Sacra Congregatio declarauit statim, & nos descripsimus in primo t. p. 1. tit. 11. circa finem. addidit pœnam eadem Sacra Congregatio ibid. nimirum, quod aliter non sit satis recitandi diuini Officij; & consequenter infligitur pœna non faciendi à clero fructus suos beneficiorum, præter lethale peccatum; quod committitur, eadem Sacra Congregatio declarauit, comprehendendi in dicto Decreto Ecclesias Abbatiales die 28. Septembris 1628.

6 De priuilegijs festi, seu Officij semiduplicis agemus infra in pluribus locis.

De Simplici. Cap. I V.

1 **D**Vrandus loc. cit. usurpat hanc vocem: Simplex. Antea vocabant Officium trium lectionum, *Microl. cap. 44. & Radulph. propos. 17.*

2 Festa verò simplicia, quibus in Calendario nihil apponitur, superant hodie centenarium numerum, de quibus agemus singillatim in proprio Sanctorum.

3 Qui numerus centenarius, quàm rectè cõgruat, accipe ex Sancto Bernardo, & Radulpho. Numerositas Festiuitatum, inquit Bernardus ad Canon. Lugdun. ciues decet, non exules. Radulphus autem *propos. cit.* addit sumendam esse nimirum proportionem à Christo, qui duodecim elegit Apostolos, quos posuit in superiori gradu; in inferiori verò posuit septuaginta duos Discipulos, hoc est, sexies duodecim Vnus est Christus, cui datur Officium Dominicæ; Apostoli duodecim sunt ergo & Festa Sanctorum solemnia in minori numero esse debent, quàm numerus Dominicarum, simplicia plura esse debent (cum quibus stat recitatio Psalterij) sicuti à Christo multiplicantur Discipuli. Duplicia Sanctorum (non loquor de Duplicibus Christi Festis) in Calendario Romano sunt num. sexaginta quatuor, Sanctorum semiduplicia ad quadraginta conuenit ergo, vt simplicia

excedant, vt fit, numerum centesimum.

4 Incipit à Vesperis quidem, sed feriabilibus, & terminatur Officium simplex ad Nonam. *Microl. c. 44. & Radulph. propos. 18.*

De Dominica. Cap. V.

1 **D**E Officio Dominicæ *Microl. c. 62.* hæc habet memoranda. In omni Dominica ecclesiastico conuentui cum Officio Dominicæ satisfacimus, nisi aliqua multum celebris (nota) festiuitas occurrat. Addo ego, ratione Dominicæ quædam officia festiuiora fieri, vt videre est in Festo Innocentium, & in vigilia Natiuitatis Domini, quibus datur, *alleluia, Te Deum*, respectiue cum consequentibus.

2 De Dominicis Aduentus, & à Septuagesima vsque ad Octauam Pasche, quæ sunt maioris reuerentiæ, & cultus, testatur *Radulph. propos. 15.* eas nunquam omitti; quod & hodie obseruamus.

3 Dominicæ infra Octauas Natiuitatis: ex *Microl. cap. 37.* Epiphaniæ, ex eodem *cap. 41.* Ascensionis Domini, ex eodem *cap. 37.* & Corporis Christi ex *Vrbano IV.* sunt priuilegiatæ, ita vt Officium non sit Dominicale, sed de Octaua, & de Domino tamen ratio est, ex *Microl.* vt officium instanti celebritati concorder, hoc est, summæ celebritati Domini, nam in Dominicis alijs infra Octauas Sanctorum non est æquum, vt Officium Dominicale, quod Domini est, cedat Officio Sancti, cuius dies infra Octauam celebratur. Addi potest alia ratio pro Dominicis infra Octauas Natiuitatis, & Epiphaniæ, quia scilicet vt plurimum illa Natiuitatis celebratur extra diem Dominicum, & hæc Epiphaniæ celebratur aliquando in Sabbato, Extra verò diem ipsum Dominicum non dicuntur congruè Psalmi de Dominica eidem diei præcisè Assignati.

4 Queritur; cur à Natiuitate Domini vsque ad Epiphaniam inclusiue dantur Dominicæ, in quibus nulla prorsus contingit fieri de iisdem commemoratio, vnde & in Calendarijs dicuntur Vacantes?

B 2 tes?

tes? Ratio dabitur, quia sicut occurren-
 te Festo Sancti Siluestri in Dominica
 fit de Festo cum commemoratione Do-
 minicæ; ita in Festo (puta, Sancti Ioan-
 nis) occurrente in Dominica, poterat
 idem fieri. Verum incongruum erat, si
 occurreret Festum Natiuitatis, vel Cir-
 cumcisionis, vel Epiphaniæ in Domini-
 ca, quod vna simul cum Festo Domini
 fieret commemoratio eodem die de Fe-
 sto eiusdem Domini, quod est Domini-
 ca: in gratiam autem Natiuitatis Domi-
 ni, & Circumcisionis fuit ordinatum, quod
 nec in tribus Festis, & octauis diebus S.
 Stephani, S. Ioannis, & SS. Innocentium
 haberetur ratio Dominicæ occurrentis;
 de qua tamen infra octauam, tamquam
 de Dominica impedita, fit Officium post
 festum S. Thomæ, vel in festo S. Thomæ,
 hoc eodē translato in feriam sequentem
 & ita congruit Euangelium, quod legitur
 ratione Dominicæ, legi post natum Chri-
 stum, non eodē veluti nascente per quā-
 dam representationem, eadem ratio mi-
 litat in Vigilia Epiphaniæ, & in Epipha-
 niæ; in quibus, si occurrit Dominica, ea
 vacat, neque habet Euangelium, quod
 tempori conueniat, neque consequenter
 commemorationem; immo neq; ex tex-
 tu Evangelico decerpi potuit, quod lege-
 retur conuenienter in Dominicis occu-
 rentibus intra hæc Festa, vt rixē consi-
 deranti patet (Euangelium autem est
 caput totius officij ait *Rupert. lib. 1. c. 37.*)
 & ea, quæ leguntur in Dominica infra
 Octauam Natiuitatis, & in Vigilia Epi-
 phaniæ anticipatè leguntur, cum ea con-
 tingerint post Purificationem Beate Vir-
 ginis, vt patet in textu Evangelico S. Lu-
 cæ, & S. Matthæi.

5 Dominicis post Epiphaniam addi-
 tum est à Pio Quinto Officium Domini-
 cæ sextæ, antiquius autè, si Dominica sex-
 ta occurreret, in ea reperebatur Officium
 Dominicæ præcedentis, teste *Durand. l.*
6. cap. 23. quæ nunc supersunt, vel in Sab-
 bato præcedenti, vel inter Dominicas
 post Pentecostem celebrantur, ita vt non
 omittatur Dominica vlla (vide cultum
 diei Dominicæ) quin de ea saltem com-

memoratio fiat, si minus Officium fieri
 queat. explicat *Radulph. propof. 5.* in hanc
 rem illud Psalm. 117. quod in Officio
 primæ diei Dominicæ legitur: *Constitu-
 te diem solemnem in frequentationibus;*
 (vt legit Psalter. Romanum, & Ambro-
 sianum) idest, vt frequenter Dominicis
 diebus seruetur Officium Dominicale,
 nisi magna festiuitas occurrat: *vsque ad
 Cornu Altaris.* hoc est, etiam Officium
 Missæ Dominicale obseruando. Hæc ille.
 6. Dominicarum post Pentecostem Of-
 ficia sunt 24. quod si *Berno de quibusdam
 ad Missam spect. c. 6.* numeret tantum-
 modo viginti tres Dominicas, ideo est,
 quia quintam superaddit Aduētui, quod
 in idem recidit, vt nimirum præter Ad-
 uentum, & à Septuagesima ad Festum
 Trinitatis, Dominicæ per annum non
 excedant numerum trigessimum, vt rite
 numeranti patet.

7. Quæ igitur non possunt celebrari an-
 te Septuagesimam, transferuntur post 23.
 Dominicam Pentecostis, vt nulla vacet.
 Post Pentecostem verò ad summum e-
 runt Dominicæ 28. de qua numero *Ber-
 no loco cit. ait:* Septenario quater ducto
 in hanc perfectionis summam excrefcit,
 & nulli dubium est, quin septem ad Spi-
 ritum Sanctum, quatuor verò pertineant
 ad Euangelium; quia per septiformem
 gratiam Spiritus Sancti (in Pentecoste
 effusam) prædicatum est Euangelium
 per quatuor mundi plagas. Hæc ille.

8. Vltimo loco semper ponitur, quæ
 vocatur vigesima quarta. *Microl. c. 26.* vt
 vltimum, inquit, officium in proxima tã-
 tã hebdomada ante Aduentum Domini
 cantetur. Est enim præparatio Domini-
 ci aduentus; Atque, vt notauit *Azor. lib. 10.
 cap. 15.* finiuntur Ecclesiastica Officia in
 commemoratione extremi futuri iudi-
 cij, sicut etiam similiter inchoantur, vt
 patet legenti Euangelia. *Domin. 24.* &
Domin. prima Aduentus. Adde ideo Do-
 minicam 24. de iudicio futuro semper
 esse vltimam anni Ecclesiasticæ, qui inci-
 pit in Aduentu, qui Ecclesia in toto anni
 curriculo representare studet Christi a-
 ctiones à primo Aduētu in carne, vsq; ad

se-

secundum in fine mundi aduentum.

9 Si quæ superfit Dominica, ita, vt propriè in die Dominico locum non habeat, (quod accidere potest in Officio secundæ Dominicæ, de qua tamen habetur propria Rubrica *sect. 6. cap. 8.* vel sequentium post Epiph. & in officio Dominicæ 23. post Pentecost.) tunc fit de Dominica exclusa in Sabbato præcedenti, non impedito festo nouem lectionum, alioquin in alia immediatè præcedenti feria, seu Festo simplici, in qua, seu quo officium fiat de feria, & legantur tres lectiones de Homil. Dominicæ, & in Laudib. dicatur Antiphona ad Benedictus, & oratio de Dominica currente proprio loco cum commemoratione Festi simplicis, & nota, præcedentem feriam non esse ad libitum, sed Sabbato solum impedito nouem lectionum; & illud verbum, *fit*, quod habetur in Rubr. de Domin. n. 4. est coniungendum cum verbo, *legitur*, ita vt ambo sint, imperantia. quod si tota hebdomada sit impedita officijs nouem lectionum, etiam translatis (quod in postrema Breuiarij recognitione additum est) tunc in Sabbato legatur nona lectio de Homilia illius Dominicæ, & de eadè fiat commemoratio in Ludibus tantum, cum Antiphona, & Oratione propria. Hæc in Rubricis de Dominica tit. 4. nu. 4. & 5. Ratio est, ne officium vllius Dominicæ omittatur, tum ne admirationi populo sit, quod ante Clementem VIII. fiebat, dum, translato semiduplici Festo, fiebat officium de Dominica extra suum diem, & propriam sedem, quæ ob anni angustiam deerat, quod populum facillè latet; qui tamen erga Festum de Sancto semiduplex deuotius moueri solet.

10 Ex quo etiam patet, quod, impedito Sabbato, vt supra, aut feria sexta, aut quinta à Festo simplici, non erit anticipandū officium prædictarum Dominicarum, feria quarta, aut tertia, in qua nullū fortasse occurrit Festum. nam neq; simplex Officium B. Virg. in Sabbato, neque Festum simplex in eodem occurrens impedit, quo minus in Sabbato fiat officium de Dominica, quæ superfit; sed tantum D. Barth. Gauant. Tom. II.

officium nouem lectionum impedit officium Dominicæ; & curandum est, quoad eius fieri potest, vt propius ad Sabbatum fiat de ea Dominica officium.

11 Excellunt hæc Dominicæ, quibus cedunt etiam Patroni, neque vniquam omittuntur, Primæ classis idcirco cognominatæ: nimirum Prima Aduentus, & Quadragesimæ, Dominicæ Passionis, Palmarum, in Albis, in quibus decet populum moueri ad mysteria maiora in iisdem celebrata Redemptionis nostræ, tum officio, tum colore paramentorum, Aliæ minores, ideo dictæ secundæ classis cedunt quidem Festis Patroni loci, Tituli Ecclesiæ, & eiusdem Dedicacionis, quæ ad afficiendum populum maxime valent; alijs autem minime cedunt Sanctorum Festis, nimirum secundæ, tertiæ, quartæ Aduentus, & Quadragesimæ, Dominicæ Septuagesimæ, Quinquagesimæ; quarum ritum in proprio de tempore inuestigabimus.

12 Dominica prima mensium habet rationem potissimam in Breuiario, quia in ea solent poni initia sacrorum librorum cum suis Responsorijs. Ea igitur prima esse dicitur, quæ venit in Calendis mensis, vel est proximior (siue ante, siue post) ipsis Calendis; quod nisi fieret in mense Nouembris, deficeret tempus necessariū ad legendos sacros libros eidem mensi assignatos, adueniente Dominica prima Aduentus finem Nouembris, vt notatum est in Breuiarijs M. S. antiquissimis.

13 Dominica verò prima Aduentus est ea, quæ proximior est Festo S. Andrea, vel quæ venerit in ipso Festo. *Dur. lib. 6. c. 2.* seu vt cum Radulpho loquitur, *propos. 16.* post crastinum Sanctæ Catherinæ. neque enim ante crastinum, neq; in crastino eiusdem Virginis contingit initium Aduentus. De officio Dominicali dicemus, cum de Matutino, & alijs.

De Feria. Cap. VI.

1 **F**eria à sancto inquit, *Rabanus 2. de instit. clericor. c. 46.* quæ vox apud Ecclesiasticos antiquior est Siluestro, ex eodem *ibid.* De ea apud *Tertull. aduers.*

B 3 Psychicos

Psychicos cap. 8. & cap. 14. vbi ait Nobis omnis dies etiam vulgata, consecratione celebratur. cū enim horrerēt fideles nominare dies à dijs gentium, vel Iudaico more à Sabbato primam, secundam Sabbati, &c. ideo ac si Dominica prima feria diceretur appellauere reliquos dies, feriam secundam, tertiam &c. retento tantum nomine Sabbati. Vacante itaque die ab alijs Christi, vel Sanctorum Festis, fit de feria quod officium Domini est: vt quisq; intelligat, se Deo debitū vni Deo vacare debere. Appellabāt antiqui officium feriale, triū Responsoriorum officium.

2. Feriarum genus duplex; maius alterum dicitur, eo quod de feria minori seper fit in officio saltem commemoratio, nempe de feria qualibet Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, & secunda Rogationum; quæ distinctio maiorum, & minorum in recognitione Breuiarij Clementina inuenta est, occasione Tabellarum de occurrentia, & concurrentia in fine Rubricarum editarum ad faciliorem Tabellarum vsū, auctore huius operis ipsas Tabellas reformante iussu maiorum.

3. Occurrit autem per annū officium feriale, serē quadragies, nisi occupetur dies à Festis mobilibus, seu Dominicis, vel diebus infra octauas particulariū ecclesiarū, seu à S. Maria in Sabbato, seu à Festis locorū proprijs. Vide ergo, an expediat minui adhuc hūc feriarum numerū.

4. De feriali officio, & partibus eius, agemus infra, cum de singulis partibus Officij.

De Vigilia. Cap. VII.

1. **Q**uædam Vigilia cum ieiunio celebratur, & pleræque: paciffimæ sine ieiunio, videlicet, Vig. Epiph. & Ascensionis Domini de quarum ieiunio lex nulla est, ob lætitiā Natalis Domini & eiusdem Resurrectionis. Quam ob causam, seu causas neq; ieiunatur pridie S. Ioannis Apostoli, & Euangelistæ, neq; Sanctorum Philippi, & Iacobi, tempore Paschali, ex *Innoc. III. de obseru. serum.*

tit. 46. c. 2. Vigilia cum ieiunio in Breuiario Romano sunt quatuordecim.

2. Vigilia occurrens in Dominica trāsfertur in Sabbatum precedens; exceptis Vigilijs Natiuitatis Domini, & Epiphaniæ de quibus fit officium eo die, quo occurrunt *Radul. propos. 19.* primo quidem ne ieiunemus in Dominica quod prohibetur *dist. 76. c. 21. vti nam in const. Apost. lib. 5. cap. 21.* deinde, vt cum ieiunio bona sit oratio, & Officium ad preparationem Festi. Ieiunium ab Hebrais fieri solitum pridie Sabbati, numquam in Sabbato, testatur Moses *Egyptius de temp. cap. de Sabbato, & cap. de Ieiunio.* Vigilia verò Natiuitatis Officium, vt festiuum, separatur eo casu à ieiunio, quod fit in Sabbato; sicut etiam Vigilia Epiphaniæ Officium festiuum est, non feriale, & ieiunio caret.

3. Vigilia occurrens in Festo primæ classis in Officio nullum habet locum, neque etiam commemorationem, ne solēnitas imminuatur. immo expediret, auctoritate maiorum, eo casu anticipari ieiunium ante illud Festum primæ classis eo modo; quo testatur *Nauar. in Man. cap. 21. num. 11.* Leonem X. statuisse, vt eo anno, quo vigilia S. Ioan. Baptiste incidit in Festum Corporis Christi, pridie eiusdem Festi ieiunetur, quarta scilicet feria, Caiet. etiam docet in *V. Ieiunium cum Taberna, & alij,* posse Episcopum in festo solempni Patroni loci, si in eo occurrat Vigilia transfere ieiunium in pridie, num diem, sicuti ob festum S. Christianæ Patronæ ieiunatur pridie eius festi ratione Vigilia S. Iacobi Apostoli. Officium autem Vigiliæ in his casibus non est anticipandum. separari namque possunt officium Vigiliæ, & ieiunium eiusdem; quod patet in Vigilia Nat. Dom. cum occurrat in Dominica.

4. Vigilia occurrens in ferijs maioribus omittitur in officio, ita, vt nec de ea commemoratio fiat. quia ferie maiores sunt ferie Domini, & Vigiliæ sunt ferie seruorum Domini, quæ vt minores cedere debent, cum de vtriusque non possit officium fieri neque pro commemoratione alterius legi Homilia congruenter post Ho-

miliam alterius in officio trium lectio-
num, quæ eo casu sunt, vel de scriptura
ordinaria, vt in Aduentu: vel de Homilia,
vt in Quadagesima.

5. Officio Vigiliæ, quod totum erat de
feria, addidit Pius V. Homiliam in Euan-
gelium quod in Missa legebatur, *Azor.*
lib. 10. cap. 16. quest. 8.

6. De partibus Officij Vigiliæ dice-
mus infra, & terminatur ad Nonam.

De Octaua. Cap. VIII.

Christo Domino constituta sunt
octauæ quinque: Natiuitatis, Epi-
phanie, Paschatis, Ascensionis, & Cor-
poris Christi. Spiritui sancto, Penteco-
stis. Beate Virgini, duæ; Natiuitatis, &
Assumptionis; Natiuitati Sancti Ioan-
nis Baptiste, Martyrio SS. Apostolorum
Petri, & Pauli; Festo Omnium Sancto-
rum; Sanctis Stephano, Ioanni Euan-
gelista, Innocentibus, & Laurentio; Dedi-
cationi propriæ Ecclesiæ; Patrono prin-
cipali loci, & Titulari in eorum prin-
cipali festo. De quarum origine vide, quæ
scripsimus in *Præfatione ad Octauarium
Romanum*, vbi & casus explicauimus
octauarum. De Patrono loci Microl. sub
obscure tradit c. 43. quare non excedunt
numerum septemdecim consueuerunt
cum octauis solemniter celebrari Festa
Sanctorum apud quasdam Ecclesias, Co-
gregat. & Religiones, quæ in Rubr. *de
Octauis n. 1.* non abrogantur; sed post edi-
tum à Pio V. Breuiarium nulla potest in-
duci Octaua, ultra prædictas, sine Sedis
Apostolicæ auctoritate. Ex quo, qui addit
recentior, fieri Festum cum octaua; tum
Canonizationis, tum Beatificationis San-
ctorum aperte fallitur si loquatur, præci-
sa licentia sanctæ Sedis Apostolicæ.

2. Inter has octauas est differentia, quæ
reuocari potest ad quatuor gradus. In
primo gradu sunt Octauæ Paschatis, &
Pentecostis, in quibus non fit de Festo al-
liquo nec etiam de Patrono loci, Titulo-
ne, seu dedicatione Ecclesiæ. In secundo,
gradu Octaua Epiphaniæ admittit tantum
Festum de Patrono, vel Titulari Eccle-

sie, & Dedicationis propriæ Ecclesiæ,
non tamen in die Octaua in qua celebra-
tur Baptismus Christi, & dicitur à *Dur.*
lib. 6. c. 17. Octaua suppletionis, quia eo
die supplemus, quod in Festo Epiphaniæ
recolimus minus aperte, idest, Baptismum
Christi cui cedere debet Patroni Festum
vt. serui Domino. In tertio gradu Octa-
ua Corporis Christi admittit tantum Fe-
sta duplicia non tamen translata, vt de-
cretum est in recognitione postrema Bre-
uiarij; nisi translata sint altioris ordinis vt.
de Festo S. Ioannis Baptiste dicemus. Nō
admittit semiduplicia, ex Decreto Ioan.
XXII. quod habetur in Breuiar. M. S. Bi-
blioth. S. Isidori de Vrbe. In quarto gra-
du Octauæ reliquæ Natiuitatis Domini,
Ascensionis, & aliorum Sanctorum ad-
mittunt quecumque Festa etiam semidu-
plicia. Neque mireris, quod in Octaua
Natiuitatis admittatur semiduplicia, quia
scola Natiuitatis Christi est officina hu-
militatis, ex *S. Augustino*. Ascensionis
uero Respectu Ecclesiæ militatis est Octa-
ua mixta in eorum, ob discessum Christi.

3. Rubrica, *de Octauis n. 1.* addit: *eti-
am translata*. quod verbum verificatur
in duplicibus; quia verè celebrantur
quocumque die infra dictas octauas, at
in semiduplicibus non videtur verificari
nam Festum S. Leonis 28. Iunii, si occur-
rit in Dominica, transfertur post Octa-
uam Apostolorum; vt dicitur in propria
Rubrica, ergo idem fiet de alijs semidu-
plicibus. Verum Rubrica satis verificatur
in duobus casibus: primo quādo semidu-
plex occurrit in Dominica; secundo, quā-
do in Festo Ascensionis Domini: in qui-
bus casibus transfertur semiduplex in
die proximè, sequentem, si non est impe-
dita; & sic infra octauam fit de semidu-
plici translato in Ecclesijs particularibus
cōtingit sæpius semiduplex occurrere in
Festo maiori, quod habet octauam & de
eo fit in secunda die infra octauam. Ru-
brica verò hæc non loquitur de semidu-
plicibus occurrentibus ante octauam, quæ
sine dubio transferri debent post octa-
uam: sed de occurrentibus in festo, seu in
Dominica infra octauam, & de transla-

tionem in diem proximè sequentem, non impeditum a l'o Festo.

4 Adhuc accidit alia differentia inter Octauas trium graduum posteriorum, quod occurrētē Festo in iisdem admissio, ut supra, semper rāmen de Octaua Epiphania, Corporis Christi, & Natiuitatis eiusdem sit commemoratio, ob eandem dignitatem. Infra alias Octauas Ascensionis, & aliorum Festorū, occurrentibus Festis minoribus, accidit, ut neque de ijs octauis fiat commemoratio ut dicitur, cum de cōmemorationibus: fortasse quia tria illa Festa nostra sunt; Festum verò Ascensionis Angelorum potius, quā nostrum; aliorum denique Sanctorum quia sunt Festa non aequalia tribus primis, ideo quandoque nulla fit cōmemoratio.

5 Omnes dies octauarū pro vna festiuitate computantur, ait *Radulph. propos. 23.* qui etiam *propos. 19.* appellat Octauam prorogationem Festi. Ex quo sequitur, quod eo nobilior est octaua, quo minus interrupta est à Festis aliorum.

6 At vnde maior octauarū dignitas attendi debet praesertim, si duae occurrāt simul celebrandae? Certè penes classē Festorum; nam primae classis dignior est secundae; in eadem verò classe atq̄ de personis hoc ordine, Christum, B. Virginem, Angelos, S. Ioannem Baptistam, Apostolos, & alios iuxta ordinem Litaniarum, & Rubricam de concurrentia officij num. 2. & ceteris paribus dignior est ea octaua, quam celebrat vniuersalis Ecclesia.

7 Dubitari potest de Dedicacionis Octaua, an sit maior, quā Octaua Patroni loci seu Tituli Ecclesiae? *S. Thom. l. 2. q. 1. in cap. 10. 10.* docet, maius esse Festum Dedicacionis Ecclesiae, quā alicuius Sancti; quia in illo recoluntur beneficia toti Ecclesiae collata, quae superant beneficia cuius Sancto donata, quae in eiusdem Festo celebrantur: ergo erit Octaua Dedicacionis Ecclesiae dignior, quā Octaua Patroni loci, & eadē rāione dignior erit Octaua Assumptionis Beatae Virg. quā Octaua Dedicacionis, quia maiora beneficia contulit Deus vni Deiparae in eius Assumptione, quā contulerit toti

militanti Ecclesiae; cum praesertim Theologi doceant, collectiue in Deipara Virgine esse omnia gratiae, & gloriae dona, quae Angelis, & hominibus singillatim distributa fuerunt. Confirmatur haec doctrina ex Rubr. Breuiarij tit. de duplici. n. 1. vbi prius recēsetur Dedicatio propriae Ecclesiae, quā Patronus loci, seu Titularis Ecclesiae, & tit. de Octauis num. 1. vbi prius nominatur Dedicacionis Octaua, quā principalis Patroni, veluti dignior, & nobilior, ceteris paribus; & in fine Breuiarij additae sunt lectiones propriae pro tota octaua Dedicacionis, non item pro alijs omnibus Patronis locorū: quibus postremo prouisum est cum Octauario Romano à nobis edito, & Sacra Rituum Congreg. approbato.

8 In postrema recognitione Breuiarij actum est de excludēdis octauis ab Aduentu, sicuti à Quadragesima; sed illud saltem congruere visum est, eas excludi à die 17. Decembris vsque ad Epiphaniam; & ante Natiuitatem quidem ea ratione, quā num. sequenti dicemus; post Natiuitatem verò, quia dies omnes & singuli proprium officium habent nullo modo omittendum. fieri verò de octaua, quae non habetur in Breuiario, per solam commemoracionem, visum est modicum quid, quod congruentius omitti potest, in gratiam infantiae Christi, & octauarum non sine mysterio comitantium Natiuitatem Christi, ex S. Bern.

9 Accidit etiam, inchoatas non compleri octauas Festorum de Sanctis, & praesertim in tribus casibus. Primus est, quando adueniet dies 17. Decembris, in qua ponuntur Antiphonae propriae, quod in postrema Breuiarij recognitione merito decretum est, ne omittantur quotannis Antiphonae priuilegiatae; quas recitabant antiqui in Festis occurrentibus, additis ideo Laudibus ferialibus. Quare, si occurrat dies Octaua Festi habentis octauam in die 17. Decembris, in pridianis Vesperis nihil fiat, neque commemoratio de Octaua, cum in sequenti die nihil item sit de ea faciendum: nam argumento à simili mox infra numero 13.

pro-

probabimus, non conuenire, vt habeat in primis Vesperis aliquid illud Festum, seu Officium illud, quod nihil omnino debet habere in Laudibus. & Vesperis secundis. Alter casus est, quādo aduenit Feria Quarta Cinerum, pridie cuius eodem modo, quo nunc dictum est, abrumpenda est Octaua Festi habentis Octauam. Tertius est, adueniente Vigilia Pentecostis, quæ loco citato eiusdem est priuilegij ad Octauas mutandas cum prædictis ferijs certè ante *Microlog. cap. 48.* non celebrabantur Festa in Quadragesima, & hodie paucissima; ergo conuenit, vt abstinemus in Quadragesima à prorogatione Festorum, hoc est, Octaua, Natalis Domini, sicuti Pascha, debet habere quæ si octauam ante, & post, licet non æqualem: & conuenit etiam in Vigilia Pentecostis cessare octauam, quæ omne Festum, etiam Patroni, excludit.

10 Dierum infra Octauam Officium est semiduplex, exceptis primis duobus post Pascha, & Pentecostem, quorum Officium duplex est. Diei verò Octauæ duo sunt priuilegia; alterum est, quod numquam transfertur; alterum est, quod duplici ritu celebratur; quia est repetitio Festi, quod à *Radulph. propof. 19.* in maioribus Octauis significatur. *Microlog. c. 41.* scribit, quod diei infra octauam minoris, idest, Sanctorum, Officium erat feriale trium lectionum. *cap. 44.* quod neque mentio per medios dies agebatur, quia extremi tantum dies celebrantur: nihilominus hodiernum ritum in *Breuiarijs M.S. ante annos 300.* ego reperi; licet *Radulph. propof. 19.* eiusdem ætatis dicat eadem, quæ *Micrologus.* Per idē (puto) tempus, mutatus fuit ritus in hodiernū, vt esset communis omnibus Octauis.

11 Festum habens octauam, si transferatur post octo dies à die Festi, non celebratur eo anno cum octaua. Non enim numeratur octaua à Festo, sed à die, quo ille Sanctus obiit, vel obiisse creditur, cui fit Festum, nisi aliud ex priuilegio concedatur. *de transl. Fest. num. 1.*

12 Dies Octaua, quia non transfertur, excludit, & transferri facit Festū Duplex

in ea occurrens per annum, siue sit maius, siue minus; vt dicitur *de Translatione Festorum. num. 2.* & in Tabella de Concurrentia, in qua Duplex per annum comprehendit maius, & minus: qua de re dubitarunt aliqui, eo quia inquirunt, in concursu Duplicis maioris cum die octaua, illud habet integras Vesp. sed est ratio dispar in occurfu, quæ communis est Duplici maiori, & minori per annum, ne scilicet omittatur officium diei octauæ in proprio die. cedit autem solemnibus Festis primæ, & secundæ Classis, ita vt de die Octaua non nisi fiat commemoratio; vt quādo in die Octaua Corporis Christi occurrit Festum S. Ioannis Baptistæ; de quo fit officium cum commem. octauæ, ex Decreto *Io. XXII.* supra citato, in quo meminit, non modo Festi S. Ioan. sed etiam alterius Festi ex maioribus.

Excipe Octauā diem Natiuitatis, quæ est secundæ Classis, & Epiphaniæ, quæ est priuilegiata, vt diximus, ob Baptismū Christi. hæc namque excludunt alia Festa. cedit item dies Octaua Dominicis, quæ excludunt Festa duplicia per annum, puta Septuagesimæ, Sexagesimæ, & similibus, vt dicitur *de Translatione Festorum num. 1.* in quibus fit tantum commem. de die octaua.

13 Sed quid agendum erit in primis Vespertis communibus diei Octauæ, & Domicicæ Priuilegiatæ? Recitabis Vesperas cum Psalmis Sabbati, à Capitulo de Dominica priuilegiata, & in fine addes commemorationem diei Octauæ, vt in primis Vesperti Festi. ita decreuit, me petente, Sacra Rituum Congregatio die 9. *Novembris 1622.* & ratio desumitur à simili, ex *Rubr. de Concurrentia nu. 10.* vbi, cum ageretur de simplici Festo occurrēte in Feria quarta Cinerum, in qua de Festo fit tantum commemoratio, eadem tantum commemoratio Festi decernitur in primis eiusdem Vesperis; quia, inquit, cum in sequenti die Festum non habeat Officium, nec etiam conuenit habere primas Vesperas in precedenti die. Voluissent alij, primas Vesperas diei Octauæ integras ritu duplici re-

ei recitari: sed absurdum visum est inchoare eum omni solemnitate diem Octauam, quæ sequenti die officium non habet. Alij dimidiatas Vesperas vsque ad Capitulum ritu semiduplici de Octaua, Capitulum deinde de Dominica: at hoc modo non erant primæ Vesperæ de die octaua, vt patet, cum ritu semiduplici; neque erant secundæ Vesperæ de die infra octauam, quæ terminatur in Nona Sabbati, & in Psalmo quinto erat difficultas; an dicendus ille, qui in primis, aut in secundis Vesperis Festi; & pro commemoratione diei octauæ Antiph. ad Magnificat, vt in primis Vesperis Festi, incongruè dicebatur, ratione diei infra octauam. Maluissent alij abrupti Octauam in Sabbato ad Vesperas, & nihil de ea fieri amplius, vt supra diximus. *nu. 8.* sed visa est ratio longe dispar in Dominicis privilegiatis, extra Quadragesimam, Natalitium tempus, & Pentecostes. Quare sola commemoratione contenti de die octaua, tam in primis eiusdem Vesperis, quam in Laudibus, & secundis Vesperis, omiffisque precibus ad Primam, & Cōpletorium, & Suffragijs communibus, decreuerunt Eminentiss. Patres, & sapientissimi, vt prædiximus, nempe in gratiam diei octauæ, & Dominicæ occurrentis priuilegiata: quibus & obsequendum erit.

14 In secundis etiam Vesperis diei Octauæ occurrentis in Dominica priuilegiata, eadem Dominica conseruat sedem sibi acquisitam, ita vt de die Octaua fiat tantum commemoratio, vt in secundis Vesperis Festi, quod si Dominica ipsa cōcurrat cum sequenti Festo duplici, adhuc commemoratio diei Octauæ post Dominicæ commemorationem fiet; non autem, si cōcurrat cum semiduplici; quia tunc Vesperæ erunt de Dominica cum commemoratione diei Octauæ, vt in secundis Vesperis Festi; & deinde semiduplicis, vt in primis eiusdem Vesperis; quia in pari gradu commemorationis nobilior est diei Octauæ, quam Festi semiduplicis commemoratio.

15 Ceterum ordinariè dies Octaua si

concurrat cum alia die Octaua, à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione præcedentis, excepta Octaua Corporis Christi concurrente cum Octaua Sancti Ioannis Baptistæ; de qua fit tantum commemoratio; & quando in Breuiario aliter notatur, vt in Octauis SS. Stephani, & Ioannis Euangelistæ, &c. in Rubric. de *Concurrentia Officij num. 7.*

16 Dies eadem Octaua si concurrat cū sequenti Duplici minori, etiam translato, à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione octauæ, si cum maiori, fit totum de sequenti, commemor. de præcedenti, vt in die octaua S. Ioannis Baptistæ, excipe dies Octauæ Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi, in quibus ob earum dignitatem secundæ Vesperæ, etiam in concursu cum Duplici maiori per annum; & multo magis primæ Vesp. Octauarum Ascensionis, & Corporis Christi, vt in postrema Breuiarij recognitione decretum est, debent esse integræ.

Et quidem de secundis Vesperis Octauæ Corporis Christi est lex conuenientissima, noua tamen post Io. XXII. qui in Decreto supra citato iusserat fieri à Capitulo de sequenti: eadem autem est ratio in Octaua Ascensionis.

17 Si concurrat cum Festo primæ classis, in huius primis Vesperis nulla fit de die Octaua commemoratio, vt declaratum est in postrema recognitione, de *Commemorati. rit. 9. num. 4.* Si verò concurrat cum Festo secundæ classis, etiam translato, vt est, Annunciatio Beatæ Virginis, vel Sancti Marci Festum post Dominicam in Albis; totum Officium erit de sequenti cum commemoratione præcedentis diei Octauæ, vt apertè dicitur de *Concurrentia num. 7.* & est Rubricæ generalis modo in postrema recognitione Breuiarij, additis verbis ijs: *in secundo ordine:* vt vtrique ordini Festorum sit prouisum.

18 Accidit alius concursus Festi duplicis, vel semiduplicis cum die infra Octauam: & Duplex quidem totū habet Vesperarum Officium cum commemoratione

tionē diei infra Octauam; Semiduplex autem regulariter vsque ad Capitulum: quod erat de die infra octauam. in Rubr. de Concurr. num. 3. 4. sed fallit illud primum de Duplici in duobus casibus; hoc est, quādo Duplex est primæ classis; quia tunc nulla fit de sequenti die infra octauam commemoratio; & quando Duplex est secundæ classis, sed in die sequenti nō fit Officium de die infra octauam; tunc enim in secundis Vesperis Festi duplicis nulla fit commemoratio diei sequentis infra octauam. Alterum item de Semiduplici fallit in secundis Vesperis SS. Ioannis & Pauli, quæ sunt integræ cum commem. tantum diei infra octauam. S. Ioannis. ita in Rubrica de Concurr. num. 3. & 4. causam dabimus in Proprio de tempore.

19. Dies etiam infra Octauā cedit Dominicæ præcedenti, in cuius secundis Vesperis non nisi fit commemoratio de die sequenti infra Octauam. loco citato n. 5.

20. Eadem dies infra Octauam cedit Festo duplici, in cuius secundis Vesperis sola gaudet commemoratione; quæ etiā deperditur, si Duplex sequens sit primæ, vel secundæ classis. ibidem num. 4.

21. Non cedit sequenti Dominicæ, vel Semiduplici, nisi vsque ad Capitulum, quod erit de Dominica, vel de Semiduplici; multoque minus cedit Simplici, de quo fit tantum commemoratio in secundis Vesperis diei infra oct. ibid. num. 6.

22. Quæres: an detur casus, quo dies Octaua, quæ est duplex, cedat in concursu Festo semiduplici? Respond. posito decreto Sacre Congregat. de quo supra num. 13. sequitur aperte, quod, si occurrat Festum semiduplex in Sabbato ante Dominicam priuilegiatam, quæ est simul dies Octaua Festi habentis octauam; eo casu in Vesperis Sabbati. Antiphonæ, & Psalmi erant de Festo semiduplici, Capitulum de Dominica priuilegiata, commemoratio primum de Semiduplici, quod habet dimidium Vesperarum, & deinde diei Octauæ, quæ in toto die sequenti Dominico nihil habet, nisi meram commemorationem.

23. Volunt aliqui diem Octauam principalis Patroni loci posse dici Festum duplex maius per annum, eo fine, vt habeat integras Vesperas; sed defendi non potest, tum quia de Concurr. officij nu. 7. expressè iubetur, Vesperas diuidi in concursu diei Octauæ cum duplici Festo; tū quia dies Octaua omnium Sanctorum, non habet secundas Vesperas integras, tum quia est priuilegium Octauarum Christi Domini; tum quia Rubricæ sensus in loco citato num. 7. est de die Octaua Patroni, seu Tituli Ecclesiæ, quibus extra Breuiarium conceditur Octaua. Neque dicas, in Octaua Sancti Ioannis Euangelistæ secundæ Vesperæ sunt integræ de eodem; quia singularis est casus in concursu cum Octaua Innocentium, longè inferioris ordinis. optassem & ego cum alijs, diem Octauam Festi B. Virg. habentis Octauam esse duplex maius, si ceteri sunt eiusdem minora Festa per annum; at eadem ferè ratio militaret in Angelis, & Apostolis, vt patet. Rubrica verò non distinguit inter diem Octauæ, & diem Octauam, nisi in Festis Domini: vnde neque nos distinguere debemus. vrgetque rursus exemplum diei Octauæ omnium Sanctorum, quod est præcipuè B. Virg. ex Martyrologio, & non habet integras Vesperas. Octaua quoq; S. Ioannis Euangelistæ minus vrget, quæ in Rubricis excepta fuit, de Concurr. officij num. 7. ijs verbis: & quando aliter in proprijs locis notatur: nulla igitur alia dies octaua Sanctorum est Duplex maius.

24. Denique dies Octaua Corporis Christi licet sit dignissima, si tamē ea die occurrat Festum Natiuitatis S. Ioannis, vel Apostolorum Petri, & Pauli, sola gaudet commemoratione, ob singularia merita Sanctorum Principum Ecclesiæ Christianæ toto orbe venerandorum; & eadem ratione fit Officium de Patrono loci, si occurrat in dicta die Octauæ Corporis Christi cum eiusdem commemoratione tantum, quia est primæ classis in loco, vbi est Patronus; idem dico de Titulo Ecclesiæ; & multò magis affirmare de Dedicauione Ecclesiæ, si in eam diem Octa-

Octauam incideret, ob rationem à fortiori sumptam à Sancto Thoma, de qua supra hoc cap. num. 7. Festa verò secundæ classis cedere debent prædictæ diei Octauæ; sicut à tota Oct. arcentur semidupl. Festa. & de facto cedit commemoratio S. Pauli extra propriam Ecclesiam, vt in propria Rubrica dicitur; quamquã non est propriè secundæ classis, vt ibi dicemus.

25 De Lectionibus infra Octauas, infra agemus, de Precibus, Suffragijs, in proprijs Titulis, & Capitibus, *Sectione quinta.*

De concurrentia Officij. Cap. I X.

I Antur in Officio diuino Cõcurrentia, & Occurrentia, quæ habent pro diuersa ratione proprias leges. Nam Concurrentia est duorum pridie, & postridie celebrandorum, & attenditur ordinariè in secundis Vesperis vnus, & in primis alterius Festi; Occurrentia verò est duorum in eodem die.

2 Sequar autem ordinem Titulorum præcedentium Capitum; & primo de Duplici. nam Festum duplex concurrere potest cum alio Duplici, vel die Octaua Festi habentis octauam: Si ergo sunt æqualia, regulariter à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione præcedentis. Dixi: *si sint æqualia*: quia si Duplex maius sit, totum fit de Duplici cum commemor. diei Octauæ, vt in secundis Vesperis Exaltationis Sanctæ Crucis. Dixi, *regulariter*, quia in tribus Festis Natiuitatis Domini fallit hæc regula, vt eo loco patet. est autem diuisio Vesperarum à Capitulo, in partes ferè æquales. Si sunt inæqualia, illud Festum, quod maius est, habet integras Vesperas, cum commemoratione minoris, quando & hæc fieri debeat, vt dicemus, ex *Microlog. cap. 35*, quo enim magis, vel minus Festum habet de Vesperis, & præsertim de primis Vesperis, quæ ex *Amalario* sunt nobiliores secundis, eo etiam solempne magis, & minus est Festum.

3 Inæqualitas attenditur ex hoc ordi-

ne: Festa Domini præferuntur omnibus alijs, & habent vtrasque Vesperas integras: Festa Beatae Mariæ: Festis aliorum Sanctorum. Festa Angelorum, & Apostolorum ceteris alijs. si alijs. ergo etiam Euangelistis quod benè nota. Festa Sanctorum, qui in proprijs locis, vel Ecclesijs solempniter celebrantur, alijs in Calendario descriptis. Hinc appellantur prædicta Festa vel primæ, vel secundæ classis, vel duplicia maiora, quæ in cõcursu cum minoribus habent integras primas, & secundas Vesperas. Erant ergo ij, qui in Ecclesia B. Rochi propria de eodem, vt Patrono, recitant primas Vesperas cum commemoratione Assumptionis B. Virg. cui debentur integre secundæ Vesperæ ex hac Rubrica: nam vtrumque Festum est quidem primæ classis, sed dignior B. Virgo B. Rocho. Neque valet exemplū, quo se tuentur, quia in primis Vesperis commemorat S. Pauli in propria Ecclesia Vesperæ sunt integre de Sancto Paulo; tum quia concursus est inter æquales; tum quia est specialis Rubrica, cui alluditur in Rubrica generali de *Concurrentia officij nu. 2. ijs verbis: nisi, inquit, aliter in proprijs locis annotetur*; Quod autem dictum est; Festa solempnia locorum præferri alijs in Calendario descriptis, intellige de concursu; & vt diximus supra *Sect. 2. cap. 2. num. 29. pag. 14.* ceteris paribus, habita ratione personarum iuxta prædictos gradus, & maioritatis ritus, de qua ibidem Rubricæ loquuntur.

4 Duplex autem concurrere potest cū Semiduplici, Dominica, die infra Octauam, Simplici, & Officio Sanctæ Mariæ in Sabbato, & tunc omnia in secundis Vesperis de Duplici erunt cum commemoratione illorum, nisi Duplex esset primæ classis, quod admitteret commemorationem tamen de Semiduplici, & de Dominica, non de alijs prædictis; vel secundæ classis esset, quod admitteret præterea commemorationem de die infra Octauam, si in sequenti fieri debet Officium, & de Simplici, & de S. Maria in Sabbato, cum feria vero non concurrat, neque cum Vigilia.

5 Semi-

5 Semiduplex potest concurrere cum duplici, & omnia de duplici sunt cum commemoratione semiduplex, nisi duplex sequens fuerit ex ijs solemnibus, quæ excludunt etiam commemorationem semiduplex. Item potest concurrere cum semiduplex, Dominica, die infra Octauam; & tunc diuiduntur Vesperæ, à Capitulo de sequenti. Item potest semiduplex concurrere cum simplici, & Sancta Maria in Sabbato, & eo casu omnia de semiduplexi cum commemoratione sequentis.

6 Dominica concursum habere potest cum sequenti duplici, & omnia erunt de duplici; & commemoratio de Dominica, nisi sit duplex, primæ, vel secundæ classis, quod excludit Dominicæ commemorationem. Item cum semiduplex potest concurrere, vel cum Festo simplici, & in his casibus omnia de Dominica, cum commemoratione sequentis, quod habet etiam *Radulph. propof. 15.*

7 Quæres; cur Dominica habeat integras secundas Vesperas, dum concurrat cum semiduplexi sequenti, & non habeat integras primas Vesperas concurrentis cum semiduplexi præcedenti, vt *num. 5.* diximus; & eo maior est ratio dubitandi, quia diximus, nobiliores esse primas Vesperas secundis: Dicerem, vel ob concursum populi ad secundas Vesperas, quas amat Dominicales, non ad primas; vel forte, quia psalmi Sabbatini minus habent festiuitatis, plus serialitatis; & incongrui videntur inter Festum semiduplex, & Festum Dominicæ: quo factum est, vt psalmi essent festiui de semiduplexi, & Capitulum de Dominica.

8 Simplex non potest concurrere cum sequenti, quia non habet secundas Vesperas. si sequatur aliud simplex, de eo fit à Capitulo post psalmos de feria, sine commemoratione præcedentis si sequatur Officium nouem lectionum, Vesperæ integræ erunt de hoc sine vlla similitudine commemoratione simplicis præcedentis, si nullum Festum sequatur, Officium erit de Feria totum.

9 Feria item non concurrat cum sequenti,

quia incipit, & desinit, vbi desinit, & incipit quodcumque aliud Officium. si diuerse sint ferie proximæ, vnaqueque suo die, non ultra diem, locum habet; vt fufius dicitur in *Rubr. de concurrentia num. 9.* De Octauæ concursu actiuo, & passiuo cum alijs in hoc cap. omifimus dicere, cum plenè *cap. 8.* iam dixerimus à *num. 15.*

De Occurrentia Officij Diuini, seu de Translatione Festorum.

Cap. X.

1 **D**uplex Festum potest occurrere in Dominicis Aduentus, & à Septuagesima vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè, in Vigilia Natiuitatis Domini, in Circumcisione, in tota Octaua Epiphaniæ, in Feria quarta Cinerum, in tota maiori hebdomada, infra octauam Paschæ, Ascensione Domini, in diebus à Vigilia inclusiuè Pentecostis, vsque ad Festum Trinitatis inclusiuè, in Festo Corporis Christi; & eius die Octaua; in Assumptione B. V. & in Festo omnium SS. quæ duo vltima festa addita sunt in potestima recognitione: & tunc duplex transfertur in primam diem festo nouem lectionum non impeditam. *Radulph. meminit propof. 15. Microlog. etiam cap. 42.* tradit, occurrentibus duobus Festis, minus nobile differri.

2 Si verò est duplex primæ classis, de eo fit in Dominicis secunda, tertia, quarta Aduentus, & Quadragesimæ, in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, Quinquagesimæ, & infra Octauam Epiphaniæ; quia ratio Festi, & præfertim Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, vel Dedicationis eiusdem, præualet penes populum eius loci; neque hæc Dominicæ pares sunt primis Dominicis, in quibus mysteria Religionis nostræ inchoantur.

3 Si contingat, vt duo Festa duplicia occurrant eodem die infra Octauam, hoc est in Ecclesia aliqua particulari, quæ forte celebret Octauam Patroni loci, infra quam potest occurrere duplex ex Festis mobilibus vnà cum duplici per annum in Ca-

in Calendario Romano; eo casu debet transferri Duplex minus in primam diem similiter non impeditam, & hic est sensus Rubricæ de Translatione Festorum num. 3. quam putant aliqui esse superfluum: sed idem sancita fuit ad differentiã Semiduplicis, cuius translatio aliquando fit extra Octavam. Et hæc de Duplici.

4 Semiduplex potest occurrere in diebus prædictis num. 1. & 2. & præterea infra Oct. Corporis Christi, & alijs Dominicis per annum, in quibus omnibus casibus transfertur in primam diem similiter non impeditam, quod in vltima Breuiarij recognitione dictum est. Quod si occurrat in Dominica infra Octavam, quæ admittit Semiduplex Festum; tunc in sequentem Feriam secundam transfertur; & si est impedita, ultra Octavam, ne nimium interturbetur Octava, & numero dierum nimis minuat. eadem de causa Semiduplex occurrens infra Octavam Corporis Christi, si proximè sequantur Octava S. Ioan. & SS. Petri, & Pauli, transfertur post omnes octavas. & hoc est, quod addit Rup. in fine num. 5. *ita ut*, inquit, *Festum Semiduplex infra octavam non transferatur, nisi in proximè sequentem diem.* id est: si sequens erit impedita, transfertur Semiduplex ultra omne officium 9. lectionum. Ratio est, quia amissio iure vicinatis ad proprium diem, non est maior ratio, cur citius celebretur.

5 Occurrentibus pluribus Festis novem lectionum, transferatur illud, quod est minus nobile; vel ratione ritus, puta, quia Semiduplex; vel ratione personæ, quæ sit inferioris ordinis, si in ritu sint æquales. Hic est sensus Rubr. num. 6.

6 Translatis pluribus Festis Duplicibus, & Semiduplicibus, fiat Officium prius de digniori, quoad ritum; quod si æqualis sit ritus, fiat de eo prius, quod erat prius in Calendario celebrandum, ita, licet obscurius, in Rubr. num. 7.

7 Si verò occurrat in Dom. in Albis, vel Trinitatis, aliquod Festum, quod ex prædictis debet transferri (nulla ratione habita, quod habeat ius ad eam Dominicam) fiat in feria secunda non impedita

de Festo prius translato, ordine servato dignitatis, & Calendarij, prout verè sonant verba dictæ Rubr. de Translatione Festorum num. 7. examinata, in postrema recognitione Breuiarij, & in hunc sensum communiter accepta: quia verè & illud ipsum est à sua die translatum.

8 Festum Simplex non transfertur; sed vel officium, vel commemoratio fit de eo; aut verò etiam omittitur, si occurrat in Festo primæ classis. Alicubi potest accidere, ut nunquam de eo fiat, neque commemoratio; ut in Ecclesijs, Santo Augustino, Sancto Iacobo dicatis, & alijs Sanctis Patronis locorum, seu Titularibus Ecclesiarum, numquam fit de Sanctis Hermete, Christophoro, & similibus.

9 Translato fortasse Festo novem lectionum, quo cum facienda est commemoratio Festi Simplicis, non transfertur Festum Simplex, de quo fit semper proprio die, nisi impediatur à Festo solemniori; & eodem modo, translata in præcedens Sabbatum aliqua Vigilia, quæ occurrit cum Festo Simplicis in Dominica, non tamen transfertur Festum Simplex, sed de eo fit in Dominica, & proprio die, quia illud tantum est transferendum, quod proprio die impeditur à maiori Officio.

10 Aduerte præterea, quod, si Translatio alicuius Festi fiat à tempore Paschali ad tempus non Paschale, recitandum erit Officium temporis non Paschalis, quod accidit in Translatione Sanctorum Martyrum, mensis Maij, & aliorum mensis Iunij.

11 Attinent ad hoc caput etiam Rubricæ, quæ habentur extra Titulos aliarum Rubricarum generalium, nempe inter duas Tabellas de occurrentia, & concurrentia Officij; & primo, si occurrant duo Festa eodem die sub vna ratione Festi, in Calendario Romani Breuiarij, quorum tamen alterum est Patroni, seu Tituli Ecclesiæ; Festum, verbi gratia, S. Sebastiani, cui cum S. Fabiano sit ordinariè Festum, eo casu fit de Patrono, seu Titulari tantum, hoc est, de S. Sebastiano solo, uti Festo primæ classis, non autem de socio eo die.

Ali-

Aliqui putarunt, hanc Rubricam loqui de occurrentia duorum Festorum; quorum alterum est in Calendario loci proprio; sed falluntur, ex ijs verbis: *descriptus sit eodem die in Calendario*: non ait, *Calendarijs*. & loquitur de Calendario Rom. me teste; in recognitione Clementina. nam de occurrentia duorum Calendariorum agit in Rubric. *de Translat. Fest. num. 6.*

12. Qui verò hac de causa in eorū proprio die omittuntur; vel sunt in Calendario Romano sub ritu Duplici, seu Semiduplici; & tunc prima die similiter, non impedita, fit Officium de omiſſis sub ritu Semiduplici, puta in exemplo allato, fiet de Sancto Fabiano. ritu semidupl. post Octauam S. Sebastiani. vel sunt sub ritu Simplicis, & tunc in ea Ecclesia nihil fit de socijs omiſſis; Exempli gratia, in Ecclesia SS. Marcellino, & Petro dicata, S. Erasmus nihil habet vquam, neque commemorationem, die 2. *Iunij*. Ratio verò cur in hac diuisione fiat alterum Festum ritu semiduplici, est; quia nō transfertur Festum, nisi sit saltem semiduplex; & diuiso ritus duplicis Festi plurimum SS. visa est fieri satis cōgruè, si socij gaudeant ritu saltem semiduplici, nisi sint, vt mox dicemus, altioris ordinis.

13. Quòd si ij, qui diuiduntur, sunt altioris ordinis, & classis, vt in Ecclesia S. Philippi Apostoli, de quo solo fit idcirco Festum primæ classis; eo casu in prima die nō impedita, fiet Officium de translato S. Iacobo sub ritu duplici secundæ classis, quia est de duodecim Apostolis, & die 4. *Maij* in Laudibus tātum fiet cōmemoratio cum 9. lectione S. Monicæ.

14. Porro, prædicta separatione facta Patroni, seu Titularis à socijs, quos illi habent in Calendario Romano, curandū erit, vt oratio, lectiones, & Euangelium, cum Homilia congruant Festo, ita vt pro vno, non pro pluribus Officium fiat; & deficientibus proprijs erit ad Commune Sanctorum recurrendum, reseruata à Patrono potiùs, quàm socijs oratione propria, & in numero singulari accommodata: pro socijs autem sumatur de

comuni, vt sit varietas; nisi fortè contingat de socijs Officium fieri extra Octauam Patroni, seu Tituli, quo casu variandi necessitas minus vgeret.

15. Quartum est aliquando: quid agendum esset in Ecclesia Regularium, in qua occurrebant duo Festa, eodem die, Patroni principalis loci, & Titularis Ecclesie illorum Regularium? & posito, quòd supra docuimus, teneri Regulares ad officium de Patrono, inferitur manifestè, quòd de Patrono loci, tamquam de digniori, recitandum sit officium, translato Titulari, qui est minus dignus. *de Translat. Fest. tit. 10. num. 6.* tum quia in Rubric. semper præponitur Patronus Titularitum quia ille totius loci est Protector, hic vnus templi particularis; tum quia æquius est, vt populus vbique eo die audiat Missam de suo Patrono. quòd si quotannis hic accidat occurſus, assignanda erit dies sequens in perpetuum Titulari illius Ecclesie, nisi ex priuil. aliter fieri debeat. A fortiori cedit Patrono loci aliud quodcumque Festum Regularium inferioris classis, puta, Conceptionis B. V. si occurrat in Festo Patrono loci; quod eo magis patet, quia Festum Conceptionis cedit Dominicæ 2. Aduentus, cui non cedit Patronus loci. *De Translatione Festorum num. 1.*

16. Officia concessa ad libitum in pari gradu cedunt alijs de præcepto, vel ex vi Rubricarum recitandis.

De Commemorationibus. Cap. XL

O Vatuor præscribuntur in Breviario in tit. de Commemorationibus: & Primò, quibus diebus, & de quibus Festis, seu Officijs facienda sit commemoratio. Secundò, quo loco, in qua parte diuini Offic. Tertiò, quo modo, quæ ratione. Quartò, quo ordine, quando multæ sunt simul faciendæ, & de his singillatim dicemus.

2. De Feria maiori, de Simplici, de Sancta Maria in Sabbato, de die infra Octauam, de Semiduplici, de Dominica, de die Octaua, de Duplici omnium Classiū con-

contingit fieri commemorationem in Officio, ut ex sequentibus hoc eodem ordine patebit.

3 Nam de Feria maiori fit commemoratio, quando festum nouem lectionum in ea occurrit, neque vniquam omittitur de ea commemoratio, exceptis Vigilij, quæ occurunt in alia Feria maiori, puta, Aduentus, aut Quadragesimæ; vel occurrunt in Festo duplici primæ classis, quia tunc nihil fit de Vigilia, excepta Vigilia Epiphaniæ.

4 De Simplici fit commemoratio, quando occurrit in Feria maiori, Vigilia, S. M. in Sabbato, die infra Octauam, Semiduplici, Dominica, die Octaua, & in duplici per annum, tam in primis Vesperis, quam in Laudibus. In duplici Festo secundæ classis tantum in Laudibus. Item in eiusdem Festi Simplicis primis Vesperis, quando cum eo pridie concurret Semiduplex, Dominica, dies Octaua, duplex per annum, duplex secundæ classis: non autem quando duplex primæ classis concurret cum simplici.

5 De sancta Maria in Sabbato fit commemoratio, quando cum ea pridie concurret dies Octaua, semiduplex, duplex per annum (modo non fit Festum Beate Virginis, ne de eadem fiat Festum, & commemoratio) duplex secundæ classis, non primæ.

6 De die infra Octauam fit commemoratio, quando in ea occurrit dies Octaua alterius Octauæ, vel dies infra aliam Octauam digniore, vel duplex per annum, vel Dominica: non autem quando duplex primæ, vel secundæ classis occurrit. exceptis octauis SS. Stephani, Io. & Innocentium, de quibus fit commemoratio in Festo 2. classis; eo modo, quo in Festo S. Ioan. Euangel. fit de die infra octauam S. Stephani, & in Festo Innocentium de diebus infra octauam S. Stephani, & S. Ioannis, ex privilegio speciali. Item quando concurret cum sequenti die Octaua alterius Octauæ, duplici per annum, & Dominica quacumque, non cum alijs.

7 De Semiduplici fit commemoratio, quando concurret cum sequenti die infra O-

ctauam, die Octau. cum alio semiduplici, cum duplici per annum, & Dominica, non cum alijs.

8 De Dominica, quando in ea occurrit duplex primæ, aut secundæ classis, aut duplex per annum, aut dies Octaua. Itē quando ea concurret cum seq. duplici per annum, aut cum die Octaua, non cū alijs.

9 De die Octaua fit commemoratio, quando in ea occurrit alia dies Octaua dignior, aut duplex primæ, vel secundæ classis, aut Dominica primæ, vel secundæ classis. Item, quando concurret cum sequenti alia die Octaua, duplici per annum minore, & maiore, & cum duplici secundæ classis; non cum alijs.

10 De duplici minore per annum fit commemoratio, quando concurret, aut cum sequenti alio duplici minore; aut cum die Octaua; aut cum duplici maiore, aut cum duplici secundæ classis; non cum alijs.

11 De duplici maiore per annum fit commemoratio, quando concurret cum alio duplici maiore, digniore, per annum, aut cum duplici secundæ classis.

12 De duplici secundæ classis fit commemoratio, quando concurret cum duplici primæ classis, vel cum duplici secundæ classis digniore.

13 De duplici primæ classis fit commemoratio, quando concurret cum alio digniore duplici primæ classis. Hęc sunt, quæ patiuntur commemorationem sui ipsorum in Officio diuino.

14 Ex dictis patet, vice versa, quod duplex primæ classis admittit in primis Vesperis commemorationem de duplici primæ classis minus digno, de duplici secundæ classis, de Dominica primæ, vel secundæ classis, & item de Dominica per annum, si illud Festum occurrat in Dominica, de Feria maiori; non de alijs. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ secundæ classis, & per annum, diei Octauæ, & Feriæ maioris, non tamē Vigiliæ. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicę cuiuscumque, duplicis primæ classis minus digni, duplicis secundæ classis, & per annum, dici

diei Octauæ, Feriæ maioris, non aliorum.

15 Duplex secundæ classis admittit in Vesperis primis cōmemorationem Dominicæ primæ, vel secundæ classis, & Dominicæ per annum, si illud occurrat in Dominica, Duplicis secundæ classis minus digni, Duplicis per annum, Diei Octauæ, Feriæ maioris, non aliorum. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, diei Octauæ, Festi Simplicis, & Feriæ maioris. At cur non diei infra octauam! hæc enim maior est Simplici Festo. sed, ratio dispar est; quia de octaua sæpius, de simplici semel fit, quo die occurrit. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, Duplicis secundæ classis minus digni, Duplicis per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei Octauæ, diei infra Octauam, si de ea sequenti die fiat Officium, Sanctæ Mariæ in Sabbato (nisi Festum sit Beatæ Mariæ) & Feriæ maioris si sequatur aliud Festum secundæ classis minoris solemnitatis, de quo idcirco in dictis Vesperis fiat tantum commemoratio, & in eodem Festo sequenti occurrit Festum simplex; tunc in secundis Vesperis integris præcedentis Festi nihil adhuc fit de simplici: quia Festum sequens, licet non habeat Vesperas, habet tamen ius in suis primis Vesperis excludendi commemorationem Festi simplicis, casus accidit, & ita respondit.

16 Duplex per annum maius in primis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, tum Duplicis minoris per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei infra octauam, diei octauæ, cum qua concurrat, & Feriæ maioris. In Laudibus admittit commemorationes Dominicæ, Festi Simplicis, diei infra Octauam, & Feriæ maioris. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, Duplicis minoris per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octauam, diei Octauæ, Feriæ maioris, & B.M. in Sabbato.

17 Duplex per annum minus in primis Vesperis admittit commemorationem D. Barth. Gauant. Tom. II.

nem Dominicæ cuiuscumque, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octauam, & Feriæ maioris. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ per annum Festi Simplicis, diei infra Octauam; & Feriæ maioris. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octauam, Feriæ Maioris, & Beatæ Mariæ in Sabbato.

18 Dies Octaua admittit commemorationes, quas duplex per annum minus, sed dies Octaua Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi sunt Duplicia maiora, quæ habent integras Vesperas, & admittunt eas tantum commemorationes, quas concessimus Festo Duplici maiori per annum, si accidere possint.

19 Dies infra Octauam admittit in primis Vesperis commemorationem Semiduplicis, cum quo diuidit Vesperas, Simplicis, & Feriæ maioris. In Laudibus, & secundis Vesperis admittit commemorationem Simplicis, & Feriæ maioris in omnibus, & alterius diei infra Octauam minus dignam.

20 Semiduplex admittit in primis Vesperis commemorationem Semiduplicis, & diei infra Octauam cum quibus Vesperas diuidit, Simplicis, & Feriæ maioris. In Laudibus commemorationem diei infra Octauam, Simplicis, & Feriæ maioris. In secundis Vesperis commemorat alterius Semidup. Simplicis, B. Mariæ in Sabbato, & Feriæ maioris.

21 Dominica in primis Vesperis admittit commemorationem Semiduplicis, & diei infra Octauam, cum quibus diuidit Vesperas, & Festi Simplicis. In Laudibus commemorationem diei infra Octauam, & Simplicis. In secundis Vesperis commemorationem semiduplicis, diei infra octauam, & Simplicis.

22 Simplex in primis Vesperis, & Laudibus admittit commemorationem tantum alterius Simplicis; alijs Officium cedit.

23 Sancta Maria in Sabbato admittit cōmemorationem in primis Vesperis, &

C

Lau-

Laudibus Festi Simplicis tantum; cedit officium alijs.

24. De tribus Octauis fit commemoratio in vtrisque Vesperis, & Laudibus. quocumque Festo infra eas adueniente, nimirum Natiuitatis Domini, Epiph. & Corporis Christi.

25. Ratio verò prædictorum desumitur ex maiori, vel minori qualitate Festi; quo enim est nobilius, magis etiam habet de Officio, & minus de aliorum commemoratione. Dicamus nunc de loco faciendæ Commemorationis, in qua parte Officij fiat.

26. Fit commemoratio in Vesperis, & Laudibus post Orationem Festi, de quo fit Officium; & si habeatur sectio, ultimo loco legitur in tertio Nocturno ante Hymnum, *Te Deum*. Modum Commemorationis fufius explico.

27. Fit hoc modo commemoratio. In Vesperis sumitur Antiphona, quæ est assignata Cantico, *Magnificat*, cui additur *Versus*, qui dicitur post Hymnum Vesperarum, tum oratio eius, de quo fit commemoratio. sumuntur autem vel de proprio, vel de communi. eodem modo fit in Laudibus cum Antiphona Cantico, *Benedictus*, assignata; & *versu*, qui habetur post Hymnum ad Laudes.

28. Si ex eodem communi sumitur commemoratio, vnde sumptum est Officium, variantur Antiphonæ, & *Versus*, ita, vt in Vesperis sumatur commemoratio ex Laudibus, & è contra, nisi aliter signetur, inquit Rubrica de *Commemor. num. 8.* quia in Festo Sancti Hilarij in secundis Vesperis aliter res se habet, vt videre est in eo loco, quod de Antiphona, & *Versu* dicitur, intellige quoque de *Versu* tantum, vt varietur, si est opus; & similiter de Oratione. Neque refert, si pro commemoratione eiusdem contingat dici eundem *versum* in primis Vesperis, & Laudibus, vt in Festo S. Donati, in quo fit aliquando de translata Inuentione S. Stephani, & pro Commem. S. Donati dicitur, & in Vesperis, & in Laudibus Idem *Versus*, *Influs vt palma*, &c. quia in Laudibus nulla est necessitas variandi *versum* de

laudibus proprium, vt patet.

29. Dubitauerunt quidam: An Antiphonæ ad *Benedictus* in Communi Pontificum, & non Pontificum Confessorum, sint diuersæ, vt altera pro Officio, altera pro commemoratione in Laudibus deferuire queant? Quibus ego respondi, initio esse vnã, in fine apparere diuersas; & hoc sufficit ad varietatem; quod etiã fit in praxi communiori. Habes nunc exemplum in Breuiario in Festo Sancti Bonauenturæ, & Sancti Henrici.

30. Quereres adhuc: quid agendum, quando in Officio de vno Martyre fit Commemoratio de Martyre altero, & inter Suffragia fit commemoratio de Patrono. Item Martyre, per Antiphonas de communi; quinam *Versus* dicendus erit pro Patrono? Habes exemplum in secundis Vesperis Sancti Hilarij, vbi tres concurrunt Confessores, vt ere, ergo ultimo loco *Versu* ultimo secundi, vel tertij Nocturni; & idem fiat, si quatuor occurrant; adhibita Antiphona, quæ prima est Nocturni primi, & *Versu* Nocturnorum, qui non est dictus in commemorationibus.

31. Ratio verò, cur pro commemoratione sumantur Antiphonæ ad *Magnificat*, & *Benedictus*, ea esse potest; quia sunt nobiliores Antiphonæ; tum ratione Canticorum Euangelicorum, tum vicinioris aditus ad Orationem, seu Collectam, quæ dicitur pro commemoratione.

32. Commemoratio de Dominica, vel de Feria maiori, vel de die octaua SS. Petri, & Pauli (si in ea occurrit nobilius Festum) quæ habet Homiliam cum suo Euangelio, addit præterea lectionem eiusdem Homiliae in fine tertij Nocturni. pronona lectione, id est, vel primam tantum de Homilia, vel tres in vna simul lectione coniunctas. Sicut enim in Missa pro commemoratione Dominicæ, vel dictæ Feriæ, vel diei octauæ, populo legitur Euangelium in fine Missæ, ne sit Euangelium aliquod in Missali, quod non aliquando legatur populo; ita conuenit, vt in choro exponatur illud, idem Euangelium per Homiliam in fine Officij Matutini.

tutini, in quo paulò ante per aliam Homiliam declaratum est Euangelium principale Festi, & Officij.

33 De Sanctis autem, qui propriam lectionem habent de vita, & gestis ipsorum, conuenit etiam, vt legatur ad instructionem Cleri, quæ erit nona, si vna est, vel de duabus fiat vna; quam congruentissimè sequitur laus diuina per Hymnum, *Te Deum*. quòd si Hymnus hic non sit dicendus, omittitur eo casu lectio de Sancto; quia Responsorium nonum, quod vice Hymni, *Te Deum*, dicitur, non benè quadrat lectioni de Sancto, sed benè lectioni Homiliæ; & ideo nona lectio est de præcedenti ead. m. Homilia.

34 Dixi, qui propriam lectionem habent, non appropriatam de communi, vt in Festis SS Naboris, & Felicitis, S. Margaritæ, & aliorum. & adest exemplum in Festo S. Augustini, cuius nona lectio non est de Sancto Hermete, quia propriam non habet laudem, si de communi sumatur. immo etiam in Rubr. de *Translat. Festorum num. 9.* expressè habetur; *si propriam*, inquit, *de vita Sancti habuerit lectionem.*

35 Si verò due commemorationes occurrant in eodem officio, scilicet Dominicæ, vel Feriæ maioris, quæ habet Homiliam, & simplicis Festi, quod habet propriam lectionem, tunc omittatur lectio de Sancto, & legatur Homilia; quia Dominica, & Feria maior digniores sunt Festo simplici. Immo & omittitur, quando in seriali Officio Feriæ maiores tres tantum leguntur lectiones, quia non dicitur Hymnus, *Te Deum*, sed tertium Responsorium, quod non responderet Festo simplici; vel certè ideo fit infra Octauas Paschæ, & Pentecostes, quando in ijs occurrit Festum simplex, quia parum legitur, de solemniori Festo, quod non videtur minuendum, dempta illius tertia lectione pro lectione de Sanctis.

36 De die infra Octauam non legitur nona lectio, licet habeat in Breviario, & Octauario Homiliam qualibet die; quia Euangelium lectum est in die Festo, &

reperitur infra Octauam sæpè; neque legitur in fine Missæ, licet de ea fiat in Missa commemoratio; immo, neque si habeat Euangelium diuersum ab Euangelio Festi, quod accidit infra Octauam Apostolorum Petri, & Pauli, & conceditur in Octauario Romano *notat. 4.*

37 Accidit alicubi, quod Octaua Apostolorum Petri, & Pauli occurrat in Dominicæ, in qua fit de Titulari Ecclesiæ cū commemorationibus Octauæ, quæ habet proprium Euangelium, & Dominicæ: quares, quodnam Euangelium cum sua Homilia legetur pro nona lectione; Octauæ nē, an Dominicæ? illa enim, quæ duplex est, dignior est Dominica. Nihilominus ego legerem potius Euangelium Dominicæ. neque enim vacare permittitur aliqua Dominica per annum, quin de ea, saltem in Sabbato præcedenti, fiat commemoratio, vt dictum est supra *cap. 5.* & hoc ratione fit Euangelij, vt legantur populo per annum in Missa omnia Euangelia Dominicalia; si verò in Missa est legendum; ergo & in Officio. Reliquum est, vt significemus ordinem commemorationum.

38 Quando contingit fieri plures commemorationes, fertur hic ordo. De duplici fiat ante Dominicam, de Dominica ante Festum Semiduplex, De Semiduplici ante diem infra Octauam, de Octaua ante Ferias maiores, & de his ante Festum Simplex. Hec Rubric. de *Commemor. num. 11.*

39 Latet hic, quod pauci norunt. Cur enim de Semiduplici ante diem infra Octauam? cum in concurrentia Semiduplicis cum die infra Octauam dixerimus supra, fieri à Capitulo de die infra Octauam cum commemoratione Semiduplicis? Ergo inde sequitur, quod ordo commemorationum erit, de die infra Octauam ante Semiduplex. At vide disparitatem. Nam in ratione Officij diuiduntur Vespere, ita vt ad præcedens Festum prima pars spectet, ad sequens altera à Capitulo; sed in ratione simplicis commemorationis, puta, quando Semiduplex concurrat cum Duplici infra Octauam Festi habentis

ris octauam, quia Semiduplex Festum est nobilius per se loquendo (quia Festum est) quam dies infra octauam, quæ est continuatio Festi, ut diximus supra cap. 8. num. 4. idcirco fit commemoratio Semiduplex ante diem infra Octauam. Casum habes in terminis in secundis Vesperis Sancti Thomæ Cantuariensis, quando concurrat cum Festo Sancti Syluestri, in quibus integræ Vesperæ sunt de Duplici cum commemoratione Sancti Thomæ Semiduplex, & deinde Octauarum.

40 De Sancta Maria in Sabbato, si in feria sexta fiat Festum nouem lectionum, fit commemoratio ante Festum simplex, quod celebratur in Sabbato.

41 De Festo Simplici fit commemoratio ante Suffragia Sanctorum, seu communes commemorationes, de Cruce, Sancta Maria, &c. & ante commemorationem cuiusque Tituli, vel Patroni Ecclesie, quæ fortè omnibus suffragijs præponeretur pro sui dignitate, veluti Sanctissimæ Trinitatis, Corporis Christi, &c. quia, cum hæc commemorationes dicantur, & sint communes, cedunt simplicibus, quæ eo die locum proprium, & festiuium habere debent, ita seruos suos honorante ipsomet Deo, & quasi locum cedente in eorum Festo.

42 Denique fit commemoratio tantum Festi simplicis in Vesperis de feria, quando postridie de eodem facienda est tantum commemoratio, ob occurrentem feriam quartam Cinerum, seu feriã quartam, aut sextam temporum, aut Vigiliam; quia non habet Officium; ergo neque primas Vesperas; sicut etiam omittitur & ipsa commemoratio in feria quarta maioris Hebdomada, cum in sequenti feria nihil fiat Festo simplici.

43 Ratio prædicti Ordinis patet, congruit enim qualitati Festorum, & Officiorum; & eo ordine, quo Festa prædictorum fierent, eodem faciendæ sunt solemnes, non communibus comparatæ, commemoraciones.

De Patrono loci, & Titulo Ecclesie. Cap. XII.

1 Patroni Festum fieri congruè docuimus supra cap. 2. ex Micr. cap. 43. & Radulph. propof. 17. & fieri sub ritu duplici primæ classis ibidem ex Rubricis generalibus num. 4. Queritur: quomodo differant Patronus, & Titulus Ecclesie? Respondeo, Patronum esse, quem Episcopus cum populo sibi Patronum eligit, eò, vel quia primus eo loci Episcopus fuit, vel quia ibi humatus, vel quia Cuius eiusdem loci, vel quia iuuit aliquando mirabiliter in eiusdem populi necessitatibus, vel ob alias similes causas. Datur autem Titulus Ecclesie, qui non ita late patet, ut Patronus loci, puta, quia Ecclesia dedicata est sub inuocatione Sanctissimæ Trinitatis, Corporis Christi, Sanctæ Crucis, Beate Mariæ, Sanctorum, &c. Cur verò dicatur Titulus, dicam Sectione 8. cap. 5.

2 Nonnulli vocant Patronos eos, erga quos solo deuotionis affectu mouentur, non communi toti ciuitati, seu loco; at de ijs non loquitur Rubrica, quæ locum accipit pro multitudine cleri & populi, ex communi modo loquendi. In posterum decernendi erunt Patroni iuxta Decretum, quod sequitur.

Decretum super electione Sanctorum in Patronos, A Sacra Rituum Congregatione de ordine S. D. N. Urbani Papæ VIII. emanatum die 23. Martij 1630.

Sacra Rituum Congregatio, Annuente Sanctissimo D. N. In electione Patronorum mandauit infra scripta in posterum seruari debere, declarans, quòd aliter facta electio nulla sit ipso iure.

Primò, quòd eligi possint in Patronos ij solùm, qui ab Ecclesia Vniuersali titulo Sanctorum coluntur, non autem Beificari dumtaxat.

Secundò, Quòd de Patrono Ciuitatis electio fieri debeat per secreta suffragia à populo mediante Còsilio generali illius Ciuitatis, vel loci; nõ autè ab Officialibus solùm,

folium, & quod accedere debeat consensus Episcopi, & Cleri illius loci.

Idemque seruari debeat in Patrono Regni, qui pariter eligi debeat per secreta suffragia à populo singularum Ciuitatum Prouinciæ.

Et quod Repræsentantibus Regnum, Ciuitatem, Prouinciã nulla competat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & ulterius interueniat consensus Episcopi, & Cleri dictarum Ciuitatum.

Et Tertio, Quod causæ electionis nouorum Patronorum debeant in Sacra Congregatione deduci, & ab ea examinari, ac demum causa cognita ab eadem Congregatione approbari, & confirmari.

Et ne præmissorum ignorantia vllò vnquam tempore possit allegari, eadem Sacra Rituum Congregatio suprascriptum Decretum imprimi, & publicari mādauit.

Io. Bapt. Card. Detus.

Loco † Sigilli.

T. Tegrimius Secr.

Ratio Decreti est, & primæ quidem conditionis est, quia Beatificati non possunt esse Titulares Ecclesiarum, quarum ædificatio conceditur in honorem Canonizatorum tantum in Bulla Canonizationis; non ergo Patroni esse debent, quorum gradus est nobilior, quàm Titularium. Neque Beatificatis dari solet à Sacra Congregatione Rituum aliud officium, quam duplex maius per annum; Patronis autem duplex primæ classis. Decretum tamen comprehendit etiã Patronos minùs principales, quos decet esse Sanctos vniuersales.

Alterius conditionis ratio est: quia primò populus debet eligere ob beneficia à Sancto accepta: deinde clerus debet consentire, vt postea colatur cum officio debito, & Missa.

Tertiæ conditionis est ratio; quia sæpe numero sine causa, arbitrio Principũ, vel arte aliorum minus legitima extor-

D. Barth. Gauant. Tom. II.

quentur vota Consiliariorum, & Episcoporum; Romæ verò censura est liberior, & ob auctoritatem Sedis Apostolicæ securior, & sanctior.

3 Dantur Patroni vnus Ciuitatis, & Patroni vnus prouinciæ, vt Mediolanensis prouinciæ, decreto prouinciali Patronus est Sanctus Ambrosius. Dantur etiã plures Patroni loci. ex Rubrica de officio duplici num. 1. vbi habentur hæc verba. In Festo Patroni vnus, vel plurium alicuius loci. è quibus vnus esse debet principalis, ex Rubr. de Octau. num. 1. alij minùs principales. Titulus autem Ecclesie vnus materialis solet esse vnus; sed tamen potest etiam esse plurium Sanctorum, vt apud nos Romæ Ecclesia SS. Blasij, & Caroli, in qua duo Festa celebrantur, vel plurium sub eodem Festo, vt SS. Cosmæ, & Damiani & similia.

4 Tam de Patrono principali, quam de Titulari Ecclesie fit Officium, vt de duplici primæ classis, vt in Rubrica de Commemor. n. 3. Item fit Octaua de vtroque, in Rubrica de Octauis nu. 1. & quæcumque supra dedimus duplici primæ classis, & octauis, eadem concedenda sunt Patrono principali loci in loco suo, & Titulari in Ecclesia sua. Eadem enim est ratio solemnitatis in vtrisque.

5 At quinam tenentur ad Festum, & Officium de principali loci Patrono? Sacra Rituum Congregatio decreuit sæpius, Regulares etiam teneri ad Festum de Patrono loci, & Officium solemnè; iuxta Bullam Gregorij XIII. die 30. Decembr. 1573. non tamen teneri ad octauam eiusdem; quod nouo Decreto firmatum est à S. Rituum Congreg. die 27. Martij 1628. & illud quidem decretum est, vt populus, qui in eo Festo ad Regularem Ecclesias accedit, Missas, & Officia diuina auditorus ad pietatem erga Patronum suum non minùs accendatur, quàm si ad Ecclesiam confluat Cathedralẽ. Octaua verò satis est, si fiat à Clero sæculari illius loci; neque cogendi sunt Regulares occupati etiam proprijs Religionis Officijs, ad omnia Cleri sæcularis officia recitanda.

¶ 3 6 Si

6 Si Patroni plures, seu Titulares conceduntur, vt supra num. 2. eritne eorumdem æquale Festum. hoc est, primæ classis cum Octaua; Officium quidem singulorum duplex erit, vt dicitur in Rubr. de Officio Duplici num. 1. sed Octaua non conceditur, ex Rubricis Breuiarij de Octauis num. 1. nisi Festo principalis Patroni, & principalis item Titularis Ecclesiæ; imò neque primæ classis Festum erit, nisi sit solemne principale Festum principalis Patroni, aut Tituli Ecclesiæ, vt aperte in Rubr. de Commemor. num. 3. & 4. quale non est Patroni translatio, nec Festa similia.

7 Neque de his Patronis minis principalibus tenentur Regulares officium recitare, si non sunt in Calend. Rom. quos nulla lex obligat: laudabile tamen est, si recitent in gratiam populorum, vt paulò supra diximus, & eò magis, si populus agat Festum sine opere feruili officium autem erit duplex maius per annum ex Rubr. de Concurr. num. 2. in fine: quod addidimus ante Tabellas in postrema recognitione Breuiarij.

8 Quid, si accidat, quòd in Cathedrali fiat de Patrono loci absque octaua, veluti Mediolani de S. Ambrosio, cuius Festum ritu Ambrosiano non habet octauam; an subditi Archiepiscopo Mediolanensi, secundum ritum Romanum, Horas canonicas recitaturi, teneantur ad octauam Sancti Ambrosij celebrandam? Negant aliqui, quia satis est, vt membra à capite non discordent. Affirmant alij, quia tenentur ad seruandas Breuiarij Romani Rubricas; quibus ego magis assentior in gratiam Rubricatum Romanarum. Nostri Ordinis Patres celebrant ibidem S. Ambrosij octauam, etiam ex vi nostrarum Constitutionum, quæ lib. 2. cap. 5. id præcipiunt vbique fieri in Festo Patroni loci:

9 Ceterùm Patroni, seu Tituli Festum, licet excludatur, si incidat infra octauas Paschæ, & Pentecostes, & in Hebdomada maiori; locum tamen habet infra octauas Epiphaniæ, quæ duplicia alia Festa excludit.

10 In die octaua Epiphaniæ, si incidat Patronus, vel Titularis Ecclesiæ in eam diem, transfertur Festum Patroni; & eodem modo si in Dominica prima Aduentus, & Quadragesimæ, Dominica Passionis, Palmarum, Paschæ, in Albis, Pentecostis, & Trinitatis; in quibus mysteria Redemptionis nostræ à populo quoque sunt magis celebranda, licet quædam ex prædictis Festis sint classis secundæ. Idem fiat, si incidat in Vigiliam Natiuitatis Domini, & Pentecostis, in die Circumcisionis, in Feria quarta Cinerum; vt scilicet transferatur.

11 Tanta est solemnitas Patroni principalis loci, vt, si incidat in Vigiliam, quæ sit in Calendario cum ieiunio de præcepto, nihil in Officio fiat de Vigilia, quæ mortificationem infert: in mensa tamen ieiunandum erit, nisi transferatur in præcedentem diem ieiunium ipsum, auctoritate maiorum, de qua supra cap. 7. nu. 5. pag. 26.

12 Habet integras vtrasque Vesperas, nisi concurrat cum Festis Christi primæ classis, aut B. Virginis Assumptæ, aut Dedicationis propriæ Ecclesiæ, ex ijs, quæ diximus supra cap. 8. num. 7. & cap. 9. nu. 3. adeo, vt eidem cedant in concursu, tum secundæ Vesperæ diei octauæ Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi, tum primæ Vesperæ diei octauæ Ascensionis, & Corporis Christi, vt in Notis dicitur Tabella 2. de Concurrentia.

13 Debentur eidem lectiones in primo Nocturno, quæ habentur in Comuni, non autem de scriptura occurrente, ad maiorem celebritatem, vt dicitur in Rubricis cap. de Lectionibus num. 9.

14 Lectiones secundæ & tertij Nocturni, si non adsunt propriæ in Breuiario, neque extra Breuiarium approbatæ à Sancta Sede Apostolica; sumantur de Comuni, & de Octauario Romano in hanc præcipuè causam edito. nam in officio, nihil legendum est, quod ab eadem Sede Apostolica non sit approbatum; vt fuse probat, ex Gelasio Papa, Radulphus proposit. 11. & ex Sixti V. Constit. 74. concedens varias facultates; S. Rituum Con-

grega-

gregationi, officia SS. Patronorum noluit approbati posse, inconstituto ipsomet Summo Pontifice. Approbata verò pro cetero loco negavit sepius S. Congregatio, extendi posse ad alia loca, non consulta eadem Congreg. quæ iustus de causis alicui loco concedit, alicui negat.

15 Queritur de Titulo Altaris, seu Cappellæ, quò ritu sit celebrandus? constat ex Rubrica de Commemorationibus num. 3. non esse celebrandum, ut duplex primæ classis. Reliquum est igitur, ut celebretur, prout in Calendario Romano describitur. In quo si neque nominatur, ad illud Altare celebrari poterunt Missæ Festivæ cum Hymno Angelico, ut alibi diximus; sed officium nullatenus fiat sine licentia maiorum, ad quos attinet officia mutare, qua de re diximus *Secl. 1. cap. 5. tit. 2. num. 9. pag. 7.*

16 Si Altare Titulus est beneficij, beneficiatus adhuc non debet officium recitare de eo, ut de Festo primæ classis; neque alio ritu, quàm in Calendario sit descriptus; & eo ibidem non descripto, non video, qua ratione propria auctoritate possit de eo recitare officium.

17 Si verò Titulus est Ecclesie dirute ad illud Altare translatus, ille, qui emolumenta prædictæ Ecclesie percipit, æquus est, ut recitet officium de eo in eius Festo, ne depereat cultus illius Titularis Ecclesie; & ritus erit Semiduplex, nisi dignitas eiusdem aliud exposcat; exemplo sumpto à Vaticana Collegiata S. Petri, quæ celebrat Festum Sancti Blasij Semiduplex ob Ecclesiam eiusdem Sancti cum emolumentis unitam Collegio Canoniorum S. Petri: sed in his casibus consultatur Sacra Rituum Congreg. Vide, quæ diximus *Secl. 2. cap. 2. num. 26. pag. 14.*

18 Ceterum beneficiatus quilibet habens Ecclesiam, quæ est Titulus beneficij, licet apud eam non resideat, debet tamen Festum eiusdem colere, uti primæ classis, & cum octava celebrare; quia Festum Tituli est Ecclesie.

19 Sed utrum cultus Titularis alicuius Ecclesie possit, & debeat extendi ad alios

de Clero, extra propriam Ecclesiam, ita ut debeant omnes, tam in Civitate, quàm in Diocesi, celebrare Festum particularis Ecclesie ritu Semiduplici? negavimus supra *cap. 3. num. 5. pag. 19.*

20 Dies Octava Patroni loci accidit alicubi in Festo duplici, quod ibi est in præcepto, unde populus magis optat audire Missas de Festo, quàm de die octava, ut in Vrbe Regij Ditionis estensis, in qua octava dies S. Prosperi occurrit in Festo Visitationis B. Virg. quod ibi est de præcepto: quid ergo erit agendum? Sacra Rituum Congregatio approbans Officia pro Clero Regiensi decrevit fieri Officium de Festo cum commemoratione Octavæ, aliàs transferretur Festum, ut de Octavis diximus. *cap. 8. num. 12. pag. 25.* Si neget alijs, potest Episcopus transferre Festum de præcepto in sequentem diem, si ab eo pender.

21 An verò possit dies octava Patroni loci appellari maius duplex, ut habeat integras Vesperas; Negavimus supra *cap. 8. num. 23. pag. 27.*

22 Quomodo separandus sit Patronus à socijs, quos habet in Calendario; & quo ritu sit de socijs officium faciendum, ostendimus supra, *cap. 10. num. 11. & seqq. pag. 31.*

23 In Vigilia Patroni, quæ habet officium in Calendario, aut ea die omittenda commemoratio de Patrono, quæ solet fieri inter Suffragia, ne de eodem fiat officium, & commemoratio; quæ est indubitata regula in officio diuinò. Vide infra *Secl. 5. cap. 18.*

24 Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conveniunt Fundatori, & Patrono Ordinis in toto Ordine post solemnem Canonizationem eiusdem.

25 Negamus autem illud, quod non nemo scripsit: nimirum, quòd infra oct. Patroni, seu Tituli, seu Dedicationis propriæ Ecclesie, debeat fieri commemoratio de Octava, quocumque adveniente Festo; quia gratis dicitur, & est privilegium Octavarum Natiuit. Epiphaniæ, & Corporis Christi tantum.

S E C T I O Q V A R T A .

Post Regulas Generales totius Officij veniendum est ad Regulas singularum Officij Partium, hoc est, Horarum, quo ritu quæque sit recitanda.

SECTIONIS QVARTÆ CAP. SEX.

- 1 De Matutino.
- 2 De Laudibus.
- 3 De Prima.
- 4 De Horis Tertia, Sexta & Nona.
- 5 De Vesperis.
- 6 De Completorio.

De Matutino. Cap. I.

Matutinum, est vox antiqua in *Concil. Cabilon. 2.* Deducitur à Matuta, idest, aurora. sunt autem apud Auctores hæc synonyma pro eodem, Nocturni, Vigiliae Nocturnæ & Matutini: de quo hic loquimur, ut est à Laudibus distinctum; nam alioquin supra diximus *Secl. 1. cap. 3. pag. 3.* constituere vnam horam cum Laudibus S. Isid. 6. *Ethymol. cap. vlt.* deducit Matutinum à Stella Matutina, lucifero; quæ oritur, inchoante mane inter noctem & diem, ut hinc edificas, si media nocte cum antiquioribus illud non recites, in aurora saltem recites; sed de tempore Matutini recitandi vide supra *Secl. 1. cap. 5. tit. 6. pag. 9.* A Dijs manibus, qui restituunt lucem, dici Matutinum scripsit *Auctor Gemma Anima, lib. 2. cap. 3. 1.* sed quid luci ad tenebras? omitamus profana.

2 Primus vsus Matutini officij in Bethlehemi fuit, ex *Cassiano cit. à S. Isid. lib. 1. de Eccles. Off. cap. 23.* nisi de officio Primæ sit ille explicandus, ut putat verius *Francol. 1. part. cap. 14.* congrueret autem, si illud verum esset, ut à loco Natiuitatis Christi exordium sumpisset Ecclesia laudum Dei. ibi enim Angeli cecinerunt Deo, & Pastores laudantes benedixerunt Dominum.

3 Ordo Matutini per se patet in Rubr. *de Matutino cap. 13.* De cuius partibus, ex quibus componitur, dicemus *Sectione sequenti.*

4 Forma ipsa Matutini vestigium habet non obscurum apud Apollolum 1. *Cor. 4.* ut notat Baronius *Ann. 57.* At enim: cum conuenitis, unusquisque vestrum Psalmum habet, doctrinam, Apocalypsim, linguam, interpretationem. & verè in Matutino habemus Psalmos; Lectiones pro doctrina; Responsorialia pro Apocalypsi, idest, reuelatione; Euangelium pro lingua; Homiliam pro interpretatione: illi voce hæc habebant, voce primorum discipulorum; nos scripto sacrorum auctorum, & SS. Patrum. Addit ibidem Paulus: *Spiritus prophetarum subiectis sit Prophetis;* quo quid aliud significatur; quàm ritus ille Matutini, quod lector petit benedictionem à maiore, cui se, subijcit, antequam legat? Hæc Baronius.

5 Nouem Psalmi in duplicibus, & semiduplicibus dicuntur, ex *Amalar. lib. 4. cap. 3. 5.* In Dominicis decem, & octo, ex *eodem c. 9.* vbi & distinguit primos duodecim inter quaternos, ut hodie fit, & dicebantur cum *Gloria Patri* in fine singulorum; non apud omnes, ut hodie, *Dur. in Rat. lib. 5. cap. 3.* In Ferijs, & Festis simplicibus Nocturnum dicitur 12. Psalmorum. Greg. VII. *de consecr. dist. 5. in die,* iubet ex antiquo more 12. Psalmos, & lectiones tres quotidie dici, exceptis Festis.

6 Antiphonæ in Festis dicuntur nouem; in Ferijs, & Simplicibus sex tempore Paschali in Festis tres, vna pro quolibet Nocturno. In ferijs vna communis 12. Psalmis.

7 Absolutiones, Benedictiones, Lectiones, Responsorialia, plura in Festis, pauciora in Ferijs, & Hymnus, *Te Deum,* in Sectione sequenti suis locis enodabuntur. Mystica nunc dicamus.

8 Initio

8 Initio sumpto ab Oratione Dominica, à Salutatione B.M. Angelica, & à professione fidei ab Apostolis tradita, clara voce petitur apertio labiorum, & diuinum adiutorium cum signo Crucis aptissimo ante omnem actum, & cum *Gloria Sanctissimæ Trinitatis*, & vnitaris laude per, *Alleluia. Duran. loco cit.* Inuitantur omnes ad diuinas laudes, quarum prima cum iubilo per Hymnum canitur, ad fugandum noctis torporem, ait Hugo *lib. 2. de Offic. cap. 8.*

9 Adduntur Nocturni tres in Festis ad ratam primarum trium noctis vigiliarum, quas antiqui obseruabant, ex Hieron. *Ep. 22. ad Eustochium*, ijs verbis: noctibus bis, terue surgendum, quicquid neget *Azor. cap. 2. q. 2.* non reperiri, quod antiquitus distinctis horis noctis Nocturni cantarentur; & affirmant tamen multi ab eodem citati, *Amalar. de ord. Antiphonarij. & Isid. lib. 1. de Offic. Eccl. cap. 19.* Laudes autem quartæ Vigiliæ referuabatur. Hodie non diuiduntur Nocturni, stante consuetudine vim legis habentes; & significatur vna Ecclesia iustorum omnium, eorum, qui ante legem, sub lege, post legem, ex *Amalar. lib. 4. cap. 9.* ideoque in tertio Nocturno legitur Euangelium, tempore gratiæ congruum, inquit *Gemmalib. 2. cap. 14.*

10 Nouem autem Psalmis gratias agimus Deo de descensu eiusdem propter nos, & ad nos sub nouem Choris Angelorum, in Festis nimirum Domini. at in Festis Sanctorum; eo quod digni facti sunt illi ascendere vsque ad altitudinem celi, in quo habitant iidem Chori Angelici. Hæc *Amalar. fusè de ord. Antiph. Dur. loco cit.*

11 Decem, & octo Psalmi Dominicales ita distribuuntur, vt primi 12. per quaternos diuisi significant Patriarcharum 12. & Apostolorum totidem cultum erga S. Trinitatem, per quatuor virtutes Cardinales. *Amal. loco cit.* Reliqui tres in secundo, & tertio Nocturno significant electos sub lege, & sub gratia, cum eodem cultu S. Trinitatis idem *ibidem.*

12 Duodecim verò Psalmi feriales ex ratione sunt constitui, quia duodecim sunt horæ noctis, & cuilibet horæ Psalmus respondet, *Amalar. cap. 11.* Qui dicuntur bini ad caritatem excitandam, ex *Hugon. Vist. Spec. Eccles. c. 3.*

13 Versus, quo vertimur ad Deum, renouat intentionem debitam in Officio: *Amalar. loco cit.* Oratioque Dominica dicitur, vt postulemus à Deo sapientiam, & intellectu doctrinæ, vt docuit ex *Iacobo c. 1. Dur. lib. 5. c. 2.* altè recitato versu: *Eone nos, &c.* & communiter (reliquum secreto, & singillatim) propter Sanctorum Communionem, inquit *Hugo Spec. c. 3.* & eadem de causa fit Absolutio, vt simus capaciores doctrinæ salutaris.

14 Lektionen namque doctrinam continent; quæ ternæ sunt in honorem Trinitatis, à qua docemur. *Hugo 2. de Offic. c. 9.* In Festis nouæ ex sunt, quæ ex *Amal. loco cit.* coniungunt nos doctrinæ, & conuersationi nouem ordinum Angelicorum; sicut & gaudijs ipsorum coniungunt nos nouem, quæ sequuntur, Responsoria. *Idem.* Vel Responsoria post doctrinam excitant nos ad opera, vnde ad ea surgimus. *Idem de Ord. Antiph. c. 1. & 4.*

15 Et quia tempore gratiæ letitia locus est magis, quam in alijs statibus ante legem, & sub lege; ideo in fine tertij Nocturni, si dicendus est, canatur Hymnus, *Te Deum.* Fufius *Hugo Vist. Spec. Eccl. loc. cit.* & singillatim hæc habes infra, *Señ. seq. 3.*

De Laudibus. Cap. II.

1 **L**audes dictæ sunt, ex *Hug. lib. 2. de offic. c. 10.* eo quod Laudè aperte sonant diuinã, quod repetit in *Spec. Eccles. c. 3.* Matutinale officium appellantur ab *Amal. lib. 4. c. 10.* Matutinũ quoque dicitur in *Rubr. de Precibus n. 5.* quia sunt pars Matutini Officij; & ideo non finitur Matutinum separatũ à Laudibus cũ Oratione, neque cũ *Benedicamus Domino*, vt notauit *Hugo lib. 2. de offic. cap. 2. & 9.* *Amalar.* autem in *prologo de ord. Antiph.* testatur de consuetudine Romana, quod Laudes Matutino statim iungantur.

2 Obij-

2 Obijcies : initium sumi à, *Deus in adiutorium*, quod est initium horarum singularum; ergo est hora à Nocturnis distincta. Respondeo, nihil obesse, sed initium illud datum esse, ut possit ex causa diuidi Matutinum à Laudibus.

3 Queritur inter Auctores de Ritibus: An Hymnus, *Te Deum laudamus*, sit finis Nocturnorum, an verò initium Laudum? *Innoc. III. de Celebrat. Miss. capit. consilium*, videtur sentire, quod ad Laudes spectet Matutinas. opinio cõmuniõr *Microl. c. 34. & Hugon. Spec. Eccl. cap. 3.* & praxi in nocte Natalis Domini, Hymnum, *Te Deum*, esse finem Matutini, Innocentius autem pro Laudibus Matutinis intelligit totum Matutinum ex Nocturnis, & Laudibus constatum, ut ait *Nav. de orat. cap. 3. num. 64.* Quare, si diuidas à Nocturnis Laudes, hic erit ritus; ut termines Nocturnos cum Oratione post, *Te Deum*, & cum *Benedicamus Domino*, absque commemorationibus, & submissa voce orationem addas Dominicam. Incipias deinde Laudes à, *Deus in adiutorium*, ita *Francolinus p. 1. cap. 27. num. 18. cum Nauarr. loco cit.* & ita fit in Natali Domini.

4 Querunt item; An diuidenti Laudes à Nocturnis, præmittendum sit ante Laudes, *Pater noster*, cum *Aue Maria*? Affirmat *Nauarr. loco citato*, quia putat esse octo horas, & Laudes esse distinctam horam. *Francol. cap. 28. n. 2.* licet sentiat, esse tantum septem horas; consentit tamen *Nauarro* ob eam Rubricam *Breuiarij*, qua iubentur ea dici ante omnes horas, præterquam ad Completorium. Sed hæc ratio est contra ipsum *Francol.* qui non distinguit Laudes, ut horam ab alijs: non ergo necesse: & in nocte Natiuitatis Domini nihil dicere iubemur, sed absolute Laudes incipimus, ut indicatur in *Breuiario* in proprio loco.

Posset tamen responderi adhuc, quod hæc Laudes uniuntur *Missæ*; & ideo libenter sequor auctores prædictos.

5 Ordo Laudum patet in sua Rubrica. sunt enim pares *Vesperis* ex *Concil. Braccaren. distin. 12. cap. ultimo & Agathen.*

de consec. distin. 5. conuenit. in vtrisque Psalms quinque, Capitulum, Hymnus, Canticum Euangelicum, Oratio, Commemor. Differunt ab alijs Horis minoribus in pluralitate precum; quia mane, & vespere holocaustum offerebatur à Iudæis, cui succedere apud nos holocausta Matutinarum Laudum, & *Vesperinarum* ex *Ruperr. lib. 1. c. 6.* & cum aliæ minores Horæ septem quasi partibus constent, ut notauimus ex eodem *Ruperr. Sect. 1. cap. 3. num. 6.* *Vesperæ*, & Laudes, addito cantico, constant ex partibus octo, quæ ad beatitudinem spectant, *Idem loco cit.*

6 *Deus in adiutorium*, &c. meminit hoc loco *Amal. in prologo de ord. Antiphon.* Psalmi quinque ex eodem sunt; ad muniendos quinque corporis sensus, ait *Hugo in Specul. Eccles. cap. 3.* qui notat præterea, eos esse octo verè, ad significandos octo ordines electorum; sed dicuntur quinque, quia tertius, & quartus sub vna conclusione terminantur, ad denotandum, ex *Amalar. de ord. Antiph. c. 5.* geminam dilectionem Dei, & proximi; vel ex eodem *lib. 4. de diu. offic. cap. 10.* vnionem Ecclesiæ, ex Iudæis, & Gentilibus. tertius autem est in vsu matutino, ex *Constitut. Apost. lib. 3. cap. 63.* sextus item, septimus, & octauus vnã habent conclusionem ad significandam, ex *Amalar. loco citat. cap. 2.* Fidem, Spem, & Caritatem vnitas, & iunctas eiga Deum (inquit *c. 5.*) Trinum, & Vnum; vel significandam ex eodem *de lib. 4. offic. c. 10.* vnionem Ecclesiæ ex Asia, Africa, & Europa, ad diuinas laudes; *omnis enim spiritus laudet Dominum*, dicitur in eorum fine. Vnde factum est, ut hi psalmi quotidie dicantur in Laudibus, neque vnquam omittantur, ex eodem *Amalar. c. 12.*

7 Dixi, *Psalmos esse quinque*; nam licet quartus sit propriè Canticum, abusive Psalmus appellatur, & suo loco videbimus parum differre Canticum à Psalmo.

8 Dicuntur autem semper in Festis iisdem, & in ferijs Pascalis, ex *Microl. c. 54.* quia resonant lætitiã, & Resurre-

ctio-

tionem gloriosam in octonario eorum numero. In Festis quoque trium lectionum eisdem dici; tradit *Radulphus prof. 10.*

9 Duo ex his mutantur in Dominicis à Septuagesima vsque ad Dominicam Palmatum inclusivè: vice quorum dicimus Psalmos, *Miserere*, & *Confitemini*, ad timorem, & spem eo tempore excitandam: timorem ob peccata in primo, spem ex bonitate Dei in altero. Hec *Amal. lib. 4. de Offic. c. 18.* & quia non est tempus lætitiæ, quam exprimunt ij duo Psalmi: *Dominus regnavit*, & *Iubilate*. Sed dices: cur deinde dicitur alter corum in Prima? Respondeo. ne in tota Hebdomada feriali omittatur Psalmus vllus de Psalterio: alter autem locum habet in Nocturno Sabbati, & hec ad litteram.

10 In feriali Officio per annum primus Psalmus est pœnitentialis, *Miserere*, quia dies feriales sunt pœnitentiæ, inquit *Hugo 2. de Offic. c. 10.* secundus variatur, vt expleatur Psalterium; sed in qualibet Feria reperies in secundo Psalmio, mentionem fieri matutini temporis, vt videantur magis proprij ad rem: & ideo eo loco sunt positi, vt notat *Amal. de ordine Antiphonarij capite 5.* nam dicimus in Feria secunda, *Mane exaudies vocem meam*. Feria tertia, *Emitte lucem tuam*. Feria quarta, *Exiit Matutini*. Feria quinta, *Mane sicut herba*, & *Repleti sumus mane*. Feria sexta, *Auditam fac mihi mane*. Sabbato, *Ad annuntiandum mane misericordiam tuam* sed præterea titulus huius Psalmi est: *In die Sabbati*.

11 Cantica verò fuere distributa per Hebdomadam, ita vt in Dominicis, & Festis, *Trium puororum*; quod est nobilius cantaretur; in Sabbato Canticum Moysis in fine vitæ ab eodem compositum; & propè Terram promissionis, id est, quietis, significata in Sabbato qua de re *Beda lib. 2. tract. in Lucam*. Alia Cantica non sine mysterijs fuere alijs diebus assignata: satis tamen ad libitum ea Durando explicantè *lib. 5. cap. 4.* desumpta, ad verbum explicatione ab *Amal. lib. 4.*

de offic. cap. 12. & seqq. Certe illud Ferie sextæ, vbi legitur, *cornua in manibus eius*, de Cruce intelligitur, & quadrat Ferie sextæ ex *Gemmalib. 2. cap. 53.* Iura de Canticis *Secl. sequenti.*

12 De Antiphonis, Capitulo, Hymno, Versu, Antiph. Cantici, Cantico, & Orat. infra suis locis. Hymni non meminit *Amalar.* meminit *Hugo in Spec. Eccles. c. 3.* ad excitandam mentem pro intelligentia proximi Cantici Evangelici, inquit *idem lib. 2. de Offic. cap. 8.* Versus dicitur ante Canticum, vt magis attenti simus ad verba Cantici. *Amalar. lib. 4. cap. 45.* vel excitemur ad credendum, ea, quæ promittuntur in Cantico. *Dur. lib. 5. cap. 4.*

13 Cur autem primo loco Canticum, *Benedictus*, in Officio dicitur, cum non fuerit in Euangelio. Canticum primum? An quia à Vesperis inchoatur Officium, in quibus primum cantatur Canticum? An quia, vt ait *Dur. loco cit.* Zacharias loquitur cum Ioanne, qui est Aurora ante Christum Solem? & in aurora quidem Laudes dicuntur magis congruè. An quia de lumine fit mentio: *Illuminare his &c.* quod est Matutinæ horæ proprium? De Oratione post Canticum omnes meminere Auctores. De Precibus, Suffragijs, Fine, Antiphonis finalibus in suis capitibus, *Sectione sequenti* cum reliquis agemus.

De Prima. Cap. III.

Primæ vocabulum ad rem nostram, vsurpatur in *Regula Sancti Benedicti c. 16.* & in *Conc. Gabilonensi 2.* Res ipsa est antiquior, tempore Cassiani expressè cœpta, de qua ipse *lib. 3. Instit. monast. cap. 4.* cuius vestigium potius quam res ipsa tota, videretur haberi apud *Athanas. lib. de Virginit. Sol*, inquit, exoriens videat librum in manu tua, id est, Psalterium; & loquitur de prece post Laudes, quæ ante Solis ortum complebatur. Volunt, *S. Clementem* loqui de prima, cum ait *lib. 8. Constit. cap. 34.* Præcationes facite mane, *Turrianus ibi*, & *Durandus lib. 3. de ritib. cap. 7.* & *Suar. lib. 4. de Horis*

Horis can. cap. 5. & num. 8. Negant *Radulph. propos. 14.* qui expressè docent, Primam, & Completorium, non ante Cassianum fuisse, & *Francolinus 1. part. c. 14. num. 6.*

2. Quidquid sit de origine; affines Horæ sunt prima, & Completorium, sicuti Laudes, & Vesperæ. Nam utrobique Confessio, quatuor Psalmi, Hymnus, Capitulum, & Responsorium immobiliter dicuntur: Canticum quoque Simeonis est immobile, cui respondet Symbolum Sancti Athanasij in Dominicis immobile. Quæ omnia apta sunt initio diei, & noctis, ut armemur contra hostes diurnos, & nocturnos, ex *Radulph. loc. cit.* Preclare Ambros. *Ser. 43. & in Hexam. lib. 5. c. 12.* de aibus loquens, ait: Qui sensum hominis gerens non erubescat sine Psalmorum celebritate diem claudere, & adorari; cum etiam aues suavi modulatione, & dulci carmine ortus dierum, ac noctium prosequantur? Hæc de Prima, & Completorio simul.

3. Post ortum Solis Prima congruentius recitatur; tum ex origine apud *Cassianum*; expressè; tum ex Hymno, *Iam lucis orto sidere*; tum ex Auctoribus pluribus citatis a *Francol. capit. 15. num. 14.* Primo, ut sicut ouibus, quæ noctu custodiuntur in ouilibus inclusæ, mane ad pascua exeuntibus, adest opilio, qui eas dirigat, ducat, defendat à lupis; ita nobis primo dilaculo surgentibus, Sole oriente, adsit Dominus verus Pastor. *Amalar. lib. 3. cap. 2.* Deinde, ut ipso Solis ortu, Solem iustitiæ nobis orientem postulemus. *Raban. 2. Institut. c. 3.* Denique ex *Ruper. lib. 3. cap. de diuin. offic.* prima hora diei quærendum primum est regnum Dei; & primæ cogitationes Clericorum, tamquam quædam lucis primitiæ, Deo sunt offerendæ.

4. Ordo Prima patet in Rubricis. apud Scriptores de diuinis officijs sola mentio fit ante omnes Horas de Oratione Dominica, de qua etiam *Breu. M. S. antiquissima.* de Symbolo quoque Apostolorum apud *Polid. Virgil. de inuent. rer. lib. 5. cap. 2.* Initium à, *Deus in adiutorium,*

habetur ex *Amalar. lib. 3. cap. 2.* cum Gloria Patri. de Hymno *Amalar. non meminit.* sed Hugo meminit in *Spec. Eccl. c. 3.* Antiphonam nemo notat, nisi *Radulph. propos. 14.* qui vnam, & solam Antiphonam singulis Horis tribuit.

5. Psalmi in Dominicis quatuor. *Gēma an. lib. 2. c. 58.* In Ferijs totidem, ex *Durando lib. 5. rat. cap. 5.* Additi sunt alij, qui secundo loco ponuntur; qui ijdem dicebantur omnes ante Vium V. in Dominicis, ex *Breu. M. S. impressis:* nunc distributi sunt per Ferias, tamquam Psalmi olim assignati *Prima:* tum verò etiã ne de Psalterio quidquam superfit. Et in Dominica quidem dicitur *Pf. Confitemini*, quia in eo habetur versus, qui est de Resurrectione Domini, quam significat dies Dominica: *Hæc dies, quam fecit Dominus, &c.* Psalmus assignatus *fer. 2.* habet pro titulo: *Prima Sabbati.* quare & conuenit dici saltem propè Dominicam. Fortè etiam *Pf. fer. 5.* datus est, in quo agitur de mensa, refectioe, pascuis; quia significant Eucharistiam feria 5. institutam. Psalmus autem fer. 6. totus est de Passione Domini. cum autem nullus superfit Psalmus, qui assignari queat Sabbato, in quo etiam sæpius fit de B. Virg. ideo Sabbato quatuor Psalmi numquam dicuntur. Quaternarius hic psalmorum numerus denotat, quòd in quatuor mundi partibus doctrina quatuor Euangelistarum laudatur. *Dur. loco citat.* Vnde statim.

6. Subditur Symbolum S. Athanasij; quia doctrinæ Euangelicæ, quam significant quatuor Psalmi, fundamentum est Fides. *Idem loco cit.* qui & addit, initio diei ideo recitari; quia Fides est initium salutis. Plura de hoc Symbolo in proprio capite.

7. Verum in Festis Psalmi tres dicuntur tantum. *Radulph. propos. 10.* ut etiam toto tempore Paschali, ob temporis, inquit iucunditatem, quæ laborem multa canendi excludit, *Amal. autem lib. 3. cap. 2.* tres ideo dici putat, quia pro tribus horis à Prima ad Tertiam laudandus est Deus Trinus, & armandi sumus contra tres ho-

stes. Hugo in Spec. c. 3. quinquenarium numerum in tribus Psalmis obseruat. ad munientes quinque sensus. Gemma lib. 2. c. 58. ad quinque partitam, per Christi vulnera, passionem initio diei recolendam. Explicat Duran. Hugonem loco cit. quod diuiduntur duo Psalmi: *Beati immaculati, & Retribue*, in quatuor octonarios, qui sunt veluti quatuor Psalmi, & in hebraeo textu apparet hæc in quatuor partes distinctio. Primus Psalmus, *Deus in nomine tuo, &c.* dicitur pro toto itinere, & cursu dici, contra hostes aptissimus, & Psalmus, *Beati immaculati*. plenus est morali instructione. Hæc fusiùs Amalar. de ordin. Antiph. cap. 6.

8 De Capitulo, quòd Amalar. omittit scribere, scribit Hugo lib. 2. cap. 1. & lectionem vocat, De responsor. breui, de quo idem Hugo nihil Amalar. dicit: De oratione, cuius Hugo mentitur: De precibus, quas Amalar. innuit: De confessione, de qua Gemma lib. 2. cap. 64. de Martyrologio, de quo Gemma lib. 2. cap. 58. De, *Pretiosa*, cum reliquis vsque ad finem, de quibus Hugo 2. de offic. cap. 2. & Radulph. propof. 14. distinctiùs, & plenius Sectione sequenti differemus.

9 Illud hoc loco notandum est, Orationem illam, *Sancta Maria, & omnes Sancti &c.* esse antiquissimam, & in Ordine Romano legi. Ter quoque dici, *Deus in adiutorium*, vt præsentia, & præterita deleamus, & futura peccata caueamus. Hugo loco citato. vel, vt armemur contra Diabolum, Mundum, & Carnem in nomine Trinitatis. Duran. lib. 5. c. 5.

Nullum tamen ad hæc verba: *Deus in adiutorium*. formatur crucis signum.

10 Absolutio item Capituli cū Lectione, & Capitulo Nonæ sepius concluditur, quia predicta, quæ extra Primam existimantur esse, dicuntur à Regularibus in Capitulo, ex Gemma lib. 2. cap. 58. & ad lectionem communem post Horam primam conueniebant Monachi, ex Amalar. de ordine Antiph. cap. 7. Vice cuius legitur hodie (& hoc nomine vocatur in Breuiario) Lectio breuis Idem Amalar. lib. 4. de offic. cap. 3. pu-

tauit, additam fuisse in fine Lectionem hanc breuem pro Capitulo quod post Psalmos Primæ non legebant antiqui.

11 Sed cur, quando Lectio breuis non habetur propria, sumenda est de Capitulo Nonæ? An, quia Capitulum Nonæ in Festis solet esse sitis Epistolæ, quæ legitur in Missa? vt scilicet finis Epistolæ finem imponat Primæ Horæ?

12 Denique Prima, & Completorium non variantur, sicut aliæ Horæ, in quibus Capitula, Responsoria, Versus, Oratio variantur, quia principium, & finis operum nostrorum firmiter sunt tribuenda Deo, ait Lugo lib. 2. de offic. cap. 1.

De Horis Tertia, Sexta, & Nona.
Cap. IV.

1 **H**æ tres Horæ notissimæ fuerunt Apostolorum tempore, ad Præces Deo, fundendas, vt supra docuimus Sectione 1. cap. 2. num. 1. pag. 2. insigniores erant in rebus humanis, ait Tertull. in lib. de ieiunio, & solemniores in orationibus diuinis. quod ibidem confirmat exemplo, tum Danielis, qui ter orabat in die; tum Apostolorum, vt & nos loco citato diximus.

2 Præter eas, quas loco citato attulimus, rationes mysticas de his tribus Horis, possumus addere, quod hora Tertia datus fuit Spiritus Sanctus, quem & nos petimus in Hymno ad Tertiam; lex noua data est Apostolis, de qua nos dicimus; *Legem pone mihi Domine, &c.* Hæc Duran. lib. 5. cap. 6. hora Sexta Deus visus est Abrahæ in Valle Mambre; Ioseph cū suis fratribus pransus est; Ruth Moabitibus excepta est à Booz, cū Samaritana Christus sermonem habuit. Hæc Anastas. Sinaita lib. comm. in Hexam. 7. hora Nonæ Cornelius Angelum vidit Act. 10.

3 Ordo trium Horarum minorum, habetur in Rubricis, ille idem, qui legitur apud Hugonem in Spec. Eccles. c. 3. in quo ex Amalar. lib. 4. de offic. cap. 3. impletur illud Apostoli ad Ephesios: in Psalmis, Hymnis, & Canticis (quæ Cantica exponit ille esse Responsoria breuia) cantantes, &c. Psalmi verò tres, inquit idem,

idem, proregunt nos in tribus horis sequentibus. nam qualibet ex his tribus horis tres continet temporis horas, ut patet; immo, ut idem ait *cap. 1. ibid.* in Prima, Tertia, Sexta, & Nona, duodecim canimus Psalmos (in Festis) pro numero duodecim Horarum diei, ut Deo præsententur sinus omnibus horis.

4 Addit Hugo loco citato in Psalmis opera denotari, quia Psalterium manu sonatur. In antiphona, quæ est reciproca, caritatem geminam, & coniungitur Psalmis, quia sine caritate nulla sunt, & nullius meriti opera nostra. Capitulum autem esse exhortationem boni operis. Responsorium breue nouum opus bonum significare. in Versu, ad Deum, fructum boni operis contineri. & his positis, Oratio, seu Collecta in fine rectè concludit Horam.

De Vesperis. Cap. V.

1 **V**espera à sydere, quod Vesper nominatur, & decedente Sole, oritur, inquit Isidor. *lib. 1. de offic. capit. 20.* Sed ex Iansenio in *Concordia capit. 57.* latius patet vocabulum. significat enim, tempus, tum ante Solis occasum. ut *Matth. 14.* Vespere facto, actum est de fatiandis quinque millibus; tum post occasum Solis, ut *ibidem.* additur; Vespere autem facto, solus erat ibi. Lucernarium dicebantur à Hieron. in *epist. ad Letam;* & Lucernaris Hora à Cassiano *lib. 3. de Can. cap. 3.* eo quòd dum lucernæ accenderentur, preces vespertinæ persolui solebant, ait Azor. *lib. 10. cap. 2. quest. 10.* Duodecimam appellat Concil. Turonens. *2. can. 19.* quia vltima diei hora recitabantur. *Durantis de rit. lib. 3. cap. 11.* afferit, Ecclesiam constituisse, ut post Nonam decantarentur, quo plures de populo adesse possent. Puto ego, quod tardius, quàm nunc, cantaretur Nona.

2 Certè à primis Vesperis inchoatur Festum, quod fortè à Dauide deduci potest: *Vespere,* inquit, *mane,* & *meridie narrabo,* &c. *Psalm. 54.* docet Amalar. *de ordine Antiph. cap. 16.* deductum ab

Hebræis, quibus dictum est: *Festa vestra celebrabitis à Vespera vsque ad Vesperam.* Et verè magnitudo Festi exigit, ut prius incipiat, hoc est, à Vesperis pridianis; & tardius terminetur, idest, vsque ad Completorium diei Festi. *cap. 2. de Ferijs in princip.* Radolph. autem *proposit. 18.* assignat hunc ritum primarum Vesperatum Dominicis, & quibuscumque Festis nouem lectionum.

3 Primæ Vesperæ nobiliores sunt secundis, teste Amalar. *loc. cit.* quod & hodie in Cappella Papali, obseruatur, quæ non habet secundas Vesperas coram Papa, sed tantum primas, quia initium Festi reputantur esse.

4 Præter ea, quæ dicta sunt de paritate Vesperarum cum Laudibus *capite 2. n. 5.* hæc addi possunt, in laudem Vesperam. nam in Vesperis commemoratur Aduentus Domini, urgente mundi Vespere. Hugo in *Spec. cap. 3.* tum in Vesperis offerebant Abraham, & Patriarchæ sacrificia; Gemma *lib. 2. cap. 62.* tum commendatur sacrificium Vespertinum à Dauide *Psalm. 140.*

5 Ordo in Rubricis nullam habet difficultatem, ad mysteria vocor. nam quinque Psalmi vulnera Christi recolenda moment, quorum vltimum vltimus hora Vespertina fuit facto lateri illatum; & in Vespera mundi; Gemma *lib. 2. c. 62.* Item, quia sicuti quinque sensibus quotidiano affectu tendimus ad tenebras; ita necesse est, ut initio noctis pro eis veniam precemur; Amalar. *lib. 4. de offic. capit. 7.* qui & addit *ibidem,* quod illis necesse est deplorare quinque carnales suos sensus, quibus occidit verus Sol; ut in Matutino, idest, in euasione peccatorum, quando Sol eis iterum inchoat oriri, possint letari. tenemus etiam quinque hos Psalmos quasi lampades Virginum quinque, ut veniente nocte Domino obuiam eamus; ait idem *de Ordin. Antiph. cap. 6.*

6 In Festis Sanctorum ijdem ferè dicuntur Psalmi, qui in Dominica: quia sicuti Dominica victoriam Christi resurgentis representat; ita Psalmi eiusdem victoriam per Christum resonant electo-

torum Domini, Amalar. lib. 3. capit. 7. De Capitulo, quod lectionem vocat Amal. ibidem, & post Psalmos collocat; De Hymno, de quo Hugo post Capitulum in Spec. cap. 3. (non autem meminit Hymni Amal.) vt scilicet venienti Domino psallentes, & iubilantes, occurramus; ait Gemma lib. 2. cap. 62. De Versu, quo conuersi ad Deum cum Virginibus, quasi ostium pulsamus, Gemma ibidem, dicemus fufius in seq. Sectione.

8. Canticum *Magnificat*, passim vocatur, in Ordine Romano, Euangelium, quia ita est *Luc. 1.* Et cantatur in Vesperis ob multas causas. Primò, quia à Vesperis inchoatur Festum, & hoc Canticum in Euangelio est in ordine primum. Secundò, Vesperæ sunt nobiliores Laudibus, & Completorio; quibus ideo debetur Canticum nobilius Tertio, quia sub Vesperam Beata Virgo peruenit in domum Elisabeth, quam salutauit, & Canticum statim hoc composuit; Benzoni in *Magn. lib. 1. cap. 20.* Quarto, Amalarius addit de ordine *Antiph. c. 6.* vt Maria cum suo Cantico introducat Virgines cum quinque lampadibus, & hoc est, Psalmis quinq; præparatas ad Christum. Quintò, ex eodem *lib. 5. de offic. c. 7.* vt castigatis sensibus per quinque psalmos, caligenetur cogitationes cordis tumescantis cum humilitate, de qua in Canticò B. Virg. agitur. Sextò, vt animos fidelium frequentior Dominice incarnationis memoria (quotidie namque dicitur) ad affectum deuotionis accendat, & recogitata sepius exempla Genitricis illius in virtutum soliditate nos confirmet; & hoc præsertim in Vesperis, & incumbente quietis tempore mens inde fatigata ad vniouem se sua considerationis colligat. Idem *ibidem* Septimò, est Durand. *lib. 5. cap. 9. ex Beda, Magnificat*, cantatur ad Vesperas, quia in ipsa Vespera mundi suo assensu Beata Virgo mundo succurrit perditò; & ipsa est Vespera Stella Maris. Octauò denique in sexta laude ex horis septem conuenit hoc Canticum cantari, in quo Dominus ille venisse dicitur, qui ad Vesperam mundi venit ad

nos in sexta mundi ætate.
9. De Oratione, Præcibus Suffragijs, & sine Vesperarum suis locis in Sectione sequenti.

De Completorio. Cap. VI.

1. **V**ox *Completorium*, reperitur primò in *Regula Sancti Benedicti cap. 42.* Completam vocat Ilidor. *lib. 1. de offic. cap. 21.* Vel quia in ea completur quotidianus vsus cibi, potus, & locutionis apud Regulares, ex Amalar. *lib. 4. de offic. c. 8.* Vel quia in Completorio summa est perfectio diuinorum officiorum ex eodem *de ordine Antiph. capit. 7.* Vel quia completur dies seruitutis nostræ, Gemma *lib. 2. cap. 64.* Vel completur totum officium diuinum, ait Beda in *libro Medit. passion. Christi cap. 1.* Vel quia ipsamet dies completur ea Hora: Archid. in *cap. solent, de consecr. dist. 1.*

2. Eius origo rei desumi potest cum Ilidor. loco citat. à Dauide, qui *Psal. 131. Si dederò somnum*, ait, *oculis meis, donec inueniam locum Domino*; vel à Sancto Basilio, qui in *reg. fufius disp. interrog. 37.* meminit Psalmi, *Qui habitat*, licet Basilium aliter explicet Francolin. *1. part. c. 19. initio.* sed Durandus *de rit. lib. 3. c. 12.* quem sequuntur Azor. *lib. 10. cap. 2. quæst. 11.* & Suar. *lib. 4. de Hor. can. cap. 5. nu. 9.* explicat de Completorio. Colligit Suar. Completorium ex Amb. *5. Exam. c. 12. & lib. 3. de Virginibus*; immo ex Cypriano videtur posse colligi, *lib. 1. de oratione*, vbi ait recedente Sole, ac discendente, necessario rursus est orandum, vbi in primo verbo, *recedente*, Vespera in altero, *discedente*, notat Suar. Completorium. Verum ijs primis temporibus rude fuit potius, quam completum Completorium.

3. Additum fuisse Cassiani tempore simile cum Prima certum est, vt docuimus *supra c. 3. huius Sectionis*, vbi etiam cum Prima comparauimus Completorium.

4. Sequitur ex dictis, illud esse recitandum congruentius hora duodecima, nimirum, quando Christus sepulture fuit traditus.

ditus, in fine diei Parasceues, *Luc. 23.* quod fuscè probat Francolin. *1. part. c. 18.* sed ante diei finem (vt laici quoque interessere queant) statuissè Ecclesiam cantari posse, docet Durantus loco cit.

5 Hæc autem Hora, inquit Turrecremata in *Regula Sancti Benedicti tractatu 107.* vt animalia à pastu reuerti solent; ita spiritus reuocandus est ab externis ad interiora. Item parandus est locus, in quo spiritus cum Deo quiescat; & contra fraudes Dæmonum armandi sumus ante noctem, de quorum capite in lectione breui dicitur: *quarens quem deuoret.* Addit Hugo in *Spec. c. 3.* Completorium significare gaudium electorum, quod, completo eorum numero, complebit Deus in Sanctis suis in die generalis Resurrectionis, in fine mundi; & ideo in fine diei recitatur.

6 Ordo Completorij per se patet. Lectio breuis ortum habuit à lectione, ad quam hora Completorij conueniebant, præsertim Monachi, sicut ad eandem diximus post Primam ex *Reg. Sancti* cit. quod notat etiam Amalar. *lib. 4. cap. 8.* & de ordine *Antiph. cap. 7.* qui & addit, Lectionem ideo præponi: quia, finito Completorio per preces, dormitum statim ibant. Confessio aptè fit, vt quidquid in die commissimus, diluamus, Gemma *l. 2. c. 64.* & alterna confessione mundemur, ait Hugo in *Specul. cap. 3.* agens de Completorio. De initio proprio Completorij, de quo Hugo dicemus Sectio. sequenti, vbi etiam de Hymnis, & alijs singillatim, circa mysticam, expositionem quam afferro hoc loco.

7 Nam Psalms quatuor, ait Amalar. loco citato, quatuor elementa corporis nostri Domino commendamus. Et quidem in primo Psalmo, qui recitatur in Matutino Sabbati Sancti, cum Christo quietem poscimus, *in pace in idipsum dormiam, & requiescam.* In secundo ad ea verba, quæ protulit Christus in extremo vitæ: *In manus tuas &c.* optamus mori cum eo. In tertio, & quarto contra tentationes nocturnas armamur. fusiùs hæc Amalar.

8 Hymnus ante Capitulum præter morem dicitur; quia illi, in quibus completa sunt significata præcedentium laudum, idest, electi, præueniunt exortationem, quam denorat sequens Capitulum. Hugo in *Spec. cap. 3.* eodem quoque Hymno petimus victoriam de nocturnis illusionibus, Gemma loco cit. Capitulum ergo ex Hugone exortationem sonat, quæ semper egemus. Responsorio breui quasi signaculo diuinæ custodiæ nos sigillamus, vt pupillam oculi; Gemma loco cit.

9 Et quia Completorium est commedatio animæ quasi migrantis è corpore per somnum; ideo Canticum Simeonis additur, quod maxime congruit; Amalar. supra: quo pacem, & lucem optamus à Deo; Gemma loco cit. Precibus complemus; ad humilitatem in fine diei, cum Oratione Dominica, & Symbolo fidei ad munimentum ab hostibus nocturnis; Hugo ibidem.

10 Concluditur cum benedictione Prælati: *Benedicat, &c.* quæ valet contra hostes, ait Turrecrem. loco cit. & solemnè religione imploratur auxilium B. Virg. contra eosdem nocturnos, hostes; Idem Turrecrem. Adhuc in fine dicuntur, Oratio Dom. Salæ. Angelica, & Symbolum Apostolorum secreto, tum quia iisdem ritibus finiendum est totum officium, quibus est inceptum; tum quia in fine mundi tempore Antichristi ora fidelium clauduntur, & secreto Deum orabunt, Dur. *lib. 4. c. 25.* Radulph. deniq; notat *prop. 14.* Completorium esse ferè semper idem, nisi propter tempus aliqua demantur, hoc est preces, in Duplicibus, &c. causam autem attullimus *supra c. 3. De Prima in fine. pag. 59.*

11 Quæres: quando Completorium dicitur separatim à Vesperis, an præmittenda sit oratio Dominica cum Salutatione Angelica! Videtur affirmandum, ea ratione, quæ dicuntur ante Laudes separatim à Matutino, & ante omnes alias Horas. At contraria est praxis in Quadragesima; vt nihil præponatur lectioni breui; & verè satis est post eam dici orationem Dominicam.

SECTIO QVINTA.

De Partium, hoc est, Horarum Partibus.

HOrarum partes multæ sunt, & variæ, quæ proprios habent ritus, & variam eruditionem, de quibus nunc sigillatim, ordine seruato, quo sunt in Horarum vsu; paucis exceptis, ob alias causas, cum affiniori coniunctis.

SECTIONIS QVINTÆ CAPITA XXII.

- 1 De Oratione Dominica.
- 2 De Salutatione Angelicâ.
- 3 De Symbolo Apostolorum.
- 4 De Initio Horarum.
- 5 De Inuitatorio.
- 6 De Hymnis.
- 7 De Antiphonis.
- 8 De Psalmis.
- 9 De Canticis.
- 10 De Versibus.
- 11 De Absolutionibus, & Benedictionibus.
- 12 De Lectionibus.
- 13 De Responsorijs.
- 14 De Responsorijs breuibus Horarum.
- 15 De Capitulis.
- 16 De Oratione.
- 17 De Precibus, & Confessione.
- 18 De Commemorationibus, & Suffragijs SS. communibus.
- 19 De Hymno, Te Deum.
- 20 De Symbolo S. Athanasij.
- 21 De Martyrologio.
- 22 De Fine Officij, & Antiphonis finalibus B. Mariæ.

De Oratione Dominica. Cap. I.

1 **A**B Oratione Dominica sumitur initium officij Diuini, tum ex antiquis Breuiarijs, teste Francolino 1. par. cap. 8. n. 11. tum ex Dur. in Ration. n. lib. 5. cap. 3. vbi ait, ter dici ad Matutinum, & semel ante quamlibet Horam, tum ex Concil. Toletan. 4. c. 9. quo statuitur, vt quotidie Oratio Dominica in officio diuino recitetur. Pius V. ordinauit rectè, ad omnes Horas eam præmitti debere.

2 An vero initio Laudum, quando separantur à nocturnis, sit dicenda, vide supra, Sect. 4. cap. 2. nu. 4. pag. 40.

3 In fine Matutini, si diuidatur à Laud. Barth. Gauant. Tom. II.

dibus, dicenda est probabilius, ex Concil. Gerundensi de consecrat. dist. 5. cap. id semper. Nauarr. de orat. cap. 3. num. 64. & Francolin. loco cit. num. 1.

4 In fine Laudum, Primæ, Tertiæ, Sextæ, & Nonæ, si separatim singulæ recitentur, ea item dicenda est, vel certè in fine vltimæ Horæ, quando plures simul dicuntur. Nauarr. cap. 10. nu. 61. citat Hugutium Doctorem, qui hoc affirmet de singulis Horis, quod Gerundense de Matutinis, & Vesperis iussit.

5 In fine ergo Vesperarum dici debet ex dicto Conc. Gerudensi; sed an dici debeat, subsequente statim Completorio: Nauarr. affirmat in Miscel. 73. de iure communi, & antequam dicatur, *Iube Domne*. Negat Francolin. nu. 5. loc. cit. & docet fusè, sufficere Orationem Dominicam, quæ dicitur post Lectionem breuiem: cui verè fauet Rubricâ Breuiar. in postremis verbis c. 3. 2. n. 1. in fine; Dicto, *Fidelium anima*, incipitur, Vers. *Iube Domne*. De Completorio separato à Vesperis diximus præced. Sect. c. 6. n. 11. In fine Completorij ea dicitur; de quo ritu antiquiores Durando non meminere.

6 Illud est notandum, quòd quando in fine Horæ additur Antiphona finalis B. M. sufficit Oratio Dominica, quæ ante ipsam Antiphonam dicitur, neque post eandem Antiphonam, dicenda est iterùm, vt fit in Completorio. qua in re deceptum fuisse Nauarrum arguentem Urbis Ecclesias, quod in hac re peccent omnes, notat, & corrigit Francolin. n. 3. & 4. à quo idem Nauarr. in Miscel. 73. n. 74. se defendit, nihil mutatus à sententia propria; sed praxis Ecclesiæ vniuersalis contraria est Nauarro.

7 Aliud item est notandum cum Nauarr. in Miscel. 73. in fine, quod in fine

D Horæ

Horæ subsequente alia Hora eiusdem diei, sufficit, semel dici Orationem Dominicam pro fine præcedentis, & initio sequentis Horæ, & habetur in Rubricis cap. 3. n. 1. post medium. Dixi, eiusdem diei, quia si post Completorium recitare velis Matutinum diei sequentis, bis Orationem Dominicam cum Salutatione Angelicâ, & Symbolo recitabis. Francolin. n. 17. & Rubrica. cit. cap. fauer. de Matutino. & Completorio.

8 Initio Horarum dicitur ad animorum preparationem, ut morientes iustæ abigantur, & mens oratione serentur, ut dignè in officio cum Deo loquantur. Dur. lib. 5. cap. 2. In fine verò, ne diabolus de corde sacerdotis rapiat, si quid boni seminatum est in Horis. Canonice Dur. ibid. Vnde Nauarrus dolet quàm maximè de orat. cap. 10. n. 63. quòd hæc formula, quam ipse commendat, cap. 19. n. 11. vti. persecussimam, Deo gratissimam, nobis vilem, ut nihil magis, & contra hostes efficacissimam, minus attendè, & reuerenter vsurpetur, & maiorem incuria, animi laxitate, & euagatione maiori, vna cum Salutatione Angelicâ eiusdem ferè momenti, pronunciat quam ipse Horæ Canonice.

9 Recitatur autem in officio tribus modis, initio, in fine, & in medio, id est, ad Præces. Item totum secreto, totum clara voce, totum partim secreto, partim clara voce: Et initio quidem aliquando in medio, & in fine officij totum secreto, addito, Amen in fine: in medio vero reliquis duobus modis, & omisso semper, Amen, ut videtur est in toto Breuiatio. Dicitur clara voce in Præcibus Laudum, & Vesperarum, in alijs Præcibus partim secreto, partim clara voce: ut omnibus modis orandum esse Deum intelligamus, raro clara voce, nempe in diebus ieiuniorum, & præterea in Aduentibus, ut cum ieiunio elata voce magis audiamur, vnde Hebdomadarius, qui vicem Christi gerit, omnium nomine orat, ut in Breuiario edito 1550. de quo ritu neminem legi sepius autem totum secreto dicitur, quia Deus de corde clamantes audis.

Non raro, clara voce, & secreto simul, primis ijs verbis iuuando alios. *Pater noster*: postremis requirendo eosdem ad consensum, Dur. lib. 5. c. 5. quòd fit propter Sanctorum communionem, inquit Hugo in Spec. cap. 3. quòd autem dicatur in medio Horarum, idem fit ad humilitatem, & deuotionem, & ut ad interiora reuerli mente capiamus, quæ dicimus, & ut oratio ipsa Horarum efficaciam habeat maiorem, Dur. loc. cit. De excellentia Orationis Dominicæ, & de eiusdem partibus non est huius loci plura congerere. 10 Quid, quando Missa sequatur post Horam (quod accidit quotidie in Choro) eritne omissa oratio Dominica, in fine Horæ? si mittitur Vers. *Fidelium*, consequenter etiam oratio Dominica, qua de re infra cap. 22.

De Salutatione Angelicâ.

Cap. II.

1 DE primis Auctoribus Angelicæ Salutationis non est, quod quaratur, Gabriele videlicet, & Elisabetha, quorum alter ea verba protulit: *Ave gratia plena Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus*; altera repetens vltima verba Archangeli addidit alia: *Et benedictus fructus ventris tui*, Luc. 1. quero potius, quando reliqua vsque ad finem fuerint addita ab Ecclesia: certum autem est in Concilio Ephesino hæc, quæ sequuntur, pronunciata fuisse: *Santa Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, Amen*, ut ait Baron. Ann. 431. Quæ verba addita Salutationi Angelicæ perdurauerunt vsque ad Breuiarium Cardinalis S. Crucis, ut initio habetur eiusdem. Postremis ergo temporibus, ex consuetudine Romana à Pio V. in Breuiario approbata, additum est quod sequitur: *nunc, & in hora mortis nostræ*. Verbum, *Iesus*, in medio dici ex antiquiore usu ego puto.

2 Iure communi nunquam fuit statutum, eam esse recitandam in officio diuino. Nau. de orat. c. 10. n. 62. Antequam V. in solo Breuiario Cardinalis S. Crucis legebatur, non in antiquioribus. Pio V.

ergo iussit, ante nouo cum oratione Dominica dicitur, & dici debet initio Horarum omnium, excepto Completorio, ex Nauiar. c. 19. num. 129. prout in Breuiario nunc legitur, neque vno verbo deumpro. Ante ann. 1550. non dicebatur in officio.

3. Qui volunt Orationem dici Dominicam ante Laudes à Nocturnis separatas, volunt etiam cum ea Salutationem Angelicam, qua de re sup pag 4. in 4.

4. Fortè inde data est comas Orationi Dominicæ in officio, quia ex Durando lib. 5. cap. 2. dicebatur, *Aue Maria*, in principio, & in fine Horarum Beate Virginis; quæ Horæ, vt dicemus, quotidie recitabantur cum officio diuino, & quia nunc omittuntur, præsertim extra Chororum, factem retenta est Saluatio Angelica ob cultum Beate Virginis, cuius ope singulis horis indigemus.

5. In fine Horarum non dicitur, nisi in fine Completorii, vt finis officii contorderet cum principio eiusdem officij. De eiusdem excellentia lege Nauiar. de orat. cap. 19. Concl. 12. expositionem veteræ ac entatissimam edidit inter alios Rutilius Benzonijs. anno 1612.

De Symbolo Apostolorum. Cap. II.

Symbolum, ait Ruffinus in expositione Symboli, est Græcè, indicium, & collatio. hoc est, quod in vnum confertur. Dicitur, *Apostolorum*, quia singuli Apostoli in vnum contulere, quod quisque, dictante Deo, sensit ante ipsorum diuisionem. lege Augustin. serm. 115. de tempore, stillius est. Petrus dixit. *Credo in Deum Patrem omnipotentem*. Ioannes dixit: *Creatorem Celi, & Terræ*. Iacobus dixit: *Credo, & in Iesum Christum Filium eius vnicum Dominum nostrum*. Andreas dixit: *Qui conceptus est de Spiritu Sancto natus ex Maria Virgine*. Philippus ait: *Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus*. Thomas ait: *Descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis*. Bartholomæus dixit: *Ascendit ad Cælos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis*. Matthæus di-

xit: *Inde venturus est iudicare vivos, & mortuos Iacobus Alphæi dixit: Credo & in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam*. Simon Zelotes *Sanc-torum communionem, remissionem peccatorum*. Iudas Iacobi: *Carnis resurrectionem*. Matthias compleuit: *Vitam æternam. Amen*. Hec Augustinus, ex quibus patet, editum fuisse Symbolum ante necem Iacobi maioris, quæ contingit Anno Domini 44. Dixi supra dictante Deo, teste Terrulliano de præscript. adu. hæret. cap. 14. quod ideo à Romana Ecclesia integrè custoditum fuit, adeo vt Romanum Symbolum fuerit à Vigilio Papa appellatum, lib. 4. contra Euychen. vbi ait, Romanum Symbolum antiquius esse Niceno, idest, Apostolicum, exponente Durando de rit. lib. 2. cap. 24. immo Ruffinus asserit, in diuersis Ecclesijs factas illi fuisse additiones: Romæ verò minime, eo quod nulla heresis Romæ haberit exordium. Plura de hoc Symbolo Dominicus Gratina in Cathol. præscripti-
onibus lib. 4.

2. Deceuerat Damasus, ad omnes Horas recitari hoc Symbolum, vt in Supplement. Chron. in eius vita, & idem habet Polid. Virgil. lib. 6. de inuent. capit. 2. Durandus quoque lib. 4. cap. 25. inuuit, suo tempore fuisse in vsu hunc ritum; sed vlt abrogatus est, exceptis Matutino, & Prima ante easdem Horas, & Completorio in fine. Ambros. de Valen. Virginibus, de Symbolo ait: *quotidie ante lucanis horis recensendum est*. August. lib. 1. de Symbolo ad Cathec. c. 1. *quotidie dicite, antequam dormiatis, & hom. 42. inier. 50. quotidie dicite, quando surgitis, quando vos collocatis ad somnum* Ergo hora Matutina & post Completorium apertissime dicitur ante horam Primam, quæ diei est initium, æque aptè dicitur, Amal. libro 4. capit. 2. Gem. lib. 2. cap. 59. Hugo Vill. in Spec. c. 3. mentionem huius Symboli faciunt in Prima, Completorio, & ad Preces tantum.

3. Quare nouo inter quinque hodie recitatur in officio, si dicatur Preces in Prima, & Completorio. Initio quidem Ma-

tutini, & Primæ ad professionem fidei, quæ est virtutum omnium fundamentum; & dicitur secreto, quia in primitiua Ecclesia sub silentio plerique fideles erant, metu persecutionum, Duran. lib. 4. capit. 25. in fine quoque Completorii secreto dicitur, quia in fine mundi plures in corde referuabunt fidem, non ore palam prædicabunt, Idem *ibidem*. In medio ad Preces Primæ, & Completorii; quia in primitiua Ecclesia, & in fine mundi in electis solidior fides; vnde & bis in his duabus Horis dici solet.

4 Sed cur in medio, ad Preces, partim clara voce, partim secreto dicitur? Quia corde creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem, Roman. 10. Dur. lib. 5. cap. 5. sed numquam totum clara voce, sicut in missa, quia, inquit S. Thom. 2. 2. quæst. 1. art. 9. ad 6. initio diei, in primitiua scilicet Ecclesia, prædicabatur fides potius occultè, & idem in fine diei, Antichristi tempore, fiet, nunc verò temporis, quod Hora Missæ repræsentat, manifestata fide, Symbolum Patrum, quo declaratur Symbolum Apostolorum, euulgatur libere, & absque metu cantatur. De Symbolo satis.

De Initio Horarum.

Cap. IV.

TRibus modis inchoantur Horæ. Matutinum per, *Domine labia mea, &c.* Completorium per, *Conuertere nos, &c.* Reliquæ Horæ per, *Deus in adiutorium*, De Matutini principio prædicto meminit Amal. l. 4. c. 9. & alij post eum. Signum Crucis ad os fieri, scribit Gemma *an lib. 2. c. 1.* De initio Completorii prædicto, Hugo *in Spec. cap. 3.* De initio reliquarum Horarum, quod diximus, Nauar. *de orat. cap. 3. n. 64.* & auctorem facit Damasum suasu Hieronymi. Gregorio tribuit Polid. Virgil. lib. 6. *de inuent. c. 2.* Amalar. autem in Matut. lib. 4. cap. 9. non meminit huius versus, *Deus in adiutorium*. Erat autem hic versus in ore Monachorum frequentissimus, Casiano teste lib. 12. *instit. cap. 23. coll. 10. c.*

10. Signum Crucis à fronte ad pectus ad ea verba fieri tradidit Belet. *de diu. Offic. cap. 24.*

2 Contingit enim, ait Turrecrem. *ad Reg. Sancti Benedicti*, tribus modis peccare, corde, ore, & opere. *Domine labia*, dicitur contra peccatum oris. *Conuertere, &c.* contra peccatum cordis. *Deus in adiutorium* contra peccatum operis, Et quia in peccato oris, & cordis est aliquid operis, ideo, ait Dur. lib. 5. cap. 2. in Matutino quoque, & Completorio additur Vers. *Deus in adiutorium, &c.*

3 Aptius autem principio totius officij, præponitur, *Domine labia, &c.* quia ore laudandus est Deus cum recitatione officij; & quia per diem vagamur à Deo ideo sub noctem dicimus aptius: *Conuertere nos Deus, &c.* Per diem autem sapius cum antiquis Monachis dicimus; *Deus in adiutorium, &c.*

4 Prosequimur, cum *Gloria Patris, & Filio, &c.* auctoritate Damasi; & ad omnes Horas dici scribunt Amal. lib. 4. c. 9. & Vualafrius c. 25. Damasus tamen non est auctor huius versus, qui ante Damasum à Nicæna Synodo fuit compositus; immò ab Apostolis fluxisse probat ex Basilio Baronius *ann. 3. 25.* Nicenumque addidit: *Sicut erat in principio, &c.* vt idem Baron. *ibid. ex Conclus. V. a. sensu can. 7.* Plura *infra c. 8.*

5 Completur initium Horarum per, *Alleluia*. Vox est Hebræa, quæ significat, Laudate Deum, ex August. *in Psal. 118.* cum plenitudine tamen gaudij, exultationis, auctore S. Thoma *post Glo. in cap. 19. Apocal.* Sanctus Germanus *in Theoria.* explicat hoc modo; *Al, venit; el, Deus; via, laudate; ve, ex eodem Pater; Filius; Spiritus Sanctus; quam expositionem Sancto Gregorio tribuit Duran. lib. 4. c. 20.* vbi alias tres affert, quæ mihi non satis placent. In aliam linguam transferri non debet propter sanctiorem auctoritatem, ait Isid. lib. 1. *de diuin. Offic. c. 13.*

6 A Sancto Hieronymo fuit hæc translata de Ierosolymitana Ecclesia ad Romanam, iussu Damasi, vt docet Sanct. Gregor. lib. 7. *Epist. 63.* qui & eandem vocem

Ro-

Romæ restituit, ex Rup. lib. 1. de diu. Offic. c. 3. non simpliciter, sed instituendo, vt diceretur etiam extra tempus Paschale, vt exponit Baronius, Augustinum citans in Psalm. 106. dum scribit de Damaso, anno 384. Erat enim in vsu Ierosolymis ante Damasum, qui & Romæ eandem vocem ordinauerat; sed deinde fuerat omissa vsque ad tempora Sancti Gregorij, qui eandem restituit.

7 Post Septuagesimam loco, *Alleluia*, dicitur, *Laus tibi Domine, &c.* ex Decreto Alexandri Secundi, vt ait auctor Gemmæ ann. lib. 4. cap. 117. titulo de Sancto Stephano, in postremis, verbis. Mutationis huius ratio est, ex Alcuin. c. de Septuages. quia conuenit humiliori tunc vi lingua, qualis est Latina comparata cum Hebræa.

De Inuitatorio. Cap. V.

1 **H**abetur *Inuitatorium* apud Amalar. lib. 4. c. 9. in quo, inquit communis Cœtus Fratrum, conuocat omnes degentes vndique, vt excitentur, & veniant ad confitendum Domino. De eodem Alcuinus ante Amal. dum causam reddit, cur Inuitatorium in die Epiphaniæ non dicatur.

2 Dicitur autem sexies integrè, intra Psalmum, *Venite*, & ter imperfectè, id est pro medietate eiusdem: quia aliqui perfectè, aliqui imperfectè inuitationem recipiunt. Senarius est perfectorum, qui constat vno, duobus, tribus. Imperfectorum numerus est illorum trium, qui Superbiæ, Auaritiæ, & Luxuriæ student. Dur. in Rat. lib. 5. cap. 3. Sexies item integrè, quia in sex ætatibus mundi inuitantur omnes ad Deum. Mich. Timot. in Spec. ordin. 4. p. tract. 6. c. 16.

3 Variatur pro Officij qualitate, & in Ferijs variari tradit Radul. prop. 15. quæ varietas concinnior est hodie, quam ante Pium V. tum in officio de tempore, tum de Sanctis.

4 Dominico die, de creatione; *Qui fecit nos*; quæ facta est primo dierum omnium. in reliquis diebus concordat Inuitatorium cum antiquis.

D. Barth. Gauant. Tom. II.

5 In die Epiphaniæ non dicitur, ex Alcuino cap. de Theophania, quia, inquit, Herodes inuitauit, & congregauit Scribas, vt scirent de Christo ad eum de occidendum; Vel quia Magi, inquit Hugo in Spec. c. 3. à nemine inuitati venerunt ad Christum; Vel quia Psalmus, *Venite*, dicitur eo die in nocturnis, neque bis in eodem officio dici Psalmus solet; Dur. lib. 6. cap. 16. & in tertio Nocturno Psalmus ille dicitur, quia tempore gratiæ inuitatur omnes ad Deum; non ita communiter in lege, & ante legem. Vnde frequens est repetitio verborum, *Venite adoremus eum*.

6 Non dicitur in triduo ante Pascha, ne inuitemur, sed potius per silentium detestemur pestiferum Iudæorum consilium, & conuentum eorum contra Christum. Præterea Apostoli tunc dispersi erant, qui alios ad Dominum inuitare consueuerant; Durand. lib. 6. c. 72.

7 Quando, & cur in Officio defunctorum dicatur, vel taceatur, dicemus vltima Sectione.

De Hymnis. Cap. I V.

1 **H**ymni Græcè, laudes Latine. Sunt enim cantus laudem continentis Dei. Aug. Psalm. 72. ita vt hæc tria constituant Hymnum, Laus Dei Laus, & Cantus. Carmina quæcumque in laudem Dei Hymni vocantur ad Isid. lib. 1. de diu. offic. cap. 6.

2 Primus auctor David ex Isid. ibidem inter Græcos è nostris primus Hierotheus, & Nepos, apud Eusebium lib. 7. Hist. cap. 19. Deinde Hilarius è Latinis librum edidit Hymnorum Ecclesiasticorum, teste Hieron. de Script. Eccles. quem imitatus Ambrosius Hymnos populo componens persecutionem Iustinæ Augustæ rerum nouitate leniuit, vt scribit Vualast. de reb. Eccles. c. 25. & tunc in Ecclesia quoque cantari cœperunt. quamquam & Apostolicum inuentum fuisse, dicendum est, de quo Paul. Colossen. 3. Ephes. 5. imò à Christo deduci potest, qui Hymno dicto, exiuit in montera Oliueti. Math. 26.

D 3 3 Cas-

3 Cantandos autem in Ecclesia Romana composuit quoque Gelasius Papa, ex *Vualaf. loc. cit.* Vsumque eorundem in *Horis Canonis* approbavit. *Concil. Turon. 2. can. 4. Tolet. 4. cap. 12.*

4 Significam Hymni Fortitudinem, & Maiestatem Dei, & eiusdem vel beneficii, vel facta miranda, ait Hieronicitatus ab *Amal. lib. 4. cap. 3.* Unde & stando eos cantamus, ob reuerentiam, & ut ostendamus, nos futurum habere quoque ad Deum corda nostra. *Durant. lib. 5. cap. 2.*

5 Multos enumerat Hymnos Radulph. *proposit. 13.* qui erant tunc in usu: & quibus nos habemus eos, qui sequuntur; quorum Auctores hoc loco addimus, prout alij nobis tradiderunt non contemnendi scriptores.

1 Ad Cenam Agni prouidi. Nondum noui auctorem.

1 Aeterna Celi gloria. Ambrosij est ex *Atich. Timotheo.*

1 Aeterna Christi munera, Apostolorum, & Martyrum. Ambrosiani sunt, ex *Dionys. Carhus. & Clifloueo.* Sed alterum pro Martyribus tribuit Gregorio Timotheus, in quadam editione, non in omnibus.

1 Aeternae rerum conditor. Ambrosianus est, ex *Radulph. loco citat. & ex Timoth.*

1 Alesidici Nuncius. Prudentij, ex *Cliflou. & Timoth.*

4 Angularis fundamentum. Pars est hymni, Vrbs Ierusalē beata, de quo infra.

3 Antra deserti teneris sub annis Pauli Diaconi, ex *Cliflou. Carhus. Timoth.*

1 A Solis ortus cardine. Sedulij, ex *Cornel. Soubh. tom. 1. par. 2. cap. 6. Bibliot. Alphabeticus est, quia primi uersus ab A. atq; B. C. D. &c. quod norauit Timoth.*

1 Audi benignae conditor. Ambrosij, ex *Cornel. loco citat. Prudentij, ex Timoth. Gregorij, ut in eiusdem operibus tom. 5. Romae 1597. in calce Sacramentary.*

1 Aue maris Stella. S. Bernardo tribuitur à Franc. Costero.

1 Aurea luce, & decore. roseo. Elpis uxor Boetij, quae uixit circa An. 522. in *Engo uita, de Anicia familia.*

1 Aurora iam spargit polum. Ambrosij.

ex *Timoth. si nota marginalis est Timotheo non enim ita in omnibus eiusdem libris habetur.*

1 Aurora lucis rutilat. Ambrosij, ex *Cornelio.*

1 Beata nobis gaudia. Hilarij, ex *Cornelio.*

1 Celi Deus sanctissime. Ambrosij dicitur esse, in quibusdam *Breniarijs.*

1 Christe redemptor omnium. In Natali. Ambrosianus est. ex *Timoth.*

3 Christe Sanctorum Decus Angelorum. Desiderauit auctor.

1 Conditor alme siderum. Ambrosij, ex *Timoth.*

1 Confors paterni luminis. Ambrosij, ex *Cornelio.*

1 Deus tuorum militum. Ambrosij, ex *Radulph. Gregorij, ex Timoth.*

3 Ecce iam noctis tenuatur umbra. Gregorij, ex *Cliflou. & Timoth. in calce Sacram. Gregorij habetur.*

1 Ex more docti mystico. Ambrosij, ex *Timoth.*

1 Exalter Calum laudibus. ignoratur Auctor.

1 Hostis Herodes impie. Sedulij, ex *Timoth.*

1 Iam Christe Sol iustitiae. Ambrosij, in quibusdam *Bren. & ex Ioan. Bapt. Rubeo.*

1 Iam Christus astra ascenderat. Ambrosij, ex *Radulph. Greg. ex Cornelio.*

1 Iam lucis orto sidere. Ambrosij, ex *Cliflou. Carhus. Timoth.*

1 Iesu corona celsior. Ambrosij, ex *Radulpho.*

1 Iesu corona Virginum. Ambrosij, ex *Radulph. Gregorij, ex Timoth.*

1 Iesu nostra redemptio. Ambrosij, ex *Cornelio.*

1 Iesu redemptor omnium. Desidero auctorem.

1 Imense Celi conditor. Ambrosij, ex *Timoth.*

3 Ille Confessor Domini sacraus. Nondum scitur auctor.

1 Lucis Creator optime. Gregorianus est, ex *Timoth. & habetur in calce Sacram. Gregoriani.*

4 Lustris sex, qui iam peractis, Ambrosij.

1 Iam not. Janus. O. d. n. i. ex

ex Iacobo de Valentia in Psal. 95. apud
Timoth. sed videtur auctoris; qui scrip-
sit, Pange lingua: nate ut vnus Hymnus,
habetur in Missa Fer. 6 in Parasceute.

2 Lux ecce surgit aurea. Prudentij ex
Ioan. Baptista de Rubis, in Psalter.

1 Magnæ Deus potentia. Ambros. in
quibusdam Brev.

1 Martyr Dei, qui vnicum. Auctor ne-
scitur.

3 Noctē surgentes vigilemus omnes.
Greg. ex Clitton. & Timoth. & legitur in
calce Sacram Greg.

1 Nox atra rerum contegit. Ambros.
ex Timoth.

1 Nox, & tenebrae, & nubila. Prudentij
ex Clitton. & Timoth.

1 Nunc Sancte nobis Spiritus. Am-
brof. ex Clitton. Carthus. Timoth.

1 O Gloriosa Domina. Fortunati, ex
Cornelio. Ambrosij, ex Rubis.

1 O lux beata Trinitas. Alcuini, ex
Concilio. Gregorij, ex Timoth.

3 Onimis felix, meritiq; celsi Pauli
Diaconi, ex Clitton. & Carthus. Ti-
moth.

4 Pange lingua gloriosi Prælium cer-
tamini. Fortunati, ex Baron. Ann. 566 &
Timoth.

1 Platimitor hominis Deus. Ambrosij,
in quibusdam Brev. Greg. in alijs Brev.

1 Primo dierum omnium. Greg. ex
Clitton. Timoth. & habetur in calce Sa-
cræm. Greg.

1 Quem Terra, Pontus, Æthera. For-
tunati, ex Cornel. Greg. ex Timoth.

1 Rector potens verax Deus. Ambros.
ex Clitton. Carthus. Timoth.

1 Rerum creator optime. Ambros.
ex isdem.

1 Rerum Deus tenax virgo. Ambros.
ex isdem.

1 Rex gloriose martyrum. Gregor. ex
Timoth.

1 Rex sempiternæ Domine. Quis mihi
det Auctorem?

6 Sanctorem meritis inelyta gaudia.
Neque Auctorem noui.

1 Somno telectis artibus. Ambros. ex
Cornel. & Timoth.

1 Splendor paternæ gloriæ. Ambros. ex
Radulph. & Timoth.

1 Summe Deus clementiæ. Ambros. ex
Carth. & Timoth.

1 Te lucis ante terminum. Ambros. ex
Cornel. & Timoth.

1 Telluris ingens conditor. Ambros. in
quibusdam Brev.

4 Tibi Christe splendor Patris. Quis
auctor?

1 Tu Trinitatis vnitas. Ambros. ex
Cornelio.

1 Veni Creator Spiritus. Ambros. ex
Cornelio.

1 Verbum supernum prodiens A Pa-
tre. Greg. in quibusdam Brev. S. Thom.
Aquin. ex Timoth. queat forte sefellit al-
terius Hymni simile principium.

1 Vexilla regis procedunt. Theodulphi,
seu Theoduli, ex Benzonio in Maga-
cat. l. 1. c. 6. Fortunati, ex Baron. An. 566.
Sedulij, ex alijs, vel Ambros. apud Timoth.

3 Virginis proteges, opifexq; Matris: de
Auctore nemo.

1 Vox clara ecce intonat. Ambros. ex
Cornelio.

4 Vibs Ierusalem beata, auctor Am-
brof. ex Rubis.

3 Ut queant laxis resonare fibris. Pauli
Diaconi. Hunc putant aliqui in prima
strophe collegisse sex notus musicales, Ve-
re, mi, fa, sol, la, sed errant, nam hæ notæ
ceptæ sunt adhiberi tanquam musica-
les à Gudonne Abbate, qui Carcos imi-
tatus musicos syllabis vsos ad musicâ to-
cendum, adinuenit & ipse has syllabas
latinas de prædicta Hyanni strophe de-
sumptas, vt scribit Arnaldus Auctor Li-
gni vitæ libro 5. obiit autem Guido An-
1020. longe post Paulum Diaconum, qui
floruit Anno 770.

6 Radulph. loco citato significat alios
Hymnos fuisse tunc in vsu in Hymnis
Romanis, & fortasse non paucos de se-
quentibus, quos ille non indicat: & ha-
bentur in Breviario Pij V.

4 Æternæ Rex altissime. Gregor. in
quibusdam Breviis. Habetur etiam in
Brev. M. S. ante annos 300.

1 Æternæ Patris vnice, non ante annū
D 4 1550.

1550. Auctorem desidero.

1 Amor Iesu dulcissime. Bernardo tribuit *Timoth.* In *Breniar. non. ante Ann. 1550.* fuit in usu.

1 Audit Tyrannus anxius. Prudentij, ex *Timoth. post Ann. 1550. est in Brev.*

1 Christe Redemptor omnium. de omnibus SS. Ambros. ex *Timoth. habetur in præd. Brev. M. S.*

1 Claro Paschali gaudio. *Habetur in præd. M. S. Breniar.* Auctor idem, qui Hymni, Tristes erant Apostoli. vnus enim erat Hymnus, qui nunc diuisus est.

6 Custodes hominū psallimus Angelos. Anno 1608. auctoritate Pauli Quinti.

2 Doctor egregie Paule. Elpis dicitur esse à *Cornelio supra. habetur in præd. M. S. Brev.*

1 Fortem virili pectore. Syluij Cardin. Antonian. in *recognit. Brev. à Clem. VIII.*

3 Huius obtentu Deus alme nostris. Pars Hymni, Virginis Proles, de quo infra.

2 Iam bone Pastor Petre. Elphis. *Habetur in præd. Brev. M. S.*

1 Iesu Saluator seculi. in *præd. Brev. M. S.* sed auctorem nescio.

1 Memento salutis auctor. Pars est Hymni Natalis Domini: Christe Redemptor omnium.

1 Nardo Maria pistico. Pars Hymni in Benedictione palmarum in *Ordine Romano.* mutatus est in Breuiarij recognitione sub Clem. VIII. & est S. Gregor. ex *Rubeo.*

1 Orbis patrator optime. An. 1608. iussu Pauli V.

1 Osola magnatum Urbium. Prudentij, ex *Timoth.* non ante Ann. 1550. in Breuiario est.

4 Pange lingua gloriosi Corporis. S. Thom. Aquin. in *opusc. 57.*

1 Pater superni luminis. Roberti Card. Bellarm. in *recognit. Breuiarij.*

2 Petrus beatus catenarum laqueos. dicitur Elpis, in *prædicto Brev. M. S.* ante 300. annos habetur.

1 Quicumque Christum queritis. Prudentij, ex *Timoth.* sed nota marginalis in alia editione tribuit Bernardo. non ante Ann. 1550. habetur in Breuiario.

2 Quodcumque vinculis super terram. Elpis, *habetur in prædicto Brev. M. S.*

6 Sacris solemnibus iuncta sint gaudia. S. Thom. *opusc. 57.*

1 Saluete flores martyrum, Prudentij, ex *Timoth.* nota ante Ann. 1550. in Breuiario habetur.

1 Tristes erant Apostoli. *Habetur in Breniar. M. S. prædicto.* auctorem facit Ambrosium Rubeus.

1 Verbum supernum prodiens, Nec Patris. S. Thom. *opusc. 57.*

Omnes ergo sunt numero xcvi.

7 Si rationem Metri cuiusque scire cupis, breuiter addam: nam ad sex species ij reducitur, & formas. in prima sunt Hymni Iambici Dimetri, à Iambo pede, & à duabus mensuris ita dicti: & ij sunt, quos à capite notauimus hac nota, 1. hoc est, primæ speciei.

In secunda continentur Iambici Trimetri, à Latinis ternarij; vel senarij appellati, qui constant sex pedibus, locis imparibus. ij verò sunt, quos notauimus à capite hac nota. 2. hoc est, secundæ speciei.

Tertia forma continet Sapphicos cum Adonico in fine, notatos hac nota. 3.

Ad quartam spectant Trochaici Dimetri, hac nota. 4.

Quintæ formæ, nempe Trochaici, & à Seruio. Ithyphallici, vnicus est Hymnus in eius laudem, quæ vnica est Mater, & Virgo: *Aue maris Stella*; qui speciem metri tantum habet quoad syllabas vt norant Clicton. & Carthus.

Sexta complectitur Asclepiadeos cum Glyconico in fine, notatos hac nota. 6.

8 Sed auctores Ecclesiasticorū Hymnorum leges metri sapius neglexerunt, vt sensui verba consonarent: quod de se fatetur S. Bernard. *epist. 312. ad Guidonem,* & in prædictis patet. Ambrosius è supra dictis accuratius Hymnos numer. 73. composuisse creditur. Gregorius octo; Bernardus duo; Hilarius vnus; S. Thomas quatuor; reliquos alij, quos nominauimus.

9. Prædictos Hymnos emendauit tandem Sanctissimus D. N. Urbanus VIII. correctis fallis syllabis ultra nongentas, & mutatis ideo principijs Hymnorum ultra triginta, anno 1629. quos & laudauit Sacra Rituum Congregatio die 17. Martij eiusdem anni: Intactos reliquit tres de Sanctissimo Sacramento, ratione Ethrusci ritus, quo Auctor. S. Thomas eos composuit: Hymnum item, *Aue Maris Stella*, quæ est soluta potius oratio, aliquibus incisis parrita: & Hymnum Angelorum vel Vesperas, qui sine labe fuit, & paucos alios.

Index ergo deinceps hic erit.

1	A	Dregias Agni dapes.	1	Fortem virili pectore.
1		Æterna Cæli gloria.	1	Hominis superne Conditor.
1		Æterna Christi munera.	3	Huius oratu Deus alme nobis.
1		Æterne Rector siderum.	2	Iam Christus atra ascenderit.
1		Æterne rerum Conditor.	1	Iam lucis orto sidere.
1		Æterne Rex Altissime.	1	Iam sol recedit igneus.
1		Ales diei Nuncius.	1	Iesu Corona cælior.
1		Alto ex Olympi vertice.	1	Iesu Corona Virginum.
3		Antra deserti teneris sub annis.	1	Iesu Redemptor omnium. Perpes.
1		A solis ortus cardine.	1	Iesu Redemptor omnium. Quem.
1		Audi benigne Conditor.	1	Immenſe Cæli Conditor.
1		Audit Tyrannus anxius.	1	Inuicte Martyr, vnicum.
5		Aue Maris Stella.	3	Iste Confessor Domini, colentes.
1		Aurora iam spargit polum.	1	Lucis Creator optime.
1		Aurora Cælum purpurat.	4	Lustra sex qui iam peregit.
1		Beata nobis gaudia.	1	Lux Alma Iesu mentium.
2		Beate Pastor Petre, clem. accipe.	1	Lux ecce surgit aurea.
1		Cæli Deus sanctissime.	1	Magnæ Deus potentia.
3		Christe, Sanctorum decus Angel.	1	Maria castis osculis.
1		Christo profusum sanguinem.	1	Memento, rerum Conditor.
1		Cælestis Urbis Ierusalem.	2	Miris modis repente liber, ferrea.
1		Conſors paterni luminis.	3	Nocte surgentes vigilemus omnes.
1		Creator alme siderum.	1	Nox atra rerum contegit.
1		Crudelis Herodes, Deum.	1	Nox, & tenebrae, & nubila.
6		Custodes hominum pfallimus Angelos.	1	Nunc Sancte nobis Spiritus.
2		Decora lux Æternitatis, auream.	1	O gloriosa Virginum.
1		Deus tuorum militum.	3	Onimis felix, meriti que celsi.
3		Ecce iam noctis tenuatur umbra.	1	O sola magnarum Urbium.
2		Egregie Doctor Paule mores instrue.	1	O Sol salutis, intimis.
1		En clara vox redarguit.	4	Pange lingua gloriosi Corporis.
1		Ex more docti mystico.	4	Pange lingua gloriosi Lauteam.
1		Exultet Orbis gaudijs.	1	Paschale Mundo gaudium.
			1	Pater superni luminis.
			1	Placare, Christe, serualis.
			1	Primo die, quo Trinitas.
			1	Quem Terra, Pontus, Sidera.
			1	Quicumque Christum queritis.
			2	Quodcumque in Orbe nexibus reuinxeris.
			1	Rector potens, verax Deus.
			1	Rerum Creator optime.
			1	Rerum Deus tenax vigor.
			1	Rex glorioſe Martyrum.
			1	Rex sempiternæ Cælitum.
			6	Sacris solemnij iuncta sint gaudia.
			1	Saluete flores Martyrum.
			1	Salutis æternæ Dator.
			1	Salutis humanæ Sator.
			6	Sanctorum meritis inelyta gaudia.
			1	Somno reſectis artubus.

Splen-

- 1 Splendor paternæ gloriæ.
- 1 Summæ Parentis Clementiæ.
- 1 Summi Parentis Vniçæ.
- 1 Te lucis ante terminum.
- 1 Telluris alme Conditor.
- 1 Te Splendor, & virtus Patris.
- 1 Tristes erant Apostoli.
- 1 Tu Trinitatis Vniças.
- 1 Veni, Creator Spiritus.
- 1 Verbum supernum prodiens. E Patris.
- 1 Verbum supernum prodiens.
- 1 Nec Patris.
- 1 Vexilla regis prodeunt.
- 3 Virginis Proles, Opifexque Matris.
- 3 Ut queant laxis resonare fibris.

10 Mendum putant aliqui in Hymnis Iambicis, quando legunt nouem syllabarum versus, non aduertentes, Anapestum poni pedem primo loco, qui constat duabus primis syllabis breuibus, & tertia longa, pro spondeo, vel iambo. vt: *Homini superne Conditor. Populique Rex Iudaici. Tibi mille densa millium. Michael salutis Signifer.*

11 Hymni dicuntur, vel post Invitatorium, ex institutione Gelasij, aut Plarina, in signum gaudij vocatorum ad Deum, ex *Mich. Timot. loc. cit. c. 17.* & ad excitanda sunt torpentia corda, Hugo *Vict. lib. 2. de offic. cap. 8.* vel post Psalmos, vt excitemur ad immediate sequens Canticum Euangelicum, vt in Laudibus, Vesperis, & Completorio; Hugo *ibid.* vel ante Psalmos, vt ad alias Horas, vt in initio Horæ ad dilectionem diuini amoris retrahantur episcopi caris quotidianis occupata; Hugo *ibid.*

12 Finis Hymnorum variatur pro ratione Festorum; vt dicitur in Rubr. *de Hymnis num. 4.* & in Natiuitate Domini, auctore Sancto Bonauentura, vsque ad Epiphaniam, fit semper mentio de partu Virg. Idem fit in Festo Corporis Christi, auctore Sancto Thoma Aquinate, in honorem Dei paræ, de cuius carne est caro Christi, & habetur in Decreto à nobis supra citato Ioan. XXII. In Epiphania, quæ significat apparitionem, apparet ratio, cur dicatur in fine: *Qui appa-*

ruisti Genibus: ob eandem causam dicitur: *Qui te uelas parulis:* in Transfiguratione Domini. Reliquarum terminationum patet ratio, nisi dubites in Pentecoste, cur dicatur: *Deo Patri sit gloria, &c.* qui finis hodie communis est tempori Paschali: sed, sicut attrinens ad Paschale tempus ea uerba: *à mortuis surrexit;* ita ad Pentecostem illud uerbum: *Paraceto,* cui fit Festum in Pentecoste.

13 Excipiuntur duo genera Hymnorum, que non patiuntur imitationem aliquam, nimirum, quando Hymni nõ sunt eiusdem metri: absonum enim esset, presertim ubi cantantur Hymni: & quando Hymni habent ultimum versum proprium, hoc est, ita proprium, vt, si careat solito fine, careat petitione, quæ fit ad Deum ante glorificationem Sanctissimæ Trinitatis, vel simul cum eadem glorificatione; cuiusmodi sunt ultimi Versus Hymnorum: *Vni, Trinog; Domino, &c. Te nunc Redemptor quasumus, Vt martyrum consortio. Te fons salutis Trinitas;* in Hymno Sanctæ Crucis.

14 Conclusio uerò Hymnorum semper fit, vel ratione temporis, vel ratione Octauæ, quamuis in officio nulla fiat de tempore, vel de octaua commemoratio; ea ratione, quæ dicitur Præatio de tempore, vel de Octaua in Festo, quod propriam non habet Præationem, vt in Rubric. *Missali. tit. 1. 2. num. 3.*

15 In officio Semiduplici de Beata Virg. quod à Regularibus ex privilegio fit in Sabbato, si in primis Vesperis dicatur saltem Capitulum de Beata Virg. dicitur in Vesperis, & in Completorio: *Iesu, tibi sit gloria, Qui natus es de Virgine:* & item, si fiat tantum commemoratio, adhuc illud dicitur in Completorio, in secundis autem Vesperis si fiat de ea commemoratio, eodem modo concluduntur Hymni vsque ad Completorium inclusiue; vt habetur in libello officiorum PP. Discealeat. à Sacra Congr. Rituum approbato, & Romæ impresso anno 1619. Atque idem seruandum est in officio Semiduplici de Sanctis. Sacramento in Ferijs quintis à Regularibus celebrando,

bitados, ex eadem S. Congreg. ibid. Si
verborum fiat in Vesperis commemora-
tio, neque in Completorio variatur finis
Hymni.

16 Dices, cur dicitur: *Qui scandis su-
per sidera*: cum in alijs utamur verbo tē-
poris præteriti? Respondeo, illud à S.
Ambrosio fuisse dictum in Hymno, ra-
tione metri, quem secutus Verbanus dici
iussit: *Qui victor in celum redis*.

De Antiphonis. Cap. VII.

Antiphona idem est, ac vox op-
posita seu contrasonus. Alcuin-
de celebrat. *Missæ*, & Amalar. *lib. 4. de
offic. cap. 7.* vocem reciprocam interpre-
tantur, quia inchoatur ab vno vnius Cho-
ri, & adicius symphoniam cantatur Psal-
mus per duos Choros; ipsaque Antiph.
coniunguntur simul duo Chori. Hinc
usu receptum est, ut sententia, quæ in sal-
mum, aut Canticum præcedit, Antiphona
dicatur, ex Duranto *lib. de rit. 3. c. 17.*

2 Auctor Antiphonarum fertur Igna-
tius Antiochenus, ex Cassiod. *in Tripartita
lib. 10. c. 9.* post quamdam visionem
Angelorum, quos vidit, unum ad alterum
cantantes, Sanctus, Sanctus, indeque ille
prescripsit alternam cantum in Ecclesia
Antiochena: non dico, Psalmorum, de
quibus in capite sequenti Græcos imita-
tus primus inter Latinos Ambrosius
Antiphonarum est auctor, circa annum
383, ut egregie probat Francol. *1. par. c. 3.*
sub Damaso, non sub Siricio, ut scripsit
Sigebertus. Institutionis huius habemus
testem Aug. *lib. 9. conf. cap. 9.*

3 Dicuntur Antiphonæ semper cum
Psalmis, ut, sicut Psalmus, inquit Amalar.
loco cit. significat ex Hieron. opus bonum;
ita non sine Antiphona debet esse, quæ
sua combinatione, seu repetitione, ante
& post Psalmum, significat diuersorum
vniõnem, & caritatem; sine qua opus bo-
num non facit concentum Deo, nec ali-
quid valet. Hæc ille susius.

4 Duplicantur in duplicibus, non in
alijs, & inde dicitur esse officium duplex;
quia cum, ut diximus, Antiphona signifi-

cat caritatē, in solemnioribus perfectio-
rem caritatē ostendere debemus. Hu-
go *in Spec. cap. 3.* alijs significat inchoatā
in hac vita caritatem, consummandam
esse in fine vite, sicut integra dicitur An-
tiphona in fine Psalmi, idem Hugo: cui
Durand. *lib. 5. cap. 2.* addit, inchoari Anti-
phonam ante Psalmum, quia caritas præ-
cedere debet opus bonum, ut sit merito-
rium. Et inchoatur ab vno, quæ ab omni-
bus completur; quia ab vno Christo dif-
funditur caritas ad membra. Hæc ille.

5 Plures Antiphonæ nobilioribus dan-
tur Horis, Matutino, & Vesperis; non
alijs horis, quæ humiliter celebrari debent.
Radulph. *propof. 10.* sed de tempore Pa-
schali, tam in Matutino, quam in Vesperis;
minor est numerus Antiphonarum,
quam per annum, ita ut sub vna Anti-
phona multi dicantur Psalmi. Radulph.
propof. 16. An igitur minorem caritatem
ostendere debemus eo tempore; absit,
immo verò hæc diminutio Antiphona-
rum denotat, ita feruere Clericos ex Pa-
schalibus sacramentis, & gaudijs, ut non
egeant pluribus Antiphonis ad carita-
tem accendi. Posterior hic ritus est Mi-
crologo, qui *cap. 55.* in laudatione sancte
Crucis ponit in quolibet Nocturno tres
Antiphonas, ut alias per annum.

6 Ad Horas minores vna dicitur An-
tiphona, quæ desumitur in Festis regula-
riter à Laudibus, quarta prætermissa, quia
est Antiphona pro Cantico, non pro
Psalmo.

7 Dantur Antiphonæ communes, &
proprie; illæ ut plurimum desumuntur e
Psalmis, quorum sunt Antiphonæ; pro-
prie vero, vel à tempore privilegiato, vel
à Festo, &c. & hæc præferuntur commu-
nibus, uti par est.

8 Ob festi solemnitatem in primis Ve-
spers ponuntur aliæ Antiphonæ diuersæ
à Laudibus, & à secundis Vesperis, ut in
Natali Domini, Purificatione B. Virginis,
in Festo Corporis Christi, & in Natiuitate
Sancti Ioani Baptistæ.

9 In Aduentu quoque ob temporis ces-
lebritatem Antiphonæ de Laudibus Do-
minicæ repetantur ad Horas per Heb-
doma-

domadam, quousque octo diebus ante Natiuitatem dicantur Antiphonæ propriæ, postremis diebus ad Laudes, & Horas assignata.

10 Antiphonæ ad, *Magnificat*, in primis Vesperis Dominicarum, vt plurimum sumuntur ex sacra Scriptura veteris Testamenti legēda in Matutino eiusdem Dominicæ: In secundis autem Vesperis sumuntur de Euangelio, quod in eadem Dominica legitur, sicut etiam ad Laudes; vt diei Dominico deferuiat vtrumque Testamentum. Dominicæ Paschales Antiphonis gaudent de nouo tantum Testamento, quia Christi resurrectio causa est, vt in nouitate vitæ ambulemus, ex Paulo *Roman. 6.*

11 Additur Antiphonis tempore Paschali in fine, *Alleluia*: ad letitiam Paschalem sapissimè declarandam, de qua voce diximus supra *cap. 4. nu. 5.*

12 Quid, si Antiphona sumitur ex principio Psalmi, vel Cantici, & incipit, sicut Psalmus, vel Canticum? eo casu non dicitur principium Psalmi, seu Cantici; sed continuatur, quod sequitur in Psalmi, vel Cantico, ab eo loco, vbi desinit Antiphona; quod nota præsertim (errant multi) in officio Dedicacionis Ecclesie in tertio Nocturno in Psal. *Qui habitat*, nam die primo, & octauo, dicta integræ Antiphona à Choro, incipi debet Psalm. à secundo versu: *Dicet Domino, &c.* si vero tempore Paschali addas in fine, *Alleluia*, tunc incipitur Psalm. à primo versu: *Qui habitat*; quia illud, *Alleluia*, tollit continuationem Antiphonæ cum Psalmi: simile habes exemplum in Ascensione Domini, in secundo Nocturno: *Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me, alleluia*; & Psalmus incipit à primis verbis eiusdem: *Exaltabo te Domine, &c.* & ita in praxi communiori seruetur, quod est rationabilius. & in recognitione postrema Breuiarij addi hoc loco curauimus. In Feriæ secundæ Vesperis ferialibus, dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario, *Magnificat*, Cantor, & Chorus simul prosequuntur: *anima mea Dominum*: quia diuidi commodè non po-

test vltima pars versus. Illud certè est obseruandum, in enunciandis Antiphonis, vt initium numquam sit vnus syllaba; neque eiusmodi, vt absurdè orationem præcidat, quod monetur in Cærimon. Clericorum Regular. Sancti Pauli *lib. 1. cap. 10.*

De Psalmis. Cap. VIII.

1 **S**I Psalterium Sacerdos ignorat, nomen Sacerdotis vix in eo constabit, ait Aug. 28. *dist. que ipsis.* & hoc memouit, vt hoc loco plura recenseam ad pleniorè Psalterij cognitionem; de vocabulo, Auctore, Ordine, Materia, Cantu, & Vsu Psalmorum, breuiter tamen, enarraturus.

2 *Psalmus* Græcis idem, quod Latinis, cantus, sine sonus, qui fit manibus, pulsato psalterio, vt *1. Reg. 16.* fit etiam voce, vt *Psal. 33. bene psallite ei in vociferatione.* at Psalmi Dauidici continent Dei laudes, vel preces ad eum, vnde ferè idè est Psalmus, quod Hymnus, vt ex titulo Hebraeo Psalterij habetur, qui est: liber Hymnorum, seu Laudum diuinarum.

3 *Psalterium*, quo Romana Ecclesia vtitur, est ex translatione Sancti Hieronymi Romana, teste Radulph. *propof. 8.* & differt à Psalterio Rom. quod adhibetur Romæ in aede Vaticana S. Petri, quo etiam vtuntur Ambrosiani. S. Franciscus in sua Regula excipiens ab officio diuino *Psalterium Romanum* intelligit de eo, quod in Vaticana S. Petri est in vtu antiquissimo.

4 *De Auctore* tria sunt certa. Primò, Auctorem primarium esse Spiritum Sanctum. *Aclor. 3. Hebr. 3.* Secundò, maximam partem esse Dauidis, qui *2. Reg. 29.* egregius appellatur Psalter Israel: & Isidor. *lib. 1. de offic. cap. 5.* vocat Dauidem Psalmorum Theaurum. Tertio, probat Bellarmin in *præfat. ad explan. in Psalmos*, eos, qui carent titulo, & eos item, qui nomen Dauid in titulo præferunt, quocumque casu, seu genitiuo, seu datiuo, esse Dauidis. De reliquis Psalmis, qui alij præferunt auctorem, communior est sententia.

tentia, esse omnes vnus Dauidis; quæ est Chrysoft. Augustini, & aliorum. Pluribus agit de hac re Aug. Tornellus Congregationis nostræ, in *Sacris Annal. Anno Mundi 2964.* à num. 4.

5 Ordo Psalorum triplex esse potest. 1. Biblicus, Historicus, Ecclesiasticus; *Biblicus* est, qui in sacris Biblijs habetur, à primo vsque ad Psal. 150. quos diuidunt aliqui (& placet diuisio Bellarmino,) ita vt primi quinquaginta pertineant ad penitentes, siue incipientes; alij quinquaginta ad proficientes; reliqui quinquaginta ad perfectos. Si diuidas, vt dimidium Psalterij inuenias pro numero versuum; sicuti omnes versus sunt 2606. ita dimidium versuum erit inter illos duos versus, Psal. 77. *Cor autem eorum non erat rectum cum eo. &c. Ipse autem est misericors;* quasi cætrum psalterij sit summa malitia hominum; & summa bonitas Dei.

6 Ordo *Historicus*, quo scilicet tempore quisque psalmus fuerit compositus, difficilimè haberi potest. Nam ordo *Biblicus* est, vel quo reperti sunt ab Esdra, vt videtur sentire S. Athanas. in *Synopsi*; vel quo ordinati sunt à Septuaginta Interpretibus, vt docet S. Hilarius in *Prologo Psalorum*. scitur aliquorum tempus, qua de re vide Tornellum loco citato, qui sequentes ordinat hoc modo.

Psal. 143. Benedictus Dominus.

9. Confitebor tibi Domine in toto corde meo: narrabo

10. In Domino confido

58. Eripe me de inimicis m.

33. Benedicam Dominum

56. Miserere mei Deus miserere

62. Deus Deus meus: ad te

51. Quid gloriaris in malitia.

108. Deus laudem meam

139. Eripe me Domine ab h.

53. Deus in nomine tuo

141. Voce mea ad Dominum clamaui: voce mea ad Dominum deprecatus sum.

25. Iudica me Domine: quoniam

5. Verba mea auribus

12. Vsquequo Domine.

16. Exaudi Domine iustitiam

57. Si verè vtiq̃

85. Inclina Domine

93. Deus vltionum Dominus

26. Dominus illuminatio

138. Domine probasti me

132. Ecce quàm bonum

2. Quare fremuerunt

23. Domini est terra

46. Omnes gentes plaudite

28. Afferte Domino

104. Confitemini Domino; & inuocare

29. Exaltabo te Domine

50. Miserere mei Deus, secundum magnam

6. Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me. Miserere mei, &c.

37. Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me. Quoniam

31. Beati quortim remissæ

7. Domine Deus meus, in te

3. Domine quid multiplicati sunt.

142. Domine exaudi orationem meam; auribus percipe

38. Dixi, custodiam vias meas.

39. Expectans expectaui Dominum

40. Beatus qui intelligit

41. Quemadmodum desiderat

42. Iudica me Deus

54. Exaudi Deus orationem meam, & ne despexeris

83. Quam dilecta tabernacula tua

96. Dominus regnauit, exultet terra.

45. Deus meus refugium

17. Diligam te Domine.

106. Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius: Dicant

123. Nisi quia Dominus erat in nobis.

Psalorum tempus aliorum profus nescitur. omnes autem ante Annum mundi 3020. quo Dauid mortuus est, & forte vltimus ille fuit, qui in Biblijs est 36. *Noli amulari, &c.* in quo ait: *Iunior sui, etenim senui;* vt mea fert coniectura.

7 Ordo Psalmorum Ecclesiasticus est alius à prædictis. Nam aliqui dicuntur Matutinales, qui ante prandium in Choro dicuntur; aliqui Vespertinales, qui à prandio. Matutinales 112. Vespertinales 38. quamquam in Matutino de Sanctis, & Dedicat. Eccles. aliquando cantantur Psalmi, *Cum inuocarem*, & *Qui habitabat*, qui sunt Vespertinales; & in Completorio. Psal. *In te Domine speravi*, qui est etiam Matutinalis. Si diuidas eosdem per Horas, ad Matutinum recitantur in tota hebdomada xxi. ad Laudes xiii. ad Vesperas xxxv. ad alias Horas xj. qui faciunt summam CL.

8 Eosdem recitari in Horis Canonicis. Pontiani Decreto refert in eius vita Ribadencira: sed vel ubique non fuit receptum, vel Romæ quoque neglectum. nã post annos centum, & ultra, Psalmos omnes per Dominicam, & Feras distribuit S. Hieron. ex Radulpho *propos. 10.* & Damasus decreuit hoc ordine recitari, ex Baronio anno 60. cum nihil fuit ex psalmis Romæ in templis legeretur, vt ipse Damasus fatetur, in *Epist. ad Hieron. in Tomo primo Concil.* Hieron. igitur constituit in Dominicis 18. Psalmos, duodecim in Matutinis ferialibus, & in Matutino Festorum dimidium numeri Dominicarum, id est, Psalmos nouem, ad Horas Ambrosium sequutus distribuit in plures partes psalmum 118. *Beati immaculati.* Hæc postrema Radulphus *propos. cii.* De numero duodenario in Ferijs narrat Cassianus 2. *de instit. can. cap. 4.* quod coram Monachis Angelus apparens, duodecim Psalmos continenter cecinit, quibus finitis, *Alleluia*, cantauit, ac siluit, non amplius visus, nec auditus. Vnde à Concil. Turonen. *cap. 19.* ad Matutinum duodecim saltem Psalmos expediri iustum est, facta mentione prædictæ visionis Angelicæ. extat Decretum Gregorij Septimi *de cons. distincl. 5.* In die omnibus diebus, inquit, alijs (excipit Pascha, & Pentecostem) per totum annum, si festiuitas est, nouem Psalmos, & nouè Lectiones dicimus. Alijs autem diebus duodecim Psalmos, & tres Lectiones re-

citamus. In diebus Dominicis octodecim Psalmos, & nouem Lectiones celebramus. *Hæc ibi.*

9 Pluralitas Psalmorum mysticè significat, recolendos esse mores bonos diuersorum operum per plures Psalmos, ita Ordo Romanus in *Oclanis Pasche.* Minor etiam numerus Psalmorum in officio dicitur ob temporis incunclitatem, vt tempore Paschali. Radul. *propos. 10.*

10 Psalmi mutatio vnus in alium, vt pro, *Confitemini*, in Prima Dominicali dicatur Psal. *Domineus regnauit*; & pro, *Tubilate*, in Sabbato de B. Virg. dicatur, *Bonum est confiteri Domino*; idè decreta est, vt in Hebdomada, quoad eius fieri possit, expleatur Psalterium, neque Psalmus vnus omittatur in officio totius Hebdomadæ.

11 Additum est in fine cuiusque Psalmi, *Gloria Patri, & Filio, &c.* (de cuius origine diximus *supra cap. 4. num. 4. pag. 52.*) ex institutione Damasi, vt dicitur in eius Festo, quod hodie hæc scribentes celebramus, & probat Baron. Anno 382. Ambrosius autem addidit tantum eandem glorificationem Trinitatis in fine Hymnorum, non Psalmorum, vt Sanctus Augustinus affirmat *lib. 9. Confess. cap. 7.* & Cassianus docet tantum, in fine Antiphonarum subdi solitum, *Gloria Patri, &c. lib. 2. de noct. orat. cap. 8.* Falluntur ergo Nicephorus, qui *lib. 9. cap. 24.* auctorem facit Flavianum primi Versus, *Gloria Patri, &c.* & Alcumus, qui facit auctorem Hieron. petente Damaso: vnde epistola Hieronymi hæc de re merito reprobarur à Baronio Anno 325. quicquid dicat Fræcolin. 1. *par. cap. 2. in fine.* Hoc autem versu manifestè distinguimur à Iudæis, Paganis, & Hæreticis; conformamur Angelis, qui quotidie cantant Trino Deo, & Vno. Benzonius in *Magnif. lib. 5. cap. 2.*

12 Non dicitur, *Gloria Patri*, in triduo maioris Hebdom. Ordo Romanus in *Dominica Mediana*; quia in passione Christi visa est Trinitas obscurari, Dur. *lib. 6. cap. 72.* neque in Officio defunctorum; quia versus est lætitiæ, non meroris. *Vualasr. cap. 25.*

14 *Alterna* Psalmodia ea est, ut sint quasi compendium totius veteris Testamenti, quidquid enim Moyses, vel in libris tradidit, vel in lege precepit; & quidquid Propheta reliquit, vel exhortando ad virtutes, vel predicando futura, scripserunt, id ferè totum in Psalmis comprehenditur lege de hac re Radul. *prop. 9. & Bellarm. praefationem psalmodiarum.*

14 De eorum Cantu nunc dicendum ab Apostolis habetur. *Coloss. 3. Ephes. 5. in psalmis cantantes*; adeo ut ex Dion. *de Eccl. Hierarch. cap. 7.* Psalmorum modulatio omnibus ferè Pontificijs mysterijs, effentia instar, adhiberetur, cantus autem primitivæ Ecclesiæ, modico flexu vocis, pronuncianti Psalmos, quàm canenti, vicinior erat, ex Isidor. *loco citato*; quod accepit ab August. *lib. 10. confess. cap. 33.* ubi facit auctorem huius moderati cantus Athanasium, renouaverunt hunc cantum Clerici regulares.

15 De *Alterno cantu* est magna questio, quis fuerit auctor? Inter Græcos videtur Dion. *de calest. Hierarch. c. 3.* hunc inuenerit cantum. Item Basil. *epist. 63.* qui testatur derivit communi omnibus Ecclesijs, exemplo sumpto à cantu Antiphonarum Ignatiano, de quo præced. cap. nu. 2. diximus. Cassianus, qui posterior, nondum videtur novisse alternum cantum *lib. 2. in stit. cap. 9. & c. 10.* fortè loquitur de solo ritu Monastico. Faciunt autem alterni cantus Psalmorum Flavianum, & Diodorum Auctores, ex Athanasio hoc enarrant. Historici Græci, sed potius instauratores eos vocat Theodor. *lib. 2. cap. 24.*

16 At inter Latinos, quamvis Tertullianus *lib. 2. ad uxorem* ijs. verbis (Psalmum inter duos sonare) videatur significare alternum cantum, tamen de priuata ratione recitandi Psalmos explicatur: & Ambrosio tribuitur, qui Græcos imitatus, ex Isidor. *lib. 1. de offic. cap. 7.* & teste August. *lib. 9. confess. cap. 6.* primus inuexit in Ecclesiam alternum cantum: quem Damascus decreto generali firmavit, & communem toti Ecclesiæ fecit, ut dicitur in Breuiario in eiusdem Festo, su-

sius hac de re Francolin. *1. par. cap. 3.*
17 Denique alternus cantus significat alternam Sanctorum ad bene operandum exhortationem, Hugo *in Spec. c. 3.* & quod alter alterius onera portare debet. Dur. *in Rat. lib. 5. cap. 2.*

18 Addit Amalar. *lib. 4. cap. 3.* standum esse ad Psalmos (quod hodie observant Clerici Regulares, & nostri Ordinis ad officium diurnum) & Baron. probat ex P. Damiani Anno 1062. ut ex statu corporis, ait Amalar. demonstramus affectum mentis; hoc est, paratos non esse, siue ad domandam carnem nostram, siue ad exercitium operis (quod significat Psalmus, ut diximus) in causa nostra, & fratrum. stantes etiam in operibus bonis facilius vincimus hostes, ait Durand. *loco citato.*

19 *Vsu* eiusdem Psalmi in pluribus Festis ad Matutinum eam habet causam, quia in eodem sunt plures; & varij versus, qui pertinere commodè possunt ad varia Festa, & suggerunt varias ad rem accommodatas Antiphonas, ut rectè consideranti patebit; quod etiam notauit Durand. *loco citato.*

20 In Vesperis Festorum accidit mutatio vltimi Psalmi Dominicalium, ut sit conformior Festo, quam mutationem significat Radulph. *prop. 10.*

21 In postrema Breuiarij recognitione visum est asterisco interpungere Psalmorum versus, ut eorumdem Lectio, etiam quoad puncta, & commata, esset eadem, quæ in Vulgata editione sacrorum Bibliorum, emendatiore Vaticana vltima, Anni 1598.

De Canticis. Cap. IX.

Canticum secernit à Psalmo S. Hieronimus in *prob. expositione psalmodiarum satis susè.* Breuius, auctore Euthymio, psalmus est canticum cum instrumento psalterij. Canticum est vox musica cum harmonia ore solo prolata. Mystice psalmus bona opera; Canticum gratiarum actionem significat, ex Dur. *lib. 5. cap. 4.* Est autem Canticum antiquius psalmus, cum

cum illius sit primus auctor Moyses; neque defuit eiusdem vsus inter Apostolos. *Coloss. 3.*

2 Septem Cantica ex sacris litteris habentur in Breuiario, quorum ordo temporis est, qui sequitur.

1 *Cantemus Domino*, quod est Moysis editum Anno mundi 2544. *Exodi 15.*

1 *Audite Celi, qua loquor*. Eiusdem Moysis, An no 2583. *Deut. 32.*

3 *Exultauit cor meum*. Annæ matris Samuelis. Anno 2904. 1. *Reg. 2.*

4 *Confitebor tibi Domine*. Isaia anno circiter 3314. *Is. 12.*

5 *Ego dixi in dimidio dierum meorum*. Ezechia Regis. An. 3322. *Is. 38.*

6 *Domine audiui auditionem tuam*. Habacuc. An. circiter 3351. *Hab. 3.*

7 *Benedicite omnia opera Domini Domino*. Trium puerorum. Anno 3462. *Dan. 3.*

Ex Euangelio habentur in Breuiario alia tria, quorum ordo temporis est.

Magnificat. B. Mariæ. *Luc. 1.* Anno mundi 4051. ex *Torniello*.

Benedictus Dominus Deus Israel. Zachariæ. eodem anno post tres menses. *Luc. 1.*

Nunc dimittis Domine, &c. Simeonis. *Luc. 2.* Anno sequenti 4052. Christi primo.

3 Alius est ordo in Breuiario, nimirum in Dominica, Canticum, *Benedicite*, &c. quia in Dominica vniuersa creata sunt confusè, quæ in Cantico inuitantur ad laudem Dei. *Durand. lib. 5. cap. 4.* sed versus Cantici ab Ecclesia reducti sunt ad mitiorem numerum, reiecta illa repetitione: *laudate, & superexaltate, &c.* quæ habetur in Daniele. præterea addidit in fine glorificationem Trinitatis: *Benedicamus Patrem, &c.* de qua meminit *Amalar. lib. 4. c. 10.* tamen paulò diuersa ab ea, quæ hodie est in vsu. *Benedicamus*, inquit ille, Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, nec respondetur. *Amen*, in fine; sicuti neque in *Missa* quatuor Temporū.

In Feria secunda, Canticum Isaia. In Feria tertia, Ezechia. In Feria quarta, Annæ. In 5. Moysis primum: & de his

afferunt mysticas causas valde arbitrarias. *Amalar. lib. 4. à cap. 12. vsque ad 16.* & *Gemma lib. 2. cap. 53.* à quibus ad verbum accepit *Duraud. loco cit.* In Feria sexta, Canticum Habacuc, in quo mentionem de Cruce facit: *Cornua in manibus eius*. Sabbato Canticum Moysis vltimum, de quo ait *Beda in Lucam*: Ad memoriam prisca religionis, Canticum Deuteronomij, in quo vniuersus veteris populi status continetur, Sabbato nonnullis in locis dici consuevit; alioquin esset præposterum, vt prioribus septimanæ diebus prophetarum dictis carminibus Moysis vltimum diceretur. Hæc ille, *Alcuinus de celebrat. Missæ ait*, idè recitari, quia dixit Apostolus *Act. 15.* quod Moyses habet in singulis ciuitatibus, qui cum per singula Sabbata prædicent.

4 Canticum Trium puerorum est festiuus, & idè in omnibus Festis dicitur; reliqua tantum in ferialibus. *Gemma lib. 2. cap. 53.* quibus additur in fine, *Gloria Patri*, more Psalmorum, à quibus parum differunt Cantica.

5 Tria vero Cantica Evangelica quotidie dicuntur, *Amal. lib. 4. cap. 8.* & causas vide supra *Sectione præcedenti cap. 2. nu. 13. pag. 43. cap. 5. nu. 8. pag. 47. & cap. 6. num. 9. pag. 49.*

6 Euangelia vocantur ab antiquioribus hæc Cantica; ita Ordo Rom. quia sunt pars textus Euangelij S. Luca: & idè stant omnes, dum hæc dicuntur, vt fit ad Euangelium in *Missa*. Plurimi initio Cantici formant sibi Crucem à fronte ad pectus, ex *Belech. c. 40.* quia est Euangelium; & placet, tum quia hoc præscribitur Episcopo ad initium Cantici, *Magnificat*, in *Cæremon. Episc. lib. 2. cap. 1.* tum idem signum Crucis adhibetur. in *Missa*, initio Euangelij, licet diuerso modo.

De Versibus. Cap. X.

1 **A** Vertendo dicitur *Versus*, *Alcuin. cap. de celebrat. Missæ*, & hoc habet singulare Versus, vt excitet corda cantantium ad requirèdam faciem Dei.

in oratione, Amalar. *lib. 4. cap. 45.* & præterea *cap. 3.* ait, vim habet, vt conuerti faciat totum Chorum ad vnum, & totâ intentione illius ad rem, pro qua fit officium. Idem repetit in ordine *Antiph. c. 1.* vbi ait, Versum esse compositionem officialem, per quam reuertitur intentio mentis. vnde eodem teste Amalar. vertebant se cãtantes Versum ad orientem *lib. 4. cap. 2.* vel ad altare, *de ord. Antiph. cap. 1.*

2 Versus igitur post Nocturnos ante Lectiones dicuntur, vt excitentur ad Orationem Dominicam, Absolutionem, & Lectionem, ad quam sessio facile negligentiam parit, Idem *cap. 45.* In fine quoque Psalmorum, idest, operum, excitamur ad spem præmiorum, Idem *cap. 12. eodem lib. 4.* Ante Cantica Euangelica, in Laudibus, Vesperis, & Completorio, excitamur Versibus ad intelligentiam eorumdem, & ad Orationem proximam, Idem *cap. 45.* Denique ante Orationem; & in commemorationibus semper adhibetur Versus, vt oratio ferueat. Idem *cap. 9.*

3 In Paschate, & eius Octaua non habentur Versus in Horis, vt aliâs; quia tanta est festiuitas cum breuitate officij coniuncta, vt non egeamus stimulis. Amalar. *de ord. Antiph. cap. 7.*

4 Tempore Paschali additur vtrique parti Versus, *Alleluia*, ad maiorem lætitiã exprimentam; non tamen Versibus Responsoriorum additur; quia non terminant totum Responsorium, & non sunt Versus ad excitandum, vt ij, de quibus in hoc capite.

5 Versibus, qui habentur in Precibus, non additur, *Alleluia*; quia in his attenditur potius ratio humilitatis, & mœroris, quàm lætitiæ.

De Absolutionibus, & Benedictionibus.
Cap. XI.

1 **A**bsolutionum, de quibus hoc loco, meminit Radulph. *propos. 15.* & puto ita vocari; vel quia absoluitur Nocturnum; vel quia simul cum Oratione Dominica præcedenti petimus, (ait, D. Barth. Gauant. Tom. II.

Hugo in *Spec. cap. 3.*) mundari corda, & corpora nostra ad audiendum verbum Dei in Lectionibus. nam Oratio Dominica dicitur, ex Daran. *lib. 5. cap. 3.* vt qui eget sapientia, ad Lectiones intelligendas necessaria, postulet eam à Deo, qui dat omnibus affluenter, & vt eiusdem orationis auxilio proficiat in nobis renouata per præcedentem Versum intentio.

2 Versum appellat ipsammet quoque Absolutionem. Gemma *lib. 1. cap. 5.* quasi, inquit, qui mandatum Legatis ad prædicationem iniungit, quasi absoluat eos, vt eant ad legendum. Rupert. *lib. 1. cap. 12.* putat Absolutionem esse orationem, qua rogamus Dominum messis, vt mittat operarios in messem, & aperiat cor nostrum in lege sua, ne semens, idest, verbum Dei, quod audituri sumus, aut volucres comedant, aut spinæ suffocet, aut in petra, quæ non habet humorem, arescat. Dicerem, Absolutiones appellari, sumpta denominatione à nobiliori, quæ dicitur in tertio Nocturno, in qua sunt ea verba. *A vinculis peccatorum nostrorum absoluat nos, &c.*

3 Lector petit Benedictionem, magna humiliatis gratia, & Sacerdos, vt tantæ humilitati vicem reddat, poscit à Deo, vt Benedictio prærogetur, Petrus Damiani *de Dominus Vob. cap. 2.* Petit etiam benedictionem, vt mittatur; *quomodo prædicabunt, nisi mittantur? Rom. 10.* Rupert. *lib. 1. cap. 12. de diu. offic.* Petit licentiam eundi, & benedictio est licentia. Gemma *lib. 1. cap. 5.* Vide, addit Hugo in *Spec. cap. 3.* quam larga potestas benedicensi tradita sit illi, cui iubere dictum est: *Iube Domne benedicere.* Lector enim dicit Vicario Christi; quod principatum Ecclesiæ innuit. Sacerdos autem orat, vt Dominus benedicat, qui totius est fons benedictionis.

4 Lector dicit, *Domne*, non *Domine*, quia hic Dei titulus est, ille hominis præclari, vt docet Baron. ex Euodio Anno 416. sed tempore S. Hieronymi omnes Sancti, & homines alij vocabantur, Domni, solus autem Deus, Dominus. Papa ipse hodie appellatur Dominus.

E Apo-

Apostolicus in Litanijs Sanctorum. sed, & ad ultimam Lectionem, quam Superior legit, debet hic dicere, quicumque ille sit, Episcopo inferior; *Iube Domine*, non *Domine*; cui secundus in Choro respondere debet benedictionis congrua verba; quicquid alij proprio Marte scripserint, & nulla suli auctoritate, nō enim quilibet in Choro Superior aequandus est Episcopo Notarunt aliqui, quod ille, qui solus officium recitat, dicere debet; *Iube Domine*: sicuti dicit Sacerdos hoc idem in Missa priuata ante Euangelium, & verē par est ratio; vñs tamen non idē.

5 Benedictiones fiunt in numero ternario, & in nomine distincto personarum Sanctissimæ Trinitatis, & rectissime, vt patet, Benedictio illa: *Diuum auxiliū*: dicitur etiam in Festis Trinitatis, Transfigurationis, & Festis S. Crucis, & Dedicacionis Ecclesiæ.

6 Absolutiones distribuuntur per Férias quadam proportione, vt primus dies ferialis gaudeat prima, secundus, secunda, tertius tertia Absolutione; & rursus quartus dies prima, quintus secunda, Sabbarum tertia. cum Absolutionibus autem concordant Benedictiones, nisi Lectiones sint de Homilia, vel de Sancto, in officio triam Lectionum. Conuenit enim, vt magis in ijs casibus respondeant Lectionibus, quā Absolutionibus. Sumuntur igitur in his casibus Benedictiones à tertio Nocturno; similiaque indicat Radulph. *propos. 15.*

De Lectionibus. Cap. XII.

Paret vocabulum *Lectionum*, eo quia leguntur, & non cantantur, vt Psalmi, Duran. *lib. 5. cap. 2.* Vñs earum originem ducit à lectione, quæ fiebat in scholis Patrum, *Ab. 13. c. 15.* vt notat Amal. *lib. 4. cap. 9.* deducit ab Hebræis *Isid. lib. 1. de Offic. c. 10.* qui certis diebus legebant de lege, & Prophetis in Synagogis, & legit Christus. *Luc. 4.*

2 S. August. *in iō expo. ad 1. Epist. 10.* significat, tunc solitas legi certas Lectiones in Ecclesia, ita determinatas, vt alix

esse nequirent. Hieronymus (Damasii iussu creditur) composuit Lectionalium, teste Bernone, *de quibusdam ad Missi spect. cap. 1.*

3 In Concilio Laodicensi *can. 17. cit. à Suar. lib. 4. de Hor. canon. cap. 2. num. 16.* decreta sunt lectio post Psalmos, vel longa in Maturino, vel breuis in alijs Horis. Capitula enim sunt lectiones breues, vt infra dicemus.

4 Numerus verò Lectionum nec fuit maior nouem, nec minor tribus Lectionibus. Amalar. *lib. 4. cap. 9.* vt per nouem coniungamur conuersationi nouem ordinum Angelorum; vel vt tria prædicationis tempora designarentur ante legē, sub lege, tempus gratiæ, Idem *cap. 11.* Addit Rupert. *lib. 1. cap. 13.* pluralitatem Lectionum ad diuersos Nocturnos, seu Vigilijs, indicare, quod nostrum est parare corda ad aperiendum Deo, quacumque hora pulsauerit: verbo suo, pluresque prædicatores esse; vt excusationi non sit locus, cum autem Psalmi, vt sæpè diximus, opera bona significant; nouem Psalmi, & nouem Lectiones docent, æqualia in nobis esse debere, verbum, & opus. In Profestis autem paucitas Lectionum innuit tempus antiquæ legis (nos enim Festa agimus, si comparemur cum antiquis Hebræis, in quo pauci prædicatores erant. Hæc Rupertus.

5 Ex utroque Testamento desumuntur Lectiones officij diuini scribit Radulph. *propos. 11.* à prisca vsque temporibus; & apud Romanos in primo nocturno legi de veteri Testamento. In secundo Nocturno sermones. In tertio Homilias, & per Hebdomadam continuari Sacra Biblia. ibidem tamen non excludit à primo Nocturno Lectiones aliquādo de nouo Testamento; quod & hodie seruamus, vt in Rubricis patet.

6 Verum, quō ordine distribuuntur Lectiones primi Nocturni per annum? Triplex est ordo factorum librorum; primum voco *Conciliarem*; alterum *Historicum*; tertium *Ecclesiasticum*. Conciliaris est ille ordo, qui habetur in Sacris Biblijs sancitis à Concil. Trident.

sessi. *Isid. cap. 12.* numerat 72. libros Sacrorum Bibliorum, qui numerus non caret mysterio.

7 Historicus est, quem ad pleniorum Sacrorum Bibliorum, & huius capituli notitiam compendio excerpti, & hoc loco descripsi, *Ex Annalium Sacrorum duobus tomis, quater impressis, Augustini Tornielli Ordinis nostri*, iuxta scripturam temporum, quo quisque liber scriptus fuit, vel potuit scribi. Auctores dabo Sect. 6. quos hic desideras.

Nam Genesis continet Acta ab ortu Mundi vsque ad annum eiusdem 2400.

Iob historia contingit anno proximo 2399.

Exodus ab Ann. 2438. vsque ad Ann. 2545.

Leuiticus pertinet ad Annum 2545.

Numeri liber peruenit ad An. 2583.

Deuteronomium ad eundem spectat Annum.

Iosue vsque ad Ann. 2593.

Iudicum ab Anno 2594. ad An. 2899.

Inter hæc Ruth. circa Ann. 2748.

Regum Primus à 2900. ad An. 2979.

Psalterium à 2964. exorditur.

Regum Secundus ad Ann. 3017.

Regum Tertius ad An. 3138.

Canticum Cantic. circa An. 3021.

Proverbia, Ecclesiastes, circa hæc tempora.

Sapientia est Salomonis, seu à Philone excerpta.

Regum Quartus ad Ann. 3472.

Duo Paralipomenon concurrunt cum libris Regum.

Inter hæc Prophetae vixerunt, hoc ordine vsque ad prædictum Ann. 3472.

Ionas enim circa. An. 3227.

Oseas, Joel, Amos, Abdias circa Ann. 3238.

Isaias ab Ann. 3253. ad Ann. 3338.

Micheas circa An. 3286.

Nahum circa An. 3321.

Tobias illuminatur Ann. 3329.

Habacuc circa Ann. 3351.

Jeremias ab An. 3407. quo cum Sophonias.

Sed Jeremias compleuit Ann. 3448.

Baruch. Ann. 3451.

Daniel ab Ann. 3438. vsque ad Ann. 3519.

Ezechiel ab Ann. 3440. vsque ad Ann. 3462.

Hæc inæta annos quarti Regum, excepto Daniele.

Esdra. circa Ann. 3517. vsque ad Ann. 3396.

Aggeus. Zacharias. Malachias. An. 3533.

Iudith Ann. 3572.

Neemias à 3609. ad 3629.

Esther. 3652.

Ecclesiasticus circa 3798. quo anno florere LXX. Interpretes.

Machabæorum duo, à 3868. vsque ad Ann. 3919.

Nato Christo Anno Mundi 4050. ut fuisse probat Tornielus, qui ultra Christum passum non scribit; prosequor cum Baronio ordinem Historicorum librorum noui Testamenti.

Matthæus igitur scripsit Euangelium Anno Christi 41.

Petrus Epistolam primam Ann. 45.

Marcus Euangelium eodem Anno.

Paulus ad Thessalonicenses primam An. 52.

ad Eosdem alteram. Ann. 53.

ad Corinthios primam, & 1. ad Timoth. Ann. 57.

ad Titum. 58.

Lucas Euangelium. anno 58.

Paulus ad Corinthios alteram. ad Galatas. ad Romanos ann. 58. ad Timoth. alteram ad Ephesios ann. 59.

ad Philipp. Colossenses, Philemonem, Hebræos anno 60.

Acta Apostolorum à Luca completa sunt. ann. 61.

Iacobus Epistolam scripsit ante ann. 63.

Petrus Epistolam secundam. ann. 68.

Apocalypsis ann. 97.

Euangelium Io. cum tribus Epistolis. anno 99.

8 Tertius est ordo, qui Ecclesiasticus dici potest, quia non est omnium librorum sacre Scripture, sed tantum ad usum Breuiarij, à Gelasio Papa decretus. 15. *dist. cap. Sancta Romana.* Est autem, qui sequitur ordo.

In Aduentu legitur Isaias; quia, inquit

E 2 Ama-

Amalar. *de ord. Antiph. cap. 76.* nemo propheta apertius loquutus est de Natiuitate Christi.

Ab Epiphania (imo à Natali Domini) ad Septuagesimam leguntur Epistolæ S. Pauli, quia, inquit Ruper. *lib. 10. c. vlt.* dum representatur Christus in mundo, noui Testamenti præcones audiri debent apertè Quadragesimam.

A Septuagesima ad Dominicam de Passione, Genesis, & Exodus; quia passionem Domini celebraturi recurrere debemus ad Adæ peccatum, pro quo passus est: & dum legitur de Patriarchis, Abraham, Isaac, & Jacob, quasi de diuersis ætatibus ad Christum Choros Patrum deducimus, Ruper. *lib. 4. cap. 5.*

In passione Ieremias legitur, qui multa narrat de eadem. Amalar. *loco citato, cap. 76.*

Post Pascha Actus Apostolorum, Apocalypsis, & Epistolæ Apostolorum; quia virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Christi; Ruper. *lib. 10. cap. vltimo.* De Actibus indicat August. *in serm. quodam citato à Demochare tomo 4. cap. 12.*

Post Pentecostem vsque ad mensem Augustum lib. Regum ponuntur, vt resumatur ordo Historicus à Genesi ad libros Regum, Amalar. *de ord. Antiphon. cap. 72.*

Mense Augusto leguntur Sapientiales libri; quia post libros Regum, æquum est, vt Rex Salomon audiatur; feruenteque Sole eo mense serueat & sapientia, Amalar. *loc. cit.* Sunt autem Proverbia, Ecclesiastes Canticum Cantice Sapientia, Ecclesiasticus.

Mense Septembri Iob, Tobias, Judith, Esther, quamquam Gelasius pro Iudith Esdras ponit, sed Ordo Roman. habet Iudith, vt imitemur eo tempore patientiam Iobi, & Tobie, inquit Amalar. *cap. 73.*

Mense Octobri Machabæorum libri leguntur. Amalar. non addit causam, quam alij reddunt, & mox enarrabimus.

Mense Nouembri leguntur Ezechie-

lis, Danielis, & duodecim Prophetarum libri; quia sæpè loquuntur de Aduentu Messie, quem celebramus in proximo Decembri, Idem Amalar. *cap. 76.*

9 Ruper. à Pentecoste ad Aduentum enarrans ait *lib. 12. cap. 24.* In lectione librorum Regum significari tempus Martyrum, bellorum, & persecutionum Ecclesiæ post aduentum Spiritus Sancti. In libris Sapientialibus SS. Doctorum insinuari tempus. cum legimus de Sancto Iob, pax Ecclesiæ representatur, non absque tentationibus. Vel mense Septembri, in Iob iustitiam discere possumus; in Tobia prudentiam; in Iudith fortitudinem; in Esther temperantiam. Dixi, in Iob iustitiam, vt loquar ad vsum nostrum: nam Ruper. pro Iob habet Esdras, cuius libri tunc legebantur. Prosequitur *cap. 25.* & docet, libros Machabæorum deinde legi, vt meminerimus inter virtutum profectus vitiorum bella non deesse. libros denique Prophetarum excitare nos ad spem, & metum, vsque quo redeat Christus in Aduentu secundo. Hæc ille.

10 Durandus *in Rat. lib. 6. cap. 114.* has causas reddit. In Septuagesima legimus casum humani generis. In Quadragesima representamus sub Pharaone seruitutem. In Paschate exitum de Ægypto. per quadraginta dies Paschales, quadraginta annos in deserto. per Rogationes ingressum in Terram promissam. per septem dies Pentecostes diuisionem donorum Dei, & Terræ promissæ. Sub Regibus deinde fuerunt; & ideo libri Regum leguntur post Pentecostem. & *cap. 129.* addit: præcedunt quidem libri Exemplares, sequuntur Doctrinales, redeunt alij Exemplares, tum alij demum Doctrinales; quia plus mouent facta, quam verba; & hac vicissitudine ad perfectionem virtutis peruenitur. libris igitur Regum ad exemplum lectis, legimus Augusto mense Doctrinales Salomonis libros: tum Septembri exempla Iob, Tobie, Feminarum; & Milites ad virtutem. mense Octobri nos incitant, & impellunt. Nouembri Doctrinales alij Prophetarum succedunt. Hæc ille fusissimè.

11 Initia librorum Sacrorum regulariter leguntur in Dominicis. quod si Festo aliquo impediatur, equum est, ut ab initio libri in sequenti die non impedito aspicietur lectio. in Rubr. num. 6.

12 Ex prædictis libris aliquid quotannis, vel in proprio die, vel in sequenti, vel in præcedenti, est legendum, in Rubric. num. 7. etiam si plura Prophetarum initia vno die sint legenda: hac adhibita lege, ut non extra propriam eorum Hebdomadam legantur; neque duo initia sub vna conclusione; Tu autem, &c. neque in præcedenti Feria, si in sequenti datur locus ea legendi, ut indicant verba Rubricæ, quod si alicubi impediatur Feriæ Festis locorum propriis: An in his initia legantur, ommissis alijs Lectionibus primi Nocturni aliunde sumendis? Dicemus infra opportuniore loco *Sectione 6. c. 21. num. 11.* Excipe sequentes casus. Primus est in Epistolis S. Pauli; eæ enim omnes simul constituunt vnum librum, quem sufficit incepisse; & adueniente Septuagesima finis imponitur lectioni Paulinæ, licet tantum de Epistola ad Romanos, seu Corinthios sit lectum. Alter casus est in libris Regum, adueniente Augusto. sufficit enim, quod de ijs lectus sit primus, vel secundus liber.

13 Vbi verò contingit minui numerum Dominicarum post Epiphaniam, adueniente citius Dominica Septuagesimæ, & idè in Feria tertia, vel alia die proxima fit de officio Dom. 3. vel sequentium anticipatè; statim ac factum est officium Dominicæ, in sequentibus diebus legi debent Epistolæ S. Pauli, quæ postea sunt in Dominica anticipata; quod in postrema recognitione decretum est; & adnotauimus in Tabulis nostris 8. 9. 10. 16. 17. & 22.

14 Quando de Scriptura per annum distributa nõ potest legi in Festo nouem lectionum, in primo Nocturno; quia eo die non habetur in Breviario, puta, quia sunt Quatuor tempora, Feriæ Quadragesimæ, &c. ut in Rubrica num. 9. eo casu sumuntur Lectiones primi Nocturni de Comuni, quæ alioquin ad maiorem

D. Barth. Gauant. Tom. II.

solemnitatem solent assignari. tunc enim ad necessitatem leguntur. quod intelligi debet, non tantum in Festis occurrentibus, sed in die octaua Festi habentis Octauam, in dictis Ferijs maioribus; sed etiam in diebus infra octauas, de quibus Rubrica nona loquitur: eadem enim est ratio defectus. Si tamen in Festo habente Octauam lectæ fuissent in 1. noct. alię lectiones, non de communi Sanctorum: eo casu repetendæ erunt eadem in eius die octaua, ut aperte dicitur in Rubr. de Lectionibus num. 9.

15 Accidit etiam, assignari in Breviario quibusdam Festis plurium Apostolorum Lectiones proprias in primo Nocturno, quæ sunt proprię alterius illorum; & eo casu, si diuidatur Festum, quia alter eorum tantum est Titulus Ecclesiæ, iuxta ea, quæ diximus supra *Sectione 3. cap. 10. num. 11. pag. 31.* alteri debentur Lectiones propriæ; alteri de Comuni, quæ habentur in primo Nocturno. Quæ item legi debent, quando aliquod Festum in propria Ecclesia solemniter celebratur, ex Rubrica citata num. 9. hoc est in Festo Patroni loci, Tituli, seu Dedicat. Ecclesiæ, & in Festis secundæ classis ob maiorem solemnitatem quod etiam fit in Breviario, imò vero, etiam in Festis Patronorum minus principalium, more Duplicium maiorum, quæ habentur in Breviario, nisi ob angustiam temporis ponendum fit initium Prophetę, quod in his Festis poni decretum est, in postrema recognitione Breviarij.

16 Pro secundo Nocturno Gelasius decernit loco citato, hæc Opuscula posse legi in officio diuino: nimirum, SS. Cypriani, Ioannis Chrysostomi, Hilarij, Ambrosij, Augustini, Hieronymi, Isidori, & Leonis Pape. Item Opuscula Orthodoxorum Patrum, qui à Sancta Romana Ecclesia non descuerunt. Præterea vitas Patrum, Antonij, & aliorum à Sancto Hieronymo scriptas. De Bedę operibus nõdũ legebatur tempore Radulphi, ut ipse scribit *propof. 11.* Primę Historię de Sanctis in officio diuino habuerunt auctorem Paulum Diaconum iussu Caroli Magni

E 3 ex

ex auctore *Ligni vite* lib. 5. & *Isuardum*, seu *Vsuardum* Monachum, qui degebat in humanis circa Annum 800. ex *Polid. Virgil. lib. 6. cap. 2.* Quas nunc habemus secundas Lectiones ex *Historijs Sancto- rum*, ea fuerunt à *Card. Bellarmino*: & *Baronio* recognita, & approbata sub *Clem. VIII.* qui reiecerunt ea omnia, que iure merito reuocari poterat in dubium. Qua in re per difficile visum est illis ad *Historiæ* veritatem bona fide restituere *SS. Lectiones*, idque minima, quæ fieri potuit, mutatione. imò, quæ controuersa erant alicuius tamen grauis Auctoris testimonio suffulta aliquam haberent probabilitatem, retenta sunt eo modo, quo erant, cum falsitatis argui non possint; quamuis fortasse altera sententia sit à pluribus recepta. Porro in enumerandis *Romanorum Pontificum* annis, à *Card. Baronio* non discesserunt, qui omnium exactissimus in hac re habetur. In *Ordinationibus* eorundem secuti sunt *librum Pontificale*, inscriptum quod nomine *Damasi* circumfertur; cum aliunde nihil certi haberi queat. *Textus* item *Sanctorum Patrum* collati sunt proximè cū auctorum libris, & *M. S. & melioris notæ impressis*; ita vt in hoc genere emendatius nihil edi posse videatur. Ex quibus laudare non possum eos, qui ritu *Romano* recitant officium, & ab officio ritus alieni mutuo accipiunt *Lectiones* de *vita Sanctorum* non approbatas *Romæ*, contra *Rubr. Breviar. de Dupl. num. 1.* & *de Lect. num. 9.* vbi approbatae sunt *Lectiones* auctoritate *Sec. Sto- licæ*. Vide *Sect. 3. cap. 12. num. 14. pag. 38.* Secundas autem *Lectiones*, & 3. *Nocturni*, ex *SS. Patribus* desumptas recognouimus postremo, vt concordent cum emendationibus eorū textibus, siue impressis, siue *M. S. Codicibus Vaticanis*. In translationibus *Græcorum Patrum*, si varietas contigit *Breviarij Romani* lectio cæteris paribus retenta fuit.

17. Pro tertio *Nocturno Euangelium* cum sua *Homilia* legitur, ex *Radulph. propof. 11.* & quadrat ad representandum tempus gratiæ, & *Euangelij* post eos, qui

ante legem, & sub lege fuerunt. *Duran. lib. 5. cap. 2. ex Gemmalib. 1. cap. 14.* *Homilia Græcæ*, sermonem, & colloquium sonat Latine.

16. *Monent Rubricæ*, quando in officio nouem lectionum facienda est commemoratio de *Sancto*, vel *Feriæ*, vel *Dominicæ*, quæ habet proprium *Euangelium*, quod legi debet pro nona *Lectione*, monent, inquam, vt de prima *Homiliæ Lectionibus* octaua, & non fiat vna, quæ sit octaua; quod quamuis sit ad libitum, vt ex verbis *Rubricæ de Lectionib. num. 3.* tamen in quibusdam casibus, deberet omnino nona legi adiuncta octaua *Lectioni*; nimirum, quando in nona *Lectione* continetur laus propria eorum, de quibus agitur *Festum*, verbi gratia, in *Festo SS. septem Fratrum*, cuius in nona *Lectione* laudatur mater ipsorum. Et in *Festo Sanctorum Martyrum Nerej, Achillei, &c.* quorū laudes propriè habentur in nona *Lectione*, & in gratiam huiusce nonæ *Lectionis* datum est *Euangelium* integrum eorum *Festo*, alioqui non valde congruum, à *Dominica vigesima* post *Pentecost.* desumptum. De nona *Lectione* de *Sancto* satis docuimus supra *pag. 38. 39. num. 33. 34. 35. & 37.* Reliquæ huius tituli *Rubricæ* patent.

19. In modo legendi illud observa, vt legas titulum *Libri*, seu *Euangelij*, seu *Sermonis*, seu *Homiliæ*, nisi aliter notetur, vt in *Natali Domini*. In *Vitis Sanctorum* eo tantum casu legitur titulus, quando est auctoris *clastici*; puta, cū legimus: *De libr. S. Hieronymi de Scripturis Ecclesiasticis*, & huiusmodi. Quærit autem *Hugo Victorius. lib. 2. de offic. cap. 3.* cur in *Lectionibus* diuinis, idest, *Capitalis* ad *Horas*, & quandoque in *nocturnis*, non pronunciat auctor: in *Missa* vero semper pronunciat titulus, excepta maiore *Hebdomada*: Respondet ad *Missam* cōuenite quoque *bulcos*, qui nesciunt de auctore, nisi doceantur; ad *Horas* autem *Clerici* cōueniunt, qui bene norunt auctores *Lectionum*. Vtinam sic vera responsio, & *Clerus* minimè ignoret.

20. In fine *Lectionis* dicitur; Tu autem

— Hinc Tenetis Quidam Dc-

Domine miserere nobis: non Domne, vt ante Lectionem, quia cum Deo loquitur Lector, & indicat, ne ipsum quidem officium prædicandi sine alicuius, vel leuis culpæ puluere peragi posse, Rupert. *lib. 1. de diu. offic. c. 13.* Cui succinit Chorus dicens: *Deo gratias*: quod ad totam Lectionem refert Rupert. *cap. 14.* quia, inquit, agimus Deo gratias, quod panem doctrinæ nobis frangere sit dignatus idemque ideo responderetur in fine omnium Capitulorum; quamuis non addatur; *Tu autem Domine &c.* Omittuntur hæc in triduo maioris Hebdomadæ, & in Officio Defunctorum, de quibus suo loco dicemus.

21 Denique ad Lectiones sedetur. Amalar. *lib. 3. cap. 11. & lib. 4. cap. 3.* vel silendo statur; *ibidem*, ad maiorem attentionem vtrumque, vt probat Julius Nigronus in *Reg. commun. Societ. Iesu Reg. 2. num. 59.*

22 Interrogatus quandoque fui, quænam Lectiones legi possunt in Festis S. Abrahamæ, & S. Iob quæ alicubi celebrantur? An leges primas Lectiones haustas ex Genesi, & ex historia Iob, quæ videlicet habentur in Dominica Quinquagesimæ, & 1. Domin. Septembris? In secundo Noct. quæ ibidem habentur in eorumdem commendationem, & laudem? In tertio Nocturno Euangeliū, *Homo quidam Nobilis*, cum Homilia Sancti Ambrosij, in nostro Octauario Romano, seu in Festo Sancti Ludouici Regis? Vel, in primo nocturno Lectiones de Scriptura occurrenti. In secundo Nocturno, quæ habentur in secundo Nocturno Domin. Quinquagesimæ, & Domin. 1. Septembris, sicuti pro Historia S. Agnetis legitur Sermo Sancti Ambrosij in laudem eiusdem. In tertio vt supra, Posterior hic modus mihi magis placeret, conformior alijs Sanctorum Festis. Quæ verò dicimus de SS. Abraham, & Iob, valent etiā in Festis Sanctorum Isaia, Ieremiæ, Danielis, Davidis, & similibus, vbi eorum Festa celebrantur, proprijs è Breuiario adhibitis eorum Lectionibus.

De Responsorijs. Cap. XIII.

1 **R**esponsorium post Lectionem appellatur Historia a Microl. *c. 32.* & Radulph *proposit. 12.* quia voce Rubricæ nostræ non carent, Rubr. *de Dominicis num. 7.* quia prosequitur Historiam Sacræ Scripturæ in præcedenti Lectione lectam, ait Turrecrem. ad *Regul. Sancti Benedicti tract. 66.* & secundum ordinem Historiæ ordinata sunt Responsorija, inquit Amalar. *in ordine Antiphon. cap. 37. & 39.* Responsorium autem à respondendo deducit Rupert. *1. de offic. cap. 15.* quia, inquit, respondent Lectionibus tristitia tristibus, læta lætis, succinente Choro. Vel quia a capite repetitur, Alcuin. *cap. de celebrat. Missæ.* Vel quia, vno canente, Chorus consonando respondet: ante vnus; nunc duo, vel plures, Choro respondente, ait Isidor. *1. de offic. cap. 8.*

2 Itali primum inventores fuerunt Responsoriorum, Isid. *loco cit.* S. Hilarius videtur meminisse ad *Psal. 65.* inter diuinorum, ait Sacramentorum officia responsionem deuoræ confessionis accipiat.

3 Additum est, *Gloria Patris*, à modernis Apostolicis; ex Amal. *de ord. Antiph. cap. 1.* & dicebatur integrè cum Vers. *Sicut erat*: quod nunc non dicitur, neque dicebatur tempore Radulphi, vt ipse testatur *propos. 12.* quod præcepisse Concil. Tolet. *4. can. 15.* certum est, ea lege, vt in lætis tantum sequatur, *Gloria Patris*, in tristioribus repetatur initium Responsorij, quod obseruatur in Dominica de Passione, & sequentibus Festijs.

4 Significat autem Responsorij, quod exoptat nos Ecclesia, non tantum auditores verbi Dei in Lectione, sed etiam factores post Lectionem, Amalar. *de ord. Antiph. cap. 4.* & nouem Responsorija nos coniungunt gaudijs nouem Ordinum Angelicorum, Idem *lib. 4. cap. 9.* Item significat assensum auditorum, Hugo in *Spec. cap. 7.* est item spirituale Canticum ad subleuandos animos inrer legendum Amalar. *lib. 4. cap. 3.* Est etiam Gratiarum actio de beneficio collato intra

E 4 illam

illam horam, cui cum Nocturno, seu Hora Canonica correspondet Responsorium, Duran. *libro 4. capit. 19.* Et quia laus Dei repeti debet, ideo repetitur Responsorium, & in fine additur, *Gloria Patri*, ut de omnibus donis, ac datis laudemus Creatorem, Amalar. *de ord. Antiphon. c. 1.* Tertio potissimum ResponsoRIO annectitur, *Gloria Patri*, quia Trinitati omne tempus, praeiteritum, praesens, & futurum subijcitur, Radulph. *proposit. 12.*

5 Qui inchoat Responsorium, idem & Versum recitat, ait Ordo Rom. ceteri repetunt, ut id ipsum dicamus omnes, & non sint in nobis schismata, Rupert. *loco citato.* Repetitio est imperfecta, hoc est, partis tantum Responsorij, ut fateamur, opera nostra esse imperfecta. Duran. *lib. 5. cap. 2.* In aliquibus Festis est perfecta à capite, ut in primo ResponsoRIO Natalis Domini, Paschatis, & 1. Dom. Adventus. adde notandam plenam notitiam, & perfectionem Sanctorum. Idem *ibidem* Repetitio, post, *Gloria Patri*, debet esse breuior, quam post Versum, Radulph. *proposit. 12.* quod apud nos non raro fit, ut dimidiata repetatur periodus, quae est ante Versum, à Choro, quia in gratiarum actione ad Deum impates, & diminutifumus, ait Radulph. *ibid.*

6 Quando dicitur: *Te Deum*, Romani omittunt nonum Responsorium, & octauo addant, *Gloria Patri*, Radulph. *proposit. 15.* quod octauum Responsorium, in Dominicis per annum est de Trinitate: *Duo Seraphim, &c.* quia ex Durand. *libro 5. cap. 2.* antiquitus Lectio nona sepe erat de Trinitate, cui respondebat nonum Responsorium de eadem, Cessauit Lectio, translatum est Responsorium in octauum locum, & succedit, *Te Deum*, in laudem Trinitatis, vice Lectiois de eadem.

7 In Ferijs, seu Festis trium Lectionum sumuntur Responsoria è Nocturnis Dominica, seu Comuni Sanctorum, eodem ordine, & proportione, qua diximus de Absolutionibus, & Benedictionibus sup. *cap. 11. num. 6. pagina 65.* &

quando defunt in tertio Nocturno Dominica, tunc in Feria quarta, & Sabbato suppletur cum proximioribus Responsorijs, secundo, & tertio Feriae secundae: neque alia est causa quam necessitas cum vicinitate coniuncta.

8 Responsorialia primo ponenda in Dominica, si haec impediatur a Festo Duplici, ponenda sunt in prima Feria sequenti, tamquam Historia principium antequam dicantur alia Responsorialia, eadem ratione, qua initium libri legendum est ante alias eiusdem libri Lectiones, quae verò non possunt dici, eo anno omittuntur. Neque visum est in recognitione Clementina Breuiarij conuenire, ut pro recitatione primorum Responsoriorum fiat officium de Feria, translato Semiduplici Festo, vel suppresso quandoque ob hanc causam Festo Simplici quod alias fiebat cum admiratione populi, qui missam de Sancto potius, quam de Feria optabat audire. excipe Dominicam secundam, post Epiphaniam, de qua suo loco dicemus.

9 Responsorialia de Tobia, si in Dominica, aut Ferijs 2. & 3. poni non possunt, ponantur fer. 4. sed fer. 5. ne eadem immediate repetantur, poterunt dici ResponsoRIO 2. nocturno Dominica eadem ratione, qua dicitur, de Lectionibus in Festo Sanctorum Pphilippi, & Iacobi in Sabbato ante Domin. 4. post Pascha.

10 Tempore Paschali additur, *Alleluia*, ante versum, non versui, quod asserit de Romana consuetudine, Radulph. *proposit. duodecima*, quia in versu non finitur Responsorium: sed in ea parte, quae a Choro repetitur, cui tamquam termino conuenit augmentum laetitiae.

De Responsorijs Breuibus Honorarum. Cap. XIV.

1 Breuia dicuntur, tum in festum respectu praecedentium Lectionum breuiorum, id est, Capitulorum. Vnde Radulph. *proposit. 12.* appellauit Responsorialia magna, quae capite praecedenti declarauimus. Eadem autem de his ferè dici

pos-

possunt, quæ de præcedentibus diximus, tum de forma, tum de causis mysticis. Adde cum Amalar. lib. 4. de offic. cap. 3. duo copuenire Ecclesiastico virò exhortationem ad fratres, quæ fit in Responsorio breui, & singularem ad Deum deprecationem, cù intentione recta in gloriam Dei: quæ attenduntur in versu Responsorij & in addito Versu Gloria Patri.

2 Omittitur, Gloria Patri, in tempore de Passione, resumiturque initium Responsorij, ob causam in præcedenti capite aliatam, num. 3. pag. 71. & 72. ex Conc. Tolet. 4. Nò omittitur in officio nouem Lectionum, ita vt, si in Dominica Passionis commemoratio fiat in secundis Vesperis de aliquo Festo Semiduplici, in Completorio dicendus erit Vers. Gloria Patri, quia Festum est iam inchoatum, ea ratione, quam attulimus de fine Hymnorum de Beata Virg. supra titulo 6. nu. 15. pag. 58. sed vide infra Sect. sexta cap. 12. num. 8.

3 Ad primam fit variatio Versus pro varietate Festorum, vt in Rubrica de his Responsorijs num. tertio, quæ mutatio habet eandem causam, quas attulimus supra de fine Hymnorum vario in Festis, cap. 6. nu. 12. pag. 58. Meminit Radulph. proposit. 14. mutationis huius in Natali Domini, Epiphania, Paschate, & Ascensione Domini. De alijs Festis non loquitur, quare mutatio in his posterior est Radulpho. Decreuit Ioan. XXII. mutari in Festo Corporis Christi, in Decreto sapius citato concurrentibus autem duobus Versibus proprijs, altero ratione Festi, vt in Concept. Beatæ Virg. intra Aduentum, preferri debet ratio Festi, & eius Octauæ sicuti in fine Hymnorum fit: quare in Dominica infra Octauam dicemus: *Qui natus es de Maria Virgine: ad Primam, non autem, Qui venturus es in mundum.*

4 In Aduentu accidit ad Nonam mutatio Versus qui in Dominicis dicitur, *Domine Deus virtutum conuerte nos.* & in Ferijs dicitur, *Veni Domine, & noli tardare.* Reliqua sunt eadem, ad omnes Horas. Querunt aliqui mysterium; sed

nulla est alia ratio, nisi quòd in feriali officio dicuntur statim Preces, in quibus dicitur Vers. *Domine Deus virtutum* & c. neque consueuimus idem bis dicere in eadem Hora. Hinc ergo variatio illius Versus.

9 Tempore Paschali adduntur duo, Alleluia, ex auctoritate Romana, inquit Radulph. proposit. 12. & ex Regula Sancti Benedicti c. 34. quod alijs Festis nobilioribus conceditur, Natali Domini, Circumcisioni, Epiphaniæ, Festo Corporis Christi, & transfigurationi. non tamen in his Festis adduntur ad Primam, & Completorium: & de Festo Corporis Christi negat Io. XXII. in Decreto citato. Additionis patet ratio, ad plenioram legitimitatem indicandam; vbi verba quasi desunt ob breuitatem Responsoriorum.

De Capitulis. Cap. XV.

1 **C**apitula, Lectiuncule, Lectiones breues, paruule, Versiculi parui, Collationes, sunt idem apud Radulph. proposit. 13. & 14. Capitale vocat Hugo lib. 2. c. 1. quia inquit, capita sunt, & principia variationis ad Horas: cum præcedentia sint semper eadem. Capitula que dicuntur, quia vt plurimam in Festis sumuntur de capitibus Epistolatum, que leguntur in Missa. Durand. lib. 5. c. 2.

2 Ambrosius fuit auctor Capitulorum ad Tertiam, Sextam, & Nonam. Deinde Concil. Agathense can. 21. distinct. 5. de consecrat. cap. conuenit, iussit ea dici post psalmodiam; vbi & ea vocat Collectiones, non Collationes, vt malè legit Gratianus, quem corrigit Suar. lib. 4. de lit. can. c. 2. nu. 19. vnde etiam corrigendus erit Radulphus supra. sed Beda in Esdrâ ait, morem huic inoluisse in Ecclesia ab Esdra desumptum; cuius tempore quater in nocte, quater in die conuenientes Hebræi legentes sacras litteras audiebant. nam à nostris post singulas psalmodias Horarum Canonicarum legitur semper aliquid, & octies in officio, si feriale est; si solemne, decies, propter tres nocturnos, siue de veteri, siue de nouo testamento, vel multum, vel parum lege

lege Hugon. *lib. 2. de offic. cap. 1.* Aliqui dicunt quater in nocte nos legere, id est, ad Vesperas, Completorium, Matutinum, & Laudes; quater in die. Ad Primam, Tertiam, Sextam, Nonam.

3. Querit Amalar. *libro 4. cap. 3.* cur ante Capitula non petitur benedictio? Respondet; quia ut plurimum has Lectiones legit Superior, qui Christi vicem gerit. Hebdomadarius eas legit, qui legentibus ad Matutinum, & ad Absolutionem in fine Primæ, & ante Completorium benedictionem impertit, vicem, & ipse maioris gerens.

4. Querit Hugo *lib. 2. cap. 3.* cur à maioribus leguntur hæ diurnales Lectiones breues, à minoribus nocturnales? Respondet; quia diurnæ variantur, in qua varietate maiores sunt peritiores, ut eas inueniant, & opportunè recitent; nocturnales autem facilius habentur ex Inuitatorio, & Psalmis, qui iuuant, inquit, ad distinctionem earumdem Lectionum. Facilius habentur (ego dicerem) quia Hebdomadarius peritior eas preparat, & signaculis dispositis apte statim indicat, quid sit legendum, hoc enim munus est eiusdem.

5. Querit Duran. *loco citato*, cur longiores sunt Lectiones nocturnæ, quam diurnæ? & respondet, noctu libentius aures accommodari Lectionibus.

6. Tacetur in his Capitulis titulus, & nomen auctoris ob causam supra allatã, *cap. 12. num. 19. ex Hugone pag. 91.* Et præterea stamus ad Capitula, non sedemus, sicuti ad Lectiones Matutini: tum quia breues sunt Lectiones, & minus fatigamur, tum quia, stante maiore, qui Capitula legit, ob eiusdem reuerentiam stare debent alij, ut de nona Lectione ab Episcopo lecta in Natali Domini præscribitur in *Ceremon. Episc. lib. 2. cap. 5.*

7. In fine non dicitur: *Tu autem Domine, &c.* quia neq. dicitur ante. *Iube Domine, &c.* quæ duo sunt inuicem correlatiua; tum vero Sacerdos Hebdomadarius ea recitat, cui non conuenit ordinariè benedictionem ab alio petere? & præterea in breuiori lectione facilius cul-

pa euitatur, præsertim a perfecto viro, qualem representat Hebdomadarius, qui Capitula recitat. Duran. *loco cit.*

8. Notat Radulph. *propof. 13.* Capitulum Tertie in Festis idem, ut plurimum, cum Capitulo Laudum, & Vesperarum, ratio esse potest, quia Vesperæ, Laudes, & Tertia, sunt Horæ nobiliores. Ad Tertiam enim dicitur Missa de Festo solennis, & per Tertiam fit ad Missam aditus, quare Capitula Vesperarum ter dicuntur; Capitula Nonæ bis, ad Absolutionem in Prima, & ad Nonam. Capitula ad Sextã semel, quæ sunt quasi medullia Epistolarum Missæ, sicuti Capitula Tertie initia Epistolarum, & Capitula Nonæ terminationes Epistolarum. Sed tempore Aduentus, & Quadragesimæ quilibet. Hora habet suum Capitulum pro toto tempore, ut dicemus suo loco.

9. Sumi vero debent ex Scriptura sacra, Radulph. *loco citato*, & de corde recitari, ait S. Bened. in *Regula*. his enim Dei laudem agimus, & pronunciamus, Radulph. *prop. 8.* exhortamur nosmetipsos, & alios audientes, qui opere bono respondent; quod significat Responsorium Breue, Hugo in *Spec. cap. 3.* excitamus etiam deuotionem contra tedium, Duran. *loc. cit.*

10. Discordant aliquando à textu vulgato S. Bibliorum; quibus in casibus sufficit auctoritas S. Roman. Eccl. de qua S. Bernard. *Ser. 3. Vig. Natiu.* hæc habet: Cû Ecclesia, inquit, in Scripturis diuinis verba vel alterat, fortior est illa compositio, quam positio prima verborum; & fortassis tantò fortior, quantum distat inter figuram, & veritatem, inter lucem, & umbram, inter Dominam, & ancillam. Hæc ille, quæ noranda sunt pro casibus pluribus in Missali, & Breviario, si nulla alia suppetit ratio.

11. Semel in officio Capitulum dicitur ante Hymnum; hoc est, in Completorio. cuius causam dedimus, ex Hugone *sup. Section. 4. cap. 6. num. 8. pag. 48.* & Deo gratias, in fine responderetur. Vide causas *supra cap. 12. num. 29. pagina 71.*

72 Omittuntur Capitula in triduo maioris Hebdom. & in officio Defunctorum; & suo loco afferentur causa.

De Oratione. Cap. XVI.

1 Vnica Oratio pro omnibus Horis communis habetur; ait Radulph. *propof. 13.* que nouissimum locum in Horis Canonicis tenet; ex antiquo Ecclesie ritui; ait Amal. *lib. 4. cap. 45.* vt vnusquisque tali scuto, idest, communi Oratione rediens ad sua, muniatur contra omnia aduersa, vel ex Hugone *in Spec. cap. 3.* vt diuina gratia, qua actiones nostras precessit, eadem ipsa subsequatur.

2 Eam dici in fine iussit Conc. Agathē, *de consec. dist. 15. cap. conuenit.* qua solet esse breuis, ne multum loquentes oremus. *Mat. 6.*

3 Composuit Ambrosius plurimas, ex Gemma *lib. 1. cap. 87.* à Gelasio Papa aucte, & limitata fuerunt; ex *Sigeb. ad Ann. 487.* à S. Gregorio collecte, & distributae; additis alijs; ex *Vualaf. de rebus eccl. cap. 22.* atque Orationem concordare semper cum officio, & Euangelio, S. Gregorij opera, asserit aperte *Microl. cap. 61.* nos certe Ambrosianis non paucis orationibus utimur; vt suis locis indicabimus. Concilium verò Carthag. seu, vt alijs, *Africanum can. 70.* & *Milenit. cap. 12.* quibus aderat S. August. reijciunt nō probatas Orationes à Missa, & consequenter ab officio diuino; cui, & Missae, regulariter communis est Oratio.

4 Prima, & Completorium retinent easdem Orationes, ob causam allatam *supra Sect. preced. pag. 59. num. 12.* vbi de Horis egimus. Reliquae Horae eadem concluduntur Oratione.

5 Ante orationem dicitur, etiam ab eo, qui recitat solus, *Dominus Vobiscum*, vt fuse probat P. Damiani *in Opusculo de Dominus Vobiscum*; praesertim *cap. 4.* intendere namque debet, se loqui cum Ecclesia, vt monet *Nauarr. in Miscellan. 67. de orat. num. 5.*

6 Quae verba à Dion. *de Eccl. Hier.* ap-

pellatur diuinissima saluatio, desumpta ex libro *Ruth. capit. 2. & 2. Paralip. 15.* cuius efficacia ab ipso Christo est, qui dixit *Mat. vlt.* Ego vobiscum sum. quam & Apostoli introduxerunt, ex *Concil. Braccaren. 1. cap. 21.* Decretoque firmavit, vel *Clemens ex Gemma lib. 1. c. 87.* vel *Anacletus, ex Hugone libro secundo cap. 11.* vel vterque ex *Radulph. propof. 23.* sensus autem est; Dominus in vobis maneat, & petitionibus vestris effectum tribuat; *Duran. lib. 4. c. 14.* vel, Sacerdos se habere pacem cum toto Clero, & populo docet, ex P. Damiani *loco cit.* vel dicitur ad excitandam animorum attentionem ad Orationem, *Rupert. lib. 1. de offic. cap. 31.* Dicitur etiam Dominus non Deus, vel Christus; quia Dominus potestatem significat, Turrecrem. *In c. Iacobus, de cons. dist. 1.* Haec ferè eadem, & quae sequuntur proximè, in priori tomo; quae tamen & hoc loco videntur opportuna.

7 Subditur statim: *Et cum spiritu tuo*, quasi alij optent Sacerdoti, quod ipse alijs optat; ex *Floro in expositione, Missae.* quod est desumptum ab Apostolo *2. Timoth. vlt.* neque dicitur, tecum, sed, *spiritu tuo*, quia spiritualiter officia Ecclesiastica fiunt, ex P. Damiani *opusculo. cit. c. 3.* vt nimirum vnus sit affectus omnium; *Amal. lib. 2. cap. 9.*

8 Non dicitur, *Dominus vobiscum*, nisi à Sacerdote, & Diacono, absente Sacerdote, vel non nisi de illius licetia; quod & docet *Nauarr. in Miscell. de orat. 67. num. 3.* ex recepta consuetudine, quam testatur *Dur. lib. 4. cap. 14.*

9 Excommunicatus autem Sacerdos non potest vti hac saluatione; etiam in priuata officij recitatione; quia pertinet ad dignitatem ordinis, qua ille indignus affectus est, *Nauarr. de orat. cap. 7. num. 16.* & *susius Steph. Duran. lib. 3. de ritib. cap. 22.*

10 Qui non potest vti praedicta saluatione, dicat: *Domine exaudi orationem meam, &c.* cuius meminit *Radulph. propof. 20.* tamquam rei tunc etiam visitatae. Docet *Nauarrus in d. Miscell. numer. 6.*

quan-

quando occurrunt Preces quarum finis est per versum, *Domine exaudi orationem, &c.* non debere dici bis hunc versum, sed semel tantum, ad vitandum Bartologiam.

11 Additur, *Oremus*, ante publicam Orationem, ex Aug. *epist.* 106. ad *Vitalium*, ut inuitentur alij ad orandum.

12 Repetitur post Orationem salutatio predicta, *Dominus vobiscum*, ait Hugo, *lib. 2. c. 4.* sicut Christus dixit semel, & iterum Apostolis: Pax vobis. Sacerdos enim dicens Orationem vicem Christi gerit, & ideo regulariter stans eam dicit, ex Amalar. *lib. 4. cap. 4.* sed & ob memoriam future resurrectionis stans eam pronunciat, idem *c. 7.*

13 Concluditur Oratio varijs modis, vt in Rubr. de *Oratione nu. 4.* & vt plurimum, per Christum, quia vt plurimum dirigitur oratio ad Patrem. *Matt. 6. & Io. 16.* tum ex Decreto Carthagin. Conc. *cap. 23.* Raro ad Filium dirigitur, & non antiquitus, vt notat Bellarminus de *Missa lib. 2. cap. 16.* quod factum est deinde, vt ipse quoque Filius credatur Deus. Numquam dirigitur ad Spiritum sanctum; quia donum Dei est, & a dono non petitur donum sed a donatoribus, a quibus ille procedit, Duran. *lib. 4. cap. 15.* prout ergo dirigitur Oratio, fit etiam conclusio, vt concinat sensui Orationis ultime, quando plures iunguntur simul, Nauarr. de *Orat. cap. 19. nu. 169.*

14 Hoc autem est commune omnibus conclusionibus, vt semper in ijs fiat mentio Sanctissime Trinitatis, vt intelligamus nullum fieri preiudicium reliquis diuinis personis, que in oratione tacere videntur; dum consummatio ostendit, nullum esse discrimen in Trinitate; ita Fulgent. *lib. 2. ad Monimum quest. 1.* In vnitatem Spiritus sancti Deus; non esse preponendam vocem, *Deus*, ex Romana auctoritate, tradit Radul. *propof. 23.* & in fine additur, *Amen*, vt communem Orationem, quam Sacerdos recitat, omnes confirmet; Idem *ibid.* Meminit huius ritus respondendi, *Amen*, in fine Aug.

tract. 41. in Ioan. & epist. 178. que vox Hebraea est, significans; quod apud nos, *Fiat*: in precationibus usurpata ab Apostolis, 1. *Corint. 14.* nunquam mutata, neque a Grecis, neque a Latinis. Origenes *tract. 35. in Matth.* cum Ambrosio de *ijs, qui inuitantur mysterijs lib. 1. cap. 9.* explicat, *Amen*, hoc est. Verum est; quatione concordat, *Amen*, cum Orationis potius conclusione, quam cum Oratione ipsa; quasi affirmetur, verum esse, regnare Deum in vnitatem Spiritus Sancti Innocent. III. *libro secundo de Myster. Miss. & cap. 26.*

15 Quando plures in officio dicuntur Orationes, si quid inter eas intercedit, puta Antiphona pro commemoratione, ad singulas Orationes premititur, *Oremus*, vt rursus inuitatio fiat ad orandum quando vna immediate aliam sequitur, vt in Litanijs non dicitur, *Oremus*, nisi ad primam; quia Oratio non interruptur, sed veluti vna continuatur.

16 Prima Oratio concluditur in Laudibus, & Vesperis quia est principalis, ad quam dirigitur totum officium. Ultima item concluditur, quia colligit medias, & sua conclusione preecedentes firmat.

17 Si Oratio pro commemoratione sit eadem cum Oratione principali officij, mutatur Oratio pro commemoratione, ne eadem repetatur: quod facile contingit in commemoratione Patroni loci, seu Titularis Ecclesie, de Communi sumpta Oratione.

De Precibus, & Confessione.

Cap. XVII.

1 **P**reces hoc loco sunt aliqui versus, qui aliquando dicuntur ante Orationem, incipientes a, *Kyrie eleison*, vel a *Pater noster*: quam meminit Amalar. *lib. 3. cap. 6.* ante Orationem, inquit, specialem Sacerdotum necesse est preecedere misericordiam Dei; ideo dicitur, *Kyrie eleison*. Ter dicitur ad Trinitatem, Amalar. *lib. 3. cap. 2.*

2 A Grecis compositas fuisse primum scribit Isid. *lib. 1. de offic. cap. 9.* vnde retinentur prime voces Grecanice, *Kyrie elei-*

eleison, quæ significant, Domine miserere.

3 Multiplicantur Preces, ad Primam, & Completorium, ut per diem à malis imminentibus defendamur, Hugo in *Spec. cap. 2.* & humilitatem indicant, quæ in principio, & fine diei convenit. Idem *ibidem.* Dicuntur etiam nomine eorum, qui quotidie cadunt, & nituntur resurgere per penitentiam, Idem *lib. 2. de offic. c. 2.*

4 In Dominicis autem, & Festis diebus stando dicuntur, ob memoriam Domini- cæ Resurrectionis; Idem *ibidem.*

5 Dantur & flebiles Preces, quæ non dicuntur in Dominicis, Amalar. *de ordin. Antiph. cap. 7.* de quibus Microk. *cap. 50.* ait, quod ad omnes Quadragesimales Horas genuflectimus. De His Hugo loco citato loquitur, cum ait: in alijs diebus genua flectimus ad Preces. Psalmum, *Miserere,* ad Vesperas dici scribit Radulph. *propof. 15.* & ad Laudes etiam; sed hodie dicitur Psal. *De profundis,* ne in istis Laudibus dicatur bis Psal. *Miserere,* Habetur Psal. *De profundis,* ad Laudes ab Anno 1550. & deinceps in Breuiario.

6 Docet Hugo *lib. 2. de offic. cap. 4.* in his Precibus ferialibus contineri modos omnes orandi, quos enumerat Apostolus 1. *Timoth. 2.* nimirum Obsecrationem, cum petimus solutionem malorum, ut illud; *Ostende nobis Domine misericordiam tuam.* Postulationem, cum precamur, ut omnia, quæ sunt contraria bonis nostris, minuantur, & superentur, ut illud; *Conuertere Domine vsquequo.* Gratiarum actionem, ut illud; *Confiteantur tibi omnia opera tua: Benedic anima mea Domino,* &c. Pro his, inquit Paulus, qui in sublimitate sunt, orandum est, ut illud; *Domine saluum fac Regem: Oremus pro Pontifice nostro N.* Hæc ferè Hugo. Regem autem hoc loco totius Ecclesiæ, intelligimus Papam.

7 Infra Octavas, nedum in Duplicibus, non dicuntur, nec in Vigilia Epiphaniæ, nec in duabus Ferijs post Octauam Ascensionis, quæ attinent ad eandem Octauam, vel quia Octaua habet rationem vnius Festi; vel quia prædicti dies habent so-

lemnitatem Officij.

8 Ad Primam, & alias Horas, exceptis Laudibus, & Vesperis, dicebantur feriales Preces quotidie in officio feriali, quæ nunc recitantur ad Laudes, & Vesperas in Ferijs maioribus. Sed Pius V. distinxit melius inter Horas, & Horas; inter Ferias maiores, & minores. Nam ad Primam tantum, & Completorium dicuntur Preces ordinariae. Feriales flexis genibus ad Laudes, & Vesperas; longiores alia ad Primam, non variantur ad Completorium, nisi quod genua flectimus ad Horas item minores breuiiores adhibentur Preces. Flectimus autem genua vsque ad: *Benedicamus Domino:* inquit Rubrica. An exclusiue affirmarem, sicuti Hebdomadarius vsque ad, *Domine vobiscum:* ibidem intelligitur exclusiue: & concordat hic ritus cum Missa Feriarum maiorum, in qua dictis Orationibus, præcisè statim surgimus: at vsus communior non surgendi, nisi dicto, *Fidelium anima,* &c. est magè pius, & reuerendus; cum præsertim addenda est Antiphona finalis in fine Horæ, ne rursum statim genua flectamus. neque Rubrica aduersatur.

9 Feriales tamen preces non dicuntur in Vigilia Natiuitatis Domini, nec in Vigilia, & quatuor Temporibus Pentecostes; quia hi dies sunt festiuissimi, ita, ut excludant etiam Patronos locorum; & hæc ferè omnia habet etiam Radulph. *propof. 14.* Neque dicuntur in Dominicis priuilegiatis, in quibus de die Octauæ occurrente fit tantum commemoratio, ex Ruiz in *suo Cerem. Romano,* ratione scilicet Octauæ diei occurrentis.

10 Totus dies Feriarum maiorum, & Vigiliarum, si non sequatur officium de Festo, humiliationis dies est. quare ad Vesperas dicuntur preces feriales, licet Oratio non sit de Feria quatuor Temporum, nec de Vigilia, quod accidere potest eo anno, quo Festum S. Matthiæ occurrit in Feria quarta Cinerum, cuius gratia transfertur officium in Feriam quintam Cinerum sequentem.

11 Quod attinet ad Confessionem, quæ fit in officio ad Primam, & Completorium primo

primo signum Crucis adhibetur ad Verf. *Adiutorium*, vt in Rub. de Prima 15. n. 2. sumpto ritu congruo ex Missali: nam per Crucem remissio facta est peccatorum. Confessio verò fit; vt quidquid in nocte, vel diè peccauimus, pupiamus. *Gemma lib. 2. cap. 64.*

12. Quando quis recitat solus, omittere debet *Vobis Fratres*, & semelque recitans, *Confiteor*, debet addere in plurali quæ sequuntur: *Miserereatur nostris; peccatis nostris; perducatur nos*; sicuti fit in Oratione Dominica. Ita in Rubrica citata de Prima, ex quo sequitur, quod recitantes duo officii simul, nihil debet mutare, in textu Breviarij; sed, qui maior est, dicat, *Vobis fratres; Vos fratres qui minor, Tibi Pater, & Te Pater*, licuti dicunt inuicem *Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo*. Neque moniales mutare debent in verba. *Mater Matrem, Sorores*: sed eodem modo loqui nomine Ecclesiæ, ac si essent viri, ex Decreto Sacræ Rituum Congregationis diè decima octaua Augusti 1629. alterna verò Confessione mundamur, inquit Hugo in Spec. cap. 3.

De Commemorationibus, & suffragijs Sanctorum communibus.

Cap. XVIII.

R Adulphus *proposit. 14.* appellat Memorias, quas hoc loco dicimus *Commemorationes communes*. Suffragia Sanctorum vocat *Gemma lib. 3. cap. 45.* vbi tradit, ea dici in Dominicis, & Festis Sanctorum. Meminit *Micrologus c. 44.* & de Cruce nominatim *capit. 30.* de Sancta Maria, & de Apostolis *c. 44.* qui omnes sunt Patroni totius Ecclesiæ, ait *Duran. lib. 6. c. 60.*

2. Miror, cur de Cruce, à qua pendet nostra salus, non nisi fiat in feriali officio? An, quia Festa excludunt omnium cruciatuum imaginem, ac memoriam? An feriali diè conuenit labor, Crucis, & patientiæ meditatio? nam tempore Paschali fit de Cruce commemoratio ad victoriam eiusdem Crucis recolendam; à qua Resurrectio ortum habuit; cuius Oratio

Paschalis est Ambrosiana in Mediolanen. Missali in Fertia, sexta Parasceues. *Micrologo* non placet commemoratio de Cruce ab Epiphania ad Purificationem; ergo erat in vfu, vt hodie: minus tamen rectè sentiebat ille.

3. De Sancta Maria non fit nisi in propria Ecclesia, tamquam de Titulari ex Decreto S. Congr. Rituum. 10. Ianuarij 1604. quando dicitur eiusdem officium paruum in Choro; de quo nos Sectione vltima: nec quando cum officium de die fit de ea, neque enim de eodem fieri debet officium, & commemoratio simul. Qui verò priuatim recitat officium B. V. paruum, debet in officio de die facere commemoracionem de B. V. ac si illud non recitaret, nisi recitet ratione Chori. Nihil autem refert, si dicitur officium B. V. ab officio diè, puta, quia illud vesperti, hoc mane recitetur in Choro; quia ibidem vtrumque dicitur, & vnum in ordine ad aliud.

4. Non separatur Petrus à Paulo, nec in vita, nec in morte, nec in Festis, neque in hac communi commemoracione, ait *Dur. lib. 5. cap. 2.*

5. De Pace fit vltimo loco commemoratio; quia, qui pacem dedit, omnia bona vno verbo dedit, ait *Glossa.* & vltimum, quod expectamus à Deo, est pax æterna, pro qua oramus, obsecramus Deum, Per Dominum nostrum Iesum Christum.

6. De Patrono principali loci, & de Titulari Ecclesiæ hæc sunt notanda. primò, eum esse Patronum loci, qui maiorum auctoritate, & communi sensu populi recolitur, vt Patronus: qua de re nos egimus supra *Sect. 3. c. 12. n. 1. pag. 36.* Titularis autem Ecclesiæ ille est, à quo denominatur Ecclesia.

7. Deinde pro dignitate Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, ante, vel post S. Mariam, & Apostolos, vel inter eosdem facienda est commemoratio: hoc est, de Titulo Trinitatis, Spiritus Sancti, Corporis Christi, ante Sanctam Mariam; de Saluatoris Titulo non fit, quando de Cruce fiat, quæ æquipollent. De Angelis, & de S. Ioan. Baptista, ante Apostolos de SS.

SS. Veteris Testamenti post Apostolos, licet in Litanis ordine temporis precedant De S. Patrono loci ante Titularem Ecclesie regulariter loquendo, nisi sit valde magna inter hos dignitatis distantia, quia in Rubricis preponitur Patronus Titulari tit. 1. de Duplici num. 1. tit. 7. de Octavo num. 1. 2. 3. res. 9. de Commemor. num. 3. tit. 35. de Commem. communibus num. 1. & in Tabellis septies licet in 4. de Dominicis num. 1. & tit. 9. de Commemorationibus n. 1. 1. prefertur Titulari; Patrono, sed in his duobus locis non attenditur ordo ex professo, alioquin Dedicatio Ecclesie inferior esset Patrono, quae post eum in tit. 4. num. 1. rebenferatur. Patronus principalis Ordinis equiparatur Patrono loci, ut supra diximus in c. de Patrono Sect. 3. c. 1. num. 24. pag. 39. Primum vero locum, ante quamcunque de Christo Domino commemorationem ratione Tituli, in feriali officio semper habet commemoratio de Cruce, ut expresse habetur tit. 35. num. 1. in fine: quia feriat indicium est, vltimum commemoratio de Pace; *ibidem*. Quod si de Cruce, tamquam de Titulo Ecclesie facienda sit commemoratio, sufficit praedicta, quae fit ante alias, ex Decr. S. Rit. Congr. die 30. Martij 1621. & eodem modo sufficit commemoratio de Sancto Francisco apud eos Ordinis Minorum, quotum Ecclesie Titulus est sacrorum Stigmatum eiusdem.

8 Dices: cur de Cruce primo loco fit, etiam ante S. Trinitatem, cum tamen in Rubr. Missalis de commemor. tit. 7. num. 5. votiva de Cruce cedat votiva de Trinitate? Respondeo, in Missa rationem haberi dignitatis votuarum, in officio rationem ferialitatis, quae non habet congruum locum in medio Suffragiorum, non semper feriale, quippe quae locum etiam habent in Semiduplicibus. indicium enim est feriat, ut dixi commemoratio de Cruce.

9 Queres adhuc: An in Ecclesia Omnium Sanctorum nomine dicata fieri debeat commemoratio de B. V. & de Apostolis, & quo ordine Respondeo, non

esse omittenda Suffragia specialia pro generalibus, sicuti infra Octavam Omnium Sanctorum fit etiam de S. Carolo, SS. Vitale, & Agricola, & alijs. Deinde assigno locum commemorationis Tituli Omnium Sanctorum post Apostolos, uti fit in officio patris B. V. Protege, &c. & Omnes Sancti tui, &c. neque incongruit de eodem bis fieri mentionem, semel apertè, semel latenter, ut docuimus tomo 1. de Sexagesima. pag. 178. nu. 15. & praeterea commemoratio Omnium Sanctorum eo casu potest intelligi de alijs omnibus non expressis inter Suffragia Sanctorum communia.

10 Oratio de Patrono, seu Titulari famitur à die Festo eorumdem (non à Vigilia; neque à die Octava, ut gratis quidam dicunt) mutato verbo, Natiuitate, Natalitia, vel aliud simile, in Commemorationem. Quae si minus congruit, famitur alia de Communi. In Collecta S. Leonis II. pro Commemorationis Festa, lege: Commemorationem. in Collecta Sanctorum Dionisij, & Sociorum, tace: hodierna die: in Collecta Sancti Apollinaris, tace: hunc, Nec est incongruum dicere, praesentem diem honorabilem in B. I. o. commemoratione: neque, qui venerandam sanctamque latitiam in B. Bartholomaei commemoratione: & his similia, quia non emittuntur falsa, & commemoratio Patroni, seu Titularis est quasi repositio Festi per annum. adde cum Suar. de Sacr. Missae. q. 83. art. 2. disp. 80. Sec. 4. refertur quandoque praesentia ad praeterita: unde circa meridiem celebrantes dicimus in prima Missa Natalis Domini: *Hanc noctem.*

11 Queritur hoc loco: An, qui plures, habet beneficiorum, & Ecclesiarum Titulos, teneatur in Officio totidem commemorationes facere? Respondeo primo; Si Tituli sunt de eodem, puta de S. Maria, licet diversa sint Titulorum Festa, sufficit commemoratio communis: S. Mariae &c. & sic de alijs. Si Tituli diversi sunt Sanctorum, poterit fieri altero ex duobus modis: vel distinguantur Classes Sanctorum in Apostolos, Martyres,

tyres, Confessores, Virgines, ita vt vnaqueque Classis recolatur cum propria Antiphona, Versu, & Oratione, in qua ij nominentur, quorum Tituli sunt Beneficiorum; vel de maiorum licentia formetur Antiphona cum suo Versu, & Oratione, quæ conueniat omnibus; non exprimendo Titulos Martyrij, seu Virginitatis, & eiusmodi, ne fiat mendacium in Oratione. Habes exempla in Breuiario, in Festo SS. Nazarij, & Celsi, &c. in quorum Oratione non dicitur, *Martyrum*, quia Innocentius, de quo ibidem, non fuit martyr; & in Festo SS. Alexandri, Euentij, Theoduli, & Iuuenalis idem fit; quia non fuit martyr Iuuenalis.

12 Atque omissio hæc multarum commemorationum, facillè lethalis erit, & sufficiens ad grauem materiam peccati mortalis constituendam, vt in simili probat Sanchez in *oper. mor. lib. 1. cap. 5. n. 16.* immo & ad ratam restitutionis fructuū faciendæ teneri Beneficiarium in hoc casu, expressè docet Bonac. *disp. 1. quest. 1. punct. 4. nu. 28.* sed rigorosa nimis est hæc doctrina.

13 Regulares autem debent facere commemorationem de eo Titulari, cuius Ecclesiæ sunt adscripti, & quamdiu sunt adscripti, etiam extra Chorum, eadem enim est ratio, ac in beneficiato; cum vterq; alatur Ecclesiæ propriæ emolumentis.

14 Quid agendum erit in officio Vigiliæ Patroni, seu Titularis Ecclesiæ, qui Vigiliam habet in Breuiario? An in Laudibus cum alijs Suffragijs facienda erit de more commemoratio Patroni, seu Titularis? omittendam puto in hoc casu, sumpto argumento à simili, allato supra n. 3. de officio Sanctæ Mariæ, quod excludit communem hanc commemorationem de eadem; ne scilicet de eodem bis fiat in eadem parte officij. eadem ratio militat in Semiduplici Festo Inventionis, Translationis, & similium illius, qui Patronus est loci, seu Titularis Ecclesiæ.

15 Cedunt hæc communes commemorationes commemorationi Festi Simpli-

cis eo die occurrentis; quia Festi commemoratio priuilegiata est titulo festiuo supra communem aliorum commemorationem; ideoque communes dicte fuerunt, vt cedant priorem locum festiuis.

16 Fiunt igitur ad recolenda Sanctorum merita, & ad impetrandum sepius eorum patrocinium. Duran. *libro 6. capit. 60.*

17 Omittuntur autem initio Aduentus, ex Microl. *loco citato* vt in Aduentu Principis cedant Serui, Durand. *lib. 6. c. 2.* Item tempore Passionis, vt vni Christo Crucifixo vacemus, Idem *lib. 6. cap. 60.* & vsque ad Octauam Pentecostis, *ibidem.* tum in Duplicibus; & infra Octauas, ea ratione, qua in Festis maioribus excludimus Sanctorum commemoraciones, ad maiorem, tum temporis Paschalis, tum Festorum celebritatem. Item in Dominicis priuilegiatis, in quibus die de Octaua occurrente fit tantum commemoratio; ex Ruiz in *suo Ceremonial. Rom.* ratione Octauæ.

18 Pius Quintus mutauit Antiphonam pro Suffragio Beatæ Virginis in pleniorum, quæ est Sancti Augustini, sermone 18. de Sanctis: nimirum: *Sancta Maria succurre miseris, &c.*

De Hymno. Te Deum.

Cap. XIX.

1 Hymnus: *Te Deum:* à SS. Ambrosio, & Augustino cõpositus fuisse dicitur, quando S. Augustinus baptizatus fuit Anno 388. vt scribit S. Dacius Episcop. Mediolanen. *libro primo capit. 10. Chronici;* quod tamen Chronicum non est Dacianum, si eruditionibus est credendum Mediolanensibus; qui etiam melius cõsent, totum Hymnum vni Ambrosio deberi cum, ille Dialogismo careat. in Breuiario M. S. Collegij Aniciani de Vrbe antiquissimo legi pro titulo: *Hymnus S. Abundij:* de quo peritiores consului, qui tamen adhuc ignorant, qui ille possit esse. Gelasius autem decantari decreuit, ex Benzon. in *Magnific. lib. 1.*

cap.

6. 19. & S. Bened. in Regula cantari iussit post tertium Nocturnum, quo significantem tempus gratiæ, quasi Christum hoc tempore inuenerimus, exclamamus: *Te Deum laudamus*, ut medietur Hugo lib. 2. de offic. cap. 9.

2 Dicebatur Romæ in Festis Pontificum tantum, tempore Amal. ut ipse scribit in prologo de Ordine Antiph. In Dominicis, & Festis nouem lectionum, ait Micrologus c. 46.

3 Non in profestis dicendum est, ait Innoc. III. de Celeb. Miss. cap. Consilium, quod explicat Radul. proposit. 13. etiam de Festis Simplicibus & propositione 16. probat, quod non deberet dici, neque etiam tempore Paschali, neque infra Octauas, ex quo infero, tunc temporis etiã in his diebus fuisse usurpatum in officio, contra sententiam Radulphi, non benesentientis de hoc ritu.

4 A Septuagesima ad Pascha non dicitur, Microl. cap. 47. neque in Aduentu, Idem cap. 30. cum Gemma lib. 3. cap. 1.

5 An verò sit finis Matutini, vel initium Laudum, disputauimus supra, Sect. 4. cap. 2. nu. 3. pag. 42.

6 Plenus est lætitiæ, & ideo in prædictis, cantatur, aut omittitur; quo dicto, inquit Rubrica, de hoc Hymno, nu. 4. statim inchoantur Laudes. nostra enim cōsuetudo humanæ infirmitati parcens, & labori, officio nocturno laudes matutinas continuat, & Oratione vna duo concludit officia, Hugo Victor. lib. 2. cap. 9. excepta nocte Natalis Domini, ut ibi dicemus.

7 Festum Innocentium non admittit hunc Hymnum, nisi in die Octaua, cuius causam dabimus in Sectione sequenti. cap. 6. nu. 3.

8 Versus, *Sanctus, Sanctus, &c.* videtur esse vnus, & ab vna parte Chori totus dicendus: sed quia primæ litteræ, S. imprimuntur colore rubro, videntur alternatim ea verba cantanda, & ideo standum erit consuetudini locorum.

De Symbolo S. Athanasij.
Cap. X X.

1 **S**ymbolum quid significet, diximus supra cap. 3. pag. 51. S. Athanasius, dum esset Romæ, scripsit Latine Symbolum, de quo hic loquimur, & recitauit coram Pontifice, & ei assistentibus, Anno 340. ut scribit Baronius, & est illud idem, non mutatum, legique solitum in Ecclesia, ante annos nongentos sexaginta. Vide Annales ad annum prædictum.

2 De vsu eiusdem Symboli ad Primam, Hugo meminit lib. 2. de offic. cap. 1. his verbis: His addidit fidelium deuotio: *Quicumque vult saluus esse*; ut articulorum fidei, qui sunt necessarij ad salutem, nulla diei hora obliuiscamur. Idem in Spec. cap. 3. ait: His adiungimus expositionem Catholicæ fidei, ex eo, quod hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra; & clypeus inexpugnabilis contra antiquum hostem. Vide, quæ diximus supra Sect. 4. capitulo 3. nu. 6. pag. 66.

3 Non dicitur in Dominicis infra Octauam Natiuitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, & Corporis Christi nec in Dominicis Paschatis, & Pêtecostis; quia harum officia non sunt propriè Dominicalia; neque in alijs Dominicis eadem de causa dicitur, in quibus fit de Festo Duplici. Gemma lib. 3. c. 128. notat, ideo non dici in Paschate, quia in futura vita, quæ in Paschate denotatur, totum habetur, quod nunc creditur, quare simili ratione, ac si mysteria ipsa in Natali Domini, Epiphaniæ, Ascensione, Festo Corporis Christi, & Pentecoste, oculis ceruamus, abstinemus à Symbolo S. Athanasij.

4 In Dominica, seu Festo Sanctissimæ Trinitatis dicitur, quia Symbolum de Trinitate doctrinam continet; non tamè quotidie dicendum est, vbi celebratur Octaua Sanctissimæ Trinitatis, quia Dominicæ assignatū videtur, quare & in die Octaua dicendum erit, quod alijs non

F

dice

diceretur. Dies enim Octaua æque ac prima, non eandem classẽ, sed eundẽ ritum habet. In fine illius additur, *Gloria Patri, &c.* vt fit in Psalmis: tum quia more Psalmorum cantatur; tum quia declarato mysterio Trinitatis, æquum est, vt eidem gloria detur.

De Martyrologio. Cap. XXI.

1 **M**artyrologium legitur in Choro ad Primam; de quo Baronius multa in *Præfatione ante Romanum Martyrologium*. Quæ verò ille fusiùs, breuius hoc loco dabo. S. Clemens per septem Notarios Romanos curauit, vt acta Martyrum describerentur, quibus addidit ad eandem causam septem Subdiaconos Fabianus Papa. Alię Ecclesię idem facere, vt Smyrnenfis, & Carthaginensis, etiã ante S. Cyprianum Episcopum, & martyrem.

2 Gelasius deinde reiecit scripta in hoc genere apochrypha; & falsa; veruitque legi in Ecclesiã; sed & per multa legitimè scripta perierant in persecutione Diocletiani, qui edicto generali ea tradidit igni non tamen omnia, Deo disponente, vt Gregor. Turon. *de glor. mart. testatur*.

3 Et quia quotidie ad altare Dei fiebat commemoratio Martyrum, ac etiã, vt ait August. *de S. Virginit. cap. 45.* defunctorum Sanctimonialium; idẽ pridie recitebantur eorum, & earum in Ecclesiã, quorum Natalicia die sequenti recollenda essent vna cum sacrificio; atque hinc origo Martyrologij, hoc est Sermonis de Martyribus.

4 Legebantur Tabulæ Ecclesiasticæ Martyrum, quæ etiã Festi dicti sunt à Tertull. *de Corona militis*, eò quod in Sanctorum Natalitijs Christiani solerēt inuicem inter se caritate gaudere, & conuiuium celebrare, quod Agape dicebatur, seu Sacrum Epulum Natalium, ex Nazianzeno. lege Pamel. *in epist. 37. Sancti Cypriani*.

5 Porro Martyrologij Rom. nescitur proprius auctor. Fuit ille ante S. Grego-

gorium, vt apparet ex *eiusdem Epistola 29. lib. 17. indiẽl. 1.* Non tamen fuit Eusebius, Cæsariensis, neque S. Hieronymus, qui ad summum Historias Martyrum, ab Eusebio scriptas redegit in compendium. addidere Martyrologio Rom. idẽ Hieronymus Beda, Florus, Vsuardus Vuandelbertus, & Ado, Viennensis, non Treuerensis, vt optimè probat Heribertus Rosuueyus ante Adonis Martyrologium: sed nemo ex his dicendus est auctor. In Breuiarijs M. S. antiquioribus pro Martyrologio ego legi, Datarium, Calendarij.

6 Continet autem Martyrologium Romanum ex omnibus Christiani Orbis prouincijs collectos Martyres, quia Romana Ecclesiã materna caritate fideles omnes filios suos esse nouit; neque tantum Romæ passos censuit esse suos, sed omnes alios vbique gentium coronis auctos, verumtamen neque datur singillatim singulorum nomina recensere; tum quia super arenam multiplicati sunt amici Dei; tum quia ex instituto antiqui ritus Ecclesiæ breuitati fuit consulendum.

7 Tertia editio prodijt purior, & emendatior, edita anno 1584. curante Cæsare Baronio. Recognita fuit rursus Urbani VIII. iussu, additis SS. Festis, qui nuper canonizati sunt; & in primo loco positis ijs, quibus datum est officium de præcepto: cum verò emendatus fuit textus multis in locis iuxta veritatem certissimæ Historiæ, me quoque minimo omnium Collegarum præsentem; & minus certam interim commissimus temporari decernenda maturius. quod intelligant ijs, quæso, qui mutationem operauerunt maiorem in ipso textu. qui vero videntur antiquiori textu non prohibito, obseruent ea tamen, quæ dicuntur infra *nu. 12.* Dabimus in calce huius Tomi Concordiam Martyrologij cum Breuiario.

8 Ad illud legendum opportune datæ sunt leges initio libri, è quibus quarta, & sexta sunt obseruandæ magis. Vt nimirum primo loco pronuncietur ille regulariter, de quo in sequenti die faciendum est officium, etiã si non sit in Martyrologio, si

si à maioribus rite decretum sit officium. Alij Sancti, de quibus non fit Officium, & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis, Martyres post Martyres, Confessores, Virgines, eo sine, vt in proprijs locis, vbi merito coluntur, quotannis recolantur saltem in Martyrologio. *Dixi, pronuncietur, & nominari possunt:* non autem dico: describatur, & describi possunt nisi separatim, non autem in ipso Martyrologio Romano; nam illa conceduntur in Regulis Martyrologij approbatis in Bulla Gregorij XIII. hæc autem prohibentur in eadem Bulla, data die 14. Ianuar. 1584.

9 Translato tamen Festo alicuius Sancti iuxta Rubricam de Translatione Festorum, non fit translatio de eodem in lectione Martyrologij, nisi in casibus in Martyrologio expressis. nam licet, vt dictum est, legatur pridie de eo Festo, quod in sequenti die officium in Calendario habet, non tamen ita fit semper, sed vt plurimum: quod patet in mense Ianuatio, in Festis S. Hilarij, & Pauli primi Eremitæ, & in Septembri in Festo Sanctorum Cornelij, & Cypriini, de quibus legitur in Martyrologio pluribus ante diebus, quam officium fiat.

10 Dices: in anno Bissextili transferatur Vigilia S. Matthiæ, & eiusdem prænuntiatio in diem 24. ergo translato Festo aliorum Sanctorum, transferri debet de eodem nominatio in Martyrologio. Respondeo, legem haberi certam in ipso Martyrologio de hac Vigilia, & S. Matthiæ Festo; & ratio legis, quia verè cum nomine Vigiliæ ieiunium quoque transferatur, & cum Vigilia Festum qua ratione conuenit etiam anticipari extra Romam, quæ de Vigilia, & Festo S. Bartholomæi habentur in Martyrologio Romano. at in alijs Sanctorum Festis, etiam si transferantur, nullum contingit mendacium, quia verè eo die, quo leguntur in Martyrologio, illi obiere; & præterea in translatione plurium Festorum difficilior esset Martyrologij lectio; retrocedendo per dies aliquando multos.

11 Translata quoque Vigilia in Sab-

batum, non anticipatur Lectio de Vigilia in Martyrologio, licet anticipetur officium cum ieiunio.

12 Per eandem Regulam quartam legenda sunt primo loco nomina Sanctorum, quæ adduntur in dies Breuiario Romano, etiam eorum, quorum officium ad libitum recitari potest, si illud recitandum sit in Choro.

13 Sexta verò Regula decernitur Formulæ prænunciandi Festa Domini mobilia; quæ prima loco post Lunæ pronunciationem annuncianda sunt, excepto Paschate, quod, antequam legantur Calendæ, annunciatur; & ratio patet, quia in ipso die Paschatis annunciatur; Calendæ verò pertinent ad sequentem diem: & quia mobilia Festa incertam habent sedem, ideo initio Martyrologij fuerunt data Formulæ propriæ, numero nouem; nempe pro Dominica Semptuagesimæ, Die Cinerum, Dominica Palmarum, Cæna Domini, die Paschæ, Ascensione: Pentecoste, Festo Trinitatis, & Sanctissimi Corporis Christi.

14 Legitur autem Martyrologium post Orationem ad Primam, Gemma lib. 2. c. 58. & in fine additur Versus ad lectionem accommodatus: *Pretiosa in conspectu Domini, &c.* in venerationem, inquit Hugo 2. de offic. capit. 2. Sanctorum omnium. inuocantur iisdem Sancti per Orationem sequentem: *Sancta Maria, & omnes Sancti, &c.* à quibus ad Deum Trinum eleuamur, reperito Versu ter: *Deus in adiutorium meum intende; quem & precamur secreto Oratione Dominica; tum Versu Dauidico; Respice in seruos tuos; denique Oratione, qua dirigi postulamur in omnibus toto die. Vide Sectionem precedentem cap. 3. à nu. 9. pag. 45.*

De Fine officij, & Antiphonis finalibus Beatæ Mariæ.
Cap. XXII.

1 **H**Orarum Finis solet esse post Orationem per Versum: *Benedicamus Domino Respons. Deo gratias. sub-*
F 2 se-

sequitur, inquit Amal. lib. 4. c. 4. Benedic-
tio, & Gratiarum actio (dixerat de O-
ratione) quia Christus benedixit Apo-
stolis, cum discederet: & Apostoli in
gratiarum actionem adorauerunt; quod
notauit Hugò lib. 2. de offic. cap. 4. Idem
cap. 2. dixerat etiam, morem fuisse Mo-
nachorum, cum discessuri erant, petendi
benedictionem à Superiore, quæ & con-
gruè à Deo petenda est in fine cuiuslibet
Horæ.

2 Addit idem in Spec. c. 3. voce puerili
cantari, hoc est, à pueris: *Benedicamus
Domino*; quia omnis laus puerilis est, res-
pectu Dei quem laudamus; & quicquid
hic dici potest, minus est laude Dei *Deo
gratias* quasi dicamus: placet, vt pi-
um est in laude Dei superari, Idem *ibidem*.

3 Pietas Ecclesiæ erga Defunctos ea
est, vt peracto officio diuino ad vilitatem
viuorum, suffragetur statim & De-
functis, qui degunt in Purgatorio, eo Ver-
su finali addito: *Fidelium animæ*, &c. cui-
us tamen ritus non meminere antiqui.

4 Qui Versus non dicitur ante, *Pretio-
sa*, ad Primam; quia adhuc non est fini-
tum officium Primæ, cui deinde additur
in eiusdem fine; neque ad Completo-
rium habet in fine locum congruum; non
enim ante Antiphonam Beatæ Virginis,
quæ ad officium viuorum attinet; neque
post eam, quam sequitur Oratio Domi-
nica cum Salutatione Angelica, & Sym-
bolo Apostolorum, quare fortè hinc fa-
ctum est, vt sub noctem dato signo cum
campana fiat commemoratio Defunctorum,
vt aliquo modo suppleatur Comple-
torio, quod noctis initio recitabatur.
Neq; dicitur post aliam Horam, si aliud
sequatur, vt Vel Missa, sicut fit in nocte
Natiu. Domini; & hoc idem legi inter
ordinationes officij editas à S. Bonau.
impressas in libro clericorum familiari
Venet. anno 1561. Vel officium paruum
Beatæ Mariæ, septem Psalmi, Litanie, in
quorum fine dicitur: *Fidelium animæ*, &c.
Vel officium Defunctorum, in quo pro
ijsdem abūdantius oratur. omnino extre-
mum locū habere debet; Nouissima enim
est mors ait Sanctus Paulus 1. Cor. 15.

5 Dicta Oratione Dominica pro fine
Horæ ea ratione, qua diximus supra cap.
1. addimus Versum; *Dominus det nobis
suam pacem*; quem apud aliquos fuisse in
vsu docet Durand. lib. 5. cap. 2. num. 6. se-
quitur autem vna ex Antiphonis B. V.
quas non legi apud antiquos. Habentur
in Breuiario *Ven. edito 1521.* vbi dicun-
tur statuta à Clem. VI. Anno 1350. me-
minitque Turrecem. in *Regula S. Be-
ned. ad Completorium.* De ijs tamen di-
stinctè meminit Io. Parmensis in Episto-
la data ad Fratres suos minores Anno
1249. quam recitat Lucas Vuandinus
eodem anno in *Anal. Min. num. 2.* vbi
easdem quatuor, quibus nos vtimur, soli-
tas cantari post Completorium indicat
à Franciscanis, quorum opera paucis an-
te annis Breuiaria, vt dictum est supra,
fuerant reformata, & Romæ recepta, sub
Gregor. IX. & Innoc. IV. vt egregiè pro-
bat idem Lucas anno 1244.

6 *Alma Redemptoris*, ab Hermanno
Contracto fuit composita, ex Benzon. in
Magn. lib. 1. c. 19. obiit ille Anno 1054.
ex Vion in *Ligno vite libro 5.* Versiculi
varijante, & post Natiuitatem vna cum
varijs Orationibus manifestam causam
habent. cum enim primæ Vesperæ sint
initium Festi Natiuitatis Domini, ideo
ab iisdem dicitur. Vers. *Post partum*; si-
cut etiam in Hymnis: *Qui natus es de
Virgine.*

7 Dicitur hæc Antiphona vsque ad
Purificationem inclusuè, ita, vt si Purifi-
catio, quoad officium, transferatur, Anti-
phona hæc quoque non dimittatur, nisi
in fine illius officij; immo vero, si Purifi-
catio alicubi Octauā habeat, adhuc Anti-
phona hæc dicenda erit vsque ad Com-
pletorium diei Octauæ Exclusiuè; seu vs-
que ad finem Octauæ: si fortè contingat
finiri ad Nonam pridie serie quartæ Ci-
nerum quia tora Octaua pro die vno re-
putatur, ex Radulph. supra citato de O-
ctauis. Et ita decreuit Sacra Rituum
Congregatio in *Officijs auctoritate ipsius
editis Romæ Anno 1606. ad usum Patrum
Discalceatorum Carmelitarum.*

Et licet vsque ad Purificationem tam
in

in suffragijs communibus, quàm in Antiphona finali Officij dicantur ijdem Versus, & eadem Oratio, nihil tamen refert: quia non intra Horas fit repetitio, quæ regulariter prohibetur: sed post Horas fit repetitio: quod eadem de causa accidit toto die Circumcisionis Domini, quoad orationem *Deus qui salutis, &c.*

8 Quòd si diuidantur Vesperæ Purificationis à Completorio eiusdem, adhuc dicenda est, post Vesperas, *Alma Redemptoris*, quæ pertinet ad partum Virginis. Rubrica enim iubet mutari Antiphonã in fine Completorii; tum vt sequens Antiphona post Purificationis officium, quod terminatur in Oratione Completorii, habeat locum; tum vt in Completorio solemnitus dicatur, in quo reliquæ inchoari solemniter solent, non autem in Laudibus diei sequentis. Atque hic fuit sensus eorum, me præfente, qui Breuiarium recognouerunt auctoritate Clem. VIII. & verbum in Rubrica (exclusiue) non attinet, nisi ad Fertam quintam in Cæna Domini, cui proximè adhæret, qua de re dubitauerunt non pauci. In recognitione Urbana Breuiarij additum est Rubricæ de, *Aue Regina*; verbum: *inclusiue*: ex Decr. Sac. Rituum Congr. 27. Iulij 1624.

9 *Aue Regina Calorum*, habet innominatum auctorem. Versus eidem additus: *Dignare me, &c.* est S. Ephrem, teste S. Hieronymo citato à Cornelio Schultingio Tomo 4. part. 3. de *peculiaribus Missa*.

10 *Regina Cæli letare*, ab Angelis inuenta, & edita, ex antiqua traditione, vt scribit Sigonius lib. 2. *Italici Regni*, & ab eo Canisius *vt. libro de B. Virg. c. 22.* cui addidit vltimum versum; *Ora pro nobis Deum*: S. Gregorius Papa, quando tempore Paschali pestis inguinaria deuastrabat Romam, vt in eius vita narratur, & à Durando lib. 6. cap. 89.

11 *Salve Regina*, vel habet auctorem Petrum Compostellanum, ex Dur. lib. 4. cap. 22. vel Hermanum Contractum, ex Tritemio lib. 2. de *Viris Illustribus Benedictic. c. 84. Ann. 1040.* Certè canticum hoc fuit statim receptum, & in diuinis officijs D. Barth. Gauant. Tom. II.

cantatum, ex Benzonio in *Magnificat. lib. 1. c. 18.* S. Bernardus pijs Commentarijs hanc Antiphonam illustrauit, quæ habentur in *Operum eius Tomo 2.* & eandem auxit vltimis ijs verbis; *O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria*, vt habetur in lib. 12. *Chronic. de Vrbe Spirensi.*

12 Greg. IX. decreuit prædictam Antiphonam recitari in Matutinis, & Vesperis, Anno Domini 1239. Bzouius eodem Anno, non eam tamen legi in Breuiarijs antiquis, sed in Breuiario Cardin. S. Crucis edito sub Paulo Tertio. lege Nauarrum de *Orat. cap. 19. n. 184.* vbi eam dicit cantatam ab Angelis in Sabbatis in Roncaualle; & appellari Canticum nauticum, quia nauæ eam frequenter habent in ore naufragantes.

13 Extra Chorum prædictæ Antiphonæ dicuntur tantum in fine Completorii, & Matutini, post Laudes, si tunc terminatur officium. quando vero separatur Matutinum à Laudibus, non dicuntur. possunt tamen semper dici post quamcumque Horam, ex deuotione. Conuenit autem, vt ex septem Horis prior in ordine, hoc est, Matutinum cum Laudibus; & vltima, quæ est Completorium, concludantur sub inuocatione B. Virg. & solemnitus vltima, qua completur totum diei officium si alia sequitur Hora, dicunt post vltimam Horam, non ratione Horæ, sed ratione Matutini, & Laudum.

14 Dicuntur semper post quamcumque Horam, quando à Choro discedendum est, etiam post Horam officij parui B. V. vt recessuri saluent prius Beatam Virginem, quam initio cuiusque Horæ salutauerunt cum Angelica Salutatione; vice cuius in fine officij dicuntur hæ Antiphonæ, post Orationem Dominicam.

15 Numquam verò dicuntur post aliquam Horam, quando subsequitur cum officio diei officium Defunctorum, etiã ex deuotione recitandum; quia tunc non essent Antiphonæ finalis officij, sequente alio officio; neq; quando subsequuntur Psalmi Penitentiales, quorum finis proprius habetur alius ab his Antiphonis. eodẽ modo, quando solè Litaniæ sub-

sequantur. Dixit ex deuotione recitandum quia hoc significant ea verba: *præterquam post Completorium, etiamsi prædicta sequantur*. ergo possunt sequi, etiam ex deuotione; nedum in ratione officij; quod vel sequitur Vesperas, vel Laudes, non autem Completorium. Neque item dicuntur, quando subsequitur Missa; quia continuatur officium diuinum, qualis est Missa, neque per Antiphonas prædictas facienda est interruptio, seu diuisio, Oratio verò mentalis post Horas non tollit has Antiphonas finales, sed debent dici, licet à Choro non discedatur. Si tamen Missa longiori mora differatur, eo casu erunt dicendæ, ac si discedendum esset à Choro. nam in Rub. 36. num. 3. habes hæc verba: *quando post aliquam Horam immediate* (nota aduerbium) *subsequitur Missa.*

16 Sed queritur: An finita deinde Missa, & nulla alia sequente Hora dicendæ sint? Respondeo, ex modo loquendi Rubricæ de his Antiphon. num. 3. colligi posse videtur, eas omittendas esse. nam de Completorio in Rubrica dicitur, quod in eo semper hæc dicantur, etiam si prædicta subsequantur: de alijs Horis dicitur, quod si post Laudes alia subsequatur Hora, in fine vltimæ Horæ dicendæ sunt Antiphonæ. ergo, cum ibidem dicatur, *numquam dici*, absolutè prohibentur dici; tū in fine Horæ, si prædicta subsequantur: tum in fine prædictorum, & Missæ, quæ subsequuntur post Horam. Confirmatur ex praxi, quæ habet, vt non dicantur hæc Antiphonæ post Missam Sabbati Sancti neque post officium Defunctorum, quod coniungitur officio diei; ergo neque aliàs post Missam erunt dicendæ. Proprius etiam modus finiendi Missam videtur excludere has Antiphonas. Vnde, & Carmelitæ ex instituto Regulæ easdem recitant ante vltimum Euangelium, quod debet esse Missæ terminus, & finis. Neque dicas cum quibusdam, Rubricam loqui de horis minoribus, Prima, Tertia,

Sexta, Nona, ita vt post Vesperas Defunctorum adiunctas Vesperis diei, debeant Antiphonæ prædictæ recitari: quia hæc vox, *Hora*, nisi aliud addatur ad distinctionem, significat etiam Marutinum, & Vesperas, vt patet in Rubricis Tit. 20. n. 1. Tit. 21. num. 1. Tit. 22. num. 1. & Tit. 32. n. 1. Quare post Missam, si discedendum sit à Choro, non sunt eæ recitandæ; si fiat, potest esse laudabilis consuetudo, nec improbanda, quæ cedit in laudem B. Virginis Mariæ.

17 Dicuntur autem flexis genibus, præterquam in diebus Dominicis, à primis Vesperis Sabbati, ex Concilio Niceno can. 20. vel 29. apud Turrianum: & Synodo Turonensi sub Carolo Magno c. 37. ob Dominicam Resurrectionem. Qui ritus ante ferè deperditus à Clemente VIII. fuit Ecclesiæ restitutus. Et à primis quidem Vesperis genuflexiones omitti, tradit Amalar. lib. 4. c. 7. & Concil. Constantinop. 6. can. 90.

18 Toto item tempore Paschali non genuflectimus, ex Ambros. sermone 61. de Pentecoste, Hieronymo in Dialog. aduers. Luciferianos. lege Turrecrem. in c. quoniam de consecrat. distinct. 3. At Hebdomadarius semper stat ad orationem, recitandam post prædictas Antiphonas, ex Amal. lib. 4. c. 4. & 7. vbi loquitur de Oratione, quæ est finis officij, eademque de causa standum quoq; erit (aliàs enim genuflectit rursus Hebdomadarius) ad Orationem Dominicam, Salutationem Angel, & Symbolum Apost. quæ dicuntur post Antiphonam finalem in Completorio. Verum, sicut hic ritus standi incipit à primis Vesperis Dominicæ, non à media nocte: ita desinit in occasu solis eiusdem Dominicæ, more Indulgentiarum: & post occasum solis non est amplius standum in oratione. quod innocent, qui Vesperis recitant officium Feriæ 2. post Salutationis Angelicæ signum, datum sub noctem. Et hic esto finis Sectionis Quintæ.

SECTIO SEXTA.

De Proprio de Tempore.

EXPOSCIT Ordo Breuiarij, vt explicatis Rubricis generalibus, accedamus ad Rubricas speciales, & partes eiusdem Breuiarij; & cum de Psalterio (quod aliàs erat in centro Breuiarij; nunc in capite) dixerimus satis, cum de Psalmis enarraremus, Sectione præcedenti cap. 8. reliquum est, vt Proprium de tempore, quod Psalterium sequitur, examinemus, digniora tantum relaturi.

SECTIONIS SEXTÆ CAPITA XXI.

- 1 De Aduentu.
- 2 De Antiphonis maioribus Aduentus.
- 3 De Dominica Quarta Aduentus.
- 4 De Vigilia Natiuit. Domini.
- 5 De Natali Domini.
- 6 De Festis infra Octauam Natiuitatis Domini.
- 7 De Epiphania Domini.
- 8 De Dominicis post Octauam Epiphania.
- 9 De Septuagesima, & Dominicis sequentibus.
- 10 De Feria quarta Cinerum.
- 11 De Dominicis Quadragesima.
- 12 De Dominica Passionis.
- 13 De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore.
- 14 De Paschate, & eiusdem Octaua.
- 15 De Tempore Paschali.
- 16 De Litanijs maioribus, & minoribus.
- 17 De Festo Ascensionis Domini.
- 18 De Pentecoste.
- 19 De Dominica Trinitatis.
- 20 De Festo Corporis Christi.
- 21 De Dominicis post Pentecostem.

De Aduentu. Cap. I.

1 **D**E Hymnis, & Lectionibus egimus superiori Sectione cap. 6. & 12. omittimus Suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum implorare videamur eorum opem. quos ipse Christus

suo aduentu sanctitate donauit. Neque sit commemoratio Crucis, ne videatur passus, antequam natus; neque item de Pace, quæ ante Natiuitatem eiusdem nõ fuit; sed eo nato ab Angelis data est hominibus bonæ voluntatis. Azor. lib. 10. par. 1. cap. 16. Aduentu Principis cedunt alij, ait Duran. lib. 6. cap. 2. quod supra retulimus.

2 Responsorium primum est in Breuiatio vnicum, quia tres versus habet; & Amalar. de Ord. Antiph. cap. 8. meminit Auctor illius fuit Monachus S. Grego. ex Duran. lib. 6. cap. 3. Tres autem versus ex eodem Dur. dicuntur nomine trium ordinum Sanctorum, qui ante legem, in lege, post legem Saluatorem exoptarunt: quibus additur, Gloria Patri, in laudem S. Trinitatis, quæ tandem misit eum in terras. Repetitur demum à capite Responsorium quia, vt inquit Gemma lib. 3. c. 1. iterum Aduentus Domini à fidelibus expectatur. Repetitio sit à remotiori, deinde à minus remoto; & demum à propinquiori: quia Patres primi temporis remotiores fuerunt ab Aduentu Christi quam recentiores, Mich. Timoth. in Spec. ordinan. tract. 6. part. 5. cap. 4.

3 Reliquorum Responsoriorum dicitur auctor S. Gregorius, & mentio est eorumdem, sed ordine paulum diuerso, apud Amalat. loco citato cetera cum eodem Amal. concordant, præter Lectiones.

4 In Dominica tertia mutatur Invitatorium, quod concordant cum Capitulo

Vesperarum, & Laudum, ad excitandos animos erga Christum venientem, & congruentius nunc mutatur in Dominica tertia, quam in Feria 4. quatuor temporum, vt ante Pium Quintum fiebat.

5 S. Hilar. in libro officiorum citatus à Bernone de quibusdam ad Missam spect. c.4. notat, in tribus Dominicis Aduentus significari Trinum Christi aduentum ad ficulneam instructuosam, venit enim ante legem per naturalem hominis intellectum, venit sub lege, cum ipsa lege, venit vltimò per gratiam. Hæc ille.

6 De quatuor temporibus Aduentus, sicut etiam de alijs in Vere, Æstate, & Autumno, satis, superque diximus priore Tomo. Officium est feriale cum Precibus, exceptis Temporibus Pentecostes; & appellatæ sunt Feriæ maiores in recognitione Breuiarij, vt diximus Sectione tertia c.6.n.2. pag.23.

De Antiphonis maioribus Aduentus. Cap. II.

Antiphonæ maiores in aduentu dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Natiuitatem Domini recitantur. incipientes ab, O, quæ maiores alijs sunt, quia duplicantur. De his quærentur quatuor: &

1 Primò: Cur ad Magnificat recitantur? nam ad Laudes congruentius videbantur recitari posse, ad Canticum Zachariæ, quod fuit cantatum de Aduentu Messia Respondet tamen Amalar. de Ord. Antiphon. cap. 13. eas spectare magis ad Beatam Virginem, quàm ad Zachariam. addit Duran. lib. 6. cap. 11. quin Christus expectabatur ad Vesperam mundi, ideo dicuntur in Vesperis, ad Magnificat.

2 Cur duplicantur? ad explicanda iterata suspiria Sanctorum Patrum, Dur. loco citato.

3 Cur septem? Ad litteram, vt per Octauam ante Natiuitatem Domini accedamur erga Christum venturum, admirantes potiùs, quàm vocâtes Saluatorem,

qui iam venit. nam illud, O, admirantis est magis, quam vocantis, ex Amalar. loco citat. Mysticè quoque septenarius numerus significat in Christo septiformem Spiritus sancti gratiam, & septem humani generis miseras, quas ex Antiphonis haustas recenset Duran. loco cit. quarum causa, inquit, egeamus Doctor contra ignorantiam, Redemptore à penis æternis, Liberatore à seruitute diaboli, Eductore à consuetudine peccati, Illuminatore tenebrarum nostrarum, Saluatore ad reducendos exules in patriam, tum Gentes, vt in sexta Antiphona, tum Iudæos, vt in septima.

4 Quis ordo inter easdem? Amalar. loco citato eas enumerat iuxta Antiphonarium Matense, & innuit, ordine diuerso à Romanis recitari. Ordo noster est apud Gemmam lib. 3. cap. 5. & ab eodem auctore sic explicatur; vt in prima Antiphona dicatur Christus, Sapientia, qui venit in spiritu sapientiæ. In secunda, Adonai, quod nomen Moyfi indicauit Deus, qui legem dedit; & venit nos redimere per spiritum intellectus. In tertia, Radix Iesse in signum populorum, hoc est, in signum Crucis, & liberare nos venit in spiritu consilij. In quarta, Clavis David, qui cælum iustis aperit, & infernum claudit in spiritu fortitudinis. In quinta, Oriens, qui nos illuminat spiritu scientiæ. In sexta, Rex gentium, & lapis angularis qui saluat omnes per spiritum pietatis. In septima, Emmanuel, qui venit non sine spiritu timoris, dans cunctis charismata amoris. Hæc ille salsus. Est igitur hic numerus septenarius ex Isa. 11. desumptus.

5 Præcedunt has Antiphonas aliæ ad Laudes, quasi præparatoriæ ad maiores, de quibus Amalar. lib. 4. cap. 30. vt renouemur, ait, paulo ante Natiuitatem. Habebantur de his in Breuiarijs antiquioribus quædam Tabulæ Parisienses, cum hac Rubrica; vt scilicet, si Festum occurreret; completis omnibus de Festo, rursus dicerentur Laudes cum his Antiphonis, & Psalmis ferjalibus, quæ Tabulæ à Pio Quinto mutatæ sunt in Ru-

Rubricam commodiorem, qua quinque Ferie complentur, & quæ in die S. Thomæ occurrunt, in Sabbato collocantur.

6 Tres aliæ Antiphonæ sunt priuilegiatæ in his diebus. Prima est, *Expectetur*, quæ semper in Sabbato dicenda est quarto loco (quod & antiqui obseruauerunt) vt conuincitur Cantico Sabbatino, de quo sumpta est, & bene quadrat Aduentui Domini. Altera est, *Nolite timere*, quæ die 21. Mensis Decembris semper est ponenda, siue sit Festum Sancti Thomæ, siue Dominica; ne enunciatur falsum extra quintum diem ante Natiuitatem. Hæc ante Pium V. dicebatur ter cum. *Gloria Patri*, ex instituto Fratrum Minorum, non Romano; & ideò ritus ille fuit abrogatus. Tertia est, *Ecce completa sunt*; quæ ultimo die dicitur ante Vigiliam Natiuit. ex Tabulis Parisiensibus, Radulpho antiquioribus, quas ille citat, & excludit, *propof. 16.* Congruit autem diei, vt ex verbis eiusdem Antiphonæ constat.

7 Concessit Hispanis Gregor. XIII. vt anticipent prædictas Antiphonas in die 16. Decembris, qua die 17. celebrant Festum Expectationis parris Beatæ Virg. At, quid, quando dies 16. est Dominica? eo anno omittuntur Antiphonæ Ferie 2. ea ratione, quæ in vniuersali Ecclesia omittuntur Antiphonæ illius Ferie, in qua occurrit Festum S. Thomæ, quando Vigilia Natiuitatis occurrit in Dominica, cuius Antiphonæ dicuntur in Sabbato.

8 Et quando alicubi contingit reponi has Antiphonas in Feria diuersa ab ea, cui sunt assignatæ, Antiphona 4. ea erit, quæ conformis est Cantico recitando, sicuti præscribitur de Antiphona: *Expectetur*: reservata Sabbato.

De Dominica quarta Aduentus.

Cap. III.

1 Contingit non legi in officio, Dominica 4. Euangelium, quod ideo saltem in præcedenti Sabbato legitur: puta, quando in hac Dominica occurrit Vi-

gilia Natiuitatis, & eo anno omittuntur Antiphonæ ad Laudes, quæ occurrunt in die Sancti Thomæ, vt in Sabbato quatuor Temporum ponantur Antiphonæ Dominicæ quartæ, quæ omitti non debent. quod affirmat Microl. *cap. 33.* & approbat indagator Romanorum Rituū Radulphus *propof. 16.* qui appellat ibidem supercrefcentia ea, quæ habentur in Breuiario post Dominicā 4. quia in breuiori tempore Aduentus omittuntur.

2 Et licet in prædicto casu Antiphona quarta Dominicæ omittatur, cuius loco dicitur Antiphona: *Expectetur*: eadem tamen quarto loco resumitur in Vigilia Natiuitatis, ne officium huius Dominicæ vlllo modo pereat.

De Vigilia Natiuitatis Domini.

Cap. IV.

1 SI Vigilia venerit in Sabbato vice Psalms, *Iubilare*, in Nocturno, dicitur Psalmus, *Bonum est*; ne ille bis dicatur, ad Matutinum, & Laudes; & neque hic omittatur in officio.

2 Antiphonæ ad Laudes: *Iudæa, & Ierusalem, &c.* habentur apud Rupert. *lib. 3. cap. 12.*

3 Ritus officij à Laudibus est Duplex, non ante annum 1521. in Breuiar. impressis, at erat etiam in antiquis M.S. duplex; & cum Vigilia sit illius Festi, quod est initium salutis nostræ, iure merito, cū exultatione est celebranda. Est igitur officium partim feriale, quia Vigilia est; partim festiuum, iuxta illud; *Leuate capita vestra, &c.* & vt officium Prima sit solemne, in quo est annuncianda Natiuitas Saluatoris cum solemni Lectione Martyrologij.

4 Legitur Martyrologium cum maiori, quàm aliàs, solemnitate; qua in re quifque abundat in ritu suo: illud est commune ferè omnibus, vt genua flectamus excepto lectore, ad ea verba: *In Bethleem Iudæ, &c.* vsque ad ea: *secundum carnem*; ea ratione, qua ad Missam genuflectimus in Symbolo ad ea: *Et incarnatus est*; & in vltimo Euangelio ad ea: *Verbum caro factum*

factum est. Humiliato namque Deo, & nos usque ad terram profundius solito humiliari decet. quod & additum est in postrema Martyrologij recognitione.

§ Ad Nonam inclusivè desinit Aduentus, & cessat Vers. *Angelus Domini, &c.*

De Natali Domini. Cap. V.

1 **L**ectiones Isaie hac nocte leguntur sine titulo; ea fortè ratione, qua Hugo docet *lib. 2. cap. 3.* Capitula legi sine titulo, quando scitur Auctor; & Isaías in toto Aduentu lectus est, ita ut pateat eius nomen. Dicerem cum P. Ruiz, iam non per Prophetas, sed in Filio Deum loqui.

2 Responsoría videntur vagari; sed ait Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 15.* quem sequitur Gemma *lib. 3. cap. 9.* esse Xenia, quæ deferuntur partim Puero nato, partim Deiparæ. In primo verò Responserio additur, *Gloria Patri*, in gratiarum actionem de tanto beneficio, Gemma *cap. 7.*

3 In tertio Nocturno multiplicatur, *Alleluia*, ad Antiphonas; quia, ut aliàs diximus, tertium Nocturnum significat tempus gratiæ post legem; in quo significari debet lætitiæ per Christum natum nobis communicata, Amalar. *lib. 4. cap. 31.*

4 Diuiditur Matutinum à Laudibus, & inter vtrumque cantatur Missa, ex Micr. *cap. 34.* & Gemma *lib. 3. cap. 10. lib. 4. cap. 117.* qui ritus videretur habuisse ortum post Ordin. Rom. in quo prima Missa celebratur, expletis Vigilijs, idest, Nocturnis, & Matutinis, idest, Laudibus (hoc enim nomine vocabatur Laudes) nisi dicamus fuisse peculiarem hunc ritum Cappellæ Pontificiæ, quæ eadem nocte tres Ecclesias, S. Mariæ Maioris, S. Anastasiæ, & S. Petri visitabat, & Missas solemnes celebrabat. quidquid sit, cum Laudes pertineant ad diem potiùs, quàm ad noctem, & prima Missa sit noctis, non diei, congruè præscriptum est, ut ea canteretur ante Laudes, & post Hymnum, *Te Deum*, Gemma *d. cap. 117.* Dixi; Canteretur, contra eos, qui volunt posse dici Missam pri-

mam separatim ab officio, & alijs Missis, de nocte, in Oratorijs, & locis priuatis ex quadam deuotione, quæ mihi non probatur, cum ea dicatur in ordine ad Officium noctis inter Matutinum, & laudes cantandas. Vide in 1. Tom. quæ diximus de tribus Missis *par. 4. tit. 3. num. 3. 4. 6.*

§ Laudes sequuntur Missam primam de aeterna generatione, quæ prius extitit ante omnem creaturam, quæ Deum laudare potuerit, Duran. *lib. 6. cap. 13.* & in prima Antiphona quasi choream ducimus, ijs verbis: *Quem vidistis Pastores, &c.* Duran. *ibidem*, quam Antiphonam non videtur nouisse Amalarius, qui *de Ord. Antiph. cap. 15.* incipit ab ea, *Genuit puerpera Regem.*

6 Prima summo mane dicta, cantatur altera Missa. Antiquiores aliqui ante Primam immèdiatè post Laudes cantabant secundam Missam, ex Gemma *lib. 3. cap. 11.* at S. Antoninus *3. par. Summ. tit. 13. cap. 6. §. 4.* cum Palud. *in 4. dist. 13. quest. 2. art. 2. concl. 2.* refert de generali consuetudine, Missam secundam ante Primam Horam Canonicam celebrari solitam; nisi eos explicemus cum Francol. *de temp. hor. can. 1. par. cap. 16. num. 6.* non loqui de ritu Ecclesiarum Urbis. Addit ibidem Francol. ideo Primam ante horam consuetam speciali lege recitari, ut Missa secunda in Aurora cantari queat. Neque enim debet vnumquam Missa cantari sine præparatione Chori ad illam per aliquam Horam Canonicam, ut *ibidem* auctor idem fuse probat, & exemplis confirmat. Neque dicas, sufficere Laudes ante Missam secundam; rùm quia non debent diuidi à Nocturnis, nisi quantum Missa prima occupat temporis; quod intercedit, cum sint vnica Hora, ut notat Nauar. *de Orat. cap. 3. num. 18.* rùm quia à Laudibus ad auroram, in qua secunda Missa cantatur, multum adhuc superest temporis, ut nequeat congruenter sequi secunda Missa. Post Tertiam Horam Missa tertia conuenit cantari, ut in Festis. Nihil est præterea in officio notandum, nisi quòd Antiphonæ in secundis Vesperis, *Tecum principium*, sunt priuilegia-

ca, vt numquam omittantur infra Octauam; & de his est mentio apud Amalar. *de Ordin. Antiphon. cap. 16.* Vt nimirum fiat de Octaua Natiu. præter morè aliarum Octauarum de Sanctis, & non per solam commemorationem de eadem; & eo magis, quia intra eandem Octauam admittuntur quotidie Festa SS. quæ ab Octauis Epiphaniæ, Pascatis, Pentecostis, & Corporis Christi vel omninò excluduntur, vel parè in ijs admittuntur.

De Festis infra Octauam Natiuitatis Domini. Cap. VI.

1 Cuius classis erit S. Stephani Festum? Andreas Castaldus in *Ceremon. Cler. Reg. lib. 3. cap. 5. num. 1.* innuit esse primæ classis, Mihi placet, vt dicatur secundæ Classis; tum quia sequens Festum S. Ioan. non est, nisi secundæ classis, vt aliorum Apostolorum; tum quia Stephanus, & Laurentius in martyrio, officio, Octaua, sepulchro sunt pares; concordant in tertia Antiphona ad Laudes, & in Oratione duplici, altera in Festo, altera in die Octaua, ex quibus sequitur, quòd hæc Sanctorum Festa cederent occurrenti Festo primæ Classis. Habent priuilegium non commune alijs Festis 2. Classis, quod de die infra Octauam eorum fit commemoratio in Festis eorumdem, vt habetur in Breuiario.

2 Antiphonæ Festi huius, & duorum sequentium sunt Gallicæ, ex Radulph. *propof. 12.* & Lectiones primi Nocturni de Sancto Stephano habentur etiam in Ord. Romano. Reliquum officium tribuitur Alcuino ab Auctore Ligni Vitæ *lib. 5.* & à Schultingio. officium S. Ioan. à S. Gregorio compositum asserit Schultingius. Duplicia sunt hæc duo Festa, apud Dur. *lib. 7.* Orationes Missarum habentur in Sacrament. Greg. *Introitus &c.* in Antiphonario eiusdem: vbi & Festi sequentis Missa.

3 In Festo SS. Innocentium non dicitur, *Te Deum*, quod lætitiā sonat, quia descenderunt in Limbum, ait Microl. *c. 36.* sed non placet, quia Ioan. Baptista item

descendit in Limbum, in cuius tamen Decollatione dicitur, *Te Deum*: potius ob lacrymas Matrum, ait Amalar. *lib. 1. cap. 41.* In Dominica vero, & in die Octaua dicitur; quia in Dominica lætitiā Resurrectionis Domini excellit super omnem lacrymam; & dies Octaua beatitudinem significat, vt alibi diximus.

4 Tertium hoc Festum puto item esse secundæ classis, cui datur Octaua; & de his Octauis Amalar. *lib. 4. cap. 37.* meminit; immò verò in Oct. Innocent. S. August. duos habuit sermones, vt scribit Possidius officium erat Semiduplex. Duran. *suprà* Pius V. decreuit fieri Duplex. Officium à S. Gregorio, ait Schultingius.

5 Quid agendum, quando Festum ex tribus prædictis erit Patronus loci, seu Titulus Ecclesiæ? Respondeo, in secundis Vesperis Natiuitatis, etiam in Ecclesia propria Sancti Stephani, idem fieri, quod in vniuersali Ecclesia; quia in pari prima classe maius est Festum Christi, quàm Stephani, & ideo habet integras Vesperas utrasque.

6 Inter eadem verò Festa seruetur Rubricæ generales, vt Vesperæ primæ, & secundæ sint de digniori Festo, id est, primæ Classis, & Patroni, seu Titularis, cum commemor. minis digni, & item de Octaua Natiuitatis, cuius etiam Antiphonæ ad Vesperas semper recitantur, vt serui cedant Domino medietatem Vesperarum, qui venit Vergente mundi Vespere pro salute nostra. Ad Laudes verò non fit commemoratio de die infra Octauam aliam, excepta Natiuitatis Octaua, de qua fit semper commemoratio, vt in Rubr. generalibus, & nos *suprà, Sect. 3.*

7 Si Titulus Ecclesiæ (non Altaris maioris) fuerit Innocentium, erit consequenter primæ Classis, & eo casu non negarem posse dici, *Te Deum*, in officio, & concederem rubeum colorem cum suis consequentijs in Missa: quia, si hæc conceduntur ratione Dominicæ, in qua non est dolendum; cur dolemus in Festo Titularis Ecclesiæ solemnè? eo prorsus modo, quo cõceditur in Missa, *Credo*, S. Ioan. ni Baptistæ, si in Dominica venerit, & quan-

quando celebratur in propria Ecclesia: quod idem dicitur in Festo S. Laurentij; ergo æqualia sunt, fieri Festum in Dominica, & fieri in propria Ecclesia.

8 Hymni Innocentum de nouo fuerunt additi, licet eorum auctor sit antiquus. Vide tit. de Hymnis, pagina 56.

9 Quæ diximus de prædictis, quando sunt Titulares Ecclesiarum, valent etiã de sequentibus Festis, S. Thomæ Cantuar. & S. Siluestri: quibus tamen hodie negatur Octaua, In secundis Vesp. S. Siluestri Antiphonæ, *Tecum principium*, non habent amplius locum, terminatæ in primis Vesperis eiusdem. ergo sumendæ erunt de communi Confess. Pont. & fit commemoratio Circumcisionis.

10 De Dominica infra Oct. Natiuitatis Rubrica clara est. quod si tota Octaua, vt in quibusdam Ecclesijs vidi, impedita sit Festis Duplicibus, de eadem fiat commemoratio, eo prorsus die, quo vniuersalis Ecclesia facit de eadem Dominica officium, vel commemorationem. Officium verò Dominicæ, si ea occurrat in Festo S. Siluestri, non deperit, quia Lect. primi, & secundi nocturni in præcedenti Sabbato leguntur. Vide cultum Dominicæ diei, qui non perit.

11 Occurrit in Vrbe N. Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis in Festo SS. Innocentium: quæsitum est à me, qualiter officij recitandum erit? Respondi; ex vi Rubricarum, in primis Vesperis post Antiphonas, & Psalmos de Natiuitate, Capitulum cum reliquis dici debere de Dedicazione, & cum commemoratione S. Io. cuius Festum est duplex 2. classis, & Natiuitatis Domini, quæ numquam omittitur. de S. Stephano nihil, quia de die infra Octauam nihil fit in Festo primæ classis. In Laudibus, & Missa de Dedicazione fit tantum commemoratio de Natiuitate. In secundis Vesperis Antiphonæ, & Psalmi de Natiuitate, Capitulum, Hymnus, &c. de Dedicazione; commemoratio de sequenti Festo S. Thomæ vel Dominica, & de Natiuitate; non de diebus infra Octauas SS. Stephani, & Io. ex Rubr. de Commemorationibus num. 4. in fine. Non

fit Octaua de Dedicazione, quia prohibita est in postrema recognitione Breuiarij. Festum Innocentum regulariter celebrandum erit in die octaua eorundem; & quia de iisdem non fit eo casu octaua, poterit dici, *Te Deum*, cum consequentibus, vnã cum Ecclesia vniuersali: & interim nulla fiet de ijs commemoratio infra octauam Natiuitatis; quia nondum celebratum fuit festum. Sed eo anno, quo Festum hoc occurrit in Feria V. celebrabitur in Sabbato sequenti, quod eo casu erit dies infra Octauam Natiuitatis; intra quam fit de duplici, & præsertim secundæ classis, etiam translato. eo autem anno, quo occurrit in Sabbato, tunc celebrabitur in Feria secunda sequenti; quia de duobus Festis translatis, Innocentum, & Sancti Thomæ, de digniori prius est recitandum officium; & Festum Sancti Thomæ celebrabitur prima die non impedita post Octauam Epiphaniæ, ex vulgatis Rubricis.

12 Circumcisionis Festum de Christo recens est, vt alibi docuimus, tomo primo. Antiphonæ probant esse de B. Virg. Festum, *O admirabile commercium*; quas commemorat. Amalar. lib. 4. cap. 32. Oratio confirmat, *Deus, qui salutis æternæ*: de qua Microl. loco citato. officium enim Missæ, licet habeatur in Antiphonario Gregor. est tamen posterius S. Gregorio, vt *ibidem* Pamelius probat. In secundis Vesperis non fit commemoratio de diebus infra Octauas SS. Ioannis, & Innocentum, quia de his non fit officium die sequenti, vt dicitur in Rubr. de Commemorat. 9. num. 6.

13 In secundis etiam Vesperis Octauæ S. Ioannis cõcurrentibus cum primis Vesperis Oct. Innocentum, fit tantum commemoratio de Innocentibus, vt integræ Vesperæ sint de digniori, ex Rubric. de Concurrentia officij 11. num. 2.

14 Erant hæ tres octauæ Semidupl. in Breu. 1550. edito: Dupl. à Pio V. qui addidit omnes Lectiones. Oratio Sancti Stephani est Ambrosiana.

De Epiphania Domini. Cap. VII.

1 **V**igilia Epiphanię habet officium Semiduplex, quod nuper expressum est in Breuiario, licet exclusio Precũ ad Primam erat sufficiens indicium ritus Semiduplex: si occurrat in hac Vigilia Festum Duplex, fit de Vigilia commemoratio tantum, cum 9. lect. de Homilia Vigilę: quia duplici officio occurrenti eodem die cedit Semiduplex. De Duplici translato non fit in ea, quia est officium 9.lectionum, cui etiam Dominica cedit, si occurrat in ea Festum Semiduplex, transfertur hoc post Octauam Epiphanię, eadem de causa; & quia est longę superior, quam Feria 6. post Oct. Ascensionis; quippę quę habet Euangelium proprium, æquiparatur in multis Vigilę Natiu. Domini, vt in Rubr. de Vigilis num. 2. & 5. quod si fuit concessum Hispanis à Greg. XIII. posse in hac Vigilia fieri officium de S. Thom. Cantuar. ob Festum translationis Sancti Iacobi, est singulare priuilegium, non lex.

2 Antiphonę; *Ante luciferum genitus*; habentur apud Amalar. de ord. Antiph. cap. 23. Quarta Antiphona: *Maria, & flumina, &c.* non visa est aliquibus ad rem præsentem: sed meminerit duorum miraculorum in aquis Baptismi Christi, & in Cana ad nuptias, de quibus in Hym. no, & in Antiphona ad, *Magnificat.*

3 Matutinum incipitur ex abrupto ab Antiphona, & Psalmo; quia, visa stella, statim venerunt Magi, nullo nuncio, non loquente. Durand. lib. 6. cap. 16. omititur etiam Inuitatorium, ad detestandam fraudulentam Herodis inuitationem ad Christum adorandum, Alcuin. in Epiph. tum etiam, quia Psalmus, *Venite*, dicens est in tertio Nocturno: Hymnus etiam non cantatur primo die, quia perfectorum est cantare Hymnos: conuersio verò Gentium in solis Magis perfecta non erat. Durand. *ibidem.*

4 Infra Octauam verò dicitur Inuitatorium nomine Magorum alios inuitantium ad adorandum Christum, Durand. *ibidem.*

5 Psalmi apud Alcuinum habentur, excepto, quod Psal. *Deus noster refugium, & virtus*; nunc cantatur in primo Nocturno secundum ordinem Psalterij, qui aliàs cantabatur in tertio. Vnde & hodie retinet Antiphonam cum, *Alleluia*, qui est ritus tertij Nocturni, vt diximus in Natiuitate Domini, sup. cap. 5. num. 3. & vsque ad tempora Io. Beletli perseuerauit; sed præposterè, ait Alcuinus. restitutus est igitur Nocturno primo secundum ritum Romanum, teste Durando loco citato. Item Psalmus, *Venite*, qui ex Gemma lib. 3. c. 20. cantabatur in fine secundi Nocturni, nunc in principio tertij dicitur, docente Durando; & cum peculiari Antiphonę repetitione; ad indicandũ, quod in tempore gratiæ per tertium Nocturnum significato, inuitata est Ecclesia de Gentibus per Magos, & stellam; repetita idè Antiphona sæpius, *Venite adoremus*, vt confluant vndique omnes. Cantatur autem hic Psalmus vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor, duobus hinc inde alternatim cantantibus versus, & Choro semper Antiphona repetente.

6 Infra Octauam pro Psalmo *Venite*, alius substituitur, ne idem Psalmus bis dicatur; in Inuitatorio, & in tertio Nocturno. Psalmi desumuntur è Ferijs 2. 3. 4. 5. 6. sed plures è Feria sexta, fortasse, quia in hac eadem Feria Magi adorauerunt Christum, vt innuimus Tomo 1. part. 4. tit. 3. num. 15.

7 Hymnus ad Laudes à Pio V. mutatus; erat enim antiquus ab Hymno Natalis Domini desumptus; *Enixa puerpera Regem, &c.*

8 De Dominica infra Octauam Epiphanię, quando Epiphania occurrit in Dominica, fit in Sabbato præcedenti die Octauam. Sed quæritur, cur in ipsamet die Octaua; quę occurrit in Dominica, non fit de Octaua Epiphanię cum commemoratione Dominicę primę post Epiphaniam? Fieret eam (vt in duplicibus per annum occurrentibus in Dominica) vtrisque satis. Conijcio ego hanc esse causam; scilicet, ne ordine peruerso
vitæ

vita Christi, quæ ab Ecclesia repræsentatur in officio diuino per totum annum, Christus legatur trigésimum annū agens, antequam repræsentetur duodennis, ætatis, inquam, annorum duodecim. nam, si in die Octaua, quæ habet Euangelium de Baptismo Christi, fieret commemoratio de Dominica prima post Epiphaniam, quæ habet Euangelium de Christo duodenne, inter Doctores Dei causam agente; tam in officio, quam in Missa legeretur prius Euangelium de die Octaua, quam de Dominica; quod esset inconueniens, & ordo peruersus. Fiat ergo officium de Dominica in Sabbato, in qua Christus est duodennis; deinde sequenti die fiat de die Octaua, in qua est tricennarius; & ordo seruabitur historicus vite Christi: qui ritus habetur in Breuiario M.S. anni 1300. Perusinae Sacristie.

9 Adhuc quæritur, & casus accidit, si Patronus loci incidat in Sabbatum in quo faciendum est officium de prædicta Dominica prima; An officium Dominicæ anticipandum erit Feria sexta, quod aliqui scripsere? Ego respondi, non esse anticipandum; quia in Sabbato sufficit, fieri commemorationem de Dominica prima cum Homilia pro nona Lectione; argumento à simili, quod, quando Dominica 23. post Pentecost. non habet propriam sedem in Dominica, neque Feriam in tota præcedenti Hebdomada, in qua possit poni offic. Domin. 23. eo casu in officio nouem Lectionum in Sabbato, fit commemoratio de Dominica 23. cum nona Lectione, vt expressè habet Rubricæ de Dominicis num. 4. in fine. ergo & eodem modo satis est, si fiat hoc loco. In secundis autem Vesp. prædicti Patroni concurrentibus cum die Octaua Epiphaniæ, fit commemoratio tantum de die Octaua, vt in Rubr. de Concurr. Offic. num. 2. quæ verò dicimus de Patrono, eadem dicito de Titulari Ecclesia, vel eiusdem Dedicatione, ex Rubr. 11. n. 7.

10 Lectiones Epistolæ primæ ad Corinthios, ex decreto Gelasij, ponuntur in Dominica ipsa prima post Epiph. non in officio Dominicæ, si fiat in Sabbato, quia

initia librorum Scripture, quoad eius fieri potest, magè congruunt diei Dominicæ, quæ est initium Hebdomadæ; & hoc in vsu fuisse, vt à die Natiuitatis legatur Apostolus, tradit Ruper. lib. 4. de diuin. offic. cap. 6.

11 Dies Octaua Epiphaniæ de Baptismo Christi est, Amalar. lib. 4. cap. 34. & antiquum officium de Baptismo erat; nunc autem Euangelium tantum habetur. Semiduplex erat officium in Breuiar. edito Venetis Anno 1521. nunc est Duplex.

12 Quando Epiphania Domini occurrat in Feria tertia, accidit in Sabbato ad Vesperas, quod pro commemoratione Epiphaniæ dicitur Antiphona, *Omnes de Saba venient*: Et in hoc casu mutatur Versus, ne eadem Antiphona cum Versu sit idem. Dicitur autè Versus de Laudibus Epiphaniæ, *Adorate Deum*, &c. si occurrit Feria 2. in primis Vesperis diei Octauæ, pro commemoratione Dominicæ dicitur Antiphona: *Fili*, &c. cum Vers. *Omnes de Saba*.

De Dominicis post Octauam Epiphaniæ. Cap. VIII.

1 **D**ominicæ post Epiphaniam vsque ad Septuagesimam, vel ad summum sex, vel ad minimum vna, esse possunt; & idè positum est officium sex Dominicarum. Quod propior est, vel remotior Septuagesima, quæ à Pascatis mobilitate pendet, eò plures, vel pauciores sunt Dominicæ in hoc tempus. quæ supersunt, transferuntur post 23. Domin. post Pentecostem. qua de re nos egimus supra Sect. 3. cap. 5. pag. 24.

2 De Dominica secunda post Epiphaniam semper fit officium ante Septuagesimam, saltem in Sabbato præcedente eadem Septuagesimam; vel in die prima post Octauam Epiphaniæ, Microl. cap. 41. translato, si opus est, Festo Semiduplici; & hoc duplici de causa. Primo, vt ordine historico seruato de Vita Christi, legatur, post eiusdem Baptismū, primum miraculum in Cana Galileæ factum, antequam quidquam aliud in sequen-

quentibus Dominicis de eo narretur. Secundo, ut officium, & Responsorialia Dominicarum post Epiphaniam semel dicantur suo proprio tempore, nec omitantur omnino. De quibus Responsorijs è Psalmis meminit Amalar. de Ord. Antiph. cap. 27.

3 Dices: in prædicto casu, quodnam Semiduplex erit transferendum, ut eo die fiat de Dominica secunda post Epiphaniam? Respondeo, in Ecclesia vniuersali Festum S. Hylarij: transferendum erit in diem 23. Ianuarij, quidquid alij notant in Calendarijs, S. Hilario parcetes; quia in Rubrica propria dicitur: *Prima die post Octauam*. Videbatur tamen parcendum S. Hilario, qui in primis Vesperis participare solet de proprio die, in quo obiit, magis, quam S. Paulus Eremita, qui obiit infra Oct. Epiphaniæ; sed verba Rubricæ sunt attendenda simpliciter, quæ generatim posita sunt iustioribus de causis, & præsertim ad faciliorem executionem.

4 Quid si Festa omnia per Hebdomadam sint Duplicia? eo casu erit satis commemorationem fieri Dom. 2. in Sabbato, & omituntur Responsorialia de tempore.

5 Si Octaua celebretur in ea Hebdomada? tunc fiat prima die, de Feria, quia dies infra Oct. cedit Semiduplici, ergo & à fortiori etiam huic officio Dom. 2. sed omittendæ tamen erunt Preces cum Suffragijs ratione Octauæ?

6 Epistolæ S. Pauli, quæ non possunt legi in primo Nocturno, seu in feriali officio, infra hoc tempus vsque ad Septuagesimam, eo anno omituntur: quia vnus liber omnium Epistolarum S. Pauli, tanquam vnus auctoris, reputatur; & antiquiores non legebant de Epistolis Pauli, nisi vsque ad eam, quam ille scripsit ad Ephesios, inclusiue.

7 Officium Dominicæ 3. vel 4. vel 5. vel 6. si post Epiphaniam minùs habeat locum, neque item post Pentecostem; de ea, quæ locum vllibi non habet, fiat officium in Sabbato, vel in alia Feria præcedenti, non ad libitum, sed impedito Sab-

bato ob Festum nouem Lectionum; & non trium B. Virginis: vel fiat commemoratio saltem in Sabbato, ne prorsus omittatur, ut in Rubr. de Dominicis numero 5. quæ remittit nos ad formam datam in num. 4. ibidem. Quod si in Feria prædicta fiat de Festo Semiduplici translato, satis erit, quòd in Sabbato fiat commemoratio Dominicæ, ut supra, ne translatum semiduplex sine necessitate adhuc ultra transferatur, ut decretum est in postrema recognitione Urbana Breuiarij; nulla enim est necessitas, quando saltem in Domin. 2. dicta sunt Responsorialia de tempore.

8 Dominicæ sextæ officium cum suo Euangelio est de nouo iure Pij V. in qua antiquiores reperebant officium Dominicæ quintæ post Epiphaniam.

De Septuagesima, & Dominicis sequentibus. Cap. I X.

1 **D**Eponitur in Septuagesima, *Alleluia*, bis eo cantato, & repetito in fine primarum Vesper. Dominicæ, ex Decreto Alex. II. ut ait Microl. cap. 47. & Baron. Ann. 1073. qui ritus in Martyrologio ad Primam pronuntiatur; & deponitur cum reduplicatione ad maiorem significationem, & emphasim.

2 *Alleluia*, significat Christum, sine quo nunc repræsentatur genus humanum, ob peccatum Adæ, de quo fit mentio principalis in Septuagesima, Rupert. lib. 4. cap. 5.

3 Pro, *Alleluia*, dicimus humiliori Latina lingua, *Laus tibi Domine*, &c. ex Alcuino; quia tempori congruit humilitas ob memoriã in peccati originalis. à Musicis pro, *Alleluia*, dicitur. *In æternum*, Io. Belet. de diuin. offic. cap. 79. sed à recitantis officium omittitur, *Alleluia*, in Antiphonis, vbi est, & eius loco nihil dicitur.

4 Inuitatorium, *Præoccupemus*: anticipatur in Septuagesima à Pio V. cum sit eiusdem rationis cum sequentibus Dominicis.

5 Lectiones de Genesi, ex decreto Gelasij,

lasi, & Ord. Romano. Responsorialia de eadem Genesi recitari iussit Alexand. II. ex Microl. loco citato, amotis alijs, quæ dicebantur cum *Allel.* cum non deceat (inquit Leo IX. de consecr. dist. 1. *Hiduo*) cantare, *Alleluia.* quando recolimus primi hominis casum in Lectionibus.

6 In Sexagesima dicuntur Responsorialia de Historia Noe, ex decreto Gregor. VII. teste Radulph. *propof.* 16. cum antea ex decreto Alex. II. repererentur Responsorialia Septuagesimæ. Collecta Sexagesimæ non impedit commemorationem communem de Sancto Paulo in officio. Vide in Tomo 1. de Sexag. pag. 230. nu. 15.

7 In Quinquagesima Respons. de Abraham dici iussit Gregor. VII. ex Radulpho loco citato.

8 Datae sunt Antiphonæ propriæ ad *Magnificat*, serè omnibus Ferijs Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ; de quibus antiqui nihil dicunt. Si Antiphonas spectes, eæ propriæ sūt; quia hæ Feriæ non sunt ita communes, ut aliæ per annum; neque ita propriæ, vel Feriæ Aduentus, & Quadragesimæ, quarum Antiphonæ numquam omittuntur. si Ferias attendas, in Feria 6. nulla est Antiphona; quia saltem de S. Maria in Sabato fit in Vesp. à Capitulo. In Feria quinta Sexagesimæ, & item sexta in anno bissextili, dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus Ferijs fuerunt omisæ, si occurrat fieri de Sancto in iisdem; vel certè de Psalterio sumuntur; non autem de Ferijs Septuagesimæ, quarum Antiphonæ, si omittantur ob Festa Sanctorum, non resumuntur in sequenti Hebdomada: quod perperam scripsere aliqui in Calendarijs Ecclesiarum particularium: neque Rubrica de his Antiphonis posita ante Feriam V. Sexagesimæ se extendit ultra suam Hebdomadam. si verò numerum obserues Antiphonarum, mysterij aliquid fortasse inest, tum quia nouem eæ sunt omnes: tum quia inter eas certus quidam est gradus, non nisi congruus (ex maiorum saltem auctoritate, qui eas decreuerunt) ut nimirum quatuor Antiphonæ in Vesperis sint assignatæ Ferijs

Septuagesimæ, tres Ferijs Sexagesimæ, duæ Ferijs Quinquagesimæ.

De Feria quarta Cinerum. Cap. X.

1 **E**st priuilegiata hæc Feria, in qua occurrens quodcumque Duplex transfertur, ex Decreto Clemens. VI. Anno 12352. ut ego legi in Martyrologio M. S. antiquo, in Bibliotheca Fortunati Scacchi, Sacri Palatii Sacristæ, de sacris litteris optimè meriti: & habetur in Breuiar. edito Ven. 1549. quia eo die conuenit, ut populus Christianus pœnitentiæ publicæ det indicia.

2 Omnia ergo fiunt, ut in Quadragesima, ait Microl. *cap.* 49. & ad omnes Horas, inquit, *cap.* 50. genuflectimus, hoc est, dicuntur Preces: nam, quia nos augere debemus pensum seruitutis nostræ, præfertim in precibus, ex S. Gregor. relato à Radulph. *propof.* 16. hinc factum est ex eodem Radulph. quòd dicantur his diebus feriales Preces cum officio Psalmorum, Gradualium, & Pœnitentialium.

3 Due Orationes dicuntur quotidie in feriali officio, quarum secunda est Vesperarum propria; quia in Missa due item dicuntur super Populum, altera initio, altera in fine; cuius rei causam dedimus, cum de Missæ sacrificio, tomo priore.

4 Nondum dicuntur Vespere ante comestionem, ut reseruetur prerogatiua Dominicæ sequenti, quæ est caput Quadragesimæ, cuius primæ Vespere dicuntur in Choro ante cœnam; & deinceps idem fit in diebus ferialibus, ex Concil. Cabilon. de consecr. dist. 1. *solent.*

5 Dixi, ante cœnam, quia antiquitus soluebatur ieiunium hora cœnæ in Quadragesima post Vesperas; & licet horam anticipemus, retinemus tamen vocabulum cœnæ, cui benedicimus ea Prece quæ adhibetur ad cœnam: *Edent pauperes, &c.* ut in fine dicitur Breuiarij, Quia verò non possumus ieiunare diebus, & noctibus, sicuti fecit Christus, ieiunemus saltem vsque ad horas diurnales inclusiuè, hoc est, dictis Vesperis, ut ait Archid. in *cap. solent, de consecr. cit.*

6 Extra

6 Extra Chorum non tenemur ante comestionem recitare Vesperas. quia Concil. Cabilon. intelligitur de publica in Choro recitatione; cui tanren congruū est, vt conformetur in priuata quoque Vesperarum recitatione.

De Dominicis Quadragesimæ.
Cap. XI.

1 **I**nuitatorium Dom. prima, *Non sit vobis vanum, &c.* composuit Amalar. ex Vnion Auctore Ligni vitæ lib. 5. & ille ipse meminit, de Ord. Antiph. cap. 35. vbi docet tamen se transtulisse hoc Inuitatorium in hanc Domin. à media Quadragesima, in qua ab alijs cantabatur. Primæ Lectiones interrumpunt quidem Lectiones de Genesi; sed indicant fructus pœnitentiæ, ex Durand. lib. 6. cap. 32. Responsoriorum, ex Amalar. de Ord. Antiphon. cap. cit. sunt clauis tituli de conuersatione, & statu totius Quadragesimæ. Oportet enim hoc tempore corrigere mores, ieiunare, plorare, parientes esse, vigilare, pœnitere, eleemosynam dare, quæ omnia in Responsorijs continentur.

2 Frequentatur Psalmus nonagesimus, *Qui habitat, &c.* à quo plures versus hoc tempore desumuntur; quia, inquit Amalar. lib. 4. cap. 19. sumus in his diebus in maiori certamine tentationum; vel inde est, quia malè vsurpauit hunc Psalmum Satanas tentando Christum; contra quæ repetimus eundem in proprio sensu: *Angelis suis mandauit, &c.*

3 Antiphonarum ad Laudes: *Cor mundum, &c.* meminit Amalar. de Ord. Antiph. cap. 36.

4 Cantabatur in diebus nostris Hymnus, *Ad preces nostras*, in secundis Vesperis, qui non erat antiquus, & ratione metri scatebat erroribus; tùm nullum erat Festum, quod quatuor gauderet Hymnis ad primas Vesperas, Nocturnos, Laudes, & secundas Vesperas, præter Dominicas Quadragesimæ; & occupatis Ferijs secundis à Festo Duplici (quando Pascha occurrit die 22. Aprilis) eo Anno numquam recitabatur; quibus omnibus
D. Barth. Gauant. Tom. II.

consideratis in recognitione Breuiarij Clementina, de Breuiario fuit ademptus. De alijs tribus Hymnis diximus; Sect. 5. cap. 6. pag. 54.

5 In Feria secunda sequenti adsunt Capitula propria pro omnibus Horis feriabilibus Quadragesimæ, de quibus mentio est apud Durand. lib. 6. cap. 28.

6 De Quatuor Temporibus nihil fit in officio. Et de his iam diximus Tomo priore.

7 Dominica secunda cur habeat Evangelium Sabbati præcedentis, habes in Tomo priori. Fortè legitur, quia initio Martij transfiguratus est Christus; si Beletio credimus, de diu. offic. cap. 144. Anno Christi vltimo: & in Dominica, hora quarta diei, vt scribit S. Epiph. cit. ab Azor. part. 2. lib. 1. cap. 15. quest. 4. Antiphonæ ad Laudes, *Domine labia mea, &c.* habentur apud Amalar. de Ord. Antiph. cap. 38.

8 Dominica tertia habet easdem Antiphonas ad Laudes, *Fac benigne, &c.* quas recenset idem Amalar. cap. 40.

9 In sequenti Fer. quinta est Oratio singularis de SS. Cosma, & Damiano; quia Statio fit in eorum Ecclesia, quam de dicauit Romæ in Foro Boario Felix IV. ex Rupert. lib. 8. cap. 2. Sed in lib. Sacramentorum S. Gregorij non habetur hæc Collecta; & aliàs diximus à Gregorio II. data esse officia Ferijs quintis Quadragesimæ quis igitur Collectam composuerit, est incertum; cum in lib. cit. Sancti Gregorij I. habeatur Oratio alia cum Secreta, & Post communionem, quarum auctor dicitur Gregorius II. ergo non est Gregoriana, neque Primi, neque Secundi. Non tamen impedit commune Suffragium, de iisdem Sanctis in Ecclesia eorumdem, qua de re in tomo 1. pag. 231.

10 Dominica quarta dicitur *Latere*, sicut in Aduentu Dominica tertia, *Gaudete*, quia Missæ harum Dominicarum habent Introitum, *Latere Ierusalem, &c.* *Gaudete in Domino*: & cum lætitiā indicent, Dalmaticis vtuntur ministri in solemnibus Missis; vt alibi diximus.

De Dominica Passionis. Cap. XII.

1 **I**N primis Vesperis etiam si sint de Sancto, reguntur Cruces, & imagines, omittuntur Suffragia, seu communes commemorationes Sanctorum, vt ad Christum hoc tempore sit vnicum refugium nostrum, nec de Pace loquimur, quia representatiue moritur ille, & nondum resurrexit, qui deinde dixit, Pax vobis, Durand. lib. 6. cap. 60.

2 Ad Completorium de Tempore, & ad Horas minores (non autem de Sanctis) in Responsorio Breui; item in omnibus Responsorijs omittitur, *Gloria Patri*, Ordo Romanus; sicut etiam in Inuitatorio, ex Concilio Toler. can. 15. *Gloria Patri*, inquit Concil. in fine Responsoriorum in laetis sequitur, in tristioribus vero repetitur principium: quod ideo fit, vt compagineur humilitati Christi: omittendo excelsa nostra, eo tempore, quo ipsa Trinitas dehonestatur in persona Christi, ait Alcuinus,

3 In Psalmis tamen nondum tacetur, *Gloria Patri*, quia Psalmi, vt diximus supra, significant opera, & nondum Iudaei operibus, sed linguis tantum, de nece Christi agunt. in triduo vero maioris Hebdomadae remouetur a Psalmis; quia opere compleuerunt Iudaei necem Christi. Hec Durand. lib. 6. cap. 60.

4 Hieremias legitur, vt in Ordin. Rom. & ex decreto Gelasij, ob causam allatam supra Sect. 5. cap. 12. num. 8. pag. 67. De Hymnis diximus eadem Sect. cap. 6.

5 In Fer. 2. sequenti habemus eadem Capitula, quae indicat Durand. cap. 61.

6 In Fer. 5. Antiphonae, ad, *Benedictus*, & *Magnificat*, contra morem praecedentium Feriarum, discordant ab Euangelio Feriae. Quare? tum quia de Passione sunt, congruentissima tempori; tum quia meminisse debes, Feriam hanc non habuisse propriam Euangelium ante tempora Gregorij Secundi, vt dixi cap. preced. num. 9. & licet in alijs praecedentibus Ferijs quintis, addito Euangelio, addita quoque sint, remotis alijs, concordantes Antiphonae; tamen in hac vltima

Feria quinta, addito Euangelio, non sunt mutatae priores Antiphonae; vt antiqui ritus vestigium aliquod remaneret in hanc vsque diem.

7 In Sabbato Palmarum Euangelium legitur, quod historicè coniugit pridie Dominicae Palmarum nam ibi dicitur: *In crastinum autem*, &c. qua de re scribit Durand. lib. 6. cap. 66. quod quaedam Ecclesiae hoc idem Euangelium legebant hac die, non omnes. nam aliae, ex Rupert. lib. 5. c. 6. & eodem Durand. ibid. legebant in Sabbato: *Ante sex dies Pasche*; & in Fer. 2. Palmarum, *Cogitauerunt, vt Lazarum interficerent*. quem ritum nostrum, quis non videat aptiorem esse ad mysteria, quae celebramus; & conformior est Breui. & Missalibus M. S. antiquis, & prelo etiam datis, ante Annum 1550.

8 Quæritur: An in concursu Festi nouem lectionum cum Dominica Passionis, seu Palmarum, in Responsorio breui Completorii omittendus sit versus: *Gloria Patri*? Et quidem certum est, quod in concursu Festi duplicis non omittitur, ratione cuius Completorium est festiuum, in quo ideo non dicuntur preces, controuersia est de Festo Semiduplici: de quo tamen diximus Sect. 5. cap. 14. nu. 2. quod in secundis Vesp. Dom. Passionis, inchoato festo per commemorationem semiduplicis, ea, quae sequuntur, festiuam censentur. At in primis Vesperis Dom. Passionis, seu Palmarum, Completorium sequens habet magis de ratione Dominicae iam inchoatae in Vesperis, quam de ratione festi iam finiti; & ideo debet omitti versus, *Gloria Patri*. Neque obstant ea, quae in ferè simili casu diximus Sect. 5. c. 6. n. 15. quia aliud est mutare formam glorificationis Trinitatis in fine Hymni Completorii, quae in re nihil deperit officio Dominicae, quod eiusdem sit proprium; Aliud est omittere glorificationem eandem in Responsorio breui, quod est de proprio ritu Dominicae Passionis.

De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore. Cap. XIII.

1 **E**uangelium Palmarum cum Homilia in officio legi scribit Micr. c. 52. reli-

reliqua concordant cum antiquis. In Capitulo Nonæ non genuflectitur ad ea: *In nomine Iesus &c.* eadem ratione, quia non genuflectitur in Responsorijs ad ea: *& Verbum caro, &c.* neque in versibus Precum sit signum Crucis ad ea: *Deus in adiutorium, &c.* Sunt enim actus proprii, non communes vbique iisdem verbis.

2 In Fer. 3. & 4. nulla Homilia: quia in Missa nullum Euangelium, in qua Passio Christi secundum Marcum, & secundum Lucam legitur. De Ieremia legitur, ut in Dominica præcedenti; quia de Passione Domini propius scribit.

3 Ferie quintæ discordat officium à Missa, quæ est de Sanctissimo Sacramento.

4 In Horis Canonicis huius tridui celebramus Exequias triduanas mortis Christi, ait Rupert. *lib. 5. c. 24.* sine initio inchoamus Matutinum, Ordo Rom. & Horas item; & sine fine solito imponimus finem; quia Christus moritur, Alpha, & Omega, principium, & finis. Rupert. *ibid. cap. 14. & 25.*

5 Invitatorium omittitur. Ordo Rom. in detestationem invitationis Iudæorum ad Conciliabula contra Christum, Alcuin. *cap. in Cæna Domini.*

6 Quindecim candelæ accenduntur in candelabro triangulari, ad fidem de Sanctissima Trinitate denotandam; quæ tunc vigeat in B. V. Apostolis, & tribus feminis, Mariæ nomine insignitis, ex fo. Bebeth. c. 101. numerus autem candelarum erat nunc apud quosdam, quem vniuersalis Ecclesia recepit, ut in Breu. edito Venet. 1550. habentur. antiquiores enim vel non indicant numerum, in Breu. M. S. vel diuersum numerum, in Ord. Rom. 24. candelarum; vel alium numerum in diuersis locis diuersum. lege Io. Bebeth. *loco cit.* Candelæque debent esse ex cera communi, non alba, ex Cærem. Episcop. *lib. 2. cap. 22.* quia color est obscurus; quindecim conformes, *ibidem*, & in altari sex eiusdem generis ceræ, *ibidem*.

7 Candelabrum triangulare à latere Epistolæ collocandum est, ut in Cærem. *loc. cit.* quia sinistrum cornu altaris est, quod in Missa Hebræos significat, ad

quos primò venit Christus; Iuo Carno. *Serm. de Conuenientia noui, & veteris sacrificij.* Fuerunt enim Apostoli ex Hebræis: nisi velimus in sinistro latere protendi sinistros euentus in Christo.

8 Prima Antiphona est, *Zelus Domus tua, &c.* in Ordine Rom. Psalmi verò, & Antiphonæ finiuntur cum modica deflexione vocis ad distinctionem, ex Directorio Chori antiquo; præsertim, quia non dicitur in fine, *Gloria Patri*, ob causam allatam *supra cap. 12. num. 3. pag. 97.* Signum Crucis adhiberi potest ante Antiphonam, *Zelus domus tua*, ut ante officium fieri solet, ad Verl. *Deus in adiutorium.* ante omnem actum manus pingat Crucem, ait S. Hier. & his præsertim diebus, quibus Crucis vexillum prodit.

9 Ad vnumquemque Psalmum extinguitur vna candela. Amalar. *lib. 4. cap. 22.* vna post aliam; quia Apostoli paulatim defecerunt à Christo, Bebeth. *cap. 101.* Et primo loco extinguitur ea, quæ est vltima in latere Euangelij, Cærem. Episc. *loc. cit.* & deinde ab alio latere, & sic successiue, Ordo Rom.

10 In fine Psalmorum cuiuslibet Nocturni dicitur totum secreto, *Pater noster*, quia, inquit Duran. *cap. 72.* de Euangelio est, & Euangelica enuntiatio, fugientibus Apostolis, cessauit: Christus etiam orauit in Passione auctus ab alijs, & valde secreto; Idem *ibidem.* trepidabant Apostoli in precibus, Gemma *lib. 3. cap. 88.*

11 Neque dicitur, *Iube Domine; nec, Tu autem Domine, &c.* Ordo Rom. quæ significant, ut alijs docuimus, euntes ad prædicationem, & ab ea redeuntes; & hoc loco sit explicat Gemma *loc. cit.* vbi etiam addit, non dari benedictionem ante Lectiones, quia pastor recedit fons omnis benedictionis.

12 Lectiones primi Nocturni sunt de Lamentationibus Ieremiæ, ex decreto Gelasij *loco supra cit.* cum de Lectionibus dicuntur Threni, id est, Lamentationes, quæ à Ieremia compositæ fuerunt post dirutam Ierosolymam, & templum eius exutum, Anno mundi 3447. ex Torniello nostro. Threni dicuntur à Bebeth. c. 101.

ob Threnarum montem, vbi animarum lamentationes, quæ illic puniuntur, sapius audiuntur; sed penes eum sit fides. Durand. ab eo accepit, & approbat capite 72.

13 Alphabeta distinguuntur Versus Threnorum, *Aleph, Beth, &c.* quæ & debent dici à Lectore; tum ex more Hebræorum, qui alphabeto vtuntur in Cantibus nobilioribus, vt David in *Psal. 33*, & 118. Salomon *Prou. 31*. vbi laudat mulierem fortem: tum ex Hieron. in *Prologo Bibliorum*, quia Versus ipsi in Hebræo codice à caracteribus Alphabeti, ordine Alphabetico, incipiunt; tum verò etiam, ex Durand. loco cit. ad increpationem Iudæorum, qui rem notissimam, vt Alphabetum, Passionem Christi negant. Fufius Durand.

14 Terminus Lectionum Fer. 5. vsque ad, *Cogitauit Dominus, &c.* habetur in Ordine Rom. cum exterminatione; inquit idem Ordo, in fine Lectionis: exterminatio verò est ea; *Ierusalem, Convertere, &c.* ex Io. Belet. loco cit. quæ cum geminatione fit; *Ierusalem, Ierusalem*, exemplo Christi, qui *Matt. 23*. hac geminatione vsus est, vt notauit Mich. Timoth. in *diu. offic. quæst. 68. tract. 3.*

15 Lektionen secundi Nocturni ex tractatu S. Augustini, *Exaudi Deus*, habentur in Ord. Romano.

16 Lektionen tertij Nocturni de Apostolo, ex Decr. Gelasij, vt etiam præcedentes, nimirum de Eucharistia 1. Cor. 11. & Responsoria sunt eadem, quæ in antiquis Breuarijs.

17 Antiphonæ ad Laudes cum reliquis concordant cum antiquis nõ dicitur Capitulum, sed tantum Versus, Antiphona cum Cantico Euangelico, *Pater noster*, & Oratio secretò. Hæc in Ord. Romano. *Psal. Miserere, & Oratio, Respice*, habentur apud Belet. cap. 102.

18 Versus ille, *Christus factus est, &c.* erat in vsu Breuarijs M. S. antiquis, & in edito Anno 1550. cum eadem distributione in tres partes, pro triduo, quam nos hodie adhibemus, & ad omnes Horas. Dicitur semper genibus flexis, etiam ad

Horas minores; & in fine Matutini dicitur cum *Psal. Miserere, & Oratione*, si Matutinum separetur à Laudibus.

19 Sed cur Capitulum non dicitur, Versus autem dicuntur? Respondet Amalar. libro 4. cap. 21. maiorum munus est canrandi Capitulum, vt diximus supra Sect. 5. cap. 15. num. 4. pag. 74. minorum autem est dicere Versus. Cum igitur hoc officium sit de Christi Humilitate, taceant maiores, audiantur minores; & hi quoque minores ex Discipulis (vti sunt mulieres) adhæresere Crucifixo.

20 *Psalms, Miserere, & Oratio* humili voce dicuntur in Breuarijs M. S. ad designandum Apostolorum timorem; Durand. loco cit. Oratioque dicitur, non à stante, vt aliàs, Sacerdote, Amalar. lib. 4. cap. 21. sed genuflexo, ex Caremon. Pap. lib. 2. cap. 42. Carem. Episc. lib. 2. cap. 22. & ex Breuario ipso in ijs verbis: *Omnes surgunt*: ergo non prius celebrans surgit. nimirum ad imitandum Christi humiliatis exemplum; neque salutatione Sacerdotali vtitur, hoc est, *Dominus vobiscum*, ad detestandam salutationem Iudæ, Amalar. ibidem: vel quia summus Sacerdos moritur, Aicuinus. In fine Horarum huius tridui non dicitur Oratio Dominica, nec aliud quidquam: quia nulla est Rubrica, quæ id significet; & quæ necessario dicenda sunt, satis apertè describuntur.

21 Fragor denique fit, & strepitus, qui significant, vel tenebras in Christi morte cum terremotu; vel concrepationem Iudæ, & tumultum cohortis, Durand. loco cit.

22 Extinctis præter vnã, quæ est in summitate Candelabri, candelis omnibus, ex Alcuino; significatur primo defectus fidei circa 14. articulos à Sancto Thoma enumeratos, Durand. loco citat. quæ ratio à modernis Theologis exploditur, si de Apostolis loquatur. deinde tunc nondum erant 14. articuli fidei. Occultata candela, & rursus ostensa populo, vt fragor cesset, designat Virginem Matrem, in qua super Apostolos fides excelluit; vel denotat Christum mox redi-

redituum futurum in resurrectione, ex Amalar. lib. 4. cap. 22. Vel fidem Ecclesie eo tempore occultatam, Duran. loco citato, candelas Altaris extinctas cum alijs significare docet Prophetarum mortem, & Iudeorum cecitatem. Rup. lib. 5. c. 26.

23 Horæ minores recitantur demissa voce, vt in Rub. propria, quæ eadem est cum antiquis, & in Ord. Rom. neque legitur Martyrologium neque dicitur, Pretriosa, ratione allata supra Sect. 5. cap. 18. num. 17. pag. 80. cum de Suffragijs SS. Vesperæ eadem, quæ in Ord. Rom. excepta Oratione. Completorium inchoatur à Cōfiteor, ex vsu communiori, quem firmauimus Rubrica clariori in postrema Breuiarij recognitione.

24 Cur autem hæ demissa voce, quæ sunt Horæ diurnæ; alta voce nocturnæ, dicuntur? quia Propheta obscurius, sed liberius de Christo sunt locuti: Apostoli qui ad diem Christi, quem vidit Abraham, & gauisus est, attinent, in passione eiusdem vix audiebantur. Beleth. cap. 102.

25 Lectiones Fer. sextæ eadem sunt, quæ in Ord. Rom. vt etiam Antiphonæ, & Psalmi. de Sabbato nihil occurrit noui. Atque in hoc triduo, ait Alcuin. de Cena Domini, insinuat, quod Dominus descendens ad inferos, tria hominum genera rapuit, & transiit ad 9. Ordines Angelorum, quos designant tres Nocturni cuiusque officij, hoc est, vt exponit Amalar. lib. 4. cap. 21. qui in agro, molendino, & lecto esse dicuntur, Luca 17. qui sub lumine, & lege naturali, qui sub Mosaica, & qui sub Prophetis: Vel, vt exponit Dur. lib. 6. cap. 22. Virgines, Coniugati, Continentes.

26 Vesperæ Sabb. in fine Missæ dicuntur, vt in Missali, extra Missam qui recitat, dicat, Pater, & Ave, & sine principio, hoc est, Deus in adiutorium (quid quid scribant alij contra Rubricam Breuiarij apertam) qua nondum Caput nostrum redijt in resurrectione; cum Antiph. Alleluia, ad modum Duplicis; recitet Psalmum, & quæ sequuntur in Breuiario; quibus finitis, nihil aliud addatur;

D. Barth. Gauant. Tom. II.

nisi, Pater noster; vt hæ Vesperæ (quas non habet propriè hoc Sabbatum ex S. August.) careant adhuc principio, & fine, quod est firmatum in postrema Breuiarij recognitione.

27 Consueuerunt dici Vesperæ breuiores in hoc Sabbato, & vnà cum fine Missæ, tum, ne Neophyti nondum assueti diuinis officij tedio afficerentur; tum ne finita Missa per, Ite Missa est, populus recederet sine Vesperis Paschalibus, Beleth cap. 111. quo ferè modo idem scribit cap. 98. finiti Missam cum Vesperis in Parasceue.

28 Completorium incipit esse Paschale cum principio, & fine. Antiphona ad Nunc dimittis, dicitur ad modum ritus Semiduplicis, vt expressè dicitur in Breuiario, edito 1550. Quod autem dicitur, ad Antiphonam, Regina Cali, &c. standum esse, neque genua flecti, toto tempore Paschali, hoc postremum intellige de Oratione, non de Adoratione, quæ semper fit cum genuflexione, vt ad ea verba patet: Et incarnatus est, &c. Et Verbum Caro factum est: Te ergo quasumus famulis tuis, &c. Quare ad salutationem Angelicam, quæ ter in die sonatur cum Campana ex Decreto Ioann. XXII. vt scribit Polid. Virgil. lib. 6. cap. 12. seu vtrius, manè, & Vesperis, ex Decreto Greg. IX. Ann. 1239. vt eodem Anno scribit Bzouius: & in meridie abrogatum fortasse vsu post Io. XXII. restituit Callistus III. Ann. 1456. ex eodem Bzouio, ibidem. si Orationem eam esse putas, stare debes; si Adorationem, genua flectere. Ergo existimo adorationem esse Incarnationis Verbi diuini: sed quia communior est hodie sensus, & vsus, quod ea sit oratio, nec ego genua flecto cum alijs.

29 Querens: An in hoc triduo ad Horas minores accendantur cerei in Altari? & in Nocturnis quidem, & Laudibus accendantur; extinguuntur autem cum cantatur, Benediclus, à Versu illo, Vt sine timore. In Feria sexta Horæ ante Missam sine Cereis accensis dicuntur. Cærem. Episcop. lib. secundo capite 25. In Sabbato idem faciendum est ante.

G 3 noui

noui ignis benedictionem. In alijs Horis ante Missam Fer. 5. & ad Vesperas quascumque accendi debent, non ad Completorium, nisi Sabbati Sancti.

De Paschate, & eiusdem Octaua.
Cap. XIV.

Matutinum habetur, vt apud nos, in Ord. Romano, cum tribus Psalmis, totidem Antiphonis, Lectionibus, sine Hymno; quibus ternarijs significantur opera trium dierum, quæ Christus se promisit facturum in presenti sæculo, *Luca 13.* hoc est, dæmonia eijcere, sanitates perficere, & consummari tertia die: vel significantur Fides, Spes, & Caritas; quæ in hoc mysterio maximè vigent. Hæc Amalar. *lib. 4. cap. 23.* Vel dicamus cum Rupert. *lib. 8. cap. 2.* in nomine S. Trinitatis celebratū esse baptisma; & ideò tres dici Psalmos; tres autem Lectiones, quia adhuc pauci prædicatores erant, inquit idem *lib. 1. cap. 10.* Vel triduanam sepulturam recolimus, ex qua Resurrectio ortum habuit, Duran. *lib. 6. cap. 87.* Certè antiquum esse hunc ritum restatur, & firmavit Decreto Greg. VII. *de consecratione, distinct. 5. In die.*

2 Non dicitur Hymnus, neque ad alias Horas, quia tempus Paschale significat statum Beatorum, quorum Hymnus est, *Alleluia*, Duran. *loco cit.*

3 Antiphonæ ad Laudes habentur in Breuiar. M. S. antiquis. Capitulum non dicitur, neque ad Horas: quia in statu Beatorum non est locus exhortationi, quàm alias diximus contineri in Capitulis. Ex quo consequenter non dicitur Responsorium breue, vt notat Dur. *loco cit.* sunt enim correlatiua in Horis minoribus Capitulum, & breue Responsorium; sicut exhortatio, & opus bonum, quæ in illis significantur, vt docuimus Sect. 5. neque sunt comprehensorum, sed tantum viatorum.

4 Non dicuntur Versus, nisi in Nocturno, ob eandem causam; cum significant excitationem animorum, & conuersionem ad Deum. in Nocturno dicitur;

quia in nocte timor adest, ait Amal. *de ord. Antiph. cap. 52.* & ob facilem noctis somnum cum Versu fugandus est animorum torpor.

5 *Hæc dies*, loco prædictorum dicitur; qui Versus desumptus est è Psalmo, cui Titulus est, *Alleluia*, vt notat Rupert. *lib. 7. cap. 11.* Ordo Romanus eundem Versum habet, & significat lætitiæ magnitudinem; ex Rupert. *lib. 8. c. 12.* & quod in statu Beatorum sibi inuicem gaudent, & gratulantur, Gemma *lib. 3. cap. 128.*

6 Non dicitur ad Primam Symbolum Athanasij; quia in statu Beatorum non est fides, Gemma *loco citato*, qui status representatur in Christi resurrectione.

7 Vesperæ in Ordine Rom. diuidebantur, ita vt duo vltimi Psalmi, *Laudate Pueri*, & *In Exitu*, cantarentur ad Fontes Baptismales, in quibus baptizati facti sunt pueri; & quasi per Mare rubrum transeuntes exierunt de Ægypto. sed vbi non erant Fontes, cantabantur sine diuisione, Duran. *lib. 6. cap. 89.*

8 Feriæ 2. & 3. sunt Festa maiora, quorum meminit Aug. 22. *Ciuit. Dei cap. 8.* & in his, & in sequentibus diebus eadem dicuntur, quæ in die primo; quia, vt aliàs dictum est, octo dies in Octaua vna dies sunt; vnde & dicitur quotidie; *Hæc dies.* Ordo Rom. eundem habet ritum præscribēs Homiliam singulis diebus; quem restituit Pius Quintus addens Homiliam Feriæ tertiæ, in qua paulò ante Pium legebatur Sermo Sancti Augustini; & item Feriæ sextæ, in qua Sermo Sancti Ambrosij legebatur.

De Tempore Paschali. Cap. XV.

IN Dominica in Albis resumuntur plures Psalmi & Hymni, ex Ord. Rom. vbi additur etiam causa. Deinde, inquit, in sequenti tempore quasi crescentium arborum frondes multiplicantur Psalmi, & recoluntur mores boni diuersorum operum per plures Psalmos. Idem asserit de nouem Lectionibus in hac Dominica, Gemma *lib. 4. cap. 117.* Ad Primam non dicitur Psalmus, *Confitemini*, licet

licet sit Paschalis, more festorum, quia tempus Paschale totum est festiuum, etiam in officio feriali.

2 In secunda Feria leguntur Actus Apostolorum ex decreto Gelasij, & Ordine Romano. indicat August. in *Sermone citato à Demochare tomo 4. cap. 12.* scripsit Lucas Romę eadem Acta Anno 61. Neronis quinto, ex Baron. *ad eundem Annum.*

3 Psalmi dicuntur hoc tempore, Feriales præsertim sub vna Antiphona, *Alleluia*, ex Gemma loco citato, quia sicuti ex Ordine Romano paulò ante diximus, multiplicantur Psalmi, quasi arborum frondes; ita ab vna Antiphona, quasi ab vna radice congruè pendent. Vide *Secl. 5. cap. 7. num. 5. pag. 59.* aliam causam. Ad Laudes iidem semper Psalmi dicuntur, ex Gemma loco citato, & commemoratio de sola Cruce fit in Breuarijs M. S. antiquis; quia fuit causa letitię Paschalis, inquit Azor. *lib. 10. c. 16.* Et quia Christus ipse ad gloriam Crucis voluera retinuit, ab ea, vel in ea eidem inflicta, que passim Apostolis, & alijs ostēdit his diebus. Oratio verò de Cruce desumpta est è Sacramentario S. Gregorij sed est Ambrosiana, vt dictum est, Tomo primo.

4 In Dominica secunda post Pascha continuatur Lectio Actuum Apostolorum; quia est exemplaris, cum antiqui legerent in hac, & sequenti Dominica, Apocalypsim, vsque ad Annum 1550. & Responsorialia congruunt Lectionibus, repetita in tribus Hebdomadibus, tanquam propria Resurrectionis eius, qui tertia die resurrexit.

5 Dominica tertia legitur Apocalypsis, quã scripsit Ioan. Apostolus in Pathmos, ad quam Insulam relegatus fuit à Domitiano, Anno decimo eius Imperij, & 14. eiusdem eam scripsit, qui fuit Annus Christi 97. ex Baronio *eodem Anno in Annal.*

6 In Dominica quarta legitur Epistola Iacobi, quam Eusebius *lib. 2. hist. cap. 22.* appellat primam eorum, que Catholice nominantur, non quod Iacobus ante Petrum scripsit, sed quia in Canone pri-

ma collocatur. Obijit ille Anno 63. ex Baronio, & facillè eam scripsit occasione Heresum Simonis Magi. Responsorialia Dauidica habentur apud Amalar. *de ord. Antiphon. cap. 54.* Quòd si hæc Dominica occurrat die 2. Maij, cum pridie legi debeat initium Epistolę Iacobi ob eiusdem Festum, legantur in hac Dominica Lectiones Fer. 2. sequentis, ad varietatem, vti decretum est in postrema Breuiarij recognitione.

7 In Dom. quinta legitur Epistola prima S. Petri, scripta An. 45. cum esset Romę. quam in fine Epistolę, more illorum temporum ab Apostolis vsitato, Babylonē appellat, & hæc de Dominicis post Pascha, in quibus cur legantur Apostolica facta, & scripta, præter Gelasij Decretum. addit causam Ruper. *lib. 10. cap. ult.* quia virtute magna reddiderunt Apostoli testimonium Resurrectionis Christi. Orationes à Dominica secunda ad quintam sunt alię à Missis, quę habentur in Sacramentario Gregoriano.

De Litanij maioribus, & minoribus.

Cap. XVI.

1 SI occurrant Litanie maiores in Paschate, quod accidit Anno 1666. & quãdo littera Dominicalis est C. & Epacta xxv. vel xxiv. vt videre est in Tabula nostra 35. Ordinis perpetui, eo casu transferendę sunt in Feriam tertiam ex Decreto S. Rituum Congr. die 25. Septemb. 1627. cum Processione, in diem quidem Festum, vt populus adfit, non in die Paschatis, ne populus impediatur à cõmunionem Paschali, neuè tristari videatur, vel minimum, in tanta solemnitate, colore violaceo adhibito, & Missa cantata de luctu: & consequenter Litanie à priuatis in eadem Feria recitandę erunt.

2 Alias nõ habebatur in Breuiario officium de Rogationibus, sed Missa tantum dicebatur Nunc autem Homilia legitur super Euang. liam Missę, & dicitur in officio Oratio Missę, que habetur in Sacramentario Gregor. De Feria tertia Rogationum nulla fit in officio de Festo, etiam Simplicij, commemoratio.

G 4 3 Qui

3 Qui non interfunt Processionibus, dicant priuatim Litanias, &c. quo verbo præcipitur omnibus, qui tenentur recitare Horas Canonicas, sub mortali, ex *Suar. lib. 4. de Hor. Can. cap. 25. num. 8. & 9.* Neque de his loquitur Pius Quintus in Bulla, quando tantum hortatur ad *Pfalm. Pœnitentiales, &c.* & licet oremus stâtes tempore Paschali; tamen ij, qui non intersunt Processionibus, flexis genibus eas recitare debent, Io. Beletii *cap. 121.* Mœrorem enim habent cū colore violaceo, & recitantes peccatorum potius statum representant, quàm iustorum: unde in ijs dicunt, *Peccatores.* De auctoribus Litaniarum maiorum, & minorum diximus in primo Tomo.

4 Caueant ij, qui in Processione fabulantur, & materialiter tantum cantant cū alijs Litanias, vel non cantant, ne rei fiant coram Deo: communis enim est opinio, eos teneri ad priuatam earumdem recitationem; quia inter absentes eo modo numerantur.

5 An verò in Processione sint cantandæ Litanie cum repetitione, uti fit in Sabbato Sancto? nonnulli eas cantant cum repetitione in Litanijs maioribus, non in alijs. alij semper cum repetitione, standū videtur consuetudini locorum, habita ratione quoque longioris, aut breuioris viæ: sed repetitio propria est Sabbati Sancti, & Pentecostes. si fiat Processio, non ante discedatur ab altari, quàm sit cantatum inclusiue: *Sancta Maria: ora pro nobis.* ut dicitur in Rituali Pauli V. In longiori Processione vel repetantur, vel addantur *Pfalmi Pœnitentiales seu Gradales. ibid.* terminetur autem cum Precibus, & Orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breuiarij Romani. *ibid.*

6 Questum fuit: An ille, qui recitat Vesperum Matutinum cum Laudibus, possit etiam statim recitare Litanias: & respondere, posse quia Rubrica coniungit Litanias cum Laudibus, quibus iccirco adimitur *Vers. Fidelium tit. 30. de Oratione num. 3.* & accessorium sequitur naturam sui principalis, quod in hoc casu sunt Laudes.

De Festo Ascensionis Domini.
Cap. XVII.

1 Vigilia Ascensionis non habet ieiunium; quia de tēpore Paschali est; unde & admittit Hymnum, *Te Deum.* Habet Homiliam de Euangelio Missæ; de nouo iure Pij V. ut cōcorder officium cum Missa. *Microlog. cap. 55.* meminisse iunij, ergo post eum cessauit, vel alicubi tantum fuit seruatum.

2 Ascensio Domini indicitur festina; cū Antiphonis ad vnumquemque *Psalmm*, puto ad feruorem caritatis excitandum, quæ in Antiphonis significatur, ut diximus supra *Sectione 5. cap. 7. num. 3. pag. 59.* & in Ordine Rom. leguntur lectiones primi Nocturni; de Actibus Apostolorum; quæ à nobis *Amal. de Ord. Antiph. cap. 56.* indicat officium idem, quod nos recitamus. Oratio habetur in Sacram. Gregor. Habet Octauam, ex *Radhulph. propos. 19.*

3 In sequentibus diebus prosequimur reliquas Epistolas legere Apostolorum Petri, Ioannis, & Iudæ; vsque ad Pentecostem, ex decreto Gelasij. & binæ Petri, ternæ Ioannis habent rationem vnius libri, sicuti diximus de Epistolis Pauli, ut iccirco nihil cures, si earum initia legi nō possint, impeditis proprijs Ferijs. quod in postrema Breuiarij recognitione examinauimus.

4 Scripsit autem Petrus secundam Epistolam Anno Christi 68. paulò ante martyrium, ut idemmet significat in Epistola. Baron. eo anno. Sanctus Ioannes scripsit primam, quæ legitur in Dominica infra Octauam Ascensionis, Anno 99. occasione Hæresis Basilidis, qui negabat veritatem carnis in Christo; eodemque anno scripsisse creditur alias duas quæ leguntur in Feria quarta, & sexta sequentibus. Iudas autem, ut putat Baronius, scripsit post 2. Petri, Anno 68. cū sit eiusdem ferè argumentis, & vltimo loco ponitur; quia in Catalogo Apostolorū erat auctor de postremis; neque insignis ea fuit æstimata, ut Epistola Iacobi, quæ cæteris præposita fuit, ut meritò Iudæ Epistola

folia cesserit locum Epistolis S. Ioannis posterius scriptis, vt diximus, Anno 99. Et hæc de auctoribus Epistolarum.

5 Octaua Ascensionis erat Semiduplex in Breu. edito Ven. 1521. hodie Duplex, & habet officium quoad Lectiones propriam; aliàs enim, vt in Festo, legebatur. Habet primas, & secundas Vesperas integras, si concurrant cum Duplici maiori, vt in postrema Breuiarij recognitione dictum est.

6 In Feria sexta, & Sabbato sequentibus officium est de Ascensione, & de Dominica infra Octauam Ascensionis, Sed cur in secundis Vesperis Octauæ Ascensionis non fit commemoratio sequentis officij Semiduplicis, per Antiphonam ad *Magnificat* Dominicæ; sicut in secundis Vesp. Oct. Innocentum fit de sequenti offic. Semiduplici, Vigilia Epiph. & per Antiphonam Dominicæ infra Octauam Natiuitatis? eadem enim videtur esse ratio. Non est tamen eadem: nam concurrente Octaua Innocentum, cum sequenti Vigilia fit concursus inter Festum de Sanctis, & officium de Domino Sanctorum sub minori ritu; & ideo de Duplici sunt Vesperæ cum commemoratione sequentis Semidupl. At in Octaua Ascensionis cum sequenti officio non debet esse cõcurrentia; quia vtrumque officium, licet Duplex alterum, alterum Semiduplex, est tamen de eodem Domino; de quo non conuenit facere Festum, & simul commemorationem; ideo omittitur commemoratio.

7 Si Feria 6. occurrat Festum Semiduplex, in 2. vesp. fit tantum commemoratio Feriæ sextæ; & ratio est, quia potius est concurrentia Festi, & Feriæ, quam cõcurrentia cum Sabbato sequenti; quod neque est Festum Semiduplex, neque dies infra Octauam, sed officium Semiduplex repetitæ Dominicæ vsque ad Nonam inclusiuè. si occurrat Festum Duplex, fit de eo cum commem. Feriæ in Laudibus, & secundis Vesperis, sine Lectione Homiliæ, cuius Euangelium in Dominica sufficienter fuit lectum. De Festo autem Semiduplici translato fit in

hac fer. 6. vt alias, restituta Rubrica de translato festorum num. 5. prout legebatur sub Clem. VIII.

8 Dices: cur in Sabbato, Vigilia Pentecostes, nõ dicitur in officio Oratio Missæ, & legitur in eodem Euangelium missæ? Respondeo, quod Oratio Missæ ad baptizatos pertinet, vt patet ex eiusdem verbis, & hi baptizantur cantata Nona, finito officio.

9 Ad Primam, in his duobus diebus, licet sint officia Semiduplicia, & extra Octauam, omittuntur tamen Preces, de iure nouo Clem. VIII. quod tamen erat in vsu in Breu. edito 1550.

10 Per decem verò dies fit officium de Ascensione, Amal. *de ordin. Antiph. cap. 54.* quia per obseruantiam Decalogi acceperunt Apostoli Spiritum Sanctum in Pentecoste, Durand. *lib. 6. cap. 105.* Oratio Dominicæ alia est ab Oratione Missæ, quæ habentur in Sacramentario Gregor.

De Pentecoste. Cap. XVIII.

1 **H**abet in Matutino tres Psalmos cum totidem Lectionibus, vt in Paschate, Ordo Romanus, & ex Greg. VII. *de consecrat. dist. 5. c. In die,* vbi allegitur fieri de antiquo more; quamuis apud Romanos fuisse suo tempore festum nouem Lectionum scribat Amalarius Gregorio longè antiquior in *prologo de Ord. Antiph. contra Ordinem Romanum Amalario antiquiorem.*

2 Restitutus est ergo ritus à Greg. VII. vel firmatus Decreto quo ritu idem significatur, quod diximus supra in Paschate *c. 14. numero 1.* exceptis proprijs causis ad resurrectionem pertinentibus. Antiphonas, quæ in hac die dicuntur in Nocturno, recenset Amalar. *lib. 4. diuin. offic. capit. 27.* vt demonstratur, inquit, vnum opus esse in potentia miraculorum S. Trinitatis, tum in resurrectione Filijum in aduentu Spiritus Sancti. Tres Psalmos dicit ob Baptismum, qui datur in Pentecoste in nomine Trinitatis, tradit Gemma *lib. 3. c. 144.* Antiphonarum ad Laudes, quæ apud nos, me-

minit Ansal. de Ord. Antiph. cap. 57. Antiphona quarta non videtur aliquibus congruere Festo: sed recolant, quod in Genesi dicitur; *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* De Hymnis, & eorum fine, vide sup. Sect. 5. cap. 6. num. 5. & 12. pag. 54. 58.

3. Ad horam Tertiam dicitur Hymnus: *Veni Creator*: quia hora Tertia super Apostolos Paracletus descendit. Et licet quotidie ad eandem Horam inuocemus eundem Spiritum: *Nunc Sancte nobis Spiritus*; tamen conuenit hac die, vt Hymno longiori, & proprio Festi eum inuocemus, & ad nos inuitemus.

4. Per Octauam leguntur Euangelia, cum Homilijs, quæ apud Duran. habentur lib. 6. à c. 110. & deinceps. nam tempore Rupert. alia legebantur in Quatuor Temporibus Pentecost. vt ipse scribit lib. 10. cap. 27.

5. De Feria quarta, sexta, & Sabbato Quatuor Temporum, quæ sunt Tempora æstiuæ, diximus Tomo priore. In his autem ad Horas non flectimus genua, ex Ord. Roman. quia tempus adhuc Paschale est, & ideo dicitur etiam, *Te Deum*.

De Dominica Trinitatis.
Cap. XIX.

PRæterea, quæ diximus Tomo 1. part. 4. tit. 12. de origine Festi Sanctissimæ Trinitatis, inuenies apud Sanct. Augustinum Tomo 10. nonnullos sermones in eodem Festo habitos, seu, quod puto verius eidem Festo à collectoribus assignatos. nam in ijs ne verbum quidem habetur, quo Festum hoc tunc temporis indicetur. Atqui post Alex. III. in Romana Ecclesia decretum est hoc Festum. c. *Quoniam de Ferijs*.

1. Officium, quod hodie recitatur, antiquum appellatur in Breuiario edito Venetijs 1550. & puto esse illud, quod à Sancto Stephano Leodiensi compositum fuisse scribunt Duran. lib. 6. c. 114. & Tritemius in Chron. Hirsagiensi. Aliud officium ego legi à Roman. Eccles. usur-

patum à Io. Pechano Archiepisc. Cantuar. compositum à Francisco Truelmano expositum, quod fuit in vsu circa Annum 1290. quò viuebat Pechanus; sed quia stylus est difficilior, & obscurissimus, eo abrogato, illud est suffectum de nouo, quo nos vtimur, in quo tamen Pius V. mutauit Hymnos, & Lectiones; addidit primum, & vltimum Responsorium, media aliqua mutauit in meliora. Ad Laudes autem iussit repeti Antiphonas, in primis Vesperis positas. Reliqua non sunt mutata, Oratio habetur in Sacramentario S. Gregorij, in *Missâ de nocte Pentecostes, editionis Romanæ*. Fit commemorat. Dominicæ primæ Pentecost. ne omittatur Dominica, cuius Oratio est Ambrosiana. In secundis Vesperis, si concurrat cum Festo primæ Classis, fit de sequenti, cum commemor. Trinitatis tantum. si cum Festo secundæ Classis integræ Vesperæ erunt de Trinitate. ex Rubr. de Concurrent. num. 2. quæ Vesperas integras assignat maiori Festo, & commemorationem minori. ipsamet Trinitas sic voluit, à qua regitur Ecclesia; quidquid contra scripserit Petrus Ruiz.

2. Et hæc Dom. prima post Pentecosté, vt sic, est eiusdem rationis cum Dominicis sequentibus, non enim de ea intelligitur Rubrica sub titulo Dominicarum primæ classis, quæ nunquam omittuntur: nempe, Dominica Trinitatis: & patet, quia de illis fit totum officium; de hac vero commemoratio tantum, & ipsa commemoratio omittitur in 2. Vesperis, si feria 2. celebretur festum 2. classis, vel primæ. Neque mireris, quod Festum Trinitatis nunc dicatur festum, nunc Dominica, nam vtrumque verum est, & ratione Dominicæ, in qua semper occurrit, habet hoc, quod nunquam omittitur officium de Trinitate, licet eo die occurrat alicubi primæ Classis festum, ratione vero Festi habet ea tantum, quæ sunt propria festorum 2. classis, puta, comm. de simplici in Laudibus tantum, & in missis priuatis. neque in Rubricis potuit congruè aliter fieri ad vtrumque decernendum, quidquid obiecerint non pauci.

2. Octa-

2 Octauam in Octauario nostro descriptam arguunt aliqui; quia Microlog. nō laudat Festum sed aliud est loqui de Ecclesia vniuersali, in qua quælibet Dominica Trinitati erat dicata; aliud est loqui de Titulo Ecclesiæ particularis & in hoc sensu Sacra Rituum Congregatio decreuit Octauam Sanctissimæ Trinitatis, & digniorem in propria Ecclesia esse, quam Octauam Corporis Christi. An verò infra Octauam dicatur Symbolum S. Athanasij, vide supra *Secl. cap. 20. num. 3. pag. 81.*

3 In tertia Antiphona ad Laudes, vox, *omnium*, coniungenda est cum, *ore*, non autem cum, *Patri*, ita vt dicas, *in ore omnium.*

4 In Feria secunda sequenti, cum pridie non potuerit legi ob Festum Trinitatis, legitur Primus liber Regum. Microlog. c. 59. & Gemma lib. 4. c. 117. quem librum à Samuele fuisse compositum, testatur liber 1. Paralipom. cap. vlt. hoc est vsque ad cap. 24. nam in sequenti narratur eiusdem obitus Dauidem suppluisse, ait Isid. lib. 6. *Originum* c. 2. quem sequuntur alij. Nathanum, & Gadum alij, ex cap. vlt. 1. Paralipom. Ieremiam potius Torniellus noster existimat probabilius, *sub Anno mundi 2977. n. 2.* Res est incerta. legitur autem de libris Reg. ex decreto Gelasij, vt diximus *Secl. 5. c. 12. n. 8. pag. 67.*

De Festo Corporis Christi.
Cap. XX.

1 Officium scripsit Sanctus Thomas, & habetur in *Opusc. 57.* iuxta ritum illorum temporum. Hodie concordamus cum auctore, seruato ritu Pij Quinti in officio toto, his exceptis. Capitulum in primis Vesperis erat aliud. Lectiones primi Nocturni erant de Scriptura veteri: amoto quarto Responsorio S. Thomæ, additum est sextum de nouo, Pij V. iussu.

2 Per Octauam non mutatur amplius Inuitatorium, neque Antiphonæ ad *Benedictus*, & *Magnificat*. Lectiones quo-

que pro tribus Nocturnis additæ sunt à Pio Quinto; in quibus apparent congruentiæ cum mysterio, etiam in primis Lectionibus, quæ de Arca Testamenti, Eucharistiæ figura, narrationem continent.

3 De Priuilegijs huius Octauæ, si concurrat cum Festo, & Octaua Sancti Ioannis Baptistæ, & qua ratione excludat Semiduplicia Festa, & Duplicia translata, diximus *Secl. 3. cap. de Octauis.*

4 De Simplici fit tantum commemoratio infra hanc Octauam. An nona Lectio erit legenda? Negant aliqui, quia hoc nō dicitur in propria Rubrica; quod tamen dictum fuit in Rubrica posita infra Octauam Ascensionis: sed vna Rubrica explicat aliam, prior posteriorem, & patet debere legi, ex Rubr. gen. *de Commemor. 9. n. 10.*

5 Indulgentiæ concessæ ijs, qui interfunt Horis Canonicis in Festo, per Octauam, valent, etiam si officium dicatur de Sanctis occurrentibus, ex Decreto Ioan. XXII. quod ego legi in antiquo M. S.

De Dominicis post Pentecostem.
Cap. XXI.

1 Non minorem viginti tribus, nec maiorem viginti octo Dominicarum numerum post Pentecostem fore vsque ad Aduentum, satis superque patet, quæ suppleuntur cum Dominicis, quæ supersunt post Epiphaniam, vt docuimus *Sectione 3. cap. 5. de Dominicis pag. 19.* Ponuntur autem in Breuiario Dominicæ viginti quatuor cum proprijs Orationibus, & Euangelijs, quæ fuerunt optimè per Dominicas distributa; Orationes quidem à Sancto Gregorio; Euangelia verò à Sancto Hieronymo; quorum auctoritas sufficiat pro ratione; cur potius hæc, vel illa Oratio; cur hoc; vel illud Euangelium legatur; & hæc vel illa Dominica. Idem ferè, paucissimis mutatis, tum textus, tum ordo Euangeliorum hodie perseuerat à Sancto Hieronymo præscriptus, vt vidimus in eius Comite, seu

feu Lectionario: in primis autem Dominicis post Pentecostem apud minus antiquos erat alios ordo, vel mutata sedes aliquando Dominicae pro diuersarum Ecclesiarum vsu; quod videre est in Rupert. *toto lib. 12. de diuinis offic.* in Gemma *lib. 4. toto*, & in Durando *lib. 6. toto*. Orationes item, quae mox sequuntur, Ambrosianae sunt, & à Sancto Gregorio aliter distributae, nimirum, Dominicae quintae, nonae; & vigesima prima: reliquae Romanae.

2 Tempus autem hoc totum à Pentecoste ad Aduentum, ex Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 58.* insinuat humilitatem illam, quam solet sustinere Ecclesia propter absentiam Christi sui Sponsi.

3 De ordine, quo legitur Scriptura Sacra hoc tempore, & quam ob causam, scripsimus supra *Sect. 5. c. 12. n. 8. pag. 67. & seq.*

4 Et quidem vsque ad Augustum legimus libros Regum, quorum secundum scripsit, vel Natan, vel Gad, vel Ieremias; Tertium, & Quartum Ieremias, ex Gemma *lib. 4. c. 117.* qui hausit ab Isid. *lib. 1. de diuin. offic. cap. 12.* & est opinio constantior.

5 Mense Augusto leguntur Sapientiales libri, inter quos Cantica Cantorum infra Octauam B. V. Assumptae, in eiusdem laudem; & quidem Prouerbiarum, Ecclesiasticis, Cantici Cant. est sine dubio Salomon auctor: Sapientiae verò libri facit auctorem eundem Salomonem Isidor. *loco citato* Philonem S. Hieronymus: qui conciliantur à Bellarm. *de Scrip. prioribus Ecclesiasticis*, quod sententiae Salomonis sunt; earum collector Philo, qui Graecè scripsit, antiquior alio Philone, qui sub Caio Imperatore floruit, Ecclesiasticus quoque legitur per duas Hebdomadas, nisi dematur altera ob breuitatem temporis, appropinquante Septembri quem librum scripsit Iesus filius Sirach nepos Iesus Sacerdotis, cuius meminit Zacharias, vt tradit Isid. *de diuin. offic. loco cit.*

6 Mense Septembri legitur primò Iob: cuius historia vel ab ipsomet, vel à Moy-

se, vel ab aliquo ex Prophetis scripta est, ex Isid. *lib. 6. Originum cap. 2.* Bellarminus *loco cit.* putat à Iob fuisse adnotatas res à se gestas lingua Arabica, & à Moyse deinde ex ijs compositum fuisse librum, quem nunc habemus lingua Hebraica; tum quia Hebraei hoc idem asserunt esse opus Moysis; tum quia dicitur Moyses primus sacrarum litterarum scriptor, qui fuit tamen longè posterior Iobo, & hac ratione in Canonem Scripturarum ab Hebraeis admissus fuit hic liber. legitur autem per duas Hebdomadas Septembris.

7 Legitur praeterea Tobias in tertia Hebdomada, cuius Historiae auctor, vel fuit Tobias senior, vel iunior, ait Bellarm. Incertum esse auctorem scribit Isidor. *de diuin. offic. loco citato*. Sed parum de eo legitur propter Ferias Quarta Temporum de quibus in priore tomo diximus: & in officio earum Feriali nihil occurrit specialiter notandum.

8 Circa finem Septembris in Hebdomada quarta, & quinta legitur Iudith cū Esther; libri vero Iudith fuit auctor incertus, ex Isid. *loco citato*. Bellarminus ex Iosephi historia *lib. 1. contra Appionem*, Sacerdoti Eliachim tribuit, qui & Ioa-chim, de quo *cap. 4. & 15.* Iudith Achiorum vult esse auctorem Gemma *lib. 4. c. 117.* Esther historia ab Esdra scripta fuit ex Isid. *lib. 6. Originum cap. 2.* Sed Bellarmino magis placet, quod fuerit auctor Mardocheus. Lege Torneillum nostrum *Anno 3650. nu. 3.* & Gemmam *loco cit.*

9 Mense Octobri leguntur libri Machabaeorum, quorum primus habet auctorem incertum, ex Isidor. *lib. 1. de diuin. offic. c. 12.* Probabile videtur Bellarmino, fuisse scriptum à Ioanne filio Simonis: sed Gemma *loco citato* docet, Simonem scripsisse prima capita, posteriora Ioannem. Secundum vero librum scripsit Philo Iudaeus, ex Gemma *loco citato*; vel Iudaeus agrestis, sed eruditus, vt ait Durandi *lib. 6. cap. 130.* vel certius Iason Cirenaeus, vt *loco cit.* docet Bellarminus.

10 Mense Nouembri legitur primò Eze-

Eze-

Ezechiel per duas hebdomadas, nisi Ad-
uentus preproperè occupet Nouembrè,
cuius reuelationes, sicuti & Danielis &
12. minorum Prophetarum Synagoga
sapientes viri collegere, ex *Isid. lib. 1. de
diu. offic. cap. 12.* Auctores tamen iidem,
dicendi sunt, qui prophetauerunt. Majo-
res dicti sunt Prophetæ, Isaias, Ieremias,
Ezechiel, Daniel; minores alij duodecim
tum ex August. 18. *Ciuit. Dei c. 29.* quia
prolixiora volumina illi scripsere, hi ser-
mone breues; tum ex Bellarm. quia mi-
norum Prophetarum libri omnes vnico
libro comprehenduntur apud Hebræos,
illi singulos, edidere libros. Ordinem au-
tem temporum, quo scripserunt, habes
supra *Señ. 5. cap. 12. n. 7. pag. 67.*

11. In gratiam Martyrij septem Ma-
chabæorum, si fortè desit Dominica quin-
ta Octobris, iubemur legere, de eo Fer.
5. præcedente dictam Dominicam; &
eodem modo, si Dominica quinta, & Fe-
riæ sequentes fuerint impeditæ, quo mi-
nus de Scriptura legi possit, leguntur in
alijs sequentibus Ferijs post Feriam ter-
tiam, ita vt saltem inchoentur, si minus
omnes de eorundem martyrio possunt
legi Lectiones. Nulla enim est obligatio
legendi totam Historiam de Martyrio
septem Machabæorum, vt ex *Rubrica pa-
ret in Breu. postea ante Fer. 5. Hebdom. 4.
Octobris*: ex qua, vel leguntur in Fer. 5.
6. & Sabbato Domin. 4. vel ijs impedi-
tis omittuntur, quæ legi non possunt: vel
in sua propria Hebdomada quinta le-
guntur in suis proprijs Ferijs, vel in se-
quentibus 4. vel 5. vel 6. vel Sabbato iuxta
ordinem Historiæ, numquam vero ultra
tres Lectiones in qualibet FERIA, ne gra-
uetur clerus. & fuit hoc sancitum, me
presente, in Recognitione Breuiarij sub
Clemente VIII. Qui vero voluerit, vno
eodemque die, eas omnes nouem, vna
simul legere, impeditis alijs diebus, legat
arbitratu suo; sicuti quilibet etiam legere
potest integrum totum textum trium Le-
ctionum pro initio cuiusque Prophetæ
rum, & Lectione vna, ac in Calendarijs
Ecclesiarum satis est imponere necessa-
rium onus Lectionum non autè arbitra-

rium: quod & nos præstitimus in Ordine
nostro diuini officij perpetuo, in Tabulis
eiusdem Habet autè SS. Machabæi Festum
proprium 1. die Augusti, quod omisso-
nem harum Lectionum supplere videtur.

12. Initia Lectionum minorum 12.
Prophetarum legi debent, licet dixerim
mus apud Hebræos constituere vnum
librum; quia plures nihilominus sunt au-
ctores, vt in *Rubrica de Lectionibus di-
citur n. 7.* ita vt, inquit, aliquo modo po-
natur initium Prophetæ, vel in sequenti, vel
in præcedenti FERIA non impedita simili
initio Scripturæ ponendo, vel plura si-
mul initia vno die vt diximus supra *Se-
ñione 5. c. 12. n. 12. pag. 69.*

13. Quid, si, verbi gratia, Festum S. Ca-
tharinæ sit Duplex primæ Classis in sua
Ecclesia, in quo legi ideò debent Lectio-
nes primi Nocturni de communi Vir-
ginum; neque dies amplius vacet ad le-
genda reliqua initia Prophetarum? sæpè
accidit in longiori Aduentu; & tunc omitti
possunt, quæ locum non habent, nam Ru-
brica citata *nu. 7.* ait; *quo ad commodè fieri
poterit*: parumque refert, si in Ecclesia
aliqua particulari non legatur de omni-
bus Prophetis aliquo anno.

14. Lectiones autem secundi Noctur-
ni in prædictis Dominicis concordant
cum Lectionibus primi Nocturni, ita vt
sint quasi earundem Commentaria, ex-
cepta Domin. 3. Septembris, in qua San-
ctus Leo nos inuitat ad ieiunium septimi
mensis, & Domin. 5. Nouembris, in qua
Sanctus Basilius timorem Domini do-
cet, eo quod ea Dominica vltima post
Pentecostem, in Euangelio de fine mun-
di, & de iudicio vniuersali agitur.

15. Responsoria denique Lectionibus
respondent, vt nihil magis; sicuti etiam
Antiphonæ ad *Magnificat* in primis
Vesperis Dominicæ desumuntur è Scri-
ptura legenda in primo Nocturno Do-
minicæ eiusdem: ad *Benedictus*, & *Ma-
gnificat*, in secundis Vesperis, ex Euange-
lio eiusdem Dominicæ, lectio in No-
cturno tertio; ita vt ipsæmet Antiphonæ
sint de Veteri; vel nouo Testamento.
Atque hæc de Proprio de tempore.

S.E.

SECTIO SEPTIMA.

De Proprio Sanctorum.

SECTIONIS VII. CAPITA XIII.

- 1 De Vigiljs, Festis, & Octauis Sanctorum.
- 2 De Festis Sanctorum Mense Decembri.
- 3 De Festis Sanctorum Mense Ianuario.
- 4 De Festis Sanctorum Mense Februario.
- 5 De Festis Sanctorum Mense Martio.
- 6 De Festis Sanctorum Mense Aprili.
- 7 De Festis Sanctorum Mense Maio.
- 8 De Festis Sanctorum Mense Iunio.
- 9 De Festis Sanctorum Mense Iulio.
- 10 De Festis Sanctorum Mense Augusto.
- 11 De Festis Sanctorum Mense Septembri.
- 12 De Festis Sanctorum Mense Octobri.
- 13 De Festis Sanctorum Mense Nouembri.

De Vigiljs, Festis, & Octauis Sanctorum. Cap. I.

1 **D**E his vide in primo Tomo, & in præfatione ad Octauarium Romanum.

2 Historias singulorum Sanctorum, de quibus in Breuiario fit officium, non est huius loci recensere, aliorum & provincia, non nostra.

3 Quare, hoc loco tantum est dicendū: Primo, quoniam cuique Sancto, de quo fit officium, fuit assignata Sedes in Calendario Romano; seu quod idem est, in Breuiario. Sedem autem intellige eum diem, quo quisque descriptus est in Calendario Romano; quæ Sedes est ita propria cuiusque, ac si eo die obiisset; li-

cet verè alio die obierit, & in diem præscriptum alia de causa transfatus fuerit; saluis tamen Rubricis circa diem obitus. Deinde, quo ritu quisque colendus est, & à quo præscriptus. Tertio, qui auctor officij, quod de vnoquoque recitatur. Quarto, circa Vigilias, & Octauas quæcumque occurrunt notanda.

4 Vt autem assequamur Primum, citabo Micrologum, qui floruit circa Ann. 1080. tum Durandum, qui circa Ann. 1280. tum Radulphum, qui Calendaria collegit Sanctorum, & obiit Anno 1403. tum Missalia, & Breuiaria M. S. Bibliothecæ Vaticanæ, tum Appendicem M. S. Sacramentarij S. Gregorij, eidem Sacramentario additam non longè post tempora S. Gregorij, quæ in Bibliotheca eadem habetur, & redolent illa M. S. antiquitatem saltem supra trecentos annos, & ultra. Quæ in Sacramentario ipso S. Gregorij habentur in hanc causam, suis locis non omitam. Alios quoque Auctores referam, de quorum fide non videtur dubicandum esse.

5 Ritus vero Duplicis, Semiduplicis & Simplicis officij, à quo datus, seu mutatus fuerit, in vnoquoque Sanctorum Festo, ex antiquis solus Durandus indicare poterit, qui Duplicium, & Semiduplicium satis distincte meminit *lib. 7. cap. 1.* Micrologus quandoque indicat; Radulphus parcissime. M. S. Breuiaria supeditabunt multa. Et quidem ante Nicolaum Tertium, pauciora erant Sanctorum Festa cum nouem Lectionibus apud Romanos: ex quibus Pontificum Romanorum martyrum, pleno officio, id est, cum nouem Lectionibus, ait Microlog. *cap. 43.* agebantur Festa, ex Decreto Gregor. VII. quo tempore Micrologus viuebat; sed Nicolaus (cuius ætate viuebat Durandus) amotis ab Vrbe alijs Breui-

uia

uarijs, & Missalibus, mandauit, vt adhiberentur tantum Breuiaria Fratrum Minorum, vt scribit Radulphus *propof. 22.* indeque omnes libri Romæ de diuinis officijs fuere noui, & Franciscani; contra quos idem Radulphus acriter inuehit, quod plures Sanctos in Calendarium inuexerint, quam antea, & cum nouem Lectionibus; nullos ferè cum tribus, in præiudicium Psalterij.

6 Dixi, ex Micrologo, decreuisse Gregor. VII. officia nouem Lectionum, seu plena SS. Pontificibus Romanis Martyribus: quod tamen hodie non est de omnibus in usu; & negat Radulph. hunc usum *propof. 22.* Sed conciliari possunt hoc modo; quod vel Decretum Greg. VII. non fuit usu receptum; vel Romæ tantum; non ubique; vel per non usum deinde paulatim per 300. Annos, qui inter Micrologum, & Radulphum intercesserit, in aliquibus Festis abrogatum esse. Variorum horum rituum causam attulimus, *Sect. 3. c. 2. n. 1. pag. 16.*

7 Quod attinet ad auctores officiorum quando certos habuerimus, eosdem nominabimus. illos esse auctores putat regulariter Cornelius Schultingius *Tom. 3. Biblioth. Eccles. part. 1.* qui eorumdem SS. Festa decreuerunt. eorum enim auctoritate fuere composita, & edita.

8 Si que ex his nos fingerint traditioni Ecclesiæ, auctoritati Pij V. & Sedi Apostolicæ ea referuata esse intelligantur. Gregorius creditur eorum auctor, quorum nomina sunt in eiusdem Sacramentario.

9 Denique sequemur Ordinem mensium à Vigilia Sancti Andree, qui est Ordo Breuiarij in proprio Sanctorum: licet attineat ad finem mensis Nouembr.

De Festis Sanctorum mense
Decembri. Cap. II.

1 **D**ie 29. *Nouembris.* Vigilia S. Andree. Extat Decretum de Vigilijs Apostolorum apud Clem. *lib. 8. Const. Apost. cap. 39.* & Innocen. III. *de obseru. ieiun. cap. 2.* officij auctor Pius V. est, qui

Vigilijs omnibus addidit Homiliam super Euangelium Missæ, & Orationem eiusdem Missæ; nec antea fiebat de Vigilia, nisi in Missa; quod hoc loco satis sit semel dixisse. officium Missæ huius habetur in Antiphonario Sancti Gregorij, & Orationes in Sacramentario eiusdem Epistola, & Euangel. vt in Comite, seu Lectionario Sancti Hieronimi.

In Aduentu nihil fit de Vigilia, nisi in Missa, quia cedit Vigilia Fer. Aduentus digniori. Missa vero dicitur de Vigilia eum comm. Feriæ, & S. Saturnini; quibus additur quarta, *Fidelium*, si incidat in Feriam secundam, & quinta de B. V. iuxta Rubr. gener.

Saturnini. fiebat de eo officium in Breu. 1550. Vener. edito; nunc à Pio V. decreta est tantum eiusdem commemoratio Habentur Orationes Missæ omnes in Sacramentario S. Gregorij.

30. *Nouembris* Andree Apostoli Festum à primitiua Ecclesia, ex Clem. supra cit. quod Bonif. VIII. decreto firmanit, in honorem omnium Apostolorum. Vide Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 24. initio.* Idem Bonifacius Duplicem stabiliiuit ritum. Epistola, & Euangelium vt in Comite Hieronymi. Officium Horarum à S. Gregorio L. qui eidem Apostolo impense addictus erat, fuit compositum, ex Beleth. *c. 164.* tamen Radulph. *propof. 12.* affirmat, Antiphonas à Gallis compactas. Officium Missæ, præter Communionem, habetur in Anriph. Gregoriano, & in Sacramentario Orationes omnes.

2. *Decembris.* Bibianæ Festum in Breuiar. M. S. antiquissimo Vaticano *Vol. 4753.* Simplex in Breuiar. 1550. Nunc Semiduplex ab Urbano VIII. An. 1628. à quo Oratio, & Lectiones propriæ.

4. *Barbaræ.* in Appendice Vatic. Sacramentarij Gregor. *Vol. 3806.* meminit Manuel *tit. de Ferijs.* testatur Radulph. *propof. 17.* à Teutonicis Festum fieri. Simplex erat in Breu. 1550.

5. *Sabbæ* in Breuiar. Vatic. 4760. Radulph. *cit. loco,* Romæ fieri scribit Simplex. in Breu. 1550.

6. *Nicolai Episc.* in Appendice citata

ta Gregoriana; Zonaras in vita Alexij alferit, hoc Festum institutum vndecimo seculo, hoc est, circa Ann. 110. S. Bernardus sermonem habuit in hoc Festo Manuel habet in *tit. de Ferijs*. Radulph. loco est. testatur, ab omnibus receptum. Semiduplex apud Durand. *lib. 7. c. 1.* Pius V. Homiliam legi iuxta Rubricas, & Lectiones 2. Noct. emendatiores, & breuiiores edi curauit. si transferrur, mutatur versum in Hymno: *Iste Confessor.*

7. Ambrosij. Ordinationis Festum est, quia obiit vt in Sabbato Sancto. in dicta Appendice Gregor. habetur, ratione obitus, in Aprili. Bonif. VIII. Decreto suo Doctores Ecclesie Duplici ritu coli precepit. officium de Communi, prater 2. Lectiones. Paulo ante Bonifacium Doctores quatuor Latini habuere officium Semid. apud Ordinem Minorum Ann. 1260. vt scribit Vuandingus in Anual. Minorum. In Hymno, *Iste Confessor*, mutatur versus tertius, vt in Breuiar. recognito.

8. Conceptionis B. Virg. à S. Nicolao habuisse ortum scribit Ribadeneira; sed vnde probat? puto falli, quia dicitur S. Nicolaus Pontificali veste indutus apparuisse Abbati Elfimo, de quo S. Anselmus, & monuisse, vt celebraret hoc Festum Et Petrus quidem de Natal. *lib. 1. Catal. SS. cap. 41.* nominat, Nicolaum; sed Anselmus scribit de illo Pontifice; qui apparuit, vt anonymo; vnde ergo hausit nomē Pettus de Natalibus? quidquid sit; in Hispania primum celebratum esse hoc Festum Tritemius asserit sub S. Ildephonso; sed negat Salazar de *Conceptione Beate Virginis cap. 13. nu. 53.* & cum Bernardino Busto facit auctorem Gondifaluum Episcopum Tholosanum, qui paulo post Ildephonsum vixit, ante Annum 800. antequam Græci, & Latini celebrarent, & *ibidem num. 54.* id probat silius. Deinde Fridericus Patriarcha Aquileiensis in suis Ecclesijs Festum egit, qui obiit Anno 897. *ex libr. 4. Ligni vitæ.* In Anglia Anselmus Festum dixit, seu Elfimus Abbas *ex lib. Ligni vitæ 5. cap. 103.* Anno 1109. tum ex Baron.

in *Martyrologio*. In Gallia dilatatum est circa Ann. 1145. Manuel commemorat. *tit. de Ferijs*. Ab Ordine Minorum ab anno 1263. celebrari decretum est ex Amal. Min. citatis supra, A Romanis ante annos trecentos fuisse celebratum Romæ, in domo Carmelitarum cum Cardinalium interuentu, Missa solemniter, & sermone de eodem Festo, singulis annis, tamquam de re annorum multorum ante se, scribit oculatus testis Ioan. Baconus in *4. dist. 2. quest. 4. art. 3.* Postea Sixtus IV. euulgauit in omnem Ecclesiam, Anno 1483. quare ducentis abhinc annis est Festum vniuersale Rom. Ecclesie: quod à Concilio quoque Basiliensi Ann. 1438. Sess. 36. fuerat approbatum. Duplex à Sixto IV. officium autem de Natiuitate dicitur, ex reuelatione Angelica, de qua scribit Anselmus, in *Epistola ad Episcopos Anglie*. Pius V. innouauit Lectiones: Clemens VIII. Duplex maius esse declarauit. Nonnulli, putant in 3. Antiphona ad Laudes pro: *exorta*: dici debere: *concepta*: sed vsu communi non muratur hoc verbum, & est commune Conceptioni, & Natiuitati, vt citè intelligenti patet.

10. Melchiadis ex Decreto Gregor. VII. citato à Microl. *cap. 43.* in Appendice Gregoriana. Simplex in Breu. M. S. & in edito 1550. Vbi fit de eo Festum 9. Lectionum dicitur VI II. Resp. *Domini prænemisi*, quia in Martyrologio multa quidem est passus; non tamen effudisse sanguinem dicitur, quod enunciat in Responsorio, *Hic est verè martyr. &c.* idcirco omittendo.

11. Damasi. in d. Appendice Gregor. & in Cod. Pameliano Sacram Gregor. cum Orationibus, alijs à nostris. Semiduplex à Pio V. cum officio proprio excepta Oratione, quæ habetur in Breu. M. S. & edito 1550. sub ritu Simplicis. si transfertur, muta versum tertium in Hymno, *Iste Confessor*.

13. Lucia. in Antiphonario, & Sacramentario S. Gregorij, sed post Gregorium, ex Pamelio *ibid.* Semid. apud Dur. & in Breu. 1521. Duplex à Pio V. addi-

addita Homilia ab eodem. Oratio Secreta & Postcommunio, discordant à citato Sacramentario Romæ edito: non autem à Codice Pameliano.

15. Eusebij Vercell. Ordinatio. nam obiit Kal. Augusti, & quia tunc fit commemoratio SS. Machab. Clem. VIII. assignavit hanc diem, Ioan. Stephano Ferrerio Episcopo Vercellenfi procurante. Sanct. Ambros. habuit duos sermones in eius laudem.

20. 21. De Vigilia, & Festo Sancti Thomæ Apostoli eadem, quæ diximus de sancto Andrea Apostolo. officium à Gelasio, ex Schulting. Oratio prima, & Secreta Missæ in Sacram. Gregor. Si Vigilia incidat in Feriam quatuor Temporibus, in Missa de quatuor Temporibus, fit commemoratio Vigiliæ: in officio nihil fit de Vigilia. At, cur non dicuntur duæ Missæ, de Temporibus, & de Vigilia? quia ambæ dicendæ forent post Nonam, nulla Hora mediante inter eas: quod non convenire docuimus Tomo 1. par. 1. tit. 7. n. 2. pag. 12. Si Festum S. Thomæ sit titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dominic. quarta Adventus, tunc in Sabbato dici debent Antiphonæ ad Laudes Domin. quartæ cum Antiphona; *expectetur*, & in Feria secunda Antiphonæ eiusdem Feriæ; quia octava non fit amplius, & Rubrica præcepit in Sabbato eas dici, quæ occurrunt in ipso die S. Thomæ, si non transferuntur.

25. Anastasiæ. in Sacramentario, & Append. Greg. & non fit de ea, nisi in secunda Missa Natiuitatis.

De SS. Stephano, Ioanne, & innocentibus, vide supra *Sect. 6. cap. 6. pag. 91. & seq.*

29. Thomæ Cantuar. Calendarium Cisterciense editum Diuione An. 1617. tradit, obiisse die 25. Decemb. iisque diebus impeditis fieri Festum hac die. Ciaconius in Alex. III. scribit in Festo Innocentium ad aram fuisse percussum, sed Breuiar. Rom. die 29. occubuisse tradit, cui Magis est credendum. Festum circa Anno 1200. fuisse institutum scribit Continuator Sigeberti. Semidupl. in D. Barth. Gauant. Tom. II.

Breuiario M. S. auctor officij creditur Alex. III. à Schultin. Pius V. addidit Homiliam.

31. Siluestri in Sacram. S. Gregorij. Semidupl. in Breu. 1550. Duplex à Pio V. officium S. Gregorio, ex Cornel. Schultingio. habetur officium Missæ in cit. Sacrament. & in citato Antiphonario. in Comite S. Hieron. erat Euang. *Vigilate*.

De Festis Sanctorum Mense Ianuario Cap. III.

DE OCTAUIS SS. Stephani, Ioan. & Innoc. diximus supra. *Sect. 6. cap. 6. pag. 92.*

5. Thelesphori. in Append. Greg. restituitque Festum Clem. VIII. vel potius instituit commemorationem.

11. Hygini in dicta Appendice Greg. Simplex in Breu. 1550.

14. Hylarij. in Appendice Gregor. Semid. à Pio V. qui & officium addidit. erat enim Simplex 1550. si Festum hoc transferatur. Versus erit: *Iustum deduxit, &c.* quia cessat ratio mutationis in concursu aliorum duorum Confessorum. Vbi vero est primæ Classis, diuidatur octaua Lectio in duas. In Hymno, *Iste Confessor*, mutatur tertius versus, vt in Breu. quæ mutatio fit etiam in sequenti Festo; quia ambo obiere extra hos dies: Hilarius, die 13. Paulus, die 10. Ianuarij.

Felicis in Pincis. in Comite S. Hieron. & in Sacrament. Greg. Simplex in Breu. M. S. officium à Paulino Nolano, ex Schult. Vbi fit de eo Festum 9. Lectio dicitur VIII. Respons. *Domine præuenisti*. quia non fuso sanguine mortuus est. Si sequens Festum transferatur, non mutantur Antiphonæ, & Versus pro S. Mauro; sed dicuntur, vt in communi, ita in Breuiario Urbano.

15. Pauli primi Eremitæ. in Append. Gregor. Simplex in Breu. 1550. Semidupl. à Pio V. cum officio.

Mauri Abb. in Missal. Vatic. vol. 4743. apud Teuton. ex Radulph. *proposit. 17.* Simplex in Breu. 1550. Lectio eiusdem Clem. VIII.

H

16. Mar-

16. Marcelli, in Comite S. Hieron. in Sacrament. S. Gregorij. Semid. à Greg. VII. ex Microl. 43. officium à Gregor. I. ibidem Microl.

17. Antonij Abbatis ante annos 1200. ex actis S. Euthimij, vt Bar. ait in Martyrol. In Appendice Greg. reperitur. Simplex in M. S. Breu. Semidup. 1550. Duplex à Pio V. qui addidit Homiliam.

18. Cathedræ Petri Rom. S. August. duos habuit sermones. Beda meminit. Baronius deducit ex Append. Gregor. Restituit Paulus I V. 1558. à quo ritus Duplex: officium autem desumptum est ab Antiochena Cathedra; quod est Gregorianum, ex Schult. Addidit Clem. VIII. quod sit Duplex maius, & Homiliam S. Hilarij.

Prisca, in Sacr. Gregor.

19. Marij, Marthæ, &c. in Append. Greg. Simplex in Breu. M. S. & 1550.

20. Fabiani, & Sebastiani. S. August. *ser. 100. de diuersis*, agit de S. Sebast. vterque in Comite S. Hier. & Sacram. Greg. Semidup. 1550. Duplex. à Pio V. addita Homilia. officium est Gregorianum.

21. Agnetis. eius Festum celebrans Ambrosius incepit libros de Virgin. Habetur in Comite Hieron. & Sacrament. Gregorij. Semidup. apud Dur. & in Breu. 1550. Duplex à Pio V. officium à S. Ambrosio ex Schult. Pius V. addidit Homiliam; Lectiones secundi Nocturni, quæ sunt S. Ambrosij, iussit legi Clem. VIII. ob eius autem fortitudinem egregiam, tam in Matutino, quam in secundis Vesperis, dicuntur Psalmi de communi Virorum Sanctorum; idemq; dicendi sunt in primis Vesp. in prop. Ecclesia, sicuti dicuntur in Festo S. Agathæ, Mendum aliqui putant esse in textu Lect. 4. editionis Vaticanæ, sub Clem. VIII. in ijs verbis: *Natalis est S. Agnes: quæ habentur in textu S. Ambrosij: at in casu genitio, Agnes, erat in vsu apud SS. Patres; & apud S. Hieronymum quoque: cuius verba in Martyrologio Rom. sunt: Agnes vita laudata est. vtroque igitur modo potest legi, Agnes, & Agnetis.*

22. Vincentij & Anastasij. de primo

Aug. habuit sermones duos, adest etiam in Sacram. & Antiph. Gregor. sed Pamela negat officium Missæ à Sancto Gregorio compositum. Vtriusque ritus Simplex in Breu. 1550. Semid. in Breu. M. S. officium à S. Gregor. addidit Homiliam Pius V.

23. Emerentianæ. in Appendice Greg. Simplex in Breu. M. S. & 1550.

24. Timothei. In Missali Vatic. vol. 3808. apud Teutonicos, Radulp. *propofit.* 17. Simplex in Breuiar. 1550. Semidupl. à Clem. VIII. Homilia addita.

25. Conuersionis S. Pauli. Aug. sermonem habuit, in Sacramentario Gregor. & ex generali consuetudine fit ex Radulp. *propof.* 17. Semiduplex apud Durand. *lib. 7. c. 1.* Duplex, apud Radulp. *loco cit.* Inuitatorium est Hermanni Contracti, ex Schulting. qui & inde argumentatur, eundem esse auctorem totius officij. sed, exceptis Lectionibus, idem est officium, ac Commemorationis, 30. Iunij, quod à S. Gregorio fuisse compositum docet Microl. *c. 42.* quod neque negat Schultingius. Homiliam Bedæ addidit Clem. VIII. & declarauit, esse Duplex maius.

26. Polycarpi Smyrnenfis Ecclesia. statim, ac obiit, Festum indixit, vt ex eiusdem Epistola patet. In Append. Greg. habetur, 1. Februar. Simplex in Breuiar. 1550. Semidupl. à Clem. VIII.

27. Ioannis Chrysostomi, translatio est, ait Menologium, & Martyrologium Rom. nam obiit, 14. Septembris, quo die fit Festum Crucis. In mense Septembris fuit hoc festum celebrari coeptum die 26. anni 427. ex Ciaconio in Celestino, l. seu. ex Batonio ad eundem annum. 20. Habetur ante Festum Crucis in Breu. Vatic. vol. 4751. in Ianuario vero in Missali Vatic. vol. 3808. Simplex in Breu. 1550. Duplex. à Pio Quinto vna cum officio In Hymno, *Iste confessor*, mutatur tertius versus, vt in Breuiario.

28. Agnetis secundo, in Sacramentario Gregoriano: eratque Titulus in Append. Gregoriana, *De Natiuitate Agnetis*, quia nata est hodie, ex Gemma *lib. 3.*

lib. 3. cap. 23. explicat Durandus lib. 7. c. 3. non esse Octauam Festi; sed natiuitatem hoc loco intellige, quod nata est celo; nō autem natalem illius diem in carne; vt notat Pamelius in Sacramentario Greg. tum quia nata est, vt alij, tum quia ex Augustino *Sermone 20. de Sanctis* nullius hominis natiuitatem legitur celebrari post Natalis Domini diem; nisi solius B. Ioannis Baptista; & licet post Augustinum; celebrari coepta sit Natiuitas B. Virginis; & potuerit S. Gregor. Augustino posterior indicare Festum cum titulo *de Natiuitate B. Agnetis*; cum tamen illa B. Virg. vbiq; recepta fuerit Festiuitas; vti de Sancta Natiuitate; de Sancta verō Agnete non habeamus; quod fuerit in vtero matris sanctificata; hinc fit probabilius; Festum fieri ob apparitionem eiusdem parentibus; & Constantiæ; vti narratur in Lectione Breviarij; quæ facta est octaua die; ait Baron. in *Martyrolog.* quare; abrogato dicto titulo; in Calendario dicitur aptius; *Agnetis secundo.* sex Lectiones; & officium; vt in die; habuit in Brev. M. S. & 1550. nunc Simplex à Pio V. officium; & Gregorianum est; sumpta coniectura ex Sacramentario eiusdem à Cornelio Schultingio. Vbi celebratur Octaua S. Agnetis; dicuntur omnia; vt in die; excepta Oratione; Antiphona ad Magn. in primis Vesperis; Lectionibus 1. Noct. de Scriptura occurrente; & Lectione 4. quæ est de S. Agnete secundo; quinta; & sexta de communi Virginum; vel; vt in Octauario Romano. Reliqua; vt in Festo; seu Octauario.

30. Martine Virg. & Mart. Officium ritu semid. composuit; & Clero indixit recitandum Urbanus VIII. anno 1635. In Martyrologio legatur de ea primo loco.

De Festis Sanctorum mense Februario. Cap. IV.

Ignatij. extat sermo S. Ioan. Chrysof. Manuel meminit tit. de Ferijs. Appendix Sacramentar. Gregoriani habet Festum in Decembri; sed in Breviario Vaticano vol. 475 r. in Februarij primo. Lectiones 9. habebat in Breviario

impresso 1521. & 1550. Homiliam addidit Pius V. & Lectiones secundi Nocturni.

2. De Purificationis Beatæ Virginis Festo; vide; quæ diximus in primo Tomo Duplex apud Duran. loco cit officium habetur in Ordine Romano. Pius V. addidit primas Lectiones de Scriptura. Nota; quatuor esse solemniore B. Virginis Festiuitates; Purificationem in Hyeme; Annunciationem in Vere; Assumptionem in Æstate; Natiuitatem in Autumno; si occurrat hoc Festum in Dominicis priuilegiatis; transfertur in Fer. 2. ex Decreto Clem. VI.

3. Blasij in Appendice Gregorianâ. Simplex in Brev. 1550. erat Semidup. in Brev. 1521. nunc Simplex à Pio V. Gemma lib. 3. c. 25. meminit cum luminâ vsu. An forte ad signandum guttur; quod in Prouincia Mediolanensi adhuc est in vsu cum candelis accensis pridie benedictis.

4. Agathæ. in Antiphonario; & Sacramentario Gregorian. sed post Gregorianum; ait Pamelius in *Antiphonario eiusdem*; & ex Radulph. *proposit. 17.* de consuet. generali. semidup. apud Durand. & Radulph. loco citatis. mutauit Homiliam Pius V. cum Euangelio; & ob eius præclara merita dicuntur Psalmi in toto officio de Communi Sanctorum Virorum.

6. Dorotheæ. in Appendice Gregorianâ. Simplex in Brev. M. S. & 1550. Hymnus eius extat in Breviario Toletano.

7. Romualdi. Clemens VIII. 9. Iulij 1595. Semid. ritu; vna cum officio; Breviario apposuit. qua die fuit translatum eius corpus Fabianum in Piceno. ex Baron. in *Martyrologio.* nam obiit die 19. Iunij impedita Festo SS. Geruasij; & Prorsij; quotum Missa non erat expungenda de Missali quæ habet Introitum proprium (vt dicemus suo loco) vt eius vice poneretur Missa S. Romualdi cum sola commemoratione SS. Martyrum; & ideo in Hymno; *Iste confessor*; mutatur tertius versus.

9. Apollonie. in Missali Vatic. volum. 3808. Simplex; in Brev. 1550.

14. Valentini in Comite S. Hieronymi

& Sacramentario Gregorian. Simplex 1550. & nullam Lectionem habet in Breuiarijs M.S. neque apud nos.

15. Faustini, & Iouita, Appendix Gregor. Simplex in Breu. 1550.

18. Simeonis. in Breu. Vatic. volum. 4751.

22. Cathedra S. Petri Antioch. in Comite Hieron. Antiphonario Gregor. & in eiusdem Sacramentario; ubi additur (in Roma) in editione scilicet Romana; non autem in Pameliana. Dictum fuit Festum S. Petri Epularum, quia vinum, & epulae offerebantur pro mortuis, Ioan. Belet h. c. 93. Semidupl. apud Duran. loco cit. Duplex ex consuetudine generali apud Radulph. *propof. cit.* officium vel à S. Gregorio, vel à Gelasio, ex Ordine Romano conijcitur. Orationis Auctor S. Leo II. ex Duran. *lib. 7. c. 15.* Homiliam S. Leonis addidit, & haberi Duplex maius iussit Clem. VIII. notat Belet h. *loc. cit.* sub nomine Antiochenae comprehensam fuisse etiam Romanam Cathedralam suo tempore; nunc distinguuntur. Si concurrat hoc Festum cum Dominica Sexagesimae, vt in Tabulis nostris 20. 30. nihil refert, dici bis Orationem de S. Paulo sub diuersa ratione formalis, de qua Vide in Tom. 1. par. 4. tit. 4. num. 15.

2. Vigilia S. Matthiae. eadem, quae de Vigilia S. Andreae. officium a Pio V. Si dies sequens fuerit Fer. 4. Cinctum, & ideo transferatur Festum Sancti Matthiae in Feriam 5. eo casu in secundis Vesperis Vigiliæ dicuntur Preces feriales cum Oratione Dominicæ, non Vigiliæ, vt in Rubricis generalibus, *tit. de Precibus n. 5.* Vide supra pag. 77. n. 10. & quia casus est singularis huius loci proprius, ideo & hoc loco adnotauimus. In Anno Bissextili in lectione Martyrologij transferatur pronuntiatio huius Vigiliæ, & Festi sequentis, vt dicitur in eodem Martyrologio. Si Vigilia S. Matthiae incidat in vltimum diem Bacchanalium potest Episcopus transferre ieiunium in Sabbatum præcedens, ne violetur ieiunium. Diana 3. part. tract. 5. Miscel. ref. 66.

24. Matthiae. vti diximus de S. An-

drea, quoad originem Festi. habetur in Sacramentario Gregorij. Duplex à Bonifacio VIII. Pius V. addidit Euangelium cum Homilia, & Lectiones secundi Noct. mutauit. quod autem in bissextili Anno fiat officium die sequenti 25. Alex. III. præcepit, *de verb. signific. c. 14.* conuersionem de S. Matthia habuit Berno. Secreta Missæ alia est in Sacrament. Gregor.

Circumfertur officium Sancti Conradi 19. Februarij, & quod peius est, Venetijs intra Breuiarium impressum est, sine Decreto Sacræ Rituum Congregat. quæ illud concessit Placentinis & Nettinis in Sicilia tantum, sub ritu Semidupl. 19. Maij 1614. deinde ab Urbano VIII. etiam Ordini Minorum S. Francisci die 13. Septembr. 1625. quocirca non est cuique datum illud recitare; neque fuit ad libitum concessum.

De Festis Sanctorum Mense Martio. Cap. V.

Festa Sanctorum in Quadragesima antiquis non celebrabantur; quem ritum retinet mordicus Ecclesia Ambrosiana. longè tamén ante Micrologum cepta sunt coli in Quadragesima, vt idem significat c. 48.

4. Casimiri, extrat decretum, Paulo V. Pontifice, Sacræ Rituum Congregationis, quod fiat Semiduplex, die 23. Ianuarij 1621. officium autem sub Clem. VIII. fuerat editum pro Regno Poloniæ; deinde à Paulo V. ad vsum communem approbatum fuit, die 7. Augusti 1621. In lectione Martyrologij legatur primo loco, iuxta leges Martyrologij.

Lucii. in Appendice Gregoriana. restituit Clem. VIII. ob eiusdem corpus inuentum cum corpore SS. Valeriani & Tiburtii in Ecclesia Sanctæ Cæciliæ.

7. Thomæ Aquinatis. à Ioanne XXI. Anno 1323. vti Doctoris, à Pio V. 1567. Simplex in Breuiar. 1550. à Pio V. Duplex, cum officio. si transferatur, muratur tertius versus Hymni; *Iste confessor.*

Per-

Perpetuæ; & Felicitatis. S. August. in hoc Festo tres tractatus habuit, ex Possidio: & habetur Festum in calce Sacramentar. Greg. Simplex in M. S. & 1550. vt hodie.

9 Quadraginta Martyrum. Basilius, & Nyssenus Orationes habuere in eorum Festo. Manuel in tit. de Ferijs. in Appendice Greg. habetur Festum; Simplex in M. S. & 1550. Semidupl. à Pio V. cum officio.

12 Gregorij Papæ. in Sacramentar. Gregor. hac die, cui statim additum fuit in calce hoc Festum, post eius obitum; sed Orationes Missæ discordant à nostris in editione Romana; concordant in Pameliiana. In Septembri, quando fuit ordinatus die 3. Festum agebatur, ex Radul. *propof.* 17. eo tempore, quo in Quadragesima natalitia Sanctorum non colebantur: officium ab eiusdem successoribus statim, ex Schultingio. Duplex à Bonifac. VIII. si transferatur, mutatur in Hymno, *Iste confessor*; tertius versus, quæ mutatio quoque fit, si transferantur sequentia Festa.

17 Partitij. ab Urbano VIII. in recognitione Breuiarij, sine Lectione, quia semper occurrit in Quadragesima, & in Martyrologio erit de eo legendum in primo loco.

19 Ioseph. in Append. Gregor. cum hoc tit. Nutritoris Domini. Renouauit Festum Sixtus IV. Præcepit diem populo Festum Greg. XV. cum Decreto Sac. Rituum Congregat. 8. *Maj* 1621. Duplex in Breu. 1550. Pius V. mutauit officium, quod primis erat totum de eodem propriissimum.

21 Ioachim à Gregor. XV. qui Duplici ritu celebrari iussit. 2. *Decembr.* 1622. officio approbato, die 18. *Martij* 1623. conuenit in Quadragesima legi Lectionem nonam additam octauæ, cum in ea contineatur summum priuilegium S. Ioachim, quod sit nimirum pater B. Virginis, & in huius rei gratiam legitur Euangelium de generatione Christi.

21 Benedicti. in calce Sacramentarij Greg. & intra Antiphonarium eiusdem, D. Barth. Gauant. Tom. II.

sed posterius est Gregor. ait ibidem Pamelius: & de generali consuetudine, Radulph. *propofit.* 17. qui & Semidupl. asserit habuisse officium, quod durauit ultra annum 1521. vt ex Breu. eodem anno impresso constat. Duplex in Breu. 1550. vt hodie. officium est Gregorianum, vel; vt ait Schulting. à S. Bernardo, vel à Petro Damiani, vel Odone Floriacensi; aliud tamen officium Missæ habetur in Antiphonario Gregoriano, in mense Iulio.

25 Annunciationis B. Virg. Orationem habuit (creditur in eius Festum) S. Gregor. Taumaturgus, quam in Latinum transtulit Card. Sirletus, seu verius ex Notis Baronian. in Martyrologium, eo prodete Græcam, latinitati donauit Vulelmus Lindanus Ruremundensis Episcopus. meminit Festi S. Athanas. *enarratione de Deipara, quæ tamen videtur tribuenda Cyrillo, cum ibi pugnet auctor contra Nestorium.* Sexta Sydonus *cap.* 12. meminit Festi, tanquam antiqui, citata à Baron. in *not. Martyrolog.* S. August. sermonem de eadem habuit. S. item Petrus Chrysologus. Festum habetur in Sacramentario Gregoriano. Duplex apud Duran. *supra.* Lectiones primi Nocturni habentur eadem hodie, quæ in Ordine Romano. reliquum officium Schultingius Ildephonso tribuit. Orationes Missæ habentur in Sacramentario Gregoriano. Quid agendum sit, quando Festum hoc incidat in ultimo biduo maioris Hebdomadæ; An populus audire Missam teneatur: An queat communicare: diximus in primo Tomo, cum de ijs, quæ ad Missam spectant, *pagin.* 150. & 157. Si transferatur post Domin. in Albis, primæ Vesperæ erunt de Beata Virgine cum commemorat. Dominicæ.

De Festis Sanctorum mense Aprili.
Cap. VI.

2 Francisci de Paula. in Missali Romano fuit an. 1557. restituit Sixtus V. 1585. qui & Duplex officium recitari iussit; quod mutatum quidè fuit in Semidupl. à Clem. VIII. ne officium Dominicæ

H 3 im-

impediret / quod in sequētib; similibus mutationibus obserua (sed restitutum denuo Duplex, (quia Ordinis Fundator) à Paulo V. fuit. Officiū vero à Sixto Quinto fuerat euulgatum. si transferatur, mutatur versus tertius Hymni: *Iste Confessor.*

11 Leonis in Appendice Gregoriana: non tamen fuit in Breviarijs M. S. & 1550. à Pio V. deinde cum Duplici ritu, & officio, fuit restitutum. In Octauario Romano pro Octaua Sancti Leonis potuissent legi (monet Praxis Caremoniarum Auctor) Lectiones, seu Homiliae in Festis Sancti Petri 29. Iunij & 18. Ianuarij: sed Bellarmino placuit, Homiliam tantum infra hanc Octauā legi à S. Leone compositam, in qua de se loquitur, & cuius gratia datum est huic Festo tale Euangelium, si transferatur, mutatur tertius versus in Hymno: *Iste Confessor.*

14 Tiburtij, & Valeriani, &c. in Sacramentar. Gregor. Simplex in M. S. & deinceps officium Gregorianū. Non dicitur, *Hac est vera, &c.* quia non est Respō. Paschale, neque sunt omnes fratres.

17 Aniceti. in Appendice Gregor. Semidupl. ex Microl. c. 43. Romae tantum, Radulph. *propositio.* 22. Simplex in Brev. M. S. & 1550. vt hodie.

22 Soteris, & Caij in Append. Gregor. Soteris tantum, Radulph. *propositio.* 22. Semidupl. ex Microl. c. 43. Simplex in M. S. & 1550. à Pio V. restitutus est ritus Semidupl. vna cum officio.

23 Georgij. in Antiphon. & Sacramen. Greg. sed additum putat Pamelijs ibid. post S. Gregorium Manuel. *tit. de Ferijs.* Simplex in M. S. Brev. & 1550. à Pio V. Semidupl. cum Oratione sumpta à festo Sancti Barnabae. Nulla Lectio propria in antiquis, neque in recentioribus.

25 Marci Euangelistae. Ordo Rom. Sacramentar. Gregor. Decretum Bonifacij VIII. qui ritum Duplicem praescripsit. De Litanijs maioribus, vide praecedentem Sectionem *capite 16. pag. 104.* Decreuit Sacra Rituum Congregat. Litanias maiores occurrētes in die Paschatis differendas esse in Periam tertiam sequentem: quod, me petente, sanciuit die

25. Septembr. 1627. eo, quia Missa Episcopalis, communio totius populi, & Cleri ob has causas occupatio, impediunt Processionem, in die tamē Festo faciendam, ex institutione Sancti Gregorij. quare haec translatio solius erit Paschatis diei priuilegium, non autem dierum, qui sequuntur. obijciebatur concio matutina; at haec vel ante, vel post processionē haberi poterit, vel à prandio, vt in Paschate.

26 Cleri, & Marcellini. In Appendice Greg. Semidupl. ex Microlog. 43. Romae tantum, ex Radulph. *propositio.* 22. Simplex in M. S. & 1550. Semidupl. à Pio V. restituitur, à quo & officium.

28 Vitalis. in Antiphonar. & Sacramentar. Gregor. in hoc Festo sermonem habuit Petrus Cardin. Damiani, apud Surium *Tomo 2.* Simplex in M. S. & 1550 vt hodie.

29 Petri Martyris. in Brev. Vatic. *vol. 4760.* restituit Sixtus V. 1586. qui & Duplex cum officio instituit. Semiduplex iussit esse Clem. VIII.

30 Catharinae Senensis Clemens VIII. commemorationem ordinauit in praecedenti die, suggerente Roberto Cardin. Bellarmino, at Urbanus VIII. Semiduplex officium esse voluit 7. Aug. 1628. Lectiones proprias, & Orationes addidit, praesertim ad varietatem Orationum in officio, & Missa, quando contingit hoc Festum transferri in diem 4. Maij, in qua occurrit Festum S. Monicæ.

De Festis Sanctorum mense Maio, Cap. VII.

1 Philippi, & Iacobi. sine Vigilia, ex Innoc. III. *de obseruat. ieiun. cap. 2.* officium Vigiliae adhuc legitur in Sacramen. Gregoriano, pro Missa tantum. Festum, vt de S. Andrea dictum est. officium creditur à Schulting. esse Pelagij Papae, qui eorum corpora condidit in Basilica duodecim Apostolorum, & vno eodemque die vtriusque Festum celebrari iussit. habetur in Comite Hieron. in Antiphonar. & Sacramentario. Gregoriano officij. Missa. Si occurrat hoc Festum

Atum in Sabbato Domin. 3. post Pascha, tunc in Domin. 3. debent legi Lectiones Fer. 2. seq. ne bis initium Epistolæ S. Iacobi legatur immediatè, duobus diebus; vt supra diximus. *Sect. 6. c. 15. n. 6. pag. 103.* quod si contingat eos diuidi iuxta Rubr. de qua supra *Sect. 3. c. 10. n. 13. pag. 21.* eo casu in Eccles. S. Philippi Lection. primi Nocturni erunt de Communi Apost. reseruata Lectione Epistolæ Sancti Iacobi officio eiusdem, cuius est propria.

Lectiones 2. Noctur. quinta, & sexta sumentur de Communi Apostolorum: Lect. 3. Noct. cum Antiphonis in Laudibus, vt in proprio Festo: quia sunt magè propria de S. Philippo. in officio verò S. Iacobi, quod transferri debet in primam diem non impeditam, etiam intra Octauam S. Philippi Titularis (hoc est, diem 4. Maij, vel si ea dies Dominica est, in diem quintam) primæ Lectiones, vt dictum est, erunt de Epist. Iacobi. secundæ erunt propriæ, addita sexta de Communi Apostolorum. tertiæ Lectiones erunt de Euang. *Ecce nos reliquimus omnia*, vt in eodem Communi Apostol. Antiphonæ omnes de Communi Apostol. tempore Paschali. de S. Monica fiet comm. in Laudibus tantum cum 9. Lectione, ex duabus vna. Pro varietate Orationum, quæ necessaria certè erit in 2. Vesp. S. Iacobi, si die sequenti fiat de die infra Oct. S. Philippi, sumi poterit Oratio de S. Iacobo maiore, 25. Iulij. eadem seruanda erunt, vice versa, si Festum S. Iacobi minoris sit Titularis Ecclesiæ. Missa quoque de S. Philippo erit ea ipsa, quæ in Missali est propria cum Orationibus in numero Singulari de eodem. De S. Iacobo poterit dici Missa vt in festo S. Marci Euangel. demptis Oratione Epistola, & Euangelio, quæ cum officio Concordare debent.

Vbi sit Octaua, si intra eamde occurrat Fer. 2. Rogationum, vel Vig. Ascensionis, Lectiones primi Noct. sumentur de Communi Apostolorum. Missa verò dicitur de Rogat. cum Comm. Octauæ sine Gloria, & Credo; & cum Præfatione de Tempore non de octaua.

Alicubi accidit hoc Festum transferri post Festum Trinitatis, & consultus respondi (salua semper auctoritate S. Rituum. Congreg.) Officium eo casu fieri, vt in Communi Apostolorum extra tempus, Paschale, retentis ijs, quæ sunt propria festi, & demptis Alleluia in Antiph. In Missa vero demptis etiam Alleluia Introitum, & Communionem sume: rem Epistolam. Graduale, & offertorium è Missa votiua SS. Apost. Petri, & Pauli.

2 Athanasij in Appendice Gregor. Orationem Naziazenus habuit in eius Festo. *Manuel. tit. de Ferijs. Simplex in Brev. 1550. Duplex à Pio V. cum officio.* In Octauario nostro non damus Octauæ huius sancti tria Euangelia, quo scripsit aliquis: sed in die Octaua legitur, in idem Euangelium Festi, Homilia Festi S. Polycarpi, quæ explicat postremam partem Euangelij Festi S. Athanasij. Homilia ergo non Euangelium Festi S. Polycarpi legi, debet, si transferatur, mutatur versus tertius in Hymno: *Iste confessor.*

3 Inventionis sanctæ Crucis. Decreto Eusebij Pape, *dist. 3. Crucis à S. Siluestro institutum fuit, ex Fl. Lucio Dextro, in Chronico* (si tamen illius est, quod nuper editum est *Anno 424. m. 12.*) Comes Hieron. Ordo Roman. Sacramentar. Gregorian. semidupl. apud Duran. *loco cit.* Dup. ex apud Radulph. *proposu.* 17. officium ab Eusebio, & habetur apud Microl. *c. 55.* Alij in Brev. Venet. 1521. auctorem faciunt Petrum Episcopum Singalensem, approbante Gregorio XI. O ratio est Ambrosiana, & habetur in Sacramentario Gregoriano cum alijs duabus, quæ dicuntur in Missa, Officiumque Missæ in Antiphonario. Clemens VIII. inter Festa secundæ Clavis collocavit, mutauitque Antiphonas ad Laudes, vt essent eodem, quæ in Exaltatione; quia priores historiam continebant diaboli. Si concurrant Festa Ascensionis, & Inventionis sanctæ Crucis, fiat commemoratio de Festo sanctæ Crucis, licet videatur Festum de eodem Domino; & differentia satis patet in diuersitate mysterij, quidquid alij contra scripserint.

Alexandri, &c. cum Iuvenale Confessore. Primorum trium mentio est in Sacramentario Gregoriano. Iuvenalis quoque in Antiphonario Gregoriano, omnium simul in Missali Vaticano, omnium antiquissimo, vol. 4770. Simplex 1550. Officium Gregorianum. In Oratione titulus (martyrum) omittitur, quia Iuvenalis non fuit martyr.

5 Monica. in Breuiar. Vatica. volum. 4753. Simplex in M.S. & à Pio V. cum officio. pro Octaua eiusdem (quæ celebratur, ut plurimum apud alumnos Sancti Augustini, & proprias habet Lectiones) indicatum est satis in Octuario; dataq; ideo sunt Lectiones de Comuni: possunt tamè etiam legi in die Octaua, quæ Fer. 5. Dom. 4. Quadrag. habetur in Breuiario.

10 Ioannis ante portam Latinam. in Appendice Gregoriana, & Gemma lib. 4. cap. 160. Semid. apud Durand. loco citato. Duplex à Pio V. ut in Breuiario 1550. Clemens VIII. Duplex maius declarauit esse. Si occurrat in Sabbato Ascens. legitur initium Epistolæ Dominicanæ sequentis, in qua deinde legi possunt Lect. Fer. 2. ne bis initium legatur immediatè, ita in recognitione postrema Breuiarij. Si occurrat in Dominica, vel Fer. 1. Rogationum, conuenit, ut nona Lectio coniungatur octauæ; quia in illa de martyrio illius agitur.

7 Stanislai in Breuiar. Vatic. volum. 4751. à Clem. VIII. restituitur An. 1595. a quo & ritus Semiduplex, & officium decernitur; hac nimirum die, licet obierit die sequenti, ex Noti Baron. in Martyrolog. quæ impeditur maiori Festo. Petrus Galesin. in suo Martyrolog. scribit obiisse die 11. Aprilis, quæ item impedita est Festo S. Leonis.

8 Apparitionis Michaelis Archangeli. Huius Festi meminit Alexan. II. Epist. ad Petrum Archiepisc. Diocensem, in qua cõcedit eidem, ut possit uti Pallio in duobus Festis S. Angeli, & in alijs de more. Explicat recentior hunc textum de duobus Festis, quæ sequuntur immediatè diem Paschatis, at, unde probat dici hæc duo Angelorum Festa? An quia

Mediolani celebratur Festum Feriæ 2. Paschatis apud Ædem S. Angeli: annuit ille. certè Urbanus II. concessit vsu Pallij etiam in Festo S. Michaelis in Epist. ad Berrengarium Tarraconensem Archiepiscopum. quod adnotauit idem boni nominis Auctor. cõtigit Apparitio sub Gelasio, in Sigiber. Chronico. ob aliam apparitionè ante eam, quæ in Gargano monte, (ait Baron. in Martyrolog.) agebatur Festu; & habetur in Missali Vaticano. vol. 4770. Semidupl. apud Durand. loc. cit. & in Breuiario 1550. Duplex à Pio Quinto. Duplex maius à Clemente VII. ille addidit primas, & secundas Lectiones; hic Homiliam Sancti Hilarij. reliquum officium a Festo Dedicat. sumitur, ritu tamen Paschali. octaua Benedictio: Quorum Festum, &c. ut ex 8. Lectione patet. Lectiones autè pro Octaua à nobis alias editæ, & Sacra Rituum Congregatione approbatæ; reformatæ fuerunt in Octuario Romano. quod si Festum Apparitionis trãseratur ultra tempus Paschale fiat, ut in Septembri. Si occurrat in Feria secunda Rogationum, octauæ lectioni conuenit adiungi nonam, in qua de Sanctis Angelis agitur.

9 Gregorij Nazianzeni. Manuel de Ferijs. In Breuiario Romano non anteaquam 1500. ut notauit diligentissimè perustrans multa Missalia, & Breuiar. Antiquiora; neque de eo fit mentio in Breuedito 1550. Duplex ergo cum officio toto à Pio V. Si transferatur, mutatur tertius versus Hymni: *Iste confessor.*

10 Gordiani & Epimachi. in Antiph. & Sacramentario Gregoriano. Simplex in M.S. & 1550. officium Gregorianum.

12 Nerei, Achillei, &c. excepta Dominilla, quæ obiit die 7. Maij & quam, ob hodiernam trãslationem, addidit Clem. VIII. omnes habent Festum in Antiphonario Gregoriano, ubi habetur officium Missæ; Orationes etiam leguntur in Sacramentario Gregoriano, non Romano, sed à Pamelio edito. Pancratij Festu habetur in Comite S. Hieronymi. Simplex in M.S. & 1550. omnes autem ritu Semidupl. à Clemète VIII. coli iubentur, qui

qui addidit Homilia cum Euangelio, & Lectiones secundi Nocturni ampliauit in laudem Domitillæ, instante Cardin. Baronio, qui pridie transtulit in Ecclesiã eorundem, & Titulum suum, corpora trium primorum, Anno 1597. reliquum officium est Gregorianum. Si occurrat hoc festum in Fer. 2. Rogat. congruit legi nonam lectionem cum octaua; in ea enim agitur de Sanctis. Si venerit extra tempus Paschale, quia transfertur, mutantur Antiphonæ, & Responsorias; non tamen dicitur: *Hæc est vera fraternitas*: quia non sunt omnes fratres. *Vide Sect. 9. cap. 6. num. 9.* Missa dicitur cum orationibus, & Euangelio proprijs vt in communi extra tempus Paschale.

14 Bonifacij. in Breviario Vaticano vol. 4753. Cum nouem Lectionibus, in Breviar. 1550. Cum duabus à Pio V.

16 Vbaldi à Cœlestino III. An. 1192. in Breviario Vaticano vol. 4760. A Paulo Quinto, Duce Vrinate procurante, restitutum est Festum die 24. Septemb. quia hac die 16. creatus ille fuit Summus Pontifex, & huic seniori natus est filius, Anno 1605. Simplex in M. S. officium à Paulo V. editum est 17. Decembr. 1605.

19 Pudencianæ in Antiphonario Gregoriano, posterius tamen est Gregorio, ex Pamelio *ibidem*. Simplex in M. S. & 1550. officium Gregor.

25 Urbani. in Antiphonario, & Sacrament. sancti Gregor. sem. dupl. apud Microlog. cap. 43. Romæ tantum, Radulph. *proposit. 22.* Simplex in M. S. & 1550.

26 Eleutherij in Miss. Vatic. vol. 4743. simplex in M. S. 1550.

Philippi Nerij Confessoris. Ad libitum fieri potest Festum cum officio approbato, sub Urbano VIII. 6. Nouembr. 1625. Si fiat officium, in Lectione Martyrologij legatur primo loco. si transferatur, mutatur tertius versus Hymni: *Iste confessor.*

27 Ioannis Papæ. vt dictum est de præcedenti Eleutherio, sed hic dies translationis est. obiit enim die 21. & die 27. Romam fuit translatum corpus, ex Baron. *in Not. Martyrol.*

30 Felicis Papæ. In Appendice Gre-

gor. simplex in M. S. & 1550.

31 Petronillæ. in eadem Appendice. à Theutonicis, ex Radulph. *propos. 17.* simplex in M. S. & 1550. Lectionem dubiam de ea sustulit Clem. VIII. Ant. Gallonius optimè negat esse Petri filiam, nisi velis esse spirituales tantum.

De Festis Sanctorum mense Iunio.

Cap. V I I I.

2 Petri, & Marcellini. in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano. agebatur tamen Festum eorum, tempore sancti Gregorij in mense Decembri, nisi sit mendum in Codice eiusdem, in inscriptione Homil. 6. in Euangel. que habitasse dicitur in die natali ipsorum, *Domin. 3. Aduentus.*

Erasmi Romæ tantum, Radulph. *propos. 22.* & in Missali Vatic. *volum. 4743.* simplex in M. S. cum nouem Lectionibus in Breviar. 1550. à Pio V. simplex. officium Gregor. sed, cur Erasmus ultimo loco? nam Episcopus est, & Martyr. fortasse, quia primi duo erant Romani, quibus & Constantinus Ecclesiam edificauit, ex Breu. in Festo Dedicat. Basilicæ Apostolorum 18. *Novembris.*

6 Norberti à Paulo V. 14. *Novembris* 1620. cum ritu Semidupl. & officio, die 30. *Martij* 1621. approbato à Sacra Rituum Congregatione, in lectione Martyrologij ponatur primo loco. si transferatur, mutatur tertius versus Hymni: *Iste confessor.* circumfertur Decretum Urbani VIII. Anni 1625. quo transfertur hoc Festum in diem 11. Iulij, sed idem Pontifex Anno 1631. declarauit, ab Ordine tantum Premonstratensi transferendum esse, non à reliquo clero.

9 Primi, & Feliciani. in Antiphon. & Sacram. Gregor. simplex in M. S. & 1550. officium Gregor.

10. Barnabæ. in Appendice Gregor. & ex generali consuetudine, Radulph. *proposit. 17.* semidupl. apud Durand. & Radulph. *locis cit.* Duplex in Breu. 1550. addidit Lectiones primi Noctur. Clem. VIII. auctore huius operis procurante

in

in honorem illius, à quo Barnabæ vocantur; qui item mutauit Euangelium cū Homilia, & declarauit esse Duplex maius. Si venerit ante Pentecostem, officium fit, vt temp. Pasch. Missa erit, vt in festo S. Marci, exceptis Orationibus, Epistola, & Euangelio, quæ dicuntur, vt in propria Missa.

12 Basilidis, &c. Primi tantum in Antiphonario Gregoriano: alio uero post Gregorium in Antiphonario fuisse positum officium Missæ, notat Pamelius. omnium uero simul in Sacrament. eiusdem habentur Orationes, quarum prima Ambrosiana est, sumpta de Festo SS. Vitalis, & Agricola, mutatis nominibus.

13 Antonij Patauini, in Missali Vatic. vol. 4743, à Sixto V. restituitur, Anno 1586. cum 9. Lectionibus in MM. SS. quæ, vt initio dixerant Franciscana. Duplex à Sixto V. Semid. (vt olim) à Clem. VIII. officium à Sixto V. si transferatur, mutatur tertius uersus in Hymno: *Iste confessor*.

14 Basilij, obiit Calendis Ianuarij, & in ea die habetur Festum in Breuiario Vatic. vol. 4752. Alia Breuiaria habet in Octobri, vt in Vatic. vol. 4759. ordinatus dicitur anno 369. hoc mente, & die 14. ideo nunc communiter hac die celebratur. Simplex in Breuiar. edito 1550. Nouem Lectionem, à Clem. VI. vt in calce Martyrologij M. S. apud Fortunatum. Seacchum. Duplex cum officio à Pio V. In Hymno, *Iste confessor*, mutatur tertius uersus.

15 Viti, Modesti, &c. in calce Sacramentarij Gregor. Crescentie uero in Appendice Gregoriana. Simplex, in M. S. & 1550. officium Gregorianum. Oratio est Ambrosiana.

18 Marci, & Marcelliani, in Antiph. & Sacrament. Gregor. Simplex in M. S. & 1550. officium Gregor.

19 Gerasij, & Protasij, extat sermo S. Ambrosij, in Comite S. Hieron. habentur in Epistola, & Euangelium; & quia eo die conciliata pax fuit inter Imperatorem Romanum, & Regem Longobardorum, Sanctus Gregorius compo-

fuit Introitum Missæ huius Festi: *Laquetur Dominus pacem*, &c. Durand. lib. 7. cap. 13. & habetur in Antiph. Gregorian. Orationes autem in Sacrament. eiusdem. Simplex in M. S. & 1550. officium Ambrosianum est, ex Radulph. *proposu*. 19. sed non illud, quo nos utimur.

20 Siluerij in Missali Vatic. *volum.* 4743. à Greg. VII. ex Microl. cap. 43. Romæ tantum, ex Radulph. *proposu*. 22. Semid. ex Microl. cit. & in Breuiar. 1550. Simplex à Pio V.

22 Paulini in Appendice Gregoriana. Simplex in M. S. & 1550. vt hodie.

23 Vig. S. Io. Baptistæ. Bada meminit officium à Pio V. Oratio tamen antiquior in Sacramentario sancti Gregorij, officium Missæ in eiusdem habetur Antiphonario, & in Comite S. Hieron.

24 Natiuitatis Ioannis Baptistæ. Augustinus, & Maximus sermones habuere de hoc Festo. Ordo Roman. meminit. Comes S. Hieron. Antiphonar. & Sacramentat. Gregorianum, in quo omnes habentur Orationes Missæ; sed prima est Ambrosiana, ex Pamelio. ab Aegyptijs celebratur, ex Cyrillo Alexandrino, ait Baron Anno 432. A Græcis etiã ex Manuele *tit. de Ferijs*. Duplex maius dicitur à Durando, & Radulpho *locis citat.* officium à sancto Gregorio. Hymni à Paulo Diacono, qui rauc edine impeditus sanitatem impetrauit, quam initio Hymni, qui ad Vesperas dicitur, postulauit, Durand. lib. 7. cap. 14. De artificio primæ strophæ vide *Sect. 5. cap. 6. pag. 55.* Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 59.* notat, in hoc Festo legi multa de Esaiâ, & Ieremiâ; quia Esaias de Ioanne prophetauit; Ieremias Ioanni fuit similis in sanctificatione. in tertio item Nocturno, addit, non dici, *Alleluia*, in Antiphonis, sicut in tertio Nocturno Apostolorum quia inquit, Natiuitas Ioannis extitit ante Christi Resurrectionem. Antiphona ad *Benedictus*, non impedit, quin inchoetur Canticum. *Benedictus*, à capite de more; quia Rubrica generalis loquitur de Antiphona quæ est eadem cum Canticum. at in
Anti-

Antiphona hæc deest, *Dominus*, ceterum accidit Natiuitas S. Io. in die Veneris, vt rectè colligit, ex Natiuit. Christi, Azor. par. 2. lib. 1. cap. 25.

26 Ioannis, & Pauli. in Comite S. Hieronymi, & Antiphonar. & Sacrament. Sancti Gregorij. Semidupl. in M. S. & 1550. nihil Durandus de iisdem officium Missæ habetur in Antiphonario Gregoriano, & Orationes item in Sacramentario, sed prima est Ambrosiana, de SS. Geruasio, & Protasio. Pius V. mutauit Euangelium, & addidit Homiliam. In 2. Vesperis adest ritus specialis contra Rubricam generalem de *Concurr. Offic. num. 4.* qui tamen ibidem significatur ijs verbis: *nisi aliter signetur*: & ratio est, quia sacre nobiles Romani. Vesperæ igitur secundæ erunt integræ de Sanctis. cur non primæ, nobiliores secundis? ita placuit Maioribus nostris. Si Festum hoc concurrat cum Dominica, aut transferatur, in secundis Vesperis sequere Rubricas generales de *Concurr. officij.*

28 Leonis. in Sacramentario Gregoriano, sed additum est post obitum Sancti Gregorij Semidupl. in M. S. & 1550. Durandus non habet. officium antiquius Pio V. qui Homiliam. addidit pro Vigilia Sanctorum Apostolorum, de qua vide supra in Vigilia Sancti Andrea. Vigilia meminit Hieronymus in Comite, seu Lektionario. officium Missæ eiusdem Vigiliæ legitur in Antiphon. Gregor. sed Orationes aliæ sunt in eiusdem Sacramentario. Prima tamè Oratio in eodem Sacramentario legitur in calce Missæ commemorationis S. Pauli, quæ deinde translata est in officium Vigiliæ. Pamelius eam collocat in Vigilia. si transferatur Festum, mutatur tertius versus Hymni, *Iste confessor.*

29 Petri, & Pauli. Ambros. sermones sex habuit. Comes S. Hier. habet Festum, & Ordo Roman. Senator autem Festus obtinuit maiorem Festi celebritatem ab Anastasio Imperatore, qui obiit Anno 518. ex Niceph. lib. 18. *Hist. cap. 39.* Manuel meminit *tit. de Ferijs.* Duplex maior apud Durand. Lektionen. primi No-

turni, vt in Ord. Romano. Hymno ad Vesperas additum fuit Pij V. iussu: *O Felix Roma. &c.* & ad Laudes, *Doctor egregie Paule.* quos tamen versus ego legi in Breu. M. S. Coll. Aniciani. reliquum officium à S. Gregorio, sicut & sequētis diei, ex Microl. cap. 42. diuisit enim sanctus Gregorius hæc Festa ad eorum maiorem cultum, Durand. lib. 7. cap. 15. Habetur officium Missæ vtriusque diei in Antiphonario, & Sacramentario S. Gregorij.

30 Commemoratio S. Pauli. à S. Gregorio, ex Ord. Romano. & Microl. *lococitat.* In Appendice Gregoriana vocatur, *Celebritas Sancti Pauli.* in Codice Pameliano, *Natale Sancti Pauli.* solebat, ait Baron. in *Noti Martyrolog.* summus Pontifex obire pridie Pontificias functiones in vtraque Ecclesia S. Petri, & S. Pauli. distantia vero locorum, consultius visum est, duobus diebus integrum de ijs agere Festum. Duplex minus est, apud Durand. lib. 7. cap. 1. legitur sermo S. Augustini, vt in Ord. Romano. de reliquo officio diximus præcedenti die, ex Microl. & habetur, vt supra dictum est, in libris Gregorianis.

Dices: cuius Classis est hæc S. Pauli Commemoratio? Respondeo: non est prima, nisi vbi est Patronus, vel Titularis. non est secundæ, quia admittit in Laudibus commemorationem de Octa. S. Io. non est duplex maior, quia non habet integras vtrasque Vesperas. non est duplex minus, quia Apostoli Festum est secundarium. est ergo vnica Classis: & vnico debentur vnica Paulo, ideoque Commemoratio nominatur, non Festum.

Si Transferatur in diem 4. Iulij, vt in Tabulis nostris, num. 34. ratione Octauæ Corporis Christi, vel in sequentem non impeditam Festo nouem Lektionum: totum officium à primis ad secundas Vesperas inclusiue fit, vt in propria Ecclesia, omissa commemoratione octauæ S. Ioannis, & ita decretum est in recognitione postrema Breuiarij, consideratis omnibus, quæ hinc inde adduci poterant, & S. Paulo fauendū erat in casu dubio. Quod autem sit aliquando transferenda hæc

Com-

Cómemoratio, habetur apertè in tit. 11. de Concurrentia officij num. 7. in ijs verbis: *excepta Octaua Corporis Christi concurrente cum Octaua S. Ioan. Baptiste, in qua de sequenti fit tantum commemoratio.* Non tamen ubique transfertur: nam in propria Ecclesia, vbi Commemoratio est primæ Classis, fit de S. Paulo cum cómemoratione Octauæ Corporis Christi tantum; ex Rubr. de *Translat. Festorum* 10. num. 1. in ijs verbis: *exceptis tamen Festis Natiuitatis S. Ioan. Bapt. & SS. Apost. Petri & Pauli, quæ in die Octaua Corporis Christi celebrantur.* & pro Festo intelligitur etiam, Commemoratio hæc sancti Pauli, in propria scilicet Ecclesia, vt ex officio patet, quod excludit in Laudibus commemorationem Octauæ S. Ioannis. Translata verò hac Commemoratio, tunc in die Octaua Corporis Christi fiet commemoratio in Laudibus, & 2. Vesperis, primò de Octaua S. Ioan. deinde de Octaua SS. Apostolorum, per Antiphonas, quæ dicuntur infra Octauam eorundem, & Orationem communem ijsdem. Neque dicas fieri de Octaua sancti Pauli ante Festum illius per quatuor dies; 30. Iunij, 1. 2. & 3. Iulij: quia Festum eiusdem celebrari ceptum est cum S. Petro; quamquã sine proprijs S. Pauli Laudibus quæ habentur in Antiphonis, Lectionibus, & Responsorijs: quæ, & ideo (contrarium scripsit non nemo) non sunt omnino tacendæ.

Si dies 30. fuerit Sabbatum, in secundis Vesperis, quæ sunt in Antiphona Cómemorationis communes ambobus Apostolis, commemoratio Dominicæ fieri debet post Apostolos, non ante; quod malè notauit, & docuit recentior, non aduertens, quòd hæc secunda Vesperæ Duplices sunt, nobiliores Dominica.

De Festis Sanctorum Mense Iulio.

Cap. IX.

Octaua Sancti Ioannis: Beda meminit, & habetur in Missali Vati. 4743. inter maiores Octauas eam numerat Radulph. *propof.* 19. semidup. apud

Durand. *lib. 7. cap. 1.* & in Breuiar. 1550. Duplex à Pio V. & qui sermonem sancti Maximi addidit: si contingat non legi de Homilia sancti Ambrosij, quæ habetur in secunda, vel quarta die infra Octauam S. Ioan. ob Dominicam occurrentem infra eamdem, poterit legi, quod ommissum est, in die Octauæ, ad varietatē, & ad libitum, quod notauimus in Tabulis Ordinis nostri perpetui A. B. C. litterarum Dominicalium, & est conforme Rubricis Octauarij Romani.

2. Visitationis B. Mariæ. ab Urbano VI. anno 1389. à Bonifac. IX. publicatum est anno sequenti 1390. ex Bzouio anno eodem. extat Decretum de hoc Festo in Concilio Basiliensi Sessione 43. anno 1441. qua nimirum die finita est Visitatio Beatæ Mariæ in domo Elisabeth, vt ait Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 2. questione 2.* Apud Ordinem Minorum celebratum fuit ab anno 1263. ex Annal. Min. Duplex in Breuiar. 1550. cum officio proprio; quod mutauit Pius Quintus, excepta Homilia, sed Clem. VIII. ferè totum, vt hodie habetur, compleuit; præsertim Antiphonas, & Responsorias; maiusque Duplex esse declarauit.

Processi, & Martiniani. in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano, sed post Gregorium. ait Patmelius. Simplex in M. S. Semidupl. in Breuiar. 1550. Pius V. restituit, vt olim.

4. Elisabeth. Officium est ad libitum ab Urbano VIII. eiusdem officij auctore, Semiduplex. Anno 1630. & si fiat, de ea legatur primo loco in Martyrologio.

6. Octaua Apostolorum. in Actis sancti Sebastiani in martyrio S. Tranquillini, de quo Martyrolog. hac die, Comes S. Hieron. meminit. S. Leo sermonem habuit in hac die, habetur etiam apud Bedam & Radulph. *propof.* 19. qui & appellat Octauam maiorem. Duplex minus, à Durand. *lib. 7. cap. 1.* & in Breuiar. 1550. Officium Gregorianum, ex Schultingio, & officium huius Missæ habetur in Antiphonario, & Sacramentario sancti Gregorij; sed Orationis auctor est Leo II. ex Durand. *lib. 7. cap. 15.* vel Leo IV. ex auctore

ctore Ligni vite lib. 5. ex Platina, & auctore Breuiar. Chronologici; cum esset cernaturus contra Saracenos ad Ostia Tyberina. Pius V. mutauit per totam Apostolorum Octauam Lectiones secundum Nocturni.

10. Septem Fratrum. Officium Missæ in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano habetur. Ruffinæ, & Secundæ. in Missali antiquissimo Vaticano, volum. 4770. Romæ tantum, ait Radulph. *propof.* 22. cum nouem Lectionibus in M. S. simplex in Breuiar. 1550. semidupl. à Pio V. cum officio, ut diximus, Gregoriano, cui Pius V. Homiliam addidit, quæ hodie legitur. Si transferatur hoc Festum in Feriam 2. conuenit, ut octauæ lectioni adiungatur noia, in qua de iis agitur.

11. Pij Papæ. in Missali Vaticano volum. 4743. semidupl. ex Microlog. *cap.* 43. Romæ tantum, ex Radulph. *propof.* 22. simplex in M. S. & 1550. ut hodie.

12. Naboris, & Felicis. in Missali Vaticano proxime citato. Romæ Radulph. *propof.* 22. simplex sine Lectione in M. S. cum tribus in Breuiar. 1550. Pius V. antiquiora Breuiaria sequutus nullam Lectionem legi mandauit. Oratio est antiquior Pio.

Ioan. Gualberti. à Clemente VIII. commemoratio tantum in recognitione Breuiarii.

13. Anacleti. in Missali Vaticano volum. 4743. semidupl. ex Microlog. *cap.* 43. Romæ tantum, ex Radulph. *propof.* 22. simplex in M. S. & 1550. semidupl. à Pio V. ut olim, vnâ cum officio.

14. Bonauenturæ. à Sixto I V. deinde, uti Doctoris, à Sixto V. 1588. semidupl. à Pio V. Duplex à Sixto V. mutata Oratio, que erat, *Exaudi*, & Euangelio Doctorum addito.

Henrici primi Imperatoris. Commemoratio, ab Urbano VIII. in recognitione Breuiarii, instante Ferdinando Austriaco Imperatore, Anno 1631. de quo legendum erit secundo loco in Martyrologio. Orationes Missæ habentur in Bulla Canonizationis sanctæ Chune Gundis sancti Henrici coniugis, auctore In-

nocentio III. & mutato tantum nomine in nomen Henrici.

17. Alexii. institutum fuisse Festam circa Ann. 1200. ait Chronicum Germanicum cit. à Schultingio; & habetur in Breuiar. Vatic. volum. 4751. simplex in Breuiar. 1550. sed hodie semidupl. ad libitum ab Urbano VIII. die 18. Octobr. 1637.

18. Symphorosa, & filiorum. in Appendice Gregor. Romæ tantum, ait Radulph. *propof.* 22. simplex in M. S. & 1550. ut hodie.

20. Margaritæ. in Litanis fit de ea mentio in Ordine Romano. item in Appendice Gregorianæ & in Concil. Oxiensi. simplex in Breuiar. 1550. Pius V. ademit Lectiones incertas de eius martyrio, & mutauit Oratiosem.

21. Praxedis. in Antiph. Gregor. simplex in M. S. & 1550. officium Gregorian.

22. Mariæ Magdalena. habentur Orationes ad Missam in Sacramentario Gregoriano à Pamelio edito; qui tamen notat, eas esse posteriores Gregorio. Anselmus meminit Festi, *Epist. ad Ermulphum*. de generali consuetudine testatur Radulph. *propof.* 17. & habetur in Missali Vaticano volum. 4743. semidupl. apud Durand. *lib.* 7. *cap.* 1. Duplex apud Radulph. cit. rursus semidupl. in Breuiar. 1550. tandem duplex à Pio V. qui mutauit Capitula, addidit Hymnum ad Vesperas (quem Clem. VIII. contexit) & alium ad Laudes: mutauitque Lectiones, & ordinem Responsoriorum. Clemens VIII. mutauit Hymnum post Inuitatorium, quem accepit ab Ordine Romano in die Palmarum: *Nardo Maria piscico*: cui tandem extremam imposuit manum Urbanus V. II.

Apollinaris. in Antiphonario, & Sacramentario Gregor. Petrus Chrysológus sermonem habuit. Microlog. meminit *cap.* 43. simplex in M. S. & 1550. semidupl. à Pio V. cum homilia propria. officium Gregorianum, ex Microlog. cit. & Offic. Missæ habetur in Antiphon. Gregor.

24. Vigilia S. Iacobi, vt dictum est de Vigilia S. Andrea.

Christinae. in Appendice Greg. simplex in Breuiar. M.S. & 1550. vt hodie.

25. Iacobi Apostoli. dies Translatio- nis est; nam obiit in Paschate, Gemma lib. 3. cap. 16. Vide in Festo Sancti Andreae. Duplex à Bonifacio VIII. officium creditur à Callisto II. compositum; qui de sancti Iacobi miraculis scripsit; & Compostellam Archiepiscopatu deco- rauit, ex Schultingio. Orationes, quæ in Missa dicuntur, habentur in Sacramen- tario Gregoriano.

Christophori. in Appendice Gregor. & Breuiario S. Isidori. citato à Baroa. in *Martyrolog.* simplex commemorat. in M.S. & 1550.

26. Annæ in Breuiar. Toletano S. Isi- dori. in Missali Vaticano volumine 3808. Manuel titulo de *Ferijs.* quod apud Mi- nores S. Francisci ab Anno 1263. ex An- nal. Min. Greg. XIII. restituit Festum Ann. 1584. cum nouem Lectionibus erat in Breuiar. 1550. Duplex cum officio à Gre- gor. XIII. Oratio antiquior Pio V. Cle- mens VIII. mutauit Lectiones secundi Noct. Gregor. XV. præcepit diem agi Festum ubique Constituit. edita 23. *Aprili- lis* 1622.

27. Pantaleonis aliàs Pantaleemonis, ait Baroa. in *Martyrolog.* In Appendice Gregor. Manuel tit. de *Ferijs.* simplex in M.S. & 1550.

28. Nazarij, &c. S. Ambros. sermonem habuit. Habentur primi duo in Missali Vatic. vol. 4770. Victor. in Missali Vatic. vol. 4743. & ex Microf. cap. 43. Romæ tantum, Radulph. *propof.* 22. Innocenti. in Append. Gregor. & Radulph. *loco ci- tato.* omnes verò simul in Missali Vatic. 4743. simplex in M.S. cum 9. Lectioni- bus in Breuiario 1550. semidupl. à Pio V. qui addidit Homiliam. In Ecclesia SS. Nazarij, & Celsi transferuntur Festum SS. Victoris, & Innocenti in primam diem non impeditam, ritu semiduplici de cõ- muni plurimorum Martyrum ex decre- to S. Rituum Congregationis die 22. Fe- bruarij 1633. & cum Euangelio, & Ora-

tionem Festi eorumdem, omiſſis nomi- bus SS. Nazarij, & Celsi. Hęc illa. hoc est, post Octauam SS. Nazarij, & Celsi ex Rubrica Breuiarij nuperimi recogni- ti. Neque mirum videatur, quòd sanctus Innocentius colatur, vt Martyr, vò cum Martyre, tum quia coluit in tota Eccle- sia cum officio Martyrum, vt patet; tum quia Martyr, vt nobilitate, ac se trahit non Martyrem; tum quia alijs non Martyri- bus, seu rō viris dantur ab Ecclesia Psal- mi Martyrum, & virorum, vt videre est in festo S. Martini Episcopi, Sanctarum Agnetis, & Agathe ex speciali priuile- gio; quòd in translatione sancti Innocen- tij non fuit illi detrahendum. Antiphona- nas autem, & Responsoria de effusione sanguinis, & nonnulla cum demonstra- tione; *Istorum est enim, &c. Isti sunt qui venerunt, &c.* ne sumas pro ijs rigorose, quorum festum collitur: sed ea intellige; Vel de preparatione animi ad martyriũ, respectu S. Innocenti; Vel quia plurale ponitur in Breuiario pro singulari, & e- contra, vt in festo plurium Apostolorum dicimus in 2. Vesperis, *Collacet eum Do- minus, &c.* & sepius in festo vnus Apo- stoli, *Isti sunt, &c.* bis, & ter, & in festis plurium Cõfessorum non mutantur An- tiphonæ, nec Responsoria de vno Cõf- fessore; Vel accipe Encomiasticæ, in lau- dem totius Ordinis Martyrum, quod fit in toto officio Apostolorum communi, & in festo SS. Innocentium adhuc licet dicitur in 3. Nocturno *Tradiderunt cor- pora sua in mortem, ne seruirent idolis,* quod non contigisset ijs, si diuicius vixis- sent.

29. Marthæ. in Missali Vatic. 4743. & apud Minores S. Francisci ab Anno 1263. in Annal. Min. simplex in M.S. & 1550. semidupl. à Pio V. qui mutauit Oratio- nem, & Homiliam addidit. Felicis. in An- tiphonario, & Sacramentario Gregoriano; & sociorum distinctè, ibidem, apud Pamelium. simplex in M.S. & 1550. In Octauario Romano Bononię primum edito pro Octaua S. Marthæ citantur Ho- milia, quæ infra Oct. Assumptionis B. V. at, quia additum est S. Hyacinthi Festum,

&

& 2. die nulla erit amplius Homilia; tu lege, quæ in 4. 5. 7. & 8. die habentur. In editione Octauarum Antuerpiensi, Veneta, & Neapolitana, inoffenso decurtes pede.

30. Abdon, & Sennen. in Sacramentario Gregoriano. Simplex in M. S. & 1550. officium Missæ in Antiphon. sancti Gregor.

De Fests Sanctorum Mense Augusto.
Cap. X.

Quoridie hoc mense celebrari de Sanctis, testatur Concil. Turon. 2. cap. 18.

1. Petri ad Vincula. ab Alexandro Papa, ex Durand. lib. 7. cap. 19. institutum est: vel à Syluestro, Anno 315. ex Polid. Virgil. lib. 6. c. 8. quod reprobatur Baron. in *Martyrolog.* In Sacramentario Greg. Gemma meminit lib. 3. cap. 164. & de generali consuetudine tradit Radulph. *propos.* 17. circa Ann. 438. ex Sigeberto. semidupl. apud Durand. lib. 7. cap. 1. duplex apud Radulphum *loco citato*, & in Breuiar. 1550. Oratio est Gregoriana in Sacramentario, & fortè etiam totum officium; quod in multis concordat cum Festo Iunij. officium Missæ aliud tamen est ab Antiphonario sancti Gregorij; & itè Oratio secreta alia est in Sacramentario. Pamelius numerat inter officia non Gregoriana, post eum scilicet addita. Schultingius Sixto III. tribuit, qui ad Eudoxiæ preces Festum decreuit. Pius V. addidit Lectiones proprias 2. Nocturni. Clem. VIII. Homiliam S. Augustini valde propriam, & declarauit esse duplex maius.

Machabeorum. extant Orationes Nazianzeni, Ambrosii, Chrysostomi, Augustini, Leonis in eorum Festo, & Maximi. habetur Festum in Appendice Gregoriana, & in Codice Pameliano Sacramentarij Gregor. simplex in M. S. & 1550. Nomina eorum sunt; Salomona Mater, Machabeus primogenitus, Aber, Machit, Iudas, Achas, Arath, & Iacob vltimus, ex Iosepho in *Commentar. ad Pa-*

lybium. cur Machabei sint appellati, Xystus lib. 1. *Bibliothec. Sanct.* docet, in vexillis eorum scribi solitum M. C. B. I. quæ Hebraicè sonat: *quis similis tui in fortibus Domine?*

2. Stephani Papæ. in Sacramentario Gregoriano. simplex in M. S. Missæ officium non aliud ab Antiphonario Gregoriano.

3. Inuentionis S. Stephani. in calce prædicti Sacramentarij. Anconæ erat Festum solemne, vbi lapis est sancti Stephani, ex Beda; cui Festo facta est deinde accessio, titulo Inuentionis; quæ tamen non accidit hac die; neque verò hac die obiit Stephanus, vt aliqui putant, contra quos fufius Baronius in *Martyrolog.* semidupl. in M. S. & 1550. Lectiones 1. & 2. Nocturni mutatae sunt à Pio V. auctorem facit officij S. Stephanum Leodiensem Ant. Demochares lib. 4. cap. 14. contra *Misofoliturgos*, sed omnia sumuntur de Festo Decembris, cuius officium ab Alemano dicitur compositum, ex Cornelio Schultingio; qui hodierni officij facit auctorem Bonifacium I. sub quo Luciani Historia de hac inuentione scripta est; seu Pelagium I. quo tempore ossa sancti Stephani Romam fuere translata. Sed ego puto, esse Gregorianum; Orationes tamè in Missa huius Festi aliæ sunt in Sacramentario.

4. Dominici. à Gregorio IX. Anno 1234. sed Festum fieri iussit in die sequenti, quo relatus est inter Sanctos. & in Missali Vaticano habetur *vol.* 4743. Paulus IV. hac ipsa die 4. celebrari iussit, ob Festum B. Virg. sequens, licet obierit ille die sexta huius mensis. semidupl. erat in M. S. Breuiar. & 1550. Duplex à Paulo I. V. Pius V. excepta Oratione, mutauit totum officium antiquum à Constantino Episcopo Vibeuet. compositum, iussu Ioan. Teutonicæ Generalis 4. In Hymno. *Iste confessor*, mutatur tertius versus.

5. Dedicatio sanctæ Mariæ ad Niuës, seu Basilicæ Liberij, seu Xystianæ à Xysto Tertio, seu Maioris dicte, seu apud Præsepe, quod ibidem asseruatur. Vide causas apud Baron. in *not. Martyrolog.* De ea in Missali Vaticano *vol.* 4743. Ro-

mae tantum celebrabatur, ait Radulph. *propositi. 22.* Duplex in Breuiar. M. S. & 1550. nihil Durand. Pius V. mutauit Orationem, aliqua Responsorialia, & Lectiones primi, & secundi Nocturni. Clem. VIII. declarauit esse duplex maius vnâ cum sequenti.

6. Transfigurationis Domini Nostri. hodie reuelata fuit ab Apostolis, testibus eiusdem, ait Beleti. cap. 144. extant sermones de hoc mysterio SS. Leonis, Cyrilli Alexandr. Ephrem; Basilij Seleucia, & Andreae Cretensis. Habetur Festum in Martyrolog. Vuandelberti, qui floruit Anno 850. in Missali Vatic. *volum. 4770.* Manuel meminit *tit. de Ferijs.* Duplex in Breuiar. 1550. Auctor Festi, & officii apud omnes fuit Callistus III. Ann. 1456. ex Platina, & Nauclero *gener. 49. volum. 2.* sed vere non fuit Festi, quod notat Baron. *in 2. Notat. Martyrolog.* ex Vuandelberto Pius V. mutauit Hymnos ad Vesperas, & Laudes, & Lectiones primi, & secundi Nocturni.

Xysti, Felicissimi, &c. Comes Hieron. meminit Xysti, & est II. Sancti August. expressè de hoc Festo testatur tract. 27. in Ioan. Sacramentar. Greg. diuisum omnium, & eiusdem Antiphonarum, cum nouem Lectionibus in M. S. & 1550. simplex à Pio V. Orationes Missae leguntur in Sacram. Gregor.

7. Donati. in Appendice Gregor. simplex in M. S. & 1550.

8. Cyriaci, Largi, &c. Primus habetur in Sacramentar. Gregorian. cuius Missae officium idem, quod in Antiphonar. & Sacramentar. sancti Gregorij: additis deinde sociis, de quibus in Appendice Gregoriana simplex in M. S. & 1550. semidup. à Pio V. cum officio proprio.

Hac autem die translata fuerunt eorum corpora, qui obiit die 16 Martii, vt dicitur in Martyrologio Romano.

9. Vigilia sancti Laurentii. in Comite Hieron. & Sacrament. Gregor. ex pristina consuetudine vigilandi ad corpus tanti Martyris, vt Acta testantur ex Baron. Alia causa praedicationis, vel martyrii allata à Durand. *lib. 7. cap. 23.* minus pro-

bantur. officium à Pio V. sed Missae idem, quod in Antiphonar. & Sacrament. Gregoriano.

Romani. in Appendice Gregoriana simplex in M. S. & 1550.

10. Sancti Laurentii. in Actis S. Matronae apud Metaphrastem fit mentio Festi, in Comite item Hieron. in Sacramentar. Gregoriano habentur Orationes Missae, excepta vltima; quam tamen habet Pamelianus Codex SS. Augustinus, Leo, & alii antiquissimi Patres sermones habere de Festo tradit Radulph. *propositi. 17.* ortum habere, ex Apostolica auctoritate, hoc est à Sede Apostolica. Duplex maius, ex Durand. *lib. 7. cap. 1.* & Radulph. *loco citato,* officium est Gregorianum, ex Schultingio; & Missae offic. habetur in Antiphonar. Gregor. Pius V. mutauit Lectiones primi, & secundi Nocturni. In Antiphonis tertia & quarta ad Laudes: *Caro mea igne cremata est: & non sum asuatus:* nulla est contrarietas ex S. Aug. in fine lectionis sextae, secundae diei infra Octauam sancti Laurentii.

11. Tiburtii. in Antiphonar. & Sacramentario Gregor. Susanna. Romae tantum, Radulph. *propositi. 22.* vtriusque Festum habetur in Appendice Greg. simplex in M. S. & 1550.

12. Clarae. ab Alexand. IV. 1255. & in Missali Vatic. *volum. 4743.* in Breu. M. S. erat solemne, quia Breuiaria, vt dixi, Nicolai III. iussu Franciscana erant. simplex à Pio V.

13. Hippolyti. in Sacramentar. Greg. apud Romanos Festum celeberrimum fuisse suo tempore testatur Prudentius in Hymno. mentio est in Breuiar. S. Isidori, Hippolyti, Cassiani, & simul, in Antiphonario Gregoriano, & Appendice Greg. simplex in M. S. & 1550.

14. Vigilia Assumptionis. Ordo Romanus. Sacramentarium Gregorianum; vbi habentur Orationes Missae, paulò mutata Secreta. Beda, Nicol. Papa *ad consulta Bulgarorum* meminere. officium à Pio V.

Eusebij. in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano, excepta vltima Ora-

Oratione Missæ . simplex in M. S. & 1550.

15 Assumptionis B. V. Comes Hieronymus in Ordo Romanus. Sacramentarium Sancti Gregorij, ubi Orationes Missæ leguntur, in cuius Appendice appellatur, Paulatio B. V. & idem legitur in Appendice Bibliorum antiquissima Vatic. vol. 5729. Dies Dominæ ab Hunnis dicta fuit, ex Baron. Ann. 48. & in Martyrol. Apud Orientales verisimile est, cæptum esse Festum coli statim post Conc. Ephesinum; quo tempore Cyrillus Alex. cultum Deiparæ contra Nestorium amplificavit, ut notavit Azor. par. 2. lib. 1. c. 20. quest. 1. & deinde propagatum est sub Mauritio ex Niceph. lib. 17. cap. 28. Manuel habet in tit. de Ferijs. apud Gallos sub Carolo Magno in Concil. Moguntino cap. 36. S. Bernard. meminit Epist. 174. Duplex maius ex Durand. loco citato. officium Gregorianum, sed officium Missæ aliud est in Antiphonario Gregoriano. Lectiones Cantici Cantic. in primo Nocturno ex Ord. Roman. mutavit Pius V. Lectiones 2. Nocturni, quarum etiam titulum merito deinde mutavit, veriore auctore appposito, Clemens VIII. Lectiones autem Cantici Canticorum conveniunt mysticè B. Virgini sed & possunt dici Lectiones de Scriptura, occurrente mense Augusto, in quo leguntur omnes libri sapientiales Salomonis, ex Radulph. propof. 11.

Dubitatum fuit: An officium de B. Rocho nondum Canonizato, neque à Sede Apostolica Beatificato, post Alexand. III. defuncto, Anno 1327. in Concilio Constantensi Ann. 1414. inter Beatos habitum, recitari possit, & negotio maturè discussio, Sacra Rituum Congregatio censuit, concedendam esse Missam, & officium in eius diè Festo, in Ecclesijs dumtaxat, & Eremitarijs habentibus requisita Ecclesiarum in honorem eiusdem Deo dicatis, non extra dicta loca. die 4. Iulij, & clarius die 26. Nouembr. 1629.

16 Hyacinthi. ab Urbano VIII. Duplex cum officio. 1. Februarij Ann. 1625. approbato, ad instantiam Filij Regis Poland. Barth. Gauant. Tom. II.

loniæ, cum esset Romæ pro Iubileo Anni Sancti. In Martyrologij lectione pridiani primo loco ponatur: in Hymno. *Iste confessor*. mutatur tertius versus. Lectiones 1. Nocturni erunt de Script. occurrente, iuxta Rubricam, qua posita est in Breuiar. ante Dom. 3. Augusti; licet ibi fieret olim tantum metio de Oct. S. Laurentij, & de Festo Sancti Bernardi. eadem enim est ratio in his tribus Festis.

17 Octava S. Laurentij. in Sacrament. Gregor. inter maiores Octavas numeratur à Radulph. prop. 19. semidup. ex Durand. lib. 7. cap. 1. & 1550. Duplex à Pio V. qui addidit Orationem propriam, que tamen habetur in Sacrament. Gregor. ad calcem Festi sancti Laurentij, in editione Romana, & ordinavit melius Lectiones totius octavæ. officium Missæ habetur in Antiphon. Gregor. Orationes autem aliæ sunt in Sacrament.

18 Agapiti. in Antiphon. & Sacramentario Gregoriano à quo Secretam tantum in Missa Orationem habemus; sed in Codice Pameliano sunt eadem, que nos. simplex in M. S. & 1550.

20 Bernardi. in Missali Vaticano vol. 3808. semidup. in Breuiario 1550. Duplex à Pio V. officium putat Schulting. ab Alexand. III. qui eundem canonizavit. Pius V. mutavit Orationem, addidit Homiliam. Stephani Hungarorum Regis. simplex cômemoratio ab Urbano VIII. 1631. ad instantiam Ferdinandi Imperatoris in Martyrologio legatur secundo loco. Vbi celebratur cum nouem Lectionibus in Hymno, *Iste confessor*, mutatur tertius versus, ut ex lectione patet propria, nono loco legenda.

22 Octava Assumptionis. à Leone IV. Ann. 847. ex Sigeberto, vel An. 848. ex Iacobo Phil. Bergomensis, vel 855. ex Baronio tom. 10. qui citat Anastas. Bibliothec. Radulph. meminit propof. 19. Duplex minus apud Durand. loco citato, & in Breuiario 1550. Pius V. in tota Octava reformavit Lectiones, & novas adiecit.

Timothei, &c. primus habetur in Sacramentario Gregoriano. Symphorianus

I etiam

etiam in Antiphonar. Gregoriano; Hippolytus in Breuiario Vaticano *vol. 4753*. simplex in M. S. & 1550. Pamelius numerat inter officia Gregorio posteriora; Oratio tamen Sacramentarij est nobis etiam communis.

23 Vigilia S. Bartholomæi. de hac, & de Festo sequenti Concil. Oxoniense, & Innocent. III. *de obseruat. ieiun. cap. consilium*: attendatur inquit, locorum consuetudo, quod ad diem attinet hodiernus, vel sequentem 23. 24. seu 25. Romæ Vigilia 24. officium à Pio V. in lectione Martyrologij hac die, & præcedenti, extra Romam prænunciatur Vigilia, & Festum, iuxta morem locorum. nam Martyrologium Romanum consuetudinem sequitur Romanam.

24 Bartholomæi. Beda. Romæ 25. De eo Martyrol. & Calendar. M. S. cit. à Baronio in *Notis Martyrolog.* Item in Sacramentar. Gregoriano, vbi Secreta Missæ, & Postcommunio paulo diuersæ leguntur. Collecta prima est Ambrosiana. Græci celebrant Festum bis in anno; natalem diem 11. Iunij; translationem hac die. Romani celebrant die 25. translationem ab Othone III. factam Anno 983. in Romanam insulam Licaoniam, in tumbam porphyreticam, vt scribit Otho Frisingensis *lib. 6. cap. 25*. Ecclesiam verò, quæ nunc Apostoli nomine vocatur, in honorem Sancti Adalberti ædificatam asserit Baron. in *Martyrolog.* 22. Jun Duplex à Bonifacio VIII. Pius V. mutauit omnes Lectiones est autem idem cum Nathanaele laudato à Christo; quod in calce operis huius in vtriusque laudem, qui tamen vnus est, probabo fusius.

25 Ludouici Regis IX. & Francorum XIV. à Bonifacio VI. l. 1297. inter Sanctos est relatus. habetur officium in Breuiar. Vaticano *vol. 4752*. simplex in M. S. semidup. à Paulo V. Anno 1618. 29. Nouembr. cuius lectiones recitandæ approbatæ fuerunt 23. Februar. 1619. & rursus 23. April. 1622. Vbi celebratur die 26. mutatur in Hymno, *Iste confessor*. tertius versus.

26 Zephyrini. in Missali Vatic. 4745. semidup. ex Microl. *cap. 43*. Romæ tantum, Radulph. *propof. 22*. simplex in M. S. & 1550.

28 Augustini. in Sacram. Gregor. vbi omnes Orationes Missæ sunt eadē, quæ apud nos. Bonifacij VIII. decreto duplex. Pius V. mutauit omnia, retenta Oratione tantum; officium autem Missæ aliud est in Antiph. Gregor. & Pamelius illud numerat inter officia posteriora Gregorio.

Hermetis. in Antiphon. & Sacrament. Gregorian. à quo vltimam tantum habemus Orationem Missæ; primam, & secundam in Pameliano Codice, apud Antium celebris memoria, ex Actis S. Bonifacij Papæ tomo 1. Concil. simplex in M. S. & 1550.

29 Decollationis S. Ioannis in Comite S. Hieron. & in Sacramentar. Gregor. vbi omnes Missæ Orationes habentur, posteriores tamen Gregorio; excepta prima, quæ à Missali Ambrosiano accepta est. Manuel *tit. de Ferijs*. hac die Caput est inuentum, ex *Gemma libr. 3. cap. 165*. & placet Baronio in *Martyrol.* hoc est, secunda inuentione. nam obiit in die Annunciat. B. Virgin. ex auctore Gemmæ, *ibidem*, & imminente Paschate, ex Baronio *loco citato*, qui addit, hac item die fuisse consecratam celebrem Ecclesiam Alexandria in honorem S. Ioan. & reliquias eiusdem in ea reconditas semidupl. apud Duran. *lib. 7. cap. 1*. & in Breu. 1550. duplex à Pio V. qui de more mutauit primas, & 2. Lectiones officium Missæ aliud est in Antiph. Gregoriano, posterius Gregorio, ex Pamelio, vt dictum est. optarunt aliqui hoc festum fieri Duplex maius, sicuti sunt alia minora Festa Apostolorum; sed neque dies hæc martyrij illius est; neque martyrium pro fide Christi, & Euangelio; neque statim in cælum iuit; neque demeretur S. August. vt amittere debeat secundas Vesperas, quas diuidit cum S. Ioanne, quibus etiam de causis longè maius festum est Natiuitatis, quàm Decollationis S. Io. Aliam ad de causam quia Natiuitas illius toti mundo magis profuit, tanquam Præcursoris Christi.

Christi, quam Decollatio, quæ illi soli vtilis fuit. & multis, ait Angelus, in Natiuitate eius gaudebunt.

Sabinæ. in Antiphon. & Sacrament. S. Gregorij, sed deinde mutatae sunt omnes Orationes Missæ, quas tamen habet Pamelian. Codex simplex in M. S. & 1550. 30 Felicis, & Aducti. in eodem Sacram. cum Orationibus omnibus Missæ. simplex in M. S. & 1550. officium Missæ, vt in Antiph. Gregor.

De Festis Sanctorum Mense Septembri.
Cap. XI.

1 **A**Egidij Abb. ab Urbano IV. ex in Missali Vatic. citato à Schultingio. vol. 3808. cum nouem Lectionibus apud Radulph. *propof.* 22. simplex in M. S. & 1550. & à Pio V.

Duodecim Fratrum Romæ tantum, ex Radulph. cit. in Missali Vaticano vol. 470. simplex in M. S. & 1550.

8 Natiuitatis B. Virgin. Temporibus Ephesini, & Chalcedonensis Concil. diem festum hunc celebrari cœpisse existimat Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 19. q. 1.* at Baron. in *Not. Martyrolog.* non præsumit hoc dicere, quia in Concil. Moguntino videntur illius Patres hoc ignorasse festum extant Orationes de hoc eodem festo Chrysofolomi, Procli, & Ioannis Damasceni. Manuel meminit *iii. citat.* certum est, quod apud Latinos non vbiq; celebratum fuit hoc festum ante Augustinum, qui nullius hominis natiuitatē celebrari asserit, nisi Christi, & Ioannis, *Sermone 20. & 21. de Sanctis.* quod si in Breuiario hac die dicat August. in Serpione: *tanta Virginis illustrata Natali:* & in secunda die infra Octauam, *tuam sanctam Natiuitatem:* illa verba: *Natali: Natiuitatem:* sunt aduentitia, mutata ab Ecclesia; pro quibus alia habet originalis textus, in *Serm. 18. de Sanctis,* qui est *2. de Annuntiatione.* Habent præterea festum hoc in Comite S. Hieron. in Ord. Rom. & in Sacram. Gregor. cum omnibus Orationibus Missæ. S. I. dephonus indicat hoc festum in libro de Virgi-

nit. *Maria:* de quo etiam sermonem habuit. Post eum Bernardus meminit, rationemque addidit, quia sancta nata est, in *Sermone super Salue Regina:* atque ex cangu Angelorum hac die auditio statutum fuisse festum, docet Gemma *lib. 3. cap. 166.* tum Sergij decreto firmatum, ait Sigebertus in *Chronico:* sed fortasse eo die indixit ille Litanias tantum, vt ait Auctor Breuiar. Chronologici, qui & addit quod in Gallia post Ludouicū Pium celebrari cœpit. Duplex maius, ex Durand. *lib. 7. cap. 1.* Antiphonæ, & Responsorioria à Ioanne Damasceno composita post recuperatam abscissam manum, scribit Schultingius citans Martinum Cosentinum Archiepisc. *lib. 4. Chron. in Siricio.* nihil mutauit Pius V. officium tamen Missæ aliud est ab Antiphonario Greg. Vbi est Titulus Ecclesie Natiuit B. Virgin. in tertio Noct. vel de septima, & octaua Lectione fiant tres: vel pro nona legatur septima die sequentis infra Octauam; parumque refert, si die sequenti eadem repetatur.

Adriani. in Antiphon. & Sacrament. Gregoriano; mutatis deinde Orationibus & est translatio huius festum, quando Romam eius corpus delatum est, ex Baron. in *Martyrol.* obiit enim die 4. Martij commemoratio in M. S. simplex in Breu. 1550.

9 Gorgonij. in Antiphon. & Sacram. Greg. cum omnibus Orationibus Missæ: non tamen in Pameliano Cod. simplex in M. S. & 1550. posterius est Gregorio, ex Pamelio.

10 Nicolai Tolentini. in Breuiar. Vatic. vol. 4760. restituitur à Sixto V. 1585. cum officio, & duplici ritu sed comparatione facta cum Nicolao Mirensi Episcopo, à quo hic Nicolaus prodijt in lucē, Clem. VIII. semidupl. ritu festum decreuit fieri mutauitque Orationē. Sit transferatur, mutatur versus tertius in Hymni. *Iste confess.*

11 Prothi, & Hyacinthi. in Antiphon. & Sacramentar. Gregor. Romæ celebre festum fuisse docet Baron. in *Martyrolog.* simplex in M. S. & 1550. officium Gregorianum, vbi supra. Fuere germa-

ni, teste S. Damaso in Epigramm. quod in recognito Martyrol. & Breuiario adnotatum est. quare in officio nouem Lectionum viij. Resperit: *Hæc est vera.*

14 Exaltationis Sanctæ Crucis. ante obitum S. Ioannis Chrysostomi, qui hac die obiit, & duos de hoc Festo sermones habuit. in Comite S. Hieron. fit mentio; in Ord. Romano, & in Sacrament. Gregor. habetur Secreta Missæ Oratio, qua nos utimur: reliquæ deinde mutata fuerunt. Honorius I. inuexisse dicitur hoc Festum in Ecclesiam Occidentalem anno 623. ex Platina: fortasse ampliauit. quare Heraclij victoria longè posterior reddidit illustriorem iam institutam celebritatem; quæ contigit anno 631. ex Sigeberto. semidup. à Durand. *lib. 7. cap. 1.* duplex in M. S. & 1550. officium Gregor. mutauit aliqua Pius V. in Responsorijs, & Lectionibus. Clemens VIII. in Hymno iussit dici: *In hac Triumph gloria.* Et declarauit etiã hoc festum duplex maius. Officium Missæ Introitum tantum habet ex Antiphon. Gregor.

15 Octaua Natiuitatis B. V. ab Innoc. IV. ex Durand. *lib. 7. cap. 28.* hoc est, officium eiusdem, ait Baron. in *Martyrol.* Beda enim meminit Octauæ cum Radulph. *propof. 19.* qui eam numerat inter Octauas maiores. Habetur in Missali Vaticano *vol. 3808.* semidup. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* Duplex ab Alexandro IV. ut dicitur in Breuiar. 1550. officium ab Innoc. IV. ex Platina anno 1246. qui & eadem tribuit Festum, sed falso, ut supra inuimus. Pius V. infra Octauam ademit in primo Nocturno Lectiones de Canticis Canticorum quotidianas, exceptis prima, & vltima die, & mutauit Lectiones secundi & tertij Nocturni.

Nicomedis. olim die prima Iunii, ex Beda, Vsuado, & Adone. habetur officium Missæ in Antiphonar. & Sacram. Greg. cum omnibus Orationibus Missæ. simplex in Breuiario M. S. & 1550.

16 Cornelij, & Cypriani. obiit tamen die 14. Septembris, qua, & sequenti impedita, data est ipsæ hæc dies pro natali. De ijs in Comite Hieron. & Sacram.

Gregor. vbi habentur prima, & vltima Oratio Missæ. De Cypriano Nazianzenus orationem habuit, & solemnius erat Festum apud Græcos. extant aliorum sermones, Augustini 113. 114. 115. 116. *de diuersis*: SS. Maximi, & Petri Chrysol. In Italia per antonomasiam dicebatur celebritas Cyprianea, ut scribit Procopius *de bello Vuandal.* simplex in M. S. & 1550. semidup. à Pio V. cum officio. Lectiones primi Nocturni de Comuni Martyrū eatenus fuerunt assignata, quatenus de libro Tobiaæ cœptū sit legi: alioquin initium eiusdē libri legatur in hoc Festo (qui casus cōtingit alicubi ob festū solemne in Dominica, die 13. Septemb.) ne scilicet liber ille omitatur. Missæ officium discordat ab Antiphon. Gregor.

Euphemias, &c. à tempore Chalcedonenſis Concilij. in Sacramentar. Gregor. diuisim habentur: vbi etiam Orationes omnes, quæ nunc in Missa dicuntur, Pamelaus numerat inter officia Gregorio posteriora in Antiphonar. Gregor. ante tempora Doni Papæ, ait Baron. in *Martyrol.* Manuel *tit. de Ferijs.* cum nouem Lectionibus in M. S. & 1550. commemoratio tantum à Pio V.

17 Stigmatum S. Francisci. Baronius in *Martyrol.* scribit, Benedictum XI. iussisse solemnitate hanc celebrari Duplici officio; idest, in Ordine S. Francisci; & lapsa in Martyrolog. Romano iussisse Sixtum V. hac die recenſeri, additis ipsiusmet Sixti V. verbis. Deinde verò concessit Paulus Quintus celebrari eamdem posse ad libitum Cleri: Duplici quidem officio in Religione Sancti Francisci extra eamdem Semiduplici, ut patet ex prima editione Romana, & Decreto Sacre Rituum Congregationis die 28. *Augusti 1615.* & rursus die 2. *Octobris 1627.* Scripsit de hoc Festo Anton. Daza Minorita, & ait, vniuersæ Ecclesiæ fuisse præceptum sub ritu Duplici à Benedicto XI. & à Paulo V. sed fallitur; tum quia Marcus Vliſſiponēſis in suo Chronico Minorum *part. 1. cap. 59.* aperte tradit, à Bened. XI. datum esse Festum Duplex Ordini tantum Sancti Francisci;

tum

tum quia semel & iterum decreuit Sacra Rituum Congreg. ritum semiduplicem, vt diximus: tum quia eiusdem Decreto deleta sunt ea verba in 6. Lectione: officio duplici: que videbantur ad totum Clerum attinere, die 6. Nouembris 1627. & ratio fauet; quia in Breuiario secundaria Sanctorum Festa longè sunt inferiora primarijs, vt videre est in duplicibus maioribus per annum; non ergo debet esse Festum Stigmatum æquale festo primario S. Francisci, quod est Duplex minus. congruit autem esse Duplex in Ordine Minorum, vbi festum primarium sancti Francisci est duplex primæ classis. color albus adhibendus est, vt aliàs docuimus, contra vsum Fratrum Minorum. In Martyrologij lect. si fiat officium, ponatur primo loco.

19. Ianuarij, &c. Primus erat in Appendice Gregor. apud Græcos ante Procopium, qui de hoc Festo scribit *lib. 2. de bello Gothico.* cum socijs restitutus fuit à Sixto V. 1586. & cum officio semiduplici. Clemens VIII. mutauit Euangelium cum Homilia.

20. Vigilia S. Matthæi. vt de Vigilia S. Andrea, & S. Thomæ dictum est. in Comite Hieron. Euangelium. officium Missæ in Antiph. & Sacrament. Gregor.

Eustachij, &c. Appendix Sacrament. Gregor. habet hoc Festum Calend. Nouembr. hac verò die Missale Vaticanum *vol. 4743.* commemor. in M. S. simplex 1550. Pius V. ademit Lectionem ob Homiliam Vigilæ. Urbanus VIII. ritu semidupl. celebrari iussit, ad instantiam Mauritij Cardin. à Sabaudia Diaconi eiusdem Ecclesiæ; cuius Lectiones approbatæ fuerunt, die 24. Nouembr. 1625. addiderunt alij sine facultate Resp. *Hac est vera:* quod non quadrat; aliàs dicendum esset etiam in Festo SS. Marij, & Marthæ, &c. 19. Ianuar. eadem enim est ratio, patris; matris, & duorum filiorum. Non igitur est dicendum.

21. Matthæi. vt de S. Andrea Comes S. Hieron. meminit. Oratio est Ambrosiana. Pius V. mutauit Lectiones omnes. Officiū Missæ, vt in Antiph. Greg. & Sac. D. Barth. Gauant. Tom. II.

22. Mauritij, &c. Primus in Antiphonario Gregoriano; sed ex Pamelio post Gregorium. socij vero in Appendice Sacramentarij. simplex in M. S. & 1550. officium Gregorianum, & Missæ præfertim, vt in citato Antiphonario.

23. Lini. in Appendice Gregor. semidupl. ex Microlog. *cap. 43.* Romæ tantum, Radulph. *proposit. 2. 2.* simplex in M. S. & 1550. semidupl. restituitur à Pio V. mutauit autem Euangelium cum Homilia. Clemens Octauus.

Theclæ. in Appendice Gregor. vbique celebre Festum, ait Baron. in *Martyrolog.* cum nouem Lection. in Breu. 1550. commemoratio à Pio V.

26. Cyprianj, & Iustinae. in Appendice Greg. simplex in M. S. & 1550.

27. Cosmæ, & Damiani, in Sacramentario Gregor. mutatis Orationibus omnibus Missæ; quas tamen nobis etiam communes Pamelianus habet Codex. Romæ celebrem eorum cultum ante Menologium indicat Baron. in *Martyrol. Manuel. tit. de Ferijs.* simplex in M. S. & 1550. semidupl. à Pio V. officium autem Missæ habetur in Antiphon. Gregor. vbi & posterius esse S. Gregorio notat Pamelius.

29. Dedicacionis S. Michaelis. in Mōte scilicet Gargano, ait Martyrolog. Roman. Habetur in Comite Hieron. & in Sacramentar. Gregor. cum omnibus Orationibus Missæ. in Concilio Moguntino *cap. 6.* Manuel *tit. de Ferijs.* Adde inquit, ob dedicationem Ecclesiæ in mole Adriani; quam Baron. in *Martyrolog.* vult fuisse dedicatam à Bonifacio III. vel IV. qui sunt posteriores Gregorio. Radulphus ait *proposit. 17.* fieri, ex auctoritate Apostolica. Gemma addit, *lib. 3. cap. 167.* ob victoriam fieri contra Paganos. Duplex apud Radulph. citat, & in Breuiatio 1550. officium est Gregor. quod dici testatur Schultingius à Concilio 2. Triburiensi M. S. celebrato Anno 1030. Pius Quintus mutauit Lectiones primi, & secundi Nocturni; tum ordinem Responsiorum; tum Capitulum ad Sextam. Nota, quòd ad octauam Lectionem

I 3 dicitur:

dicitur: *Quorum Festum colimus*; quia est Festum omnium Angelorum vt in Oratione, & Lectione quarta patet, & sequentibus: & quia Dedicatio hæc in Monte Gorgano facta fuit in Michaelis, & Angelorum memoriam, vt expressè dicitur in Lectione sexta Festi Apparitionis, die 8. *Maij.* officium Missæ habetur in Antiphonario Gregoriano. Si occurrat hoc Festum in Dominica, conuenit, vt octauæ Lectioni iungatur nona, quæ de Angelis agit.

30. Hieronymi, in Sacramentario Gregoriano, cum diuersis tamen Orationibus. Missæ. ex Decreto Bonifacij VIII. duplex. Pius V. mutauit Lectiones omnes.

De Festis Sanctorum mense Octobri.
Cap. XII.

Festum Rosarij debet vbique, & perpetuò celebrari in ijs Ecclesijs, in quibus adest Altare, seu Cappella Rosarij B. Virg. Duplici maiori officio, in prima Dominica Octobris, quæ scilicet occurrat in Calendis, vel post Calendas, ex decreto Gregorij XIII. die 1. *Aprilis* 1573. Officium recitant Bononientes de Natiuitate, mutato nomine in *Festiuatatis*, quod non improbamus. Certè meliùs, vt in Festo ad Niues: cum Lectionibus 2. Noct. de Natiuitate B. Virg. mutato verbo, *Natali*: in: *solemnitate*: minis enim coherent Antiphonæ, & Responsorialia. Natiuitatis Festo Rosarij, quàm Festo Visitationis, & Præsentationis B. V. & tamen hæc duo Festa non habent amplius officium de Natiuitate; mutante Clemēte VIII. in officia, quæ hodie habentur. quibus autem placet officium Natiuitatis, pro ijs verbis: *Hodie nata est*; dicere poterunt: *Hodie Festum est B. V.* sed verè dissonat illud. *ex progenie David*: à voce *Festi*. vide, quæ diximus in primo *Tomo part. 4. tit. 15. num. 22.* Nota, quòd in secundis Vesperis, si concurrant cum Angelis Custodibus, Vesperæ integræ erunt de Beata Virgine, cum commemoratione Angelorum Custodum, habet enim Festum Rosarij integras vtrasque Vesperas;

quia Gregorius celebrari voluit ritu duplicis maioris, vt diximus: & vbi sit hoc Festum, legatur de eo in Martyrologio primo loco. Occurrit non raro dies Octaua Titularis Ecclesiæ S. Michaelis, S. Hieronymi, & aliorum, in Dom. 1. Octob. in qua Rosarij Festum à Clero eiusdem Ecclesiæ fieri debet, officiumque de eodem recitari: & sicuti dies Octaua nō potest transferri, ita neque videtur transferri debere Festum Rosarij, quòd à die 7. Octobris in primam Dominicam eiusdem ex professō transtulit Gregor. XIII. vt officio populus intersit, ex *Bulla cit. supra*, quodnam erit igitur officium recitandum: consulus respondi, recitandum esse officium de Rosario cum commem. diei Octauæ, & Domin. 1. Octob. tūm quia, dum neutrum transferri debet, vt dixi, Festum Rosarij est duplex maius, Octaua verò duplex minus: tūm quia Festum Rosarij est Deipara: tūm quia Festum est de præcepto vniuersalis Ecclesiæ, ex *Bulla Gregorij*: dies Octaua est de præcepto in particulari Ecclesiâ: tūm quia Sac. Rituum Congreg. in honorem B. Virg. decreuit, à Clero Regij fieri festum Visitationis B. V. in die Octaua S. Prosperi Patroni loci, vt supra scripsimus, Sect. 3. cap. 12. num. 20. licet potuisset, & debuisset ex vi Rubricarum transferri festum Visitationis: at Rosarij festum à Dominica non est dimouendum.

Maior est difficultas, quando in prima Dominica Octob. occurrit festum Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, in qua altare adest Rosarij, de quo fiet officium? de festo, an de Rosario? Bononiæ ann. 1637. recitatum est officium de festo sancti Petronij, & in Dominicam 2. Octob. translatum est officium Rosarij, vel potius festum: nam clerus eo die recitauit officium de Octaua S. Petronij. At sacra Rituum Congr. die 6. Februarij 1638. decreuit in hoc casu nihil fieri de festo Rosarij, neque transferri debere.

De festo SS. Angelorum Custodum, cōcessit Paulus V. 27. Septemb. An. 1608. posse fieri officium duplex à se approbatū ad libitum Cleri; prima die non impedita officio

officio nouem Lectionum, post Festum Dedicationis sancti Michaelis. Dixit officio in titulo eiusdem officij in editione Romana Egidij (pada Anno 1612. vt intelligas. Festum Angelorum Custodum cedere debere officio Dominica: & eo magis. quia si prima die, & in Dominica occurreret hoc Festum; in praedictis Ecclesijs Rosarij. de Festo Sanctissimi Rosarij, quod est nobilius, faciendum esset officium. Item dies infra Octauam, puta sancti Hieronymi, vel sancti Michaelis Archangeli, sicuti est officium nouem Lectionum; ita excludit à tota octaua Festum Angelorum Custodum.

Dices; in Decreto Sacr. Congregationis Rituum dicitur, prima die non impedita Festo nouem lectionum: ergo non cedit Dominica. Resp. Eamdem Sacram Congregat. declarasse, nomine Festi nouem Lectionum, etiam Dominicam intelligi, 12. Martij 1618.

Quæres adhuc: An Festum Angelorum Custodum sit duplex maius, ita vt habere debeat vtrasque Vesperas integras? Dicebam esse; tum quia in Rubricis generalibus de Concurrentia officij num. 2. in fine, Festa Angelorum præponuntur Apostols, hoc est, non modo Michaelis, sed etiam Gabrielis; & Raphaelis, quæ apud multas Ecclesias celebrantur; & à fortiori Angelorum omnium Custodum, quorum festum colimus vno die; tum quia festum hoc videtur maius, quam Apparitionis sancti Michaelis, ex pluralitate Angelorum Custodum: & quia in Apparitione miraculum tantum celebramus; in hoc autem festo personas ipsas Angelicas, & innumeras vnà simul honoramus: at Apparitionem esse festum maius, & habere vtrasque integras Vesperas nemo non nouit: tum quia licet hoc festum sit adhibitum; tamen posito, quod recitare velimus officium, ad Rubricas generales seruandas tenemur, sicuti Missam, quam non tenemur quotidie celebrare, si tamen celebras, iuxta Rubricas celebrare debes; tum denique, quia, si Sanctus Hieronymus amitteret eo casu vtrasque Vesperas; etiam S. Gregorius

Nazianzenus eius præceptor amittit primas Vesperas nobiliores, secundis, nempe, in 2. Vesperis Apparitionis. His tamen non obstantibus, & titè consideratis, in gratia S. Hieronymi, ne amittat vtrasque Vesperas; & quia festum Angelorum Custodum fuit concessum fieri ex deuotione, non ex præcepto, decreuit Sacr. Rituum Congr. die 2. Octob. 1627. esse duplex minus, & diuidere Vesperas cum Sancto Hieronymo, & cum quocumque alio Duplici, si alicubi concurrat post primam diem Octobris. Lectiones primi Nocturni omittuntur, si legendum sit initium Esther.

Ad octauam Lectionem dicitur: *Quorum Festum colimus*: nam titulus, & Oratio est de pluribus, & vnusquisque intendit venerari suum Angelum in Choro vnà cum alijs. Qui solus recitat officium, adhuc dicat: *Quorum Festum colimus, &c.* non: *cuius Festum colimus, &c.* quod postremum docuit recentior, minus aduertens, quod vni recitanti neque conuenit: *colimus*, in plurali, si verborum vim attendimus. Si fiet officium prima die Octobris, octauæ lectioni adiungerem nonam, quæ est magis propria festi, si liber. Vbi fit hoc officium, in Lectione Martyrologij legatur primo loco de eodem.

1. Remigij. Dies est Translationis; obiit enim Idibus Ianuarij, ex Baron. in *Martyrolog.* habetur festum in Appendice Gregoriana, & in Concilio Moguntino cap. 6. simplex in M.S. & 1550. In Hymno Vesper. mutatur tertius versus.

4. Francisci. à Gregorio IX. 1228. dilatatur Festum à Sixto IV. 1472. in Missali Vaticano vol. 4743. Duplex in M.S. & 1550. Pius V. recentia Oratione, mutauit officium antiquius, opera Fratrum Minorum in Breuiario positum, & auctoritate Nicolai III. approbatum, vt diximus cap. 1. *huius Sectionis*. In Lectione 6. legitur, quod S. Franciscus in die festo exaltationis S. Crucis recepit sacra Stigmata, & in Lectione 4. Festi Stigmatum, ait S. Bonau. quod circa Festum Exaltationis id acciderit: non tamen pugnant inter se hi textus; quia tempore S. Bonauenturæ erat incertus dies, qui deinde fuit precisè reuelatus.

latus. lege Vuandungum in Annal. Min. Ann. 1282. Festum S. Francisci est de præcepto vbique locorum; ex Decreto Sixti IV. vt indicat Syluester *V. Dominica, n. 3. §. 6.* vbi tamen ait, constitutionem illius non fuisse moribus vtentium approbatã. Sed rursus præcepit vbique obseruari Sac. Rituum Congreg. die 3. Ian. 1622. annuente Sanctissimo: Decretumque originale ostendit mihi Ioan. Petrus Massarius meus, virtutum, doctrinæ, & fortunarum heres Iulij Benigni Aduocati Cõfistorialis, Primarij, & vnici tunc temporis in Gymnasio Romano Doctoris, Archiepiscopi Thessalonicensis, & S. Rituũ Congregationis Secretarij, de Romana Republica optimè meriti; cui & ego debeo plurimum, cum eius opera potissimum, in album Consultorum eiusdem S. Congregat. relatus fuerim: idemque Massarius publicari decretum Romæ curauit, in Tabella, de consensu maiorum edita Anno 1631. Festorum vbique obseruandorum ex præcepto S. Romanæ Ecclesiæ; fauente Tegrino Tegrinio, Domino meo, Episcopo Assisinate, & præfatæ S. Rituum Congregationis à Secretis incomparabili viro, in gratiam Sancti Patroni Assisinate. æquum est igitur, vt deinceps vbique gentium obseruetur.

5. Placidi. & Sociorum. in Breuiar. Vaticano *vol. 4760.* restituit Sixtus V. Anno 1588. simplex ab eodem. mutauit Orationem Clemens VIII. non dicitur Resp. Vide infra Sectione 8. cap. 2. num. 6.

6. Brunonis. à Gregorio XV. die 17. Februar. 1621. semidupl. cum officio ab eodem 6. Maij 1623. in lectione Martyrologij ponatur primo loco. si transferatur, mutatur in Hymno Vesp. tertius versus.

7. Marci Papæ. in Antiphonar. & Sacramentario Gregor. à quo initium primæ Orationis, & vltimam Missæ Orationem habemus: omnes autem leguntur in Codice Pameliano.

SS. Sergij, &c. in Appendice Gregor. simplex in M. S. & 1550.

8. Brigittæ. à Gregor. XV. & 8. Aprilis

1623. approbatum est officium cum ritu semiduplici, Oratione, & Lectionibus proprijs, Decreto S. Rituum Congregationis; recitandum quidem die 7. Octobris in qua fuit illa Canonizata, vt in Bulla Bonifacij IX. sed Urbanus VIII. ne Missa S. Marci Papæ in Missali deleretur, iussit hac die octaua, annuente Polonia Rege, celebrari Festum; in Polonia verò, vt prius, die septima, cuius obitus contigit die 23. Iulij impedita Festo sancti Apollinaris: vnde & in Martyrologio quoque recognitio translata est lectio de eadem in hanc diem Octobris octauam. Acta sunt hæc Anno 1628.

9. Dionisij, &c. quem Athanas. de Synod. Nicenæ decr. appellat Theognostũ, habetur de eodem in Antiphon. Greg. sed post Gregorium, ex Pamelio; qui ait esse Gallicanum officium. Nam ortum habuit in Gallia à tempore Ludouici Pij, & Amalarij, *ex epist. Hilduini ad eundem.* de generali consuetudine testatur Radulph. *propof. 17.* simplex in M. S. & 1550. semidup. apud Radulph. quem ritum restituit Pius V. mutauit autem Euangelium cum Homilia Clemens VIII. officium Missæ aliud est Antiphonario Gregoriano.

14. Callisti. in Sacramentario Gregor. cum omnibus Orationibus Missæ. semidupl. ex Microl. *cap. 43.* Romæ tantum, ex Radulph. *propof. 22.* simplex in M. S. 1550. semidup. Pius V. instituit vbique. Clemens VIII. mutauit Euangelium cum Homilia. officium aliud est Missæ in Greg. Antiphon.

15. Teresiæ Virginis. Ad libitum concessit fieri officium semid. approbatum à S. Rituum Congr. die 25. Augusti 1636. De ea, si fiat officium, in Lectione Martyrologij legatur primo loco.

18. Lucæ Euangelistæ. Martyr à Sancto Paulino *ad Senerum epist. 12.* reputatur. Metaphrastes in hoc Festo concionem habuit. in Sacramentar. Gregor. habetur cum omnibus Orationibus Missæ, quarum prima est Ambrosiana. Decreto Bonifac. VIII. est duplex. à Pio V. duplex secundæ classis.

21. Hilarionis. in Appendice Greg. Simplex in M. S. & 1550.

Vrsulae, &c. in quinto saeculo, hoc est, anno 500. indictum esse Festum ait Iac. Philip. Bergomens. citatus à Schultingio, in Missali Vaticano *vol. 3808.* officium solemne proprium totum in Breu. 1550. Pius V. commemorationem decreuit. Si adsit alicuius ex his Virginibus caput, aut insignis Reliqua, & nomen ignoretur, fiat de ea officium, Duplici ritu, sumpra Oratione de Comuni in singulari, tacito illius nomine (quod fit in S. Callisto, & alijs) & fiat commemoratio S. Hilarionis, & SS. Vrsulae, & Sociarum: nisi aliud à maioribus concedatur, aut legitime praescribatur.

25. Chrysanthi, & Dariae. in Appendice Gregoriana. Simplex in M. S. & 1550. officium creditur compositum à Varino, & Armeno fratribus ordinatis presbyteris à Sancto Stephano, qui vitas eorum ad omnes Ecclesias direxerunt. Hæc Cornel. Schultingius. ex quibus facile conijcitur Festum indictum esse 400. annis ante Sanctum Gregorium.

27. Euaristi. in Missali Vatic. *vol. 4743.* Semidupl. ex Microlog. *cap. 43.* Romæ tantum, ex Radulph. *propof. 22.* Simplex in M. S. & 1550.

27. Vigilia SS. Simeonis, & Iudæ. Vide in Vigilia Andree. in Comite S. Hieronymi habetur Euangelium. Homilia à Pio V. Missæ vero officium in Antiphonar. & Sacramentar. Gregor.

28. Simonis, & Iudæ. Dicitur, vt de Festo S. Andree. Pius V. innouauit officium, Oratione excepta. Euangelium idem, quod in Comite S. Hieron. officium Missæ, vt in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano. si contingat eos diuidi, quia alter tantum Titularis est Ecclesiæ iuxta Rubr. quæ habetur supra *Secl. 3. cap. 10. num. 11.* tunc pro Sancto Simone legatur in 1. Noctur. de Comuni Apostol. reseruata Lect. Ep. Iudæ eidem, qui est eiusdem auctor. vt *Secl. 5. capit. 12. num. 15. pag. 69.* significauimus. Vide quæ diximus in primæ die Maij,

pag. 119. at, quia Lectio quarta non potest diuidi, ea legatur in Festo Titularis, & iterum in officio alterius translata, sicuti etiam Euangelium cum Homilia. Lectiones quinta, & sexta variari possunt, vt in Comuni Apostolorum. Pro varianda Oratione, sumi potest Oratio Vigiliæ in numero singulari. & mutatis verbis: *præuenimus: in: celebramus: &: præueniat: in: imploret.* sed in his casibus consule Sacram. Congregationem, vt aliquid proprium concedat.

31. Vigilia omnium Sanctorum. in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano habentur Orationes cum officio Missæ; sed posterius est Sancto Gregorio, ex Pamelio. Concil. Oxoniense, & Beda meminerunt.

De Festis Sanctorum Mense Nouembr. Cap. XIII.

2. **O**mnium Sanctorum Ordo Roman. habet hæc verba notanda: *In Calen. Nouembr. & per totum Orbem plebs. vniuersa, sicut in die Natalis Domini, ad Ecclesiam in honorem omnium Sanctorum ad Missarum solemnia conuenire studeat: illud attendentes, vt quidquid humana fragilitas per ignorantiam, aut negligentiam in solemnitatibus ac vigilijs Sanctorum minus plenè peregerint, in hac obseruatione sancta soluantur.* S. Cyprian *epistola 34.* docet, natalitia Sanctorum annua celebranda esse cum Missæ sacrificio; sed quia omnium Martyrum, & aliorum non possunt singula celebrari (teste Eusebio, citato à Beletio *c. 154.* existimante, quotidie excedere numerum quinque millium) ideo Bonif. IV. instituit Romæ Festum omnium Sanctorum hac die: quod deinde alijs Orbis Ecclesijs edixit Gregor. IV. anno 835. ex Sigeberto, & præsertim Gallis, & Germanis, ex Baronio in *Annal. ad annum eundem.* Neque vero est Sanctorum Martyrum tantum hoc Festum; verum etiam Confessorum vt in Codice M. S. se legisse ait Baron. in *Martyrolog. die 13. Maij.*

May. habetur Festum in Sacramentario: solemne Festum in Ord. Romano. Vnde Duplex primæ Classis conuenienter fuit statutum. Officium à Gregorio. IV. compositum esse scribit Schultingius, ex Beleth *capit.* 127. Pius V. mutauit omnes Lectiones, sustulit primum Responsorium, & addidit octauam de Virginibus. In secundo Nocturno, & per Octauam, legi iussit Sermonem accomodatam festo, quem tribuebant alij Augustino; quod est falsum, cum ille obierit ante Bonifacium I V. alij Odóni Abbati, de quo tamen vnicum Manuscriptum habemus testem in Vaticana Bibliotheca. nomine Bedæ à Clemente VIII. iussus est legi, quia inter eius opera habetur, & vixit ille post Bonifacium IV. vnde & in postrema recognitione Breuiarij secuti sumus textum ipsum, qui Bedæ adscribitur. Officium Missæ in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano legitur, exceptis Offertorio, & Communione, quæ fuerunt mutata: sed posterius est sancto Gregorio, ait Pamelius. In secundis Vesperis mandauit Urbanus VI. post Vesperas festiuas cantari Vesperas Defunctorum ritu Duplici, vt dicitur in Breuiario Venetijs edito Anno 1521.

2. Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum tribuitur hic ritus communiter Odiloni Abbati Cluniacensi, ex Sigeberto Ann. 998. à quo diffusus est in totum Orbem auctoritate Apostolica, sed à Bonifacio Quarto indictam esse Commemorationem hanc scribit M. Polonus Anno 607. immo Ann. post institutionem Festi omnium Sanctorum ab eodem Bonifacio, docet Petrus de Natal. citatus à Demochare *tomo 4. cap.* 78. Petrus Galestinus auctorem facit Ioan. XVI. suadente Odilone, in *Not. Martyrol.* Amalarius autem meminit, de *ord. Antiph. c. 65.* qui vixit post Bonifacium, & ante Odilonem circa An. 800. & causam reddit: Post officium, inquit, Sanctorum inserui officium pro mortuis. multi enim transferunt de presenti saculo, qui non illico Sanctis coniungun-

tur, pro quibus solito more officium agitur. Hæc ille. nota ea verba: *solite more* ergo erat in vsu. Duplex in M. S. & 1550. De officij auctore, & ritu dicemus Sectione nona.

Si in Dominica occurrat, transfertur Commemoratio hæc in diem Lunæ; & Vesperæ in Vesperas Dominicæ, ex Decreto Urbani VI. *loco cit.* Nisi dies Lunæ sit item impedita Festo de præcepto: tunc enim in diem quartam Nouembris (etiam si sit impedita Festo nouem Lectionum) transfertur officium Defunctorum cum Missis, cantata de Festo altera Missa, vna cum officio de die. Neque officium hoc Defunctorum omitti debet, cum sit pars officij Diuini eo die præscripti, vt notat Suarez, *lib. 4. de Hor. Canonic. cap. 25. n. 8. & 9.* & cum sit pars notabilis, ad restitutionem fructuum tenetur Beneficiarius ad ratam Vesperarum, vel Matutini, vel vtriusque, prout in Bulla Pij V. de qua supra, *Sect. 1. cap. 6. n. 2. pag. 9.* Decreuit etiam Sacra Congregatio Rituum, *prima Septembris 1607.* ne pridie Vesperæ reciteretur Matutinum Defunctorum, sed hac die mane: quod est notandum, & obseruandum ex Rubrica propria Breuiarij. Vide Sectionem nonam cap. 2.

4. Vitalis, & Agricola: in Missali Vaticano *volum. 4743.* Simplex in M. S. & 1550.

Caroli. à Paulo V. ad libitum Cleri 6. *Decembris 1613.* cum officio, & ritu Semiduplici 3. *Decembris 1616.* approbato si fiat officium, in lectione Martyrologij legatur de eo primo loco. In tota Prouincia Mediolanensi celebrari potest Duplici ritu, ex Decreto Sacre Congregationis Rituum 20. *Novembris 1610.* Si transferatur, mutatur tertius versus in Hymno. *Iste confessor.*

8. Octaua omnium Sanctorum à Sixto IV. & ex Codice M. S. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad martyres citato à Baronio in *Martyrologij hac die.* Duplex ab eodem Sixto, & in Breuiario 1550. Pius V. per totam Octauam reformatiuit Lectiones.

Qua-

Quatuor Coronatorum. Ordo Romanus. Antiphonarium, & Sacramentarium Gregorianum, cum omnibus Orationibus Missæ, sub nomine quinque aliorum, Decreto Melchiadis, ait Durand. *lib. 7. c. 36.* Simplex in M.S. & 1550. officium, vel ab Honorio I. qui Romæ ædificauit eorum Ecclesiam, ex Martino Costentino in Chronicis; vel à Leone IV. qui ex Platina corpora eorum inuenit, & Ecclesiam illustriorem reddidit.

9. Dedicacionis Basilicæ Saluatoris. dicta est Basilica Iulij a Sancto Gregorio. Item Constantiniana Lateranensis à S. Hieronymo; cuius laudes persequitur Petrus Card. Damiani, in *Epistola ad Card. S. R. E.* ex quibus patet eam esse caput Ecclesiarum: & hæc est potissima ratio festi. Romæ tantum celebrabatur. Radulph. *propof. 22.* Habetur in Missali Vaticano *vol. 4770.* Duplex in Breuiario 1521. officium de Communi. Pius V. Lectiones 1. & 2. Nocturni addidit.

Theodori. in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano, cum omnibus Orationibus Missæ. Habuit Orationem Nyssenus. Metaph. meminit in *Actis S. Alippi, die 26. Nouemb. apud Sur. tom. 6.* Manuel. quoque titulo de *Ferijs.* Simplex in M.S. & 1550.

10. Tryphonis, &c. Constantinopoli celebre festum Iustiniano Imperatore, ex Procopio *lib. 1. de adif. Iustiniani.* Romæ, ex Radulph. *propof. 22.* in Missali Vaticano *volum. 4743.* Simplex in Breuiario 1550.

11. Martini Episcopi. Leone I. Pont. celebratum fuisse hoc festum ex Concilio Turonico scribit Galefin. in *Martyrolog.* Habetur in Sacramentario Gregoriano. à quo in editione Romana primam tantum Orationem habemus in Missa: omnes autem in Pameliana. sanctus Bernardus Sermonem habuit, & de generali consuetudine testatur Radulph. *propof. 17.* Semidupl. apud Durand. *lib. 7. c. 1.* Duplex apud Radulph. *loco. cit.* Rursus Semidupl. in Breuiario 1550. à Pio V. tandem Duplex, qui & mutauit Lectiones omnes. Reliqui officij Gallicani,

vt obseruat Pamelius, ad *Antiphonar. Sancti Gregorij*, dici ur auctor Sanctus Radbodus Episcopus Traiectensis, ex Schultingio. Psalmi Nocturnorum sunt de Communi Martyris; quia Sancto Martino non defuit palma martirij, vt dicitur in Antiphona ad *Magnificat.* officium Missæ non est idem, quod in Antiphonario Gregoriano, & est posterius Gregorio, ex Pamelio.

Mennæ. in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano. à quo in Romana habemus primam tantum Orationem. Missæ: omnes autem in editione Pameliana. Simplex in Breuiario 1550.

12. Martini Papæ. ex Calendar. & Martyrologio Roman. antiquissimis, citatis à Baron. in *Martyrolog.* & in Missali Vaticano *volum. 4743.* Semidupl. ex *Microl. c. 43.* Romæ tantum ex Radulph. *propof. 22.* Simplex in M.S. & in Breuiario 1550. restituitur Semidupl. a Pio V. Clemens VIII. mutauit Euangel. cum Homilia.

17. Gregorij Thaumaturgi. Nyssenus Orationem habuit. In Missali Romano non ante Ann. 1550. habetur festum. Simplex à Pio V. Semidupl. à Clemente VIII. cum Homilia. Si transferatur, mutatur in Hymno, *Iste confessor.* tertius versus.

18. Dedicacionis Basilicæ Apostolorum. loca ipsa antea Limina Apostolorum vocabantur, de quorum osculo ob dignitatem lege Baronium in *Martyrologio:* vnde sumitur ratio festi. Romæ tantum tempore Radulph. *propof. 22.* in Missali Vatic. *vol. 4743.* Dupl. 1550. Pius V. Lectiones 1. & 2. Nocturni adiecit. Clement. VIII. Homiliam Sancti Greg. assignauit. Urbanus VIII. quintam Lectionem opere, & verbis locupletauit, Anno 1626. & 1627.

19. Pontiani. in Missali Vatic. prox. cit. Simplex in M. S. & 1550.

21. Presentationis Beatæ Virginis, hac die presentata fuisse, Vsuardus ait in *Martyrolog.* Sermones habuere Gregor. Nyssenus, Germanus Constantino-polit. & Georgius Nicomediensis, qui vixit

vixit circa Annum 1000. Menofogium, & Manuel. *tit. de Ferijs*. Apud Gallos sub Carolo Magno 1375. procurante Abbate Sancti Nicolai in Normandia; ab his ad Saxones; tum ad Siculos transfijt, vt enarrat Vuion Auctor *Ligni vitæ lib. 5.* Pius I. & Paulus II. ex Molano in *Addit. ad Martyrolog.* vel, vt alij volunt, Sixtus V. edixerunt. tandem restituit festum Sixtus V. 1585. Duplex in Breuiario 1550. & à Sixto V. officium verò, quo nunc vtimur, Clem. VIII. designauit, abrogato antiquo, quod erat de Natiuitate Virginis, mutato nomine, *Natiuitatis*, in *Præsentationis*: cui non bene omnes Antiphonæ congruebant: & declarauit esse Duplex maius. in 7. Respons. pro *Festinitatem*, dici debet, *Præsentationem*.

22. Cæciliæ. in Sacramentario Gregoriano cum prima, & secunda Oratione Missæ; vltima deinde fuit mutata, quæ tamen habetur in Codice Pameliano. de generali consuetudine testatur Radulph. *propof. 17.* & in Breu. Sancti Isidori habetur Hymnus de ea. Semid. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* & Radulph. citatum, & item in Breu. 1550. quod perseuerat officium Missæ habetur in Antiph. Greg. Lectiones mutata à Pio V. fuerunt.

23. Clementis. in Sacramentar. Gregoriano. sed Orationes omnes fuerunt postea mutata; quæ tamen leguntur in Codice Pameliano. de generali consuetudine Radulph. *propof. 17.* Sanctus Bernardus Sermonem habuit Semid. apud Radulph. citatum, & in Breuiario 1550. imò tempore Microl. c. 43. officium est antiquum, mutatis Lectionibus, & quibusdam Responsorijs à Pio V. officium Missæ, vt in Antiphonario Gregoriano.

Felicitatis in Comite Hieron. habetur mense Iulio. & item in Sacramentario Gregoriano, à quo habemus primam, & vltimam Orationem Missæ; secundam etiam habet Pamelianus Codex. Sermones habuere S. Petrus Chryfolog. & S. Gregor. Simplex in M.S. & 1550.

24. Chryfologi. in Sacramentario Gregoriano. Simplex in M. S. & 1550. officium Greg. Missæ tamen aliud est in eiusdem Antiphonario; sed Orationes, quæ apud nos habentur, in citato Sacramentario leguntur.

25. Catharinæ. à Treuirensibus cepit coli Ann. 1245. ex Lipomano *tom. 5.* & de generali consuetudine fieri scribit Radulph. *propof. 17.* In Breuiar. Toletano duo Hymni de ea in Missali Vatic. *volum. 4743.* habetur. Galefinius, in *Martyrologio* scribit. hoc Festum in Calendario fuisse positum à Io. XXII. quia, inquit, in antiquis Martyrologijs de ea non legitur. Semidupl. apud Dur. *lib. 7. cap. 1.* Duplex apud Radulph. cit. rursus Semidupl. in Breu. editis 1521. & 1550. Duplex tandem à Pio V. qui, retentis Oratione, & Lectionibus 2. & 3. Noct. antiquum officium proprium integrum ablegauit. Dicitur Æchaterina in antiquo Codice citato a Baronio in *Martyrologio*.

26. Petri Alexandrini. in eius Festo S. Athanasius puer puerilibus lusibus feria prænuicialle scribitur a Ruffino *lib. 1. Histor. cap. 14.* Habetur Festum in Missalibus Vatic. *volum. 4743.* & 4771. & in edito Venet. 1505. non ante in Breuiar. tamen 1550. non extat ergo restitutum est à Pio V. qui & Simplicii ritu celebrari festum iussit. obiit ille tamen pridie huius diei, ex Galefin. in *Martyrolog.* & hæc de Proprio Sanctorum.

Addam duo pro declaratione prædictorum; alterum est, quod nomine, *Officij Missæ*, intelligimus Introitum, Graduale, Offertorium, Communionem; & in Horis Canonis pro, *Officio*, Orationem conformem Missæ, tum Antiphonas, Responsorias, & Lectiones. Alterum est, quod Manuelem sepius citauimus, *tit. de Ferijs*; non quod ipse indixerit festa, sed ferias in Festis, & eum tamquam testem Festorum apud Græcos obseruatorum attulimus in medium. Floruit autem Ann. 1180. & sequenti obiit.

S E C T I O O C T A V A .

De Communi Sanctorum.

COMMUNE Sanctorum continet ea, quæ ad Horas Canonicas sunt necessaria, quando in eorum Festis non habentur propria; nimirum Hymnos Antiphonas, Psalmos, & huiusmodi. Potissimum autem deseruit ijs Sanctorum Festis, qui de numero Apostolorum sunt, Martyrum, Confessorum, Virginum, non Virginum, item Patronorum, seu Titularium: Item Dedicationis Ecclesie, & frequenti officio, quod vocatur S. Mariæ in Sabbato. Sed in genere occurrit quæstio de Communi: quo die celebrandum erit Festum illius Sancti, de quo nescitur dies obitus, neque translationis, neque insignis manifestationis, & eiusmodi; & tamen alijs de causis celebrari debet eius Festum cum maiorum consensu? Antiquiores celebrabant illius Festum, in die, quo in Martyrologio Festum alterius Sancti eiusdem nominis occurebat; quod notauit Baronius in Martyrologio die 12. Februarij sub litera, E. vbi trium Modestorum fit mentio. Et hic quidem ritus placet, nisi, vbi timeatur error in populis, qui credant eum, quem colunt, esse eundem, qui in Calendario Romano descriptus est: quod non sine graui peccato fit hodie alicubi, vt audio, suadentibus tale quid ijsdem de clero, vt fiat concursus ad eorum Ecclesiam, vbi requiescit corpus Sancti eiusdem nominis. quo casu tutius esset celebrari Festum illius alio die, puta, translationis, vel proximiori. inuigilent autem Episcopi, ad quos attinet Sacras approbare Reliquias, ne inducatur hic abusus, neue inductus toleretur. Quæ verò ad Commune Sanctorum attinent, ad sex capita reuocari possunt.

SECTIONIS VIII. CAPITA VI.

- 1 De Communi Apostolorum.
- 2 De Communi Martyrum.
- 3 De Communi Confessorum.
- 4 De Communi Virginum, & non Virginum.
- 5 De Communi Dedicationis Ecclesie.
- 6 De Officio Beata Maria in Sabbato.

De Communi Apostolorum:
Cap. I.

Apostolis, & Euangelistis communia sunt omnia, exceptis, Oratione, Lectionibusque trium Nocturnorum; vt videre est in Breuiarijs antiquissimis M. S. neque dubito, Euangelistas comprehendi nomine Apostolorum à S. Clement. lib. 8. Constitut. cap. 39. vbi de Festis Apostolorum agit.

2 De Hymnis, & eorum auctoribus diximus *Secl. 5. capit. 6.* Antiphonæ, & Psalmi congruunt Apostolico muneri, & dignitati. in quibus illud certè est singulare (non in alijs Sanctorum Communibus) quòd nouem Psalmi Nocturnorum desumpti sunt, ordine Psalterij, ex Nocturnis integræ Hebdomadæ; primus è *Dominicali Nocturno tertio*, tempus gratiæ significante; secundus è *Feria secunda*; tertius, & quartus è *Feria tertia*, in qua creauit Deus maria, & ornauit terram, loca propria iurisdictionis Apostolicæ; quintus, & sextus è *Feria quarta*, in qua produxit Deus luminaria mundi, Apostolicæ dignitatis indicia; sed hæc FERIA dicata est Apostolis, vt diximus in 1. Tomo pag. 216. septimus è *Feria quinta*, octauus è *Feria sexta*, nonus è *Sabbato*: ita vt vnaquæque dies tanto muneris, & dignitati merito plaudeat, & collatur; & multò magis *Feria tertia, & quarta.*

quarta, ob prædictas causas. Lectiones ritè congruunt, & Responsoria. vt patet. quod si dicas: numerum pluralem in hoc officio adhibitum sæpius non conuenire Festo vnus tantum Apostoli; scito, quod principaliter officium hoc Principum est Apostolorum, Petri & Pauli; à quibus ad alios Apostolos translatum fuit: vel Apostolorum Chorum ita esse vnum, vt, qui vnus celebrat Festum, non excludat alios. vnde & in Missa Præfatio de Apostolis eos omnes vna semper complectitur, & concelebrat. Amalar. *lib. 4. c. 3. 5.* indicat officium hoc esse antiquissimum. Pius V. ab eo officio, quod erat in Breuiar. 1550. nihil ferè recessit; nisi quod vnicum Inuitatorium firmavit. erat enim geminum; alterum Æstiuum; alterum Hyemale. Decevit Lectiones de Scriptura, iuxta antiquam regulam Rom. ex Radulph. *propof. 1. r.* addidit alias Lectiones pro Apostolis ad celebrandas. fortè eorundem Octauas, vel minora eorum Festa, quæ alicubi occurrunt: ademit Responsorium nonum, quod amplius non dicitur, & mutauit in melius Capitulum Horæ Sextæ.

3 Dices: superfluum est illud Euangelium; *Hoc est præceptum meum*, cum sua Homilia in tertio Nocturno. nam cuiusuis Apostoli Festum habet proprium Euangelium, & Homiliam. præterea Euangelium. *Hoc est præceptum meum*, deseruit nunc Vigilis Apostolorum: ergo collocandum in eodem quidem Comuni, sed ante Orationem communem de Vigilia. Sed hæc argumenta sub Pio V. nulla erant; quia in Festo S. Barnabæ legebatur Euangelium, *Hoc est præceptum*, cuius Homilia ideo debuit collocari in tertio Nocturno. Quid igitur sub Clemente VIII. dicendum erit: cum singula Communia suam habeant in tertio Nocturno Euangelium cum Homilia, in prima recognitione Breuiarij, nulla visa fuit mutandi loci ratio; imò accidere potest alicubi, quod fiat aliquod Festum Apostolorum non principale: in quo ad differentiam Festi principalis, legi poterit Euangelium positum in Comuni:

qua item de causa additum fuit, vt innuimus, à Pio V. aliud Euangelium: *Ecce nos reliquimus omnia*: quod Abbatum Comuni referuari poterat. Tandem in postrema Breuiarij recognitione repositum est illud, & optime, sub titulo Vigil. Apostolorum, & in 3. Noct. aliud: *Ecce nos reliquimus omnia.*

4 In tertio Nocturno frequenter auditur, *Alleluia*: & rationem affert Amalarius de *Ord. Antiph. cap. 59.* quia exiterunt primi, qui viso Domino resuscitato gauisi sunt, nempe in tertio statu naturæ humanæ, post legem, tempore vberioris gratiæ.

5 In 2. Vesperis dicuntur Antiphonæ aliæ à primis Vesperis, & Laudibus, ad maiorem scilicet solemnitatē, & ad declarandam eorundem propinquitatem maiorem cum Christo, in cuius Festis fit hæc additio Antiphonarum, & multiplicatio. Diximus etiam Sect. 5. *cap. 7. nu. 4. pag. 45.* Antiphonas significare caritatē, quæ resulit in Apostolis super alios, vt meritò abundare debeat Antiphonis eorum officium, & nouis: *Caritas Christi urget nos*, aiebat Paulus, aliorum nomine. In Natiuitate S. Ioānis Baptiste idem fieri non nego; imò & inde fieri puto, quia missus a Deo, idest, Apostolus, ipse quoque fuit, Christo carne propinquior, & mente. In Festo quoque plurimorum Martyrum idem fit; quia *maiorē caritatem nemo habet, quam*, &c. & ubi plures coluntur Martyres simul, multiplicata caritas per Antiphonas plures indicari debet, quod anticipatè monuimus hoc loco, ne idem repetamus infra.

6 Lectiones pro Euangelistis in primo Nocturno addidit Pius V. congruentissimas. reliquæ erant in vsu, sed Lectiones 3. Nocturni cum Euangelio de missione binorum Discipulorum in duobus Festis leguntur, Marci nimirum, & Lucæ; qui quasi bini scriptores mittuntur ad messem.

7 Tempore Paschali æquum erat, vt Apostolis, qui virtute magna reddebant testimonium Iesu Christi, daretur officium lætitiæ plenum, quibus & promitte-

rat.

rat Christus gaudium plenum. Durand. indicat mutationem hanc officij *lib. 7. c. 45.* Pius V. diuisit Hymnum in duas partes, ita ut altera in Laudibus cāteri queat cum varietate, ordinauit melius Respōforia, restituit primo, quod reiectum fuerat, citatum à Durando *supra.* De vna cum Antiphona tribus Psalmis, vide *Sect. 5. cap. 7. num. 5. pag. 45.*

De Communi Martyrum.
Cap. II.

1 Martyrum Festa antiquissima sūt, Clem. teste *lib. 8. Apostol. Constitut. c. 39.* & vidisti in Sectione precedenti.

2 Alij sunt Martyres Pontifices, alij non Pontifices, & vtrisque datur officium commune, excepta Oratione, & Lectionibus primi Nocturni, *A Mileto;* quæ leguntur tantum in Festo Martyris Pontificis, cui congruit ea narratio, de Paulo recedēte ab ouibus, itaque in festo Mart. non Pontificis leguntur alia, quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum, *de Epist. ad Rom.*

3 Lectiones 2. & 3. Nocturni plures sunt in Commun. positæ, tum ad varietatem, præsertim infra Octauas; tum ad proprietatem; quia in Missali diuersa Festa diuersa habent Euangelia.

4 Dices: quid agendum, quando in Missa legitur Euangelium cuius Homilia nulla habetur in Communi? quomodo concordabitur eo casu officium cum Missa: Respond. legenda erit Homilia, quæ fortè in Proprio Sanctorum habetur: ut Homilia super Euangelium: *Nihil opertum, &c.* quæ habetur in Festo S. Polycarpi, quod si non habeatur in Breuiario, veluti super Euangelium. *Nolite arbitrari, vel: Qui vos audit, me audit, & similia;* recurre ad Octauarium Romanum, in quo habentur Homiliæ de quocumque Euangelio; quod habetur in Missali si Octauario careas, lege in officio Homiliam Euangelij, quam habes in Communi, & in Missa deinde idem Euangelium leges, iuxta Rubricam, quæ

in Missali habetur post primam Missam de Communi vnus Martyris Pontificis, in qua conceditur vsus Euangeliorum, quæ in eodem Communi assignata sunt, ita ut liberum sit legere in Missa quocumque Euangelium, de eodem tamen Communi sumpsum.

5 Responsorium proprium post 9. Lectionem positum pro festo quinque Sanctorum Martyrum Pontificum: *Dominæ præuenisti;* non est, ut putant aliqui, ad excellentiam: sed ad vitandum mendacium in eo Responso futuro, si in eorum Festis recitaretur: *Hic est vere martyr, qui sanguinem sudit;* cum ij perierint quidem, sed non effuso sanguine, ut ex eorumdem historijs patet, Marcelli, Ioannis, Siluerij, Pontiani, & Martyni. Consule Lectiones eorum in proprijs Festis. Adde ijs, ob eandem causam, festa 9. Lectionum S. Felicis in Pincis, & S. Melchiadis Papæ vbi celebrantur. Hac eadem de causa voluissent aliqui in prædictis festis mutari Versum in Hymno Vesp. *Fundensque pro te sanguinem;* sed poetis idem est, ac fundens vitam, quæ est in sanguine.

6 Torum officium de Communi vnus Martyris, quo nunc vtimur, habetur in Breu. M. S. & 1550. Durandus indicat eadem Responsoria *lib. 7. c. 45.* Pius V. reformauit Lectiones tantum.

7 Commune plurimorum Martyrum idem est, quod in antiquis Breuiar. M. S. & 1550. Pius V. decreuit primas Lectiones de Scriptura, mutauit alias in aptiores.

8 De fine Hymni, qui dicitur post Inuitatorium (etenim proprius finis est) diximus, numquam eum mutari, *Sectione 5. cap. 6. n. 13. pag. 34.*

9 Responsorium post 9. Lectionem pro fratribus Martyribus. *Hæc est vera fraternitas;* non dicitur vquam, nisi verè ij sunt fratres secundum carnem, quod si cum fratribus carnalibus celebrantur alij non fratres in eodem festo, non dicitur, quod nota in festo Sanctorum Placidi, & sociorum: quamuis enim in ijs duo fratres, & soror simul obierint alio-

aliorum non fratrum causa illud omittitur neque dicas, in Breuiario non adnotatum fuisse dictum Responsorium in Festo Sanctorum Placidi, & sociorum; quia vnicam Lectionem habent, quasi illud positum fuisset, si duas, vt in Festo Sanctorum Gerualdij & Protasij; Primi & Feliciani; nam in Festis SS. Faustini, & Iouitæ, Marci & Marcelliani, quæ vnicam Lectionem habent, ante eandem notatum est idem Responsorium: *Hæc est vera fraternitas*: in editione Breuiarij Vaticana 1608. præcedentibus editionibus emendatiore.

Obiecerunt aliqui, quod in Missa Sanctorum Nerei, & Achillei, Domitillæ, atq. Pancratij dicitur post Epistolâ: *Hæc est vera fraternitas*: & tamen certum est, eos omnes non esse fratres secundum carnem. At non valet illatio à Missali ad Breuiarium: & præterea Missa illa erat antiquitus de duobus fratribus Nereo, & Achilleo; Pancratius habebat Missam propriam. Domitilla addita est à Clemente VIII. qui recognouit corrigenda, non mutauit congruentia, & quæ rationi potiori consona forent. Potissimum verò fit eo die. Festum de Sanctis fratribus vt ex Euangelio, & eiusdem Homilia constat.

Dices adhuc: Symphorosa mater est, & cum filijs habet hoc idem Responsorium. At Festum hoc in rigore est tantummodo filiorum, & fratrum, qui die 18. Iulij obierunt, mater autem pridie, vt patet apertè in Lectione tertia illius Festi.

10 Inter vtrumque Commune vnus, & plurium Martyrum rectè collocatum est aliud Commune Martyrum tempore Paschali, vt esset Commune vtrisque; ratio verò, cur Martyribus officium Paschale tribuatur, à S. Ambrosio affertur, in *Sermone qui in eodem officio legitur*: *Dignum est, & congruum, &c.*

11 Pius V. nihil mutauit, nisi primas Lectiones, & secundas Sancti Ambrosij, & S. Cypriani; addiditque Homiliam ad aliud Euangelium Paschale: *Ego sum vitis, vos palmites*; pro varietate Euange-

liorum in Missa legendorum, vt officium deinde concordet cum Missa.

12 Hymnus: *Rex gloriose Martyrum*, dicitur etiam in Vesperis, omisso illo: *Sanctorum meritis incluta gaudia*: (qui alioquin non discordaret à gaudijs Paschalibus) tum, vt cantari possit cantu Hymnorû Paschalium, tum, vt possit mutari finis Hymni more Paschali, quod est peculiare in officio Martyrum, non autem Confessorum in quo dicitur: *Iste confessor metri diuersi ob rationem à S. Ambrosio allatam supra num. 10.*

13 De Antiphona vna, & tribus Psalmis in vnoquoque Nocturno diximus *Sect. 5. c. 7. n. 5. pag. 59.*

14 Quæ defunt in Communi Paschali, sumi debent ex Communi extra tempus Paschale, ait Rubrica, sed intellige, quoad Lectiones tantum primi Nocturni. nam in secundo non benè conueniunt aliæ, quæ leguntur extra tempus Paschale, nisi infra Octauam ad varietatem, vt dicitur in octauario Romano. *infra Octauam Martyrum temporis Paschalis post quartam diem.*

De Communi Confessorum. Cap. III.

1 Commune Confessorum Pontificum est idem, quod in Breu. M. S. & 1550. paucis exceptis, nam Pius V. legi iussit de Scriptura in 1. Nocturno. addiditque alias ad calcè pro Octaua, vel ad varietatem in Festis è quibus primæ illæ: *Laudemus viros gloriosus*; deseruire possunt in officio plurium Confessorum simul, si alicubi occurrant.

2 Pro summis Pontificibus Confessoribus vnica est differentia ab alijs, in Antiphona ad *Magnificat* in secundis Vesperis, qua vtimur in Cathedra Sancti Petri, in qua sederunt successores eiusdem. *Dum esset summus Pontifex, &c.*

3 Pro Doctoribus extat Antiphona propria in vtrisque Vesperis, *Ad Magnificat*: *O Doctor optimè*; quæ habetur in Breuiar. M. S. & 1550. Pius V. addidit Lect. 1. Noct. & 2. mutauit Lectiones 3.

vt pro Homilia Sancti Hieronymi legatur ea, quæ est Sancti Augustini. Clem. VIII. adiecit Octauum Responsorium. In medio Ecclesie, &c.

4. Commune Confessorum nõ Pontificum est idem, vt in antiquis Breuiar. mutauit Pius V. Lection. 1. Noct. vt essent de Scriptura, & secundi Noct. in magè proprias, ex Ioan. Chrysof. alias adiecit de more ad varietatem in Festis, vel pro Octaua. Oratio, *Adesto*, habetur in Sacramentario Gregoriano.

5. Quando fit Festum plurimorum Confessorum siue Pontificum, siue non Pontificum; datur facultas mutandi verba, tum in Oratione, tum in Sermonibus, vt sonent numerum pluralem: verbi gratia: *Ad Sanctorum, ac Beatissimorum Patrum nostrorum N. N. quorum, &c. Beatorum N. & N. dier, quorum festiuitatem celebramus.* non tamen in Sermone Sancti Gregorij ex libro Moralium: *Deridetur iusti simplicitas*: quia non est proprie Sermo de Sancto, sed tractatus, & expositio libri Iob. In Antiphonis, Responsorijs, Hymnis, & Homilijs nulla fit mutatio; licet non quadrent pluribus; quia nimia esset mutatio, & perdifficilis, vt congruat in omnibus.

6. Tempore Paschali additur, *Alleluia*, vbi scilicet non habetur. vt in Breu. M.S. & 1550. & ad Responsoria breuia Horarum duplicantur. In Inuitatorio repetitur, vt alias, *Venite adoremus, alleluia*; quod in Apostolis etiam, & in sequentibus obserua, contra eos, qui putant repetendum esse tantum, *Alleluia*, vt in Inuitatorio Martyrum tempore Paschali. Tres Psalmi dicuntur sub vna Antiphona; etiam post Ascensionem Domini. quæ & obserua in sequentibus Communibus Virginum, Mulierum Sanctarum, & Dedicationis Ecclesie. causam mysticam habes *Secl. 5. c. 7. nu. 5. pag. 44.*

7. In Translationum Festis, & quando officia Confessorum transferuntur in aliam diem, vt in Rubricis, mutatur versus in Hymno: *Iste confessor*: vt in Breuiario, Urbani VIII. iussu recognito, ne mendacium dicatur, quod eo die obierint in D. Barth. Gauant, Tom. II.

Hymno Laudum Confessorum nõ Pontificum videbatur etiam mutandus ille versus: *Dies resulsu lumine, quo Sanctus, &c.* sed non mutatur, quia non dicimus. *Hic dies*; precise, in quo fit officium. contingit etiam transferri officium à die obitus in immediatè sequentem diem, puta à Dominica in Feriam secundam; & eo casu in primis Vesperis nõ est mutandus prædictus versus; quia verè eo die obiit, infra Octauam vero dicitur, vt in Festo; quia, vt sepè dixi, tota Octaua est velut vnus, idemque die, octaua scilicet Festi, non autem octaua dierum mensis, intra quam translatum festum contingit celebrari: quod benè nota.

De Communi Virginum, & non Virginum. Cap. IV.

1. Dantur Virgines tantum, Virgines, & Martyres; Martyres nõ Virgines; nec Martyres, nec Virgines. & licet officij sit comune his omnibus in multis tamen aliqua, vt decet, eè habet propria.

2. Virgines igitur non Martyres habent Orationem propriam, Hymnum post Inuitatorium, primum Responsoriorum, & Capitulum Nonæ. Hymnum, & Capitulum à Clemente VIII. primum Respons. à Pio V. qui & addidit Lectiones de Scriptura in 1. Noct. & alias pro 2. Nocturno ex Ambrosio.

3. Virgines, & Martyres habent, præter Orationem, Hymnum post Inuitatorium, primum à Pio V. Responsorium, Lectiones primi Nocturni, *Confitebor tibi, &c.* ab eodem Pio V. qui addidit sequentes alias Lectiones ad varietatem in Festis, vel ad Octauam.

4. Martyres tantum, non Virgines, habent Commune distinctum à superiore; tum primas Lectiones à Pio Quinto, *Confitebor*; in reliquis concordat officium Breu. M.S. & 1550. Lectiones secundi Nocturni pro Mart. non Vidua additæ sunt ab Urbano VIII.

5. Sanctæ mulieres, nec Virgines, nec Martyres, idem habet officium cum precedentibus non Virginibus; sed à Pio V. habent Capitula Horarum: *Mulierem fortem, &c.* tum Lectiones secundi No-

K tur-

cturni ex S. Ambros. additus est à Cle-
men. VIII. Hymnus in Vesp. *Foram vi-
rili pectore*: cum Antiphon. ad *Magnific.*
apertiore, tum in primis, tum in secundis
Vesp. addidit aliam ad Laudes Urbanus
VIII. Mirantur non pauci, quòd in offi-
cio dicatur adhuc: *Veni sponsa Christi*;
nimirum in 3. Nocturno. sed ea spontè
recreta est, recitanda noctu, ne sancta
mulier, non virgo, reiecta videatur à nu-
ptijs Christi spiritualibus, quibus & ipsa
gaudet occultiore modo.

6. Si fuerint plures, nihil mutatur, pre-
ter Orationem; & si plures sint Virgi-
nes, habent propriam Antiphonam ad
vtraq; Vesperas, & Laudes pro Canticis
Euangelicis: *Prudentes Virgines, &c.*

7. Oratio, *Deus, qui inter cetera poten-
tia tua, &c.* habetur in Sacram. Gregor.
item Ibid. *Indulgentiam nobis Domine,
&c.* quæ in Concurfù, seu in occurfù
duarum Virgionum, seu SS. Mulierum,
poterit dici ad varietatem, tacitis titulis,
Virginis, & Martyris.

De Communi Dedicacionis Ecclesiæ.
Cap. V.

Ecclesiæ materiali duo accidunt in
ordine ad Horas Canonicas: ni-
mirum Titulus, & Dedicatio, quæ diffe-
runt, & conveniunt in multis.

Titulus Ecclesiæ est, à quo denomina-
tur Ecclesiæ, pura, S. Salvatoris, Sancti
Bartholomæi, & similibus. antiquitus en-
im Ecclesiæ in Vrbe per Titulos di-
stinguebantur, qua de re Baron. in *Not.
Martyrolog.* 26. *Iulij Iulij*: hoc loco bre-
uiter accipe, Lector: Titulum, & Eccle-
siam esse idem; eo quòd in loco Ecclesiæ
construendæ figebatur Crux in Titulam.
Ordin. Roman. c. de *edif. Ecclesiæ*: Ro-
mæ item, ex antiqua loquendi consue-
tudine, non omnis Ecclesiæ Titulus di-
cebatur, sed tantum insigniores Ecclesiæ
quibus præficerentur Cardinales: vnde
Titulus Pastoris dicta est Ecclesiæ San-
ctæ Prudentianæ; in *Martyrolog.* 20. *Iulij*,
& Titulus Eudoxiæ Ecclesiæ Sancti Petri
ad Vincula. Euaristus autem dñi sibi in
Vrbe Titulos presbyteris, hoc est multi-

plicauit Ecclesiæ, quæ dictæ sunt Titu-
li, accepta nomenclatura à rebus fisca-
libus. Tituli namque impositione rem
sibi Fiscus vendicabat, & Principi con-
secrabit; & erant hi Tituli vela quæ dam
quæ regiam representabant potestatem
cum imagine, vel nomine Imperatoris;
cortinæ regiæ, apud Ambr. *Epistola ad
Marcellinam*. quamquam notabantur
etiam literis, ex August. in *Psalm.* 21. *ex-
posit.* 2. quos Titulos veritè imponi Eccle-
siasticis rebus S. Greg. lib. 5. *epistola* 44. qui
optimè notat. Titulos, ecclesiasticos di-
uersos esse à fiscalibus. hi ergo vela erant,
illi verò signum Crucis. Præterea Ec-
clesiæ dicta est Titulus; quia qui eidem
ascriberetur presbyter, ab ea nomen, Ti-
tulumque accipiebat vt eius loci dicere-
tur Presbyter (quod & hodie) inter Car-
dinales. Fufius hæc idem Baron. *Tom.* 2.
Annalium Anno 112. Titularis ergo Ec-
clesiæ est ille Sanctus, à quo Titulus, seu
Ecclesiæ denominationem habet.

2. Dedicatio verò Ecclesiæ est ipsa
met consecratio facta ab Episcopo vt in
Pontificali, quæ ita recolitur quotannis,
vt natalis dicatur dies, ex Sancto Leone,
Sermone de Machabeis, dedicari templi
Bellarmin. de *cultu Sanctorum* lib. 3. cap. 5.
De more antiquo fuit introducta ex Eu-
sebio lib. 9. *Histor.* cap. 10. Festum autem
Dedicacionis dignius est, quàm Sancti
Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, vt
probanimus *Sect.* 3. cap. 8. nu. 7. pag. 25.

3. Conveniunt in his, sunt enim primæ
Classis. habent Octauam, celebrari pos-
sunt infra Octauam Epiphaniæ; item in
Dominicis secundæ Classis. in eisdem si
Vigilia occurrat, nihil fit de eas nec etiam
in Laudibus. habent primas Vesperas in-
tegras, etiam in secundis Vesperis diei
Octauæ Epiphaniæ, Pasche, Ascensionis,
& Corporis Christi, cum alijs privilegijs
Festorum primæ Classis. sed iam dica-
mus de sola Dedicacione.

4. Si contingat dedicari Ecclesiæ in
aliquo Festo ex solemnioribus, ne quo-
tannis occurrentia duo Festa se inuicem
impediant, potest Consecrator decerne-
re alium diem ad celebrandum annis

uersariam Dedicacionem Ecclesie, puta, vel diem Dominicum proximiorum, vel alium adeo commodum, ut possint Octauae celebrari liberius; & populus, praesertim rusticus, maiori frequentia colere Festum possit. Translationem vero eiusmodi a Consecratione posse fieri ex iusta causa, decreuit Sacra Congregatio Rituum die 19. Februarij 1585, ut refert Paulus Prafecius in sua praxi part. 1. c. 5. nu. 8. §. diem, & Congregatio item Cardd super negotia Episcoporum, respondens hac de re Episcopo Bilsinen. die 14. Februarij eiusdem anni citato Specul. consil. 4. part. 3. rubr. §. 2. Extra actum vero Consecrationis non potest amplius mutari Festum, inconsulta sancta Sede Apostolica: quae 16. Octobris 1604. iussit fieri de Dedicacione Ecclesie in ipsamet die Natiu. Beatae Virg. in qua accidit Consecratio: & duas potius cantari Missas de duobus Festis, seruata in reliquis Rubrica de Concurrentia Octauaru.

5. Praeter propriae Ecclesie Dedicacionem, celebrari quoque debet anniuersaria Dedicatio Ecclesie Cathedralis, in Ciuitate quidem cum Octaua, in Diocesi sine Octaua, ex Decreto Sacrae Rituum Congregat. 2. Maij 1619. erit tamen, in Diocesi quoque, primae Classis Festum, instar eorum, quae transferuntur ultra Octauam, & sine Octaua celebrantur; vel, uti Festum Patroni loci; quod celebrari debet à Regularibus; qui tamen non tenentur ad Octauam celebrandam. Neque tenentur iidem ad hoc Festum Dedicacionis Ecclesie Cathedralis, nisi ex quadam congruentia, & praesertim, si populare sit Festum, non Cleri tantum ob rationem allatam supra, cum de Patrono loci ageremus. Quod si concurrant, seu occurrant Dedicacionum Festa, vel Octauae; pro varietate Orationum, sumi ea poterit, quae assignata est ipsi diei Dedicacionis, quod additum fuit Rubricae in postrema Breu. recognitione.

6. Occurrentibus autem, Dedicacione propria, & Dedicacione Cathedralis Ecclesie, eodem die, quanam erit celebranda? Rota Roman. decis. 616. nu. 1.

& per totum in recentior. part. 1. desinit, praefarendam esse Dedicacionem propriae Ecclesie. quare de hac fiet officium infra Octauam cum Commem. Oct. Dedic. Cathedralis; translato Festo altero in primam diem non impeditam. neque dixerim, esse communia privilegia hisce duabus Dedicacionibus, quae Dedicacioni propriae Ecclesie data sunt, nisi nouo Decreto fiant communia; puta, si occurrant infra Oct. Epiphaniae.

7. Officium Dedicacionis est Duplex maius, apud Duran d. libr. 7. c. 1. cum Octaua, ibid. ubi & indicat officium, quoniam utimur c. 48. Psalmos notans resonantes portas, atria; & aedificia, concordamus cum Breuiar. M. S. & edito 1550. quod est vicinus Concilio Tridentino, & Pio V. restituenti Breuiarium Romanum; neque Pius mutauit, nisi de more suo Lectiones primi Nocturni, ut essent de Scriptura, iuxta Regulam antiquam Romanam, ex Radulpho propositio. 11. addidit; Lectiones varias pro tota Octaua, & Orationem propriam pro ipso die Dedicacionis. Atque ex hac Octaua, quae non habent alia Sanctorum Communia, cum Lectionibus unicuique diei assignatis, colligitur eiusdem Festi excellentia, & dignitas super alias Octauas Sanctorum, quae celebrantur cum Lectionibus de Communi sumptis. De Antiph. & Psalmo: Qui habitat, in 3. Nocturno; vide quae diximus Sect. 5. c. 7. nu. 12. pag. 60. contra regulam communiorem Breuiarij. Responsorium breue ad sextam non sumitur à versu secundi Nocturni matutini: quia hic versus. non potest diuidi in prima sui parte: & ideo vice illius dicitur: Locus iste Sanctus, &c. Habes alia de Dedic. Eccles. in 1. Tom pag. 221.

De Officio Beatae Mariae in Sabbato. Cap. V. I.

1. Sabbatum dicatum esse Beatae Virgini constat, & Docuimus Tomo 1. pag. 6. meminitque huius ritus Microlog. c. 60. & Vibanus II. contemporaneus Micrologo in Concilio Claramont. Anno 1096. officium in Sabbato Beatae Vir-

gini Decreto suo destinavit. Radulph. *proposit. 20.* Non est ergo votium, ut aliqui scripserunt; sed præceptum, quod habet originem, improprie, à voto Ecclesiæ, si votium contendas esse.

2. Ritus officij est ad modum Festi Simplicis, quod optabat Radulph. *ibid.* nec tamen apparet, quo ritu tunc temporis officium fieret de Beata Virgine hac die; sed neque repetitur officium hoc in Sabbato in Breuarijs M. S. & fortasse id causæ fuit; quia ante Pium V. tenebatur Clerus ad recitationem quotidianam officij parvi Beatæ Mariæ, vna dum officio Domini: quam obligationem abrogavit Pius in Bulla ante Breuarij posita.

3. Quare totum hoc officium cum Lectionibus Sanctorum Patrum singulo mense pro varietate legendi, iussu Pij V. fuit compositum, & editum. Clemens VIII. illud recognovit, mutata tantum Lectione pro mense Aprilis, quæ erat Sancti Epiphani, nunc verò S. Hieronymi.

4. Fit autem in omnibus Sabbatis non impeditis officio, quoad ritum, digniori; quale est etiam Feriæ maioris, aut Dominicæ anticipatæ, quæ scilicet suum non habet locum, ut diximus *Secl. 3. c. 5. n. 9. pag. 21.* quam quidam nimis pijs erga B. Virg. anticipare vellent in alia Feria, nimium amantes sui, ne Sabbati officium recitent feriale cum Nocturno, & Laudibus prolixioribus. Festum Simplex cedit huic officio Simplicis de Beata Virgine ratione dignitatis eiusdem in pari ritu; & de Festo Simplicis fit tantum commemoratio.

5. Et idem ad modum Festi Simplicis officium hoc incipit in Vesperis Feriæ sextæ; vel à Capitulo, si ille dies ferialis est, vel per commemorationem, si eo die Festum est novem Lectionum. In Completorio Feriæ sextæ, quavis sit de eo Festo novem Lectionum, in fine tamen Hymni ius habet B. Virgo, ut dicatur; *Iesu tibi sit gloria, Qui natus es de Virgine*; nisi Festum sit Transfigurationis Domini, quod habet proprium finem omnibus Hymnis illius diei destinatum, & Festum est Domini.

6. Quod si Feria sexta fuerit Festum eiusdem Beatæ Virg. in secundis Vespere-

ris omittitur commemoratio officij in Sabbato; quia non convenit, ut de eadē fiant Vesperæ, & commemorat. casus accidere potest in Purificationis Festo, quod celebratur Fera 6. seu in die Octava, quæ fit alicubi, eiusdem Purificationis; præterea nullus. & hac eadem de causa, inter Suffragia Sanctorum communia, nihil in hoc officio dicitur pro Suffragio, seu commemoratione Beatæ Mariæ, nec in primis Vesperis, nec in Laudibus. Ad Nonam finis est huius officij, sicuti Festorum Simplicium.

7. In Nocturno Sabbati omittitur Psalmus: *Iubilat*; pro quo dicitur Psalmus è Laudibus Sabbati: *Bonum est, tum, ne ille bis dicatur in Matutino, & Laudibus, quæ constituunt, ut supra diximus, unam Horam, tum, ne hic per Hebdomadam omittatur: & idem fit commutatio.*

8. Pro varietate temporum addite sunt aliæ Antiphonæ, cum Orationibus pro tempore, post Natiuitatem, usque ad Purificationem, quæ sumptæ sunt ex officio parvo B. Virg. tum aliæ *Magnificat*, & *Benedictus*; pro tempore Paschali; quo & additur, *Alleluia*. Inuitatorio, Antiphonis, Responsorijs, & Versibus.

9. Lectio Assignata Martio eo anno tantum legitur, quo Pascha celebratur die 20. vel 21. & ultra, mensis Aprilis; ut videre est in Tabulis nostri Ordinis perpetui à Tabula 30. usque ad 35.

10. Ea item lectio assignata mensi Decembri non legitur unquam, nisi quando Dominica prima Adventus incipit in die 2. Decembris. Reliquæ sepius leguntur.

11. Quæres: An superfluat illa Parenthesis in Rub. generalibus *tit. 8. n. 2.* vbi de hoc officio: *in Semiduplicibus (quando eius officium paruum non dicitur)* fit eius consuetudo commemoratio per annum in Semiduplicibus non dicitur officium paruum de Beata Virgine, sed explica illud: *quando*, id est, quo die: vel indicat Parenthesis, alicubi dici officium paruum de B. Virgine etiam in Semiduplicibus, ob consuetudinem, de qua *Sectione sequenti cap. 1. num. 6.*

SECTIONONA.

De Appendicibus Breuiarij.

IN fine Breuiarij addita sunt quedam, quæ dici possunt Appendices, quia non sunt partes Horarum Canonicarum, nec ad eas, nisi remotè, pertinent; de quibus, ordine Breuiarij seruato, nunc restat dicendum.

SECTIONIS IX. CAPITA VI.

- 1 De Officio paruo B. Virginis Mariae.
- 2 De Officio Desunctorum.
- 3 De Psalmis Gradualibus.
- 4 De Psalmis Pœnitentialibus.
- 5 De Ordine Commendationis animæ.
- 6 De Benedictione Mensæ, & Itinerario Clericorum.

De Officio paruo Beatæ Virginis Mariæ.
Cap. I.

APetro Damiani Cardinali fuit institutum officium, quod dicitur paruum Beatæ Virg. ante Annum 1056. ait Baronius, eodem Anno in *Annalibus*: vel restitutum, vt scribunt, in *vita eiusdem Petri*, Flaminii, & Fortunatus, quæ habetur initio operum eiusdem; Gregorio Septimo iubente, vt addit Hieron. Rubens in *Histor. Rauennat.* quod puto verius; quia Paulus Diaconus in *expositione Regule Sancti Benedicti*, quæ habetur M. S. in *Bibliotheca Aniciana Collegij S. Gregorij de Vrbe*, scribit, quod Gregorius III. & Zacharias Summi Pontifices, qui vixere ante Ann. 752. præceperunt Cassinensi Congregationi, vt omni tempore vna cum officio diuino recitarent etiam officium B. Virg. ergo antiquiorem habet auctorem. Decreto deinde Urbani II. in Concil. Claramont. Ann. 1096. mense Nouembri, recitari ab omnibus Ecclesiasticis quotidie iussum est, vt notat Radulph. *propof. 20.* consuetudo tamen hæc, seu lex fortasse non fuit vbique recepta; quæ paulatim in communem vsum abiit: vnde Summis omnes diuini, vsu tantum vim legis habente, non iure scripto illud recitari; quod D. Barth. Gauant. Tom. II.

notat Azor, *part. 1. lib. 10. cap. 16.*

2 Extra Chorum nunc temporis nemo tenetur hoc officium recitare: contra Nauar. *de Orat. cap. 10. nu. 3.* qui tamen *Miscell. 77.* mutauit sententiam ob Bullam Pij V. qui in Bulla edita pro Breuiario tollit omnem obligationem recitandi hoc officium extra Chorum.

3 Pensionarij extra Chorum tenentur ad recitationem quotidianam huius officij sub pœna restitutionis fructuum Pensionis ad ratam, ea ratione, quam attulimus supra in restitutione fructuum Beneficij, *Sect. 1. cap. 6. num. 2. pag. 9.* vt patet in Bulla Pij V. hac de re edita: *Ex proximo Lateranensi.*

4 Quod si Pensionarij recitent Horas Canonicas maiores ratione Ordinis sacri, vel Beneficij, tunc eximuntur ab onere recitandi huius officij parui, immo verò etiam, si ex pietate tantum recitent officium maius, quod docent communiter DD. Vide Azor. *loco cit. c. 4. quest. 3.*

5 In Choro, si adest consuetudo recitandi hoc officium, obligat adhuc, cum Pius V. eamdem potius confirmauerit in Bulla Breuiarij: non tamen Canonicus extra Chorum tenetur ad illud recitandum, vt docet Azor. *loco citat. cap. 16.* si vtatur Breuiario Pij V.

6 Immo Sacra Rituum Congregatio, die prima Septembris. Anno 1607. decreuit, seruandam esse quoque eam consuetudinem, qua recitatur in Choro hoc officium in Semiduplicibus, & Dominicis, non obstante Rubrica Breuiarij, de qua mox dicemus; quia nimirum Pius V. in *Bulla Breuiarij* habet hæc verba; *sine præiudicio sanctæ consuetudinis illarum Ecclesiarum,*

K 3 rum,

vum, in quibus officium paruum Beatae Virginis in Choro dici consueverat; ita ut in praedictis Ecclesijs seruetur ipsa laudabilis consuetudo celebrandi, more solito praedictum officium. more, ait, solito, ergo & in Dominicis, & in Semiduplicibus, si adest consuetudo. Tandem Urbanus VIII. de consilio Sacrae Rituum Cōgregationis decrevit 2. Ianuarij 1627. etiam mutato proprio Breuiario, & Romano acceptato, adhuc eos teneri ad quotidianam officij Beatae Virginis recitationem qui antea ex consuetudine tenebantur: & Decretum fuit impressum Romae, instante Abbate Ripolensis Monasterij in Cathalonia.

7 Quando verò sit alias dicendum in Choro, explicatur in Rubricis Breuiarij circa finem eiusdem. nam omittitur, quando sit officium novem lectionum (excepta consuetudine numero praecedenti allegata) & hac de causa quòd dōleo, in multis Ecclesijs Festa plura novem lectionum introducta sunt, Regularibus quoque eadem celebrantibus, ut relegatur à Choro officium paruum B. Virg. Ipsi viderint.

8 Non item dicitur in Vigilia Natiuitatis Domini: quod etiam notatum reperitur in Breuiario M. S. nec in Ferijs maioris Hebdomadae, ut vni Christo vacemus. alias autem in Breuiario M. S. & 1550. triduum tantum vltimum maioris Hebdom. excipiebatur in recitatione huius officij: nec infra Octavas Paschae, quod & tradit Radulph. *propof.* 20. propter temporis, inquit, incongruentiam: nec infra Octavas Pentecostis, ut in Breuiario M. S. & 1550. nec in Sabbatis, quādo sit officium de Beata Maria ne bis, ait Radulph. videatur dici idem officium. quibus diebus omittitur à primis Vesperis, & in Vigilia Natiuitatis à Matutino, ut in Breuiario etiam M. S. & 1550. Antea recitabatur in Choro, etiam in Festis Duplicibus maioribus, ut testantur Breuiaria praedicta M. S. & 1550. non puto tamen vbiq; quia adhuc seruaretur hic ritus ob ea, quae diximus *num.* 6.

9 De modo illud recitandi, tum in

Choro, tum extra Chorum, nunc dicamus. Nam septem Horas habet, & Horae easdem partes, quas in Horis Canonicis enumerauimus; ut in numero earum septenario easdem causas mediteris erga B. Virginem: quas erga Deum significauimus in Horis Canonicis, *Sect.* 1. *cap.* 3. *num.* 5. & 6. *pag.* 3.

10 Concordant haec Horae cum antiquis, ut satis indicat Radulph. *loc. citato*, & cum Breu. M. S. exceptis his, quae sequuntur. Nam in Breuiario 1550. additur Hymno; *Memento salutis auctoris* (qui est de Hymno ad Vesp. Natiuitatis Domini) sequens alter versus *Maria Mater gratiae*, qui olim erat vltimus Hymni, *Gloriosae*, ex Michaela Timotheo de *Hymnis lib. quarto Hymn.* 32. Ante secundam Lectionem addidere Benedictionem, quae in M. S. non erat: mutata est tamen à Pio V. in eam, quae nunc legitur. ad Horas omnes fiebat commemoratio Apostolorum, & omnium Sanctorum, quae hodie fit ad Vesperas, & Laudes tantum Extat Bulla Pi. V. Ann. 1575. qua prohibentur officia Beatae Virginis vulgari sermone edita; & approbatur; quod hodie habetur, additis alijs, quae in eodem officio leguntur.

11 Quadruplex item mutatio huius officij indicatur à Radulpho *loc. citato*, & habetur in Breuiario M. S. & 1550. in Aduentu, post Natiuitatem, tempore Paschali, & reliquo anni tempore: & congruit varietate temporum. Tempore Passionis nulla fit detractio, sed dicitur, *Gloria Patri*, in Inuitatorio, & Resp. 3. ut in Festis Sanctorum. Tempore Paschali dicuntur in Noct. tres Antiphonae, ut alias, quia non est officium de Festo. An verò addendum sit, *Alleluia*, Inuitatorio, Antiphonis, Responsorijs, &c. dubitauere non pauci ex vna parte negant, ad distinctionem Horarum maiorum Canonicarum; & quia Rubrica hac de re in loco proprio Breuiarij non habetur: ex altera affirmant, & videtur haberi satis in officio simili Beatae Mariae in Sabbato; neque minus resonare debet, *Alleluia*, in officio paruo Beatae Virginis, quā

in officio Christi, qui suae Resurrectionis prima Matri gaudia, & maiora dedit. nihilominus tamen non est addendum, *Alleluia*, ex Decreto Sacrae Rituum Congregationis 28. *Martij* 1626. Mutatur etiam in Nocturno Antiphona, *Post partum* in *Angelus Domini*, tempore Adventus, & in officio Annunciationis, & Conceptionis Beatae Virg. quia proprie, & principaliter representat tempus ante Natiuitatem Christi, & mysterium Incarnationis; quod sonat, Antiphona, *Angelus Domini*.

12 Si contingat transferri festum Purificationis ob Dominicam priuilegiatam seu aliam ob causam; eo casu transfertur etiam mutatio officij, quam supra significauimus, quod expressè dicitur in Breuiario 1550. sed extra Chorum mutatur die 3. Februarij; quia in hoc casu attenditur festum, non officium, Christi.

13 In Choro dicitur hoc modo, Praeponeitur officio diei in Matutinis, & Vesperis; in alijs Horis postponitur. Docet idem Radalph. loco citato ex vsu Romano, secundum usum inquit, Federum Minorum, quorum Breuiaria adhibita sunt, vt alias diximus, exclusis alijs a Nicolao III. Habetur etiam hic ritus in Breuiario M.S. & 1550. Ratio esse potest, quia diuiditur officium in antemeridianum, & pomeridianum. vtrumque vero, auspice B. Virgine, inchoari debet, premissis eiusdem Horis paruis Matutinis, & Vesperis maioribus de officio diei; & eo casu omittitur Vers. in fine. *Fidelium animae*. Reliquae Horae postponuntur, vti minores Horis Canonicis Prima de Beata Virgine dicitur, antequam legatur Martyrologium? quod non est pars Horae Primae, sed quid superadditum, vt supra docuimus; vnde, & a multis legitur extra Chorum in loco Capituli.

14 Extra Chorum dicitur pro opportunitate temporis, & primo ante quamcumque Horam diei debet Saluatio Angelica; vt in Breuiario 1550 praescribitur, & Durand. docet *lib. 5. c. 2.* tum in fine vltimae Horae, si plures simul recitentur, vt Durand. *ibidem*.

15 Diuidi quoque potest in priuata, recitatione; ex causa, Matutinum à Laudibus; dicta in fine Saluatione Angelica & eadem repetita ante Laudes vt in simili casu diximus de Horis Canonicis cum Nauarro *supra Sect. 4. c. 2. n. 3. & 4. pag. 42.*

16 Proposita est Indulgentia centum dierum recitantibus dictum officium, iuxta Rubricas Breuiarij à Pio V. in *Bulla eiusdem Breuiarij*.

De Officio Defunctorum.

Cap. II.

Officium Defunctorum dictum est Agenda, à Vualafriid. *c. 25.* & à Durand. *lib. 7. cap. 35.* quia agere significat celebrare. item Exequijs ab August. *lib. de cura pro mortuis*, nō quia extra alia sequitur. vt quidam definiere; sed quia ex Durand. *ibid.* extra viuos mortui sepeliuntur; & extra Horas Canonicas hoc officium proprios habet ritus. Donatus definit Exequias, quia mortuus praebat; ceteri sequebantur in funere. cum autem hodie in funere praecedat Clerus cadaver mortui, dicere possumus; nos mortuum sequi, quia obiit ille prius. Exequias explicat ab executione dicitur Mutius Capuccinus *de Offic. mort. c. 6.* quia inquit executioni mandanda est Defunctorum voluntas.

2 De hoc officio habetur Canon. *extra de celebratione Missar. c. Cum cantatur*. Ab Apostolis ortum habet, ex Dion. *de Ecclesiast. Hierarch. cap. 7.* ab Origine auctum fuisse dicitur, teste Augustino in *lib. Enchiridion*, & Isidoro *de offic. Ecclesiasticis*. Sancto Augustino tanquam auctori tribuit Iacobus de Valenta in *exposit. Hymni, Te Deum*. Auctor ligni vitae *lib. 5.* auctorem huius officij facit Amalarium, qui *c. 79. de ordine Antiphonar.* indicat, se collegisse ex Romano, & Merensi Antiphonarijs ea, quae recte sibi visa sunt, de ordine sepulture. Responsoria composuit Mauricius Episcopus Parisien. qui obiit Anno 1196. teste sancto Antonino citato à Demochar. *tomo 2. de sacrificio Missae c. 18.* Ora-

tionem, *Deus qui inter Apostolicos, & Fidelium*, habentur in Sacramentario Gregoriano. Pius V. addidit Orationes tres nimirum pro die Depositionis Defuncti, Anniversario, patre, & Matre Sacerdotis, vel recitantium eadem Orationem, non cuiuscunque; in quo non pauci errant; & tamen Oratio ipsa indicat, de Patre, & Matre recitantis tantum ibi fieri commemorationem, non aliorum. Oratio *Absolue*, est in Sacramentario Gregoriano. Clemens, VIII. addidit alias duas pro Defuncto, & Defuncta, quae erant necessariae, pro vario Defunctorum ritu: quarum prima, *Inclinata*, legitur in Sacramentario citato: reliquae sunt posteriores Sacramentario. In reliquis nulla est mutatio. Idem est officium apud Radul. *loc. cit.* & in Breu. M. S. & edito 1550. conclusiones Orationum in Breuiario diuersae sunt à conclusionibus in officio Defuncti. Rit. Rom. in quo semper dicitur: *Per Christum Dominum nostrum*. sed in Breuiario datur ritus officij in ordine ad officium de die diuinum: in quo ea est conclusio: *Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.* in Rituali vero traditur officij ritus in ordine ad exequias in quibus vnica est conclusio: *Per Christum Dominum nostrum*. & hac ratione non pugnant inuicem Breuiarium, & Ritualé Romanum.

13 Inchoationes, & expletiones huius officij non fiunt, vt in Horis Canonicis; ad tristitiam significandam, ex *Vualast. c. 25. de Eccl. obseru.* & simili modo, ait Alcuinus *c. penult.* celebramus haec officia, quo celebratur in ijs diebus, quibus Christus descendit ad inferna. Matutinum dicitur Vigiliae ab Alcuino, *de exeq. mort.* in quo Inuitatorium dicitur vt in propria Rubrica, nempe, in die commemorat. omnium fidelium Defunctorum, & in die depositionis, seu obitus Defuncti, etiam si vnum tantum dicatur Nocturnum, vt habetur in Rituali Rom. Itaque in die depositionis tertio, septimo, trigésimo, & Anniversario; & regulariter, quando tres Nocturni dicuntur, etiam ex Durando *lib. 5. c. 3.* quia ad solemnius officium inuitandi sunt plures. Per annum autem omittitur, quia in hoc officio exequias

Christi in Parasceue fieri solitas imitatur, Durand. *ib.* Nocturni vero tres dicuntur in crastino omnium Sanctorum, vt in praedicto Breu. M. S. & apud Radul. & in depositione Defuncti, nisi aliud impediatur, ex Rituali Romano Pauli V. duplicatis Antiphonis. in quibus Nocturnis ex Alcuino significantur illa officia Nocturnalia, quae in morte Domini celebrantur. In ferialibus autem tres Lectiones cum tribus Psalmis, seu vno Nocturno, & Laudibus, ad representandum, ex eodem Alcuino, triduanam Christi sepulturam. & ideo neque ad Lectiones datur benedictio: neque in fine dicitur: *Tu autem*, sicut nec in triduo mortis Christi, Durand. *lib. 5. c. 2.* Antiphona nona: *Sitiuit anima mea ad Deum viuum*: ita legenda est, licet in Psalmo dicatur: *ad Deum fontem* (non fortem) *viuum*, & habes exempla in Breuiario Antiphonarium, quae paululum discordant à versu Psalmorum, quorum sunt Antiphonae: vt in 2. Antiphona 1. Noct. Dominicae, In fine Vesperarum, & Laudum dicuntur preces sepe genibus flexis, etiam, quando omittitur Psalmi Episcopis autem in *Cerem. Episc. l. 2. c. 10.* pro eorum dignitate praescribitur, vt stantes dicant preces: quod non debet esse commune reliquo clero. Dicitur, *Pater noster*. Et ne nos alta voce, quod in M. S. Breu. traditur. in Breu. 1550. male negatur quae ritus in Vesperis restituit Pius. & in Laudibus explicauit magis Clemens VIII. Versus autem frequentissimus: *Requiem aeternam, &c.* habetur in Sacramentario Gregoriano, qui diuiditur in fine Psalmorum, & precibus; licet in Responsorij sit vnus versus, contra P. Ruiz, vt sit loco, *Gloria Patri, &c.* in fine Psalmorum. Auctores faciunt Apostolos huius Versus Michael Timoth. in *quaest. 300. quaest. 17.* Psalmi vero in fine Vesp. & Laudum non dicuntur in Comm. omnium Defunctorum: neque in depositione Defuncti, si tres Nocturni dicantur, ex Rituali Romano Pauli V. neque in officio Duplici, pari ratione contraria enim est ratio illorum, ac noni Resp. longioris, *Libera me*, quod non modo dicitur in praedicta Commemor.

fedi

sed etiam quodcumque dicuntur nonem Lectiones : quare omittuntur illi Psalmi, quodcumque dicitur hoc Responsorium ; & hi casus videntur omitti in Breuiario. Versus, qui dicuntur post Psalmum, si pro vno sit officium, dicuntur in numero singulari, sicut & Oratio sequens. Reliqua in toto officio non mutantur, neque versus post Orationem quod in Rituali Rom. habetur.

4. Orationes tres dicuntur sub vna conclusione diuerso modo, ac in Missa, in qua prima Oratio concluditur, & duae aliae per modum commemorationis adduntur. sed in officio commemorationes non sunt, cum Antiphonas, & Versus non habeant, & ideo vnus Orationis rationem habent, ad quam totum officium ordinatur. Oratio, *Fidelium*, si sola dicitur, habet conclusionem valde propriam: si cum prioribus duabus, habet breuiorem, & communem tribus, quae diriguntur ad Deum conditorem, & Redemptorem, diuersam à conclusione, quae habetur in Missa, maioribus ita volentibus, qui diuersimodam conclusionem assignauerunt in Missali, Breuiario, & Rituali. Versus: *Requiescant in pace*: dicitur in fine, omnibus surgentibus, tam in Vesp. quam in Laudibus, eo modo, quo diximus de: *Benedicamus Domino*: Sect. 5. cap. 18. num. 8. pag. 77. nisi consuetudo sit alia.

5. Queritur, An, quando Vesperae Defunctorum, & Matutinum dicuntur separatim ab Horis Canonicis, siue in Choro, siue extra Chorum, praemittenda sit secretò Oratio Dominica? Hoc obseruat Cappella Papalis in festo omnium Sanctorum, in quo, omissis 2. Vesperis de Festo, ne Vesperae Defunctorum inchoentur ex abrupto, recitatur prius Oratio Dominica, quae item repetitur ante Matutinum, quod notat Christoph. Marcellus in *Ceremon. Pap. lib. 2. Sect. 2. cap. 24. & 25.* & exemplo Capellae idem praescribitur in *Ceremon. Episc. lib. 2. cap. 10.* etiam Vesperae Defunctorum iungantur Vesperis de Festo. certè Rituale Rom. non praescribit Orationem Dominicam, licet agat de officio separatim dicendo ab Ho-

ris Canonicis. quare placet non dici, regulariter. Illud quoque est notandum, quòd si aliquando diuidatur Matutinum hoc à Laudibus, eo casu in fine Matutini dicuntur preces sine Psalmo cum Oratione, seu Orationibus, vt congruo fine terminetur.

6. Adhuc queritur: An Vesperae dicende sint ante Matutinum, quod, presente corpore, mane cantatur ante Missam: cum eae sint primae Vesperae, & tamen mane non est Vesperarum tempus? Resp. omittere eas Vesperas, quae pridie Matutini officij recitari nequeunt. nostri igitur Clerici, qui tenentur pro Defuncto ex nostris recitare ter officium Defunctorum, tribus scilicet diebus; si nocte moriatur ille, non tenentur in Choro ad primas Vesperas. aliae autem recitare debent coniunctas Vesperas dici; si feriales sint; alioquin post Completorium, non habita ratione officij, sed Suffragij qua ratione primo die poterunt mane cantare semel Matutinum, & iterum à prandio post Vesperas. 2. Matutinum, & deinceps sequenti die tertium, vt celerius ille iuuetur. sed congruentius quolibet die mane cantatur Matutinum tribus dictis diebus: vel ea ratio saltè inuenitur, qua Vesperae nullo modo secunde (quas non habent Defuncti) videantur esse.

7. Non habent Defuncti 2. Vesperas, ad significandum; quòd hoc officium finem habebit, quando animae ab omni poena liberatae Deo fruuntur, Beleh. cap. 160. sed, mea sententia, demuntur ad minorem officij solemnitatem, vt fit in Festo Simplici.

8. Omittitur hoc officium tempore Paschali, quia, inquit Durand. lib. 6. cap. 72. ad Christum solum eo tempore dirigenda est mens neque interea patiuntur animae dispendium, quia & beneficia nostra sunt illis communia, & nec expressius memoria pro illis fieri posset, quam agendo memoriã de morte Christi (nota pro sequenti casu) & eiusdem resurrectione, per quam à poenis liberari expectant. extra Chorum tamen vt le est ipsa officia dicere. Hec Durand.

9. Item:

9. Item omittitur in Hebdomada maiori, quod à Pio V. fuit statutum. nam apud Durand. loco citato, in Breuiario M.S. & 1550. triduum tantum vltimum dictæ Hebdomadæ excipiebatur. causam attulimus num. preced. Aliam affert Radulph. *propof.* 20. ob dierum incongruentiam: sicuti tempore Paschali ob temporis iocunditatem. & hanc intelligo causam; incongruentiam verò ille non explicat: fortasse, quia pro Christo solo, non pro alijs, in Hebdomada maiori debemus esse in tristitia summa.

10. Item in Festis 9. Lectionum; quod habet etiam Radulph. loco citato, ob dierum; ait, feruitatem. in M. S. & 1550. idem præscribitur; nisi adimplenda sit Defunctorum voluntas, pro qua permittitur separatiim dici ab officio diei à Sacra Rituum Congreg. die 12. Iun. 1628.

11. Dici verò debet prima die cuiuscunque mensis non impedita Festo 9. Lectionum; & ut ait Alcuinus, in Calendis certè, ut quantocius Defunctis suffragemur; & semel saltem in mense, omnibus Defunctis communibus Ecclesiæ suffragijs. quod si sola dies vltima mensis sit libera, ea die dicatur, licet in sequenti die rursus pro mense sequenti dicendum foret quod adnotauimus in Ordine nostro perpetuo Tab. 13. 14. mense Maio.

12. Sed quid, si in Aduentu, & Quadragesima dici non queat in mense Decembri, & Martio, in Ferijs secundis; de quo ritu dicemus statim; vtrum ratione mensis erit semel saltem recitandum prima die non impedita Festo 9. Lectionum? contingit casus in Aduentu; quando Domin. 1. Aduentus occurrit die 29. Nouëbris; ut videre est in Tabulis nostri Ordinis perpetui Tab. prima, octaua, & alijs; & in Quadragesima vnicus etiam est casus, quando Fer. 4. Cinerum occurrit in die 28. Februarij; ut in Tab. 25. eo enim anno Feriè 2. omnes sunt impeditæ Festis 9. Lectionum. Andreas Castaldus in suo *Cæremôn. lib. 3. cap. 7. num. 8.* negat debere dici, ea ratione, quia in Quadragesima hoc officium est annexum onus diei; ne-

pe Feriæ 2. & idem valet in Aduentu, sed ratio non conuincit, quia onus annexum Feriæ secundæ non tollit onus, quod potest esse, ratione primæ diei mensis. vnde accidit in feriæ secunda per annum dici Missam pro Defunctis; ut in Rubricis Missalis titul. 5. num. 2. & feriæ tertias; quæ sit prima mensis sequentis, dici Missam quoque pro iisdem ratione Rubricæ num. 1. Ea igitur verba: *Ante Quadragesimam prima die non impedita dicitur officium Defunctorum; & Ante Aduentum prima die non impedita dicitur officium Defunctorum;* ita sunt intelligenda, vti in Quadragesima, & Aduentum nulla habeatur ratio mensis. & confirmatur ex Rubrica generali Missalis titul. 5. num. 1. cuius verba sunt: *Prima die cuiusque mensis (extra Aduentum, & Quadragesimam) dicitur Missa pro Defunctis;* quæ certè respondet officio Defunctorum; & ratio est quia, nulla habita ratione mensis, sunt suffragia sæpius, hoc est, semel in Hebdomada tam Aduentus, quam Quadragesima. si verò aliquo anno (quod raro contingit) ferijs secundis omnibus impeditis, non dicatur officium Defunctorum parum refert.

13. Dicitur præterea hoc officium in ferijs secundis, tam Aduentus quam Quadragesimæ, hoc est, initio Hebdomadæ, ut citius Defunctis suffragemur; qui ritus præcisè in feriæ 2. ortum habuit à Monachis Gamungensibus, ex Petro Damiani Ann. 1056. quod adnotauit etiam Baron. eodem anno: vel dici potest, quia cælum creatum fuit die Lunæ, ideò petit Ecclesiæ, ut in cælum transferantur animæ de Purgatorio. In Quadragesimâ verò quotidie recitabatur, ex Radulpho loco citato. Pius autem V. feriæ 2. contentus, nihil ultra iussit.

14. Quæres, occurrente Vigilia Natiuitatis Domini in Feriæ 2. Hebdomadæ 4. Aduentus, vtrum ea die recitandum sit hoc officium? in Breu. ar. M. S. & 1550. aperte negatur: quia non debent dici Vesperæ, nisi dicatur etiam Nocturnum cū Laudibus. Nocturnum autem, cum locum

cum habeat post Laudes diei, non congruit deinde, ut post Laudum Vigiliæ officium, quod est Duplex, dicatur officium Defunctorum; & eo magis, quia est officium Duplex privilegiatum, quod excludit omne aliud Duplex. Adde, omitti eodem die officium Beatæ Virginis paruum; cum tamen agatur eadem die de proximo partu Virginis: quanto magis officium Defunctorum, quod minuit iucunditatem illius Vigiliæ? Denique si concedatur officium Defunctorum, etiam in Missa, fiet commemoratio eorundem; quæ tamen nullam admittit commemorationem, nisi Dominicæ, si in ea occurrat Vigilia: immo & posset celebrari Missa de Requiem in ea Vigilia, à qua excluditur duplex Festum, & Missa consequenter Defunctorum, quæ prohibentur dici in Festo duplici. At Castaldus in *Ceremon. lib. 3. cap. 1. num. 9.* concedit, posse dici officium Defunctorum in Vigilia Natiuitatis ratione Ferie 2. tùm quia non est impedita Festo 9. Lectionum; tùm quia in ea Vigilia excluditur tantùm à Rubricis officium paruum B. Virginis; & addit prudentissimè potiùs esse, recitandum pridie Vesperis, ubi est consuetudo, quæ certè non tollitur à Rubricis Breuiarij in officio Defunctorum. Cui tamen respondeo, in Breuiar. M. S. & 1550. expressè prohiberi officium Defunctorum à Completorio pridie Vigiliæ Natiuitatis cantato, & ad primam rationem dico, equiparari, & præcedere officium dictæ Vigiliæ, si comparetur cum Festo quolibet, 9. Lectionum; ad alteram, ibi; non excludit officium B. Virg. cum particula restrictiua, *tantum*; sed omitti, de officio Defunctorum id prescribere, quod prescriptum iam fuerat de officio paruo B. Virg. imò non fuit necesse aliud decernere, sumpto argumento à fortiori, ut diximus, si excluditur officium B. V. ergo multò magis Defunctorum.

¶ Accedamus ad horam recitandi huius officij. & Vesperæ quidem recitari debent post Vesperas, etiam Festi Duplicis. si Feria sequatur, ut in Breui. M. S. & 1550. & Sacra Rituum Congregatio

23. Maij 1603. pro prima die mensis, si hæc sit libera à Festo 9. Lectionum, decreuit, Vesperas Defunctorum recitandas esse vltima die præcedentis mensis, licet ea sit festiua de præcepto, ut populus frequens post auditas Vesperas Dominicæ, vel Festi, audiat statim & Vesperas Defunctorum pro suffragijs generalibus; sicut in Dominicis Aduentus, & Quadragesimæ fieri solet in Vesperis pro officio Defunctorum, sequenti Feria 2. persoluendo. qui ritus mihi placeret quàm maxime, in ijs etiam Regularium Ecclesijs, in quibus vi Regulæ qualibet Feria 2. vel alia non impedita, solet singula Hebdomada recitari officium pro Defunctis fratribus, consanguineis, & benefactoribus. Defunctis autem vtilius esset; quia contingere potest, ut dempta Feria 2. reliquæ Ferie sint impeditæ Festis 9. Lectionum; & sic in ea Hebdomada non dicatur officium.

¶ 16. Matutinum verò Defunctorum post Laudes diei recitatur, in Breui. M. S. & 1550. cui Rubricæ inhærendo Sacra Rituum Congregatio prohibuit, in Festo Sanctorum omnium cantari Matutinum Defunctorum Vesperis, & iussit recitari in ipsamet die Commemorat. omnium fidelium Defunctorum post Laudes diei 1. Septemb. 1607. Episcopis autem tantum conceditur, ut in die Festo omnium Sanctorum possint in suis Ecclesijs recitare cum Clero suo Matutinum Defunctorum, ut dicitur in *Cerem. Episcop. lib. 2. c. 10.* ea certè de causa, ut sequenti mane liberiores sint ad Missam solemniter cantandam pro Defunctis; quæ causa satis aperte significatur initio prædicti capituli.

¶ 17. Consuetudo tamen illa Regularium recitandi Matutinum Defunctorum Vesperis post Completorium pro die sequenti, non videtur improbanda; si de officio ex vi Regulæ agatur: neque etiam ex vi Rubricarum, in quibus dicitur, *nisi alia sit consuetudo Ecclesiarum.*

¶ 18. Restat vltimò dicendum de obligatione ad hoc officium recitandum hæc autem nulla est, excepta Commemorat. omnium Defunctorum, de qua diximus

Sett. 7.

Sect. 7. cap. 13. pag. 138. nulla, inquam, est, solviente nos Pio V. in Bulla Breviarii ab antiqua obligatione, & ab omni peccato; exhortante tantum, & Indulgentia centum dierum pro vnaquaque vice ad prescriptum Rubricarum proposita, alliciente. Ex quo Nauarrus rejicitur, qui ante Pium V. de *Orat. cap. 10. num. 4.* docuerat officium Defunctorum certo die prescriptum in Breviario esse partem Horarum Canoniarum.

19 Quod si aliunde oriatur obligatio recitandi officium Defunctorum, puta, ex voluntate testatorum; in ijs quidem diebus; quibus conceditur Missa de Requiem (qua de re in primo Tomo diximus pag. 10. & 11.) absque dubio recitari poterit.

20 In alijs verò diebus, in quibus prohibetur Missa de Requiem, adhuc tamen recitari poterit (exciperem Festa primæ, & secundæ Classis, & triduum maioris Hebdomadæ postremum) etiam in Choro; quia dispar est ratio inter Missam, & officium Defunctorum, illa namque suppleri potest cum Missa de die, eo modo, quo docuimus in primo tomo pag. 217. à nu. 19. & seqq. non autem officium cum officio de die: vel præter cantatam Missam de die in Collegiatis, potest cantari altera de Requiem, ut Romæ fit quotidie in Ecclesia S. Petri. Festum autem, etiam de præcepto, ex minus solemnibus, non impedit recitationem huius officij, ut patet ex dictis supra num. 10. 15. & 17. maxime si adsit Ecclesiarum consuetudo.

21 Pius itaque V. tam in Bulla, quam in Rubricis loquitur de officio Defunctorum ex communi intentione Ecclesie pro suffragijs generalibus recitando in Choro remittens antiquam obligationem illud sepius recitandi, & quotidie, ut olim, in Quadragesima; tum prescribit eos dies, quibus illud idem congruentius recitari, vel omitti debet; non autem excludit obligationes proprias ex testamentis Defunctorum, rationabiles.

22 Si tamen accidat, in his obligationibus aliqua necessitas, ex causa rationa-

bili, reducendis, aut commutandis; aut eas moderandis ad tempus, seu in perpetuum; declaravit Sacra Tridentini Conc. Congregat. sess. 25. cap. 4. posse Episcopos in Synodo, & Regularium Superiores in Capitalis Generalibus circa hæc officia, decernere, quidquid magis expedire iudicauerint, ea commutando in Missas, &c. si ante Concilium ea fuerint imposita; quod postremo à nobis additum eadem Sac. Congregat. significare visa est in *Decretis de celebratione Missarum sub Urbano VIII. 21. Jun. 1625. §. Ac primo:* ubi, dum prohibet reductionem Missarum post Concilium, non ante illud, indicat aperte, eam fuisse mentem Sacri Concilij, de qua dubitabant Doctores. Falsus Moneta noster de *Comm. ut. volum. quæst. 11. conclus. 4. num. 367. & seq.* de his officiorum commutationibus agit. hoc loco hæc satis.

De Psalmis Gradualibus. Cap. III.

FACIAMUS gradum ordine Breviarii, ad Psalmos Graduales, qui dicuntur, Canticum graduum, & Ascensionis, sex vi vocis Hebræ, *Amaloth*; & Græci quidem Theodoretus, & Euthymius docent, Cantica hæc intelligenda esse ad litteram de ascensione Iudæorum à Babylone in Ierusalem, Spiritu Sancto per os David præcinnente calamitatem eorum, & libertatem. Alij, è quibus Durand. *lib. 5. cap. 2.* malunt esse compositos hosce Psalmos, ut canerentur in ascensione, quindecim graduum Templi Salomonis, tot enim fuisse affirmat S. August. *tract. in Psalm. ultimum*, cui Lyranus subscribit; & significant ascensiones electorum in Deum per quindecim gradus. Septenarius enim veteris Testamenti est, octonarius novi Testamenti est numerus, ex Ambros. *enarr. 2. ad Horontianum*: quasi dicatur electi per scalam præceptorum veteris, & novi Testamenti ascendere ad Deum. & de his fortasse gradibus dicebat Salomon *Eccles. 11. da partem septem* (Græcè est casus Dativi) *necnon & octo.*

2. Hieron. in locum *Ecclesiasta*, putat septem, & octo Psalmos Graduales veteris, & noui Testamenti indices esse: vt enim quondam per illorum numerum canebatur Deo, ita per vtrumque Testamentum modo cantantur laudes eidem Deo. Quinque etiam sunt sensus hominis, per quos animus ad Deum Trinum ascendit, & ideo diuisi sunt inter quinos.

3. Radulphus *propos. 21*. meminit, & notat, primos quinque dici pro Defunctis; alios quinque pro nobis ipsis, & amicis; postremos quinque pro omnibus fidelibus; & quadrat ordo hic ascendentibus iuxta *Psalm. 83. ascensiones in corde suo disposuit, in valle lachrymarum*, id est, Purgatorii; nam à Purgatorio defunctorum eleuamur ad purganda propria peccata, de quibus in secunda Oratione agitur. deinde ad vnionem cum Deo, quem toto corde perquirimus in tertia Oratione; ita vt in secundo ordine Psalmorum declinantes à malo, in tertio faciamus bonum; in quibus tora iustitia consistit.

4. Robertus Cardin. Bellarmin. in suo aureo libello de *Ascensionibus in Deum*, ad instar horum 15. Psalmorum constituit quindecim gradus, quibus ascendas ad Deum; quorum ordo paululum mutatus triplici Gradualium ordini, meo iudicio, respondet optimè: si nimirum in primis quinque Psalmis mediteris corruptibilia, terram, aquas, aerem, ignem, & mixta. in alijs quinque scruteris cælestia corpora, Hominem, Animam eius rationalem, Angelicam naturam, & Diuinam essentiam. In tertio Psalmorum ordine contempleris Dei potentiam, Theoricam Sapientiam, Practicam eiusdem, Misericordiam, & Iustitiam, que singula omnia profequitur in dicto libello.

5. Si tibi placeant magis Sanctissimi Rosarij mysteria, ea distribue hoc modo; vt, quæ sunt doloris, primo ordini cum, *Requiem*, pro Defunctis tribuas; quæ gaudij, secundo ordini; quæ gloriæ, tertio adscribas.

6. Nam primi quinque Psalmi vnica habent conclusionem: *Requiem aeternam*,

& c. alij habent quisque suam cum, *Gloria Patri*; quia pro Defunctis orantes abstinere solemus à glorificatione Trinitatis, vnica, & aeternam eis requiem desiderando, vt eisdem post quinque sensuum in Purgatorio purificationem, in quibus deliquerunt, eadem aeterna requies tribuatur. Deo autem danda est gloria in ascensu nostro, siue declinemus à malo, siue faciamus bonum; de quibus in 2. & 3. agitur Psalmorum ordine Gradualium. vltima Oratio habetur in Liturg. Græca S. Petri pro collecta *Missa*.

7. Dicuntur autem in Ferijs quartis Quadragesimæ, latius sumpto vocabulo Quadragesimæ, ita vt includatur Feria 4. Cinerum, in qua etiam dicuntur hi Psalmi, Pio V. ita limitante, ante quem quotidie in Quadragesima recitabantur, ante Matutinum dicuntur de more antiquo, ex Radulph. *propos. 21*. in Breuiar. M.S. & in 1550. & ante officium paruum B. Virg. quod fit vnum cum officio maiori, ex P. Ruiz in *Ceremoniali*; vt nimirum per octo quosque dies ab initio Ieiunij, ascensiones in corde nostro disponamus, de virtute in virtutem; donec ad Christum in Cruce exaltatum perueniamus, quem in Hebdomada maiori contemplanur.

8. Omittuntur in ipsamet maiori Hebdomada; cum ibi militer eadem ratio, qua omittitur officium paruum Beatæ Virg. & Defunctorum; & omittuntur in Festo nouem Lectionum, ratione Festi, vt ait Radulph. *loco citato*.

9. Nulla nunc est obligatio, ex Bulla Pij V. qui proponit recitantibus Indulgentiam quinquaginta dierum; si nempe recitent in Ferijs quartis Quadragesimæ, siue in Choro, siue extra Chorum eos recitent; & absoluit Clerum ab antiqua obligatione. si adest consuetudo eos recitandi in Choro, sicut legitima consuetudini; sicut etiam de Hora recitandi, de qua *cap. sequenti num. 6.*

De Psalmis Pœnitentialibus. Cap. IV.

1. Psalmi Pœnitentiales, qui scilicet ad pœnitentiam nos mouent, sunt numero septem; & videntur fuisse in vsu ante S. Au-

S. August. qui morti proximus eos lecturasse fertur; neque tamen auctor idem ipse perhibetur. Ordo Roman. eorum meminit in *Feria 4. Quadragesimæ in capite ieiunij*. Cassiodorus docet, septem esse, quia totidem modis remittuntur peccata nostra; Baptismo, passione martyrij, eleemosyna, dimittendo alijs, conuertendo alios, abundantia caritatis, & pœnitentia. Hec ille.

2. Innocentius III. iussit eos recitari in *Quadragesima*, ex Radul. *propof. 21.* quia tempus est opportunum ad pœnitentiam.

3. *Feria sexta* assignati fuerunt in *Quadragesima* à Pio V. cum & hi quotidie recitarentur in eadem. vnde ordine *Feriarum* seruato, sexta *Feria* sequente quartam, Pœnitentiales locum habent in *Breuiario* post *Graduales*. minor est etiam Pœnitentia numerus, quàm *Gradualium*.

4. Absoluæ incipiebantur, ex Radul. *loco citato*, sed in *Breuiar. M.S. & 1550.* præmittitur *Antiphona*; *Ne reminiscaris*, &c. sumpta de *Tobie* libro. quilibet *Psalmus* concluditur cum *Trinitatis* glorificatione solita, à qua speratur diuina gratia per pœnitentiam; gratia vero dicitur gloria Dei. *Roman. 3.*

5. Recitantur post *Laudes* diei, dicto, *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, vt habetur etiam *M.S. & 1550.* & ante *Primam*; quia iustus in principio diei accusator est sui; sed Radulphi tempore dicebantur post *Primam*, in qua *Confessio* fit peccatorum.

6. Quod si consuetudo detur aliqua, antiqua, & inueterata recitandi in *Choro* *Psalmos* Pœnitentiales in *Ferijs v.* post *Completerium* in *Quadragesima*, & in *Ferijs tertijs* *Psalmos* *Graduales*; *Sacra Rituum Congregatio* declarauit, eam retineri posse, vt in *vna* *Laudensi* respondit 2. *Augusti* 1603.

7. Congruit tamen multò magis *Feria sexta*, in qua peccauit *Adam*, & mortuus est *Christus* eadem die.

8. Non in *Festo* nouem lectionum, quid enim peccatoris tristitia eum festi-

uitate *Beatorum*? nec in *Parasceue*, *Feria sexta* maioris *Hebdomadæ*, vt dictum est de officio *Defunctorum*.

9. *Litanie*, quæ habentur post *Psalmos* Pœnitentiales, dempris aliquibus *Sanctis* de nouo additis, eadem sunt, quæ in *Ordine Romano*, in *Benedictione Ecclesie*; non tamen ante *Sanctum Hieronymum* eas fuisse in vfu, sentit *Vualafid. de rebus Eccles. cap. 28.* quod intellige apud *Romanos*; nam in *Ecclesia Neocæsariensi* eas adhibitas esse scribit *Sanctus Basilius, epist. 63.*

10. In *Breuiar. M.S. & in edito 1550.* plures *Sancti* recensebantur, & petitiones diuersarum rerum multò plures erant, eæ scilicet, quibus additur: *Trorogamus, audi nos.* Pius autem Quintus selegit nobiliores *Sanctos*, & ad sufficientem numerum petitiones redegit; quibus non debet fieri vlla additio, inconsulta *Sacra Sede Apostolica*; nec etiam *Patronorum* loci; & præsertim, quando dicuntur *Litanie* ex præscripto *Breuiarij Romani*, in *Rogationibus*, & in *Ferijs sextis Quadragesimæ*; quia *Pius V.* prohibuit in *Bulla* omnem additionem. Forte in alijs casibus addi poterant ab *Episcopis*, puta, in quibusdam necessitatibus populorum, sicut adduntur in *Rituali Rom.* varia: *A peste, fame, & bello*, & eiusmodi, ob varios casus: neque *Paulus V.* videtur prohibuisse in *Rituali Rom.* additionem, ex causa rationabilis; sed *Sacra Rituum Congregatio* die 22. *Martij* 1631. Respondit *Canonicis Cathed. Regiensis*, non posse inseri alios *sanctos* in *Litanijs*, præter descriptos, etiam tempore pestis, quo ipse petebant facultatem addendi *sanctos Titulares*, & *Patronos* *Ciuitatis*. multò minus inuocandi erunt in *Litanijs* ij, qui nondum sunt canonizati, ex *Glossa in cap. vnico de reliq. & venerat. Sanctorum* in 6. §. *Sedes Apost.* ver. hoc eodem. quam sequitur *Bellarmin. de Sanctorum beatitudine cap. 10.* immo neque priuatim recitando *Litanias*, vt docet *Sanchez in Summ. lib. 2. cap. 43. num. 5. & seqq.*

11. De *Domno Apostolico*, idest, *Papa*, omnes *Litanie* meminerunt: *Domnus*

nus enim idem est, ac Dominus; sed vocabulum, Dominus, terroris esse, non reverentiæ, existimabant antiqui, ait Paninus *de interpret. vocum obscur.* qui & Apostolicus dictus est, tamquam Successor Petri Principis Apostolorum, ut ait Rupert. *lib. 1. de div. offic. cap. 27.* Vacante Sede, petitio hæc de Domino Apostolico omitti debet, vna cum Versu post Psalmum in precibus; *Oremus pro Pontifice nostro N.* & Oratione de eodem; quia, non est, si vacat Sedes. nam & in Canone, sede vacante, iubemur tacere nomen Pontificis, & vocem ipsam.

12. Psalmus post Litanias erat alius; Orationes item longè plures, quam hodie, ex Radulpho, à quo indicatur esse ultima Oratio, quæ item apud nos est ultima. Pius V. tamen nihil mutavit, sed omnia à Breviario edito 1550. in suum transtulit Breviarium, excepto Litaniarum sine, quem prorsus accepit à Brev. M. S. Habentur in Sacramentar. Gregoriano Orationes hæc; *Deus, cui proprium est misereri; Ineffabilem; Deus, qui culpa offenderis; Exaudi quesumus Domine; Deus, à quo sancta desideria; Vre igne; Fidelium; & Omnipotens*, quæ ibidem dicitur esse S. Augustini; sed habentur sparsim in citato libro.

13. Quod si Litanie separatim à Psalmis Pœnitentialibus dicendæ sint, dicto ad Laudes diei, *Benedicamus Domino, Deo gratias*, statim ex dicuntur. nam *Fidelium anima*: pro sine Laudum, dicitur in fine Litaniarum, & utriusque deservit.

14. Nulla est obligatio extra Chorum recitandi septem Psalmos prædictos, absolvente nos Pio V. in Bulla Breviar. ab omni peccato, & obligatione de hac re; qui concedit Indulgentiam quinquaginta dierum qualibet vice recitantibus eosdem iuxta Rubricas Breviarii in Choro, si consuetudo viget eosdem recitandi, conservetur.

15. Pro Litanis separatim dicendis nulla est Indulgentia; sed obligatio in Litanis maioribus, & minoribus, qua de re vide *Sectionem. C. c. 16. num. 3. pag. 194.*

16. Communior usus Ecclesiarum, Vrbis est, quod (excepto Sabbato Sancto, & Vigilia Pentecostis) Cantores, & Chorus eas dicant alternatim in Litanis maioribus ad distinctionem a minoribus alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integrè dicunt, ut in Sabbato Sancto, qua in re standum est locorum consuetudini, & longior Processio congruè id requirit.

De Ordine Commendationis Animæ. Cap. V.

1. **M**agni momenti, vnde pendet æternitas, est exitus animarum de suis corporibus; & ideo cuicumque Sacerdoti, nedum Parocho, datur facultas commendandi animas Deo in hora mortis, & in transitu earundem animarum. Ut autem quilibet Sacerdos ad manum habere queat, necessitate præsertim urgente, & Rituali (quod Parochorum est) deficiente, ad calcem Breviarii additus est Ordo Commendationis animæ, extat in Brev. M. S. Usus autem commendandi animas in earum recessu est antiquior S. Gregorio, qui de eo meminit, *Homiliam in Euangel. 37.* & de S. Ioan. Eleemosynario ad morientes vtitante scribit Metaph. *in eius vita.* à quo agonizantes, ut puto, benedicebantur, nam hic ritus Episcopalis benedictionis in obitu fidelium ante annum 840. erat in usu, scribente Annonio *lib. 5. cap. 19. de gestis Francorum*, quod Ludovicus Pius Imperator moriens Diogenem Episcopum Metensem accersivit, & ab eo benedictionem petijt. Vnde S. Carolus Borromæus obtinuit à Greg. XIII. die 30. Decemb. 1580. facultatem omnibus Episcopis Provinciæ Mediolanensis concedendæ Indulgentiæ ægrotis, quos vel ipsi, vel eorum nomine alij visitauerint; tum ut ægroti benedictionem Episcopi diligentius procurent; tum verò etiam, ut ea reddatur ægrotis utilior.

2. Concordat noster Ordo cum antiquis M. S. excepta mutatione aliquorum Sanctorum in Litanis brevibus: quæ breves esse debuerunt, ut discedente anima,

ma, sequentibus precibus magis proprijs eam Domino commendemus.

3. In Rituali Pauli V. præscribitur Commendanti animam, vt induat superpelliceam, & stolam violaceã, aspergat locum, & infirmum aqua benedicta dicens: *Asperges me &c.* & imaginem Crucifixi ægroto tradat osculandam. de quibus meminit Alcuinus *cap. antepenultimo*, vbi etiam monet, esse legendas ante morientem Christi Passiones ab Euangelistis scriptas. & hic ritus quidem est antiquus legendi Passionem Christi coram morituris, ex Actis Sanctæ Marthæ Virginis, quæ sibi legi, dum obiret, eandem curauit.

4. Oratio illa: *Commendo te omnipotenti Deo, &c.* tota ad verbum epistola est, quam Petrus Cardinalis Damiani scripsit amico suo morienti: quæ habetur initio *Tomi tertij operum eiusdem, repõnenda in Tom. 1. lib. 8. epist. 15. num. 150.* Quod item hoc loco dicitur de tribus atrocissimis tormentis S. Theclæ, illud confirmat Baron. *in Not. Martyrolog.*

23. *Septembr.* & enumerat ignes, theatrum, & bestias, citatis SS. Patribus; sed non explicat, quodnam in teatro passa sit tormentum distinctum à bestiarum faucibus. in Annalibus Anno 47. explicat, eam tauris alligatam fuisse, vt discerperetur. nominari verò Theclam in agone mortis, Sanctus Cyprianus indicat, *Oratione pro martyribus, & in Oratione in die passionis*; quem secuti sunt in hoc eodem ritu SS. Terentius, & Socij, tum alij, vt scribit Baron. *loco cit.*

5. Ceterum fax cum Cruce, præter lectionem Passionis Christi, mirificè iuuant in agone constitutum, ex instituto Apostolico; quæ affuere in obitu Sanctæ Marthæ Hospitæ Christi, vt refert Sanctus Antoninus, *part. 1. tit. 6. cap. 20.* De Crucis effectibus coram moriente agit Tobias noster *part. 1. cap. 66. circa finem.*

6. Resp. *Subuenite Sancti Dei*, est, antiquum, & habetur in Antiphonario Sancti Gregorij.

De Benedictione Mensæ, & itineratio Clericorum. Cap. VI.

1. **O**Væ frequenter vsurpare decet Clericum in genere precum, ea collecta sunt in calce Breuiarij, pro vsu faciliori totius Cleri. inter hæc Benedictio Mensæ, quæ mane fit, & vesperi, opportunum hoc loco habet locum.

2. Originem habet à Christo, qui benedixit, antequam panes quinque distribuëret turbis; & in vltima cœna benedixit, fregit, &c. Post cœnam eandem Hymnum dixit, *Math. 16.* idest, Psalmum 113. *In exitu Israel de Aegypto*, vt docet Baron. *Ann. 34.* ex Rituali Hebræorum in Paschali cœna, quo, morem aliorum sequutus, vsus esse creditur Dominus noster.

3. Si antiquiora queramus 1. *Reg. 9.* vbi legimus: *benedixit hostiæ.* Caldæus legit: *benedixit super cibum.* & Daniel item *c. 14.* laudato Deo comedit cibum. Post cibum vero extat præceptum de gratiarum actione. *Deuter. 8. num. 10.*

4. Apostoli igitur imitati Christum, docuere posteros Benedictionem Mensæ, vt Paulus Timotheum 1. *ad eundem c. 4.* vt exponit locum illum Turrecrem. *cap. non liceat, dist. 44.* S. Athanas. *de sermon. Virgin.* vbi, inquit, federis ad mensam, & inceperis frangere panem, ter eum consignans (hoc est, signo crucis) his verbis gratias age: *Gratias agimus tibi. Pater noster.* & cum surrexeris à Mensa, rursus gratias agendo trinis vicibus dicas: *Miserator, & misericors Deus es eam dedit timentibus se. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.*

5. Inter Latinos S. Hieron. ait *Epistola 22. ad Eustochium de custod. Virginit.* nec cibi sumantur, nisi oratione præmissa; nec recedatur à mensa, nisi referatur Creatori gratia. meminit & Rabanus *de instit. Cleric. lib. 2. c. 10.* vbi habetur *Verf. Edent pauperes, &c.*

6. Eius ommissio peccatum est veniale, ex Nauarr. *de Orat. cap. 18. num. 43.* valet enim ad abigendos Demones; & ad continentiam nostram in cibo, & potu, vt ait Chry-

Chrysoft. de fide Annæ, & ad laudandum Deum pro præsentibus, & futuris bonis, ex Basil. epistola 1. Item ad delenda peccata venialia grastrimargiæ, ex Chrysoftom. Psalm. 42. Iulius Nigronus tract. ascetico 7. cap. 1. incitamento quinto, citat Geminianum, qui in cap. non liceat, obligat Clericos sub mortali ad Benedictionem Mensæ; contra communem tamen opinionem; vt vel ex hoc videas eam non esse negligendam.

7. Porro formula in Breuiario tradita, tum benedicendum gratias agendum, cum auctorem non habeat, & in antiquissimis reperiatur Breuiarijs, sua antiquitate auctoritatem sibi cõciliat maximam. Clemen. lib. 7. Apostolic. constitut. cap. 48. meminit orationis in prandio distincte: In cœna verò, quæ apud antiquiores ieiunio deditos erat magis in vsu, quam prandium, versus ille dicebatur: *edent pauperes, & saturabuntur, &c.* immò S. Hieron. in Marc. 14. vbi de Hymno Saluatoris disputat, docet illum vsurpassè pro Hymno, eundem versus: *Edent pauperes, &c.* ex Psalm. 21. qui de Passione est totus. Alter versus: *Memoriam fecit mirabilium suorum, &c.* quo nos vtimur, habet auctorem, vt suprâ dixi, Athanasium. Oratio, *Benedic Domine nos, &c.* habetur ferè tota in libro Sacramentorum Grimoldi Abb. num. 126.

8. Solemus ad ea verba prædictæ Orationis: *Domine nos*: signare cruce nos ipsos: & ad sequentia verba: *& hæc tua dona*: signare cibos cruce, nempe accepto ritu ab antiquis, qui & ante cibum signabant se signo crucis ex Tertullian. de Corona milit. cap. 3. & signabant ipsos cibos, & Athanas. supra citato.

9. Geminatur initio vox: *Benedicite: Benedicite*; quasi inuicem hortemur nos ad benedicendum Domino, ex Duran. lib. 4. cap. ultimo.

10. Mutatio versuum pro varietate Festorum, sicut & Psalmorum, est opportuna, ab Hebræis deducta; & Hebræorum Ritualibus, ex Baron. Anno. 34. fit autem mutatio regulariter à pri-
D. Barth. Gauant. Tom. II.

mis Vesperis Festi, si cœnatur; quia à primis Vesperis incipit Festum: cessatque mutatio vt in Rubricis Breuiarij, hoc est: Versus de Natiuitate Domini dicuntur hodie in postrema recognitione Breuiarij, vsque ad cœnam exclusiue in Vigilia Epiphaniæ: Versus de Epiphania, vsque ad cœnam inclusiue diei Octauæ: Versus de Paschate vsque ad cœnam exclusiue Sabbati in Albis: Versus de Ascensione vsque ad cœnam inclusiue Fer. 6. post Octauam Ascensionis: Versus de Pentecoste à cœna, quæ fit in meridie Vigiliæ eiusdem (quia Missa Vigiliæ habet omnia, quæ sunt propria Festi) vsque ad cœnam Feriæ 6. Quatuor temporum: nam in Sabbato post Nonam terminatur tempus Paschale. In triduo Hebdomadæ maioris dicuntur Versus, vt in Breuiario.

11. Dubitarunt aliqui grauissimi viri: an in Benedictione Mensæ infra Octauam Paschatis nihil aliud addendum sit Versui: *Hæc dies &c.* cum in Rubrica habeantur hæc verba: *dicitur tantum Vers. Hæc dies*: sed facillè respondetur, ea omnia dici, quæ in prima Benedictione dicuntur, excepto Versu & Psalmo proprijs Festi Paschalis, iuxta præcedentem Rubricam §. *Prædictus modus, &c.* Versus autem solent in alijs Festis, & temporibus, tum in prandio, tum in cœna multiplicari; neque, qui dicitur ante mensam, dicitur, seu repetitur post mensam solum Paschale Festum, hoc habet, vt non varientur versus; sed vnus & idem tantum dicatur ante, & post mensam repetatur: *Hæc dies.* & hic est sensus eorum verborum: *dicitur tantum*, quæ particula, *tantum*, vti dubia, iccirco deleta est in recognitione postrema Breuiarij.

12. Ante Orationem, quæ dicitur post mensam: *Retribuere dignare, &c.* non præponitur, *Oremus*; quia non est propriæ Orationis, vt patet ex conclusione, quam non habet. *Per Christum Dominum nostrum, &c.* & Clemens VIII. clariorem Rubricam de hac re adiecit, quæ in textu Pi V. desiderabatur.

13. Inter hæc benedicuntur Lector, vt ad mensam legat, qui in triduo Hebdo-
L madæ

made maioris non dicit, *Iube Domne*, nec in fine, *Tu autem Domine*, ob causas à nobis allatas *Sectione 6. c. 13. nu. 11. pag. 99.* Quæ etiam omittuntur Vesperti ad ientacula breuia in diebus ieiuniorum; in quibus, qui benedicit, aut gratias agit, multa omittit de communi benedictione, aut gratiarum actione; qua in re abundat quisque in sensu suo, & varietate sunt formulæ Regularium. Rubricæ Breuiarij nihil præscribit de hac re; vt intelligamus, ientacula vespertina in diebus ieiuniorum concedi secundum indulgentiam, non secundum imperium; & integrum ieiunium Ecclesiasticum non admittere, nisi vnicam comestionem, quæ in Breuiario vocatur cæna, ad quam adhibentur benedictio, & gratiarum actio cænae assignata.

14. De lectione verò quid dicemus? Augustinus dicitur auctor lectionis ad mensam à Gemma *lib. 2. cap. 63.* vt mentes cum corporibus reficiantur, iussa fuit ad mensam Episcoporum ab Eusebio Papa, vt in Epitome Conciliorum, deinde ad mensam Sacerdotum à Conc. Nānetensi, & Tolet. 3. c. 7. à Gratiano *relatis distm. 44.* Origenis tempore fuisse in usu hanc lectionem tradit Hieronymus *in epist. 8. ad Marcellam.* In Canonibus Re-

gularium adhibitam fuisse scribit Bassi *in regul. breuiar. interrogat. 180.*

15. S. Bernardus à Radulpho citatus *propof. 11.* curabat legi in Refectorio libros sacrae Scripturae, qui non leguntur in Choro; & post libros Machabæorum legi quatuor libros Euangeliorum, dimissis, seu omissis Passionibus, quod postremum, meo iudicio, est maximè notandum, & ad maiorem Dominicæ Passionis reuerentiam obseruandum videtur, ob auctoritatem tanti Patris.

16. Itinerarium post Benedictionem Mensæ ad usum Cleri collocatum est in fine Breuiarij; cuius auctor est incertus, neque reperitur in antiquis Breuiarijs. Habetur autem paulò longius pro itinere Prælatorum in Pontificali antiquo, cum Canticò, Antiphona, Versibus, & Orationibus, vna mutata, & altera ante Canticum addita, vt ferè idem sit cum nostro Clericorum Itinerario. Porro Antiphona, Canticum Zachariæ, preces, & Orationes, quarum vltimæ duæ diuisim habentur in Sacramentorum libro Sancti Gregorij, sunt itineri cuiusque faciendum satis accommodatæ: Conuenit autem Clerico semper orare, vt itinere suo perueniat ad Deum. Atque hic finis est Breuiarij Romani.

S E C T I O D E C I M A .

De Cæremonijs ad Horas Canonicas adhibendis.

Hora Canonica, vel ab vno, vel à pluribus simul; vel extra Chorum, vel in Choro, vel solemniter, vel minus solemniter recitari possunt: quibus modis cum peculiates accidant Cæremoniæ, de his reliquum est, vt breuiter agamus.

SECTIONIS X. CAPITA III.

1. De Cæremonijs in priuata Horarum Canon. recitatione. 2. De Cæremonijs Horarum Canon. in Choro recitandarum. 3. De Cæremonijs Horarum Canoniarum in Choro solemnius recitandarum.	De Cæremonijs in priuata Horarum Canonicarum recitatione. Cap. I. 1. Conuenièter statuitur ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam; quia sunt de textu Euangelico; ac Symbolum item Apostolorum, vt ad fidei cõfessionem promptiores videamur. Item

Item ad Horarum initia, quibus adiutorium diuinum imploramus, & laudē Deo Trino tribuimus ad Inuitatorium, ne se-gnes videamur, dum alios inuitamus. ad Hymnos, qui sunt laudes Dei solemniores, inter quos, *Te Deum*, quoque nameramus. Ad Versus quosque Nocturnorum, & post Hymnos, quia ijs, vt docuimus supra, conuertimur, & excitamur in Deum. ad textum Euangelij ante Homiliam quod per se patet. ad Capitula, quæ sunt breues exhortationes maiorum. ad Cantica, *Benedictus*, *Magnificat*, & *Nunc dimittis*, quæ vocantur Euangelia. Ad Oraciones denique omnes, quibus immediate Deum alloquimur (excepto triduo maioris Hebdomadæ) & ad preces, quæ præcedunt.

2. Standum erit tempore Paschali, & in omnibus Dominicis, à primis earum Vesperis ad Antiphonas B. V. quæ dicuntur in fine officij, ex causis supra allatis.

3. Ad Psalmos standum esset, vt supra probauimus, *Secl. 5. cap. 8.* sed pluri-mi sedent, non pauci partim sedent, partim stant, quia spiritus promptus, caro autem infirma. Ad Lectiones quoque in officio paruo B. Virg. in Aduentu laudabilius statur; quia sunt de Euangelio.

4. Genuflectendum autem erit ad ea verba Inuitatorij: *Adoremus*, & *procedamus*, vt in Cærem. Episc. lib. 2. cap. 6. quod monent eadem ipsa verba. Item ad preces seriales in Laudibus, Vesperis, & Horis, in diebus nimirum pœnitentiæ dicatis. Item ad Preces in officio Defunctorum, maioris mœoris gratia. Item in Hymnis ad ea: *Veni Creator Spiritus*: *Aue Maria stella*: *O Crux aue spes vnica*: *Tantum ergo Sacramentum*, si coram Sacramento dicitur, ex Cærem. Episcop. lib. 1. cap. 28. quidam laudabiliter ad ea quoque: *O salutaris hostia*, & causa patient ad maiorem reuerentiam, qua etiam de causa genuflectimus ad ea in Hymno, *Te Deum*, *Te ergo quesumus*, &c. ex Cærem. lib. 2. cap. 5. & 6. Denique ad Antiphonas B. V. quæ dicuntur in fine officij, & ad Oracionem Dominicā, Salutationem Angelicam, & Symbolū Aposto-

lorum, quæ dicuntur in fine Completorij, (exceptis Dominicis, & tēpore Paschali vt supra dictū est) erit genuflectendum.

5. Præterea caput inclinandum erit ad Versum, *Gloria Patri*, & *Filio*, &c. ad nomen. *IESV*, *MARIÆ*, & *Sancti*, de quo officium recitatur. Item ad, *Confiteor*, &c. quod in Prima, & ante Cōpletorium dicitur, vsque ad, *Misereatur*, inclusiue, ab eo, qui dicit, & cui dicitur, respectiue, vt in Missa.

6. Signum crucis adhiberi debet, pollice sibi signando os, ad illud, initio Matutini, *Domine labia mea aperies*, &c. vt in Rubricis Brev. de Matutino tit. 13. num. 1. Item manu extensa signando se à fronte ad pectus, & à sinistro humero vsque ad dextrum, cum dicitur, *Deus in adiutorium nostrum*, &c. Item ad versum, *Adiutorium nostrum*, ante Confessionem in Prima, & Completorio, sumpto ritu c. Missa, vt tit. 15. dicitur de Prima, numero 2. Item ad, *Indulgentiam*, vt in Missa; & ad ea in fine Primæ: *Dominus nos benedicit*; & in fine Completorij: *Benedicat*, & *custodiat nos omnipotens*, &c. Aliqui signum crucis cum pollice formant in pectore ad: *Conuerte nos Deus*, &c. quæ omnia causas habent satis apertas, & congruentes. Laudabile quoque est signum crucis fieri ad Antiphonam de Cruce in officio seriali.

7. In Psalmis Gradualibus, quæcumque preces dicuntur flexis genibus ad mœrorem, & luctum indicandum; multoque magis hæc genuum flexio congruit Pœnitentialibus Psalmis Litanij, & Oracionibus (quæ tamen Oraciones à stante Hebdomadario dicuntur) vt prescriptum est in fine Breuiarij. Ad alia non incongruè sedetur. Percutiunt sibi pectus aliqui ad, *Agnus Dei*, sicuti in Missa. Bene verò percutiunt pectus, ad ea in confessione ad Primam, & Completorium: *mea culpa*, &c. vt fit in Missa.

De Cæremonijs Horarum Canoniarum in Choro recitandarum. Cap. II.

1. Proprios mores vnaquæque habet Ecclesia, & laudabiles consuetudi-

L 2 nes,

nes, quas non tolli à Ceremoniali Romano, neque à Rubricis Breuiarij sapius declarauit Sacra Rituum Romana Cōgr. sed videant Episcopi, ne, ita pugnent cum vniuersali Ecclesia, vt peritiorum iudicio minus sint laudabiles consuetudines.

2. In Breuiario quatuor tantum, quæ ad hanc rem faciunt, adnotata in Rubricis reperiuntur. Primum est, quòd Hebdomadarius clara voce dicat: *Domine labia mea, &c.* initio Matutini officij, tit. 13. num. 1. Alterum, quòd in precibus ferialibus dicat clara voce totum, *Pater noster, &c.* & habetur tit. 3. 2. num. 2. Tertium, quòd idem dicat easdem preces flexis genibus vsque ad versum, *Dominus vobiscum*, exclusiue, circumstantibus genuflexis vsque ad, *Benedicamus Domino*. Vide tit. 3. 4. num. 4. quæ certè sunt rationi consentanea, & communi consuetudini vniuersalis Ecclesie. Quartum est, quòd idem surgat ad Orationem, quæ dicitur post Antiphonam B. V. in fine officij, tit. 36. num. 3. Hæc in Breuiar.

3. Habentur alia in Ceremoniali Episcoporum ad hanc rem peropportuna; & primò, quòd coram Sacramento Eucharistiæ Sanctissimo. stare debent omnes aperto capite, ad Horas omnes. lib. 2. cap. 33. vel, si sedeant, caput numquam cooperiant, puta, ad Matutinum, quòd ordinariè prolixius est officium.

4. Standum item erit ad initia Horarum, ad Inuitatorium, Hymnos, Capitula, Responsorja breuia, Versus, Absolutiones, Benedictiones, textum Euangelij ante Homiliam, Cantica Euangelica, Orationes, Commemorationes, & Suffragia communia Sanctorum. Item ad Antiphonas finales B. Virg. tempore Paschali, & in diebus Dominicis à primis Versibus, quòd habetur expressè ex Concil. Aurelian. apud Burchard. lib. 13. Decret. cap. 3. & Iuo. libro 2. cap. 183. & alias attulimus propriam causam, ob memoriam scilicet Dominicæ Resurrectionis. Ad ea item in Versibus, & Responsorijs, quæ in Euangelio lecta genuflexionem postulant: vt *Verbum caro factum est*, & *proidentes adorauerunt, &c.*

5. Sedendum est ad Lectiones, & vbi est consuetudo ad Responsorja, & ad Martyrolog.

6. Dubitatio est de Psalmorum cantu. nam varia est consuetudo. aliqui stant, & hi laudabilius; alij sedent; alij ad Psalmos Matutini, & Laudum sedent, ad reliquos stant; alij ad eosdem Psalmos alternatim stant, & sedent. Vnusquisque abundat in sensu suo.

7. Ad Symbolū Sancti Athanasij, quòd dicitur ad Primam: alij stant, alij sedent. Certè laudabilius, siue Symbolum, siue quasi Psalmus ille sit, recitant stantes, ex Decreto Sac. Rituum Congreg. die 23. Decemb. 1624.

8. Genuflectitur etiam in Choro ad ea, de quibus diximus superiori capite num. 4. & 7. Et preterea ad, *Tu autem Domine, &c.* in fine Lectionum a lectoribus ex Cerem. Episc. lib. 2. cap. 6.

9. Inclinatur caput, vt supra dictū est, num. 5. cap. preced. quibus adduntur casus alij, vt idem fiat à lectore, dum dicit: *Iube Domine benedicere*, versus Hebdomadarum, nisi alia de causa sit illi genuflectendum; ab omnibus autem ad nomē Papæ viuentis, ad versus sequentes Psalmorum: *Sit nomen Domini benedictum: Sanctum, & terribile nomen eius: Benedictus Dominus die quotidie: Benedictum nomen Maiestatis: Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat nos Deus: quòd multis placet: In Completorio ad Vers. Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum: Benedicamus Patrem, &c. Benedictus es Domine in firmamento celi: locorum consuetudini standum erit.*

10. Signum crucis sibi adhibent multi, præter ea, quæ capite superiore adnotauimus, n. 6. ad initium Canticum Euangelicorum, quia Euangelia sunt: & quidem ad *Magnificat* idem præscribitur Episcopo in Ceremon. Episcop. loco cit. cap. 1. quare eadem erit ratio & aliorum similium Canticum, nisi forte illud præscribatur, ratione processionis à Sede ad Altare, vt antequam moueatur à Sede, muniat se crucis signo; sed primum est verius.

11 Cantores vt plurimum iuxta Cæremioniale Episcoporum cantant Inuitatorium, initia Psalmorum, Versus, & Responsoria. Hebdomadarius autem primam Antiphonam, Capitula, Antiphonam ad Cantica Euangelica, initia quorundam Hymnorum, & Orationes dicit. Lectiones legunt, qui in Choro sunt? iuniores primas, seniores vltimas, singuli singulas, ex Cærem. Episc. libro 2. cap. 6. verum, vt diximus supra, consuetudines locorum varieg, & laudabiles non sunt in hoc genere à Cæremionali Romano abrogatæ.

12 Ratio predictorum satis patet: partim ex ijs, quæ supra scripsimus, *Sectione* 5. vbi de singulis Horarum partibus; partim ex ipsamet consuetudine, quæ est altera lex de rationabili, & valde congrua, à saniori parte vniuersalis Ecclesiæ recepta, & diu retenta.

De Cæremonijs Horarum Canonicarum in choro solemniter recitandarum. Cap. III.

1 Quatuor ex Horis Canonicis solemnitatem habent in choro, nempe Matutinum cum Laudibus, vt in nocte Natiuitatis Domini; Prima, in Vigilia Natiuitatis eiusdem, ratione Martyrologij; Vesperæ frequentiores; & Completorium quandoque in Quadragesima. De his hoc loco singillatim est dicendum, in gratiam eorum presertim, quibus non est præ manibus Cæremionale Episcoporum, seu Canonicorum.

2 Matutinum igitur numquam cum Pluiali cantatur, ex Cæremionali Episcopo. lib. 2. cap. 6. quod ad Laudes, & Vesperas adhiberi docent Rubricæ Missal. tit. 19. num. 3. sed, dum cantantur Lectiones tertij Nocturni, parat se celebrans Pluiali ad legendam nonam Lectionem, pro qua accenduntur duo cerei ab Acolythis, parantur duo Cantores cum Pluialibus; neque recedunt Acolythis, donec tota Lectio fuerit absoluta. ob reuerentiam maioris stantis, dum legit, stant omnes alij, qui sunt in Choro. Cærem. *ibid. cap. 5.*

D. Barth. Gauant. Tom. II.

3 Ad textum Euangelicum non adhibetur signum crucis; neque legitur manibus iunctis, sed hinc inde supra legibile positus, seu supra librum, Cærem. c. 5.

4 Quicumque ille sit, qui legit, inferior Episcopo, dicit, *Iube Domne non Domine*, & secundus in Choro, si maior illo non sit ibidem, profert verba benedictionis. quod autem Cærem. tribuit Episcopo ratione tantæ dignitatis, non debet inferiori tribui, eo quia maiorem in Choro non habeat; alioquin cuiuslibet maiori de Choro illud idem conueniret.

5 Hymnus, *Te Deum*, inchoari debet ab eodem Celebrante, nisi alia sit Ecclesiæ consuetudo; sicut etiam Hymnus post Inuitatorium, ex Cæremionali loco citato.

6 Ad cantandas solemniter Laudes eadem omnino sunt, quæ ad Vesperas solemniter mox dicemus, sunt enim inter se valde similes Horæ.

7 Martyrologium pridie Natiuitatis Domini solènius cætarur, alicubi cum Pluiali, luminibus, & incenso cantatur, sicuti Euangelium minus solènitè alij; illud certè obseruandum ab omnibus est, vt audientes stent vsque ad ea verba: *In Bethlehem Iudæ, &c.* quibus auditis, statim genuflectant præter lectorem vsque ad ea: *Natiuitas Domini nostri, &c.* secundum carnem, inclusiuè, quod & notatum est in nouo Martyrologio. humiliato namque Deo vsque ad terram, etiam, debeat nos quam maximè humiliari.

8 Fufius de Vesperis solemnibus est dicendum, quæ sæpius ab Ecclesiasticis, viris cantantur, & presertim in Festis Sanctorum Titularium. Paratus autem Celebrans Pluiali coloris temporis conuenientis, seu Festi, super Cotam sine Stola, & cum eo parantur alij cum Pluialibus item, duo saltem, qui eidem hinc inde, quando opus est, ministrèt. Neque tamen improbamus Regularium ritum, qui Pluiale induunt super Amictum, Albam, Cingulum; & Stolam in modum crucis ante pectus; quos tamen moneamus, ne dicant Orationes ad has vestes; quæ ante Missam dici solent.

L 3 9 Pro-

9 Procedit Celebrans de Sacristia, ad Altare præcedentibus duobus Acolythis cum candelabris, & cereis accensis; quos sequitur solus Cæremoniarius, si adest, tùm alij de Clero bini, deinde ministri Pluuiialibus induti; postremò Celebrans medius inter duos vltimos Pluuiialibus indutos, qui fimbrias anteriores Pluuiialis ipsius parumper eleuant; & omnes hi, exceptis Acolythis, operto capite procedunt, Cæremon. Episcop. lib. 2. cap. 3.

10 Cum peruenerit ante Altare, discedentibus alijs in Chorum formant quasi lineam rectam Celebrans, ministri Pluuiialibus induti, & Acolythis, genuflectunt omnes, inclinat caput Celebrans, (nisi in Altari sit Santissimum Sacramentum) & paululum orabûr genuflexi, deponentibus interea Acolythis sua candelabra cum cereis extinctis super gradu Altaris laterali, seu plano Capellæ. Cæremon. supra.

11 Surgunt deinde, & facta, Altari, vt supra reuerentia accedûr ad parata scamna in cornu Epistolæ, ita vt Celebrans sedeat altiùs, puluino saltem supposito; vel accedit ille ad primam Chori sedem, in qua poni debet puluinum, & alterum cum Tapete super genuflexorium ante eumdem positum, super quo erit liber, hoc est, Breniarium formæ maioris ad vsum Celebrantis, vel super legili; quod apponitur, & amouetur, prout opus est. reliqui parati ibunt ad scamna loco congruenti præparata in plano Chori. Cæremon. vbi supra.

12 Seder ibi Celebrans, stantibus alijs paratis ante eum in plano; mox surgit, & dicit secretò versus altare, *Pater noster*, & *Aue Maria*; quibus dictis, eleuatur eidem pars dextera Pluuiialis anterior per viciniorum paratum, seu per Cæremoniariu, & idem ipse signans se signo crucis morosè, prout verba profert, incipit *Vesperas*, dicens: *Deus in adiutorium meum intende*; ita vt finiat verba, & crucis signum à fronte ad pectus vnà simul. Cærem. loco cit.

13 Præintonatur celebranti ab vno ex

paratis initium primæ Antiphonæ, cum debitis reuerentijs Altari, & celebranti, ante & post; qua intonata à celebrante, & à Choro cantata, si duplex est officium, inchoatur Psalmus à Cantoribus, & sedent omnes. aperiuntur capita, & inclinantur profundè ad Vers. *Gloria Patri*, &c.

14 Cantores præintonant reliquas Antiphonas dignioribus in Choro; & surgentibus alijs ad Antiphonas, & initia Psalmorum, celebrans non surgit. Cæremon. cit.

15 Finitis Psalmis, Acolythis cum candelabris accensis ex communi vsu Ecclesiarum Urbis, & item; qui parati sunt Pluuiialibus, accedunt ad celebrantem cum debitis reuerentijs. Celebrans post vltimam Antiphonam surgit, & detecto capite cantat Capitulum manibus iunctis; cui vnus ex paratis ministris præintonat initium Hymni, quod ille cætat, & sic vsque ad finem stat, recedentibus prædictis ad loca sua, Acolythisque candelabra sua deponentibus vbi prius. Cæremon. idem *ibidem*. si initium Hymni continet inuocationem Christi, vel Dei; celebrans eleuat, & iungit manus, & caput versus Altare inclinat, ex Cæremon. Episcop. lib. 2. cap. 14.

16 Post Hymnum cantatur Versus à duobus ex paratis ministris in medio Chori, seu ante Altare (prout celebrans sedem habet in Choro, vel in cornu Epistolæ, vt dictum est) quorum alter statim præintonabit celebranti Antiphonam ad *Magnificat*, & ea intonata, sedent omnes. Idem Cæremon.

17 Inchoato Canticò, *Magnificat*, surgentibus omnibus, celebrans facto sibi signo crucis à fronte ad pectus, ex Cæremon. lib. 2. cap. 1. vadit ad Altare capite tecto, cù inclinationibus ad vtrâque Chori partem, tùm reuerentia Altari debita, medius inter duos paratos, vt supra (& si via breuis est, detecto capite ministrorum, & sine Acolythis) ascendit ad Altare, osculatur illud in medio, & mox vertens se ad cornu Epistolæ, ministrantibus nauiculam altero ex paratis, & thu-

thuribulum Thuriferario, imponit thus benedicit, & incensat Altare, eo prorsus modo, quo præscribitur initio Missæ in Rubricis Missalis tit. 4. num. 4. & nos diximus Tomo primo.

18 Si aliud Altare est incensandum, puta, Sanctissimi Sacramenti (quod more Urbis incensandum est prius, quam Altare, ad quod Vesperæ fiunt) seu alterius S. pro more locorum, de quo fit Festum, præcedunt Acolythes, & procedunt alij parati, ut initio Vesperarum; & celebrans ea omnia facit, quæ in incensatione Altaris fiunt, excepto quòd non imponit rursus incensum in thuribulo, nisi opus sit.

19 Incensatione Altaris, seu Altarium, peracta, sine Psalmo, *Dirigatur, &c.* reuertuntur prædicti cum debitis Choro reuerentijs ad loca sua & celebrans stans apud sedem suam, inuitansque sibi viciniorem ad incensationem, ab altero ex paratis incensatur triplici ductu, cum profunda capitis inclinatione ab incensante facta ante, & post, cui etiam celebrans modicum respondet. Cærem. *supra.*

20 Thuriferarius incensat alios de Choro, duplici, vnicoue ductu thuribuli, prout conuenit, primo saltem in ordine, capite inclinato; & postremo populû, ut in Missa, in medio, à dextris, & à sinistris. cessabit autem incensatio initio Orationis, quam incensum significat, ne figura sit cum figurato, ait Ruiz in suo Cærem. Episcop. lib. 2. c. 1. & ad Verf. *Gloria Patri*, conuenit pausam facere, & caput inclinare.

21 Cum repetitur Antiphona, tunc non prius, sedent omnes. interim Acolythes cum candelabris accensis, & ministri parati accedunt ad celebrantem; qui finita Antiphona, surgit cum alijs, & aperto capite, Acolythesque stantibus versa facie ad innicem, stans versus Altare, iunctis manibus, cantat Verf. *Dominus vobiscum, Oremus, & Orationem*, seu Orationes pro Commemorationibus: iterum subdit, *Dominus vobiscum*, & demissiore voce, *Fidelium anima, &c.*

22 Nam duo ex ministris paratis, vbi Versum cantauerunt, ibi cantant alta, & plena voce, *Benedicamus Domino*, quo dicto, redeunt ad celebrantem.

23 Si discedendum est à Choro, dicitur Antiphona B. Virg. pro qualitate temporis, & in fine eiusdem celebrans addit stans, demissiore voce, Orationem, & Verf. *Diuinum auxilium*: & tandem discedit cum iisdem, quibuscum, & eodem modo, quo venerat, in sacrificiam. Cærem. *sup. cap. 3.*

24 Incensationis Altaris ad Vesperas meminit Amalar. lib. 4. cap. 7. de Eccles. officijs, & Psalm. 40. habetur: *sicut incensum, sacrificium vespertinum.*

25 Pro Completorio solemniori ritu cantando hæc adnotanda erunt, ex Cærem. Episc. lib. 2. c. 4. Organum admitti potest, ad Hebdomadariû spectat dicere: *Noctem quietam, &c. Adiutorium, &c. Pater noster*, item Confessio, & Absolutio vsque ad, *Deus in adiutorium, &c.* inclusiue; Capitulum, Oratio, & Verf. *Benedicat nos omnipotens, &c.*

Nulla tamen fiat incensatio Altaris ad Canticum. *Nunc dimittis.*

LAVS DEO, ET B. VIRGINI.

N O T V L A
Q V O R V N D A M V E R B O R V M
dubiorum in Breuiario Romano, nimirum,
qua ratione sint legenda.

Debitor omnibus, etiam rudioribus è Clero, Notulam subijcio; quam promissi
Sect. 1. cap. 5. tit. 5. num. 5. pag. 7. eorum nempe verborum, quæ in
prolatione varium habent accentum, & habentur
in Breuiario.

I N A N T I P H O N I S.

Adonai: *Trisyllabum est, non quatuor syllabarum.*

Producuntur hæc.

emanat, intueris,
excidit, proclamat.

Corripitur.

cyclade.

I N P S A L M I S.

Producito.

Abiron, morticina,
compeditos, oblinisceris,
hyssopo, trucidet.
infrat.

Corripito.

Amoue, reueriti,
circumdabo, transuigra,
circumdate,
nicticorax,
palpebra.

I N H Y M N I S A N T I Q V I S, E T N O V I S.

Longa sunt.

compage, eremus.
compago, maderet.
decora, melodis.
decora, releget.
decorus.

Produc.

tenebrae si in medio versus est.
Nox, & tenebrae, & nubila.
eodem modo produc. celebrat.
Huius celebrat annua.

Breui.

Affectu, perlinet.
decorans, remouens.
infremit.

I N L E C T I O N I B V S.

Breuiem habent penultimas.

Abaron.
adamantinos.
Alcimus.
Atrebat.

aufugit. in Fesso
S. Antonij.
beneplacens.
carbafini.

Cassu.
Catana.
Cedrina.
Circumdatus.

com.

commigrat.
compedem.
complacet.
chrysoprasus.
cypressina.
Datheman.
deforet.
denatat.
diruta.
Dorotheo.
ebibit.
Ecbatanis.
edocer.
elate palmarum.
emicat.
enori.
Erioch.
erutus.

esurit.
euomat.
Eupoleum.
excoquam.
exilis. & exultas.
Gazara.
Hiacynthini.
Hirtacus.
Iadafon.
Iasonem.
immorans.
impetitur.
infremat.
ingrauant.
inito.
irrigans.

Lacedaemonas.

Longam e contra.

Abobi.
accitum.
Acrabatane.
appetitur.
Arphaxad.
asseuerans.
Audiface.
Bacchidem.
Berean.
Bethsuram.
cecidit flagellis.
caligat.
calumniaris.
Chareas.
collidunt.
compagum.
conditum sale.
confide.
contribules.
cratere.
Daria.
Darius.
deprauant.
Elicorum.
elucet.
enutrit.

Epiphans.
eradicans.
Eudocia.
Euphraten.
exiles preces.
ferimur in cunctis.
Gargani.
Garizim.
Gorgias.
Heliodorum.
idoli.
impubes.
inclama.
indicens.
infida.
infidos.
infigunt.
intuete.
inundatus.
inuolucra.
litura.
locupletem.
lupanar.
molimur.
Neemias.
Nicanor.

Macedo.
Madaba.
Numenius.
obruiti.
Parmenam.
polymitam.
præpedit.
præpotens.
prauidens.
sardinis.
sepelis.
smaragdinæ.
succinis.
sycomorum.
transilit.
vaticinans.
ventiles.
venumdati.

Jobrepat.
perscrutans.
perseuerans.
petitus.
Phœnicis.
pedere.
præfocant.
quereris in of. Innoc.
redona.
Salomi.
Sadonix.
subrepat.
suffocant.
textrinum.
Theodolus : sed commu-
niore loquendi usu cor-
ripitur, quem libentius
sequimur.
Thessalonicæ.
tiaris.
triturans.
trucidat.
vestigal.
videris in feria s. Cæna Do-
mini.
vinciret.

Com-

Communem habent penultimam.

accesitur.   anathema.   arcessitur.   torcular.

Vsu tamen communiori, primum produciuntur, uti quarta coniugationis, alterum longatur, tertium corripitur, uti tertia coniugationis ab arcesso, quartum corripitur, quicquid dixerit Priscianus. Vide Calepinum.

IN RESPONSORIIS.

Longa sunt.

allide.   eremi.   poderis.
auerteris.   Galaaditim.   venundetur.
comparet puer.

IN ORATIONIBVS.

Longa sunt.

Anastasia.   Dorothea.   Soteris.
Daria.   Lucia.   Theodori.

Brenia sunt.

Achillei.   Naboris.   Timothei.
Epimachi.   Nerei.

Agapiti. *longum est, sed vsus communior habet, ut corripatur penultima.*   Theoduli. *ut supra dictum est.*

MARTYROLOGII

NOMINA DVBIÆ

PRONVNTIATIONIS

Ordine Alphabetico collecta.

IVXTA REGVLAS PERITIORM CRAMMATICORVM
ad uniformem vsum Cler. Regular. S. Pauli.

A

Producuntur in penultima.

A Aron.	Adrumeti.	Agilei.
Abdarameni.	Ægea.	Aidani.
Abdia.	Ægina.	Altini.
Abdiefo.	Actio. <i>tretrasyll.</i>	Amasea.
Aberdone.	Agabi. <i>sed commu-</i>	Amasias.
Abfalonis.	<i>nior vsus breuiat.</i>	Amastride.
Acuti.	Agapiti. <i>sed vsus.</i>	Ambiani.
Adauci. <i>trifyll.</i>	<i>corripit.</i>	Ammonis.
Aderiti.	Agathodori.	Amphiani.
Adiuri.	Agathonica.	Anachorita.
Adonis.	Agathonici.	Anania.
Adrionis.	Agathonis.	Anastasia.

Producuntur in penultima;

Anathalonis.	Arbele.	Artemonis.
Ancyre.	Arbonam.	Ascalone.
Anderlaci.	Archelai.	Atharicus.
Andronici.	Archimini.	Athenodori.
Annonis.	Ardalionis.	Atina.
Anfano.	Arelate.	Audacis.
Antei.	Argei.	Audifacis.
Anthia.	Argentorati.	Audoeni.
Anthuse.	Arginonis.	Auenione.
Antifodori.	Arina.	Augustoduni.
Apanea.	Aristei.	Auiti.
Aphraatis.	Aristide.	Aulonam.
Apphiani.	Aristobuli.	Auxani.
Aquileie.	Aristonici.	Azadane.
Aratoris.	Arphaxad.	Azarit.

Cor-

Corripuntur in penultima.

A Bachum.	Amprionis.	Argymiri.
Abedechalas.	Amphipoli.	Aigyropoli.
Abibi.	Anagnæ.	Atimini.
Abulæ.	Anastasiopoli.	Aristionis.
Acephimas.	Anatolia.	Aristomis.
Achillei.	Anaunia.	Artoclis.
Acindini.	Andaniæ.	Asaphi.
Adcianopoli.	Andegavi.	Asclepiadis.
Æquicolis.	Andeoli.	Asclepiodoti.
Æthiopis.	Anisum.	Asculi.
Agapes.	Antigoni.	Asincriti.
Agathocliæ.	Anthimi.	Asteriæ.
Agathopi.	Antinogene.	Astragis.
Agathopodis.	Antinoopoli.	Athenogenis.
Agathopolis.	Antinoum.	Arrebatî.
Agerici.	Antiochi.	Attalæ.
Athala.	Antiochiæ.	Attali.
Alemundaro.	Antipatre.	Attici.
Alexandriæ.	Antipæ.	Audomari.
Alodiæ.	Anyciæ.	Auguli.
Ambici.	Apphiæ.	Austregifyli.
Ameriæ.	Arabracos.	Autonomi.
Amidæ.	Ararath.	Auximi.
Ammifi.	Arautice.	Azades.
Ammia.	Arera.	
Ampeli.	Argentomacho.	

B

Producuntur.

B Abuci.	Beatrix.	Bibliidis.
Baiocis.	Bennonis.	Birini.
Baldomeri.	Benosi.	Bisuntino.
Barcinone.	Beroeam. <i>trisylla-</i>	Boniti.
Basilei.	<i>bum.</i>	Bonosæ.
Basilidis. <i>us commu-</i>	Beronici.	Bretannionis.
<i>nior corripit.</i>	Beryti.	Briuate.
Bauonis.	Bessarionis.	Brixinone.

Corripuntur.

B Abylæ.	Bauaros.	Bituricas.
Baiuli.	Baudelij.	Bracari.
Barbæ.	Begabar.	Braulio.
Barlaam.	Bellouaci.	Brincolam.
Barfabæ.	Beniamin.	Bulgaria.
Barula.	Bethlehem.	Burdigala.
Basoli.	Bianoris.	Burgandoforæ.
Batauos.		

C

Producuntur.

C Abilone.	Calaminæ.	Callinicæ.
Cainone.	Calanici.	Callinici.

Calocen.
Carnoti.
Casimiri.
Caraphrygas.
Celenæ.
Cenomanos.
Cerealis.
Cesareæ.
Clatei.
Cleonici.
Clodoueus.
Comanæ.
Comanos.
Compages.
Compluti.
Caloceri.
Calogeri.

C Abada.
Candacis.
Canici.
Calliope.
Callistrati.
Cappadocis.
Cappadox.
Caria.
Carpophori.
Cartesæ.
Cassoe.
Cassiope.
Castoris.
Castuli.
Catane.
Caucoliberi.

D Afrosæ.
Daria.
Decapolite.
Derphuta.
Deus dedit.

D Aphniticam.
Deicola.
Democriti.
Diaconia.
Didymus.
Dioclis.

Calybitæ.
Cameraci.
Carion.
Canuti.
Capitonis.
Caralis.
Carduetum.
Carmelo.
Cesena.
Charactere.
Caritinæ.
Charitonis.
Cheronesum.
Christetæ.
Chronionis.
Cindei.
Cononis.

Corripiuntur

Centula.
Cerei.
Charemonis.
Chalcedone.
Chalcide.
Chosioe.
Chrysofiori.
Cryfoteli.
Cilicino.
Classici.
Cleomenis.
Cleophæ.
Climaci.
Cobadæ.
Cochleis.
Concitus.

D
Producuntur.

Diodori.
Diomedis.
Dione.
Domnino.
Domnionis.

Corripiuntur.

Dioscori.
Dioscoridis.
Dirutæ.
Diuione.
Diutino.
Domnoli.

Copretis.
Corcyræ.
Corebi.
Cortynæ.
Cratonis.
Crescentionis.
Crispyni.
Crotatis.
Cucufam.
Cucuphatis.
Cyrenæ.
Cyrini.
Cyrion.
Cyrionis.
Cythini.

Copronymo.

Corduba.
Cordula.
Cottidi.
Crispuli.
Cronidæ.
Cucumeris.
Crespon.
Curcodomi.
Curonoti.
Cynici.
Cyreniæ.
Cyriaci.
Cyzici.

Donuina.
Dorotheæ.
Droctodei.
Drogonis.

Dorostori.
Dorothei.
Driciparæ.
Dunaam.

E

Producuntur.

E Boraci.
 Ebreduni.
 Ebroinus.
 Edessena.
 Ediltrudis.
 Emerici.
 Emmerami.
 Epaphroditi.
 Ephebi.
 Epicharidis.

Epicteti.
 Epiphane.
 Epiro.
 Epistemis.
 Eremum.
 Erici.
 Ermini.
 Erotheidis.
 Euagri.
 Eubuli.

Eudocia.
 Euclidi.
 Euphrates.
 Euprepitis.
 Euthalia.
 Euthicheris.
 Euualdortum.
 Euxinum.

Corripiuntur.

E Boræ.
 Ebroicis.
 Edgari.
 Edithæ.
 Elezari.
 Elesbaan;
 Eleuchadij.
 Eleutherij.
 Eleutheropoli.
 Elphegi.
 Elpidephori.
 Elpidiphoro.
 Emesam.
 Emeritæ.
 Emile.

Emmaus.
 Emmelia.
 Encratidis.
 Ennathæ.
 Eobano.
 Epagathi.
 Epaphra.
 Ephefi.
 Epidimia.
 Epimachi.
 Erotidis.
 Eugenij.
 Eugraphi.
 Eulalia.
 Eumeni.

Eumelia.
 Eunomia.
 Fuoteæ.
 Euphemia.
 Euphratesia.
 Euphrosynæ.
 Eupori.
 Euprepio.
 Eustolia.
 Eutichen.
 Eutroptæ.
 Eutyichis.
 Exprobrans.
 Exuperia.

F

Producuntur.

F Aina. *trisyll.*
 Faronis.
 Faufina.
 Ferentini.

Ferrutionis.
 Fredefuinda.
 Frigidiani.

Frisones.
 Frisonum.
 Furci.

Corripiuntur

F Esulis.
 Fandilæ.
 Felicula.

Ferreoli.
 Fidoli.

Fructuli.
 Fusculi.

G

Producuntur.

G Abdela.
 Galationis.
 Galgani.
 Galionem.
 Gandau.
 Gargano.
 Gualis.

Gaugerici.
 Gedeonis.
 Geiserico.
 Genouefa.
 Gereonis.
 Gertrudis.
 Gissenii.

Godefridi.
 Gortina.
 Guleti.
 Gundenis.
 Guria.

Corripiuntur.

G Alata.
 Gelbuda.

Gemini.
 Gerasimi.

Geremari.
 Germanici.

Gla-

Glaphyræ.
Goaris.

Gratianopoli.
Gudelia:

Gumari.

H

Producuntur.

H Elimenæ.
Heliodori.
Helconidis.
Henedinæ.
Heraclea.
Heraclidis.

Herenæ.
Hermetis.
Hermolai.
Herodionis.
Herois.
Hieronis.

Hieronidis.
Hiltrudis.
Hippone.
Homeritas.
Hunnerico.
Hygini.

Corripiuntur.

H Adrianopoli.
Hedunigis.
Helena.
Heleni.
Helenopoli.
Heliopoli.
Heraclæ.
Herbipoli.

Hermagora.
Hermiæ.
Hermocratis.
Hermogenis.
Hermyli.
Hernicis.
Herundinis.

Hierapoli.
Hierothei.
Hilari.
Hispali.
Homoboni.
Homousij.
Horicos.

I

Producuntur.

I Aderis.
Iæ. *disyllabum*
Iberos.
Idolum.
Iouini.

Iraidis.
Irenes.
Irenionis.
Irminæ.
Ischirionis.

Isidori.
Ismaelis.
Iudoci.
Iuuentini.

Corripiuntur.

I Afone.
Illiberi.
Illitus.

Illyrico.
Ingenis.
Iosaphat.

Iphigenia.
Isauria.
Isaurici.
Italica.

L

Producuntur.

L Ambese.
Laodiceæ.
Lapidinæ.
Lauduni.
Lautonis.
Lebetem.
Legionem.

Leobini.
Leocate.
Leonidis.
Leontinos.
Leudfridi.
Licionæ.
Liliosæ.

Limnioræ.
Lisuino.
Littei.
Luciæ.
Ludgeri.
Lupanar.
Lupicini.
Lybosi.

Corripiuntur.

L Ampfaci.
Lauriaci.
Lemouicis.
Leocadia.
Ligeris.

Lingonas.
Liobæ.
Liparam.
Licioli.

Lycia.
Lysania.
Lysia.
Lysimacho.

Pro-

		M		
		Producuntur?		
M Achuti.		Magni.		Maioli.
Madauri. <i>trifyl.</i>		Magnerici.		Maiumę.
		Producuntur.		
Manneæ.		Melitinæ.		Miniatis.
Manuelis.		Melliti.		Mirocletis.
Manutha.		Menedemi.		Misaelis.
Marcas.		Menei.		Mislenatis.
Maronis.		Menelei.		Monothelitas.
Marora.		Menedorę.		Mosei.
Marutha.		Metrani.		Moysetis.
Maturi.		Messana.		Meronis.
Mauimeni.		Meuris. <i>disyll.</i>		
Mederici.		Mileui.		
		Corripiuntur.		
M Acedonis.		Marcianopoli.		Metrophanis.
Majorici.		Maroli.		Miropis.
Malacæ.		Martule.		Mopsuestię.
Manachen.		Massilię.		Multiolę.
Mandalis.		Massili.		Mutalę.
Mappalici.		Mauili.		Mutinę.
Maprilis.		Memnonis.		
		Meruli.		
		N		
		Producuntur.		
N Amphanionis.		Neocesareę.		Nillamonis.
Nannete.		Neonis.		Nimphodorę.
Narbone.		Niceę.		Nonnosi.
Narfei.		Niceratis.		Nouioduni.
Narfetis.		Nicetę.		Nouiom.
Naualis.		Nicomedes.		Nouocomi.
Nemausi. <i>trifyl.</i>		Niconis.		Numilonis.
		Corripiuntur.		
N Aboris.		Nerei.		Nicostrati.
Narniæ.		Nestabi.		Nilopolis.
Nartali.		Nestoris.		Nisibi.
Nataliæ.		Nicanoris.		Norico.
Neomisiæ.		Nicephori.		Noricos.
Neophiti.		Nicopoli.		Numidico.
Neopoli.				
		O		
		Producuntur.		
O Dilonis.		Olai.		Orthonam.
Odonis.		Opetiere.		Ozias.
		Corripiuntur.		
O Bdulia.		Olympiadis.		Oricul.
Obrutus.		Onesimi.		Othilię.
Oceani.		Onesiphori.		Othmari.

P

Producuntur.

P Alatiatis.
 Palmyræ.
 Pantaleemonis.
 Papiæ. *Urbs nomen.*
 Ptramonus.
 Parascueus.
 Pastoris.
 Pausidis.
 Pelignis.

Peronæ.
 Philethi.
 Phileas.
 Philonis.
 Photidis.
 Piatonis.
 Pictavis.
 Pinyti.
 Piperionis.

Corripiuntur.

P Alæmonis.
 Pamiæ.
 Pamphili.
 Pantagapæ.
 Pantagathi.
 Pantheon.
 Papiæ. *viri nomen.*
 Papyli.
 Paridis.
 Parmenæ.
 Pafficratis.
 Patrobæ.
 Patrocli.
 Peleuis. *trisyllabum.*

Pentapoli.
 Pergami.
 Petragoricis.
 Philadelphia.
 Philemonem.
 Philologi.
 Philomeni.
 Philothei.
 philoromi.
 Philoteri.
 Philumena.
 Podagra.
 Polixena.
 Polyboti.

Producuntur.

Q Verani.
 Quintilis.
 Quod vult dei.

R

Producuntur.

R Aithi. *disyllabum.*
 Ratisponæ.
 Reate.

Recharedo.
 Refina.
 Rhinoculuræ.
 Rictiouaro.
 Ripsimis.
 Romarici.
 Romarico.
 Rosalia.

S

Producuntur.

S Abelis.
 Salaminæ.
 Salone.
 Samonæ.
 Samofateni.
 Sampsonis.
 Sanini.

Secuti.
 Seduni.
 Serapionis.
 Scruidei.
 Sidone.
 Sinaitæ.
 Singidoni.

Platonidis.
 Pæmonis. *trisyll.*
 Pollionis.
 Propponis.
 Pomeranis.
 Polamionis.
 Potiti.
 Promoto.

Pompeiopoli.
 Pontici.
 Potamiæ.
 Priami.
 Prochori.
 Propontide.
 Prodocimo.
 Protolici.
 Protogenis.
 Prusiade.
 Ptolemaide.
 Papuli.
 Puteolis.

Corripiuntur.

Q Viriacus.
 Quirici.

Ruthenos.

Rosula.
 Ruderici.
 Rutij.
 Rutuli.

Sinuesse. *trisyll.*
 Siridonis.
 Sobelis.
 Solocani.
 Solodori.
 Sophoniæ.

M

Sotc-

Soteris.
Spiridionis.
Stacteo.
Stratonici.
Stratonico.

S Agaris.
Sandali.
Santonas.
Sapore.
Sarcophagum.
Sarmata.
Satalis.
Satellico.
Satiri.
Saturi.
Saulæ. *trisyll.*
Saxones.
Sconaugæ.
Scubiculi.

T Arracinam.
Tarracone.
Tationis.
Taurionis.
Terdone.
Thaguræ.
Thamelis.
Theani.
Thecuse.
Themuis. *disyllabum.*
Theodore.
Theodori.

T Arbula.
Tammarus.
Tendinem.
Tenedo.
Tharaci.
Thebajde.
Thecue.
Thelesphori.
Themistochlis.
Theodemiri.
Theodorici.

Stratonis.
Stylitæ.
Suaderi. *trisyll.*
Sueuos. *trisyll.*
Sulcitana.

Corripiuntur.
Scythopoli.
Secundolus.
Sedophæ.
Senonas.
Sequani.
Serapia.
Serapidis.
Sergiopolis.
Serotina.
Sibapoli.
Sigistericum.
Silarum.
Siluiniacum.
Sinai.

T
Producuntur.
Theodulus. *vsu tamen*
corripitur.
Theonas.
Thoprepidis.
Theotimi.
Thessalonica.
Theufeta.
Thomaidis.
Tihasea.
Thrasonis.
Tigidis.
Timolai.

Corripiuntur.
Theodoti.
Theogenis.
Theophanis.
Theophili.
Theopoli.
Theotici.
Thmucos. *trisyll.*
Tibure.
Thimothei.
Totila.
Transaquis.

Sulmonæ.
Suithuni.
Synope.
Siraculis.
Syriani.

Sopatra.
Sophia.
Sosparris.
Sosthenis.
Sozopoli.
Styriaci.
Sueffione.
Sueffiones.
Symmachi.
Synclitica.
Synnada.
Syntiches.

Tiridate.
Tornaci.
Torpetis.
Tricassinus.
Tropeæ.
Trudonis.
Tryphenis.
Tryphonis.
Tryphosa.
Turiasone.
Tyana.
Tychonis.

Treuiris.
Trichinas.
Tripodis.
Tripoli.
Triphina.
Troadem.
Trocleas.
Trophimi.
Turonico.
Turonis.
Tychici.

V
Producuntur.

V Alencenas.
Varadini.
Vasione.
Velinum.
Venafum.
Verani.
Verenæ.
Vesontione.
Vestinis.

Victuri.
Vindecino.
Vindemialis.
Virodunum.
Vldatici.
Vlyssipone.
Vncinis.
Vst hazanes.
Vualerici. *tetrasyll.*

Vualfridi.
Vuencislai.
Vuencfridie.
Vuerdam. *disyll.*
Vuilleadi.
Vuilebaldi.
Vuinoci.
Vuironis.

Corripiuntur.

V Arici.
Verfiaco.
Veruli.
Victorici.
Vitalici.
Viuentioli.

Vpsali.
Vrsmari.
Vrica.
Vuandalicæ.
Vuandalis.

Vuandregisili.
Vuintoniæ.
Vlmari.
Vzali.
Vzecia.

Z

Producuntur.

Z Anita.
Zenaidis.
Zenonis.
Zoes. *disyll.*

Corripiuntur.

Z etici.
Zosiani.
Zotici.

ORDO PERPETVVS
OFFICIÍ DIVINI
RECITANDI,

*Iuxta Rubricas Breuiarij Romani, Clem. VIII. & Urbani VIII,
Auctoritate recogniti, & Commentaria in easdem.*

L V D O V I C O
C A R D I N A L I
L V D O V I S I O .

Qui Vaticanæ purpuræ lucem impertit,
& mutuo recipit

Cui inter vltima numerandum
Pont. Max. Nepotem fuisse

Adeo proprijs meritis effulgenti, Prudentia, rerum
maximarum agendarum solertia incomparabili
Perpetuo Virtutis melioris cultori

Perpetuum sacri Officij recitandi Canonem
De Congregat. Cler. Regul. Sancti Pauli optime merito.

Bartholomæus Gauantus eiusdem Congreg. minimus alumnus
sociorum nomin. D. D. D.

EXPEDIT, non modo ad Praxim tradendam eorum rituum, quos in Com-
mentarijs ad vsum communiorem complexi sumus, verum etiam ad vniformem
vsum totius Ecclesiæ Romanæ stabiliendum, describere Ordinem per-
petuum officij diuini recitandi: quo doceatur Clerus in dies, quæ præsertim muta-
tioni sunt obnoxia in Calendario Breuiarij Romani. nam mediocriter peritus, quo-
cum loquimur, non eget, nisi quibusdam indicijs mutationum. Cetera nouit ipse.
Adnotamus igitur in hoc Ordine perpetuo Festa mobilia à Domin. Septuagesimæ

mæ usque ad Festum Corporis Christi inclusivè. Dominicas, quæ quotannis diem mensis mutant; Officia Beate Mariæ in Sabbato; Translationes Festorum de Sanctis ob Festa mobilia, seu Dominicas; Vigiliæ anticipandas in Sabbato; Initia librorum legenda extra suum diem, & Homilias quasdam: Responsoria primo ponenda, & Commemorationes in concursu difficiliore, non ita tritas, ut omnibus pateant: adiecit etiam his notis (O. D.) officium Defunctorum pro prima die mensis ne irrepat obliuio: denique, quando mutatur Tabula in Anno Bissextili, opportunè, patet.

Qui vero Calendaria quotannis describunt ad usum particularium Ecclesiarum, idem nobiscum notare debent, additis proprijs Sanctis locorum iuxta Decretum Sacr. R. Congregationis nuperrime editum, seu eorum translationibus; reliquis omnino non mutatis, quod idem fiat, si post hanc nostram editionem addantur à Summis Pontificibus alia Sanctorum Festa.

In notandis Sanctorum Festis, quæ ad libitum, in Calendarijs locorum proprijs, ea semper adnotentur cum hac nota: *ad libitum*: ne videantur Episcopi præcipere Sanctorum officia, quæ Summus Pontifex noluit esse de præcepto: & ita decreuit S. Rituum Congreg. in vna Broctiensi 6. Febr. 1638.

Pro usu eiusdem Ordinis Perpetui.

Dvo sunt necessaria. Primum est, ut initio anni inuenias Tabulam propriam eiusdem, quam tibi dabit vel Tabella perpetua, vel Tabella temporaria usque ad annum 2000. & ea inuenta, notabis, plicato saltem eiusdem folio, ne de ea dubitare contingat deinceps eo anno. Alterum est, ut semper recites iuxta Calendarium & textum Breuiarij, hoc est, de Festo, vel Octaua, vel de Feria, quod si mutatio fiat (quæ sola notatur in Ordine perpetuo) tunc recitabis officium iuxta notata in Ordine perpetuo. *Verbi gratia*, Anno 1632. Tabula est 22. usque ad Festum S. Matthiæ, & quia annus Bissextilis est, deinceps erit Tabula præcedens 21. Die vero prima 2. 3. 4. usque ad 11. Ianuar. officium recitabis, ut in Calendario, & textu Breuiarij. Die 11. accidit mutatio, nam eo die fit de Dom. 1. post Epiph. iterum à die 11. usque ad 18. recitabis, ut in Calendario, die vero 18. adest mutatio fit enim commemor. Dom. 2. in Festo S. Petri.

Verba sunt detruncata ad breuitatem, sed intellectu facilia. V. g. in Tab. 1. [11. Dom. 1. post Epiph. com. oct. & Higin.] hoc est; die vndecima Ianuarij fit officium de Dom. 1. post Epiph. quæ est infra octauam eiusdem, fit commemoratio de octaua, & S. Higin.

Item [14. f. 4. de Dom. 2. post Epiph. com. Felicis. (O. D.) hoc est: die 14. Ianuarij non fit de S. Hilario, sed de Dom. 2. post Epiphaniam, ut de ea fiat ante Septuag. & fit comm. S. Felicis in Pincis. dicitur officium defunctorum, hoc est, pridie dicuntur Vesperæ; in Missa verò Dom. 2. dicitur 2. Oratio *Fidelium* tertia S. Felicis. Festum Sancti Hilarij transfertur in diem 23. Ianuarij, ut in eadem Tabula.

Item. In mense Nouembri, eadem Tabula 1. (1. Dom. 25. 1. Nouemb. 4. Epiph. comm. Dom. hoc est: prima die mensis Nouembr. quæ est Dom. 25. post Pentecosten, & prima Nouemb. & quarta dicitur Epiphaniæ, translata; fit de Festo omnium Sanctorum cum com. Dom. 4. post Epiphaniam, cuius Euangelium, Antiphona ad *Benedictus*, & Oratio dicuntur &c.

Item, *Dominica vacat*, hoc est, nihil fit de Dominica, quæ eadem die non habet officium: quod accidit tantum à Natiuitate Domini usque ad Epiphaniam, & Octauam eiusdem inclusivè, si Octaua incidat in Dominicum diem.

TABELLA COMPUTI PERPETVA.

Epact. xxxij.	Lit. Do.	Tab.
xxij.	D	1
xxj.	E	2
xx.	F	3
xix.	G	4
xvij.	A	5
xvij.	B	6
xvj.	C	7
xv.	D	8
xiv.	E	9
xij.	F	10
xij.	G	11
xj.	A	12
x.	B	13
ix.	C	14
vij.	D	15
vij.	E	16
vj.	F	17
v.	G	18
iv.	A	19
ij.	B	20
ij.	C	21
j.	D	22
*	E	23
xxix.	F	24
xxvij.	G	25
xxvij.	A	26
25. xxvj.	B	27
xxv. xxiv.	C	28
	D	29
	E	30
	F	31
	G	32
	A	33
	B	34
	C	35
	D	36

Quare igitur primo Epactam **currentis** Anni, quam reperieris in Tabulis Breviarij perpetuis, siue temporariis: deinde quare litteram Dominicalem eiusdem Anni, quæ faciliè scitur initio Ianuarij: tum quare eandem litteram Dominicalem, in hac Tabella Computi perpetua, quæ infra Epactam Anni primo occurrerit: & è directo eiusdem litteræ Dominicalis inuenies numerum Tabulæ, quam desideras. Exemplum.

Anno 1632. est Epacta viij. & littera Dominicalis D. Quare litteram D. infra Epactam viij. & inuenies numerum è directo 22. & Tabula 22. tibi deseruiet anno 1632.

In anno Bissextili, quia sunt duæ litteræ Dominicales, prior est sumenda cum numero Tabulæ è directo posito, vsque ad diem 23. Febr. deinceps posterior: & sicuti sumitur littera præcedens Dominicalis, ita præcedentem Tabulam adhibebis vsque ad finem anni. Exemplum.

Anno Bissextili eodem 1632. duæ litteræ Dominicales sunt D. & C. Sumes cum littera D. Tabulam, numero 22. vsque ad diem 23. Februarij, vt diximus. deinde cum alia littera C. præcedenti, Tabulam præcedentem, numero 21. vsque ad finem anni.

Notandum quoque est, quod si littera Dominicalis è directo Epactæ currentis inueniatur, ea omittitur; & sumenda est eadem littera Dominicalis proximè inferior infra Epactam & est regula generalis, & certa, vt sumatur semper littera, quæ est infra Epactam.

Et idem fiat in duabus litteris anni Bissextilis, vt semper sumantur litteræ Dominicales, non in linea æquali Epactis, sed in linea proximè inferiori: ne scilicet Pascha celebremus cum Iudeis, vt videre est in Tabella temporaria Anno 1632. 1652. 1656. 1676. & similibus.

TABELLA TEMPORARIA

Pro Ordine

DIVINI OFFICII RECITANDI

Ab Anno 1631. vsque ad Annum
Iubilei 2000.

Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa- ctæ.	Tabu- læ.	Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa- ctæ.	Tabu- læ.
1631	E	xxvii.	30	1649	C	xvi.	14
1632	D C	viii.	22. 21	1650	B	xxvii.	27
				1651	A	viii.	19
				1652	G F	xix.	11. 10
1633	B	xix.	6	1653	E	i.	23
1634	A	i.	26	1654	D	xii.	15
1635	G	xii.	18	1655	C	xxiii.	7
1636	F E	xxiii.	3. 2.	1656	B A	iv.	27. 26
1637	D	iiii.	22	1657	G	xv.	11
1638	C	xv.	14	1658	F	xxvi.	31
1639	B	xxvi.	34	1659	E	vii.	23
1640	A G	vii.	19. 18	1660	D C	xviii.	8. 7.
1641	F	xviii.	10	1661	B	xxix.	27
1642	E	xxix.	30	1662	A	x.	19
1643	D	x.	15	1663	G	xxi.	4
1644	C B	xxi.	7. 6	1664	F E	ii.	24. 23
1645	A	ii.	26	1665	D	xiii.	15
1646	G	xiii.	11	1666	C	xxiv.	35
1647	F	xxiv.	31	1667	B	v.	20
1648	E D	v.	23. 22	1668	A G	xvi.	12. 11

Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa. ctæ.	Tabu- la.	Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa. ctæ.	Tabu- la.
1669	F	xxvii.	31	1705	D	iv.	22
1670	E	viii.	16	1706	C	xv.	14
1671	D	xix.	8	1707	B	xxvi.	34
1672	C B	i.	28. 27	1708	A G	vii.	19. 18
1673	A	xii.	12	1709	F	xviii.	10
1674	G	xxiii.	4	1710	E	*	30
1675	F	iv.	24	1711	D	xi.	15
1676	E D	xv.	16. 15	1712	C B	xxii.	7. 6
1677	C	xxvi.	28	1713	A	iii.	26
1678	B	vii.	20	1714	G	xiv.	11
1679	A	xxviii.	12	1715	F	xxv.	31
1680	G F	xxix.	32. 31	1716	E D	vi.	23. 22
1681	E	x.	16	1717	C	xvii.	7
1682	D	xxi.	8	1718	B	xxvii.	27
1683	C	ii.	28	1719	A	ix.	19
1684	B A	xiii.	13. 12	1720	G F	xx.	11. 10
1685	G	xxiv.	32	1721	E	i.	23
1686	F	v.	24	1722	D	xii.	15
1687	E	xvi.	9	1723	C	xxiii.	7
1688	D C	xxvii.	29. 28	1724	B A	iv.	27. 26
1689	B	viii.	20	1725	G	xv.	11
1690	A	xix.	5	1726	F	xxvi.	31
1691	G	j.	25	1727	E	vii.	23
1692	F E	xii.	17. 16	1728	D C	xviii.	8. 7
1693	D	xxiii.	1	1729	B	*	27
1694	C	iv.	21	1730	A	xi.	19
1695	B	xv.	13	1731	G	xxii.	4
1696	A G	xxvi.	33. 32	1732	F E	iii.	24. 23
1697	F	vii.	17	1733	D	xiv.	15
1698	E	xxviii.	9	1734	C	xxv.	28
1699	D	xxix.	29	1735	B	vi.	20
1700	C Non Biff.	ix.	21	1736	A G	xvii.	12. 11
1701	B	xx.	6	1737	F	xxviii.	31
1702	A	i.	26	1738	E	ix.	16
1703	G	xj.	18	1739	D	xx.	8
1704	F E	xxiii.	3. 2	1740	C B	i.	28. 27

Anni Dñi.	Litr. Dom.	Epa. Cta.	Tabu- la.	Anni Dñi.	Litr. Dom.	Epa. Cta.	Tabu- la.
1741	A	xii.	12	1777	E	xx.	9.
1742	G	xxiii.	4	1778	D	i.	29
1743	F	iv.	24	1779	C	xii.	14
1744	E D	xv.	16. 15	1780	B A	xxiii.	6. 5
1745	C	xxvi.	28	1781	G	iiii.	25
1746	B	vii.	20	1782	F	xv.	10
1747	A	xxviii.	12	1783	E	xxvi.	30
1748	G F	*	25. 24	1784	D C	vii.	22. 21
1749	E	xi.	16	1785	B	xviii.	6
1750	D	xxii.	8	1786	A	*	26
1751	C	iii.	21	1787	G	xi.	18
1752	B A	xiv.	13. 12	1788	F E	xxii.	3. 2
1753	G	xxv.	32	1789	D	iii.	22
1754	F	vi.	24	1790	C	xiv.	14
1755	E	xvii.	9	1791	B	xxv.	34
1756	D C	xxviii.	29. 28	1792	A G	vi.	19. 18
1757	B	ix.	20	1793	F	xvii.	10
1758	A	xx.	5	1794	E	xxviii.	30
1759	G	i.	25	1795	D	ix.	15
1760	F E	xii.	17. 16	1796	C B	xx.	7. 6
1761	D	xxiii.	1	1797	A	i.	26
1762	C	iv.	21	1798	G	xi.	18
1763	B	xv.	13	1799	F	xxiii.	3
1764	A G	xxvi.	33. 32	1800	E Non Biff.	iv.	23.
1765	F	vii.	17	1801	D	xv.	15
1766	E	xviii.	9	1802	C	xxvi.	28
1767	D	*	29	1803	B	vii.	20
1768	C B	xi.	28. 27	1804	A G	xviii.	12. 11
1769	A	xxii.	5	1805	F	*	24
1770	G	iii.	25	1806	E	xi.	16
1771	F	xiv.	10	1807	D	xxii.	8
1772	E D	xxv.	30. 29	1808	C B	iii.	28. 27
1773	C	vi.	21	1809	A	xiv.	12
1774	B	xvii.	13	1810	G	xxv.	32
1775	A	xxviii.	26	1811	F	vi.	24
1776	G F	ix.	18. 17	1812	E D	xvii.	9. 8.

Anni Dni.	Litt. Dom.	Epa-ctæ.	Tabu-læ.	Anni Dni.	Litt. Dom.	Epa-ctæ.	Tabu-læ.
1813	C	xxviii.	28	1849	G	vi.	18
1814	B	ix.	20	1850	F	xvii.	10
1815	A	xx.	11	1851	E	xxviii.	30
1816	G F	i.	25. 24	1852	D C	ix.	22. 21
1817	E	xii.	16	1853	B	xx.	6
1818	D	xxiii.	1	1854	A	i.	26
1819	C	iv.	21	1855	G	xij.	18
1820	B A	xv.	13. 12	1856	F E	xxiii.	3. 2
1821	G	xxvi.	32	1857	D	iv.	22
1822	F	vii.	17	1858	C	xv.	14
1823	E	xxviii.	9	1859	B	xxvi.	34
1824	D G	*.	29. 28	1860	A G	vii.	19. 18
1825	B	xi.	13	1861	F	xviii.	10
1826	A	xxii.	5	1862	E	*	30
1827	G	iii.	25	1863	D	xi.	15
1828	F E	xiv.	17. 16	1864	C B	xxii.	7. 6
1829	D	xxv.	29	1865	A	ii.	26
1830	C	vi.	21	1866	G	xiv.	11
1831	B	xvii.	13	1867	F	25	31
1832	A G	xxviii.	33. 32	1868	E D	vi.	23. 22
1833	F	ix.	17	1869	C	xvii.	7
1834	E	xx.	9	1870	B	xxviii.	27
1835	D	i.	29	1871	A	ix.	19
1836	C B	xii.	14. 13	1872	G F	xx.	11. 10
1837	A	xxiii.	5	1873	E	i.	23
1838	G	iv.	25	1874	D	xii.	15
1839	F	xv.	10	1875	C	xxiii.	7
1840	E D	xxvi.	30. 29	1876	B A	iv.	27. 26
1841	C	vii.	21	1877	G	xv.	11
1842	B	xxviii.	6	1878	F	xxvi.	31
1843	A	*	26	1879	E	vii.	23
1844	G F	xi.	18. 17	1880	D C	xxviii.	8. 7
1845	E	xxii.	2	1881	B	*	27
1846	D	iii.	22	1882	A	xi.	19
1847	C	xiv.	14	1883	G	xxii.	4
1848	B A	xxv.	34. 33	1884	F E	iii.	24. 23

Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa. ctæ.	Tabu- lar.	Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa. ctæ.	Tabu- lar.
1885	D	xiv.	15	1921	B	xxi.	6
1886	C	25.	28	1922	A	ii.	26
1887	B	vi.	20	1923	G	xiii.	11
1888	A G	xvii.	25. 11	1924	F E	xxiv.	31. 30
1889	F	xxviii.	31	1925	D	v.	22
1890	E	ix.	16	1926	C	xvi.	14
1891	D	xx.	8	1927	B	xxvii.	27
1892	C B	j.	28. 27	1928	A. G.	viii.	19. 18
1893	A	xii.	12	1929	F	xix.	10
1894	G	xxiii.	4	1930	E	*	30
1895	F	iv.	24	1931	D	xi.	15
1896	E D	xv.	16. 15	1932	C B	xxii.	7. 6
1897	C	xxvi.	28	1933	A	iii.	26
1898	B	vii.	20	1934	G	xiv.	11
1899	A	xviii.	12	1935	F	xxv.	31
1900	G Non Biff.	xxix.	25	1936	E D	vi.	23. 22
1901	F	x.	17	1937	C	xvii.	7
1902	E	xxi.	9	1938	B	xxix.	27
1903	D	ii.	22	1939	A	x.	19
1904	C B	xiii.	14. 13	1940	G F	xxi.	4. 3
1905	A	xxiv.	33	1941	E	ii.	23
1906	G	v.	25	1942	D	xiii.	15
1907	F	xvi.	10	1943	C	xxiv.	35
1908	E D	xxvii.	30. 29	1944	B A	v.	20. 19
1909	C	viii.	21	1945	G	xvi.	11
1910	B	xix.	6	1946	F	xxvii.	31
1911	A	*	26	1947	E	viii.	16
1912	G F	xi.	18. 17	1948	D C	xix.	8. 7
1913	E	xxii.	2	1949	B	*	27
1914	D	iii.	22	1950	A	xi.	19
1915	C	xiv.	14	1951	G	xxii.	4
1916	B A	xxv.	34. 33	1952	F E	iii.	24. 23
1917	G	vi.	18	1953	D	xiv.	15
1918	F	xvii.	10	1954	C	xxv.	35
1919	E	xxix.	30	1955	B	vi.	20
1920	D C	x.	15. 14	1956	A G	xvii.	12. 11

Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa- ctæ.	Tabu- læ.	Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa- ctæ.	Tabu- læ.
1957	F	xxix.	31	1981	D	xxiv.	29
1958	E	x.	16	1982	C	v.	21
1959	D	xxi.	8	1983	B	xvi.	13
1960	C B	ii.	28. 27	1984	A G	xxvii.	33. 32
1961	A	xiii.	12	1985	F	viii.	17
1962	G	xxiv.	32	1986	E	xix.	9
1963	F	v.	24	1987	D	*	29
1964	E D	xvi.	9. 8.	1988	C B	xi.	14. 13
1965	C	xxvii.	28	1989	A	xxii.	5.
1966	B	viii.	20	1990	G	iii.	25
1967	A	xix.	5	1991	F	xiv.	10
1968	G F	*	25. 24	1992	E D	xxv.	30. 29
1969	E	xi.	16	1993	C	vi.	21
1970	D	xxii.	8	1994	B	xvii.	13
1971	C	iii.	21	1995	A	xxix.	26
1972	B A	xiv.	13. 12	1996	G F	x.	18. 17
1973	G	xxv.	32	1997	E	xxi.	9
1974	F	vi.	24	1998	D	ii.	22
1975	E	xvii.	9	1999	C	xiii.	14
1976	D C	xxix.	29. 28	2000	B A	xxiv.	34. 33
1977	B	x.	20				
1978	A	xxi.	5				
1979	G	ii.	25				
1980	F E	xiii.	17. 16				

CALENDARIVM BREV. ROM.

I A N V A R I V S.

- 1 A Circumcisio Domini. duplex 2. classis. Vide Tomo 2. pag. 92
 2 b Oct. S. Stephani dup. cum comm. oct. 92.
 3 c Oct. S. Ioan. dup. cum comm. oct. Innoc. 92.
 4 d Oct. S. Innoc. dup. 92.
 5 e Vigil. Epiph. 92. cum S. Tolesph. Papæ mart. 113.
 6 f Epiphania Domini dup. primæ class. 92.
 7 g De oct. Epiph. semid.
 8 A De octaua.
 9 b De eadem.
 10 c De eadem.
 11 d De oct. cum comm. S. Higinij Papæ & mart. 113.
 12 e De octaua.
 13 f Oct. Epiphaniæ duplex 94.
 14 g Hilarij Episc. conf. semid. comm. S. Felicis presb. mart. 113.
 15 A Pauli primi Eremitæ semid. comm. S. Mauri Abb. 114.
 16 b Marcelli Papæ, & mart. semid. 114.
 17 c Antonij Abbatis dup. 114.
 18 d Cathed. S. Petri Rom. dup. maius, com. S. Priscæ virg. & mart. 114.
 19 e Marij, Marthæ, & c. mart. 114.
 20 f Fabiani, & Sebastiani mart. dup. 114.
 21 g Agnetis virg. & mart. dup. 114.
 22 A Vincentij, & Anastasij mart. semid. 114.
 23 b Emerentianæ virg. & mart. 115.
 24 c Timothei Episc. & mart. semid. 115.
 25 d Conuersio S. Pauli Apost. dup. maius 115.
 26 e Polycarpi Episc. & mart. semid. 115.
 27 f Io. Chrysof. Episc. & conf. dup. 115.
 28 g Agnetis secundo 115.
 29 A
 30 b Martinæ virg. & mart. semid.
 31 c

F E B R V A R I V S.

- 1 d I Gnatij Episc. & mart. semid. in 2. Tomo pag. 115.
 2 e Purificatio B. Virg. dup. 2. classis 115.
 3 f Blasij Episc. & mart. 115.
 4 g
 5 A Agathæ virg. & mart. semid. 115.
 6 b Dorotheæ virg. & mart. 115.
 7 c Romualdi Abb. semid. 115.
 8 d
 9 e Apolloniæ virg. & mart. 115.
 10 f
 11 g

12	A	
13	B	
14	C	Valentini Presb. & mart. 115.
15	D	Fauftini, & Iouite mart. 115.
16	E	
17	F	
18	G	Simeonis Episc. & mart. 115.
19	A	
20	B	
21	C	
22	D	
23	E	Cathed. S. Petri Antioch. dup. maius 116. Vigilia 116.
24	F	Matthiæ Apost. dup. 2. class. sed in anno Biffexuli celebratur die 25. 116.
25	G	
26	A	
27	B	
28	C	

M A R T I V S.

1	d	
2	e	
3	f	
4	g	Casimiri Confess. semid. comm. Lucij Papæ, & mart. in 2. Tomo pagina 116.
5	A	
6	B	
7	C	Thomæ de Aquino confess. dup. comm. SS. Perpetuæ, & Felicitatis 117.
8	D	
9	E	Quadragesima Mart. semid. 117.
10	F	
11	G	
12	A	Gregorij Papæ, & confess. dup. 117.
13	B	
14	C	
15	D	
16	E	
17	F	Patricij Episc. & confess. comm. 117.
18	G	
19	A	Ioseph confessoris dup. 117.
20	B	Ioachim confessoris dup. 117.
21	C	Benedicti Abbatis dup. 117.
22	D	
23	E	
24	F	
25	G	Annunciatio B. Virg. dup. 2. class. 117.
26	A	

27 b
28 c
29 d
30 e
31 f

A P R I L I S.

1 g
2 A F Rancisci de Paula confessoris dup. in 2. Tomo pag. 118.

3 b

4 c

5 d

6 e

7 f

8 g

9 A

10 b

11 c

12 d

13 e

14 f

15 g

16 A

17 b

18 c

19 d

20 e

21 f

22 g

23 A

24 b

25 c

26 d

27 e

28 f

29 g

30 A

Leonis Papæ, & conf. dup. 118.

Tiburtij, Valeriani, & Maximi mart. 118.

Aniceti Papæ, & marr. 118.

Soteris, & Caij Pontif. & mart. semid. 118.

Georgij mart. semid. 118.

Marci Euang. dup. 2. class. 119.

Cleti, & Marcellini Pontif. & mart. semid. 119.

Vitalis mart. 119.

Petri mart. semid. 119.

Catar. Senenf. semidup. 119.

M A I V S.

1 b P Hilippi, & Iacobi Apost. dup. 2. class. in 2. Tom. pag. 119.

2 c Athanasij Episc. & conf. dup. 119.

3 d Inuentio S. Crucis dup. 2. class. comm. SS. Alexandri, & c. 119.

4 e Monica viduæ. 119.

5	f	
6	g	Ioannis ante portam Latinam dup. maius 120.
7	A	Stanislai Episc. & mart. semid. 120.
8	b	Apparitio S. Michaelis Archang. dup. maius 120.
9	c	Gregorij Nazianzeni Episc. & conf. dup. 120.
10	d	Gordiani, & Epimachi mart. 120.
11	e	
12	f	Nerei, Achillei, Domitillæ Virg. & Pancratij mart. semid. 120.
13	g	
14	A	Bonifacij mart. 121.
15	b	
16	c	Vbaldi Episc. & conf. 121.
17	d	
18	e	
19	f	Prudentianæ virginis. 121.
20	g	
21	A	
22	b	
23	c	
24	d	
25	e	Vrbani Papæ, & mart. 121.
26	f	Eleutherij Papæ, & mart. Philippi Nerij conf. semid. ad libitum 121.
27	g	Ioannis Papæ, & mart. 121.
28	A	
29	b	
30	c	Felicis Papæ, & mart. 121.
31	d	Petronillæ virginis 121.

I V N I V S.

1	e	
2	f	M Arcellini, Petri, & Erasmi mart. in 2. Tom. pag. 121. & 122.
3	g	
4	A	
5	b	
6	c	Norberti Episc. & conf. semid. 122.
7	d	
8	e	
9	f	Primi, & Feliciani mart. 122.
10	g	
11	A	Barnabæ Apost. dupl. maius 122.
12	b	Basilidis, Cyrini, Naboris, & Nazarij mart. 122.
13	c	Antonij de Padua conf. semid. 122.
14	d	Basilij Magni Episc. & conf. dupl. 122.
15	e	Vici, Modesti, & Crescentiæ mart. 122.
16	f	
17	g	

- 18 A Marci, & Marcelliani mart. 122.
- 19 b Geruasij, & Protasij mart. 123.
- 20 c Siluerij Papæ, & mart. 123.
- 21 d
- 22 e Paulini Episc. & conf. 123.
- 23 f Vigilia 123.
- 24 g Natiuitas S. Io. Baptistæ dup. 1. classis 123.
- 25 A De oct. Natiuit.
- 26 b Ioannis, & Pauli mart. semid. comm. oct. 123.
- 27 c De oct. Natiuit.
- 28 d Leonis Papæ, & conf. semid. comm. oct. & Vigil. 123.
- 29 e Petri, & Pauli Apost. dup. 1. classis 123.
- 30 f Commemor. S. Pauli Apost. dup. comm. oct. Natiu. 123.

I V L I V S.

- 1 g Octaua Natiuit. S. Io. dup. comm. oct. Apost. in 1. Tomo pag. 124.
- 2 A Visitatio B. Virg. dup. maius, commemor. oct. Apost. & Ss. Processi, & Martiniani mart. 124.
- 3 b De oct. Apostol.
- 4 c De oct. vel Elisabeth Regina Portugallia, semid. ad libitum 124. & 125.
- 5 d De octaua.
- 6 e De octaua Apostolorum dup. 125.
- 7 f
- 8 g
- 9 A Septem frat. mar. & Ss. Ruffinæ, ac Secundæ, semid. 125.
- 10 b Pij Papæ, & mart. 125.
- 11 c Naboris, & Felicis mart. comm. S. Io. Gualberti Abb. 125.
- 12 d Anacleti Papæ, & mart. semid. 125.
- 13 e Bonauenturæ Episc. & conf. dup. com. S. Henrici primi Imperat. conf. 125.
- 14 f
- 15 g
- 16 A Alexij conf. semid. ad libitum 126.
- 17 b Symphorosæ cum septem filijs mart. 126.
- 18 c
- 19 d
- 20 e Margaritæ virg. & mart. 126.
- 21 f Praxedis virg. 126.
- 22 g Mariæ Magdalenæ dup. 126.
- 23 A Apollinaris Episc. & mart. semid. 126.
- 24 b Vigilia, & comm. S. Caristinæ virg. & mart. 126.
- 25 c Iacobi Apost. dup. 2. classis 126.
- 26 d Annæ Matris B. Virg. dup. 126.
- 27 e Pantaleonis mart. 126.
- 28 f Nazarij, Celsi, Victoris, & Innocentij semid. 126.
- 29 g Marthæ virg. semid. & comm. Ss. Felicis PP. Simplicij, & c. 126.
- 30 A Abdon, & Sennen mart. 126.
- 31 b

AUGUSTVS

- 1 c Petri ad Vincula dup. maius, comm. SS. Machab. mart. 127.
- 2 d Stephani Papæ, & mart. 127.
- 3 e Inuentio S. Stephani protomart. semidup. 127.
- 4 f Dominici confell. dup. 127.
- 5 g Dedicatio S. Mariæ ad Nives, dup. maius 128.
- 6 A Transfiguratio Domini, dup. maius, comm. SS. Sixti Papæ, & soc. 128.
- 7 b Donati Episcopi, & mart. 128.
- 8 c Cyriaci, Largi, & Smaragdi mart. semid. 128.
- 9 d Vigilia. comm. S. Romani mart. 128.
- 10 e Laurentij mart. dup. 2. classis 128.
- 11 f De oct. S. Laurentij, comm. S. Tiburtij, & Susannæ 129.
- 12 g De oct. & comm. S. Clare Virg. 129.
- 13 A De oct. & comm. SS. Hippolyti, & Cassiani mart. 129.
- 14 b De oct. comm. Vigil. & Eusebij conf. 129.
- 15 c Assumptio B. Mariæ Virg. dup. 1. classis 129.
- 16 d Hyacinthi conf. dup. comm. octauarum 130.
- 17 e Oct. S. Laurentij, dup. comm. oct. Assumpt. 130.
- 18 f De oct. & comm. S. Agapiti mart. 130.
- 19 g De octaua.
- 20 A Bernardi Abb. dup. comm. oct. 130. & Stephani Regis Hungar. conf.
- 21 b De octaua.
- 22 c Oct. Assumpt. B. V. dup. comm. SS. Timothei, & c. 130.
- 23 d Vigilia. Romæ 24. 130.
- 24 e Bartholomæi Apostoli, dup. 2. classis Romæ celebratur die 25. 131.
- 25 f Ludouici Regis Franciæ conf. semid. Romæ celebratur die 26. 131.
- 26 g Zephyrini Papæ, & mart. 131.
- 27 A Augustini Episc. conf. & Doct. dup. com. S. Hermis mart. 131.
- 28 b Decoll. S. Io. Bapt. dup. comm. S. Sabinae mart. 131. & 132.
- 29 c Felicis, & Adaucti mart. 130.
- 30 d
- 31 e

SEPTEMBER.

- 1 f Ægidij Abb. commem. SS. duodecim fratrum mart. in secundo Tomo pag. 131.
- 2 g
- 3 A
- 4 b
- 5 c
- 6 d
- 7 e
- 8 f Natiu. B. Virg. dup. 2. class. commem. S. Adrian. mart. 131. 132.
- 9 g De oct. Natiuit. commem. S. Gorgonij mart. 132.
- 10 A Nicolai de Tolentino conf. semid. comm. oct. 132.

11 b	De oct. comm. SS. Prothi, & Hyacinthi 132.
12 c	De octava.
13 d	De octava.
14 e	Exaltatio S. Crucis, dup. maius, comm. oct. 132.
15 f	Oct. Natiuit. dup. comm. S. Nicomedis mart. 132.
16 g	Cornelij, & Cypriani mart. semid. commemor. SS. Euphemie, &c. 133.
17 A	Stigmatum S. Francisci semid. (ad libitum.) 133.
18 b	
19 c	Ianuari, Episc. & soc. mart. semid. 133.
20 d	SS. Eustachij, & soc. mart. semid. Vigilia 134.
21 e	Matthæi Apost. & Euang. dup. 2. class. 134.
22 f	Mauritij, & soc. mart. 134.
23 g	Lini Papæ, & mart. semid. commemor. S. Theclæ virg. mart. 134.
24 A	
25 b	
26 c	Cypriani, & Iustine mart. 134.
27 d	Corneliæ, & Damiani mart. semid. 134.
28 e	
29 f	Dedicatio S. Michaelis Archang. dup. 2. class. 134.
30 g	Hieronymi Presb. conf. & Doct. dup. 135.
	Festum Sanctissimi Rosarij celebratur in Dom. 1. Octobris. Vide in Tomo 2. pag. 135.

O C T O B E R.

1 A	Angelorum Custodum, dup. minus (ad libitum) cum comm. S. Remigij, vel S. Remig. festum simpl. in 2. Tom. 135. 136.
2 b	
3 c	
4 d	Francisci confess. dup. 136.
5 e	Placidi, & soc. mart. 136.
6 f	Brunonis conf. semid. 136.
7 g	S. Marci Papæ, & Confess. & SS. Sergij, Bacchi, & c. mart. 137.
8 A	Birgittæ vid. semid. 137.
9 b	Dionysij, Rustici, & Eleutherij mart. semid. 137.
10 c	
11 d	
12 e	
13 f	
14 g	Callisti Papæ, & mart. semid. 137.
15 A	
16 b	
17 c	
18 d	Luce Euang. dup. 2. classis 137.
19 e	
20 f	
21 g	Hilarionis Abbat. commemor. SS. Ursulæ, & soc. virg. mart. 137.
22 A	

23	b	
24	c	
25	d	Chrysanthi, & Dariae mart. 138.
26	e	Euaristi Papæ, & mart. 138.
27	f	Vigilia 138.
28	g	Simonis, & Iudæ Apost. dup. 2. class. 138.
29	A	
30	b	
31	c	Vigilia 138.

N O V E M B E R.

1	d	F estum omnium Sanctorum, dup. 1. class. in 2. Tomo pag. 138.
2	e	Commem. omnium fidelium Defunct. & de oct. 138.
3	f	De octava.
4	g	De octava. Vel Caroli, semid. (ad libitum) comm. SS. Vitalis, & Agricola mart. 138. 139.
5	A	De octava.
6	b	De octava.
7	c	De octava.
8	d	Oct. omnium SS. dup. & comm. SS. 4. Coronat. 139.
9	e	Dedic. Basil. Salu. dup. & com. S. Theod. mart. 139.
10	f	Thryphonis, Respicij, & Nymphæ mart. 139.
11	g	Martini Episc. & conf. dup. com. S. Menne mart. 139.
12	A	Martini Papæ, & mart. semid. 140.
13	b	
14	c	
15	d	
16	e	
17	f	Gregorij Thaumaturgi Episc. & conf. semid. 140.
18	g	Dedicatio Basilicarum Petri, & Pauli, dup. 140.
19	A	Pontiani Papæ, & mart. 140.
20	b	
21	c	Presentatio B. Virg. dup. maius 140.
22	d	Cecilia virg. & mart. semid. 140.
23	e	Clem. Pape, & mart. semid. com. S. Felic. mart. 141.
24	f	Chryfogni mart. 141.
25	g	Catharinæ virg. & mart. dup. 141.
26	A	Petri Alexandrini Episc. & mart. 141.
27	b	
28	c	
29	d	Vigil. & comm. S. Saturnini mart. 109.
30	e	Andræ Apost. dup. 2. classis 109.

D E C E M B E R.

- 1 f
2 g
3 A
4 b
5 c
6 d
7 e
8 f
9 g
10 A
11 b
12 c
13 d
14 e
15 f
16 g
17 A
18 b
19 c
20 d
21 e
22 f
23 g
24 A
25 b
26 c
27 d
28 e
29 f
30 g
31 A
- B
Ibiana virg. & mart. femid. in 2. Tom. pag. 111.
Barbara virg. & mart. commem. 111.
Sabbæ Abb. commem. 104.
Nicolai Episc. & conf. femid. 111.
Ambrosij Episc. conf. & Doct. dup. 111.
Conceptio B. Virg. dup. maius. 112.
Melchiadis Papæ, & mart. commem. 112.
Damasi Papæ, & conf. femid. 112.
Luciæ virg. & mart. dup. 113.
Eusebij Vercell. Episc. & mart. comm. 113.
Vigilia. 113.
Thomæ Apost. dup. 2. classis. 113.
Vigilia. 90.
Natiuitas D. N. IESV CHRISTI, dup. 1. classis. 91.
Stephani Protomart. dup. 2. class. cum comm. Oct. Natiu. 92.
Io. Apost. & Euang. dup. 2. class. com. octauarum. 92.
SS. Innocentum mart. dupl. 2. class. commem. octau. 92.
Thomæ Cantuar. Episc. & mart. femid. comm. octau. 113.
De Dom. infra oct. vel de oct. cum com. oct. 93.
Siluestri Papæ, & conf. dup. commem. octau. 113.

T A B V L A I.

Littera Dominicalis B. Epacta xxiiij.

I A N V A R I V S.   A P R I L I S.

4 Dom. vacat.
 11 de Dom. 1. post Epiphan. comm. oct.
 & Higinii.
 14 fer. 4. de Dom. 2. post Epiph. comm.
 Felicis. (O.D.)
 18 Dom. Septuag. comm. Priscę in Mis-
 sa 3. oratio de B. Virg.
 19 fer. 2. Cathedrę (heri) comm. Marij,
 &c.
 23 fer. 6. Hilarij (14) comm. Emerentia-
 nę.
 25 Dom. Sexages. in Missa 2. oratio de
 B. Virg. 3. Eccl. vel pro Papa.
 28 fer. 4. Conuersio. (25.) commem. A-
 gnetis 2.
 29 fer. 5. ad Magn. Quod autem,
 31 Sabb. B.M.

F E B R V A R I V S.

1 Quinquag. in Missa orationes, vt in
 Sexages.
 3 fer. 3. Ignatij (1.) commem. Blasii in
 Missa 3. or. A cunctis.
 4 fer. 4. Cin. de xl. sic comm. in Vesp.
 & Laudib. in quocumque Festo.
 8 Dom. 1. Quadr.
 15 Dom. 2. comm. Faustini.
 22 Dom. 3.
 23 fer. 2. Cathed. Antioch. (heri) nihil de
 Vig. nisi in Missa, & 4. loco. Euang.
 fer. in fine.
 § 23. fer. 2. de ea nihil de Vigil. nisi in
 Missa. (24.)

M A R T I V S.

3 Dom. 4.
 8 Dom. Passionis.
 15 Dom. Palm. cuius Euang. in fine
 Missę.
 22 Dom. Pasch. cum oct.
 29 Dom. in Albis. Vesp. de seq.
 30 fer. 2. Annunciat. (25.)
 31 fer. 3. Ioseph. (19.)

1 fer. 4. Ioach. (20. Mar.) lect. fer. 2.
 3 fer. 6. Benedicti (21. Martij)
 4 Sabb. B.M.
 5 Dom. 2. post Pascha.
 12 Dom. 3.
 18 Sabb. B.M.
 19 Dom. 4.
 26 Dom. 5.
 27 fer. 2. Cleri. (heri) commem. fer. 2.
 Rogat. 1. lect. de communi.
 29 fer. 4. Petri mart. cum Vigil. 1. lect. de
 comm. plur. martyres Missę cantantur.
 30 fer. 5. Ascensio.

M A I V S.

1 fer. 6. Philippi sine comm. oct. Com-
 municantes dicitur.
 2 Sabb. lect. 1. noct. fer. 6.
 3 Dom. Inuentio Crucis. comm. Dom.
 infra oct. & Alexandri, &c. in Laud.
 non de oct. Communic. vt die 1.
 4 fer. 2. lect. Dom. præced.
 7 fer. 5. oct. Ascens. Vesp. de ead.
 9 Sabb. Vigil. Pent.
 10 Dom. Pent. sine comm.
 17 Dom. 1. Pent. Trinit. commem. Dom.
 18 fer. 2. Gregorij. (9)
 19 fer. 3. Cathar. Senen. (30. Apr.) comm.
 Prudentianę.
 20 fer. 4. Stanislai. (7.)
 21 fer. 5. Corpus Christi.
 24 Dom. 2. com. oct.
 29 fer. 6. Nerei, &c. (12.)
 30 Sabb. B.M. comm. Felicis. (O.D.) vel
 Phil. Nerij. (26.) comm. Felicis.
 31 Dom. 3. com. Petronill.

I V N I V S.

1 fer. 2. (O.D.)
 7 Dom. 4.
 14 Dom. 5. sic comm. Dom.
 20 Sabb. B.M. comm. Siluerij.
 21 Dom.

21 Dom. 6.
27 Sabb. comm. Vigil.
28 Dom. 7. com. Oct. 10.

I V L I V S.

5 Dom. 8.
7 fer. 3. Leonis. (18. Junij.)
8 fer. 4. (O. D.)
1 Sabb. B. M. comm. Pij.
2 Dom. 9. comm. Naboris, & Io Gualb.
18 Sabb. B. M. comm. Symphorose, &c.
19 Dom. 10.
26 Dom. 11. comm. Dom.

A V G V S T V S.

2 Dom. 12. 1. Aug. com. Steph.
7 fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. comm. Vigil.
9 Dom. 13. 2. Aug. comm. Romani.
16 Dom. 14. 3. Aug. comm. Dom. & oct.
Assumpt.
22 Sabb. comm. Vigil.
23 Dom. 15. 4. Aug.
30 Dom. 16. 1. Sept. com. Felicis.

S E P T E M B E R.

1 fer. 3. (O. D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 17. 2. Septemb.
13 Dom. 18. 3. Sept. com. oct.
16 fer. 4. com. fer. 4. temp.
18 fer. 6. temp.
19 Sabb. comm. fer. nil de Vigil. nisi in
Missa 3. loco.
20 Dom. 19. 4. Sept.
22 fer. 3. Eustachij (20.) commem. Mauri-
ritij.
26 Sabb. B. M. com. Cypriani.
27 Dom. 20. 5. Sept.
28 fer. 2. Cosine, &c. (heri.)
30 fer. 4. Vesp. à cap. de Ang. Custod. ad
libitum, comm. Hieron. & Remigij.

O C T O B E R.

2 fer. 6. (O. D.)
3 Sabb. B. M.

4 Dom. 21. 1. Octob. com. Dom.
5 fer. 2. lect. Dom. 1. Octob.
10 Sabb. B. M.
18 Dom. 23. 3. Octob. comm. Dom.
28 Sabb. B. M.
25 Dom. 24. 4. Octob. Euangel. Dom. 3.
Epiph. commemorat. Chrysanthi.
29 fer. 5. lect. Dom. 5. Octobr.

N O V E M B E R.

1 Dom. 25. 1. Nouemb. 4. Epiph. com.
Dom.
2 fer. 2. lect. Dom. 1. Nouemb.
8 Dom. 26. 3. Nouembr. 5. Epiph. com.
Dom. & Coronatorum.
10 fer. 3. (O. D.)
13 fer. 6. Respons. 1. noct. Dom. 1. No-
uembr.
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 27. 4. Nouembr. 6. Epiph.
20 fer. 6. Abdias Ionas.
22 Dom. vlt. 5. Nouembr.
24 fer. 3. Cæcilie (22.) commem. Chryso-
goni.
25 fer. 4. Nahum, Habacuc. Sophonias.
27 fer. 6. Zachar. Malach.
28 Sabb. Vig.
29 Dom. 1. Aduent. commem. Satur-
nini. de Aduent. semper fit comm.

D E C E M B E R.

6 Dom. 2. Aduent.
9 fer. 4. Nicolai. (6.)
13 Dom. 3.
14 fer. 2. Lucie (heri.)
17 fer. 5. Antiph. prop.
19 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. An-
tiph. fer. 2.
20 Dom. 4.
23 fer. 4. Ecce completa.
27 Dom. vacat.
30 fer. 4. de Dom. infra oct.

Pro anno sequenti quære Tab. in Ta-
bella Computi.

N 4 TA-

T A B V L A II.

Litt.Dom.E. cum Epacta xxij. vel xxij.

I A N V A R I V S.

- 5 Dom. vacat.
 12 Dom. infra oct. Epiph. commem. oct.
 Vesp. de oct.
 14 fer. 3. de Dom. 2. comm. Felicis (O.D.)
 15 fer. 4. lect. Dom. 2.
 19 Dom. Septuag. in Missa 2. orat. de SS.
 mart. 3. de B. Virg.
 23 fer. 5. Hilarij (14.) commemor. Eme-
 rentiana.
 26 Dom. Sexag. in Missa 2. orat. de B.V.
 3. Eccl. vel pro Papa.
 28 fer. 3. Policarpi. (26.) comm. Agnet. 2.

F E B R V A R I V S.

- 2 Dom. Quinquag. in Missa vt in Sexag.
 ges.
 3 fer. 2. Purificatio (heri) comm. Blasij.
 in fine Completor. Aue Regina.
 4 fer. 3. (O.D.)
 5 fer. 4. Cin. de xl. fit semper commem.
 6 fer. 5. Agathæ (heri) commem. fer. &
 Doroth.
 9 Dom. 1. Quadrag. comm. Apollon.
 16 Dom. 2.
 22 Sabb. comm. Vigil. in Missa.
 23 Dom. 3. (24.)
§. In Biff. Tab. 1. 2. 3. fer. 2. de ea, & deinceps.

M A R T I V S.

- 2 Dom. 4.
 9 Domin. Passion.
 10 fer. 2. Quadraginta mart. (heri)
 16 Dom. Palm.
 23 Dom. Pasch.
 30 Dom. in Albis.
 31 fer. 2. Annunciat. (25.)

A P R I L I S.

- 1 fer. 3. Ioseph. (19. Mar.)
 2 fer. 4. lect. fer. 2.

- 3 fer. 5. Iochim. (20. Mar.)
 4 fer. 6. Benedicti. (21. Mar.)
 5 Sabb. B.M.
 6 Dom. 2.
 12 Sabb. B.M.
 13 Dom. 3.
 19 Sabb. B.M.
 20 Dom. 4.
 27 Dom. 5.
 28 fer. 2. Rogat. comm. Vitalis.
 30 fer. 4. comm. Vigil. Ascens.

M A I V S.

- 1 fer. 5. Ascensio.
 3 Sabb. Inuentio Crucis, nil de octau.
 Communicantes dicitur.
 4 Dom. infra oct. commem. oct. & Mo-
 nica.
 5 fer. 2. Philippi, &c. (1.) nil de octau.
 Communicantes vt 3. die.
 8 fer. 5. oct. Ascens.
 9 fer. 6. comm. fer.
 10 Sabb. Vig. Pentec. commem. Gordia-
 ni, non in Missa.
 11 Dom. Pentec.
 18 Dom. Trinit. comm. Dom.
 19 Apparitio Michaelis (8.) commem.
 Pudentiana.
 20 fer. 3. Nerci, &c. (12.) lect. fer. 2.
 21 fer. 4. Respons. fer. 2. (O.D.)
 22 fer. 5. Corporis Christi.
 25 Dom. 2. Pentec. com. oct. & S. Urbani.
 29 Oct. Corporis Christi.
 30 fer. 6. Felicis, vel Philippi Nerci. (26.)
 31 Sabb. B.M. comm. Petronilla.

I V N I V S.

- 1 Dom. 3.
 2 fer. 2. (O.D.)
 7 Sabb. B.M.
 8 Dom. 4.
 15 Dom. 5. comm. Viti, &c.
 21 Sabb. B.M.
 22 Dom. 6. comm. Paulini.
 29 Dom. 7. comm. Dom.

I V L I V S.

- 1 fer. 3. lect. Dom. 7.
 6 Dom. 8. comm. Dom.
 7 fer. 2. (O.D.)
 12 Sabb. B.M. commemor. Naboris, &
 10.
 13 Dom. 9.
 15 fer. 3. Anacleti. (13.)
 19 Sabb. B.M.
 20 Dom. 10. commemorat. Margaritæ.
 27 Dom. 11. commemorat. Pantalconis.

A V G V S T V S.

- 2 Sabb. B.M. commemorat. Stephani.
 (O.D.)
 3 Dom. 12. 1. Aug.
 7 fer. 5. inuentio Stephani (3.) com. Do-
 nati.
 10 Dom. 13. 2. Augusti commem. Dom.
 17 Dom. 14. 3. Augusti com. Dom.
 24 Dom. 15. 4. Augusti com. Dom.
 25 fer. 2. lect. Dom. 4.
 30 Sabb. B.M. commemor. Felicis.
 31 Dom. 16. 1. Septemb.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 2. (O.D.)
 2 Sabb. B.M.
 7 Dom. 17. 2. Septemb.
 14 Dom. 18. 3. Septembr. comm. Dom.
 16 fer. 3. lect. Dom. 3.
 17 fer. 4. temp. Resp. 1. noct. Dom. 3. Vel
 de Stigmat. S. Francisci, comm. fer.
 18 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom. si heri de fe-
 ria sit actum. Vide pag. 72.
 19 fer. 6. comm. fer.
 20 Sabb. de Vigil. tantum in Missa. com-
 mem. feriar.
 21 Dom. 29. 4. Septembr. comm. Dom.
 25 fer. 5. lect. Dom. 5. Septembr.
 28 Dom. 20. 1. Octob.

O C T O B E R.

- 1 fer. 5. (O.D.) si pridie de Angelis Cu-
 stod.

- 5 Dom. 21. 2. Octob. commem. Placidi.
 11 Sabb. B.M.
 12 Dom. 22. 3. Octob.
 19 Dom. 23. 4. Octob.
 21 fer. 3. Hilarionis Abb. & com. SS. Vr-
 fulæ, & sociarum Virg. & mart.
 25 Sabb. B.M. com. Chrysanthi, &c.
 26 Dom. 24. 5. Octob. 3. Epiph. comm.
 Euaristi.
 29 fer. 4. lect. fer. 2.
 30 fer. 5. lect. fer. 3.

N O V E M B E R.

- 2 Dom. 25. 1. Nouembr. 4. Epiph.
 comm. oct.
 3 fer. 3. Com. Defunct.
 9 Dom. 26. 3. Nouembr. 5. Epiph. com-
 mem. Dom.
 10 fer. 2. (O.D.)
 15 Sabb. B.M.
 16 Dom. 27. 4. Nouembr. 6. Epiph.
 19 fer. 4. loel. in fer. 3.
 20 fer. 5. Amos. Abdias. Ionas.
 23 Dom. vlt. 5. Nouembr. comm. Felici-
 tatis.
 24 fer. 2. Clementis. (heri) com. Chry-
 fogni.
 25 fer. 3. Nahum. Habacuc.
 28 fer. 6. Zachar. Malach.
 30 Dom. 1. Aduentus, & de Aduent. fit
 semper commem.

D E C E M B E R.

- 1 fer. 2. Andrea. (heri.)
 7 Dom. 2. Aduent.
 9 fer. 3. Ambrosij. (7.)
 14 Dom. 3.
 17 fer. 4. Antiph. prop.
 20 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa, Anti-
 phon. fer. 2.
 21 Dom. 4.
 22 fer. 2. Thomæ. (heri.)
 23 fer. 3. Ecce completa.
 28 Dom. vacat.
 30 fer. 3. de Dom. commemorat. oct.

Pro anno sequenti quære Tab. in
 Tabella Computi.

T A-

T A B V L A I I I.

Litt. Dom. F. cum Epacta xxij. xxij. xxj.

I A N V A R I V S.

- 6 Dom. vacat.
 12 Sab. de Dom. infra Oct. in Missa duæ tantum orat.
 13 Dom. 1. vacat. De Oct.
 16 Sabb. de Dom. 2. comm. Marij, &c. (O. D.)
 20 Dom. Septuag. in Missa 2. orat. de B. V. 3. Eccl. vel pro Papa.
 23 fer. 4. Fabiani, &c. (20.) comm. Emerent. mutatur Secreta & in Vesp. tantum mutatur Oratio S. Timothei.
 27 Dom. Sexages. Missa, vt in Septuages.
 28 fer. 2. Chrysofomi. (heri) com. Agnetis. 2.
 31 fer. 5. ad Magnif. quod autem.

F E B R V A R I V S.

- 3 Dom. Quinquag. com. Blasij.
 4 fer. 2. (O. D.)
 6 fer. 4. Cin. com. Doroth.
 10 Dom. 1. Quadrages.
 17 Dom. 2.
 23 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa.
§. In Biss. Tab. 2. 23. Dom. 3.
 24 Dom. 3. Quadrages.
 25 fer. 2. Matthiæ. (heri.) (26.)

M A R T I V S.

- 3 Dom. 4.
 10 Dom. Passion.
 17 Dom. Palm. comm. Patricij non in Missa.
 24 Dom. Pasch.
 31 Dom. in Albis.

A P R I L I S.

- 1 fer. 2. Annunciat. (25. M.)
 2 fer. 3. lect. fer. 2.
 3 fer. 4. Ioseph. (19. M.)
 4 fer. 5. Ioachim. (20. M.)
 5 fer. 6. Benedicti. (21. Mar.)

- 6 Sab. B. M.
 7 Dom. 2.
 14 Dom. 3. com. Tiburtij.
 20 Sabb. B. M.
 21 Dom. 4.
 27 Sabb. B. M.
 28 Dom. 5. comm. Vitalis.
 29 fer. 2. comm. fer. 2. Rogat.

M A I V S.

- 1 fer. 4. comm. Vig. Ascens. tres Missæ cantantur.
 2 fer. 5. Ascensio.
 3 fer. 6. nil de octaua, & Communit. dicitur.
 4 Sabb. Athanasij (2.) com. oct. & Monicæ.
 5 Dom. inf. oct. com. oct.
 7 fer. 3. in 2. Vesp. comm. Stanislai ante Oct. vt in 2. tom. pag. 35. num. 39.
 9 fer. 5. oct. Ascens.
 10 Fer. 6. Gregorij (heri) comm. fer. 6. & Cordiani.
 11 Sabb. Vig. Pent.
 12 Dom. Pent.
 19 Dom. Trinit. com. Dom. & Pudentiæ in laud.
 20 fer. 2. Nerei, &c. (12.)
 21 fer. 3. Resp. fer. 2. (O. D.)
 23 fer. 5. Corporis Christi.
 26 Dom. 2. Pentec. comm. oct. & Eleutherij.
 31 fer. 6. Petronillæ. Vel Philippi Nerij (26.)

I V N I V S.

- 1 Sabb. B. M. (O. D.)
 2 Dom. 3. com. Marcellini, &c.
 8 Sabb. B. M.
 9 Dom. 4. com. Primi, &c.
 15 Sabb. B. M. com. Viti, &c.
 16 Dom. 5.
 22 Sabb. Virg. comm. Paulini.
 23 Dom. 6.
 30 Dom. 7. com. Dom.

OCTOBER.

I V L I V S.

- 1 fer. 2. lect. Dom. 7.
 7 Dom. 8.
 8 fer. 2. (O.D.)
 14 Dom. 9. commem. Domin. & Henrici.
 15 fer. 2. lect. Dom. 9.
 20 Sabb. B.M. comm. Marg.
 21 Dom. 10. comm. Praxed.
 27 Sabb. B.M. comm. Pantaleonis.
 28 Dom. 11.
 30 fer. 3. Nazarij, &c. (28.) comm. Abdon, &c.

A V G V S T V S.

- 2 fer. 6. (O.D.)
 4 Dom. 12. 1. Aug. comm. Dom.
 9 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 1.
 11 Dom. 13. 2. Aug. comm. oct. & Tiburrij, &c.
 18 Dom. 14. 3. Aug. comm. oct. & Agapiti.
 25 Dom. 15. 4. Aug.
 26 fer. 2. Ludouici (heri) comm. Zephyrini.
 31 Sabb. B.M.

S E P T E M B E R.

- 1 Dom. 16. 1. Sept. comm. Egidij, & marr.
 2 fer. 2. (O.D.)
 7 Sabb. B.M.
 8 Dom. 17. 2. Sept. comm. Dom.
 15 Dom. 18. 3. Sept. com. Dom.
 16 fer. 2. lect. Domin. 3.
 18 fer. 4. temp. Resp. 1. noct. si heri de Stigm.
 20 fer. 6. de Vig. in Missa tantum. comm. fer.
 21 Sabb. comm. fer. 2.
 22 Dom. 19. 4. Septemb. comm. Mauritiij, &c.
 26 fer. 5. lect. Dom. 5. Septembr.
 28 Sabb. B. M.
 29 Dom. 20. 1. Octobr. comm. Dom.

- 2 fer. 4. lect. & Resp. Domin. 1. Octobris, si heri de Angelis Custod. (O. D.)
 3 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom.
 5 Sabb. B.M. comm. Placidi.
 6 Dom. 21. 2. Octobr.
 7 fer. 2. Brunonis (heri) comm. Marci, & aliorum.
 12 Sabb. B.M.
 13 Dom. 22. 3. Octobr.
 19 Sabb. B.M.
 20 Dom. 23. 4. Octob.
 26 Sabb. Vig. comm. Euaristi.
 27 Dom. 24. 5. Octob. 3. Epiph.
 29 fer. 3. lect. fer. 2.
 30 fer. 4. lect. fer. 3.

N O V E M B E R.

- 3 Dom. 25. 1. Nouemb. 4. Epiph. comm. oct.
 10 Dom. 26. 3. Nouemb. 5. Epiph. comm. Tryphon.
 13 fer. 4. (O.D.)
 16 Sabb. B.M.
 17 Dom. 27. 4. Nouembr. 6. Epiph.
 19 fer. 3. Gregorij. (17.) comm. Pontiani.
 20 fer. 4. Amos. Abdias. Ionas.
 24 Dom. 28. 5. Nouembr. comm. Chrysogoni.
 27 fer. 4. Sophonias.
 28 fer. 5. Aggaus. Zachar. Malach.

D E C E M B E R.

- 1 Dom. 1. Aduent.
 8 Dom. 2. Aduent.
 9 fer. 2. Conceptio. (heri)
 15 Dom. 3. comm. Eusebij.
 17 fer. 3. Antiph. prop.
 20 fer. 6. de Vigil. in Missa tantum.
 22 Dom. 4.
 23 fer. 2. Ecce completa.
 29 Dom. infra oct. commemorat. oct.
 30 fer. 1. Thomæ mar. (heri) Vesp. de sequen. dup. com. Thomæ, & octauarū.

Pro anno sequenti quere Tabulam in
 Tabella Computi.

T A-

T A B V L A I V.

Litt. Dom. G. cum Epacta xxij. xxj. xxj. xx.

I A N V A R I V S.

- 7 Dom. 1. post Epiph. commemor. oct.
 14 Dom. 2. commemor. Felicis.
 19 fer. 6. Hilarij (14.) commemor. Marij.
 &c.
 21 Dom. Septuages. in Missa orat. 2. B.
 Viig. 3. Eccles. vel pro Papa.
 23 fer. 3. Agnetis (21.) commemor. Eme-
 rent.
 28 Dom. Sexages. commemor. Agnet. 2. in
 Missa 3. orat. B.V.
 29 fer. 2. (O. D.)

F E B V A R I V S.

- 3 Sabb. B.M. comm. Blasij (O. D.)
 4 Dom. Quinquages.
 7 fer. 4. Cin.
 8 fer. 5. Romualdi. (heri)
 11 Dom. 1. Quadrag.
 18 Dom. 2. comm. Simeonis.
 23 fer. 6. De ea. nil de Vigil. nisi in Missa.
 (24.)
 5. In Bissex. Tab. 3. 23. Sabb. nil de
 Vigil. &c.
 25 Dom. 3. (26.)

M A R T I V S.

- 4 Dom. 4. comm. Lucij.
 5 fer. 2. Casimiri. (heri)
 11 Dom. Passionis.
 18 Dom. Palmarum.
 25 Dom. Paschæ.

A P R I L I S.

- 1 Dom. in Albis. in Vesp. commemor. de
 seq.
 3 fer. 3. Annunciatio. (25. Mart.)
 4 fer. 4. Ioseph (19. Mar.)
 5 fer. 5. Ioachim. (20.)
 6 fer. 6. Benedicti. (21.)
 7 Sabb. B.M.
 8 Dom. 2. Paschæ.

- 4 Sabb. B.M. commemor. Tiburtij, &c.
 15 Dom. 3.
 21 Sabb. B.M.
 22 Dom. 4.
 24 fer. 3. Soteris, &c. (22.)
 28 Sabb. B.M. com. Vitalis.
 29 Dom. 5.
 30 fer. 2. comm. Rogation.

M A I V S.

- 2 fer. comm. Vigil. Ascens. tres Missæ
 cantantur.
 3 fer. 5. Ascensio sine comm.
 4 fer. 6. Inuentio Crucis (heri) com-
 mem. Monicæ in Laudibus tantum.
 Communic. dicitur. nec de oct. com-
 fit.
 5 Sabb. lect. fer. 6.
 6 Dom. infra oct. commemorat. Dom.
 & oct.
 7 fer. 2. lect. 1. noct. Dom. in 2. Vesp.
 comm. Stanislai ante oct.
 10 fer. 5. oct. Ascens. commemor. Gordia-
 ni.
 11 fer. 6. de ea.
 12 Sabb. Vigil. Pent.
 13 Dom. Pentecost.
 14 fer. 2. nihil de Bonifac.
 16 fer. 4. comm. Vbaldi sine lect.
 19 Sabb. commemor. Prudentianæ.
 20 Dom. Trinit. commemor. Dom. 1. Pen-
 tec.
 21 fer. 2. Petri mart. (29. Apr.)
 22 fer. 3. Nerei, &c. (12.)
 23 fer. 4. Resp. fer. 2. (O. D.)
 24 fer. 5. Corporis Christi.
 27 Dom. 2. comm. Oct. & Io.

I V N I V S.

- 1 fer. 6. (O. D.) vel Philippi Nerij. (26.)
 2 Sabb. B.M. comm. Marcellini, &c.
 3 Dom. 3.
 9 Sabb. B.M. comm. Primi, &c.
 10 Dom. 4.

16 Sabb.

16 Sabb. B. M. p.
17 Dom. 5.
24 Dom. 6. com. Dom.

I V L I V S.

1 Dom. 7. com. Dom.
7 Sabb. B. M. (O. D.)
8 Dom. 8.
15 Dom. 9.
21 Sabb. B. M. comm. Præd.
22 Dom. 10. comm. Dom.
29 Dom. 11. 1. Aug. commemorat. Felicis.
30 fer. 2. Marthæ (heri) commemor. Abdon, &c.

A V G V S T V S.

2 fer. 5. lect. (O. D.)
5 Dom. 12. 2. Aug. comm. Dom.
7 fer. 3. lect. Dom. 2.
12 Dom. 13. 3. Aug. commemor. oct. & Claræ.
19 Dom. 14. 4. Aug. comm. oct.
26 Domin. 15. 5. Aug. commem. Zephytini.

S E P T E M B E R.

1 Sabb. B. M. comm. Ægidij, & 12. mart. (O. D.)
2 Dom. 16. 1. Sept.
9 Dom. 17. 2. Sept. commemorat. oct. & Gorgonij.
16 Dom. 18. 3. Septemb. commemor. Euphemie, &c.
17 fer. 2. Cornelij. (heri.) Vel de Stigmatibus S. Francisci.
18 fer. 3. Cornelij, si heri de Stigmatibus.
19 fer. 4. tempor. comm. fer.
21 fer. 6. comm. fer.
22 Sabb. comm. Mauritij.
23 Dom. 19. 4. Septemb. commem. Theclæ.
24 fer. 2. Lini (heri.)
27 fer. 5. lect. Dom. 5. Septembr.
30 Dom. 20. 1. Octobr. commem. Dom.

O C T O B E R.

2 fer. 3. lect. & Resp. Dom. 1. Octobris, si heri de Angel. Custod. (O. D.)
7 Dom. 21. 2. Octobr. comm. Marci, & SS. mart.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 22. 3. Octob.
15 fer. 2. Callisti. (heri.)
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 23. 4. Octob. comm. Hilariæ, & Ursulæ.
28 Domin. 24. 5. Octobr. 3. Epiph. comm. Dom.
29 fer. 2. lect. Dom. 5. Octobr.
30 fer. 3. lect. fer. 2.

N O V E M B E R.

2 fer. 6. lect. fer. 3.
4 Dom. 25. 1. Nouemb. 4. Epiph. comm. oct. & Vitalis, &c.
5 fer. 2. de oct. vel Caroli (heri.) comm. oct.
10 Sabb. B. M. commemorat. Tryphon. (O. D.)
11 Dom. 26. 3. Nouemb. 5. Epiphant. comm. Dom.
12 fer. 2. lect. Dom. 3.
18 Dom. 27. 4. Nouembr. 6. Epiphant. com. Dom.
19 fer. 2. lect. Dom. 4.
20 fer. 3. Ioel. Amos. Abdias.
24 Sabb. B. M. commem. Gryfogni.
25 Dom. vlt. 5. Nouembr. commemorat. Dom.
28 fer. 4. Sophon. Aggeus.

D E C E M B E R.

1 Sabb. B. M. Zachar. Malach. (O. D.)
2 Dom. 1. Advent.
3 fer. 2. Bibianæ (heri.)
9 Dom. 2.
16 Dom. 3.
17 fer. 2. Antiph. prop.
20 fer. 5. in Missa tantum de Vigil. & dicitur de eadem.

21 Sabb.

- 22 Sabb. Antiph. fer. 7.
 23 Dom. 4. Ecce completa.
 30 Dom. infra oct. commemorat. oct.

Pro anno sequenti quare Tab. in
 Tabella Computi.

T A B V L A V.

Lit. Dom. A. cum Epacta xxiiij. xxij. xxi. xx. xix.

I A N V A R I V S.

- 1 Dom. vacat.
 8 Dom. 1. post Epiph. com. oct.
 15 Dom. 2. comm. Mauri.
 19 fer. 5. Pauli Erem. (15.) comm. Marij
 & c.
 22 Dom. Septuages. in Missa 2. oratio B.
 Virgin. 3. Ecles. vel pro Papa.
 23 fer. 2. Vincentij (heri) comm. Emeren-
 rianæ.
 28 Sabb. B. M. comm. Agnetis 2. (O. D.)
 29 Dom. Sexages. in Missa vt in Septua-
 ges.

F E B R V A R I V S.

- 3 fer. 6. (O. D.)
 4 Sabb. P. M.
 5 Dom. Quinquages.
 6 fer. 2. Agathæ (heri) comm. Doro-
 theæ.
 8 fer. 4. Cin.
 12 Dom. 1. Quadrag.
 19 Dom. 2.
 23 fer. 5. de ea. nil de Vigil. nisi in Missa.
 (24.)
 5. In Bissext. Tab. 4. 23. fer. 6. de ea.
 & c.
 26 Dom. 3. (17.)

M A R T I V S.

- 5 Dom. 4.
 12 Dom. Passionis.
 13 fer. 2. Gregorij (heri)
 19 Dom. Palmarum.
 26 Dom. Paschæ.

A P R I L I S.

- 1 Dom. in Albis.
 3 fer. 2. Annunc. (25. Mart.)
 4 fer. 3. Ioseph (19. Mart.)
 5 fer. 4. Ioachim (20. Mart.) Iect. fer. 2.
 6 fer. 5. Benedicti. (21. Mart.)
 7 fer. 6. Franc. Paul. (2)
 8 Sabb. B. M.
 9 Dom. 2. post Pascha.
 15 Sabb. B. M.
 16 Dom. 3.
 23 Dom. 4.
 24 fer. 2. Gregorij (heri.)
 30 Dom. 5.

M A I V S.

- 1 fer. 2. Rogat. comm. fer.
 3 fer. 4. comm. Vigil. tres Missæ canran-
 tur.
 4 fer. 5. Ascensio sine comm.
 7 Dom. infra oct. comm. oct.
 12 fer. 6. comm. fer.
 14 Dom. Pentec. sine comm.
 16 fer. 3. sine comm.
 21 Dom. 1. Pent. Trinit. com. Dom.
 22 fer. 2. Cathar. Sen. (30. Apr.)
 23 fer. 3. Stanislai (7.)
 24 fer. 4. Respons. fer. 2. (O. D.)
 25 fer. 5. Corporis Christi sine comm-
 mor.
 28 Dom. 1. comm. oct.

I V N I V S.

- 1 fer. 5. Oct. Corporis Christi.
 2 fer. 6. (O. D.) Vel Philippi Nerij. (26.)
 3 Sabb. B. M.
 4 Dom. 3.

10 Sabb.

OCTOBER.

- 10 Sabb. B.M.
 11 Dom. 4. com. Dom.
 17 Sabb. B.M.
 18 Dom. 5. com. Marci, &c.
 25 Dom. 6. com. oct.

I V L I V S.

- 1 Sabb. Homilia in 2. die infra oct.
 2 Dom. 7. com. Dom.
 3 fer. 2. lect. Dom. 7.
 7 fer. 6. (O.D.)
 8 Sabb. B.M.
 9 Dom. 8.
 15 Sabb. B.M.
 16 Dom. 9.
 23 Dom. 10.
 24 fer. 2. Appollinaris (heri) comm. Vigil.
 & Christis.
 30 Dom. 11. 7. Augusti commem. Ab-
 don, & c.

A V G V S T I V S.

- 2 fer. 4. (O.D.)
 6 Dom. 12. 2. Aug. comm. Dom.
 7 fer. 2. lect. Dom. 2.
 13 Dom. 13. 3. Aug. com. oct. & Hippo-
 lyti.
 20 Dom. 14. 4. Aug. comm. Dom. & oct.
 26 Sabb. B.M. com. Zephirini.
 27 Dom. 15. 5. Aug.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 6. (O.D.)
 2 Sabb. B.M.
 3 Dom. 16. 1. Sept.
 10 Dom. 17. 2. Sept. commemor. oct.
 11 fer. 1. Nicolai (heri.) commem. oct.
 17 Dom. 18. 3. epr.
 18 fer. 2. de ea. Vel de Stigmat. (heri.)
 20 fer. 4. temp. com. fer. nil de Vig. nisi in
 Missa.
 22 fer. 6. comm. Mauritiij.
 23 Sabb. com. in ferie, & Theclæ.
 24 Dom. 19. 4. Septemb.
 28 fer. 5. lect. Tom. 5. Septemb.

- 1 Dom. 20. 1. Octobr. commem. Remi-
 gij.
 2 fer. 2. de ea. Vel Angel. Custod.
 3 fer. 3. (O.D.) nisi heri dictum.
 7 Sabb. B.M. commem. Marci, &c.
 8 Dom. 21. 2. Octob.
 10 fer. 4. Birgittæ. (6.)
 15 Dom. 22. 3. Octob.
 21 Sabb. B.M. commem. Hilarij. & Vr-
 sulæ.
 22 Dom. 23. 4. Octobr.
 26 fer. 5. lect. Dom. 5. Octobr.
 29 Dom. 24. 1. Nouemb. 3. Epiph.

N O V E M B E R.

- 5 Dom. 25. 2. Nouemb. 4. Epiphæ.
 comm. oct.
 10 fer. 6. (O.D.)
 12 Dom. 26. 3. Nouembr. 5. Epiph.
 13 fer. 2. Martini Papæ (heri.)
 19 Dom. 27. 4. Nouembr. 6. Epiphæ.
 com. Pontiani.
 24 fer. 6. Ioel.
 25 Sabb. Amos. Abdias. Ionas.
 26 Domic. ult. 5. Nouembr. com. Petri
 Alexand.

D E C E M B E R.

- 1 fer. 6. Sophon. Agg. Zach. (O.D.)
 3 Dom. 1. Aduent.
 10 Dom. 2. commemor. Melchiadis.
 17 Dom. 3. O sapientia.
 18 fer. 2. Antiph. prop.
 20 fer. 4. temp. nil de Vigil. nisi in Missa.
 23 Sabb. Antiph. Dom. 4. & , Ecce com-
 pleta.
 24 Dom. 4. de Vigil. Natiuit. commemo-
 rat. Dom. nec in fine dicitur Euangel.
 eiusdem.
 30 Sabb. de oct. Natiuit. commemorat.
 octauarum.
 31 Dom. infr. oct. de qua fit tantum com-
 mem.

Pro anno sequenti quere Tab. in
 Tabella computi.

T A-

T A B V L A VI.

Littera Dominicalis B. cum Epacta xxij. xxij. xxj. xx. xix. xvij.

I A N V A R I V S.

- 2 Dom. vacat.
 9 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
 16 Dom. 2.
 19 fer. 4. Marcelli (16.) commem. Marij, &c.
 22 Sabb. commem. cum 9. lect. de Dom. 3. post Epiph. si non est Bissextilis.
 23 Dom. Septuag. commem. Emerent. in Missa 3. orat. de B. V.
 28 fer. 6. (O. D.)
 29 Sabb. B. M.
 30 Dom. Sexages. in Missa 2. orat. B. M. 3. Eccles. &c.
 31 fer. 2. maximè. (heri)

F E B R V A R I V S.

- 3 fer. 5. (O. D.) ad Magnif. Quod autem.
 6 Dom. Quinquag. com. Dorothe.
 9 fer. 4. Cin. comm. Apollon.
 13 Dom. 1. Quadrag.
 15 fer. 3. mutatur Secreta de Sanctis in Missa.
 20 Dom. 2.
 22 fer. 4. de ea. nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
 5. In Biff. Tab. 5. 23. fer. 6. de ea, &c.
 27 Dom. 3. (28.)

M A R T I V S.

- 6 Dom. 4.
 13 Dom. Passionis.
 20 Dom. Palmarum.
 27 Dom. Pasche.

A P R I L I S.

- 3 Dom. in Albis.
 4 fer. 2. Annunciat. (25. Mar.)
 5 fer. 3. Ioach. (20. Mar.) lect. fer. 2.
 6 fer. 4. Benedicti. (21. Mar.)
 7 fer. 5. Franc. de Paul. (2.)

9 Sabb. B. M.

10 Dom. 2. post Pasch.

16 Sabb. B. M.

17 Dom. 3. comm. Aniceti.

24 Dom. 4.

M A I V S.

- 1 Dom. 5. comm. Dom.
 2 fer. 2. lect. Dom. 5. commemor. fer. 2. Rogat.
 4 fer. 4. de Vigil. commemor. Monicæ.
 5 fer. 5. Ascensio.
 7 Sabb. in 2. Vesp. fit commemor. Stanislai ante oct. vt in 2. Tomo pag. 24.
 8 Dom. infra oct. commem. Dom. & oct.
 9 fer. 2. lect. Dom. preced.
 12 fer. 5. Oct. Ascens.
 13 fer. 6. Nerei, &c. (heri) comm. fer. 6.
 14 Vigil. Pentec. commemorat. Bonifac. non in Missa.
 15 Dom. Pentec.
 16 fer. 2. sine commem.
 19 fer. 5. comm. Prudentianæ.
 22 Dom. 1. Pentec. Trinit. commemor. Dom.
 23 fer. 2. (O. D.)
 26 fer. 5. Corporis Christi, sine commem.
 29 Dom. 2. commem. oct.

I V N I V S.

- 3 fer. 6. (O. D.) vel Philippi Nerij (26.)
 4 Sabb. B. M.
 5 Dom. 3.
 12 Dom. 4. comm. Basilidis, &c.
 18 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
 19 Dom. 5. commem. Geruas. &c.
 26 Dom. 6. commem. Oct. Io.
 27 fer. 2. Ioan. & Pauli. (heri) commem. oct.

I V-

I V L I V S.

- 1 fer. 6. Homilia, vt in 4. die infra oct.
- 3 Dom. 7. comm. oct.
- 7 fer. 5. (O.D.)
- 9 Sabb. B. M.
- 10 Dom. 8.
- 11 fer. 2. Septembr. fratrum (heri) com. Pij.
- 16 Sabb. B. M.
- 17 Dom. 9. comm. Alexij.
- 23 Sabb. comm. Vigil.
- 24 Dom. 10. comm. Christinæ.
- 30 Sabb. B.M. comm. Abdon, &c.
- 31 Dom. 11. 1. Aug.

A V G V S T V S.

- 2 fer. 3. (O.D.)
- 7 Dom. 12. 2. Aug. comm. Donati.
- 13 Sabb. comm. Vigil.
- 14 Dom. 13. 3. Aug. comm. oct. & Eusebij.
- 21 Dom. 14. 4. Aug. comm. oct.
- 27 Sabb. B.M.
- 28 Dom. 15. 5. Aug. comm. Dom.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 5. (O.D.)
- 3 Sabb. B.M.
- 4 Dom. 16. 1. Septemb.
- 11 Dom. 17. 2. Septemb. comm. oct. & Prothi, &c.
- 17 Sabb. B.M. Vel de Stigmatib. S. Francis.
- 18 Dom. 18. 3. Septemb.
- 21 fer. 4. temp. comm. fer.
- 23 fer. 6. comm. fer.
- 24 Sabb. 4. temp.
- 25 Dom. 19. 4. Septemb.

O C T O B E R.

- 1 Sabb. B. M. comm. Remigij. (O.D.)

D. Barth. Gauant. Tom. II.

- Vel Angel. Custod. cum initio Esther.
- 2 Dom. 20. 1. Octobr.
- 3 fer. 2. (O.D.)
- 9 Dom. 22. 2. Octobr.
- 10 fer. 2. Dionysij. (heri.)
- 15 Sabb. B. M.
- 16 Dom. 22. 3. Octob.
- 22 Sabb. B.M.
- 23 Dom. 23. 4. Octob.
- 29 Sabb. B.M. lect. Dom. 5.
- 30 Dom. 24. 1. Nouemb. 4. Epiph.

N O V E M B E R.

- 6 Dom. 25. 3. Nouembr. 5. Epiph. com. oct.
- 13 Dom. 24. 4. Nouemb. 6. Epiph.
- 19 Sabb. B.M. Abdias. & Ionas. comm. Pontiani.
- 20 Dom. vlt. 5. Nouemb.
- 24 fer. 5. Nahum.
- 25 fer. 6. Habac. Sophon. Agæus.
- 26 Sabb. B.M. Zachar. Malach com. Per. Alex.
- 27 Dom. 1. Adu.
- 29 fer. 3. nil de Vig. nisi in Missa, quæ dicitur de eadem.

D E C E M B E R.

- 4 Dom. 2. comm. Barbaræ.
- 11 Dom. 3.
- 12 fer. 2. Damasi (heri)
- 17 Sabb. Antiph prop. fer. 4.
- 18 Dom. 4.
- 20 fer. 3. nil de Vigil. nisi in Missa quæ dicitur de eadem.
- 23 fer. 6. Ecce completa.
- 25 Dom. vacat.
- 30 fer. 6. de Dom. infra oct. commemor. oct.

Pro anno sequenti quære Tab. in Tabella Computi.

O TA-

T A B V L A VII.

Littera Dominicalis C. cum Epacta xxij. xxij. xxj.
xx. xix. xvij. xvij.

I A N V A R I V S.

- 3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
17 Dom. 2. comm. Dom.
19 fer. 2. (O. D.)
23 Sabb. de Dom. 3. com. Emerentianæ.
Resp. 1. noct.
24 Dom. Septuages. in Missa Oratio 2. de
B. Virg. 3. Eccles. & c.
28 fer. 5. Timothei (24.) commemorat.
Agnæ. 2.
31 Dom. Sexag. in Missa 2. & 3. Or. vt in
Septuag.

F E B R V A R I V S.

- 3 fer. 4. (O. D.)
4 fer. 5. ad Magn. Scmen.
6 Sabb. B. M. comm. Dorotheæ.
7 Dom. Quinquag.
8 fer. 2. Romualdi, (heri.)
10 fer. 4. Cinerum.
14 Dom. 1. Quadrag. commem. Valen-
tini.
21 Dom. 2.
23 fer. 3. de ea. nil de Vigil. nisi in Missa.
(24.)
5. In Biss. Tab. 6. 23. fer. 4. de ea. & c.
28 Dom. 3. (29.)

M A R T I V S.

- 7 Dom. 4. comm. Perpetuæ, & c.
8 fer. 2. Thomæ Aquin. (heri.)
14 Dom. Passionis.
21 Dom. Palmarum.
28 Dom. Paschæ.

A P R I L I S.

- 4 Dom. in Albis.
5 fer. 2. Annunc. (26. Mar.)
6 fer. 3. Benedicti. (21. Mar.)
7 fer. 4. Franc. Paul. (2.) lect. fer. 2.

- 10 Sabb. B. M.
11 Dom. 2. Paschæ comm. Dom.
17 Sabb. B. M. comm. Aniceti.
18 Dom. 3.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 4. comm. Dom.
26 fer. 2. lect. Dom. 4.
27 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom.

M A I V S.

- 2 Dom. 5. comm. Dom.
3 fer. 2. comm. Rogat.
5 fer. 4. de Vigil.
6 fer. 5. Ascensio.
7 fer. 6. in Vesp. comm. Stanisl. ante oct.
9 Dom. infra oct. comm. Dom. & oct.
10 fer. 2. Io. ante Portam Lat. (6.) comm.
oct. & Gordiani.
12 fer. 4. comm. oct.
13 fer. 5. Oct. Ascen.
14 fer. 6. comm. Bonifacij.
15 Sabb. Vigil. Pent.
16 Dom. Pentec. sine comm.
23 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.
24 fer. 2. [O. D.]
27 fer. 5. Corporis Christi.
30 Dom. 2. com. oct. & Felicis.

I V N I V S.

- 4 fer. 6. [O. D.]
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 3.
7 fer. 2. Norberti. (heri.)
12 Sabb. B. M. comm. Basilid. & c.
13 Dom. 4.
15 fer. 3. Annon. Pat. [13.] comm. Viti & c.
19 Sabb. B. M. comm. Geruas. & c.
20 Dom. 5. comm. Siluerij.
27 Dom. 7. comm. oct.

I V L I V S.

- 1 fer. 5. Homilia, vt in 4. die infra oct.
4 Dom.

- 4 Dom. 7. comm. oct.
- 5 fer. 2. de oct. vel Elisabeth. (heri)
- 7 fer. 4. (O.D.)
- 11 Dom. 8. comm. Pij.
- 17 Sabb. B. M. comm. Alexij.
- 18 Dom. 9. comm. Symphorose.
- 25 Dom. 10. commem. Dom.
- 31 Sabb. B. M.

AVGVSTVS.

- 1 Dom. 11. 1. August. comm. Dom.
- 2 fer. 2. lect. Dom. 1. (O.D.)
- 7 Sabb. B. M. comm. Donati.
- 8 Dom. 12. 2. Aug.
- 9 fer. 2. Cyriaci (heri) com. Vig. & Romanian.
- 15 Dom. 13. 3. Aug. comm. Dom.
- 16 fer. 2. lect. Dom. 3.
- 22 Dom. 14. 4. Aug. commem. Dom.
- 24 fer. 4. lect. Dom. 4. Aug.
- 29 Dom. 15. 1. Septemb. commem. Dom.
- 30 fer. 2. lect. Dom. 1. Septembr.
- 31 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 1.

SEPTEMBER.

- 1 fer. 4. (O.D.)
- 4 Sabb. B. M.
- 5 Dom. 16. 2. Septemb.
- 12 Dom. 17. 3. Septembr. comm. oct.
- 15 fer. 4. commem. fer. 4. temp.
- 17 fer. 6. de ea, vel de Stigmat. commem. fer.
- 18 Sabb. 4. temp.
- 19 Dom. 18. 4. Septembr.
- 22 fer. 4. Ianuarij. (19.) comm. Maurij &c.
- 25 Sabb. B. M.
- 26 Dom. 19. 5. Septemb. commemorat. Cypriani &c.

OCTOBER.

- 2 Sabb. B. M. (O. D.) si heri de Angelis

- Custodibus.
- 3 Dom. 20. 1. Octob.
- 10 Dom. 21. 2. Octobr.
- 16 Sabb. B. M.
- 17 Dom. 22. 3. Octob.
- 23 Sabb. B. M.
- 24 Dom. 23. 4. Octob.
- 29 fer. 6. lect. Dom. 5. Octobr.
- 30 Sabb. Vigil.
- 31 Dom. 24. 1. Nouemb. 4. Epiphani.

NOVEMBER.

- 7 Dom. 25. 2. Nouembr. 5. Epiph. com. oct.
- 10 fer. 4. (O.D.)
- 13 Sabb. B. M.
- 14 Dom. 26. 4. Nouembr. 9. Epiphani.
- 19 fer. 6. Amos. Abdias.
- 20 Sabb. B. M.
- 21 Dom. vlt. 5. Nouemb. comm. Dom.
- 24 fer. 4. Michæas.
- 25 fer. 5. Nahum. Habacuc. Sophon.
- 26 fer. 6. Agg. Zach.
- 27 Sabb. B. M.
- 28 Dom. 1. Aduent.
- 29 fer. 2. nil de Vigil. nisi in Missa: que dicitur de eadem. cum 5. orationibus.

DECEMBER.

- 5 Dom. 2. Aduentus commem. Sabbæ.
- 12 Dom. 3.
- 17 fer. 6. Antiph. prop.
- 18 Sabb. Antiph. fer. 3.
- 19 Dom. 4.
- 20 fer. 2. nil de Vigil. nisi in Missa: quæ dicitur de eadem.
- 23 fer. 5. Ecce completa.
- 26 Dom. vacat.
- 30 fer. 5. de Dom. in oct. commem. oct.

Pro anno sequenti quære Tab. in Tabella computi.

T A B V L A V I I I.

Littera Dominicalis D. cum Epacta xxij. xxj. xix.
xviij. xvij. xvj.

I A N V A R I V S.

- 12 Dom. 2. post Pascha.
18 Sabb. B.M.
19 Dom. 3.
26 Dom. 4.
27 fer. 2. Cleti, &c. (heri.)
- 4 Dom. vacat.
11 Dom. 1. post Epiph. commem. oct. & Higinij.
18 Dom. 2. commem. Dom.
19 fer. 2. (O.D.)
23 fer. 6. de Dom. 3. com. Emerentianæ. cum Resp. 1. noct. Dom.
24 Sabb. lect. Dom. 3. 1. noct.
25 Dom. Septuages. in Missa Oratio 2. B. Virg. 3. Eccles. &c.
28 fer. 4. Conuersio Pauli (25.) commem. Agnet. 2.
31 Sabb. B.M.

F E B R V A R I V S.

- 1 Dom. Sexages. in Missa orat. 2. & 3. vt in Septuag.
3 fer. 3. Ignatij, (1.) com. Blasij.
4 fer. 4. (O.D.)
8 Dom. Quinquag.
11 fer. 4. Cinerum.
15 Dom. 1. Quadrag. comm. Faustini.
22 Dom. 2.
23 fer. 2. Cathedra Petri. (22. nil de Vigilia nisi in Missa.
* 23 fer. 2. de ea. nil de Vigil. nisi in Missa. (24).
§. In Bissext. Tab. 7. 23. fer. 3. de ea.

M A R T I V S.

- 1 Dom. 5.
8 Dom. 4.
15 Dom. Passionis.
22 Dom. Palmarum.
29 Dom. Pasche.

A P R I L I S.

- 5 Dom. in Albis.
6 fer. 2. Annunc. (25. Mai.)
7 fer. 3. Franc. Paul. (2.) sect. fer. 2.

M A I V S.

- 3 Dom. 5. comm. Dom. & SS.
4 fer. 2. Rogat. comm. Monicæ.
5 fer. 3. lect. 1. noct. Dom. 5.
6 fer. 4. comm. Vigil. tres Missæ cantantur.
7 fer. 5. Ascensio.
9 Sabb. lect. fer. 6. 1. noct.
10 Dom. infra oct. commem. oct. & Gordiani.
12 fer. 3. commem. oct.
15 fer. 6. Stanislai (7.) comm. fer.
16 Sabb. comm. Vbaldi, non in Missa.
17 Dom. Pentec.
19 fer. 3. sine comm.
24 Dom. Trinit. commem. Dom. 1. Pentecost.
25 fer. 2. (O.D.)
28 fer. 5. Corporis Christi.
31 Dom. 2. com. oct. & Petronillæ.

I V N I V S.

- 5 fer. 6. (O.D.)
7 Dom. 3. Pent.
14 Dom. 4. comm. Dom.
20 Sabb. B.M. commem. Siluerij.
21 Dom. 5.
27 Sabb. comm. Vigil.
28 Dom. 6. comm. oct.

I V L I V S.

- 5 Dom. 7. comm. oct.
7 fer. 3. Leonis (28. Junij.)
8 fer. 4. (O.D.)
11 Sabb. B.M. comm. Pij.
12 Dom. 8. comm. Naboris, &c.
18 Sabb.

18 Sabb. B.M. com. Symphorosa.
19 Dom. 9.
26 Dom. 10. comm. Dom.

A V G V S T V S.

2 Dom. 11. 1. Aug. commemorat. Stephani.
7 fer. 6. [O. D.]
8 Sabb. comm. Vigil.
9 Dom. 12. 2. Aug. commemorat. Romani.
16 Dom. 13. 3. Aug. commemorat. Dom. & oct.
22 Sabb. comm. Vigil.
23 Dom. 14. 4. Aug.
30 Dom. 15. 1. Septemb. commemorat. Felicis, &c.

S E P T E M B E R.

1 fer. 3. [O. D.]
5 Sabb. B.M.
6 Dom. 16. 2. Septemb.
13 Dom. 17. 3. Septemb. com. oct.
16 fer. 4. temp. commemorat. fer.
18 fer. 6. de ea.
19 Sabb. comm. fer. de Vigil. in Missa tantum.
20 Dom. 18. 4. Septemb.
22 fer. 3. Eustachij, &c. [20.] comm. Mauritij.
26 Sabb. B.M. comm. Cypriani.

27 Dom. 19. 5. Septembris.
28 fer. 2. Cosmæ, &c. (heri.)

O C T O B E R.

2 fer. 6. [O. D.] si heri de Angelis Custodibus.
3 Sabb. B.M.
4 Dom. 20. 1. Octob. commemorat. Dom.
5 fer. 2. lect. Dom. 1.
10 Sabb. B.M.
11 Dom. 21. 2. Octob.
17 Sabb. B.M.
18 Domin. 22. 3. Octobr. commemorat. Dom.
24 Sabb. B.M.
25 Domin. 23. 4. Octobr. commemorat. Chrysanthi.
29 fer. 5. lect. Dom. 5. Octob.

N O V E M B E R.

1 Dom. 24. 1. Nouembr. 4. Epiph. commemorat. Dom.
2 fer. 2. lect. Dom. 1. Nouembr.
8 Dom. 25. 3. Nouembr. 5. Epiph. com. Dom.
10 fer. 3. (O. D.)
14 Sabb. B.M.
15 Dom. 26. 4. Nouembr. 6. Epiph.
20 fer. 6. Abdias. Ionas.

Reliqua, vt Tabula 1.

T A B V L A X.

Littera Dominicalis E. cum Epacta xxj. xx. xix. xviii. xvij. xvi. xv.

I A N V A R I V S.

5 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiph. commemorat. oct.
19 Dom. 2. comm. Marij, &c.
23 fer. 5. de Dom. 3. commemorat. Emerentianæ. cum Resp. 1. noct. Dom. (O. D.)
24 fer. 6. lect. 1. noct. Dom. 1.
26 Dom. Septuages. in Missa 2. orat. Beate Virg. 3. Eccles. vel pro Papa. D. Barth. Gauant. Tom. II.

28 fer. 3. Polycarpi (6.) comm. Agnetis.

F E B R V A R I V S.

2 Dom. ex ges. in Missa vt in Septuages.
3 fer. 2. Purificati (heri.) comm. Elisabethæ. in laud tantum.
4 fer. 3. (O. D.)
8 Sabb. B.M.
9 Dom. Quinquages. com. Apolloniæ.
12 fer. 4. Cinerum.

O 3 16 Dom.

16 Dom. 1. Quadrages.
22 Sabb. de Vigilia tantum in Missa
23 Dom. (24.)

§. In Bissext. Tab. 8. 23. fer. 2. de ea.

M A R T I V S.

1 Dom. 3.
9 Dom. 4.
10 fer. 2. Quadraginta mart. (heri.)
16 Dom. Passionis.
23 Dom. Palmarum.
30 Dom. Paschæ.

A P R I L I S.

6 Dom. in Albis.
7 fer. 2. Annunc. 25. Mart.)
8 fer. 3. Franc. de Paul. (2.) lect. fer. 2.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 2. post Pascha.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 3.
27 Dom. 4.

M A I V S.

4 Dom. 5. commem. Monica.
5 fer. 2. Rogat.
7 fer. 4. comm. Vigil tres Missæ cantantur.
8 fer. 5. Ascensio.
10 Sabb. Apparitio Michaelis. (8.) commem. oct. & Gordiani.
11 Dom. infra oct. commem. oct.
12 fer. 2. commem. oct.
17 Sabb. Vigil. Pentec.
18 Dom. Pentec.
19 fer. 2. sine comm.
25 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. & Urbani in laud. tantum.
26 fer. 2. (O. D.) Vel Philippi Petri.
28 fer. 4. Resp. 1. nocturni Dom. 3.
29 fer. 5. Corporis Christi.

I V N I V S.

1 Dom. 2. comm. oct.
7 Sabb. B. M. (O. D.)

8 Dom. 3.
15 Dom. 4. commemorat. Viti, &c.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 5. comm. Paulini.
29 Dom. 6. commem. Do. tantum.

I V L I V S.

6 Dom. 7. comm. Dom.
7 fer. 2. (O. D.)
12 Sabb. B. M. commemorat. Naboris, &c.
13 Dom. 8.
15 fer. 2. Anacleto (13.)
16 Sabb. B. M.
20 Dom. 9. commem. Margarite.
27 Dom. 10. commem. Pantaleonis.

A V G V S T V S.

2 Sabb. B. M. comm. Stephani. (O. D.)
3 Dom. 1. 1. Aug.
7 fer. 5. Inuentio Stephani. (3.) comm. Inati.
10 Dom. 12. 2. Aug. commem. Dom.
17 Dom. 13. 3. commem. Dom.
24 Dom. 14. 3. August. commem. Dom.
25 fer. 2. lect. 1. noct. Dom. 4.
30 Sabb. B. M. commem. Felicis, &c.
31 Dom. 15. 1. Septemb.

S E P T E M B E R.

1 fer. 2. (O. D.)
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 16. 2. Septemb.
14 Dom. 17. 3. Septembr. comm. Dom.
16 fer. 3. lect. 1. noct. Dom. 3.
17 fer. 4. temp. de ea Resp. 1. noct. Dom. 3. vel de Stigmat. comm. feria.
18 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom. si heri de feria. Vide. 7. 2.
19 fer. 6. comm. fer.
20 Sabb. comm. fer. nil de Vigil. nisi in Missa.
21 Dom. 18. 4. Septemb. commem. Dom.
22 fer. 2. lect. Dom. 4.
24 fer. 4. Resp. 1. noct. Dom. 4.
25 fer. 5. lect. Dom. 5. Septembris.
28 Dom. 19. 1. Octobr.

O C T O.

OCTOBER.

- 2 fer. 5. (O.D.) si heri de Angelis Custodibus.
 5 Dom. 10. 2. Octob. comm. Placidi.
 11 Sabb. B.M.
 12 Dom. 21. 3. Octobr.
 19 Dom. 22. 4. Octobr.
 25 Sabb. B. M. commemor. Chrysanthi &c.
 26 Dom. 23. 5. Octobr. commemor. Euaristi.
 29 fer. 4. lect. fer. 2.
 30 fer. 5. lect. fer. 3.

NOVEMBER.

- 2 Dom. 24. 1. Nouemb. 4. Epiph. comm. oct.
 3 fer. 2. Commemoratio Defunctorum.
 9 Dom. 25. 3. Nouembr. 5. Epiph. comm. Dom.
 10 fer. 2. lect. Dom. 3. (O.D.)
 15 Sabb. B.M.
 16 Dom. 26. 4. Nouemb. 6. Epiph.
 19 fer. 4. lect. fer. 2. preced. Ioel.
 20 fer. 5. Amos, Abdias, Ionas.
 Reliqua usque ad finem Anni, vt in Tabula 2.

TABVLA X.

Litt. Dom F. cum Epacta xx. xix. xviii. xvij. xvi. xv. xiv.

IANVARIVS.

- 6 Dom. vacat.
 12 Sabb. de Dom. infra oct. in Missa duæ Orationes.
 13 Dom. vacat.
 19 Sabb. B.M. comm. Marij &c. [O.D.]
 20 Dom. 2. comm. Dom.
 23 fer. 4. de Dom. 3. Epiph. cum Resp. 1. nocturni. comm. Emerentianæ.
 24 fer. 5. lect. 1. noct. Dom. 3.
 26 Sabb. lect. fer. 4. Dom. 3.
 27 Dom. Septuages. in Missa 2. orat. B.V. 3. Eccles. &c.
 28 fer. 2. Io. Chrysof. [heri] comm. Agnetis 2.

FEBRVARIVS.

- 3 Dom. Sexages. comm. Blasij.
 4 fer. 2. [O.D.]
 9 Sabb. B.M. comm. Apolloniæ.
 10 Dom. Quinquag.
 13 fer. 4. Cinerum.
 17 Dom. 1. Quadrages.
 23 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. [24.]
 §. In Bissex. Tab. 9. 23. Domin. 2. &c.
 24 Dom. 2. [25.]
 25 fer. 2. Mathiæ [heri] [26.]

MARTIVS.

- 3 Dom. 3.
 10 Dom. 4.
 17 Dom. Passionis commemorat. Patri- cij.
 24 Dom. Palm.
 31 Dom. Pasche.

APRILIS.

- 7 Dom. in Albis.
 8 fer. 2. Annunciat. [25. Mart.]
 9 fer. 3. Francisci Paul. [2.] lect. fer. 2.
 13 Sabb. B.M.
 14 Dom. 2. Pasch. commemorat. Tibur- tij, &c.
 20 Sabb. B.M.
 21 Dom. 3.
 27 Sabb. B. M.
 28 Dom. 4. com. Vitalis.

MAIVS.

- 4 Sabb. B.M. comm. Monicæ.
 5 Dom. 5.
 6 fer. 2. comm. Rogat.
 8 fer. 4. commemorat. Vigil. tres Missæ cantantur.

O 4 9 fer.

9 fer. 5. Ascensio.
 10 fer. 6. Gregorij [heri] commemorat.
 oct. & martyrum Gordiani, &c.
 12 Dom. infra oct. comm. oct.
 13 Nerei [heri] comm. oct.
 18 Sabb. Vigil.
 19 Dom. Pent. sine comm.
 26 Dom. Trinit. com. Dom. 1. & Eleuth.
 in laud. tantum.
 27 fer. 2. [O. D.] vel Philippi Neri. [heri.]
 28 fer. 3. Resp. fer. 2.
 30 fer. 5. Corporis Christi sine commemo-
 ror.

I V N I V S.

2 Dom. 2. comm. oct. & Marcellini,
 &c.
 7 fer. 6. Norberti. [heri.]
 8 Sabb. B. M. [O. D.]
 9 Dom. 3. comm. Primi &c.
 15 Sabb. B. M. comm. Viti, &c.
 16 Dom. 4.
 22 Sabb. Vigil. comm. Paulini.
 23 Dom. 5.
 30 Dom. 6. comm. Dom.

I V L I V S.

7 Dom. 7.
 8 fer. 2. [O. D.]
 14 Dom. 8. comm. Dom. & Henrici.
 20 Sabb. B. M. comm. Margaritæ.
 21 Dom. 9. comm. Praxedis.
 27 Sabb. B. M. commemor. Pantaleonis.
 28 Dom. 10.
 30 fer. 3. Nazarij, &c. [28.] com. Abdon,
 &c.

A V G V S T V S.

2 fer. 6. [O. D.]
 4 Dom. 11. 1. Aug. comm. Dom.
 9 fer. 6. Resp. 1. nocturni Dom. 1. Au-
 gusti.
 11 Dom. 12. 2. Aug. comm. oct. & Ti-
 bertij.
 18 Dom. 13. 3. Augusti comm. oct. &
 Agapiti.
 25 Dom. 14. 4. Augusti.

26 fer. 2. Ludouici [heri] comm. Zephy-
 rini.
 31 Sabb. B. M.

S E P T E M B E R.

1 Dom. 15. 1. Septembr. comm. Aegidij,
 & 12. mart.
 2 fer. 2. [O. D.]
 7 Sabb. B. M.
 8 Dom. 16. 2. Septemb. comm. Dom.
 15 Dom. 17. 3. Septembr. commemorat.
 Dom.
 16 fer. 2. lect. Dom. 3. Septembr.
 17 fer. 3. de ea Resp. 1. noct. Dom. Vel de
 Stigmat.
 18 fer. 4. temporum. Resp. 1. noct. si heri
 de Stigmat.
 20 fer. 6. nil de Vigil. nisi in Missa comm.
 fer. 6.
 21 Sabb. comm. fer. 2.
 22 Dom. 18. 4. Septemb. comm. Mau-
 ritij, &c.
 26 fer. 5. lect. Dom. 5. Septemb.
 28 Sabb. B. M.
 29 Dom. 19. 1. Octobr. comm. Dom.

O C T O B E R.

2 fer. 4. lect. Dom. 1. Octobr. cum Resp.
 1. noct. si heri de Ang. Custod. [O. D.]
 3 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom. Vide pagin.
 72. num. 9. à simili.
 5 Sabb. B. M. comm. Placidi.
 6 Dom. 20. 2. Octobr.
 7 fer. 2. Brunonis [heri] comm. Marci, &
 aliorum.
 12 Sabb. B. M.
 13 Dom. 21. 3. Octob.
 19 Sabb. B. M.
 20 Dom. 22. 4. Octob.
 26 Sabb. Vigil. comm. Euaristi.
 27 Dom. 23. 5. Octob.
 29 fer. 3. lect. fer. 2.
 30 fer. 4. lect. fer. 3.

N O V E M B E R.

3 Dom. 24. 1. Nouemb. 4. Epiph. comm.
 oct.
 10 Dom.

- 10 Dom. 25. 3. Nouembr. 5. Epiph. comm. mem. Tryphon.
 13 fer. 4. [O. D.]
 16 Sabb. B. M.
 17 Dom. 26. 4. Nouemb. 6. Epiphani.

- 19 fer. 3. Gregorij. [17.] comm. Pontiani.
 20 fer. 4. Amos, Abdias, Ionas.

Reliqua vsque ad finem Anni, vt in Tabula 3.

T A B V L A X I.

Litt. Dom G. cum Epacta xix. xviii. xvij. xvj. xv. xiv. xiiij.

I A N V A R I V S.

- 7 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
 14 Dom. 2. comm. Felicis.
 19 fer. 6. Hilarij [14.] comm. Marij, &c.
 21 Dom. 3. comm. Dom.
 22 fer. 2. lect. Dom. 3.
 23 fer. 3. [O. D.]
 28 Dom. Septuages. comm. Agnetis
 2. in Missa 3. oratio B. V.

F E B R V A R I V S.

- 3 Sabb. B. M. comm. S. Blasij. [O. D.]
 4 Dom. Sexages.
 8 fer. 5. ad Magnif. Quod autem.
 10 Sabb. B. M.
 11 Dom. Quinquag.
 14 fer. 4. Cinerum comm. Valentini.
 18 Dom. 1. Quadrag. comm. Simeonis.
 23 fer. 6. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa.
 [24.]
 5. In Bissext. Tab. 10. 23. Sabb. de fer.
 25 Dom. [26.]

M A R T I V S.

- 4 Dom. 3. comm. Lucij.
 5 fer. 2. Casimiri. [heri.]
 11 Dom. 4.
 18 Dom. Passion.
 25 Dom. Palm.

A P R I L I S.

- 1 Dom. Pasche.
 8 Dom. in Albis.
 9 fer. 2. Annunciat. [25. Mar.]

- 10 fer. 3. Francisci Paul. [2.] lect. fer. 2.
 14 Sabb. B. M. comm. Tiburtij, &c.
 15 Dom. 2. Pasch.
 21 Sabb. B. M.
 22 Dom. 3.
 24 fer. 3. Soteris. [22.]
 28 Sabb. B. M. comm. Vitalis.
 29 Dom. 4.

M A I V S.

- 4 fer. 6. Petri mart. [29. Aprilis] comm. Monica.
 5 Sabb. B. M.
 6 Dom. 5. comm. Dom.
 7 fer. 2. lect. Dom. 5. commemor. fer. 2. Rogat.
 9 fer. 4. commemorat. Vigil. tres Missæ cantantur.
 10 fer. 5. Ascensio sine comm.
 12 Sabb. comm. oct.
 13 Dom. infra oct. comm. oct.
 19 Sabb. comm. Pudentianæ, non in Missa.
 20 Dom. Pentec.
 27 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. & Io. Pa-
 pæ in laud. tantum.
 28 fer. 2. [O. D.] vel Philippi Nerij
 [26.]
 31 fer. 5. Corporis Christi sine commemorat.

I V N I V S.

- 3 Dom. 2. comm. oct.
 8 fer. 6. Norberti. [6.]
 9 Sabb. B. M. commemor. Primi, &c.
 [O. D.]
 10 Dom.

10 Dom. 3.
 16 Sabb. B.M.
 17 Dom. 4.
 24 Dom. 5. commemor. Dom.
 25 fer. 2. lect. Dom. 5.

I V L I V S.

1 Dom. 6. commemor. Dom.
 7 Sabb. B.M. (O.D.)
 8 Dom. 7.
 15 Dom. 8.
 21 Sabb. B.M. comm. Praxedis.
 22 Dom. 9. comm. Dom.
 23 fer. 2. lect. Dom. 9.
 29 Dom. 10. 1. August. comm. Felicis.
 &c.
 30 fer. 2. Marthæ. (heri) commemor. Ab-
 don, &c.

A V G V S T V S.

2 fer. 5. (O.D.)
 5 Dom. 11. 2. August. comm. Dom.
 7 fer. 3. lect. Dom. 2.
 12 Dom. 12. 3. Aug. commemor. octa. &
 Clare.
 19 Dom. 13. 4. Aug. comm. oct.
 26 Dom. 14. 5. Aug. comm. Zephyrini.

S E P T E M B E R.

1 Sabb. B. M. com. Egidij, & 12. mart.
 (O.D.)
 2 Dom. 15. 1. Septemb.
 9 Dom. 16. 2. Septemb. comm. oct. &
 Gorgonij.
 16 Dom. 17. 3. Septemb. comm. Eu-
 phemiz, &c.
 17 fer. 2. Cornelij. (heri) vel de Stigmat.
 18 fer. 3. de feria vel Cornelij, si heri de
 Stigmat.
 19 fer. 4. temp. comm. fer.

21 fer. 6. comm. fer.
 22 Sabb. comm. Mauritij.
 23 Dom. 18. 4. Septemb. comm. Thecla.
 24 fer. 2. Lini (heri.)
 27 fer. 5. lect. Dom. 5. Septemb.
 28 fer. 6. Resp. Dom. 5.
 30 Dom. 19. 1. Octob. comm. Dom.

O C T O B E R.

2 fer. 3. lect. Dom. 1. Octob. cum Resp.
 (O.D.) si heri de Ang. Cust.
 7 Dom. 20. 2. Octob. comm. Marci &
 Sergij, &c.
 13 Sabb. B.M.
 14 Dom. 21. 3. Octob.
 15 fer. 2. Callisti (heri.)
 20 Sabb. B.M.
 21 Dom. 22. 4. Octob. comm. Hilarion. &
 Ursulæ.
 28 Dom. 23. 5. Octob. comm. Dom.
 29 fer. 2. lect. Dom. 5.
 30 fer. 3. lect. fer. 2.

N O V E M B E R.

2 fer. 6. lect. fer. 3.
 4 Dom. 24. 1. Nouemb. 4. Epiph. comm.
 oct. & Vitalis, &c.
 5 fer. 2. de oct. vel Caroli (heri) comm.
 octau.
 10 Sabb. B. M. commemor. Tryphonis.
 (O.D.)
 11 Dom. 25. 3. Nouemb. 5. Epiph. comm.
 Dom.
 12 fer. 2. lect. Dom. 3.
 18 Dom. 26. 4. Nouemb. 6. Epiph. comm.
 Dom.
 19 fer. 2. lect. Dom. 4.
 20 fer. 3. lect. Amos, Abdias.

Reliqua vsque ad finem Anni, vt in
 Tabula 4.

T A B V L A XII.

Litt. Domin. A. cum Epacta xvij. xvij. xvj. xv. xiv. xiii. xii.

I A N V A R I V S.

- 1 Dom. vacat.
 8 Dom. 1 post Epiph. comm. oct.
 15 Dom. 2. comm. Mauri.
 19 fer. 5. Paul. Erem. (15.) comm. Marij, &c.
 22 Dom. 3.
 23 fer. 2. Vincentij. (heri) comm. Emericianæ.
 28 Sabb. B.M. comm. Agnet. 2. (O.D.)
 29 Dom. Septuag. in Missa 2. orat. B. M. 3. Eccles. vel pro Papa.

F E B R V A R I V S.

- 3 fer. 6. (O.D.)
 4 Sabb. B.M.
 5 Dom. Sexages.
 6 fer. 2. Agathæ (heri) comm. Dorothe.
 9 fer. 5. ad Magnif. Semen.
 11 Sabb. B.M.
 12 Dom. Quinquag.
 15 fer. 4. Cinerum, comm. Faustini.
 19 Dom. 1. Quadrages.
 23 fer. 5. nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
 §. In Bissext. Tab. 11. 23. fer. 6. de ea. &c.
 26 Dom. 2. (27.)

M A R T I V S.

- 5 Dom. 3.
 12 Dom. 4.
 13 fer. 2. Gregorii. (heri.)
 19 Dom. Passionis.
 22 fer. 4. Ioseph. (19.)
 26 Dom. Palmarum.

A P R I L I S.

- 2 Dom. Paschæ.
 9 Dom. in Albis.
 10 fer. 2. Franc. de Paul. (2.)
 15 Sabb. B.M.
 16 Dom. 2. post Pascha.
 23 Dom. 3.
 24 fer. 2. Georgij (heri.)
 30 Dom. 4.

M A I V S.

- 4 fer. 4. Cathar. Senen. (30. April.) comm. Monica.
 7 Dom. 5.
 8 fer. 2. comm. fer. 2. Rogat.
 10 fer. 4. Stauislai. [7.] comm. Vig. & Gordiani, tres Missæ cantantur.
 11 fer. 5. Ascensio.
 12 fer. 6. comm. oct.
 14 Dom. infra oct. comm. octau. & Bonifacij.
 20 Sabb. Vigil.
 21 Dom. Pentec.
 28 Dom. Trinit. com. Dom. 1. Pent.
 29 fer. 2. [O.D.] vel Philippi Nerij. [26.]

I V N I V S.

- 1 fer. 5. Corporis Christi.
 4 Dom. 2. comm. oct.
 9 fer. 6. Norberti [6.]
 10 Sabb. B.M. [O.D.]
 11 Dom. 3. comm. Dom.
 17 Sabb. B.M.
 18 Dom. 4. comm. Marci.
 25 Dom. 5. comm. oct.

I V L I V S.

- 1 Sabb. Homil. vt in 2. die infra oct.
 2 Dom. 6. comm. Dom.
 7 fer. 6. [O.D.]
 8 Sabb. B.M.
 9 Dom. 7.
 15 Sabb. B.M.
 16 Dom. 8.
 23 Dom. 9.
 24 fer. 2. Appollinaris [heri] comm. Vigil. & Christina.
 30 Dom. 10. 1. Aug. comm. Abdon.

A V G V S T V S.

- 2 fer. 4. [O.D.]
 6 Dom. 11. 2. Aug. comm. Dom.
 7 fer. 2.

7 fer. 2. lect. Dom. 2.
 13 Dom. 1. 2. 3. Aug. comm. oct. & Hip-
 pol.
 20 Dom. 1. 3. 4. Aug. comm. Dom. & oct.
 26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
 27 Dom. 1. 4. 5. Aug.

S E P T E M B E R.

1 fer. 6. [O. D.]
 2 Sabb. B. M.
 3 Dom. 1. 5. 1. Septemb.
 10 Dom. 1. 6. 2. Septembr.
 11 fer. 2. Nicol. [heri] commemor. oct.
 & Prothi. & c.
 17 Dom. 1. 7. 3. Septembr.
 18 fer. 2. de ea. vel de Stigmat. [heri]
 20 fer. 4. temp. comm. fer. nil de Vigil. nisi
 in Missa.
 22 fer. 6. comm. Mauritii.
 23 Sabb. comm. feriæ.
 24 Dom. 1. 8. 4. Septemb.
 28 fer. 5. lect. Dom. 5. Septemb.

O C T O B E R.

1 Dom. 1. 9. 1. Octob. comm. Remigii.
 2 fer. 2. de ea. vel de Angel Cust.
 3 fer. 3. [O. D.] si non fuit dictum heri.
 7 Sabb. B. M. comm. Marci. & c.
 8 Dom. 2. 0. 2. Octob.
 10 fer. 3. Birgittæ. [8.]
 15 Dom. 2. 1. 3. Octob.
 21 Sabb. B. M. comm. Hilarion. & Ursulæ.
 22 Dom. 2. 2. 4. Octobr.
 26 fer. 5. lect. Dom. 5. Octob.
 29 Dom. 1. 3. 1. Nouembr.

N O V E M B E R.

5 Dom. 1. 4. 1. Nouembr. 4. Epiph. com-
 mem. oct.
 10 fer. 6. [O. D.]
 12 Dom. 2. 5. 3. Nouembr. 5. Epiph.
 13 fer. 2. Martini. [heri.]
 19 Dom. 2. 6. 4. Nouemb. 6. Epiph. com-
 mem. Pontiani.

Reliqua, vsque ad finem anni, vt in
 Tabula 5.

T A B V L A XIII.

Litt. Dom. B. cum Epacta xvij. xvj. xv. xiv. xiii. xii. xi.

I A N V A R I V S.

2 Dom. vacat.
 9 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
 16 Dom. 2.
 19 fer. 4. Marcelli. (16.) comm. Marij.
 23 Dom. 3. comm. Emerentianæ.
 28 fer. 6. [O. D.]
 29 Sabb. B. M. si sit Biss. si non est, de
 Dom. 4. Epiph. cum Resp. fer. 4.
 30 Dom. Septuages. in Missa 2. orat. de
 B. V. 3. Eccles. vel pro Papa.
 31 Fer. 2. Martinæ [heri.]

F E B R V A R I V S.

3 fer. 5. [O. D.]
 6 Dom. Sexages. comm. Dorotheæ.
 10 fer. 5. ad Mag. Si culmen.
 12 Sabb. B. M.

13 Dom. Quinquag.
 16 fer. 4. Cinerum.
 20 Dom. 1. Quadrages.
 23 fer. 4. de ea, nil de Vigil. nisi in Mis-
 sa. (24.)
 5. In Bissext. Tab. 12. 23. fer. 5. de ea.
 27 Dom. 2. (28.)

M A R T I V S.

6 Dom. 3.
 13 Dom. 4.
 20 Dom. Passionis.
 22 fer. 3. Ioaachim. (20.)
 27 Dom. Palmarum.

A P R I L I S.

3 Dom. Paschæ.
 10 Dom. in Albis.

12 fer. 2.

AUGVSTVS.

11 fer. 2. Franc. de Paul. (2.) lect. fer. 2.
16 Sabb. B.M.
17 Dom. 2. comm. Aniceti.
24 Dom. 3.

M A I V S.

1 Dom. 4. commem. Dom.
5 fer. 5. Resp. 1. noct. Dom. 4.
8 Dom. 5. comm. Dom.
9 fer. 2. Rogat. lect. Dom. 5. comm. fer.
11 fer. 4. Vigil.
12 fer. 5. Ascensio.
13 fer. 6. Nerei, &c. (heri) com. oct.
15 Dom. infra oct. commem. oct.
20 fer. 6. de ca.
21 Sabb. Vigil. Pentec.
22 Dom. Pentec.
29 Dom. Trinit. com. Dom. 1. Pent.
30 fer. 2. (O.D.) vel Phil. Neri.
31 fer. 3. (O.D.) si non dictum heri.

I V N I V S.

1 fer. 4. Resp. fer. 2.
2 fer. 5. Corporis Christi sine comm.
5 Dom. 2. comm. oct.
6 fer. 2. de octau.
10 fer. 6. Norberti (6.)
12 Dom. 3. comm. Basilidis, &c.
18 Sabb. B.M. comm. Marci, &c.
19 Dom. 4. comm. Geruasij, &c.
26 Dom. 5. commem. oct.
27 fer. 2. Io. & Pauli (heri) comm. oct.

I V I I V S.

1 fer. 6. Homil. vt in 4. die infra oct.
3 Dom. 6. commem. oct.
7 fer. 5. (O.D.)
9 Sabb. B.M.
10 Dom. 7.
11 fer. 2. Septem frat. (heri) comm. Pij.
16 Sabb. B.M.
17 Dom. 8. comm. Alexij.
23 Sabb. comm. Virg.
24 Dom. 9. comm. Christina.
30 Sabb. B.M. commem. Abdon.
31 Dom. 10. 1. Aug.

2 fer. 3. (O.D.)
7 Dom. 11. 2. Aug. comm. Donati.
13 Sabb. comm. Vigil. & Hippol.
14 Dom. 12. 3. Aug. comm. oct. & Euse-
bij.
21 Dom. 13. 4. Aug. comm. oct.
27 Sabb. B.M.
28 Dom. 14. 5. Aug. comm. Dom.

S E P T E M B E R.

1 fer. 5. (O.D.)
3 Sabb. B.M.
4 Dom. 15. 1. Septemb.
11 Dom. 16. 2. Septembr. comm. oct. &
Prothi, &c.
17 Sabb. B.M. vel de Stigmatibus.
18 Dom. 17. 3. Septemb.
21 fer. 4. temp. commem. fer.
23 fer. 6. commem. feria.
24 Sabb. 4. temp.
25 Dom. 18. 4. Septembr.

O C T O B E R.

1 Sabb. B.M. commem. Remigij. (O.D.)
vel de Ang. Cust. cum initio Esther.
2 Dom. 19. 1. Octob.
3 fer. 2. (O.D.) si non est dictum.
9 Dom. 20. 2. Octob.
10 fer. 2. Dionysij (heri)
15 Sabb. B.M.
16 Dom. 21. 3. Octob.
22 Sabb. B.M.
23 Dom. 22. 4. Octob.
29 Sabb. B.M. lect. Dom. 5.
30 Dom. 23. 1. Nouemb.

N O V E M B E R.

6 Dom. 24. 3. Nouembr. 5. Epiph. com-
memor. oct.
10 fer. 5. (O.D.)
13 Dom. 25. 4. Nouemb. 6. Epiph.
19 Sabb. B.M. Abdias, Ionas, commem.
Pontiani.
Reliqua vsque ad finem anni, vt in
Tabula 6.

T A-

T A B V L A XIV.

Littera Dom. C. cum Epacta xvi. xv. xiv. xiii. xii. xi. x.

I A N V A R I V S.

- 3 Dom. vacat.
 10 Dom. 1. post Epiph. commem. oct.
 17 Dom. 2. comm. Dom.
 19 fer. 5. (O.D.)
 23 Sabb. B.M. comm. Emerentianæ.
 24 Dom. 3.
 28 fer. 5. Timothei [24.] comm. Agnet. 1.
 29 Fer. 6. de Domin. 4. post Epiph. cum
 Resp. fer. 6.
 30 Sabb. lect. 1. Noct. de Dom. 4. Epiph.
 cum Resp. fer. 4.
 31 Dom. Septuag. in Missa 2. orat. de B.
 Virg. 3. Eccles. vel pro Papa.

F E B R V A R I V S.

- 3 fer. 4. [O.D.]
 6 Sabb. B.M. comm. Dorotheæ.
 7 Dom. Sexages.
 8 fer. 2. Romualdi [heri.]
 11 fer. 5. ad Magn. Si culmen.
 13 Sabb. B.M.
 14 Dom. Quinquag. comm. Valentini.
 17 fer. 4. Cinerum.
 21 Dom. 1. Quadrages.
 23 fer. 3. de ea, nil de Vigil. nisi in Mis-
 sa. [24.]
 § In Bissex. Tab. 13. 23. fer. 4. de ea.
 28 Dom. 2.

M A R T I V S.

- 7 Dom. 3. comm. Perpetuæ, &c.
 8 fer. 2. Thomæ Aquin. [heri.]
 14 Dom. 4.
 21 Dom. Passionis.
 22 fer. 2. Benedicti. [heri.]
 28 Dom. Palmarum.

A P R I L I S.

- 4 Dom. Paschæ.
 11 Dom. in Albis.
 12 fer. 2. Franc. de Paul. [2.]

- 13 fer. 3. Leonis. [11.]
 17 Sabb. B.M. com. Aniceti.
 18 Dom. 2. post Pasch.
 24 Sabb. B.M.
 25 Dom. 3. comm. Dom.
 26 fer. 2. lect. Dom. 3.
 27 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 3.

M A I V S.

- 2 Dom. 4. commemor. Dom. lect. 1. noct.
 fer. 2.
 5 fer. 4. Resp. 1. noct. Dom. 4.
 9 Dom. 5. commem. Dom.
 10 fer. 2. Rogat. com. Gordiani.
 12 fer. 4. commemor. Vigil. tres Missæ
 cantantur.
 13 fer. 5. Ascensio.
 16 Dom. infra oct. commemor. oct. &
 Vbaldi.
 22 Sabb. Vigil. Pentec.
 23 Dom. Pentec.
 25 fer. 3. sine commem.
 30 Dom. Trinit. commem. Dom. 1. Pent.
 & Felicis in laud. tantum.
 31 fer. 2. [O.D.] Vel Philippi Neri [26.]

I V N I V S.

- 1 fer. 3. Resp. fer. 2. præced. [O.D.]
 3 fer. 5. Corporis Christi.
 6 Dom. 2. comm. oct.
 12 Sabb. Norberti. [6.] commem. Basili-
 dis, &c.
 13 Dom. 3.
 15 fer. 3. Ant. Pat. [13.] cum. Viti, &c.
 19 Sabb. B.M. cum Gerualdij.
 20 Dom. 4. commem. Siluestri.
 27 Dom. 5. comm. oct.

I V I I V S.

- 1 fer. 5. Homil. vt in 4. die infra oct.
 4 Dom. 6. commem. oct.
 5 fer. 2. de oct. vel Elisabeth. [heri.]
 7 fer. 4. [O.D.]

11 Dom.

11 Dom. 7. comm. Pij.
 17 Sabb. B. M. comm. Alexij.
 19 Dom. 8. comm. Symphorosa.
 25 Dom. 9. comm. Dom.
 27 fer. 3. lect. Dom. 9.
 31 Sabb. B. M.

AUGUSTVS.

1 Dom. 10. 1. Aug. comm. Dom.
 2 fer. 2. lect. Dom. 1. Aug. (O. D.)
 7 Sabb. P. M. comm. Donati.
 8 Dom. 11. 2. Aug.
 9. fer. 2. Cyriaci (heri) commem. Vigil.
 & Romani.
 15 Dom. 12. 3. Aug. comm. Dom.
 16 fer. 2. lect. Dom. 3.
 22 Dom. 13. 4. Aug. comm. Dom.
 25 fer. 4. lect. Dom. 4.
 29 Dom. 14. 1. Septemb. comm. Dom.
 30 fer. 2. lect. Dom. 1. Septemb.
 31 fer. 3. Resp. Dom. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 fer. 4. [O. D.]
 4 Sabb. B. M.
 5 Dom. 15. 2. Septemb.
 12 Dom. 16. 3. Septemb. com. oct.
 15 fer. 4. comm. fer. 4. temp.
 17 fer. 6. de ea, vel de Stigmatib. cum
 comm. fer.

18 Sabb. 4. temp.
 19 Dom. 17. 4. Septemb.
 22 fer. 4. Ianuarij. [19.] comm. Mauritiij.
 25 Sabb. B. M.
 26 Dom. 18. 5. Septembr. commem. Cy-
 priani.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. [O. D.] si heri non fuit di-
 ctum.
 3 Dom. 19. 1. Octob.
 10 Dom. 20. 2. Octob.
 16 Sabb. B. M.
 17 Dom. 21. 3. Octob.
 23 Sabb. B. M.
 24 Dom. 22. 4. Octob.
 29 fer. 6. lect. Dom. 5. Octob.
 30 Sabb. de Vigil.
 31 Dom. 23. 1. Nouemb.

NOVEMBER.

7 Dom. 24. 3. Nouembr. 5. Epiph. com-
 mem. oct.
 10 fer. 4. (O. D.)
 13 Sabb. B. M.
 14 Dom. 25. 4. Nouemb. 6. Epiph.
 19 fer. 6. Amos, Abdias.

Reliqua, vsque ad finem anni, vt in
 Tabula 7.

T A B V L A X V.

Lit. Dom. D. cum Epacta xv. xiv. xiii. xii. xi. x. ix.

I A N V A R I V S.

4 Dom. vacat.
 11 Dom. 1. post Epiph. comm. octau. &
 Higinij.
 18 Dom. 2. comm. Dom.
 19 fer. 2. lect. Dom. 2. (O. D.)
 25 Dom. 3. comm. Dom.
 26 fer. 2. lect. Dom. 3.
 31 Sabb. de Dom. 4. Epiph. cum Resp.
 fer. 4.

F E B R V A R I V S.

1 Dom. Septuag. in Missa oratio 2. de

B. Virg. 3. Eccl. vel pro Papa.
 3 fer. 3. Ignatij (1.) comm. Blasij.
 4 fer. 4. (O. D.)
 8 Dom. Sexages.
 14 Sabb. B. M. comm. Valentini.
 15 Dom. Quinquag. com. Faustini.
 18 fer. 4. Cinerum, com. Simeonis.
 22 Dom. 1. Quadrages.
 23 Cathedra (heri) nil de Vigil. nisi in
 Missa.
 * 23 fer. 2. de ea, nil de Vigil. nisi in Mis-
 sa. (24.)
 § In Bisext. Tab. 14. 23. fer. 3. de ea.
 MAR-

MARTIVS.

- 1 Dom. 2.
8 Dom. 3.
15 Dom. 4.
22 Dom. Passionis.
29 Dom. Palmarum.

APRILIS.

- 5 Domin. Paschæ.
12 Dom. in Albis.
13 fer. 2. Franc. Paul. (2)
14 fer. 3. Leonis (11.) comm. Tiburtij.
18 Sabb. B. M.
19 Dom. 2. post Pascha.
26 Dom. 3.
27 fer. 2. Cleti, &c. (heri)

MAIVS.

- 3 Dom. 4. comm. Dom.
4 fer. 2. lect. Dom. 4.
5 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 4.
10 Dom. 5. comm. Gordiani.
11 fer. 2. Rogat.
13 fer. 4. Vigilia.
14 fer. 5. Ascensio, sine comm.
17 Dom. infra oct. comm. oct.
24 Dom. Pentec.
25 fer. 2. sine comm.
26 fer. 3. sine comm.
31 Dom. 1. Trinit. com. Dom. & Petronillæ in laud. tantum.

I V N I V S.

- 1 fer. 2. (O. D.) Vel Philippi Neri, (26. Maij)
4 fer. 5. Corporis Christi.
7 Dom. 2. comm. oct.
11 fer. 5. Oct. Corporis Christi.
12 fer. 6. Barnabæ (heri) comm. Basilidis, &c.
14 Dom. 3. comm. Dom.
15 fer. 2. Norberti, (6) comm. Viti, &c.
20 Sabb. B. M. comm. Siluerij.
21 Dom. 4.
27 Sabb. comm. Vigil.
28 Dom. 5. comm. oct.

I V L I V S.

- 5 Dom. 6. comm. oct.
7 fer. 3. Leonis (28. Iun.)
8 fer. 4. (O. D.)
11 Sabb. B. M. comm. Pij.
12 Dom. 7. comm. Naboris, &c.
18 Sabb. B. M. cum Symphorose.
19 Dom. 8.
26 Dom. 9. comm. Dom.
29 fer. 2. lect. Dom. 9.

A V G V S T V S.

- 2 Dom. 10. 1. Aug. comm. Stephani.
7 fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. comm. Vigil.
9 Dom. 11. 2. Aug. comm. Romani.
16 Dom. 12. 2. Aug. comm. Dom. & oct.
22 Sabb. comm. Vigil.
23 Dom. 13. 4. Aug.
30 Domin. 14. 1. Septemb. comm. Eclis, &c.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 5. (O. D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 15. 2. Septemb.
13 Dom. 16. 3. Septembr. cum oct.
16 fer. 4. comm. fer. 4. temp.
19 Sabb. comm. fer. nij de Vigil. nisi in Missa.
20 Dom. 17. 4. Septemb.
22 fer. 3. Eustachij, &c. comm. Mauritiij.
26 Sabb. B. M. comm. Cypriani.
27 Dom. 18. 5. Septemb.
28 fer. 2. Cosmæ, &c. (heri.)

O C T O B E R.

- 2 fer. 6. (O. D.)
3 Sabb. E. M.
4 Dom. 19. 1. Octob. comm. Dom.
5 fer. 2. lect. Dom. 1. Octob.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 20. 2. Octob.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 21. 3. Octob. comm. Dom.
24 Sabb. B. M.

25 Dom.

25 Dom. 22. 4. Octob. commem. Chry-
santhi.
29 fer. 5. lect. Dom. 5. Octob.

NOVEMBER.

1 Dom. 23. 1. Nouemb. com. Dom.
2 fer. 2. lect. Dom. 1.
8 Dom. 24. 3. Nouembr. 5. Epiphan.

commem. Dom.
10 fer. 3. [O. D.]
13 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 1.
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 25. 4. Nouemb. 6. Epiph.
20 fer. 6. Abdias, Ionas.

Reliqua vsque ad finem Anni, vt in
Tabula 1.

TABVLA XVI.

Litt. Dom A. cum Epacta xiv. xiii. xii. xi. x. ix. viii.

IANVARIVS.

5 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiph comm. oct.
19 Dom. 1. comm. Marij, &c.
23 fer. 5. [O. D.]
26 Dom. 3.
28 fer. 3. Polycarpi. [6] com. Agnetis 2.
31 fer. 6. de Dom. 4. Epiph.

FEBRVARIVS.

1 Sabb. lect. 1. noct. Dom. 4.
2 Dom. Septuages. in Missa oratio 2. de
B. V. 3. Eccl. vel pro Papa.
3 fer. 2. Purificatio [heri] comm. Blasij.
4 fer. 3. [O. D.]
8 Sabb. B. M.
9 Dom. exages. comm. Apollonia.
15 Sabb. B. M. comm. Faustini.
16 Dom. Quinquages.
19 fer. 4. Cinerum.
22 Sabb. de Vigil. in Missa tantum.
23 Dom. 1. Quadrag. [4]
§. In Bissext. Tab. 15. 23. fer. 2. de e. a.

MARTIVS.

2 Dom. 2.
9 Dom. 3.
10 fer. 2. Quinquaginta mart. [heri.]
16 Dom. 1.
23 Dom. Passionis.
30 Dom. Palmarum.
D. Barth. Gauant. Tom. II.

APRILIS.

6 Dom. Pascha.
13 Dom. in Albis.
14 fer. 2. Franc. Paul. [2.] comm. Tiburtij.
15 fer. 3. Leonis [11.]
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 2.
27 Dom. 3.

MAIVS.

4 Dom. 4. comm. Monica.
10 Sabb. B. M. commem. Gordiani.
11 Dom. 5.
12 fer. 2. comm. fer. Rogat.
14 fer. 4. comm. Bonifacij.
15 fer. 5. Ascensio.
18 Dom. infra oct. commemor. oct.
25 Dom. Pentec. sine comm.
26 27 sine commem.

I V N I V S.

1 Dom. 1. Trinit. comm. Dom.
2 fer. 2. [O. D.] Vel Philippi Nerij. [26.
Maij.] comm. Marcell.
3 fer. 3. Resp. fer. 2. preced.
5 fer. 5. Corporis Christi.
8 Dom. 2. commemor. oct.
15 Dom. 3. commemor. Viti, &c.
16 fer. Norberti. [6.]
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 4. comm. Paulini.
29 Dom. 5. comm. Dom.

P I V

I V L I V S.

1 fer. 3. lect. Dom. 5.
 6 Dom. 6. comm. Dom.
 7 fer. 2. (O. D.)
 12 Sabb. B. M. com. Naboris. & c.
 13 Dom. 7.
 15 fer. 3. Anacleti (13.)
 19 Sabb. B. M.
 20 Dom. 8. comm. Margaritæ.
 27 Dom. 9. comm. Pantaleonis.

A V G V S T V S.

2 Sabb. B. M. com. Steph. (O. D.)
 3 Dom. 10. 1. Augusti.
 7 fer. 5. Iuuentio Stephani (3.) comm.
 Donati.
 10 Dom. 11. 2. Augusti comm. Dom.
 11 fer. 2. lect. Dom. 2.
 17 Dom. 12. 3. Aug. com. Dom.
 24 Dom. 13. 4. Aug. comm. Dom.
 25 fer. 2. lect. Dom. 4. Aug.
 30 Sabb. B. M. comm. Felicis.
 31 Dom. 14. 1. Septemb.

S E P T E M B E R.

1 fer. 2. (O. D.)
 6 Sabb. B. M.
 7 Dom. 15. 2. Septemb.
 14 Dom. 16. 3. Septemb. com. Dom.
 16 fer. 3. lect. Dom. 3.
 17 fer. 4. temp. Resp. 1. noct. Dom. Vel
 de Stigmat. comm. fer.
 18 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom. si heri de fe-
 ria. Vide pag. 72.

19 fer. 6. comm. fer.
 20 Sabb. comm. fer. de Vigil. in Missa
 tantum.
 21 Dom. 17. 4. Septemb. com. Dom.
 22 fer. 2. lect. Dom. 4.
 24 fer. 4. Resp. 1. nocturni Dom. 4.
 25 fer. 5. lect. & Resp. Dom. 5.
 28 Dom. 18. 1. Octob.

O C T O B E R.

2 fer. 5. (O. D.)
 5 Dom. 19. 2. Octob. commemor. Placi-
 di.
 11 Sabb. B. M.
 12 Dom. 20. 3. Octob.
 19 Dom. 21. 4. Octob.
 25 Sabb. B. M. comm. Chrysanthi.
 26 Dom. 22. 5. Octob. comm. Euaristi.
 29 fer. 4. lect. fer. 2.
 30 fer. 5. lect. fer. 3.

N O V E M B E R.

2 Dom. 24. 1. Nouemb. comm. oct.
 3 fer. 2. Comm. Defunct.
 9 Dom. 24. 3. Nouemb. 5. Epiph. comm.
 Dom.
 10 fer. 2. lect. Dom. 3. Nouemb [O. D.]
 15 Sabb. B. M.
 16 Dom. 25. 4. Nouemb. 6. Epiphani.
 19 fer. 4. Joel. in fer. 3.
 20 fer. 5. Amos, Abdias, Ionas.

Reliqua vsque ad finem Anni, vt in
 Tabula 2.

T A B V L A X V I I.

Litt. Dominicalis F. cum Epacta xij. xij. xi. x. ix. viij. vij.

I A N V A R I V S.

6 Dom. vacat.
 12 Sabb. de Dom. infra oct. comm. oct. in
 Missa duæ Orationes.
 13 Dom. 1. post Epiph. vacat.
 19 Sabb. B. M. comm. Marij, & c. (O. D.)
 20 Dom. 2. comm. Dom.

27 Dom. 3. comm. Dom.
 29 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 2.
 31 fer. 5. de Dom. 4.

F E B R V A R I V S.

1 fer. 6. lect. 1. noct. Dom. 4.
 3 Dom. Septuag. comm. Blasij.
 4 fer. 2.

4 fer. 2. (O.D.)
 9 Sabb. B.M. comm. Apoll.
 10 Dom. Sexages.
 16 Sabb. B.M.
 17 Dom. Quinquages.
 20 fer. 4. Cinerum.
 23 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
 §. In Biffert. Tab. 16. 23. Dom. 1.
 24 Dom. 1. Quadrages. (25.)
 25 fer. 2. Matthiæ (heri) (26.)

M A R T I V S.

3 Dom. 2.
 10 Dom. 3.
 17 Dom. 4. comm. Patricij.
 24 Dom. Passionis.
 31 Dom. Palmarum.

A P R I L I S.

7 Dom. Pasche.
 14 Dom. in Albis, comm. Tiburcij.
 15 fer. 2. Franc. Paul. (2.)
 16 fer. 3. Leonis. (11.)
 20 Sabb. B.M.
 28 Dom. 3. comm. Vitalis.

M A I V S.

4 Sabb. B.M. comm. Monica.
 5 Dom. 4.
 11 Sabb. B.M.
 12 Dom. 5.
 13 fer. 2. Nerei, &c. (heri) commemor.
 Rogat.
 15 fer. 4. Vigil.
 16 fer. 5. Ascensio. sine comm.
 19 Dom. infra oct. comm. oct. & Pudentianæ.
 25 Sabb. de Urbano com. non in Missa.
 26 Dom. Pent. sine comm.
 27 fer. 2. sine comm. mor.

I V N I V S.

2 Dom. 1. Trinit. comm. Dom. & Marcellini, &c. in laud. tantum.
 3 fer. 2. (O. D.) Vel Philippi Neri (26.)

6 fer. 5. Corporis Christi.
 9 Dom. 2. comm. oct. & Primi.
 13 fer. 5. oct. Corp. Christi.
 15 Sabb. Norberti. [6.] comm. Viti, &c.
 16 Dom. 3.
 17 fer. 2. Ant. Pat. [13.]
 22 Sabb. de Vigil. comm. Paulini.
 23 Dom. 4.
 30 Dom. 5. comm. Dom.

I V L I V S.

1 fer. 2. lect. Dom. 5.
 7 Dom. 6.
 8 fer. 2. [O.D.]
 14 Dom. 7. comm. Dom. & Henrici.
 15 fer. 2. lect. Dom. 7.
 20 Sabb. B.M. comm. Margaritæ.
 21 Dom. 8. comm. Praxed.
 27 Sabb. B.M. comm. Pantaleonis.
 28 Dom. 9.
 30 fer. 3. Nazarij, &c. [28.] comm. Abdon, &c.

A V G V S T V S.

2 fer. 6. [O.D.]
 4 Dom. 10. 1. Aug. comm. Dom.
 9 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 1.
 11 Dom. 11. 2. Aug. comm. oct. & Tiburtij, &c.
 18 Dom. 12. 3. Aug. comm. octau. & Agapiti.
 25 Dom. 13. 4. Aug.
 26 fer. 2. Ludouici (heri) comm. Zephyrini.
 31 Sabb. B.M.

S E P T E M B E R.

1 Dom. 14. 1. Septemb. comm. Egidij, & mart.
 2 fer. 2. [O.D.]
 7 Sabb. B.M.
 8 Dom. 15. 2. Septemb. comm. Dom.
 15 Dom. 16. 3. Septemb. comm. Dom.
 16 fer. 2. lect. Dom. 3. Septemb.
 17 fer. 3. de ea, Resp. 1. noct. Dom. 3. vel de Stigmat.
 18 fer. 4. temp. Resp. 1. noct. si heri de Stigmat.

P 2 20 fer. 6.

20 fer. 6. commemor. feriæ de Vig. non-
nisi in Missa.
21 Sabb. comm. fer.
22 Dom. 17. 4. Septemb. comm. Mauritiij.
26 fer. 5. lect. Dom. 5. Septemb.
28 Sabb. B. M.
29 Dom. 18. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

2 fer. 4. lect. & Resp. Dom. 1. Octob.
(O. D.) nisi heri sint dictæ lect. &
O. D.
3 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom.
5 Sabb. B. M. comm. Placidi.
6 Dom. 19. 2. Octob.
7 fer. 2. Brunonis (heri) commem. Mar-
ci, & aliorum.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 20. 3. Octob.

19 Sabb. B. M.
20 Dom. 21. 4. Octob.
26 Sabb. Vigil. comm. Euaristi.
27 Dom. 22. 5. Octob.
29 fer. 3. lect. fer. 2.
30 fer. 4. lect. fer. 3.

NOVEMBER.

3 Dom. 23. 1. Nouemb. comm. oct.
10 Dom. 24. 3. Nouemb. 5. Epiph. com-
mem. Tryphonis, & c.
13 fer. 4. (O. D.)
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 25. 4. Nouemb. 5. Epiph.
19 fer. 3. Gregorij (17) comm. Pontiani.

Reliqua vsque ad finem Anni, vt in
Tabula 3.

TABVLA XVIII.

Littera Dominicalis G. cum Epacta xij. xj. x. ix. viij. vij. vj.

IANVARIVS.

7 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
14 Dom. 2. comm. Felicis.
19 fer. 6. Hilarij (14) comm. Marij.
21 Dom. 3. comm. Dom.
23 fer. 3. (O. D.)
28 Dom. 4. commem. Agnetis 2.

FEBRVARIVS.

3 Sabb. B. M. comm. Blasij. [O. D.]
4 Dom. Septuages.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. Sexages.
15 fer. 5. ad Magnif. Quod autem.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. Quinquag. com. Simconis.
21 fer. 4. Cinerum.
23 fer. 6. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa.
(24.)
§. In Bis. Tab. 17. 23. Sabb. fer. & c.
25 Dom. 1. Quadrages. (26)

MARTIVS.

4 Dom. 2. comm. Lucij.
5 fer. 2. Casimiri. (heri)
11 Dom. 3. Quadrages.
18 Dom. 4.
25 Dom. Passionis.
26 fer. 2. Annunciat. [heri]

APRILIS.

1 Dom. Palmarum.
8 Dom. Paschæ.
15 Dom. in Albis.
16 fer. 2. Franc. Paul. [2]
17 fer. 3. Leonis. [11.] comm. Aniceti.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 2. post Pascha.
14 fer. 3. Soteris, & c. (22.)
28 Sabb. B. M. comm. Vitalis.
29 Dom. 3.

MAIVS.

4 fer. 6. Petri mart. (29. Apr.) commem.
Monicæ.
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 4. comm. Dom.

7 fer. 1.

- 7 fer. 2. lect. Dom. 4.
- 11 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 4.
- 13 Dom. 5.
- 14 fer. 2. Rogat. comm. Bonifacij.
- 16 fer. 4. Vig. commem. Vbaldi.
- 17 fer. 5. Ascensio.
- 20 Dom. infra oct. comm. oct.
- 26 Sabb. commemor. Eleutherij, non in Missa.
- 27 Dom. 1. Pent. sine comm.

I V N I V S.

- 3 Dom. Trinit. com. Dom. 1. Pent.
- 4 fer. 2. (O.D.) vel Phil. Nerij. (26)
- 7 fer. 5. Corp. Christi.
- 10 Dom. infra oct. comm. oct.
- 13 fer. 4. de oct. Corporis Christi.
- 14 fer. 5. oct.
- 15 fer. 6. Basilij (heri) com. Viti, &c.
- 16 Sabb. Anton. Pat. (13.)
- 17 Dom. 3.
- 24 Dom. 4. comm. Dom.

I V L I V S.

- 1 Dom. 5. commem. Dom.
- 7 Sabb. B.M. (O.D.)
- 8 Dom. 6.
- 15 Dom. 7.
- 21 Sabb. B.M. comm. Praxed.
- 22 Dom. 8. commem. Dom.
- 29 Dom. 9. 1. Aug. com. Felicis, &c.
- 30 fer. 2. Martha. (heri) commem. Abdon, &c.

A V G V S T V S.

- 2 fer. 5. (O.D.)
- 5 Dom. 10. 2. Aug. com. Dom.
- 7 fer. 3. lect. Dom. 2.
- 12 Dom. 11. 3. Aug. comm. oct. & Clara.
- 19 Dom. 12. 3. Aug. contm. oct.
- 26 Dom. 13. 5. Aug. comm. Zephyrini.

S E P T E M B E R.

- 1 Sabb. B. M. comm. Aegidii, & mart. (O.D.)

D. Batth. Gauant. Tom. II.

- 2 Dom. 14. 1. Septemb.
- 9 Dom. 15. 2. Septemb. commem. oct. Gorgonii.
- 16 Dom. 16. 3. Septemb. commem. Euphemia.
- 17 fer. 2. Cornelij (heri) vel de Stigmat.
- 18 fer. 3. Cornelij, si heri de Stig.
- 19 fer. 4. temp. commem. fer.
- 21 fer. 6. commemor. feria.
- 22 Sabb. comm. Mauritij.
- 23 Dom. 17. 4. Septemb. comm. Thecla.
- 24 fer. 2. Lini (heri.)
- 27 fer. 5. lect. Dom. 5.
- 28 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 5.
- 30 Dom. 18. 1. Octob. comm. Dom.

O C T O B E R.

- 2 fer. 3. lect. & Resp. 1. noct. Dom. 1. Octobris (O.D.) nisi heri dicta.
- 7 Dom. 19. 2. Octob. comm. Marci, &c.
- 13 Sabb. B.M.
- 14 Dom. 20. 3. Octob.
- 15 fer. 2. Callisti. (heri)
- 20 Sabb. B.M.
- 21 Dom. 21. 4. Octob. comm. Hilarionis, & Vrsula.
- 28 Dom. 22. 5. Octob. commem. Dom.
- 29 fer. 2. lect. Dom. 5.
- 30 fer. 3. lect. fer. 2.

N O V E M B E R.

- 2 fer. 6. lect. fer. 3.
- 4 Dom. 23. 1. Nouemb. commem. oct. Vitalis, &c.
- 5 fer. 2. de oct. vel Caroli (heri) commem. oct.
- 10 Sabb. B. M. commemor. Tryphonis. (O.D.)
- 11 Dom. 24. 3. Nouemb. 5. Epiph. commem. Dom.
- 12 fer. 2. lect. Dom. 3.
- 18 Dom. 25. 4. Nouemb. 6. Epiph. commem. Dom.
- 19 fer. 2. lect. Dom. 4.

Reliqua, usque ad finem Anni, vt in Tabula 4.

P 3 T A

TABVLA XIX.

Litt. Dom. A. cum Epacta xi.x.ix.viii.vii.vi.v.

IANVARIVS.

- 1 Dom. vacat.
 8 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
 15 Dom. 2. commem. Mauri.
 19 fer. 7. Pauli Erem. [15.] comm. Marij, &c.
 22 Dom. 3.
 23 fer. 5. Vincentij, &c. [heri] commem. Emerentianæ.
 28 Sabb. B. M. comm. Agnetis 2. (O. D.)
 29 Dom. 4.

FEBRVARIVS.

- 3 fer. 6. [O. D.]
 4 Sabb. B. M.
 5 Dom. Septuages.
 6 fer. 2. Agathæ (heri) commem. Dorotheæ.
 11 Sabb. B. M.
 12 Dom. Sexages.
 16 fer. 4. ad Magnif. Semen.
 18 Sabb. B. M. commem. Simeonis.
 19 Dom. Quinquag.
 22 fer. 4. Cinerum.
 23 fer. 5. Cathedra [heri] nil de Vigil. nisi in Missa.
 * 23. fer. 5. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa. [24.]
 §. In Bissex. Tab. 18. 23. fer. C. de ea.
 26 Dom. 1. Quadrag. [27.]

MARTIVS.

- 5 Dom. 2.
 12 Dom. 3. Quadrag.
 13 fer. 2. Gregorij, [heri.]
 19 Dom. 4.
 22 fer. 4. Ioseph [19.]
 26 Dom. Passionis.

APRILIS.

- 2 Dom. Palmorum.
 9 Dom. Pascha.

- 16 Dom. in Albis.
 17 fer. 2. Franc. Paul. [2.] comm. Aniceti.
 18 fer. 5. Leonis. [11.]
 23 Dom. 2. post Pascha.
 24 fer. 2. Georgij, [heri.]
 30 Dom. 3.

MAIVS.

- 4 fer. 1. Cathar. Senen. [30. Apr.] commem. Monica.
 7 Dom. 4.
 10 fer. 4. Stanislai. [7.] commem. Gordiani, &c.
 13 Sabb. B. M.
 14 Dom. 5. comm. Bonifacij.
 15 fer. 2. Rogat.
 17 fer. 4. Vigil.
 18 fer. 5. Ascensio.
 21 Dom. infra oct. commem. oct.
 27 Sabb. com. Io. Pap. sed non in Missa.
 28 Dom. Pent.
 30 fer. 3. sine comm.

I V N I V S.

- 4 Dom. 1. post Pent. Trinic. commem. Dom.
 5 fer. 2. [O. D.]
 8 fer. 5. Corp. Christi.
 11 Dom. 2. commem. Dom. & oct.
 13 fer. 3. de oct. Corporis Christi.
 16 fer. 6. Ant. Pat. [13.]
 17 Sabb. B. M.
 18 Dom. 3. commem. Marci, &c.
 25 Dom. 4. comm. oct.

I V L I V S.

- 1 Sabb. Homil. vt in 2. die infra oct.
 2 Dom. 5. commem. Dom.
 3 fer. 2. lect. Dom. 5.
 7 fer. 6. [O. D.]
 8 Sabb. B. M.
 9 Dom. 6.

15 Sabb.

75 Sabb. B. M.
 16 Dom. 7.
 23 Dom. 8.
 24 fer. 2. Apollinaris (heri) comm. Vigil.
 & Christinæ.
 30 Dom. 9. 1. Aug. commem. Abdon, &c.

AUGUSTVS.

2 fer. 4. (O.D.)
 6 Dom. 10. 2. Aug. comm. Dom.
 7 fer. 2. lect. Dom. 2.
 13 Dom. 11. 3. Aug. com. octau. & Hip-
 pol.
 20 Dom. 12. 4. Aug. commem. Dom. &
 oct.
 26 Sabb. B. M. commem. Zephyrini.

SEPTEMBER.

1 fer. 6. (O.D.)
 2 Sabb. B. M.
 3 Dom. 14. 1. Septemb. T
 10 Dom. 15. 2. Septemb.
 11 fer. 2. Nicol. (heri) comm. 6a.
 17 Dom. 16. 3. Septemb.
 18 fer. 2. de ea, vel de Stigmat. (heri)
 29 fer. 4. temp. comm. fer. nil de Vigil. nisi
 in Missa.
 23 Sabb. comm. fer. 2.

24 Dom. 17. 4. Septemb.
 28 fer. 1. lect. Dom. 5. Septemb.

OCTOBER.

1 Dom. 18. 1. Octob. comm. Remigij.
 2 fer. 2. de ea, vel de Angelis custodi-
 bus.
 3 fer. 3. (O.D.) si heri non fuit dictum.
 7 Sabb. B. M. commemor. Marci, &c.
 8 Dom. 19. 2. Octob.
 10 fer. 3. Birgittæ. (8.)
 15 Dom. 20. 3. Octob.
 21 Sabb. B. M. commem. Hilationis, &
 Ursulæ.
 22 Dom. 21. 4. Octob.
 26 fer. 5. lect. Dom. 5. Octob.
 29 Dom. 22. 1. Nouembr.

NOVEMBER.

5 Dom. 25. 2. Nouemb. comm. oct.
 10 fer. 6. (O.D.)
 12 Dom. 24. 3. Nouemb. 5. Epiphani.
 13 fer. 2. Martin. (heri)
 19 Dom. 25. 4. Nouemb. 6. Epiph. comm.
 Pontiani.
 Reliqua vsque ad finem Anni, vt in
 Tabula 5.

TABVLA XX.

Littera Dominicalis B. cum Epacta x. ix. viij. vij. vi. v. iij. ii.

IANVARIVS.

2 Dom. vacat.
 9 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
 16 Dom. 2.
 19 fer. 4. Marcelli. (16.) comm. Marij, &c.
 23 Dom. 3. comm. Emerentianæ.
 28 fer. 6. (O.D.)
 29 Sabb. B. M.
 30 Dom. 4.
 31 fer. 2. Martine (heri)

FEBRUARIVS.

3 fer. 5. (O.D.)

4 fer. 6. si non est Bissext. fit de Dom. 5.
 Epiph.
 6 Dom. Septuag. comm. Dorothæ.
 12 Sabb. B. M.
 13 Dom. Sexages.
 17 fer. 5. ad Magn. Si culmen.
 19 Sabb. B. M.
 20 Dom. Quinquag.
 23 fer. 4. Cinorum, nil de Vigil. nisi in
 Missa. (24.)
 § In Bissext. 23. fer. 4. Cin. & Tab. 19. 23.
 fer. 5. de ea. &c.
 27 Dom. 1. Quadrages. 18.

P 4 MAR-

M A R T I V S.

6 Dom. 2.
 13 Dom. 3. Quadrages. T O
 20 Dom. 4.
 22 fer. 3. Ioachim. (20.)
 30 Dom. Passiois.

A P R I L I S.

3 Dom. Palmarum.
 10 Dom. Pascha.
 17 Dom. in Albis, comm. Aniceti.
 18 fer. 2. Leoms. (11.)
 19 fer. 3. lect. fer. 2. preced.
 24 Dom. 2. post Pascha.

M A I V S.

1 Dom. 3. commem. Dom.
 2 fer. 2. lect. Dom. 3.
 5 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 3.
 8 Dom. 4. comm. Dom.
 9 fer. 2. lect. Dom. 4.
 14 Sabb. B. M. comm. Bonifacij.
 15 Dom. 5.
 16 fer. 2. Rogat. comm. Vbaldi.
 19 fer. 5. Ascensio sine comm.
 22 Dom. infra oct. comm. oct.
 27 fer. 6. de ea, Vel Philip. Nerij (heri)
 comm. fer. & Io.
 29 Dom. Pentec.
 30 31 sine comm.

I V N I V S.

5 Dom. 1. post Pent. Trinit. com. Dom.
 7 fer. 1. de ea. Resp. fer. 2. (O. D.)
 9 fer. 5. Corporis Christi sine comm.
 12 Dom. 2. comm. oct. & Basilidis, &c.
 13 fer. 2. de oct.
 17 fer. 6. Ant. Pat. (13.)
 18 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
 19 Dom. 3. comm. Geruasij, &c.
 26 Dom. 4. comm. oct.
 27 fer. 2. Io. & Pauli (heri) comm. oct.

I V L I V S.

1 fer. 6. Homil. vt in 4. die infra oct.
 3 Dom. 5. commem. oct.

7 fer. 5. (O. D.)
 9 Sabb. B. M.
 10 Dom. 6.
 11 fer. 2. Septem frat. (heri) comm. Pij.
 16 Sabb. B. M.
 17 Dom. 7. comm. Alexij.
 23 Sabb. comm. Vigil.
 24 Dom. 8. comm. Christinæ. A
 30 Sabb. B. M. comm. Abdon.
 31 Dom. 9. 1. Aug.

A V G V S T V S.

2 fer. 3. (O. D.)
 7 Dom. 10. 2. Aug. comm. Donati.
 13 Sabb. comm. Vigil.
 14 Dom. 11. 3. Aug. commemor. oct. &
 Eusebij.
 21 Dom. 12. 4. Aug. comm. oct.
 27 Sabb. B. M.
 28 Dom. 13. 5. Aug. comm. Dom.

S E P T E M B E R.

1 fer. 5. (O. D.)
 3 Sabb. B. M.
 4 Dom. 14. 1. Septemb.
 11 Dom. 15. 2. Septemb. comm. oct. &
 Prothi, &c.
 17 Sabb. B. M. vel de Stigmatibus.
 18 Dom. 16. 3. Septemb.
 21 fer. 4. temp. comm. fer.
 23 fer. 6. comm. feria.
 24 Sabb. 4. temp.
 25 Dom. 17. 4. Septembr.

O C T O B E R.

1 Sabb. B. M. comm. Remigij. (O. D.) vel
 de Ang. Cust. cum initio Esther.
 2 Dom. 18. 1. Octob.
 3 fer. 2. (O. D.) si non est dictum in Sabb.
 preced.
 9 Dom. 19. 2. Octob.
 10 fer. 2. Dionysij [heri]
 15 Sabb. B. M.
 16 Dom. 20. 3. Octob.
 22 Sabb. B. M.
 23 Dom. 21. 4. Octob.
 29 Sabb. B. M. lect. Dom. 5.
 30 Dom. 22. 1. Nouemb.

NO

NOVEMBER.

- 6 Dom. 23. 3. Nouemb. com. oct.
10 fer. 5. [O. D.]
13 Dom. 24. 4. Nouemb. 6. Epiph.

19 Sabb. B. M. Abdias Ionas, commem.
Pontiani.

Reliqua vsque ad finem Anni, s. vt in
Tabula 6.

TABVLA XXI.

Littera Dom. C. cum Epacta ix. viij. vij. vj. v. iv. iij.

IANVARIVS.

- 3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
17 Dom. 2. comm. Dom.
19 fer. 3. [O. D.]
23 Sabb. B. M. com. Emerentianæ.
24 Dom. 3.
28 fer. 5. Timothei. [24.] comm. Agne-
tis 2.
31 Dom. 4.

FEBRVARIVS.

- 3 fer. 4. [O. D.]
6 Sabb. de Dom. 5. Epiph. comm. Do-
rotheæ, cum Resp. fer.
7 Dom. Septuag.
8 fer. 2. Romualdi [heri.]
13 Sabb. B. M.
14 Dom. Sexages. comm. Valentini.
18 fer. 5. ad Magnif. Quod autem.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. Quinquag.
23 fer. 3. Vigil. (24.)
§. In Bissexti. 23. fer. 3. de ea, sine precibus,
¶ Tab. 20. 23. fer. 4. Cin. & c.
24 fer. 4. Cinerum. (25.)
25 fer. 5. Matthiæ [heri.] (26.)
28 Dom. 1. Quadrages. [29.]

MARTIVS.

- 7 Dom. 2. comm. Perpetuæ, & c.
8 fer. 2. Thomæ Aquin. (heri.)
14 Dom. 3. Quadrag.
21 Dom. 4.
22 fer. Benedicti [heri.]
28 Dom. Passionis.

APRILIS.

- 4 Dom. Palmarum.
11 Dom. Pascha.
18 Dom. in Albis.
19 fer. 2. Leonis. (11.)
20 fer. 3. lect. fer. 2.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 2. post Pascha com. Dom.

MAIVS.

- 2 Dom. 3. comm. Dom.
5 fer. 4. Resp. 1. noct. Dom. 3.
9 Dom. 4. comm. Dom.
11 fer. 1. Resp. 1. noct. Dom. 4.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 5. comm. Vbaldi.
17 fer. 2. Rogat.
19 fer. 4. Vigil. comm. Pudentianæ.
20 fer. 5. Ascensio.
23 Dom. infra oct. comm. oct.
26 fer. 4. de oct. vel Philippi Nerij, com-
mem. Eleuther.
30 Dom. Pentec. sine comm.
31 fer. 2. sine commem.

I V N I V S.

- 6 Dom. 1. post Pent. Trinit. com. Dom.
7 fer. 1. Norberti. [heri.]
8 fer. 3. Resp. fer. 2 [O. D.]
10 fer. 5. Corporis Christi.
13 Dom. 2. commemor. oct.
18 fer. 6. Ant. Pat. (13.) comm. Marci & c.
19 Sabb. B. M. comm. Geruasij & c.
20 Dom. 3. comm. Siluerij.
27 Dom. 4. comm. oct.

I O V L I V S.

- 1 fer. 5. Homil. vt in 4. die infra oct.
 4 Dom. 5. comm. oct.
 5 fer. 2. de oct. vel Elifabeth. (heri.)
 7 fer. 4. (O.D.)
 11 Dom. 6. comm. Pij.
 17 Sabb. B. M. comm. Alexij.
 18 Dom. 7. comm. Symphorose, &c.
 25 Dom. 8. comm. Dom.
 31 Sabb. B. M.

- 12 Dom. 19. 3. Septemb. comm. oct.
 15 fer. 4. temp. comm. fer.
 17 fer. 6. de ea, vel de Stigmat. commem.
 fer.
 18 Sabb. 4. temp.
 19 Dom. 16. 4. Septemb.
 22 fer. 4. Ianuarij (19) commem. Mauri-
 tij.
 25 Sabb. B. M.
 26 Dom. 17. 5. Septemb. commem. Cy-
 priani, &c.

A V G V S T V S.

- 1 Dom. 9. 1. Aug. comm. Dom.
 2 fer. 2. lect. Dom. 1. Aug. (O.D.)
 7 Sabb. B. M. comm. Donati.
 8 Dom. 10. 2. Augusti.
 9 fer. 2. Cyriaci, &c. (heri) comm. Vigil.
 & Romani.
 15 Dom. 11. 3. Aug. comm. Dom.
 16 fer. 2. lect. Dom. 3. Aug.
 22 Domin. 12. 4. Augusti commemorat.
 Dom.
 25 fer. 4. lect. Dom. 4. Augusti.
 29 Dom. 13. 1. Septembr. commemorat.
 Dom.
 30 fer. 2. lect. Dom. 1. Septemb.
 31 fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 1.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 4. [O.D.]
 4 Sabb. B. M.
 5 Dom. 14. 2. Septemb.

O C T O B E R.

- 2 Sabb. B. M. (O.D.) nisi heri fuerit di-
 ctum.
 3 Domin. 18. 1. Octobr.
 10 Dom. 19. 2. Octobr.
 16 Sabb. B. M.
 17 Dom. 20. 3. Octobr.
 23 Sabb. B. M.
 24 Dom. 21. 4. Octobr.
 29 fer. 6. lect. Dom. 5. Octobr.
 30 Sabb. Vigil.
 31 Dom. 22. 1. Nouemb.

N O V E M B E R.

- 7 Dom. 23. 3. Nouembr. comm. oct.
 10 fer. 4. [O.D.]
 13 Sabb. B. M.
 14 Dom. 24. 4. Nouembr. 6. Epiph.

Reliqua vsque ad finem Anni
 in Tabula 7.

T A B V L A XXII.

Littera Dominicalis D. cum Epacta viij. vij.
 vj. v. iv. iij. ij.

I A N V A R I V S.

- 4 Dom. vacat.
 11 Dom. 1. post Epiph. comm. oct. & Hi-
 gini.
 18 Dom. 2. commem. Dom.
 19 fer. 2. lect. Dom. 2. (O.D.)

- 25 Dom. 3. comm. Dom.
 26 fer. 2. lect. Dom. 3.
 31 Sabb. B. M.

F E B R V A R I V S.

- 1 Dom. 4.

3 fer.

- 3 fer. 3. Ignatij (1.) comm. Blasij.
 4 fer. 4. [O. D.]
 6 fer. 6. de Dom. 5. Epiph. comm. Do-
 roth.
 7 Sabb. lect. 1. noct. Dom. 5.
 8 Dom. Septuages.
 14 Sabb. B. M. comm. Valentini.
 15 Dom. Sexages. comm. Faustini.
 19 fer. 5. ad Magnif. Semen.
 21 Sabb. B. M.
 22 Dom. Quinquag.
 23 Cated. (heri) comm. Vigil. nisi sit Bis-
 sext.
 24 fer. 3. Vigil. [24.]
 §. In Bisext. Tab. 2. 2. fer. 3. Vigil.
 &c.
 25 fer. 4. Cinerum. (26.)

MARTIVS.

- 1 Dom. 1. Quadrag.
 8 Dom. 2.
 15 Dom. 3. Quadages.
 22 Dom. 4.
 29 Dom. Passionis.

APRILIS.

- 5 Dom. Palmarum.
 12 Dom. Pasche.
 14 fer. 3. sine comm.
 19 Dom. in Albis.
 20 fer. 2. Leonis. (11.)
 21 fer. 3. lect. fer. 2.
 26 Dom. 2. post Pascha.
 27 fer. 2. Cleti, & Marcell. (heri.)

MAIVS.

- 3 Dom. 3. comm. Dom.
 4 fer. 2. lect. Dom. 3.
 5 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 3.
 10 Dom. 4. comm. Gordiani, &c.
 16 Sabb. B. M. comm. Vbaldi.
 17 Dom. 5.
 18 fer. 2. Rogat.
 20 fer. 4. Vigil.
 21 fer. 5. Aicensio.
 24 Dom. infra oct. commem. oct.
 30 Sabb. Vigil. in Missa nil de Felice.

13 Dom. Pentec. sine comm.

I V N I V S.

- 2 fer. 3. sine comm.
 7 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.
 8 fer. 2. Norberti (6.)
 9 fer. 3. [O. D.] Resp. fer. 2.
 11 fer. 5. Corporis Christi.
 12 fer. 6. de oct. com. Basilidis, &c.
 13 Sabb. de oct.
 14 Dom. 2. comm. Dom. & oct.
 19 fer. 6. Barnabæ (11.) commem. Gerua-
 sij, &c.
 20 Sabb. Anton. Pat. (13.) commemorat.
 Siluerij.
 21 Dom. 3.
 27 Sabb. comm. Vigil.
 28 Dom. 4. comm. oct. lo.

I V L I V S.

- 5 Dom. 5. commem. oct.
 7 fer. 3. Leonis (28. Iun.)
 8 fer. 4. [O. D.]
 11 Sabb. B. M. comm. Pij.
 12 Dom. 6. comm. Naboris, &c.
 18 Sabb. B. M. comm. Symphorosa, &c.
 19 Dom. 7.
 26 Dom. 8. comm. Dom.

A V G V S T V S.

- 2 Dom. 9. 1. August. commemorat. Ste-
 phani.
 7 fer. 6. [O. D.]
 8 Sabb. comm. Vigil.
 9 Dom. 10. 2. Aug. comm. Romani.
 16 Dom. 11. 3. Aug. comm. Dom. & oct.
 22 Sabb. comm. Vigil.
 23 Dom. 12. 4. August.
 30 Dom. 13. 1. Septemb. comm. Felicis
 &c.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 3. [O. D.]
 5 Sabb. B. M.
 6 Dom. 14. 2. Septemb.
 13 Dom. 15. 3. Septemb. comm. oct.
 16 fer. 4. comm. fer. 4. temp.
 19 Sabb.

19 Sabb. comm. fer. nil de Vigilia nisi in
Missa.

20 Dom. 16. 4. Septembr.

22 fer. 3. Eustachij (20) commem. Mauri-
tij.

26 Sabb. B.M. comm. Cypriani.

27 Dom. 17. 5. Septemb.

28 fer. 2. Cosmae; &c. [heri.]

OCTOBER.

2 fer. 6. [O.D.] si heri non fuit dictum.

23 Sabb. B.M.

4 Dom. 18. 1. Octob. commem. Dom.

5 fer. 2. lect. Dom. 1. Octob.

10 Sabb. B.M.

11 Dom. 19. 2. Octobr.

17 Sabb. B.M.

18 Dom. 20. 3. Octob. commem. Dom.

24 Sabb. B.M.

25 Dom. 21. 4. Octob. comm. Chrysan-
thi; &c.

2 fer. 5. lect. Dom. 5. Octob.

NOVEMBER.

1 Dom. 22. 1. Nouemb. com. Dom.

2 fer. 2. lect. Dom. 1. Nouemb.

8 Dom. 23. 3. Nouemb. com. Dom.

& Coronatorum.

10 fer. 3. [O.D.]

13 fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 1.

14 Sabb. B.M.

15 Dom. 24. 4. Nouemb. 6. Epiph.

Reliqua vsque ad finem Anni; vt in
Tabula 1.

T A B V L A XXIII.

Littera Dominicalis E. cum Epacta vij. vj. v.
iv. iij. ij. j.

I A N V A R I V S.

26 fer. 4. Cinerum. [27.]

5 Dom. vacat.

12 Dom. 1. post Epiph. commem. oct.

19 Dom. 2. commem. Marij; &c.

23 fer. 5. [O.D.]

26 Dom. 3.

28 fer. 3. Polycarpi. (26.) comm. Agne-
tis 2.

F E B R V A R I V S.

2 Dom. 4. commem. Dom.

3 fer. 2. lect. Dom. 4. [O.D.]

8 Sabb. de Dom. 5. cum Resp. fer. 4.

9 Dom. Septuages. commemor. Apol-
loniæ.

15 Sabb. B.M. comm. Faustini.

16 Dom. Sexages.

22 Sab. comm. Vigil. in Bisext. non fit de
Vigil.

23 Dom. Quinquag. [24.]

§. In Bisext. Tab. 22. 23. fer. 2. Vig. &c.

M A R T I V S.

2 Dom. 1. Quadrages.

9 Dom. 2.

10 fer. 2. Quadrag. mart. [heri]

16 Dom. 3. Quadrag.

23 Dom. 4.

30 Dom. Passionis.

A P R I L I S.

6 Dom. Palmarum.

13 Dom. Pascha.

20 Dom. in Albis.

21 fer. 2. Leonis. [11]

22 fer. 3. lect. fer. 2.

17 Dom. 2. post Pascha.

M A I V S.

4 Dom. 3. comm. Monica.

10 Sabb.

- 10 Sabb. B.M. comm. Gordiani, &c.
- 11 Dom. 4.
- 17 Sabb. B.M.
- 18 Dom. 5.
- 19 fer. 2. Rogat. comm. Prudentianæ.
- 22 fer. 5. Ascensio.
- 25 Dom. infra oct. commem. oct. & Vrbani.
- 31 Sabb. Missa sine comm.

I V N I V S.

- 1 Dom. Pentec.
- 2 fer. 2. sine commem.
- 8 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.
- 9 fer. 2. Norberti. (6.) commem. Primi, &c.
- 10 fer. 3. Resp. fer. 2. [O. D.]
- 12 fer. 5. Corporis Christi sine comm.
- 13 fer. 6. de oct.
- 14 Sabb. comm. oct.
- 15 Dom. 2. comm. oct. & Viti, &c.
- 20 fer. Ant. Pat. (13.) commemorat. Siluerij.
- 21 Sabb. B.M.
- 22 Dom. 3. comm. Paulini.
- 29 Dom. 4. comm. Dom.

I V L I V S.

- 6 Dom. 5. commem. Dom.
- 7 fer. 7. [O. D.]
- 12 Sabb. B.M. comm. Naboris, &c.
- 13 Dom. 6.
- 15 fer. 3. Anaclei (13.)
- 19 Sabb. B.M.
- 20 Dom. 7. comm. Margaritæ.
- 27 Dom. 8. comm. Pantaleonis.

A V G V S T V S.

- 2 Sabb. B.M. comm. Stephani. [O. D.]
- 3 Dom. 9. 1. Aug.
- 7 fer. 6. Inuentio Stephani (3.) comm. Donati.
- 10 Dom. 10. 2. Aug. commem. Dom.
- 11 fer. 2. lect. Dom. 2. Aug.
- 17 Dom. 11. 3. Aug. comm. Dom.
- 24 Dom. 12. 4. Aug. commemorat. Dom.
- 25 fer. 2. lect. Dom. 4.

- 30 Sabb. B.M. comm. Felicis, &c.
- 31 Dom. 13. 1. Septembr.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 2. (O. D.)
- 6 Sabb. B.M.
- 7 Dom. 14. 2. Septemb.
- 14 Dom. 15. 3. Septemb. commemorat. Dom.
- 16 fer. 3. lect. Dom. 3.
- 17 fer. 4. de ea, cum Resp. 1. noct. Dom. 3. vel de Stigmat. comm. feria.
- 18 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom. si heri de feria.
- 19 fer. 6. de comm. feriæ.
- 20 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. commem. fer.
- 21 Dom. 16. 4. Septembr. comm. Dom.
- 22 fer. 2. lect. 1. noct. Dom. 4.
- 24 fer. 4. Resp. noct. Dom. 4.
- 25 fer. 5. lect. Dom. 5. Septembr.
- 28 Dom. 17. 1. Octob.

O C T O B E R.

- 2 fer. 5. (O. D.) si non est dictum.
- 5 Dom. 18. 2. Octobr. commemor. Placidi.
- 11 Sabb. B.M.
- 12 Dom. 19. 3. Octob.
- 19 Dom. 20. 4. Octob.
- 25 Sabb. B.M. comm. Chrysanthi, &c.
- 26 Dom. 21. 5. Octob. commem. Euaristi.
- 29 fer. 4. lect. fer. 2.
- 30 fer. 5. lect. fer. 3.

N O V E M B E R.

- 2 Dom. 22. 1. Nouemb. comm. Oct.
- 3 fer. 2. comm. Defunct.
- 9 Dom. 23. 3. Nouembr. comm. Dom.
- 10 fer. 2. lect. Dom. 3. (O. D.)
- 15 Sabb. B.M.
- 16 Dom. 24. 4. Nouemb. 6. Epiph. Reliqua vsque ad finem Anni, vt in Tabula 2.

T A.

TABVLA XXIV.

Littera Dominicalis F. cum Epacta vj.v. iv. iij. ij. j.

IANVARIVS.

- 6 Dom. vacat.
 12 Sabb. de Domin. infra oct. comm. oct.
 in Missa duæ tantum orat.
 13 Dom. 1. vacat.
 19 Sabb. B. M. commemorat. Marij, &c.
 (O. D.)
 20 Dom. 2. comm. Dom.
 27 Dom. 3. comm. Dom.
 29 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 2.

FEBRVARIVS.

- 3 Dom. 4. comm. Blasij.
 4 fer. 2. (O. D.)
 9 Sabb. de Dom. 5. post Epiph. comm.
 Apollon. cum Resp. fer. 4.
 10 Dom. Septuages.
 16 Sabb. B. M.
 17 Dom. Sexages.
 23 Sabb. Vigil. (24.)
 5. In Bissex. Tab. 23. 23. Dom. &c.
 24 Dom. Quinquag. (25.)
 25 fer. 2. Matthiæ. (heri.) (26)
 27 fer. 4. Cinerum. (28)

MARTIVS.

- 3 Dom. 1. Quadrages.
 10 Dom. 2.
 17 Dom. 3. commem. Patricij.
 24 Dom. 4.
 31 Dom. Passionis.

APRILIS.

- 7 Dom. Palmatum.
 14 Dom. Paschæ sine commem.
 21 Dom. in Albis.
 24 fer. 4. Leonis (11.)
 27 Sabb. B. M.
 28 Dom. 2. comm. Vitalis.

MAIVS.

- 4 Sabb. B. M. comm. Monicæ.
 5 Dom. 3.
 11 Sabb. B. M.
 12 Dom. 4.
 13 fer. 2. Nerei &c. (heri.)
 18 Sabb. B. M.
 19 Dom. 5. commem. Pudencianæ.
 20 fer. 2. Rogat.
 23 fer. 9. Ascensio.
 26 Dom. infra oct. comm. oct. & Eleu-
 therij.
 27 fer. 2. de oct. vel Philippi Nerij. (heri.)

I V N I V S.

- 2 Dom. Pent. sine commemor.
 9 Dom. 1. Trinit. comm. Dom. & Pri-
 mi in laud. tantum.
 10 fer. 2. Norberti. (6.)
 12 fer. 4. (O. D.)
 13 fer. 5. Corporis Christi.
 16 Dom. 2. commem. oct.
 21 fer. 6. Ant. Pat. (13.)
 22 Sabb. Vigil. comm. Paulini.
 23 Dom. 3.
 30 Dom. 4. commem. Dom.

I V L I V S.

- 7 Dom. 5.
 8 fer. 2. (O. D.)
 14 Dom. 6. comm. Dom. & Hentici.
 20 Sabb. B. M. comm. Margaritæ.
 21 Dom. 7. comm. Praxedis.
 27 Sabb. B. M. comm. Pantaleonis.
 28 Dom. 8.
 30 fer. 3. Nazarij, &c. (28.) comm. Ab-
 don, &c.

AVGVSTVS.

2 fer. 6. (O. D.)

4 Dom.

OCTOBER.

- 4 Dom. 9. 1. Aug. comm. Dom.
 9 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 1.
 11 Dom. 10. 2. Aug. comm. oct. & Tibur-
 tij. &c.
 18 Dom. 11. 3. Aug. comm. oct. & Aga-
 piri.
 25 Dom. 12. 4. Aug.
 26 fer. 2. Ludouici (heri) comm. Zephy-
 rini.
 31 Sabb. B. M.

SEPTEMBER.

- 1 Dom. 13. 1. Septemb. comm. Ægidij,
 & 12. frat.
 2 fer. 2. (O. D.)
 7 Sabb. B. M.
 8 Dom. 14. 2. Septemb. com. Dom.
 15 Dom. 15. 3. Septemb. comm. Dom.
 16 fer. 2. lect. Dom. 3.
 17 fer. 3. de ea, cum Resp. 1. noct. Dom. 3.
 vel de Stigmatibus.
 20 fer. 6. nil de Vigil. nisi in Missa. comm.
 fer.
 21 Sabb. comm. fer. 2.
 22 Dom. 16. 4. Septemb. comm. Mauri-
 tij. &c.
 26 fer. 5. lect. Dom. 5. Septemb.
 28 Sabb. B. M.
 29 Dom. 17. 1. Octobr. comm. Dom.

- 2 fer. 4. lect. & Resp. 1. noct. Domin. 1.
 Octobr. (O. D.) nisi heri sit dictum.
 3 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom. Vide pag. 72.
 à simili.
 5 Sabb. B. M. comm. Placidi, &c.
 6 Dom. 18. 2. Octob.
 7 fer. 2. Brunonis. (heri) comm. Marci,
 & aliorum.
 12 Sabb. B. M.
 13 Dom. 19. 3. Octob.
 19 Sabb. B. M.
 20 Dom. 20. 4. Octob.
 26 Sabb. Vig. comm. Euaristi.
 27 Dom. 21. 5. Octob.
 29 fer. 3. lect. fer. 2.
 30 fer. 4. lect. fer. 3.

NOVEMBER.

- 3 Dom. 22. 1. Nouemb. comm. oct.
 10 Dom. 23. 3. Nouemb. comm. Trypho-
 nis.
 13 fer. 4. (O. D.)
 16 Sabb. B. M.
 17 Dom. 24. 3. Nouemb. 6. Epiph.
 19 fer. 3. Gregorij (17.) commem. Pontia-
 ni.
 Reliqua vsque ad finem Anni, vt in
 Tabula 3.

T A B V L A XXV.

Littera Dominicalis G. cum Epacta v. iv. iij. ij. xxix.

I A N V A R I V S.

- 7 Dom. 1. post Epiph. commem. oct.
 14 Dom. 2. comm. Felicis.
 19 fer. 6. Hilarij. (14.) commemor. Marij,
 &c.
 21 Dom. 3. comm. Dom.
 22 fer. 2. lect. Dom. 3.
 23 fer. 3. (O. D.)
 28 Dom. 4. comm. Agnetis 2.

F E B R V A R I V S.

- 3 Sabb. B. M. comm. Blasij. (O. D.)
 4 Dom. 5.
 10 Sabb. B. M.
 11 Dom. Septuages.
 17 Sabb. B. M.
 18 Dom. Sexages. commemorat. Simeo-
 nis.
 23 fer. 6. Vigil. (24.)
 §. In Bisext. 23. fer. 6. de ea, & Tab. 24.
 23. Sabb. de Vigil.
 25 Dom.

25 Dom. Quinquag. (26.)
28 fer. 4. Cinerum.

MARTIVS.

4 Dom. 1. Quadrages. commem. Lucij.
5 fer. 2. Catimiri. [heri.]
11 Dom. 2.
18 Dom. 3.
25 Dom. 4.
26 fer. 2. Annunciat. (heri.)

APRILIS.

1 Dom. Passionis.
8 Dom. Palm-rum.
15 Dom. Pasche.
17 fer. 3. sine commem.
22 Dom. in Albis.
24 fer. 3. Leonis [11.]
27 fer. 6. Oteris, &c. (22.)
28 Sabb. B. M. commem. Vitalis.
29 Dom. 2.

MAIVS.

4 fer. 6. Petri mart. [19. Apr.] commem.
Monica.
5 Sabb. B. M.
7 Dom. 3. commem. Dom.
11 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 3.
13 Dom. 4.
19 Sabb. B. M. commemor. Pudentiana.
20 Dom. 5.
21 fer. 2. Rogat.
24 fer. 5. Ascensio.
27 Dom. infra oct. commem. oct. & Io.
Papæ.

I V N I V S.

2 Sabb. Missa sine commem.
3 Dom. Pentec.
10 Dom. Trinit. commem. Dom. 1. Pen-
tecost.
12 fer. 3. Norberti. [6.] commem. Basili-
dis, &c. lect. fer. 2.
14 fer. 5. Corporis Christi.
15 fer. 6. de oct. comm. Viti, &c.
17 Dom. 2. commemor. oct.

22 fer. 6. Basili (14.) commem. Paulini.
23 Sabb. Vigil. Resp. fer. 2. preced. Heb-
dom. (O. D.)
24 Dom. 3. comm. Dom.

I V L I V S.

1 Dom. 4. comm. Dom.
7 Sabb. B. M. (O. D.)
8 Dom. 5.
15 Dom. 6.
21 Sabb. B. M. comm. Praxedis.
22 Dom. 7. commem. Dom.
23 fer. 2. lect. Dom. 7.
29 Dom. 8. 1. Aug. commem. Felicis, &c.
30 fer. 2. Martha. [heri.] comm. Abdon.
&c.

A V G V S T V S.

2 fer. 5. [O. D.]
5 Dom. 9. 2. August. commem. Dom.
7 fer. 3. lect. Dom. 2. Augusti.
12 Dom. 10. 3. Aug. comm. oct. & Clara.
19 Dom. 11. 4. Aug. comm. oct.
26 Dom. 12. 5. August. commemor. Ze-
phyrini.

S E P T E M B E R.

1 Sabb. B. M. comm. Aegidij, & 12. frat.
(O. D.)
2 Dom. 13. 1. Septemb.
9 Dom. 14. 1. Septemb. commem. oct. &
Gorgonij.
16 Dom. 15. 3. Septemb. comm. Euphe-
mie, &c.
17 fer. 2. Cornelij [heri] vel Stigmat.
18 fer. 3. de ea, vel Cornelij, si heri de
Stigmat.
19 fer. 4. temp. comm. fer.
22 Sabb. de fer. commem. Mauriti, &c.
23 Dom. 16. 4. Septemb. comm. Thecl.
24 fer. 2. Lini [heri.]
26 fer. 5. lect. Dom. 5. Septemb.
28 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 5.
30 Dom. 17. 1. Octob. comm. Dom.

O C T O .

OCTOBER.

- 2 fer. 3. lect. & Respons. Dom. 1. Octobris (O.D.) si heri factum est de Angelis Custodibus.
 7 Dom. 18. 2. Octob. commemor. Marci, &c.
 13 Sabb. B. M.
 14 Dom. 19. 3. Octob.
 15 fer. 2. Calixti. (heri.)
 20 Sabb. B. M.
 21 Dom. 20. 4. Octob. comm. Hilarionis & Ursulae.
 28 Dom. 21. 5. Octob. comm. Dom.
 29 fer. 2. lect. Dom. 5. Octob.
 30 fer. 3. lect. fer. 2. Respons. fer. 3.

NOVEMBER.

- 2 fer. 6. lect. fer. 3. Dom. 5.
 4 Dom. 22. 1. Nouemb. comm. oct. & Vitalis, &c.
 5 fer. 2. de oct. vel Caroli (heri) comm. oct.
 10 Sabb. B. M. com. Triphonis. (O.D.)
 11 Dom. 23. 2. Nouemb. comm. Dom.
 12 fer. 2. lect. Dom. 3. Nouembris.
 18 Dom. 24. 4. Nouembr. 6. Epiph. comm. Dom.

Reliqua usque ad finem Anni, vt in Tabula 4.

TABVLA XXVI.

Litt. Dom. A. cum Epacta iv.iii.ii.j. *xxix. xxviii.

IANVARIVS.

- 1 Dom. vacat.
 8 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
 15 Dom. 2. comm. Mauri.
 19 fer. 5. Paul. Erem. (15.) comm. Marij.
 22 Dom. 3.
 23 fer. 2. Vincentij, &c. (heri) comm. Emerentianae.
 28 Sabb. B. M. comm. Agnetis 2. (O.D.)
 29 Dom. 4.

FEBRUARIVS.

- 3 fer. 6. (O.D.)
 4 Sabb. B. M.
 5 Dom. 5.
 6 fer. 2. Agathae. (heri) com. Dorotheae.
 11 Sabb. B. M.
 12 Dom. Septuages.
 18 Sabb. B. M. comm. Simeonis.
 19 Dom. Sexages.
 23 fer. 5. Vigil. (22.)
 §. In Bissext. 23. fer. 5. de ea, & Tab. 25. 23. fer. 6. Vigil.
 25 Sabb. B. M. (26.)
 26 Dom. Quinquag. (27.)
 D. Barth. Gauant. Tom. II.

MARTIVS.

- 1 fer. 4. Cinerum.
 5 Dom. 1. Quadrages.
 12 Dom. 2.
 13 fer. 2. Gregorii (heri.)
 19 Dom. 3. Quadrages.
 22 fer. 4. Ioseph. (19.)
 26 Dom. 4.

APRILIS.

- 2 Dom. Passionis.
 3 fer. 2. Francisci Paul. (heri.)
 9 Dom. Palm.
 16 Dom. Paschae.
 17 fer. 2. sine comm.
 23 Dom. in Albis.
 24 fer. 2. Leonis. (11.)
 26 fer. 4. lect. fer. 2.
 27 fer. 5. Soteris, &c. (22.)
 28 fer. 6. Georgij. (23.) comm. Vitalis.
 30 Dom. 2. post Pascha.

MAIVS.

- 4 fer. 5. Cathar. Semen. [30. Apr.] comm. mem. Monice.

Q 7 Dom.

7 Dom. 3.
 10 fer. 4. Stanislai. (7.) comm. Gordiani,
 &c.
 13 Sabb. B. M.
 14 Dom. 4. comm. Bonifacii.
 20 Sabb. B. M.
 21 Dom. 5.
 22 fer. 2. Rogat. T. M. M. M.
 25 fer. 5. Ascensio sine commem.
 28 Dom. infra oct. commem. oct.

I V N I V S.

2 fer. 6. commem. Marcellini.
 4 Dom. Pentec.
 11 Dom. 1. Trinit. comm. Dom.
 12 fer. 2. Barnabæ. (heri) comm. Basilidis,
 &c.
 13 fer. 3. lect. fer. 2.
 15 fer. 5. Corporis Christi. sine comm.
 18 Dom. 2. comm. oct. & Marci, &c.
 23 fer. 6. Norberti 6. comm. Vig.
 25 Dom. 3. comm. oct.

I V L I V S.

1 Sabb. Homil. vt in 2. die infra oct.
 2 Dom. 4. comm. Dom.
 7 fer. 6. (O. D.)
 8 Sabb. B. M.
 9 Dom. 5.
 15 Sabb. B. M.
 16 Dom. 6.
 23 Dom. 7.
 24 fer. 2. Appollinaris (heri) comm. Vigil.
 & Christinæ.
 30 Dom. 8. 1. Aug. comm. Abdon, &c.

A V G V S T V S.

2 fer. 4. (O. D.)
 6 Dom. 9. 2. August. comm. Dom.
 7 fer. 2. lect. Dom. 2.
 13 Dom. 10. 3. Aug. comm. oct. & Hip-
 pol.
 20 Dom. 11. 4. Aug. comm. Domani.

26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
 27 Dom. 12. 5. August.

S E P T E M B E R.

1 fer. 6. [O. D.]
 2 Sabb. B. M.
 3 Dom. 13. 1. Septemb.
 10 Dom. 14. 2. Septemb. comm. oct.
 11 fer. 2. Nicol. Tolentia. (heri) corat. oct.
 17 Dom. 15. 3. Septemb.
 18 fer. 2. de ea vel de Stigmat. (heri)
 20 fer. 4. temp. comm. fer. nil de Vigil. nisi
 in Missa.
 22 fer. 6. comm. Mauritij.
 23 Sabb. 4. temp. commem. fer.
 24 Dom. 16. 4. Septemb.
 28 fer. 5. lect. & Resp. Dom. 5.

O C T O B E R.

1 Dom. 17. 1. Octob. comm. Remigij.
 2 fer. 2. de ea vel de Ang. Cust.
 3 fer. 3. (O. D.) si non fuit dictum heri.
 7 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
 8 Dom. 18. 2. octob.
 10 fer. 3. Brigittæ. (8.)
 15 Dom. 19. 3. Octob.
 21 Sabb. B. M. comm. Hilarionis, & Vr-
 sulæ, &c.
 22 Dom. 20. 4. Octobris.
 26 fer. 5. lect. Dom. 5.
 29 Dom. 21. 1. Nouembr.

N O V E M B E R.

5 Dom. 22. 2. Nouemb. comm. oct.
 10 fer. 6. (O. D.)
 12 Dom. 23. 3. Nouemb.
 13 fer. 2. Martini (heri)
 19 Dom. 24. 4. Nouembr. 6. Epiph. com-
 mem. Pontiani.
 Reliqua, vsque ad finem Anni, vt in
 Tabula 5.

T A

TABVLA XXVII.

Littera Dominicalis B. cum Epacta iij. ij. j. xxix. xxviij. xxvij.

IANVARIVS.

- 2 Dom. vacat.
- 9 Dom. 1. post. Epiph. commem. oct.
- 16 Dom. 2.
- 19 fer. 4. Marcell. (16.) commemor. Marrii, &c.
- 23 Dom. 3. comm. Emerentianæ.
- 28 fer. 6. [O.D.]
- 29 Sabb. B.M.
- 30 Dom. 4.
- 31 fer. 2. Martinæ. (heri.)

FEBRVARIVS.

- 3 fer. 5. [O.D.]
- 5 fer. 7. Epist. 2. Thesalon.
- 6 Dom. 5. commem. Doctothæ.
- 12 Sabb. de Dom. 6. si non est Bisextus cum Resp. fer. 4.
- 13 Dom. Septuages.
- 19 Sabb. B.M.
- 20 Dom. Sexages.
- 23 fer. 4. Vigil. (24.)
- §. In Bisext. 23. fer. 4. de eas. & Tab. 26.
- 23 fer. 5. Vigil.
- 26 Sabb. B.M. (27.)
- 27 Dom. Quinquages. (28)

MARTIVS.

- 1 fer. 3. [O.D.]
- 2 fer. 4. Cinerum.
- 6 Dom. 1. Quadrages.
- 13 Dom. 2.
- 20 Dom. 3. Quadrages.
- 22 fer. 3. Ioachim. (20.)
- 27 Dom. 4.

APRILIS.

- 3 Dom. Passionis.
- 10 Dom. Palmarum.
- 17 Dom. Pasche. sine commem.
- 24 Dom. in Albis.

- 26 fer. 3. lect. fer. 2.
- 27 fer. 4. Leonis. (11.)
- 28 fer. 5. Soteris, &c. (12.) commemorat. Vitalis.

MAYVS.

- 1 Dom. 2. comm. Dom.
- 4 fer. 4. Georgij. [13. Aprilis commem. Monicæ.]
- 8 Dom. 3. comm. Dom.
- 11 fer. 4. Resp. 1. noct. Dom. 3.
- 14 Sabb. B.M. comm. Bonifacij.
- 15 Dom. 4.
- 21 Sabb. B.M.
- 22 Dom. 5.
- 23 fer. 2. Rogata.
- 25 fer. 4. comm. Urbani.
- 26 fer. 5. Ascensio. sine commem.
- 27 fer. 6. de oct. vel Philippi Nerij (heri) comm. Ioan.
- 29 Dom. infra oct. comm. oct.

IUNIVS.

- 3 fer. 6. de ea.
- 5 Dom. Pentec.
- 12 Dom. 1. Trinit. comm. Dom. & Basilidis in laudibus tantum.
- 15 fer. 4. Barnabæ. [11.] commemorat. Viti.
- 16 fer. 5. Corporis Christi.
- 19 Dom. 2. comm. oct. & Geruasij.
- 23 fer. 5. oct. Corporis Christi, commem. Vigil.
- 26 Dom. 3. comm. oct.
- 27 fer. 2. Ioan. & Pauli. (heri) comm. oct.

IVLIVS.

- 1 fer. 6. Homil. vt in 4. die infra oct.
- 3 Dom. 4. comm. oct.
- 7 fer. 5. Norberti [6. Iunij.]
- 8 fer. 6. [O.D.]

Q 2 9 Sabb.

9 Sabb. B.M.
 10 Dom. 5.
 11 fer. 2. Septem fratrum [heri] com. Pij.
 16 Sabb. B.M.
 17 Dom. 6. commemor. Alexij.
 23 Sabb. commemor. Vigil.
 24 Dom. 7. comm. Christinae.
 30 Sabb. B.M. commemor. Abdona.
 31 Dom. 8. 1. August.

AUGUSTVS.

2 fer. 3. [O. D.]
 7 Dom. 9. 2. Aug. commemor. Donati.
 13 Sabb. comm. Vigil.
 14 Dom. 10. 3. Aug. commemor. oct. & Eusebij.
 21 Dom. 11. 4. Aug. comm. oct.
 27 Sabb. B.M.
 28 Dom. 2. 5. Augusti commemor. Dom.

SEPTEMBER.

1 fer. 5. [O. D.]
 3 Sabb. B.M.
 4 Dom. 13. 1. Septemb.
 11 Domin. 14. 2. Septemb. commemor. oct. & Prothi.
 17 Sabb. B.M. vel de Stigmat.
 18 Dom. 15. 3. Septemb.

21 fer. 4. commemor. fer. 4. temp.
 23 fer. 6. commemor. fer.
 24 Sabb. 4. temp.
 25 Dom. 16. 4. Septemb.

OCTOBER.

1 Sabb. B.M. com. Remigij. (O. D.) vel de Angelis Cust. cū initio libri Esther.
 2 Dom. 17. 1. Octobr.
 3 fer. 2. (O. D.) si non fuit dictum,
 9 Dom. 18. 2. Octob.
 10 fer. 2. Dionysij (heri)
 15 Sabb. B.M.
 16 Dom. 19. 3. Octob.
 22 Sabb. B.M.
 23 Dom. 20. 4. Octob.
 29 Sabb. B.M. lect. Dom. 5.
 30 Dom. 21. 1. Nouemb.

NOVEMBER.

6 Dom. 22. 5. Nouemb. commemor. oct.
 10 fer. 5. [O. D.]
 14 Dom. 23. 4. Nouemb.
 19 Sabb. B.M. Abdias, Jonas, commemor. Pontiani.
 20 Dom. 24. 5. Nouemb.
 Reliqua vsque ad finem Anni, vt in Tabula 6.

TABVLA XXVIII.

Littera Dominicalis C. cum Epacta ij. j. xxix xxvii. * xxvij. xxvj. 25.

IANVARIVS.

3 Dom. vacat.
 10 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
 17 Dom. 2. comm. Dom.
 19 fer. 3. [O. D.]
 23 Sabb. B.M. com. Emerentianæ.
 24 Dom. 7.
 28 fer. 5. Timothei. [24.] com. Agnetis 2.
 31 Dom. 4.

FEBRVARIVS.

3 fer. 4. [O. D.]

6 Sabb. B. M. comm. Dorotheæ.
 7 Dom. 5.
 8 fer. 2. Romualdi. [heri]
 13 Sabb. de Dom. 6. cum Resp. fer. 4.
 14 Dom. Septuag. comm. Valentini.
 20 Sabb. B.M.
 21 Dom. Sexages.
 23 fer. Vigil. (24.)
 S. In Hissex. fer. 3. de ea, & Tab. 27. 23. fer. 4. de Vigil. & c.
 25 fer. 5. ad Magnif. Quod autem.
 27 Sabb. B. M. (28.)
 28 Dom. Quinquages. (29.)

MA-

MARTIVS.

- 1 fer. 2. [O.D.]
 3 fer. 4. Cinerum.
 7 Dom. 1. Quadrages. commem. Perpetua, &c.
 8 fer. 2. Thomæ Aquin. (heri.)
 14 Dom. 2.
 21 Dom. 3.
 22 fer. 2. Benedicti (heri.)
 28 Dom. 4.

A P R I L I S.

- 4 Dom. Passionis.
 11 Dom. Palmarum.
 18 Dom. Pascha.
 25 Dom. in Albis. Litanæ dicuntur.
 27 fer. 3. Marci (25.)
 28 fer. 4. Leonis. (11.) commem. Vitalis.

M A I V S.

- 2 Dom. 2. commem. Dom.
 4 fer. 3. Soteris, &c. (22. Aprilis.) comm. Monica.
 5 fer. 4. Georgij (23. Aprilis.)
 9 Dom. 3. comm. Dom.
 11 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 3.
 15 Sabb. B.M.
 16 Dom. 3. comm. Vbaldi.
 22 Sabb. B.M.
 23 Dom. 5.
 24 fer. 2. Rogat.
 26 fer. 4. Vigil. comm. Eleutherij, vel Philippi Nerij, cum 3. Missis.
 27 fer. 5. Ascensio. sine commem.
 30 Dom. infra oct. comm. oct. & Felicis.

I V N I V S.

- 6 Dom. Pentec.
 13 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. Pentec.
 15 fer. 3. Barnabæ. (11.) comm. Viti.
 16 fer. 4. Norberti (6.)
 17 fer. 4. Corporis Christi.
 20 Dom. 2. commem. oct. & Siluerij.
 23 fer. 4. commem. Vigil.
 24 fer. 5. comm. oct. Corporis Christi.
 27 Dom. 3. comm. oct. Ioannis.
 D. Barth. Gauant. Tom. II.

I V L I V S.

- 1 fer. 5. Homil. vt in 4. die infr. oct.
 4 Dom. 4. comm. oct. Apost.
 5 fer. 2. de oct. vel Elisabeth. (heri.)
 7 fer. 4. Antoti. Pat. (13. Junij.)
 8 fer. 5. [O.D.]
 11 Dom. 5. comm. Pij.
 17 Sabb. B. M. comm. Alexij.
 18 Dom. 6. comm. Symphorosa.
 25 Dom. 7. comm. Dom.
 27 fer. 2. lect. Dom. 7.
 31 Sabb. B. M.

A V G V S T V S.

- 1 Dom. 8. 1. August. comm. Dom.
 2 fer. 2. lect. Dom. 1. (O.D.)
 7 Sabb. B. M. comm. Donati.
 8 Dom. 9. 2. Augusti.
 9 fer. 2. Cyriaci (heri) commemor. Vigil. Romani.
 15 Dom. 10. 3. Aug. comm. Dom.
 16 fer. 2. lect. Dom. 3. Augusti.
 22 Dom. 11. 4. Aug. comm. Dom.
 25 fer. 4. lect. Dom. 4.
 29 Dom. 12. 1. Septemb. Dom.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 4. (O. D.)
 4 Sabb. B.M.
 5 Dom. 13. 2. Septemb.
 12 Dom. 14. 3. Septemb. comm. oct.
 15 fer. 4. comm. fer. 4. temp.
 17 fer. 6. de ea, vel de Sigmat. commem. fer.
 18 Sabb. 4. temp.
 19 Dom. 15. 4. Septemb.
 22 fer. 4. Ianuarij, &c. (19.) comm. Mauritiij.
 25 Sabb. B.M.
 26 Dom. 16. 5. Septemb. comm. Cypriani, &c.

O C T O B E R.

- 2 Sabb. B.M. (O. D.) si heri non fuit diem.
 3 Dom. 17. 1. Octob.
 10 Dom.

10 Dom. 18. 2. Octob.
 16 Sabb. B.M.
 17 Dom. 19. 3. Octob.
 23 Sabb. B.M.
 24 Dom. 20. 4. Octob.
 29 fer. 6. lect. Dom. 5. Octob.
 30 Sabb. Vigil.
 31 Dom. 21. 1. Nouemb.

NOVEMBER.

7 Dom. 22. 3. Nouemb. comm. oct.
 10 fer. 4. (O.D.)
 13 Sabb. B.M.
 14 Dom. 23. 4. Nouembr.

Reliqua, usque ad finem Anni, ut in
 Tabula 7.

TABULA XXIX.

Littera Dom. D. cum Epacta j. xxix. xxviii. xxvij. xxvj. 25. xxv. xxiv.

I A N V A R I V S.

4 Dom. vacat.
 11 Dom. 1. post Epiph. commem. oct. &
 Higinii.
 18 Dom. 2. commem. Dom.
 19 fer. 2. lect. Dom. 2. (O.D.)
 25 Dom. commem. Dom.
 26 fer. 2. lect. Dom. 3.
 29 fer. 5. Resp. 1. noct. Dom. 2.
 31 Sabb. B. M.

F E B R V A R I V S.

1 Dom. 4.
 3 fer. 3. Ignatij. (1.) comm. Blasij.
 4 fer. 4. [O.D.]
 8 Dom. 5.
 14 Sabb. de Dom. 6. commem. Valentini
 cum Resp. fer. 4.
 15 Dom. Septuages. commem. Faustini.
 21 Sabb. B.M.
 22 Dom. Sexages.
 23 fer. 2. Cathedra (heri) comm. Vigil.
 23 fer. 2. Vigil. (24)
 §. In Bisexti. 23. fer. 2. Cathed. sine com-
 memorat. Vigil. & Tab. 28. 23. fer. 3. Vi-
 gil. &c.
 26 fer. 5. ad Magnif. Semen est.
 28 Sabb. B. M. (29.)

M A R T I V S.

1 Dom. Quinquages.

2 fer. 2. (O.D.)
 4 fer. 4. Cinereum commem. Lucij.
 5 fer. 5. Casimiri. [heri.]
 8 Dom. 1. Quadrages.
 15 Dom. 2.
 22 Dom. 3. Quadrages.
 29 Dom. 4.

A P R I L I S.

5 Dom. Passionis.
 12 Dom. Palmarum.
 14 fer. 3. commem. Tiburtij.
 19 Dom. Paschæ.
 25 Sabb. dicuntur Litanie.
 26 Dom. in Albis. Vesper. de sequen.
 27 fer. 2. Marci. [25.]
 28 fer. 3. Soteris, &c. [22.] lect. fer. 2. com-
 mem. Vitalis.

M A I V S.

3 Dom. 2. commem. Dom.
 4 fer. 2. Georgij, [23. Aprilis.] commem.
 Monice.
 5 fer. 3. Cleti, &c. [26. April.]
 10 Dom. 3. commem. Gordiani, &c.
 6 Sabb. B.M. comm. Vbaldi.
 23 Sabb. B.M.
 17 Dom. 4.
 24 Dom. 5.
 25 fer. 2. Rogat. commem. Urbani.
 27 fer. 4. Vigil. commem. Io. Papæ.
 28 fer. 5. Ascensio.

31 Dom.

31 Dom. infra oct. comm. oct. & Petro-
nillæ.

I V N I V S.

- 7 Dom. Pentec.
9 fer. 3. sine comm.
14 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.
15 fer. 2. Barnabæ. (11.) commemor. Viti,
&c.
16 fer. 3. Basiliij. (14.)
17 fer. 4. Norberti. (6.)
18 fer. 5. Corporis Christi. sine comm.
21 Dom. 2. commem. oct.
23 fer. 3. commem. Vigil.
24 fer. 4. commem. oct. Corporis Chri-
sti.
25 fer. 5. commemor. oct. Io.
27 Sabb. comm. Vigil.
28 Dom. 3. comm. oct. Io.

I V L I V S.

- 5 Dom. 4. comm. oct. Apostolorum.
7 fer. 3. Antoni Patav. (13. Jun.)
8 fer. 4. Leonis (28. Iunij.)
9 fer. 5. (O.D.)
11 Sabb. B.M. comm. Pij.
12 Dom. 5. comm. Naboris, &c.
18 Sabb. B.M. comm. Symphorose, &c.
19 Dom. 6.
26 Dom. 7. comm. Dom.
27 fer. 2. lect. Dom. 7.

A V G V S T V S.

- 2 Dom. 8. 1. Aug. commemor. Stephani.
7 fer. 6. (O.D.)
8 Sabb. commem. Vigil.
9 Dom. 9. 2. Augusti commem. Roma-
ni.
16 Dom. 10. 3. Aug. comm. Dom. & oct.
22 Sabb. comm. Vigil.
23 Dom. 11. 4. Aug.
30 Dom. 12. 1. Septemb. comm. Felicis,
&c.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 3. (O.D.)
5 Sabb. B.M.
6 Dom. 13. 2. Septemb.
13 Dom. 14. 3. Septemb. comm. oct.
16 fer. 4. comm. fer. 4 temp.
19 Sabb. comm. fer. nil de Vigilia nisi in
Missa.
20 Dom. 15. 4. Septemb.
22 fer. 3. Eustachij. [20.] commem. Mauri-
tij.
26 Sabb. B.M. comm. Cypriani, &c.
27 Dom. 16. 5. Septemb.
28 fer. 2. Cosmæ, &c. [heri.]

O C T O B E R.

- 2 fer. 6. [O.D.] si heri non fuit dictum.
3 Sabb. B.M.
4 Dom. 17. 1. Octob. comm. Dom.
5 fer. 2. lect. Dom. 1. Octob.
10 Sabb. B.M.
11 Dom. 18. 2. Octob.
17 Sabb. B.M.
18 Dom. 19. 3. Octobris comm. Dom.
24 Sabb. B.M.
25 Dom. 20. 4. Octob. comm. Chrysan-
thi, &c.
29 fer. 5. lect. Dom. 5. Octob.

N O V E M B E R.

- 1 Dom. 21. 1. Nouembris commemor.
Dom.
2 fer. 2. lect. Dom. 1. Nouemb.
8 Dom. 22. 3. Nouemb. comm. Dom.
10 fer. 3. [O.D.]
13 fer. 6. Resp. 1. noctur. Dom. 1.
14 Sabb. B.M.
15 Dom. 23. 4. Nouembr.

Reliqua vsque ad finem Anni, vt in
Tabula 1.

Q 4 TA

T A B V L A XXX.

Littera Dominicalis E. cum Epacta xxix. xxviii. xxvij.
xxvj. 25. xxv. xxiv.

I A N V A R I V S.

- 1 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
19 Dom. 2. comm. Marij, &c.
23 fer. 5. [O.D.]
26 Dom. 3.
28 fer. 3. Polycarpi (26.) commem. Agne-
tis 2.

F E B R V A R I V S.

- 1 Dom. 4. comm Dom.
3 fer. 2. lect. Dom. 4. [O.D.]
8 Sabb. B.M.
9 Dom. 5. commem. Apolloniae.
15 Sabb. de Dom. 6. commem. Faustini
cum Resp. fer 4.
16 Dom. Septuages.
22 Sabb. commem. Vigil. non tamen in
Bisfext.
23 Dom. Sexages. (24.)
§. In Bisfext. Tab. 29. 23. fer. 2. Vig.
37 fer. 5. Antiph. ad Mag. Si culmen.

M A R T I V S.

- 1 Sabb. B.M. [O.D.]
2 Dom. Quinquag.
5 fer 4. Cinerum.
9 Dom. Quadrag.
10 fer. 2. Quadrag. mart. (heri)
16 Dom. 2.
23 Dom. 3. Quadrag.
30 Dom. 4.

A P R I L I S.

- 6 Dom. Passionis.
13 Dom. Palmarum.
14 fer. 2. comm. Tiburtij.
20 Dom. Pascha.
25 fer. 6. dicuntur Litaniae.
27 Dom. in Albis. Vesp. de seq.
28 fer. 2. Marci 25. commem. Vitalis in

Laud. tantum.

29 fer. 3. lect. fer. 2.

M A I V S.

- 4 Dom. 2. commem. Monicae.
5 fer. 2. Soreris, &c. (22. Aprilis.)
10 Sabb. Georgij (23. Aprilis) commem.
Gordiani, &c.
11 Dom. 3.
13 fer. 3. Cleti, &c. (26. Aprilis.)
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 4.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 5. comm. Urbani.
26 fer. 2. Rogat. commem. Eleutherij, vel
Philippi Nerij commem. fer. &c.
29 fer. 5. Ascensio.

I V N I V S.

- 1 Dom. infra oct. comm. oct.
2 fer. 2. commem. Marcellini.
6 fer. 6. comm. fer. 6.
8 Dom. Pentec.
9 fer. 2. sine commem.
5 Dom. 1. Pentec. Trinitatis commem.
Dom. & Viti in Laud. tantum.
16 fer. 2. Barnabae (11.)
17 fer. 3. Basilij (14.) lect. fer. 2.
18 fer. 4. Ant. Pat. [13.] Commem. Marci,
&c.
19 fer. 5. Corporis Christi sine comm.
22 Dom. 2. comm. oct. Paulini.
25 fer. 2. comm. Vigil.
24 fer. 3. comm. oct. Corporis Christi.
25 26. comm. oct. Ioan.
27 fer. 6. Io. & Pauli heri.
29 Dom. 3. comm. Dom. tantum.

I V L I V S.

- 6 Dom. 4. comm. Dom.
7 fer. 2. Resp. 1. noct. Dom. 3. [O.D.]
12 Sabb. B.M. comm. Nabouis, &c.
13 Dom.

13 Dom. 5.
 15 fer. 3. Anacleti [13]
 19 Sabb. B.M.
 20 Dom. 7. commem. Margaritæ.
 27 Dom. 7. commem. Pantaleonis.

AUGUSTVS.

2 Sabb. B.M. comm. Stephani. [O.D.]
 3 Dom. 8. 1. Aug.
 7 fer. 5. Inuentio Stephani [3.] commemorat. Donati.
 10 Dom. 9. 2. Aug. commem. Dom.
 11 fer. 2. lect. Dom. 2. Aug.
 17 Dom. 10. 3. Aug. comm. Dom.
 24 Dom. 11. 4. Aug. comm. Dom.
 25 fer. 2. lect. Dom. 4.
 30 Sabb. B.M. comm. Felicis, &c.
 31 Dom. 12. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 fer. 2. [O.D.]
 6 Sabb. B.M.
 7 Dom. 13. 2. Septemb.
 14 Dom. 14. 3. Septemb. comm. Dom.
 16 fer. 3. lect. Dom. 3.
 17 fer. 4. temporum, de ea. Resp. 1. noct. Dom. 3. vel de Stigmat. comm. fer.
 18 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom. si heri de feria. Vide pag. 72.

19 fer. 6. commem. fer.
 20 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. commem. fer.
 21 Dom. 15. 4. Septemb. comm. Dom.
 22 fer. 2. lect. 1. noct. Dom. 4.
 24 fer. 4. Resp. 1. noct. Dom. 4.
 25 fer. 5. lect. & Resp. Dom. 5. Septem.
 28 Dom. 16. 1. Octob.

OCTOBER.

2 fer. 5. (O.D.) si non est dictum.
 5 Dom. 17. 2. Octob. comm. Placidi.
 11 Sabb. B.M.
 12 Dom. 18. 3. Octob.
 19 Dom. 19. 4. Octob.
 25 Sabb. B.M. comm. Chrysanthi, &c.
 26 Dom. 20. 5. Octob. comm. Euaristi.
 29 fer. 4. lect. fer. 2.
 30 fer. 5. lect. fer. 3.

NOVEMBER.

2 Dom. 21. 1. Nouemb. comm. oct.
 3 fer. 2. Commem. Defunctor.
 9 Dom. 22. 3. Nouemb. comm. Dom.
 10 fer. 2. lect. Dom. 3. (O.D.)
 15 Sabb. B.M.
 16 Dom. 23. 4. Nouemb.

Reliqua vsque ad finem Anni s. v. in Tabula 2.

TABVLA XXXI.

Littera Dominicalis F. cum Epacta xxix. xxviii. xxvij. xxvi. 25. xxv. xxiv.

IANVARIVS.

6 Dom. vacat.
 12 Sabb. de Dom. infra oct. commemor. oct. in Missa duæ tantum orat.
 13 Dom. 1. vacat.
 19 Sabb. B.M. commemorat. Marij, &c. (O.D.)
 20 Dom. 2. commem. Dom.
 27 Dom. 3. comm. Dom.
 29 fer. 3. Resp. 1. noct. Dom. 2.

FEBRVARIVS.

3 Dom. 4. commem. Blasij.
 4 fer. 2. (O.D.)
 9 Sabb. B.M. commem. Apollonia.
 10 Dom. 5.
 16 Sabb. de Dom. 6. cum Resp. fer. 4.
 17 Dom. Septuages.
 23 Sabb. Vigil. (24.)
 § In Bissexto. 23. Tab. 30. 23. Dom. Sexages. &c.
 24 Dom. Sexages. (25.)
 25 fer. 2. Matthia. (heri) (26.)
 28 fer. 5. ad Magnif. Si culmen.

MAR-

MARTIVS.

- 1 fer. 6. (O.D.)
 2 Sabb. B.M.
 3 Dom. Quinquages.
 6 fer. 4. Cinerum.
 10 Dom. 1. Quadrag.
 17 Dom. 2. comm. Patricij.
 24 Dom. 3. Quadages.
 31 Dom. 4.

APRILIS.

- 7 Dom. Passionis.
 14 Dom. Palm. commem. Tiburtij, non
 in Missa.
 17 fer. 4. commem. Aniceti.
 21 Dom. Pasche.
 25 fer. 5. dicuntur Litanie.
 28 Dom. in Albis, commemor. Vitalis in
 Laudibus tantum.

MAIVS.

- 4 Sabb. Marci (25. April.) comm. Moni-
 ce in Laudibus tantum.
 5 Dom. 2.
 10 fer. 6. Soteris, &c. (22. April.) comm.
 Gordiani.
 11 Sabb. Georgij (23. Aprilis.)
 12 Dom. 3.
 13 fer. 2. Cleti, &c. (26. Aprilis.)
 14 fer. 3. Nerci, &c. (12.) comm. Boni-
 facij.
 18 Sabb. B.M.
 19 Dom. 4. comm. Pudentianæ.
 25 Sabb. B.M. comm. Urbani.
 26 Dom. 5. comm. Eleutherij.
 27 fer. 2. Rogat. comm. Io. vel Philippi
 Nerij, comm. fer. &c.
 30 fer. 5. Ascensio sine commem.

IUNIVS.

- 2 Dom. infra oct. comm. oct. & Marcel-
 lini, &c.
 6 fer. 5. oct. Ascensionis.
 7 fer. 6. Norberti (heri) comm. ferie.
 9 Dom. Pent. sine comm.
 16 Dom. 1. Pentec. Trinit. comm. Dom.

- 17 fer. 2. Barnabæ. (11)
 18 fer. 3. Basilij. (14.) comm. Marci, &c.
 19 fer. 4. Anton. Patau. (13.) comm. Geru-
 asij, &c.
 20 fer. 5. Corporis Christi, sine comm.
 21 Sabb. commem. Vigil. & Paulini.
 23 Dom. 2. comm. oct.
 24 fer. 2. comm. oct.
 25 26 27 de oct. Corporis Christi, com-
 mem. oct. Io.
 30 Dom. 3. comm. Dom.

IULIVS.

- 7 Dom. 4.
 8 fer. 2. Ioannis & Pauli (26. Jun.)
 9 fer. 3. (O.D.)
 14 Dom. 5. comm. Dom. & Henrici.
 15 fer. 2. lect. Dominicæ 5.
 20 Sabb. B.M. comm. Margarite.
 21 Dom. 6. comm. Praxedis.
 27 Sabb. B.M. comm. Pantaleonis.
 28 Dom. 7.
 30 fer. 3. Nazarij, &c. (28.) commemor.
 Abdon, &c.

AVGVSTVS.

- 2 fer. 6. (O.D.)
 4 Dom. 8. 1. Aug. comm. Dom.
 9 fer. 6. Resp. 1. noct. Dom. 1.
 11 Dom. 9. 2. Aug. comm. oct. & Tibur-
 tij, &c.
 18 Dom. 10. 3. Aug. commem. octau. &
 Agapiti.
 25 Dom. 11. 4. Aug.
 26 fer. 2. Ludouici (heri) comm. Zephy-
 rini.
 31 Sabb. B.M.

SEPTEMBER.

- 1 Dom. 12. 1. Septemb. comm. Ægidij,
 & 12. frat.
 2 fer. 2. (O.D.)
 7 Sabb. B.M.
 8 Dom. 13. 2. Septemb. comm. Dom.
 15 Dom. 14. 3. Septemb. comm. Dom.
 16 fer. 2. lect. Dom. 3.
 17 fer. 3. de ea cum Resp. 1. noct. Dom. 3.
 vel de Stigmatibus.
 18 fer. 4.

- 18 fer. 4. temp. de ea, Resp. i. noctur. si heri de Stigmat.
- 20 fer. 6. nil de Vigil. nisi in Missa, comm. fer.
- 21 Sabb. com. feriz.
- 22 Dom. 15. 4. Septemb. comm. Mauritiij, &c.
- 26 fer. 5. lect. Dom. 5. Septemb.
- 28 Sabb. B.M.
- 29 Dom. 16. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

- 2 fer. 4. lect. & Responf. Dom. 1. Octob. (O.D.) si heri de Angelis Custodibus.
- 3 fer. 5. Resp. 2. noct. Dom. Vide pagina 72. à simili.
- 5 Sabb. B.M. commem. Placidi, &c.
- 6 Dom. 17. 2. Octob.
- 7 fer. 2. Brunonis. (heri) commemorat. Marci, & aliorum.
- 12 Sabb. B.M.

- 13 Dom. 18. 3. Octob.
- 19 Sabb. B.M.
- 20 Dom. 19. 4. Octob.
- 26 Sabb. Vig. comm. Euaristi.
- 27 Dom. 20. 5. Octob.
- 29 fer. 3. lect. fer. 2.
- 30 fer. 4. lect. fer. 3.

NOVEMBER.

- 3 Dom. 21. 1. Nouemb. commem. oct.
- 10 Dom. 22. 3. Nouemb. commem. Tryphonis.
- 13 fer. 4. (O.D.)
- 16 Sabb. B.M.
- 17 Dom. 23. 4. Nouembris.
- 19 fer. 3. Gregorij Thaumaturgi (17.) commem. Pontiani.

Reliqua vsque ad finem Anni, vt in Tabula 3.

T A B V L A XXXII.

Litt. Dom. G. cum Epacta xxviii. xxvij. xxvj. 25. xxv. xxiv.

I A N V A R I V S.

- 7 Dom. 1. post Epiph. comm. oct.
- 14 Dom. 2. commem. Felicis.
- 19 fer. 6. Hilarij. (14.) comm. Marij, &c.
- 21 Dom. 3. comm. Dom.
- 22 fer. 2. lect. Dom. 3.
- 23 fer. 3. (O.D.)
- 28 Dom. 4. commem. Agnetis 2.

F E B R V A R I V S.

- 3 Sabb. B.M. commem. Blasij. (O.D.)
- 4 Dom. 5.
- 10 Sabb. B.M.
- 11 Dom. 6.
- 17 Sabb. B.M.
- 18 Dom. Septuag. commem. Simeonis.
- 23 fer. 6. Vigil. (24.)
- § In Bissexto. 23. fer. 6. de ea, & Tab. 31.
- 23. Sabb. Vigil. &c.
- 25 Dom. Sexages. (26.)

M A R T I V S.

- 1 fer. 5. (Q.D.)
- 3 Sabb. B.M.
- 4 Dom. Quinquag. commem. Lucij.
- 5 fer. 2. Calimiti. (heri.)
- 7 fer. 4. Cinerum, comm. Perpetuæ, &c.
- 8 fer. 5. Thomæ Aquinatis. (heri.)
- 11 Dom. 1. Quadrag.
- 18 Dom. 2.
- 25 Dom. 3. Quadrages.
- 26 fer. 2. Annunciat. (heri.)

A P R I L I S.

- 1 Dom. 4.
- 8 Dom. Passionis.
- 15 Dom. Palmarum.
- 17 fer. 3. commem. Aniceti.
- 22 Dom. Pascha.
- 25 fer. 4. dicuntur Litanie.
- 29 Dom. in Albis.

M A-

M A I V S.

- 2 fer. 4. lect. fer. 2.
 4 fer. 6. Marci (25. April.) in Laudibus tantum commem. Monica.
 5 Sabb. Soteris, &c. (22. Aprilis.)
 6 Dom. 2. comm. Dou.
 10 fer. 5. Georgij (23. Aprilis) commem. Gordiani.
 11 fer. 6. Cleti, &c. (26. Aprilis.)
 13 Dom. 3.
 14 fer. 2. Petri martyris (29. Aprilis) commemor. Bonifacii.
 19 Sabb. B. M. commem. Pudentianæ.
 20 Dom. 4.
 26 Sabb. B. M. commem. Eleutherij, vel Philippi Nerij.
 27 Dom. 5. commem. Io. Papæ.
 28 fer. 2. Rogat.
 30 fer. 5. Vigil. comm. Felicis.
 31 fer. 5. Ascensio, sine commem.

I V N I V S.

- 3 Dom. infra oct. comm. oct.
 9 Sabb. Missa sine commem.
 10 Dom. Pentecost.
 12 fer. 3. sine commemorat.
 17 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. Pentec.
 18 fer. 2. Barnabæ (11.) commemorat. Marci, &c.
 19 fer. 3. Basilij (14.) comm. Geruasij. &c. lect. fer. 2.
 20 fer. 4. Ant. Pat. (13.) comm. Syluerij.
 21 fer. 5. Corporis Christi.
 23 Sabb. commemorat. Vigil.
 24 Dom. 2. commem. Dom. & oct.
 25 26 27. comm. oct. Io. nil de SS. Io. & Paulo.
 28 fer. 5. oct. Corporis Christi, commem. oct. Ioan & Vigil. Apost.

I V L I V S.

- 1 Dom. 3. commemor. Dom.
 7 Sabb. Ioan. & Pauli (26.) Iunij;
 8 Dom. 4.
 9 fer. 2. Leonis (28. Iunij.)
 11 fer. 4. (O. D.)
 15 Dom. 5.

- 21 Sabb. B. M. comm. Praxedis.
 22 Dom. 6. commem. Dom.
 29 Dom. 7. 1. Augusti commemorat. Felicis, &c.
 30 fer. 2. Martha. (heri) commemorat. Abdon, &c.

A V G V S T V S.

- 2 fer. 5. (O. D.)
 5 Dom. 8. 2. Aug. commem. Dom.
 7 fer. 3. lect. Dom. 2. Augusti.
 12 Dom. 9. 3. Aug. comm. oct. & Clara.
 19 Dom. 10. 4. Augusti comm. oct.
 26 Dom. 11. 5. Aug. comm. Zephyrini.

S E P T E M B E R.

- 1 Sabb. B. M. comm. Ægidij, & 12 frat. (O. D.)
 2 Dom. 12. 1. Septemb.
 9 Dom. 13. 2. Septemb. commem. oct. & Gorgonij.
 16 Dom. 14. 3. Septemb. commem. Euphemie, &c.
 17 fer. 2. Cornelij (heri) vel de Stigmat.
 18 fer. 3. Cornelij, si heri de Stigmat. vel de fer.
 19 fer. 4. commem. fer. quatuor temp.
 21 fer. 6. commem. fer. 6.
 22 Sabb. quatuor temp. commem. Maurij, &c.
 23 Dom. 15. 4. Septemb. comm. Theclæ.
 24 fer. 2. Lini (heri.)
 27 fer. 5. lect. Dom. 5. Septemb.
 28 fer. 6. Resp. 1. noctur. Dom. 5.
 30 Dom. 16. 1. Octob. comm. Dom.

O C T O B E R.

- 2 fer. 3. lect. Dom. 1. Octob. cum Resp. 1. noct. (O. D.) si heri de Angelis Custodibus.
 7 Dom. 17. 2. Octob. comm. Marci, &c.
 13 Sabb. B. M.
 14 Dom. 18. 3. Octob.
 15 fer. 2. Callisti (heri.)
 20 Sabb. B. M.
 21 Dom. 19. 4. Octob. commemor. Hilarij, & Vrsule.

28 Dom.

- 28 Dom. 20. 5. Octob. commem. Dom.
 29 fer. 2. lect. Dom. 5. Octob.
 30 fer. 3. lect. fer. 2.
 2 fer. 6. lect. fer. 3.
 4 Dom. 21. 1. Nouembris commemor.
 Vitalis, &c.
 5 fer. 2. de oct. vel Caroli. [heri]
 10 Sabb. B.M. comm. Tryphonis. [O.D.]
- 11 Dom. 22. 3. Nouemb. comm. Dom.
 12 fer. 2. lect. Dom. 3.
 18 Dom. 23. 4. Nouemb. commemorat.
 Dom.
 19 fer. 2. lect. Dom. 4.
- Reliqua vsque ad finem Anni, vt in
 Tabula 4.

T A B V L A XXXIII.

Littera Dom. A. cum Epacta xxvij. xxvi. 25. xxv. xxiv.

I A N V A R I V S.

- 1 Dom. vacat.
 8 Dom. 1. post Epiph. commem. oct.
 15 Dom. 2. commem. Mauri.
 19 fer. 5. Paul. Erem. (15. commem. Ma-
 rij, &c.
 22 Dom. 3.
 23 fer. 2. Vincentij, &c. [heri] commem.
 Emerentianæ.
 28 Sabb. B.M. comm. Agnetis 2. [O.D.]
 29 Dom. 4.

F E B R V A R I V S.

- 3 fer. 6. [O.D.]
 4 Sabb. B.M.
 5 Dom. 5.
 6 fer. 2. Agathæ. [heri] commem. Do-
 rotheæ.
 11 Sabb. B.M.
 12 Dom. 6.
 18 Sabb. B.M. commem. Simeonis.
 19 Dom. Septuages.
 23 fer. 5. Vigil. (24.)
S. In Bisext. 23. fer. 5. de ea, & Tab. 32.
 23. fer. 6. Vigil. &c.
 25 Sabb. B.M. [16.]
 26 Dom. Sexages. [27.]

M A R T I V S.

- 1 fer. 4. [O.D.]
 5 Dom. Quinquages.

- 8 fer. 4. Cinerum.
 9 fer. 5. mutatur oratio Secreta in ferie
 6. Secretam.
 12 Dom. 1. Quadrag.
 13 fer. 2. Gregorij [heri.]
 19 Dom. 2.
 22 fer. 4. Ioseph [19.]
 26 Dom. 3. Quadages.

A P R I L I S.

- 2 Dom. 4.
 3 fer. 2. Francisci Paul. (heri.)
 9 Dom. Passionis.
 16 Dom. Palm.
 17 fer. 2. commem. Aniceti.
 23 Dom. Paschæ.
 25 fer. 3. dicuntur Litanie.
 30 Dom. in Albis. Vesp. de seq.

M A I V S.

- 2 fer. 3. lect. fer. 2.
 4 fer. 5. Marci [25. April.] commemo-
 r. Monicæ in Laudibus tantum.
 5 fer. 6. Soteris, &c. (22. Aprilis.)
 7 Dom. 2.
 10 fer. 4. Georgij (23. Aprilis) commem.
 Gordiani, &c.
 11 fer. 5. Cleti, &c. (26. Aprilis.)
 13 Sabb. Petri martyris (29. April.)
 14 Dom. 3. comm. Bonifacij.
 15 fer. 2. Catharinæ Senensis (30. Apri-
 lis.)
 16 fer. 3.

16 fer. 3. Stanislai (7.) comm. Vbaldi.
 20 Sabb. B. M.
 21 Dom. 4.
 27 Sabb. B. M. comm. Io.
 28 Dom. 5.
 29 fer. 2. Rogat.
 31 fer. 4. Vigil. comm. Petronilla.

I V N I V S.

1 fer. 5. Ascensio.
 4 Dom. infra oct. comm. oct.
 6 fer. 3. comm. oct.
 11 Dom. Pentec.
 12 fer. 2. sine comm.
 18 Dom. Trinitatis comm. Dom. 1. Pent.
 Marci, &c. in Laud. tantum.
 19 fer. 2. Barnabæ. (11.) commem. Gerua-
 sij, &c.
 20 fer. 3. Basilij. (14.) commem. Siluerij.
 lect. fer. 2.
 21 fer. 4. Ant. Pat. (17.)
 22 fer. 5. Corporis Christi sine comm.
 23 fer. 6. comm. Vigil.
 24 Sabb. comm. oct. Corporis Christi.
 25 Dom. 2. comm. octavarum.
 26 27 de oct. Corporis Christi, comm.
 oct. Ioan.
 28 fer. 4. vt heri, & comm. Vigil.
 29 fer. 5. commem. oct. Corporis Christi
 tantum.

I V L I V S.

1 Sabb. Homil. vt in secunda die infra
 octau.
 2 Dom. 3. comm. Dom.
 7 fer. 6. Io. & Pauli (26. Iun.)
 8 Sabb. Leonis. (28. Iunij.)
 9 Dom. 4.
 11 fer. 3. (O. D.)
 15 Sabb. B. M.
 16 Dom. 5.
 23 Dom. 6.
 24 fer. 2. Apollinaris [heri] comm. Vigil.
 & Christina.
 30 Dom. 7. 1. Aug. commem. Abdon, &c.

A V G V S T V S.

2 fer. 4. (O. D.)
 6 Dom. 8. 2. August. comm. Dom.

7 fer. 2. lect. Dom. 2. Aug.
 13 Dom. 9. 3. Aug. comm. oct. & Hippol.
 20 Dom. 10. 4. Aug. comm. Dom. & oct.
 26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
 27 Dom. 11. 5. Augusti.

S E P T E M B E R.

1 fer. 6. (O. D.)
 2 Sabb. B. M.
 3 Dom. 12. 1. Septemb.
 10 Dom. 13. 2. Septembr.
 11 fer. 2. Nicolai [heri] comm. oct.
 17 Dom. 14. 3. Septemb.
 18 fer. 2. de ea, vel de Stigmat [heri].
 20 fer. 4. temp. comm. fer. nil de Vigil. nisi
 in Missa.
 22 fer. 6. comm. Mauriti.
 23 Sabb. 4. temp. comm. fer.
 24 Dom. 15. 4. Septemb.
 28 fer. 5. lect. Dom. 5. cum suis Respon-
 sorijs.

O C T O B E R.

1 Dom. 16. 1. Octobris, commem. Re-
 migij.
 2 fer. 2. de ea, vel de Angelis Custodi-
 bus.
 3 fer. 3. (O. D.) si non est dictum heri.
 7 Sabb. B. M. commem. Marci, &c.
 8 Dom. 17. 2. Octob.
 10 fer. 3. Brigittæ. (8.)
 15 Dom. 18. 3. Octob.
 21 Sabb. B. M. commem. Hilarionis, &
 Vrsule.
 22 Dom. 19. 4. Octob.
 26 fer. 5. lect. Dom. 5. Octobris.
 29 Dom. 20. 1. Nouemb.

N O V E M B E R.

5 Dom. 21. 2. Nouemb. comm. oct.
 10 fer. 6. (O. D.)
 12 Dom. 22. 3. Nouemb.
 13 fer. 2. Martini [heri].
 19 Dom. 23. 4. Nouemb. com. Pontiani.

Reliqua, vsque ad finem Anni, vt in
 Tabula 5.

T A-

T A B V L A XXXIV.

Litt. Dom. B. cum Epacta xxvj. 25. xxv. xxiv.

I A N V A R I V S.

- 2 Dom. vacat.
 9 Dom. 1. post Epiph. commem. oct.
 16 Dom. 2.
 19 fer. 4. Marcelli (16) comm. Marij, &c.
 23 Dom. 3. comm. Emerentianæ.
 28 fer. 6. (O.D.)
 29 Sabb. B.M.
 30 Dom. 4.
 31 fer. 2. Martini (heri)

F E B R V A R I V S.

- 3 fer. 5. (O.D.)
 4 fer. 6. epist. 2 ad Theſſal.
 6 Dom. 5. commem. Dorotheæ.
 12 Sabb. B.M.
 13 Dom. 6.
 19 Sabb. B.M.
 20 Dom. Septuages.
 23 fer. 4. Vigil. (24.)
 § In Bisext. 23. fer. 4. de ea, & Tab. 33.
 23. fer. 5. Vigil. &c.
 26 Sabb. B.M. (27.)
 27 Dom. Sexages. (28.)

M A R T I V S.

- *1 fer. 3. (O.D.)
 5 Sabb. B.M.
 6 Dom. Quinquages.
 9 fer. 4. Cinerum.
 10 fer. 5. Quadraginta martyrum (heri)
 mutatur oratio Secreta in Secretam
 feriæ 6.
 13 Dom. 1. Quadrages.
 20 Dom. 2.
 21 fer. 3. Ioachim (20.)
 27 Dom. 3. Quadrages.

A P R I L I S.

- 3 Dom. 4.
 10 Dom. Passionis.
 17 Dom. Palm. commemoratio Aniceti
 non in Missa.

- 24 Dom. Paschæ.
 25 fer. 2. dicuntur Litanie.

M A I V S.

- 1 Dom. in Albis.
 4 fer. 4. Philippi, &c. (1.) Vide pag. 28.
 num. 3. commem. Monicæ in Laudibus tantum.
 5 fer. 5. Marci (25. April.)
 8 Dom. 2. comm. Dom.
 10 fer. 3. Soteris, &c. (22. Aprilis.) comm.
 Gordiani.
 11 fer. 4. Georgij. (23. Aprilis.)
 13 fer. 6. Cleti, &c. (26. Aprilis.)
 14 Sabb. Petri martyris. (29. April.) com-
 mem. Bonifacij.
 15 Dom. 3.
 16 fer. 2. Catharinæ Senensis. (30. April.)
 commem. Vbaldi.
 21 Sabb. B.M.
 22 Dom. 4.
 28 Sabb. B.M.
 29 Dom. 5.
 30 fer. 2. Rogat. commem. Felicis.

I V N I V S.

- 2 fer. 5. Ascensio sine commem.
 5 Dom. infra oct. commem. oct.
 6 fer. 2. commem. oct.
 11 Sabb. Vigil. Pentecost.
 12 Dom. Pent. sine commem.
 19 Dom. 1. Pentec. Trinit. commemorat.
 Dom. & Geruasij &c. in Laudibus
 tantum.
 20 fer. 2. Barnabæ. (11.) comm. Siluerij.
 21 fer. 3. Basilij. (14.) lect. fer. 2.
 22 fer. 4. Ant. Pat. (13.) commem. Pauli-
 ni. Ieiun. Vig. seq. Vide, quæ diximus
 Tom. 2. pag. 24. ex Leonis X. Decreto.
 23 fer. 5. Corporis Christi, nil de Vigilia.
 24 fer. 6. comm. oct. Corporis Christi.
 25 Sabb. de oct. Corporis Christi, com-
 mem. oct. Io.
 26 Dom. 2. comm. octauarum.

27 fer.

- 27 fer. 2. vt in Sabb. preced.
 28 fer. 3. vt heri, & commem. Vigil. Apostolorum.
 29 fer. 4. commem. oct. Corporis Christi tantum.
 30 fer. 5. oct. Corporis Christi commem. oct. Ioan. & Apost. in Vesp. commem. oct. Io. & Apostolorum.

I V L I V S.

- 1 fer. 6. Homil. vt in 2. die infra oct.
 3 Dom. 3. commem. oct. Apostolorum. In Vesp. de Comm. S. Pauli, commem. S. Petri, & Dom. vel de Dom. cum commem. Elisabeth, & Apost.
 4 fer. 2. Commemorat. Pauli. (30. Iunij.) commemorat. Petri. Vel Elisabeth, & tunc de S. Paulo, die seq. Vide pagina 123.
 7 fer. 5. Ioan. & Pauli. (26. Iunij.)
 8 fer. 6. Leonis. (28. Iunij.)
 9 Sabb. B. M. [O. D.]
 10 Dom. 4.
 11 fer. 2. Septem fratrum [heri] commem. Pij.
 16 Sabb. B. M.
 17 Dom. 5. commem. Alexij.
 23 Sabb. comm. Vigil.
 24 Dom. 6. commem. Christinæ.
 30 Sabb. B. M. comm. Vigil.
 31 Dom. 7. 1. Aug.

A V G V S T V S.

- 2 fer. 3. [O. D.]
 7 Dom. 8. 2. Aug. commem. Donati.
 13 Sabb. commem. Vigil.
 14 Dom. 9. 3. Aug. commem. oct. & Eusebij.
 21 Dom. 10. 4. Aug. comm. oct.
 27 Sabb. B. M.
 28 Dom. 11. 5. Aug. commem. Dom.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 5. (O. D.)
 3 Sabb. B. M.
 4 Dom. 12. 1. Septemb.
 11 Dom. 13. 2. Septemb. commem. Prothi.
 17 Sabb. B. M. vel de Stigmat.
 18 Dom. 14. 3. Septemb.
 21 fer. 4. temp. comm. fer.
 23 fer. 6. comunem. fer.
 25 Dom. 15. 4. Septemb.

O C T O B E R.

- 1 Sabb. B. M. comm. Remigij. (O. D.) vel de Angelis Custod. cum initio libri Esther.
 2 Dom. 16. 1. Octobris.
 3 fer. 2 (O. D.) si non fuit dictum.
 9 Dom. 17. 2. Octob.
 10 fer. 2. Dionysij (heri.)
 15 Sabb. B. M.
 16 Dom. 18. 3. Octob.
 22 Sabb. B. M.
 23 Dom. 19. 4. Octob.
 29 Sabb. B. M. lect Dom. 5.
 30 Dom. 20. 1. Nouemb.

N O V E M B E R.

- 6 Dom. 21. 3. Nouembr. commem. oct.
 10 fer. 5. (O. D.)
 13 Dom. 22. 4. Nouemb.
 17 fer. 5. Amos, Abdias, Ionas.
 19 Sabb. de Dom. 23. commemorat. Pontiani.

Reliqua vsque ad finem Anni, vt in Tabula 6.

T A B V L A XXXV.

Litt. Dominicalis C. cum Epacta xxv. xxiv.

IANVARIVS.

- 3 Dom. vacat.
 10 Dom. 1. post Epiph. commem. oct.
 17 Dom. 2. comm. Dom.
 19 fer. 3. (O.D.)
 23 Sabb. B. M. com. Emerentianæ.
 24 Dom. 3.
 28 fer. 5. Timothei. (24.) commemorat.
 Agnetis 2.
 31 Dom. 4.

FEBVARIVS.

- 3 fer. 4. (O.D.)
 6 Sabb. B. M. comm. Dorotheæ.
 7 Dom. 5.
 8 fer. 2. Romualdi. (heri)
 13 Sabb. B. M.
 14 Dom. 6. comm. Valentini.
 20 Sabb. B. M.
 21 Dom. Septuag.
 23 fer. 3. Vigil.
S. In Bissex. 23. fer. 4. de eas & Tab. 34.
23. fer. 4. Vigil. & c.
 27 Sabb. B. M.
 28 Dom. Sexages.

MARTIVS.

- † 1 fer. 2. (O.D.)
 6 Sabb. B. M.
 7 Dom. Quinquages. commem. Perpetuæ, & c.
 8 fer. 2. Thomæ Aquin. (heri)
 10 fer. 4. Cinerum.
 14 Dom. 1. Quadrages.
 21 Dom. 2.
 22 fer. 2. Benedicî (heri)
 28 Dom. 3. Quadrag.

APRILIS.

- 4 Dom. 4.
 11 Dom. Passionis.
 12 fer. 2. Leonis. (heri.)
 D. Bath. Gauant. Tom. II.

- 18 Dom. Palmarum.
 25 Domin. Paschæ. non dicuntur Litanæ.
 27 fer. 3. dicuntur Litanæ.
 28 fer. 4. comm. Vitalis.

MAIVS.

- 2 Dom. in Albis.
 4 fer. 3. Philippi, & c. (1. Maij.) Vide pagina 28. nu. 3. comm. Monicæ. in Laudib. tantum.
 5 fer. 4. Marci (25. Aprilis.)
 7 fer. 6. lect. fer. 2.
 9 Dom. 2. commem. Dom. In Vesperis pro commemor. Gregorij Antiphon. Amavit.
 10 fer. 2. Athanas. (2.) comm. Gordiani.
 11 fer. 3. Soteris, & c. (22. Apr.)
 13 fer. 5. Georgij (23. Apr.)
 14 fer. 6. Cleti, & c. (26. Aprilis) comm. Bonif.
 15 Sabb. Petr. mart. (29. Apr.)
 16 Dom. 3. comm. Vbaldi.
 17 fer. 2. Cathar. Sen. (30. Apr.)
 22 Sabb. B. M.
 23 Dom. 4.
 29 Sabb. B. M.
 30 Dom. 5. comm. Felicis.
 31 fer. 2. Rogat. comm. Petronillæ.

I V N I V S.

- 2 fer. 4. Vigil. comm. Marcellini, & c.
 3 fer. 5. Ascensio.
 6 Dom. infra oct. comm. oct.
 7 fer. 2. Norberti (heri.)
 10 fer. 5. oct. Ascens. Vesp. integrit.
 11 fer. 6. Barnabæ. comm. fer. 6.
 12 Sabb. Missa sine comm.
 13 Dom. Pentecost.
 15 fer. 3. sine comm.
 20 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. & Silue-rij in Laud. tantum.
 21 fer. 2. Basilij. (14.)
 22 fer. 3. Anton. Pat. (13.) comm. Paulini.
 R 23 fer. 4.

- 23 fer. 4. Vigil. Resp. fer. 2. preced. (O.D.)
 24 fer. 5. Corporis Christi. in Vesp. commem. Nat. Io.
 25 fer. 6. Natiu. Ioann. (heri) comm. oct.
 26 Sabb. de oct. Corporis Christi. commem. oct. Io.
 27 Dom. 2. comm. oct.
 28 fer. 2. de Oct. Corporis Christi comm. oct. Ioan. & Vigil. Apost.
 29 fer. 3. comm. oct. Corporis Christi tantum.
 30 fer. 4. comm. octauarum.

I V L I V S.

- 1 fer. 5. oct. Corp. Christi comm. octau. Io. & Apost.
 4 Dom. 3. comm. oct. Apost.
 5 fer. 2. de oct.
 7 fer. 4. Ioan. & Pauli. (26. Iun.)
 8 fer. 5. Leonis. (28. Iun.)
 9 fer. 6. (O.D.)
 11 Dom. 4. comm. Pij.
 17 Sabb. B. M. comm. Alexij.
 18 Dom. 5. comm. Symphoroe.
 24 Sabb. Vig.
 25 Dom. 6. comm. Dom.
 31 Sabb. B. M.

A V G V S T V S.

- 1 Dom. 7. 1. Aug. comm. Dom.
 2 fer. 2. lect. Dom. 1. (O.D.)
 7 Sabb. B. M. comm. Donati.
 8 Dom. 8. 2. Augusti.
 9 fer. 2. Cyriaci (heri) comm. Vigil. & Romani.
 15 Dom. 9. 3. Aug. comm. Dom.
 16 fer. 2. lect. Dom. 3. Augusti.
 22 Dom. 10. 4. Aug. comm. Dom.
 25 fer. 4. lect. Dom. 4.
 29 Dom. 11. 1. Septemb. comm. Dom.
 30 fer. 2. lect. Dom. 1. Septemb.
 31 fer. 3. Respons. 1. noct. Domin. 1. Septemb.

S E P T E M B E R.

- 1 fer. 4. (O.D.)
 4 Sabb. B. M.
 5 Dom. 12. 2. Septemb.
 12 Dom. 13. 3. Septemb. comm. oct.
 15 fer. 4. comm. fer. 4. temp.
 17 fer. 6. de ea, vel de Stigm. commemorat. fer.
 18 Sabb. 4. temp.
 19 Dom. 14. 4. Septemb.
 22 fer. 5. Ianuarij, &c. (19.) comm. Mauritij.
 25 Sabb. B. M.
 26 Dom. 15. 5. Septemb. comm. Cypriani, &c.

O C T O B E R.

- 2 Sabb. B. M. (O.D.) si heri non fuit dictum.
 3 Dom. 16. 1. Octob.
 10 Dom. 17. 2. Octob.
 16 Sabb. B. M.
 17 Dom. 18. 3. Octob.
 23 Sabb. B. M.
 24 Dom. 19. 4. Octob.
 29 fer. 6. lect. Dom. 5. Octob.
 30 Sabb. Vigil.
 31 Dom. 20. 1. Nouemb.

N O V E M B E R.

- 7 Dom. 21. 3. Nouemb. comm. oct.
 10 fer. 4. (O.D.)
 13 Sabb. B. M.
 14 Dom. 22. 4. Nouemb.
 17 fer. 4. Amos.
 19 fer. 6. Abdias, Ionas.
 20 Sabb. de Dom. 23. Pentec.
 Reliqua vsque ad finem Anni, vt in Tabula 7.

T A B V L A   X X X V I .

Littera Dominicalis D.C. cum Epacta xxv. vel xxiv.
in Bissextili.

I A N V A R I V S .

4 Dom. vacat.	8 Dom. 5.
11 Dom. 1. post Epiph. commemor. oct. & Higinii.	14 Sabb. B. M. commemor. Valentini.
18 Dom. 2. commemor. Dom.	15 Dom. 6. commemor. Faustini.
19 fer. 2. lect. Dom. 2. (O. D.)	21 Sabb. B. M.
25 Dom. 3. commemor. Dom.	22 Dom. Septuages.
26 fer. 2. lect. Dom. 3.	23 fer. 2. Cathedra. (heri. f)
29 fer. 5. Resp. 1. noct. Dom. 2.	24 fer. 3. Vigil.
31 Sabb. B. M.	25 fer. 4. Matthia.
	26 fer. 5. de ea.
	27 fer. 6. de ea.
	28 Sabb. B. M.
	29 Dom. Sexages.

F E B R V A R I V S .

- 1 Dom. 4.
- 3 fer. 3. Ignatij. (1.) commemor. Blasij.
- 4 fer. 4. (O. D.)

M A R T I V S .

Et deinceps per Tabulam 35. vsque ad finem anni, vt supra. ab hoc signo 7.

CONCORDIA
 MARTYROLOGII
 ROMANI
 C. V. M.
 BREVIARIO ROM.

Videntur multa pugnare cum Martyrologio Romano,
 quæ tamen re vera non pugnant; & idcirco ea ob
 oculos ponere hoc loco volui, vt appareat in
 sensu concordia, quæ latet in verbis.

Taque *Ianuarij die 19.* licet in Martyrologio habeas hæc verba: *Martha in Nympha necata est, ceteri sunt decollati;* & in Breviario hæc alia: *Sancti in eum locum, qui Nympha dicebatur, necantur; ac primum Martha, mox ceteris ceruices abscinduntur: ne tamen dicas: ergo Martha quoque decollata fuit: nam in Breviario mendum irrepfit, Typographi incuria. legendum enim est: Martha, non, Marthe, quod vltimò est emendatum: & erit sensus: necantur omnes, ac primum Martha necatur: mox ceteri sunt decollati, seu, quod idem est, ceteris ceruices abscinduntur.*

Eiusdem die 22. in Martyrolog. 70. socij S. Anastasij in fluenta sunt demersi. at in Breviario videntur decollati, vna, inquit, cum 70. alijs securi percutitur. Nihilominus concordant textus, si legas periodum cum legitima distinctione: Mox à Persis varijs cruciatibus affectus à Rege Chosroa vna cum 70. alijs: & hoc verum est, quia in fluenta & hi demersi sunt, ante obitum S. Anastasij, iuxta Martyr. Anastasius deinde solus securi percutitur,

quod asserunt Breviar. & Martyrol. *Februarij 6. Martyrologium docet, Dorotheam passam sub Sappirio: Breviarium sub Apricio: verum utroque nomine vocabatur Præses apud Historicos. sicut Aprion Tentyrorum Episcopus in vita Sancti Pachomij appellatur Sappirion à Sancto Athanasio Apolog. 2. de fuga sua. & apud Italos, Luigi, Aloysio, Ludouico, quæ sunt idem, & hoc semel adnotasse sit satis pro locis etiam memorandis infra.*

Aprilis 14. Tiburtius, & socij in Martyrologio gladio, percussi sunt, more mobilium, in Breviario, securi feriuntur, more feruorum, sed apud scriptores utroque modo explicari solet idem genus mortis, hoc est, decollatio.

Ibidem. Almachius, & Amachius videntur differre, at vnum est, & idem nomen, vt supra diximus, Februar. 6. in casu simili vnius litteræ additæ.

Eiusdem die 17. Martyrologium in Aniceto nominat persecutione M. Aurelij Antonini, & Lucij Veri. Breviarium meminit tantum M. Aurelij Antonini, quis autem sentiat, contraria loqui eos, quorum alter tacet, quod alter dicit, passim id accidit in Euâgelij, quorum est mira concordia.

Eius-

Eiusdem die 26. licet in 6. lectione Breuiarij legas : *Imperatorem adit* : ne putes tamen eum esse Diocletianum, de quo in precedenti lectione ; sed Maximianum, de quo hac die in Martyrolog.

May 1. Philippus in Martyrologio apud *Hierapolim Asiae* moritur : in Breuiario apud *Hierapolim Phrygiae*. Hec autem est minoris Asiae regio. quid obijcies?

Eiusdem 2. obiisse dicitur Athanasius in Martyrologio tempore *Valentiniani*, & *Valentis*. In Breuiario sub *Valente*. utrumque tamen verum est, ut patet, tacito alterius nomine.

Eiusdem 3. Alexander Papa in Martyrologio multa patitur ante peremptionem, neque vlla est ibi mentio decollationis. in Breuiario dicitur securi percussus, ommissis praeter alijs tormentis. sed conciliantur haec loca facile: quia breuius in Breuiario, fufius in Martyrologio de eo, & focijs agit; & alter textus alterum explanat in genere mortis, & peremptionis instrumento.

Eiusdem 12. Videbantur haec contraria : in Martyrologio, *pridie huius diei* corpora SS. Nerei, & c. fuere translata: in Breuiario legitur: *Hac die*: explicat Martyrologium, quod in primis Vesperis festi (& re vera ita factum est) quae primae Vesperae attinent ad hanc diem Festi, more Ecclesiastico: Praeterea, *Hac die* recondita sunt corpora, quae pridie fuerant translata: & hic est sensus verborum Breuiarij.

Eiusdem 27. S. Io. Papa dicitur in Martyrologio *diu maceratus in carcere*: & in Breuiario, *paucis diebus cessisse à vita*: hoc est, post diutinam macerationem, breui morbo adueniente, vitam finiuit.

Iunij 9. In Martyrologio, Promotus in martyrio SS. Primi, & Feliciani dicitur, *Praeses*: in Breuiario, *Prator*. at utrumque titulum legimus apud Historicos in Promoto.

Eiusdem 12. Basilides, & focij moriuntur in persecutione *Diocletiani*, & *Maximiani*, si Martyrologium legas. diuisum utrumque leges in Breuiario, quia in

D. Barth. Gauant. Tom. II.

persecutione *Diocletiani* torti sunt à *Maximiano*; & utriusque vna fuit persecutio.

Eiusdem 18. à *Fabiano indice*, inquit Martyrologium tenti sunt Marcus, & Marcellianus. à *Fabiano duce*, ait Breuiarium. quid dubitas? Dux ipse militum fuit iudex. *Ibidem* leges: *lanceis: telis*. Vide infra *Decemb. 21.*

Iulij 10. Septem fratres in Martyrologio sub *Antonino Pio*: in Breuiario sub *M. Aurelio Antonino*. Vna vero fuit Ambrorum persecutio.

Eiusdem 18. Filij S. Symphorosa ad trochleas extenduntur in Martyrologio: ad palum alligati dicuntur in Breuiario. lege *Adonem*, qui de iisdem scribens 27. *Iunij* ait: Imperator iussit septem figi stipites, ibique filios ad trochleas extendi, non ergo ea loca pugnant.

Eiusdem 27. Pantaleon à *Maximiano* tentus in Martyrologio: à *Diocletiano* Nicomediae in Breuiario. tu explica de Maximiano Galerio, qui apud Diocletianum erat; non de Maximiano Herculeo, qui Mediolani degebat.

Augusti 2. in Martyrol. fit mentio *Valeriani* in martyrio Stephani Papae; non autem *Gallieni*: de quibus in Breuiario. Vna tamen erat eorum persecutio.

Eiusdem 25. Astiagis regis iussu. ita Martyrologium de obitu S. Bartholomei: dicitur autem in Breuiario, quod Astiages erat frater *Polimij Regis*. ergo non erat Rex. potuit tamen esse Rex etiam ille, & frater Regis.

Septembris 14. Cornelius in persecutione *Decij* decollatur in Martyrologio: *Gallo & Volufiano* Imperatoribus obit in Breuiario. An perduravit persecutio *Decij* vsque ad Gallum, & Volufianum? indixit eam Decius, renouauit Volufianus, ex *Baron. in Annal. Anno Christi 255.*

Eiusdem 19. In martyrio S. Ianuarij meminit *Diocletiani* Martyrologium: addit *Maximiani* nomen Breuiarium. sed iam diximus eandem fuisse persecutionem, & eodem modo conciliabis textus in Festo SS. Cosmae, & Damiani 27. *eiusdem.*

R 3 Octobr

Octobr. 9. Dionysius in Martyrologio à Fescennino gladio animaduertitur: in Breu. à Fescennio securi percutitur. duplex varietas, in nomine iudicis, & in instrumento martyrij. sed recole, quæ supra diximus ad diem 6. Febr. & 14. Aprilis.

Eiusdem 26. Euaristus in Martyrologio sub Adriano: in Breuiario sub Traiano: sed coronatur, ait, sub Adriano: Pontificatum gessit sub Traiano, hoc est: septem annos sub Traiano rexit Ecclesiam: anno secundo Adriani martyr occubuit. *Baron. in Annal.*

Decembr. 21. S. Thomas in Martyrologio prædicat Euangelium Hyrcanis, & Brachmanis: in Breuiario Hyrcanis, & Baëtris. vtrumque tamen verum est, & Brachmanis in India, & Baëtris in Scythia prædicauit.

Ibidem Martyrologium tradit, quod lanceis transfixus fuit: Breuiarium, quod telis confossus: An, quia telum est omne id, quod manu iaci potest; inde commune fit nomen lanceis, & similibus alijs armorum generibus: nulla igitur in prædictis discordia; sed omnia consona in sensu, si minus in verbis.

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

PLACITVM

A D M. R. P.

FR. HIERONYMI
ONVPHRII ROM.

Theologi Collegiati, & publici Lectoris in sacris litteris
in Bononiensi Archigymnasio.

In disputata dubitatione de recitandis Horis Canonicis.

D V B I V M.

An non seruire modum præscriptum in recitandis Horis Canonicis in Breuiario
novo Pij V. sit peccatum mortale, an veniale.

Declaratur titulus dubitationis.

HISTO Clericus, qui sit obligatus ad recitandum diuinum officium, & hic pro sua voluntate, & beneplacito recitet de feria, cum teneretur ex præscripto Pij V. recitare de aliquo Sancto; & è contra cum teneretur recitare de feria, recitet de Sancto; & item cum de vno Sancto, recitet de alio: idque absque contemptu saltem explicito; sed solum, quia ita sibi videtur, idque toties facit, quoties sibi expedire videtur, vt solam propriam voluntatem in recitandis Horis Canonicis sibi regulam constituat: queritur, inquam, an hic Clericus sic recitando diuinum officium peccet mortaliter, an venialiter.

Principio qui scripserunt de hoc dubio tum Theologi, tum Canonista, tum Summistæ, sunt. *Maïor in 4. d. 12. quest. 6. Caiet. in Summa verbo Hora, cap. 2. Sotus lib. 10. de iustitia, & iure quest. 5. art. 4. Azorius lib. 10. de iustit. moral.*

cap. 10. dub. 2. Petr. de Aragonaim 2. 2. D. Thomæ, quest. 83. de orat. art. 12. dub. 5. princip. Viger in suis institut. de virtute iustitia, cap. 5. vers. 4. Nauar. de Oratione, & horis Canonicis cap. 11. numero 25. Emanuel Rodriguez in Summ. cas. consc. cap. 142. num. 8. Tolet. lib. 2. in Struct. Sacerd. cap. 13. num. 5. Cosmas Philarchus lib. 1. de Horis Canonicis cap. 6. Leonar. Lessius lib. 2. de iustitia, & iure cap. 37. dub. 12. num. 77. Iacob. de Grassis lib. 2. cas. conscient. cap. 52. num. 116. Io. Med. Cod. de ora. tract. 6. q. 16. S. Anton. 3. par. tit. 1. cap. 4. §. 2. Tabiena verbo Hora Canonica, num. 17. Armilla eodem verbo nu. 5. Syluest. eod. verbo nu. 15. Angel. eod. verbo n. 4. Rosella eod. verb. n. 13. Valensia 3. tomo disp. 6. quest. 1. punct. 10. Suarius 2. tomo de Relig. lib. 4. cap. 23. à num. 11. Garcia tract. de benef. 1. tomo par. 3. cap. 1. num. 163. Paulus Squallantes tract. de obligat. clericorum par. 1. a n. 50. Pro solutione autem nonnulla nobis sunt præmittenda.

Igitur, notandum est primo ex com-

R 4 muni

muni Theologorum sententia iam obtentum esse, optimè distingui in qualibet virtute, vt etiam in alijs, substantiam à modo eiusdem. sic communiter docent Theologi, tum præcipuè sequuti D. Th. *in part. 2. quest. 109. art. 3.* Hac eadem ratione nobis videtur illa duo posse distingui in ipso diuino officio, vt alia sit substantia illius à modo eiusdem: quam distinctionem optimè, & non obscure iusuarunt. *Sotus lib. 10. de iustitia, & iure, quest. 5. art. 4. Tolet. sup. lib. 2. cap. 11. Nauarr. de oratione, & Horis Canonicis, cap. 21. num. 21. Tabiena supra n. 16. Ioan. Medina C. de oratione, tract. 6. cap. 16. §. de 2.* Quamquam hi non eodem modo distinguant illa duo in diuino officio: nam alij faciunt substantiam officij diuini ipsum totum diuinum officium, tam diurnum, quam nocturnum, vel ipfas septem Horas Canonicas, vt sic, modum verò illum, quo septem horæ quotidie ex præscripto iuris Canonici recitantur. Alij substantiam diuini officij faciunt per solutionem alicuius orationis, & debitæ pensionis pro beneficio à Deo accepto: modum verò faciunt distributionem illius debitæ pensionis in septem Horas, iuxta illud Davidis, *Septies in die laudem dixi tibi, &c.* Alij alio modo: sed de hoc nihil ad præsentem difficultatè; cui pro nunc satis est, illa duo scilicet, substantiam, & modum distingui in diuino officio.

Hoc igitur posito, non est questio hoc loco de ipsa diuini officij substantia quocumque modo accepta; nam certam est in omnium sententia, omnes Clericos (loquor autem semper de ijs, qui aliquot sunt obligati ad diuinum officium recitandum) teneri ad recitandum diuinum officium saltem quo ad substantiam, sub peccato mortali, vt patet ex *cap. 1. de celebratione Missarum, & cap. Dolentes eodem tit. ex cap. Eleutherius dist. 91. c. fin. dist. 92.* & docent passim citati Doctores. *Medina sup. quest. 17. Cosmas Philiar- chus item supra cap. 6. conclus. 1. Nauarr. in Manuali cap. 25. num. 122. & de Ho- ris Canon. cap. 7. num. 5. Antonin. sup. §. 4.*

Tolet. cap. 12. num. 4. Viguerius cap. 5. vers. 4. Lessius cap. 37. dubio 9. num. 52. & alij communiter; sed sola difficultas est de modo seruando, in diuino officio recitando; An stante Constitutione Pij V. de qua infra, teneantur Clerici ad illum seruandum sub peccato mortali, an vero sub veniali, pro quo.

Notandum 2. nos hic sub nomine modi, dicèdi diuinum officium intelligere, & complecti cum Tolet. *supra cap. 13.* & alijs communiter, ea omnia, quæ accidit diuino officio vt sic, & sunt num. 6. Numerus, Ordo, Qualitas, Tempus, Locus, Modus. sicut nomine substantiæ eiusdem, vt est supra dictum, intelligimus vel ipsum diuinum officium nocturnum, & diurnum distributum in septem horas Canonicas; vel orationem debitam Deo, quatenus est quædam certa pensio diuini cultus, debita ab ijs precipue, qui in sortem domini dicuntur electi, pro qua in sustentationem recipiant patrimonium Christi, *ex cap. 1. de celebrat. Missarum:* & quidem ex hac parte, diuinum officium, scilicet, vt dicit certam hanc pensionem diuini cultus, non videntur male locuti, qui faciunt ex iure diuino simpliciter, vt habet *Tabiena supra num. 16* aut ex iure naturali, & diuino simul, vt habent *Sotus supra, Iacobus de Grassius supra cap. 49. num. 9.* Si vero accipiatur diuinum officium, vt dicit septem horas Canonicas, tunc bene sunt locuti alij Doctores, cum dixerint, tunc diuinum officium esse ex naturali. & diuino iure, & immemorabili consuetudine Ecclesiæ, vt doctè tradit *Nauarr. de Horis Canon. cap. 7. num. 2. & Cosm. Philiar- ch. sup. lib. 2. cap. 2.* vnde facile concedi potest ijs auctoribus, quos iam iam afferemus, in eo sensu, quo diuinum officium dicit voluntariam, & indeterminatam pensionem Deo debitam, non posse clericos, neque etiam per Papam, liberari ab huiusmodi obligatione recitandi, hoc modo sumptum, diuinum officium. Sic *Angelus supra num. 6. Rosella numero 13. Syluester num. 19.* & acceperunt à Panormitano *in cap. 1. de*

celebrat. missarum. quidquid dixerint Petrus de Aragona supra post ultimam conclusionem, & Toletus cap. 14. num. 6. & ratio huius esse potest, quod scilicet ex hac parte officium diuinum est indispensabile, cum sit ex recta ratione, & iure naturali præscriptum, quatenus scilicet, sicut vnusquisque ex iustitia naturali tenetur ei aliquid impendere, à quo habuit beneficium, vnde recipit suos proventus: sic Deo tenetur ille aliquod diuinum officium, vel aliquam orationem persolvere, vt illi quoquo modo satisfaciatur, pro fructibus receptis ex beneficio, si hoc habeat; aut pro beneficio ordinis sacri habito; aut etiam pro alijs causis. vt multis tradit Tabiena supra num. 16. Ex altera vero parte, scilicet quo ad illas circumstantias, est diuinum officium de iure Ecclesiastico, vt habent, Sotus, Iacobus de Grassijs vbi supra Rodriquez num. 2. Nauarr. de Horis Canonicis a num. 22. & ibidem cap. 11. num. 31. & sic diuinum officium est dispensabile, vt ibidem inter alios tradunt Tabiena Petrus de Aragona, & Tolet. supra & hinc est, vt non vnus apud omnes Ecclesias fuerit modus recitandi diuinum officium. Non disputabimus autem hic de his omnibus circumstantijs, an omnes obligent ad sui obseruationem sub peccato mortali; certum enim est, non omnium eandem esse obligationem ad peccatum mortale, sed solum disputabimus de modo officij recitandi, ac ratione psallendi, an scilicet teneatur Clericus in recitando officio obseruare, & sequi ritum, & modum præscriptum à Pio Quinto in Breuiario Romano, ita vt nisi talem obseruet modum, peccet mortaliter.

Notandum tertio, ex Caietano 2. 2. quaest. 186. articulo 9. & in Summa verbo Præceptum, & alijs auctoribus; ex tribus potissimum colligi posse, legem aliquam obligare ad sui obseruationem sub peccato mortali. Primo, ex materia, quæ imperatur per legem, secundo ex verbis, quæ in ipsa lege ponuntur, tertio ex penis, quæ lege irrogantur. & primo quidem ex materia; nam re vera

non solum requiritur intentio Legislatoris obligandi subditos per suam legem ad peccatum mortale; sed etiam præterea requiritur, vt materia ipsa, quæ præcipitur, sit grauis; id est, tanta vt sufficiat ad obligationem peccati mortalis: quæ duo ita sunt necessaria ex communi omnium sententia, vt si alterum desit, numquam sit intelligenda talis lex obligatoria ad huiusmodi peccatum. Dicitur autem materia leuis, vel grauis, aut etiam parua, ex relatione, quam habet ad commune bonum: si enim præcipiatur aliquid, quod spectet ad illud; certè materia dicenda erit grauis; secus, si agatur de bono aliquo particulari (nisi tamen illud bonum particulare sit contra ius naturale, leges diuinas, aut alia huiusmodi, tunc enim, quæ est ratio de bono communi, eadem etiam esset de illis bonis particularibus.) verbi gratia si tempore famis, lege cogantur diuites vendere sua frumenta, si plura habeant, iusto pretio, certè ipsi tenentur parere legi sub peccato mortali, etiam si alijs temporibus nemo, vt sic, cogatur res suas vendere. Item saeuente peste, lege cogantur medici sub eodem peccato insistere labori, cum tamen extra talem necessitatem ad id nõ obligentur: & sic de alijs, in quibus videtur vigere ratio boni communis, vt nisi subditi fecerint, quod lege Principis præceptum est, peccent mortaliter.

Secundò colligitur talis obligatio ex verbis appositis in ipsa lege, & in iure quidè Canonico (de hoc enim disputamus) vt videre est in Constitutionibus Pontificijs, non eadem reperiuntur verba præceptoria, neque eodem modo obligatoria, vt verbi gratia illa verba, *Decernimus, statuimus, innouamus, volumus, intendimus*: quibus si nihil præterea addatur, certe non præ se ferunt obligationem aliquam ad culpam lethalem; alia vero verba, *Præcipimus, & Prohibemus* ex mea quidem sententia semper afferre secum videtur obligationem ad mortale, quidquid dixerit Cateranus qui visus est dixisse, illa duo verba, *Præcipimus, &*

Pro-

Prohibemus, præse ferre quidem semper aliquam obligationem, non tamen mortalem, sed sine vlllo fundamento. Item ex *Clementina Exiui*, de verborum signific. habetur duo alia verba ad idem obligatoria, scilicet, *Debet, & Tenetur*, quidquid etiam renuerit Caietan. sed in merito, quia si diligenter inspiciamus dictam *Clementinam*, videbimus, Pontificem, vti illis duobus verbis, *debet, & tenetur*, dum intendit ostendere hanc lethalem obligationem. Item si apponantur in constitutione illa alia verba, *In virtute Sanctæ Obedientiæ, sub pœna præscripti iuramenti, sub incursu indignationis præpotentis Dei, & Apostolorum Petri, & Pauli, striete omnino præcipimus, vel iubemus*, aut alia huiusmodi verba obligatoria eandem vim habere videntur.

Tertio, & demum colligitur huiusmodi obligatio ad lethale peccatum ex pœnis, quæ infliguntur in ipsa Constitutione, vt excommunicationis, suspensionis interdicti, maledictionis indignationis præpotentis Dei, perpetui carceris, amissionis bonorum, & similibus, quæ cum sint quædam pœnæ grauiiores, nūquam intelliguntur infligere, nisi ex culpa grauiori, quæ solum est lethalis, ex communi omnium sententia.

Notandum vltimo, quoniam hoc totum negotium presentis difficultatis pendere videtur ex intelligentia Constitutionis vltimo editæ, præcipue à Pio V. & quæ descripta est initio Breuiarij Romani moderni, in qua fuit præscripta forma, & modus recitandi diuinum officium: vtrum in ea ita præscribatur talis forma, & modus recitandi illud, vt fatis appareat contra facientes peccaturos mortaliter, si consulto illum modum præscriptum, & definitum non obseruauerint, vt propterea operæ prætium videatur hic afferre Constitutionem ipsam de verbo ad verbum, saltem quo ad eam partem, quæ facit ad presentem difficultatem. Itaque post multa Pius V. quæ iam dixerat in illa sua Constitutione, quæ incipit *Quid à nobis, &c.* quibus ostenderat quare talem condiderit Constitutionem, & post

multa, quibus declararetur à se abolitum omnes, & quodcumque aliud Breuiarij, tandem ait. *Omni itaque alio vsu quibuslibet, vt dictum est, inter dicto, hoc nostrum Breuiarium, ac precandi, psallendique formam in omnibus vniuersi Orbis Ecclesijs, Monasterijs, Ordinibus, & locis etiam exemptis, in quibus officium ex more, & ritu dictæ Romanæ Ecclesiæ dici debet, aut consuevit, salua prædicta institutione, vel consuetudine prædictos 100. annos superante, præcipimus obseruari. Statuentes Breuiarium ipsum nullo vniquam tempore, vel totum, vel ex parte mutandum, vel ei aliquid addendum, vel omnino derubendum esse: ac quoscumque, qui horas Canonicas ex more, & ritu ipsius Romanæ Ecclesiæ iure, vel consuetudine dicere, vel psallere debent, propositis pœnis per Canonicas sanctiones constitutis in eos, qui Diuinum officium *NOTIDIE* non dixerint, ad dicendum, & psallendum post hæc in perpetuum Horas ipsas Diurnas, & nocturnas, ex huius Romani Breuiarij præscripto, & ratione omnino teneri: neminemque ex ijs, quibus hoc dicendi, psallendique munus necessario impositum est, nisi hac sola formula fati facere posse, *Iubemus, &c.* Hæc Papa. ex qua Constitutione multa ad rem nostram colliguntur, & primo quidem.*

Colligitur, in illa Constitutione tria, intendi à Papa. Primo funditus euertere, ac tollere quæcumque alia Breuiaria, quæ ante dictam Constitutionem circumferbantur. secundo præscribere vnum, certum Breuiarium, quod in omnium manibus in posterum esset, & ab omnibus recitaretur. tertio præscribere certum quemdam modum ab omnibus seruandam in recitatione eiusdem Breuiarij: non loquor hic de Breuiarijs quæ conceduntur à Papa in illa Bulla. Primum patet ex illis verbis eiusdem Constitutionis, cum dicitur: *omni itaq; alio vsu, &c.* secundum vero patet ex alijs verbis, cum dicitur: *hoc nostrum Breuiarium, &c.* tertium denique cum dicitur: *precandi, psallendique formam.*

Secundò colligitur ex eadem Constitutione: distinctionem illam in primo notabili à nobis assignatam de substantia, & modo in ipso Breuiario non esse emendicatam, & confictam, & nam quod in ipso diuino officio sit sua substantia, patet ex illis verbis Bullæ, cum dicitur, *hoc nostrum Breuiarium, &c.* & infra, cum dicitur, *QUOTIDIE non dixerint horas ipsas diuinas Diurnas, & Nocturnas, &c.* quod vero sit modus, habetur etiam in eadem Bulla cum dicitur, *precandi, psallendique formam, & infra cum dicitur, ex huius Romani Breuiarii præscripto, & ratione, &c.* ex quibus clarè patet, quid sit substantia diuini officij, & quis sit modus, & ratio eiusdem, & quomodo illa duo inter se distinguantur.

Tertio colligitur ex eadem Constitutione, nõ solum à Papa præscribi certum Breuiarium, sed etiam certum modum in ipso Breuiario obseruandum, & utrumque sub eadem ratione præcipi, vt patet ex ijs verbis, cum dicitur, *Omni itaque alio usu interdicto hoc nostrum Breuiarium, ac precandi, psallendique formam, &c.* & infra, *ad dicendum, & psallendum, posthac in perpetuum horas ipsas Diurnas, & Nocturnas ex huius Romani Breuiarii præscripto, & ratione omnino teneri, En substantia, & modus in Breuiario, seruandus, &c.*

Quarto colligitur, quibus verbis utatur Papa in sua dicta Constitutione ad id præcipiendum, & præscribendum, *Præcipimus obseruari. Propositis poenis per Canonicas sanctiones. Statuentes omnium teneri. Ex more, & ritu Romana Ecclesie psallere debent. Iubemus vt procurent, &c.*

Vltimo colligitur, rem grauem tractari in dicta Constitutione, vt patet ex illis verbis, cum dicitur sub initio. *Hanc nimirum orandi varietatem grauissimè ferens, &c.* & paulo ante. *Quin etiam in prouincias paulatim irrepsit praua illa consuetudo, & post nonnulla. Priuatum sibi quisque Breuiarium consecerat, & illam unionem vni Deo vna, & eadem*

forma, &c. ex quibus satis patet, quæ in commoda potuerint mouere Papam ad tantam rem determinandam. His igitur tandem præmissis, ad sententias, quas hac in re reperire potui, veniendum est. Sit ergo.

Prima sententia eorum, qui asserunt, inuerrere officium diuinum quo ad modum, & formam, & recitare vnum pro alio sine causa rationabili, esse quidem graue peccatum; non tamen explicent an sit veniale, vel mortale, sic Taberna supra num. 17. Viguerius item vbi supra vers. 4.

Secunda sententia est aliorum, qui dicunt, sic inuerrere diuinum officium esse quidem peccatum, non mortale, sed veniale. Ita Maior in 4. vbi supra Antonin. 3. part. tit. 13. cap. 4. §. 2. & clarus §. 4. dubio 5. Siluester verbo Hora, num. 15. Caiet. in Summ. ibidem, cap. 2. Sotus lib. 10. de iustitia, & iure, art. 4. Armilla eodem verbo num. 7. Arorius lib. 10. in studiis moral. cap. 10. dubio 2. vbi dicit hanc esse communem, Valentia 3. tomo disp. 3. vbi supra Leonardus Lessius lib. 2. de iustit. & iure dub. 12. num. 77. Iacobus de Grassijs. supra cap. 52. num. 18. fundamentum commune ferè omnium est, quia ponunt, quod dicere hoc, vel illud officium non sit in præcepto: quare neque transgressio erit contra aliquod præceptum, & consequenter neque erit peccatum lethale, &c.

Addit Lessius supra loco citato, quia, inquit, id quod Ecclesia primario præcipit, est tantum, vt septem Horæ Canonice quotidie recitentur; quod vero deinde dicatur de hoc, vel illo festo seruetur hæc vel illa forma, id solum pertinere ad modum, & quamdam circumstantiam secundariam officij diuinique cum non sit tanti momenti, non obligabit ad aliquod mortale peccatum, sed solum ad veniale; nam, inquit, substantia præcepti seruetur, quodcumque officium Breuiarii concessi dicatur. Neque vllum aliud est fundamentum huius rei, quod sciam, etiam si multum laborauerim, vt si quid aliud esset reperirem.

Tertio

Tertia sententia est eorum, qui affirmant, non seruare ordinem prescriptum ut supra, in recitando officio diuino, esse peccatum mortale. ita Angelus verbo Hora Canon. num. 4. Nauarrus de oratione, & horis Canonicis supra num. 25. Toletus vbi supra cap. 15. num. 15. Emanuel Rodriguez supra cap. 142. de voce, num. 3. Suarez in 2. tomo de Religio. supra Garzia tractat. de benefic. supra Paulus Squillantes vbi supra Petrus de Aragona supra dubio suo quinto principali. Cosmas Philarchus item vbi supra lib. 5. cap. 6. fundamentum est, quia non solum substantia, sed etiam modus, & forma diuini officij cadunt sub precepto, quamquam non eodem modo. prorsus ergo non obedire tali precepto erit peccatum mortale. hac sequela infra ex dicendis patebit; interim ad conclusiones veniamus.

Prima conclusio. Inuerrere aliquando ex causa rationabili prescriptum modum ac rationem in recitandis Horis diuinis a Pio V. non cre diderim esse aliquod peccatum. hanc conclusionem tenuit Iacobus de Grassis supra num. 18. & Cosmas Philarchus cap. 6. & patet, quia aliqua actio mala, que tamen non sit intrinsece mala, sed solum ex prescripto humano, potest cohonestari ex aliquo motiuo, circumstantia, & sine bono, ut patet in multis casibus. ergo, etiam si inuerrere prescriptum ordinem a Pio V. in recitando d. officio sit actio, ut sic mala, quippe que est contra preceptum, & prescriptum Pontificis; tamen ex aliquo motiuo, & circumstantia ita potest cohonestari, ut nullum sit peccatum: ut v. g. si quis Clericus in sacris recitaret officium de Sancto, cum teneretur recitare de feria, quia longum, & necessarium sibi iter illo die conficiendum esse; haberet autem psalmos de eo Sancto fere ad memoriam, certe excusaretur, aut etiam si ex aliquo pio affectu in Sanctum, qui tali die occurreret, vellet de eodem recitare officium, omitta feria, certe ego non video, quare ex eo honesto titulo non posset excusari ab omni peccato, & sic in

similibus casibus. Non probatur autem nobis ratio, qua predictam conclusionem probat Iac. de Grassis loco cit. supra. nam quod ille, qui sic recitat, nullo peccato peccet; asserit oriri ex eo, quia qualitas officij non est in precepto; non placet, inquam, quod ut infra ostendemus, qualitas officij diuini est de precepto; ergo ex hoc capite non excusatur a peccato, quin potius ex eo intelligimus illum peccasse.

Secunda conclusio. Inuerrere ordinem officij diuini, ut supra, etiam consulto, & sine rationabili causa, exera tamen omnem contemptum, saltem explicitum, bis, vel etiam ter, non videtur mihi peccatum mortale. habent hanc conclusionem Nauarrus, Rodriguez de Aragona, Grassus locis citatis, & est communis; & probari potest, quia paruitas rei in, quacumque materia solet excusare a peccato (loquor ante semper de ijs, que ex se non sunt mala) sed solum quia precepta, ut post S. Thom. 1. 2. quest. 88. art. 5. & 6. & 2. 2. quest. 3. artic. 4. S. Antonin. 2. part. tit. 4. cap. 5. §. 7. & 8. Adrian. qualibero 8. & alios, optime docuit Nauarrus tum in repetitorio cap. Inter verba 11. quest. 3. tum in Summ. cap. 11. nu. 4. ergo etiam si quis bis, vel ter contraueniret huic precepto, quia id existimari potest parum, moralit quadam estimatione, excusari potest a peccato mortali; & ratio est, quia malitia mortalis in predicto casu non potest peti ex aliquo alio capite, quia ille ut sic non posset dici nisi materialiter inobediens, & item non nisi materialiter contemptor precepti: cum tamen vtrumque aut formaliter, aut virtualiter requiratur, ut malitia sit mortalis sed.

Dices; si contemnere talem modum prescriptum, & preceptum a Papa aliquando est peccatum mortale, ut dicemus; ergo semper erit peccatum mortale; ergo etiam qui femel contrafaciet tali precepto peccabit mortaliter: neq; enim videtur maior ratio vnus, quam alterius ergo aut nunquam, aut semper erit tale peccatum.

Resp.

Resp. negando sequelam: nam, ut dictum est, ut in alitia sit lethalis in ijs, quæ fiunt contra præcepta ecclesiastica, debet esse intentio aliqua aut formalis, aut saltem virtualis contrafaciendi præcepto ecclesiastico: quæ tamen intentio, ut sic, numquam moraliter interpretatur esse, nisi post aliquos actus perfectos, & consummatos. Quare non est mirum, si ille qui primo, secundo, vel etiam tertio, contrafacit, non peccet saltem mortaliter; peccare autem intelligatur ille idem, si quarto, quinto, & sic deinceps non obediret. nam tunc intelligitur, & præsumitur incipere contemptus, & inobedientia saltem virtualis sufficiens ad culpam mortalem. Quare sit.

Tertia conclusio. Ex inadvertentia, non tam affectata, si bis recitaret unum officium pro alio, quod recitare deberet, posset peccare venialiter, vel etiam nullo modo peccare. hanc inter alios docent *Philarchus supra cap. 6. conclus. 2. Jac. de Grassijs num. 18.* patet autem conclusio, quod inadvertentia tollit actum voluntarium ex *de D. Thom. part. 2. quest. 6. art. 8. & sequitur Caietan. ibi; sine quo numquam erit peccatum, ex textu in cap. primum, 15. quest. 1.* ergo quis ex inadvertentia inuertens talem ordinem excusatur a peccato, aut saltem à tanto, licet non à toto dixi, nisi sit affectata talis inadvertentia. nam ut sic certe delinquens à peccato non excusaretur, ut habet *D. Thom. part. 2. quest. 76. art. 3.*

Ultima conclusio. Invertere modum, formatum, & ordinem prescriptum in nouo Breviario Romano à Pio V. ad libitum, vel etiam in fraudem, ut si sit faciendum de feria, fiat de Sancto, & è contra, idque pluries, censeo omnino esse peccatum mortale, habent hanc sententiam Doctores supracitati in tertia, & patet argumento, cui non videtur posse satisfieri, nisi fingantur commenta, & tergiversationes, & deducitur ex ijs, quæ præmissimus, & est: quia quotiescumque quis subditus facit contra præceptum sui superioris habentis iurisdictionem non impeditam, ac volentis huiusmodi præcepto subditos obligare in re graui, certe ille pecca-

bit mortaliter; sed in casu nostro clerici obligati ex aliquo titulo ad recitandum diuinum officium faciunt contra præceptum Pij V. intendentes, & volentes illos obligare ad obediendum sub peccato mortali; ergo maior supponitur vera. minor patet, quia ex triplici capite, ut supra presuppositum est, colligi potest, quæ sit intentio superioris in suis legibus in ordine ad obligandos subditos ad obediendum sub lethali culpa, ex materia de qua agit superior; ex verbis, quibus vititur in præcipiendo, quod intendit; & ex pœnis, quas infligit contra inobedientes: sed hæc tria habemus in prædicta Constitutione Pij V. qua præcipit, ac præscribit diuinum officium. ergo præceptum, quod in ea continetur, erit ad mortale. Quod vero illa tria reperiantur, facile patet: &

Primo, quod attinet ad materiam, de qua agit Pontifex in dicta Constitutione, aperte colligitur, illam esse grauem: sic enim habet Pontifex in illa. *hanc orandi varietatem grauissime ferens.* Certe illud aduerbium superlatiuum *grauissime* ostendit rei grauitatem, de qua ibi tractat Papa, ut fateatur se illa grauissime premere & quidem potuit iure optimo Papa id dixisse, quia enim sublata vnione in re citandis Horis diuinis (quæ tamen maxime in Ecclesia Dei feruari debet) periculū erat in mora, ne animarū Christi fidelū vnitas scinderetur, & ut ait, *supra Aragonia dub. 5.* ne schismatis causa, & ansa fragilibus daretur; ideo Papa ibidem multum ait, se in eo elaborare, quantum fieri possit, ut saltem maiori ex parte illa vnitas reddatur Ecclesie Dei, id quod optime declarauit instituendo, ordinando præcipiendo, ac præscribendo certū pfallendi modum in Dei Ecclesia: quare merito Papa attulerit se grauissime ferre illam varietatem in recitandis Horis Canonicis, ut scilicet sic ostenderet quanta res sit, quam ipse præciperet. & hæc de materia.

Secundo, quod attinet ad verba, quibus vititur Papa in prædicta Constitutione, illa talia sunt, ut bene posse dignoscitur, quæ fuerit eius intentio, obligandi scilicet contra facientes, & inobedientes

ad

ad tantum peccatum. his enim verbis utitur Papa in ea Constitutione, *Præcipimus observari, &c. Propositis penis per Canonicas sanctiones si auctentes omnino teneri hunc ordinem, &c. Iubemus, ut procurent, &c.* præterea illud adverbium *omnino*, cum suo verbo, scilicet *teneri*, satis declarat omnimodam Papæ voluntatem, ut quæ iubentur, sententur, ut omittam alia verba huiusmodi, quæ si diligenter attendantur sine dubio ita evidenter ostendunt huiusmodi obligationem ad peccatum lethale, ut omnino contrarium asserere extra rationem videatur.

Tertio, quod attinet ad Pœnas inflictas in ea Constitutione, etiam si Papa eas non apponat novas adhuc iam tamen latas comprobat, ac ratas habet, easque etiam extendit non solum contra eos, qui vti sint Breuiario veteri, & non nouo à se determinato; sed etiam contra eos, qui prædictum officium secundum assignatum modum, formam, ac rationem non recitauerint. Quare mihi certum videtur illas pœnas, quæ contrahuntur à non recitantibus diuinum officium, contrahi etiã à non recitantibus secundum modum, & formam præscriptam in eadem Constitutione, ut patet ex verbis ibidem positis, sic enim habet Papa *Statuentes Breuiarium ipsum nullo unquam tempore, &c.* & post nonnulla sic habet, ac *Quoscumque qui Horas Canonicas, &c. usque ad illa verba. Nisi hac sola formula satisfacere posse, &c.* ex quibus clare patet, pœnas iam inflictas à Canonibus contra recitantes *quotidie* diuinum officium intelligi etiam inflictas contra eos, qui non seruant in eo recitando præscriptum modum à Papa. Quæ autem sint huiusmodi pœnæ, & quam graues, legantur *Couarruias lib. variar. resolut. 3. num. 10. Nauarr. tum de oratione, & horis Canonicis cap. 7. num. 6. tum in Manuali cap. 25. n. 122 Cosmas Philarchus supra cap. 12. Redrique supra cap. 146. Iacob. de Grassijs lib. 2. cap. 150.*

Ex quorum doctrina satis aperte colligitur, præter culpam mortalem, quam

contrahunt non recitantes debitum diuinum officium *quotidie*, contrahere etiam aliam obligationem restituendi fructus pro debita portione: & colligitur ex Extrauaganti Pij V. quæ refertur per *Nauarr. in Summ. cap. 25. num. 122.* vti alia omittam Concilia, cum id ad præsentem difficultatem non faciat, &c. An autem hæc pœna restituendi fructus perceptos à non recitantibus sic diuinum officium sit grauis, an leuis, dicant, qui premuntur hoc onere restituendi nulla enim res iam reperitur apud mortales, qua magis venientur, quam illa, in qua reperitur ratio accepti, & dati, præsertim vero cum de restituendo agitur; dicant Confessarij, dicant alij quicumque, quibus huiusmodi negotia aliquando data, ac demandata sunt, vel ipsa experientia docet, ut onane aliud negotium facilius aggrediantur, quam hoc, in quo agendum sit de alieno restituendo. Cum igitur in casu nostro, & materia sit grauis, & verba, quibus vitur Papa maxime urgeant, & præterea reperiantur suæ pœnæ, eæque grauiore; reuera omnino concludendum videtur, eam fuisse intentionem, ac mentem Pontificis Pij V. ut scilicet obligaret transgressores ad peccatum lethale, quod à nobis erat probandum.

Confirmatur ex *Nauarr. de Oratione, & Horis Canonicis, num. 27.* non parere præceptis Ecclesiasticis in re graui mortiferum peccatum est: ergo & in re nostra, quæ est res gratis, ut probatum est, non obedire Papæ erit mortale.

Confirmatur secundo, ex *D. Thom. quest. 33. artic. 4.* peccatum veniale non consistit in non adimplendo præcepta, neque in transgrediendo præcepta, quia in hoc consistit peccatum mortale: sed qui non dicit officium diuinum secundum præscriptum à Papa, non adimplet præceptum eius, idque transgreditur; ergo peccare dicendus est mortaliter, non venialiter.

Patet secundo eadem conclusio: tollere vnitatem Ecclesiæ, est sine dubio peccatum lethale, contra ius diuinum, atque Ecclesiasticas traditiones, ut alibi dictum est,

est, ergo etiam tollere talem unitatem in Ecclesia erit etiam peccatum mortale, pariter sequela, quia quotiescumque aliqua actio est mala secundum se, semper est talis; ergo si tollere unitatem Ecclesie semper est malum; etiam tollere talem unitatem erit malum, & consequenter peccatum mortale; sed nolle assentiri, & obedire praecepto Ecclesiastico, ac praescripto Papae, quo ipse vult unitatem in recitandis officiis diuinis, & si non explicite, implicite tamen, & virtute, est nolle talem unitatem Ecclesiae à Papa praescriptam ergo &c. Quod autem unitas in officiis recitandis sit necessaria, praeter dictam Constitutionem Pij V. habet etiam Concilium Toletanum quartum, *cap. 2.* ubi inquit, *vnus Ordo orandi, & psallendi per omnem Hispaniam, & Galliam, conseruatur, vnus modus, in Missarum solemnibus, vnus in vespertinis officiis, quia vna Fide, & vno Regno continemur, scilicet Christo*; ergo Clericus tollens ex suo Marte hanc unitatem ab Ecclesia praescriptam, peccabit mortaliter, non venialiter.

Confirmatur primo, quia omnis lex conformis rectae rationi obligat ad mortale transgressores; sed ordinatio facta à Pio V. de modo tenendo, in recitandis Horis Canonicis, est conformis rectae rationi: ergo. patet minor, quia recta ratio, ut in ceteris. sic multò magis petit unitatem, & conformitatem in colendo Deo, qui maximè cernitur in recitandis Horis; certum autem est, per leges humanas posse obligari hominum conscientias, etiam ad mortale peccatum in ijs, quae etiam si ortum non habent à diuinis litteris, sunt tamen illis conformia, & habent illa tria à nobis iam supra assignata.

Confirmatur secundo, quia contemptus Ecclesiae in re graui, semper est peccatum mortale; ergo etiam talis contemptus in re graui erit peccatum mortale, sed qui ex sua voluntate non vult seruare praeceptum, Papae in recitandis Horis, virtute saltem intelligitur, contemnere in re graui Ecclesiam; ergo peccat mortaliter. sufficit enim contemptus impli-

cus, & virtualis, ad peccatum mortale inobedientiae, si sit in re graui, sicut est in nostro casu, ut supra probatum est.

Probatur vltimo conclusio, quia facillimè tolluntur fundamenta contrariae sententiae. Primum enim, in quo maxime Auctores secundae sententiae fundantur, illud videtur esse, quia, inquit, non seruare talem ordinem, & modum in recitandis Horis Canonicis, cum non sit contra aliquod praeceptum, non esse nisi peccatum veniale. Quare inquit, si quis, vnum officium pro alio dicat, modo illud, quod dicit, sit in Breuiario, nouo Pij V. adimplere quidem praeceptum diuino officio dicendo; peccare tamen, quia inuertit ordinem, sed non mortaliter, quia de eo non extat praeceptum, sed solum venialiter peccare.

Et quidem facillimè tolli hoc fundamentum nemo est, qui non videat: nam si dicamus, ut verè dicimus, & patet ex dictis, extare tale praeceptum de tali modo, quo quotidie recitandae sunt Horae Canonicae, certè fundamentum illud omninò nūc: & quod huiusmodi praeceptum sit ad mortale, cū id iam ostensum esse existimemus, non est, quod idem repetamus.

Ad fundamentum verò Lessij, qui cū optime animaduertisset fundamentum iam ab alijs allatum nullius esse roboris, excogitauit aliud ex suo (quod tamen nō tam re, quàm nomine a priore differre videtur, si rectè attendatur) respōdemus, & illud nostrae non officere conclusioni: non solum enim à Pio V. in sua citata Constitutione praescribitur ipsa substantia diuini officij, ab omnibus, quorum interest, recitandi: sed etiam praescribitur forma, & modus quibus illud debet recitari, etiam si illud immediatè, & primo intenderit Papa, hoc verò secundario; quia reuera primus animus Pontificis Pij Quinti fuit tollendi causa varia Breuiariorum, ut ipse ait, genera, quae passim circumferēbantur, ita tamen, ut deinde simul praescribat, & nouum Breuiarium ab omnibus recitandum, & item modum, & formam in eo recitando obseruandam.

dam. Quare existimo, vt quis nunc peccaret mortaliter vtendo veritis per illam Bullam Breuarijs; sic etiam peccaturus, & non vtendo nouis, & non seruando formam præscriptam in recitandis Horis diuinis. hæc enim omnia, vt videre est in citata Constitutione, cadunt sub eodem præcepto, & eodẽ modo. Quod etiam aduertisse. Paulum Squillautem loco vbi supra, deprehendi, postquam iam ego scripseram. Accedit quod etiam hæc Lessij sententia ibidem si quis diceret de feria, cum dicendum esset de Sancto, & è contra, etiam si non peccaret contra substantiam diuini officij, quia diceret aliquod officium ex nouis à Papa approbatis; peccaret adhuc contra modum, quia non sequitur illum, qui præscriptus est à Papa: quamquam in eo discordamus à Lessio, quia ipse ait peccaturum illum sic recitantem venialiter, nos vero mortaliter. Quare fatetur Lessius illum peccaturum, quia transgreditur præceptum Papæ, quia, inquit ipse, transgreditur rem, quæ secundo præcipitur: nos verò asserimus, & patet ex dictis, illum peccaturum mortaliter, quia etiam si non seruando modum diuini officij solum contrafaciet rei secundo præceptæ, adhuc tamen, & hoc ipsum, cadit sub præcepto Papæ, eadem omnino ratione, qua eiusdemmet officij substantia: & cum simus in materia graui, vt dictum est, non video quare dubitari debeat, quin id satis sit ad peccatum mortale, præsertim cum id sufficere ad peccatum mortale ex alijs consimilibus colligere possimus. Nam si quis, retentis, que sunt substantialia in aliquo Sacramento, aut omitteret, aut inueteret modum, & formam in eo præscriptam, aut conficiendo, aut administrando, cõsulto, peccaret sine dubio mortaliter, vt communis habet sententia etiam si modus sit extra essentialia, vt sunt verba, quæ coniunguntur formis Sacramentorum, Sacramenti, v.g. Eucharistiæ, Confessionis, &c. Item si quis non deuotè, neque attentè recitaret officium diuinum, peccaret mortaliter, ex Capitulo *Dolentes de celebr.*

Miss. etiam si solum peccaret, contra modum, vt post alios aduertit *Ioan. Medina Cod. de oratione, tract. 6. q. 15. §. Verum hæc.* Quare omnino concludendum videtur in re nostra, etiam si modus, & forma in recitandis Horis Canonicis secundo præcipiantur in dicta Constitutione, quia tamen præcipiuntur tali modo, ac tali ratione; & res, quæ præcipitur, grauis est, videtur omnino dicendum, & modum & formam recitandi Horas cadere etiam sub præcepto eodem modo, quo cetera, quæ in eadem Constitutione præcipiuntur. & quia cetera sunt sub peccato mortali, vt esse contrarij Doctores concedere tenentur, eodem item modo, & forma, & modus, de quibus disputamus, erunt præcepta sub peccato tali, & hæc satis, quod attinet ad fundamenta secundæ sententiæ.

Ad Auctores verò prioris sententiæ illud mihi omnino dicendum videtur; cum ipsi dixerint, transgressores Bullæ supradictæ peccaturos grauius, intelligendos esse, quòd loquantur de transgressione mortali, non veniali: neque enim veniale proprie dicitur graue, sed leue.

Et hanc etiam existimo fuisse intentionem ceterorum Doctorum, si qui sint, qui scripserint ante Bullam à Pio V. editam. nam cum, vt dictum est, ius ipsum naturale præscribat conformitatem quãdam, & vnionem pfallendi in Ecclesia Dei, si quis faceret contra dictum præscriptum naturale, vel etiam rectam rationem, peccaret grauius, id est, mortaliter: nam facere contra ius naturale, seu rectam rationem in re graui, peccatum mortale est: & id est, quod voluerunt Auctores illi, cum dicunt Clericos mutantibus, & inueterantibus ex sua voluntate diuinum officium peccaturos grauius, quia scilicet facerent contra ipsum dictamen rectæ rationis, quod est peccatum mortale.

Quare miror Azorium aliàs sapientissimum virum, quod non satis cõsulto dixerit loco supra citato, contrariam sententiam esse communem. nam certè his
no-

noſtris temporibus video ſcriptores hanc noſtram amplexatos; maxime qui dicta Conſtitutionem maturius conſiderarunt, vt *Nauarr. Tolet. Cosmas Phil. & Petrus de Aragona*; vt alios omitram: neque video qua ratione dici poſſit communior ſententia illa, cui repugnēt, vel doctiſſimi viri, & Theologi, & Canoniſtæ, vt ſunt, quos citauimus, ſupra.

Addo vnum, quod ſi Silueſter vir doctiſſimus poſt editam Conſtitutionem Pij V. eiusdem Dominicane ſamilie ſcripſiſſet, mutaſſet ſententiam ſine dubio: nam vt videre eſt apud illum, nullum aliud pro ſuo dicto aſſert fundamentum, niſi quod modus, inquit, recitandi officium diuinum, non ſit ſub aliquo præcepto; vt propterea aſſeruerit inuerrere talem ordinem non eſſe, niſi peccatum veniale: certè ſi iam de nouo ſcripſiſſet, cū extet præceptum ſupra allatum, ſine dubio mutaſſet ſententiam, neque allatum fundamentum attuliſſet, & cum ſaniori ſententia ſenſiſſet, illum ſcilicet, qui ſic recitaret officium diuinum contra modum, & formam à Pio V. præſcriptam, peccaturum mortaliter, ſi conſulto, ſi pluries id faceret, quia ſcilicet faceret contra talem Pontificiam Conſtitutionem.

Tādē, quod Lectorem admonitum

uolo, illud eſt, poſt hanc à me ſcriptam, & conſectam dubitationem, cum illata (de more) caſtigatiōi familiari Admod. Reuertendi Patris Homoboni de Homobonis ex Penitentiariis in Metropolitana Eccleſia Sancti Petri Bononia, quem ſemper obſeruauī, tum præcipuè in his ſatis conſummatum virū, ſubiecifem, amico animo accommodaſſe mihi perlegendum libellum, inſcriptum, *De obligat. Cleric.* conſcriptum vero à Paulo Squillante, in quo erat hic caſus, de quo diſputauimus, cui libenter morem gerēs acquieui, accepi libellum, atque ex animo perlegi multa in eo, quæ (ſit Deus teſtis) ex meo Marte me adinueniſſe iactabam. Vt homo amico Homobono ſubridens dixerim: Tandem fateri neceſſe eſt veriſſimum illud eſſe, quod in ore omniū eſt, nihil iam dici, quod non prius fuerit dictum. Hæc eo dixi, humaniſſime Lector, quod ſi citatus Auctor ad manus deuenerit, ne exiſtmes velim, me ab illo aliqua furatum eſſe, quæ iam ſcripſerim, quamquam & maxime gauisus ſum, me in hac difficultate pertractanda non noua excogitaſſe, vt alij (quos bonos volo) viſi ſunt dixiſſe, ſed quæ alijs & vera, & rationi conformia exiſtimata ſint, ſcripſiſſe.

D E
S. P A V L O
A P O S T O L O .

R I D I E Festi
Conuerſionis S.
Pauli Apoſtoli
extremam, vt
aiunt, manum
huic operi de
Sacris Ritibus
(addidimus alia
deinde ad alio-
rum nutum) tum Miſſalis, tum Breuiarij
Romani, Deo dante, cum eſſemus Peru-
ſiæ, impoſuimus; & acturi gratias quas
poſſemus maximas tanto Apoſtolo, Pa-
trono Congregationis noſtræ, à quo in-
numera, & præſertim in hoc opere elab-
orâdo, accepimus beneficia; in gratiam
quoque Clericorum Ordinis noſtri, qui-
bus non dubito fore, vt qualiſcumque,
noſter hic labor proſit, & placeat, eius-
dem S. Apoſtoli vitam, acta, & mortem
è grauiſſimis Auctoriſus decerpta, noua
quadam methodo, & Annalium forma
hoc loco deſcripſimus.

Anno igitur à Natiuitate Chriſti ſe-
cundo natus eſt Saulus, auctore Chryſo-
ſtomo, enumerante annos Pauli in fine
vitæ eiusdem octo ſupra ſexaginta. Thar-
ſi Ciliciæ ortus eſt. *Act. 22.* de Tribu Pe-
niamin. *Philipp. 3.* eruditus eſt deinde in
Ieruſalem. *Act. 22.* ſub Gamaliele. *ibid.*
vna cum Stephano, & Barnaba, ex Lu-
ciano. Græcam quoque linguam didicit
puer, ex Hieron. *in epiftola ad Algaſiam.*
tandem grandior ætate Phariſæus factus
eſt. *Philipp. 3.* genere ignobilis fuit, ex
Chryſoſt. ſemel, & iterum, *hom. 5. de S.*

Paulo. ſororem habuit, cuius filius Iudæo-
rum conſpirationem detexit *Act. 23.* co-
gnatos Andronicum, Iuniam, Herodio-
nem, Lucium, Iafonem, & Soſipatrum.
Rom. 16.

Anno Chriſti 34. Aetatis Sauli 33.

D Ie 26. Decembris affuit martyrio S.
Stephani, conſobrini, ex Oꝛcume-
nio: lapidantium veſtes cuſtodians, & a-
liorum manibus lapides proijciens, & li-
cet adoleſcens in eo caſu vocetur *Act. 7.*
à S. Luca; vox tamen Græca *εὐλαβία* ex Bu-
dæo ſignificat audacem, & eum, cui ſta-
tim merito demandari potuit à ſacerdo-
tum Principe tuendæ prouincia legis
Moiſaice.

Per Annos ſequentes vſque ad Ann.
43. Henrici Spondani compendium ſe-
quimur, qui tamen aſſerit, ſe concordare
cum poſteriori ſententia Baronij, in
priori Annalium diuerſa ſentientis edi-
tione.

Anno 35. Aetatis 34.

D Ie 25. Ianuarij, cum Damascum
equo vectus, ex Molano *c. 13. de Pi-
eturis.* & Lorino *in Act. Apoſt.* vel pedibus
ex Auguſt. *ſer. 9. de Verb. Apoſt.* poſtre-
ma itineris quinta die, circa meridiem, ex
Scetrario *de S. Paulo,* pergeret, à Chriſto
immediatè vocatus, conuerſus eſt. *Act. 9.*
orante Stephano pro eo, ait Auguſtinus
Damasci à Deo eruditur, non per Ana-
niam.

niam. *Galat. 1.* dum tribus diebus orat in domo Iudæ, ab Anania baptizatus est, & qui cæcus erat, visum recepit. accepit cibum, & confortatus est. an de Eucharistia accipiendus erit? Ananias neque Diaconus erat, vt probat Serrarius *loco citato*; ergo cibum sumpsit communem. Continuo non acqueuit carni, & sanguini. *Galat. 1.* & Damasci declaratus à Deo Vas electionis, Spiritu sancto plenus, per dies aliquot fuit cum discipulis, prædicans in Synagogis I E S V M, quoniam hic est Filius Dei. *Act. 9.*

Anno 36. Aetatis 35.

A Rabiam concessit, sed serè statim Damascum redijt. *Gal. 1.*

Anno 37. Aetatis 36.

D Amasci multò magis conualescebat, & confundebat Iudæos: qui & ideo consilium fecerunt, vt eum interficerent cognitis autem insidijs, & custodia ciuitatis.

Anno 38. Aetatis 37.

In sporta per murum emissus est à discipulis, & iuit ab hostibus liber. *Act. 9.* Hierusalem iuit videre Petrum, quo cum ille mansit diebus quindecim. *Gal. 1.* post annos tres, inquit idem ipse, hoc est, ab anno conuersionis. Barnabas eum duxit ad Apostolos, & discipulos, qui eum timebant. *Act. 9.* à S. Petro puto hoc anno consecratum fuisse Paulum Sacerdotem & Episcopum. Cæsaream inde, & Tharsum redijt, vt patriæ prodesset. *ibidem.*

Anno 43. Aetatis 42.

Antiochiam cum Barnaba petijt, vbi per annum totum conuersati sunt, ita vt eorum opera cognominati sint discipuli Christiani. *Act. 11.*

Anno 44. Aetatis 43.

Detulit cum Barnaba collectam pecuniam in Ierusalem ad pauperes. *Act. 11.* & assumpro Ioanne, qui cognominatur Marcus, reuersus est. *Act. 12.* ibi à Spiritu Sancto vna cum Barnaba segregatus fuit ab alijs, & Apostolatu Gentium initiatus cum sacrificio Missæ, & ieiunjo. *Act. 13.* inde abortiuum se vocauit, *1. Corint. 15.* hoc est, supra numerum duodecim Apostolorum. id enim sonat vocabulum, *abortiuus*, ex Suetonio in *Octauio*. Hoc eodem anno (& forte statim ac segregatus fuit) raptus est ad tertium cælum, seu in Paradisum; quare de re scribit ipse post annos quatuordecim. *2. Corint. 12.*

Anno 46. Aetatis 45.

Seleuciam, Cyprum, Salaminam, Paphum se cõtulit: & in Papho ad Christum conuertit Sergium Paulum Procõsulem, obcæcato Mago Iudæo, nomine Bariesu, seu Elyma, qui auertebat Sergium à fide, hoc autem est primum Pauli miraculum, quod legatur *Act. 13.* Inde à Luca vocatur Paulus, non amplius Saulus: vel à primo Ecclesiæ Gentium spolio, Sergio Paulo, ex Hieron. in *Epistola ad Philem.* vel quia cum Iudæis dici volebat Saulus, cum Gentibus autem agens, Romano nomine, Paulus, ex Origene in *Epistolam ad Roman.* quam Chrysostom. putat, à Deo datum illi fuisse Pauli nomen, quo aliquando congruentiori tempore nominaretur; hoc est, post plenam notitiam Iudæorum, quod ille ipse erat, qui Christianos persequebatur. Baronius addit, quòd Sergius illi fortasse suū cognomē cõmunicauit, amicitie gratia, quod Æmiliorum familiæ fuit; sicuti deinde Iosephus Iudæus dictus est Flauius à Tito Flauie gentis. Paulus aut parvulus, & modicum sonat, qualē se fatebatur. è. Papho nauigauit, & venit Pergen Paphylie; & statim in Antiochiâ Pisidiæ, vbi in Synagoga semel & iterum in Sabbato fufus egit de Christo, multique

S 2 con-

conuerſi ſunt ad Chriſtum. Alij tamen zelo repleti concitauerunt contra Paulum, & Barnabam mulieres religioſas, & honeſtas, & primos ciuitatis, vt eicerent illos de ſinibus ſuis: qui excuſſo puluere pedum in eos venerunt Iconium. *Act. 13.*

Anno 47. Aetatis 46.

I Conij multa paſſus eſt. *Act. 14.* & indicat *2. Timoth. 3.* Ibidem virginem Theclam deſponſauit Chriſto, ex Nyſſeno, & alijs, quam Pauli primogenitam ideo S. Petrus vocat, & pro Chriſto protomartyrem inter feminas. Facto vero impetu Gentilium, & Iudaeorum, vt contumelijs afficeret Paulum, & Barnabam, & eos lapidarent, conſugerunt ad ciuitates Lycaoniae, Lyſtram, & Derben.

Anno 48. Aetatis 47.

L Yſtris cum eſſet, claudum ex utero matris ſuae ſanauit. quo miraculo adorabatur vt Mercurius, quoniam ipſe dux erat verbi, ſed ſciſſis veſtibus occurrens ſedauit turbas, ne ſibi tamquam Deo immolarent. mox ad mortem uſque lapidatur extra ciuitatem. Die ſequenti Derben abiit, & fere ſtatim Lyſtram rediit, Iconium, & Antiochiam. *Act. 14.*

Anno 49. Aetatis 48.

A Ntiochia degit, confirmans animas diſcipulorum: & cum per ſingulas Eccleſias conſtituiſſet illis preſbyteros, tranſiit Piſidiam, venit in Pamphylia, Pergen, & Attaliam. *Act. 14.*

Anno 50. Aetatis 49.

N Auigauit in Antiochiam, vbi moratus eſt tempus non modicum cum diſcipulis, ait Lucas. *Act. 15.*

Anno 51. Aetatis 50.

F Acta ſeditione non minima de circiſione Moſaica, delectus eſt Paulus, vt cum Barnaba, & alijs aſcenderet in Ieruſalem ſuper hac quaerſtione. *Act. 15.* pertranſiit Phoenicem, & Samariam cum gaudio magno omnium fratrum. *ibidem.* in Ieruſalem vidit Petrum a-cobum minorem, & Ioannem Apoſtolos, tamquam Columnas Eccleſiae, ad *Galat. 2.* quibuſcum coacto primo Concilio & ipſe aſſuit. *Act. 15.* poſt Petrum locuti ſunt Paulus & Barnabas, poſtremo Iacobus perorauit. à Concilij Patribus miſſus eſt Paulus cū Barnaba, & alijs Antiochiam, vna cum litteris Apoſtolicis, de ijs, quae acta ſiterant in Concilio. *Act. 15.* datis prius inuicem dextris, vt Paulus predicaret potiffimum Gentibus *Gal. 2.* qua de cauſa, cum Petrus Antiochiam veniſſet, & pro Iudaeis agere magis videretur, quam pro Gentilibus, Paulus eidem reſtitit, & cum reprehēdit: quod *Galat. 2.* manifeſte de ſe ſcribit. diuidit Paulus, Deo ita diſponente, à Barnaba, quia hic Ioannem Marcum aſſumere volebat, quē alias timidum probatum nolebat ſibi ſocium Paulus, qui iccirco aſſumpto Sila perambulabat Syriam, & Cilicia, confirmans Eccleſias, & praecipiens cuſtodire praecipra Apoſtolorum, & Seniorum. *Act. 15.* hoc eſt, tradita in Concilio ſuperiori. Derben peruenit, & Lyſtrā: vbi aſſumpſit Timotheum, quem & circumcidit, *Act. 16.* cum autem tranſiret Phrygiam, & Galatiae regionē, prohibitus fuit à Spiritu ſancto loqui verba Dei in Aſia, & praefertim in Bithynia, ad quā tentauit ire, cum in Myſiam veniſſet. deſcendit Troadem, vbi per viſionem inuitatur ire in Macedoniam. Hoc loco factus eſt Lucas Pauli comes. *Act. 16.* quocum à Troade nauigauit in Samothraciam, & ſequenti die Neapolim, nūm Philippos, primam Macedoniae ciuitatem. Lydia purpuraria credidit Deo, & coegit Paulum habitare in domo ſua. *ibidem* Pythoniſſam à Dæmone liberauit. quam

quam tamen ob causam, cessante lucro dominorum eiusdem, virgis castus est, carceri interiori mancipatus, pedibus ligno strictis. eo vero orante cum socio media nocte (*hinc Officij Matutini Ecclesiastici origo apud Christianos*) terræmotus factus est, & statim aperta sunt ostia, & vniuersorum soluta vincula, *ibidem*: conuertitur carceris Custos cum tota domo eiusdem, qui lotis Pauli plagis perduxit eum in domum suam, & mensam ei apposuit cum letitia magna. Mane sequenti exiuit à carcere rogatus à Magistratibus, vt de vrbe abiret; & visa Lydia, & fratribus profectus est. *Act. ibidem.*

Anno 52. Aetatis 51.

Visitavit Amphipolim, Apolloniam, Thessalonicam, hospitio exceptus à Iasone Thessalonicensi, vbi multi adiuncti fuere Paulo, ait Lucas, *Act. 17.* & de Gentilibus multitudo magna, & mulieres nobiles non pauca: sed concitata plebe à Iudæis contra Iasonem, qui Paulum occultauerat, per noctem dimissus est in Beræam. à qua post multum fructum verbi Dei, cientibus turbas Iudæis de Thessalonica, statim dimissus est Paulus, & perductus vsque Athenas. Semiuerbis, & nouorum demoniorum annunciator appellatur à Stoicis, & Epicureis; à quibus in Areopagum ductus Ignotum Deum declarat; Dionysium conuertit, Damarim, quam Dionysij vxorem putant, Chrysostrum. *de Sacerdotio lib. 4.* Ambros. & August. tum alios per multos, *Act. loco citato.* Dicitur missus à Paulo ad Dionysium adhuc cathecumenum cæcus quidam à natiuitate sanatus; quod affirmat Augustin. *sermone 29. de Sanctis,* cum Hilduino in *Areopag.*

Anno eodem Corinthum iuit, apud Aquilam Ponticum genere diuertit, operatus est manibus proprijs, consuens militaria tabernacula, ex Baronio *Act. 18.* quam scenofactoriam artem didicerat Paulus adolescens, iuxta patrios mores *D. Barth. Gauant. Tom. II.*

Iudæorum. per omne Sabbatum disputabat in Synagoga; & migrans inde intravit in domum Titi iusti. Crispus Archisynagogus credidit Christo cum omni domo sua. animatus autem Paulus à Domino per visionem nocte, fedit ibi annum, & sex menses. *Act. 18. ibidem* ad Thessalonicensem primam Epistolam scripsit; ex Baronio; & signa Apostolatus sui ostendit in omni patientia, in signis, prodigijs, & virtutibus. *2. Corinth. 12.*

Anno 53. Aetatis 52.

Cum adhuc esset Corinthi, scripsit alteram ad Thessalonicenses; & Nazaræorum ritu tonsa sibi capite in Cenchræis, absolutus à tribunali Gallionis Proconsulis Achaia, ad quem adductus fuerat à Iudæis, nauigauit in Syriam. *Act. 18.*

Anno 54. Aetatis 53.

Ephefum venit; mox, promittens reditum ad Ephesios, descendit Caesaream Palestinæ, & Antiochiam Syriæ. inde aliquanto tempore perambulauit Galaticam regionem, & Phrygiam, conuincens omnes discipulos. *Act. 18.* A Galatis excipitur, vt Angelus Dei. *Galat. 4.* & tandem rediit Ephesum. *Act. 19.*

Anno 55. Aetatis 54.

Ephefi degit per triennium, quod fatetur ipsemet *Act. 20.* super duodecim discipulos per impositionem manuum Pauli venit Spiritus sanctus; & introgressus Paulus Synagogam per tres menses suadebat de regno Dei. *Act. 19.* Per biennium hoc factum est, ait Lucas, in schola Tyranni cuiusdam, ita vt omnes, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, Iudæi, atque Gentiles. edidit ibidem miracula multa, etiam per sudaria, & semicinctia, hoc est, tentes fascias. pugnauit cum bestijs. *1. Cor. 15.* id est, cum malis Ephesinis, ait Chrysostrum.

S 3 Anno

Anno 56. Aetatis 55.

Ephesi adhuc immorans expellit à multis Dæmonia, excipit confessiones peccatorum & delatis libris curiosis & artis magicæ, eos comburit, & computatis prætijs illorū, inuenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium.

Anno 57. Aetatis 56.

Initio tertij anni, quo debebat Ephesi, ad Corinthios scripsit Epistolam, primam, in qua incestuosum quemdam satana tradidit, hoc est, excommunicauit. expugnante vero Paulum Demetrio argentario Ephesino, ne lucrum ipsius cæsaret, sublata Diana, cum vellet Paulus intrare in populum contra se concitatum nõ permiserunt discipuli. *Act. 19.* quibus relicto Timotheo Ephesiorum Episcopo 1. *Timot. 1.* recessit in Macedoniam. *Act. 20.* Ibi, ex Baronio, vel Laodiceæ, ex Breuiario Romano, & textu Græco, scripsit ad Timotheum iam Episcopum Epistolam priorem: multa que passus, de quibus ipse 2. *Corint. 1. & 7.* dum perambulabat Macedonię partes, venit in Græciam. Creta creauit Titum Episcopum. *Tit. 1.* hoc anno passus est eas, quæ indicat 2. *Corint. 11.* & præsertim trusus est in teterrimum illum carcerem, fortasse Cyzicenum: non enim longe erat à Troade Cyzicum, appellat autem ipse, ex Beda, profundum maris, in quo fuit nocte, & die.

Anno 58. Aetatis 57.

Cum esset in via Nicopolim versus, scripsit ad Titum *Tit. 3.* vt conijcit Baronius. Nicopoli deinde hyeme proxima scripsit alteram ad Corinthios. Cū autem per tres menses, ex Luca *Act. 20.* manserit in Græcia, hoc est, ex Baronio, in regionibus ab Achaia vsque in Illyricum, vbi virtute multa signorum prædicauit i's Euangelium, qui nondum illud audierant, quod scribit ipse, *Roman. 15.*

ibidem à Luca scribi iubet Euangelium, quod in Achaia, & Bœotia partibus, ait Heron. scriptum fuisse; & de hoc Paulum intelligere, cum dicit 2. *Timot. 2.* secundum Euangelium meū: & Cencæas deinde iuit, ex Origene & ad Galatas, tū ad Romanos Epistolas dedit, ex Chrysostomo. rursus Macedoniam redit. *Act. 20.* Philippes, vbi Pascha celebrat; & post dies azymorum Troadem venit per dies septem postrema die ex his quę sunt Dominica, ex Augustino vsque ad mediam noctem sermonem protrahens, cadente Eutycho, & mortuo, Paulus eum surgere iussit, incumbens super eum more fortasse Eliæ, & Elisei. Discessit mane navigatione vsus in Asson, Mitylenem, Chium, Samum, Trogylion, ex *Græco textu, & Adonis, Martyrologio, & Miletum*; vbi conuocauit maiores natu Ephesiorum, vt commendaret eisdem vniuersum gregem, quibus & vale dixit, non eos amplius visurus citauit in ea cõcione sententiam Christi, quæ alibi non legitur: *Beatus est magis dare quam accipere.* orauit in litore flexis genibus, licet esset tempus Paschale, quod nondum Christiano more celebrabat; vel quia erat oratio priuata, ex Lorino, in *Acta Apost.* denique cum fletu magno, & pacis osculo sãcto prosequutus est iter. *Act. 20.* Cum nauigauit, die sequenti Rhodum, & inde Pataram: mox in Phœcem, & iuxta Cyprum in Syriam festinavit, & Tyrum: vbi mansit diebus septem, orauit rursus in litore positus genibus, & descendit à Tyro Ptolomaidam, vna die apud fratres immorans. sequenti die Cæsaream concessit Palesinæ; & in domo Philippi Diaconi è septem primis per aliquot dies dum maneret, audiuit à Propheta Agabo, quod alligandus erat à Iudæis, in Ierusalem, vt traderent eum in manus Gentium: cui nihil timens respondit Paulus. *Ego non solum alligari, sed & mori paratus sum propter nomen Domini IESP.* tandem peruenit Hierosolymam, quem libenter exceperunt fratres. *Act. 21.* egit cum Iacobo Apostolo, & Senioribus, à quibus ad declinandam Iudæo-

deorum inuidiam persuasus, vt Nazareorum more se sanctificaret cum alijs quantum viris (quod facile illi fuit, quia abstemius erat, vt hinc Baronius infert) sequenti die intravit in templum. Dum autem septem dies consumarentur (Pentecosté tunc celebrabat, ait Chryostom) ecce populus, totus contra Paulum ad mortem vsque, & percutiebant eum: at Lyfias Tribunus cohortis alligari iussit eum duabus catenis, & in questionem adduxit. meruit audire populi voces, quæ contra Christum in Ierusalem: *Tolle eum* *Act. 21.* reputatus autem Ægyptius quatuor millium sicariorum dux à Tribuno se Iudæum probat; & factò magno silentio, stans in gradibus longam cõcionem habuit de genere, & cõuersione sua *Act. 22.* qua nondum finita, vociferante populo, & proiiciente vestimenta tua, & puluerem iactante in aerem, iussit eum Tribunus flagellis cædi, & torqueri; sed cognitus Romanus non cæditur, & liber abit *Act. 22.* Conuocatur Sanchezus in id est, concilium sacerdotum Iudæorum, coram quibus causam agit suam; percutitur os eius Principis sacerdotum iussu cui licet prophetando respondeat: *Percutiet te Deus, paries de albate:* monitus tamen, eum esse summum Sacerdotem, excusat se, quia nesciret. *Act. 23.* Dissensione orata, Pauli arte quadam, inter Sadducæos, & Phariseos ab his Paulus defenditur. nocte sequenti à Domino docetur fore, vt Roma Christum prædicaret, interea viri plusquam quadraginta coniuuant in caput Pauli, qui à filio sororis sue de insidijs admonitus, & per eum edocto Tribuno, mittitur Cæsaream cum duobus Centurionibus, militibus ducentis, & equitibus septuaginta. equo hac vice inuenitur Paulus iter fecisse ad Felicem Præsidem, post horam noctis tertiam, in Antipatridem; & in Cæsaream: vbi in Herodis prætorio vsq. ad aduentum accusatorum custoditus fuit. *Act. 23.* Accusatur a Tertullo Oratore Iudæorum, defendit se Paulus, & Centurioni traditus, vt eum custodiret, non prohibetur agere cum suis. Vocatur à Præside, & Drusilla vxo-

re. quibus de Christo testificatur, & dum disputat de iustitia, castitate, & iudicio futuro, contemiscit Felix, & remittit eum in locum suum. volens autem gratiam præstare Iudæis, succedente sibi Portio Festo, reliquit Paulum vinctum. *Act. 24.* in questionem iterum vocatus coram Festo, Cæsarem appellauit, vt Romam iret, quod à Festo etiam obtinuit. *Act. 25.* Insanire dicitur à Festo dum de se rationem reddit. *Act. 26.* & confirmata ab Agrippa Festi sententia, vt ad Cæsarem eam, traditur Iulio Centurioni cohortis Augustæ, quo cum ascendens trauium Aduentinam cœpit nauigare circa Asiæ loca; deuenit Sidonem ad amicos, deinde Cyprum, tum Lystram, quæ est Lyciæ conscendit aliam nauem Alexandrinam, & tarda nauigatione vix cõtra Guidum, contrario vento, Cretam, appulit iuxta Salmonem, & Boniportum tenuit, periculosa sit ea nauigatio, quam describit Lucas *Act. 27.* & ablata spe omnis salutis, solabatur Paulus eos, qui cum ipso erant, præmonitus ab Angelo Dei proxima nocte, quod donauerat illi Deus eos omnes, qui nauigabant cum eo, anime quiores ergo factis simpliciterunt cibum, à quo per dies quatuordecim ob imminentem seutam tempestatem abstinerant: sed nauis tandem dissoluta est, nauis & alijs partim natando, partim tabulis, herendo ad terram euadentibus, ducentis septuaginta sex, vnus Pauli meritis. *Act. 27.* Melitæ subsistit, à Barbaris humaniter acceptus. Hyems erat, imber imminabat, & ecce, congregante Paulo fermenta quedam ad fouendum ignem, à vipera tactus non tamen leditur; vnde Deus esse existimatur. factum est inde, ait Baronius, vt serpentes in ea Insula veneno cæteant, nihilque inferant detrimenti; immo & terra ipsa, experientia teste, contra venenapotens est antidotum. triduo à Publico hospitio recipitur, cuius partem oratione, & manuum impositione sanauit Paulus, vexatoni febribus, & dysenteria aduenientes item alios infirmos pie curauit, Per tres menses ibidem commoratus

probè doctum Publum creauit Insule Episcopum, ex Baronio de quo est mentio in Martyrologio die 21. Ianuarij, ex Adone.

Anno 59. Aetatis 58.

Relicto Melite Trophimo infirmo, 2. *Timoth. 4.* alia naui Alexandrina vsus nauigauit Syracusam, vbi triduo mansit. inde Rhegium, & post vnum diem Puteolos venit; vbi cum fratribus diebus septem Apostolicam nauauit operam. Romam iturus itinere pedestri vnà cum Centurione ad Appij forum, quinquaginta & vnū millia passuum ab Vrbe Roma distans, obuios habuit fratres, in agro Setino: alios itè ad tres Tabernas (hodie *Cisternam* vocant) triginta millia distantes ab Vrbe. Mense denique Maio, ex Baronio contra Bedam, qui die sexta Iulij; Feria tunc quarta, ex Iosepho Vicecomite l. 3. de ritib. *Missæ* cap. 18. qui tamè citat incognitum auctorem, ingressus est Romam Paulus, Pontificatus Petri anno decimoquinto, Neronis tertio creditur habitasse Romæ primum in ea domo, quæ nunc est Ecclesia Sanctæ Mariæ in Via lata, non procul à platea Columnæ Antoninæ, vbi nunc Ecclesia Sancti Pauli nomine à Nostris extracta est, si credimus Baronio: à quo idem locus pro Collegio fundando sub extensa manu Sancti Pauli, immensa molis à Sixto V. supra Columnam collocatæ statuæ, triginta abhinc annis fuit indicatus.

Romæ verò ferè statim, post tertium diem, ait Lucas, conuocauit primos Iudeorum, quibus aperuit itineris, & vinculoꝝ causam, sed eam precipuam fuisse, vt Romanos videret, & alloqueretur. Cum Nerone absq̃te dubio egit, derelictus à suis, vt ipse ait, 2. *Timot. 4.* confortatus tamen à Domino liberatum se, dicit ab ore leonis, idest, Neronis. *ibid.* ita coram Senatu, & collegio Pontificum egit, quod ipse significat *Philipp. 1.* Permissum est autem manere sibimet cum custodiente se milite, vt scribit Lucas *Act. 26.*

Biennio mansit toto in suo conducto addit idem: & à Philippensibus pecunia iuuatur, *Philipp. 4.* ab Onesiphoro refrigeratur. 1. *Timoth. 1.* interea Iudeis, & Gentibus cum omni fiducia, sine prohibitione, vt ait Lucas, de Christo loquens, conuertit Torpetem de domo Neronis, & Poppæam Sabinam Neronis delicias, ex Chrysofomo in *Acta Apost. homil. 54.* & ex Baronij coniecturis, ad absentes Epistolas dedit, dum adhuc esset in vinculis quorum meminit in iisdem, nempe ad Timotheum secundam, post primam defensionem sui coram Nerone: quo deinde Romæ præserte, eius etiam nomine ad alios scripsit. vnà cum præfata ad Timotheum misit Epistolam ad Ephesios per Tychium Tabellarium.

Anno 60. Aetatis 59. & vinculoꝝ Romanorum 2.

Per eundem Tychicum scripsit ad Philippenses, & Colossenses, nomine suo, & Timothei. ad Laodicenses non scripsit, ex Chrysofomo. & Theodoro. dedit etiam litteras priuatas ad Philemonem nobilem Colossensem, cui commendauit Onesimum seruum, qui amore Pauli Romam fugerat: qui postea in gratiam Pauli libertate donatus successit Timotheo in Episcopatu Ephesino, ex Ignatio *Epistola 14.* Hoc anno item scripsisse creditur Epistolam ad Hebræos, ex Chrysofomo. in *Præfat. in Epistolas S. Pauli.*

Anno 61. Aetatis 60.

Lucas absoluit Actorum librum in Ædibus Sanctæ Mariæ in Via lata, ex constanti Romana traditione. Paulus autè solus vinculis proficiscitur in Hispaniam, testatibus id quamplurimis SS. Patribus apud Baronium. Narbone reliquit Paulum Episcopum, qui fuerat Proconsul, ex Martyrologio 22. *Martij*, Arelate Trophimū, & Viennæ Crescentem, ex Adone in *Chron. Anno Domini 59.* Annis autem sequentibus fortasse rediit

in

in Orientem, sicuti proposuerat anno superioris scribens ad Philippenfes, Philemonem, & Hebraeos. Incerta sunt, his annis septem, acta Pauli.

Anno 68. Aetatis 67.

Romam est reuersus, ut afflictata Ecclesiae vnâ cū Petro succurreret, & collabentem, ait Baronius, instauraret. Simonem Magum simul cū Petro deiecit, ex Cyrillo Hierosolym. *Catech. 6.* Pellicem Neronis, & Proculum eiusdem pincernam ad Christum conuertit, ex Chrysostom. *aduers. vitup. vite Monast. libro 1.* quam ob rem in carcerem conijctus cum eodem Petro mense Octobri, in quo per nouem menses detinentur, ex Martyrologio Romano 14. *Martij.* Carcer autem fuit Mamerthinus, ex eodem Martyrolog. *ibidem*, in quo erumpente aqua mirabiliter e petra (& adhuc durat) baptizati fuerunt Procellus, & Martinianus cum alijs 47. qui pro Christo martyres occubuerunt.

Anno Christi 69. Aetatis Pauli 68. ait Chrysostom. Pontificatus Petri 25. Neronis 13.

Martyrio proximus Apostolus noster, populo episcopi eum rogante, & cogente, vnâ cum Petro fugam arripuit, ex Actis Sanctorum Processi, & Martiniani. cui pariter dixisse Dominum: Denuo debeo euasigi; scribit Origenes in *Ioan.* sed haec verba hausit Origenes e libro apocrypho, ut ipse indicat; & Baronius notat Anno 69. Illud creditur, quod Paulus praesciuerit diem obitus sui, & docet Dionys. Carthus. cum *Aria in cap. 20. Act.* fortasse & genus mortis; cum dixerit: *Ad gladius?* loquens de passionibus suis. *Roman. 8.* Ad colaminam itaque ligatur, quae extat hodie in Ecclesia Sanctae Mariae transpontem; & creditur flagellis, tamquam sacrilegij, & impietatis reus, licet Romanus ciuis fue-

ri agnitus. quem iccirco ferendum gladio subiecit Nero. exit extra portam Urbis, in qua à Plautilla velum recipit, quo in morte obduceret de more oculos; atque inter eundem tres milites adiungit Christo, Longinum, Acestum, & Megistum, ex Martyrolog. Romano die 2. *Iulij.* Salutato Petro ultra portam, ab eo diuiditur, vltro citroque verbis honorificis. Extat ibidem Oratorium diuisionis huius monumentum. ad aquas autem Saluias, seu guttam iugiter manantem, extra portam Ostiensem, tertio ab Vrbe lapide, perductus (vbi Christianorum aliquando carnificina est habita) fuis prius ad Deum precibus, datoque pane fratribus, ex Metaphraste; hoc est, Eucharistia, ex Guillelmo Eysengrein *Centur. 1. par. 5. distinct. 1.* signoque Crucis sese munito, & ijs verbis: *Domine IESU, in manus tuas commendo spiritum*, ex eodem *ibidem*: velatis oculis, capite inclinato, alacriori animo iugulum praebuit, die 29. *Iunij*, quae fuit feria quarta, ex Alphonso Ciasonio in vita S. Petri. mira res, effluxit lac cum sanguine, ex Ambrosio *sermona. 68.* & Chrysostom. *orat. in Princip. Apostol.* & capite Pauli inuocante nomen, *IESVS*, ex praefato Guillelmo, clara voce, & ter saltum ibidem dante, erupisse dicuntur tres aquae dulcis fonticulorum primus dulcior lactis saporem aliqua ex parte reddit, ceteri non longe à primo paulo diuersum gustui saporem afferunt, quia, ut diximus, lac primo venae dederunt, & inde sanguinem. Gladius hic, quo Pauli cervix incisa fuit, seruat ab Hispanis in caenobio S. Hieronymi de la Silla, teste Illephonso Gironcit. à Claudio Dauisquio *de Pauli Sanctitudine lib. 3. cap. 11.* Corpus illius, de quo suauissimus odor efflabat, & supra quod immensa lux micabat in aere, ex Petro de Natal. *lib. 6. cap. 23.* à Lucina in suo praedio via Ostiensi tumulatum fuit. Ipsemet Paulus restituit Plautillae velum post mortem: Neroni quoque post triduum apparuit, ut ei praedixerat, &

con-

consternatus est; ex Nicephoro *lib. 2. cap. 6.* Ab orientalibus aliquando corpus eius sublatum fuit, ut in Orientem asportarent; sed fulmine de cælo iacto retinetur Romæ; & ab eo tempore sepultum esse docet, ubi nunc quiescit. actus Gregorius Papa *lib. 3. Epist. 20.* ubi etiam de catenis eiusdem illud miraculum narrat, quòd aliquando diu ducta lima per eandem nihil penitus excuti potuit: An quia ille vivens ad patiendum paratissimus, post mortem quoque sit catenarum avarissimus?

Statura illius tricubitalis erat, ex Chrysostomo, *loco proximè citato*, facies candida, caput modicum, oculis inerat gratia multa, supercilia deorsum versus urgebant, nasus pulchrè inflexus, idemque longior; barba densior, & satis prolixa, eaque non minus, quàm capitis coma canis aspersa erat; corpus incurvum, & paulo inflexum. hæc Niceph. *lib. 2. cap. 37.* Perpetuo caelebs fuit, ex SS. Patribus *in 1. Corinth. 7.*

Innumeros habuit discipulos: è quibus nobiliores hi, qui sequuntur, numeri 20. recensiti in Romano Martyrologio nimirum.

MENSE IANVARIO.

- Die 4. Titus Cretensium Episcopus.
21 Publius Melitenfis Episcopus, & mart.
24 Timotheus Ephesiorum.

FEBRUARIO.

- 16 Onesimus Ephesiorum Episcopus.

MARTIO.

- 14 Quadraginta septem Martyres.
15 Aristobulus Martyr.
20 Archippus Commilito.
22 Sergius Paulus Narbonæ Episc. & Epaphroditus Tarracine Episc.

A P R I L I.

- 8 Herodion, Asynchritus, I hlegon.
15 Basilissa, & Anastasia Mart. Rom.
29 Tychicus minister fidelis.

M A I O.

- 9 Hermas Romanus.
15 Torquatus cum sex alijs Martyr.
17 Torpes Martyr.
19 Pudens Senator, & Pudenciana.
26 Quadratus Atheniensis.

I V N I O.

- 19 Gervasius, & Protasius, ex *R. Damiani Opusc. 5.*
20 Nouatus, & Timotheus prudentis filij.
24 Plurimi Martyres.
25 Sospiter.
27 Crescens Episcopus, & Martyr. Galata.
30 Lucina Romana.

I V L I O.

- 1 Martinus Viennæ Episcopus.
2 Tres milites in martyrio Pauli.
19 Epaphras Colossentis Episcopus, & Martyr.
21 Praxedes virgo.
22 Syntyches mulier Philippenfis.
26 Erastus Philipp. Episc. & Martyr.

A V G V S T O.

- 3 Lydia purpuraria.
4 Aristarchus Theffalon. Episcopus.

S E P T E M B R I.

- 3 Phæbes Corinthia.
6 Onesiphorus Martyr.
16 Sebastiana Martyr.
23 Linus, & Thecla virgo, & Martyr. Xantippa & Philoxena Hispan.

O C T O.

OCTOBRI.

- 4 Crispus, & Caius Corinthij. Hierotheus Atheniens. Episc.
- 6 Saga Laodiceæ Episcop. & Mart.
- 9 Dionysius Areopagita Episcop. & Mart.
- 11 Zenaides, & Philonilla consanguineæ Pauli.
- 13 Carpus.
- 18 Lucas Euang. ex Hieron. à Paulo in Evangelio genitus.
- 31 Ampliatus, Vibanus, & Narcissus Mart.

NOVEMBRI.

- 3 Quartus.
- 4 Philologus, & Patrobas.
- 10 Tryphemia, & Tryphosa Leonienfes.
- 21 Rufus.

- 21 Philemon, & Apphia Coloff. Mart. Tyr.
- 23 Clemens Papa. ex Ribadenora.
- 28 Sostheus Corinthius Mart.

DECEMBRI.

- 18 Rufus, & Zosimus Philipp. mart.
- 29 Trophimus Arelaten Episcopus.

Fuit denique Constantino Magno: apparuit Sancto Ambrosio, ex Damasceno *Oratione 2. de Imag.* docuit Cyprius Chrysostrum; ex Sancto Proclo eiusdem discipulo *in eius vita*. Patronus, & Pater est Clericorum Regularium ab Anno 1528. cui summè deincti sumus. Vtinam Deus eum in nobis exciter spiritum, cui beatus Paulus seruiuit, ut eodem nos repleti studeamus amare, quod amavit, & opere exercere, quod docuit.

S. BARTHOLOMÆO APOSTOLO.

GRATIAS acturi Sancto Apostolo Bartholomæo, quo auspice, in die Festo eiusdem, scribere capimus de sacris ritibus, eâ questionem examinadam duximus, quæ in summam eiusdem laudem, si piè senseris, definiti potest.

Vnica igitur esto laus, summa, & vera laus, quæ à Christo Domino laudatus ille fuit, ijs verbis: *Ecce verè Israelita: in quo dolus non est.* Ioan. 1. At, inquires, de Nathanaele fuit dictum. ita est: sed Nathanaelem eundem esse, ac Bartholomæum, in summam vtriusque laudem facillè persuademus, triplici probato axioma.

Primum est: *Nathanaelem fuisse de num. 12. Apostolorum.*

Primò. Quia Ioan. 21. manifestavit se Christus tertio discipulis suis ad mare Tyberiadis, quibus discipulis: si latè vocabulum sumas, erit quinta apparitio, vel saltem quarta, si propriè Apostolos intelligis, tertia verè est: at inter hos Discipulos adiuit Nathanael, vt *ibidem.* ergo Apostolus erat.

Secundò. Discipulus erat, ex loco citato, non de numero 72. quos numerat S. Dorotheus. ergo de duodecim.

Tertiò. Cur non Apostolus ille, qui post Andream, Petrum, & Philippum quarto loco Christum nouit: neque Ioannes Euangelista nominat sociū Andree, quo cum ierat ad Christum: nominat autem Nathanaelem socium Philippian gratis? puto, quòd illum tacuerit, hunc nominauerit cum Apostolis primis, vt priorum Apostolorum scriberet vocationem. &, sicuti vocatione secunda, de qua *Math. 4.* fuit quatuor Apostolorum,

ita non sine mysterio indicare voluit, quòd & prima vocatione quatuor item fuit Apostolorum.

Quartò. Ante omne miraculum, & omne beneficium, confessus est Nathanael, Christum esse Filium Dei, *Ioan. 1.* reuelante Deo, vt aiunt Tertull. *aduer. Praxeam, Iren. lib. 3. cap. 11.* August. *in Ioan.* cum ergo ob eandem cōfessionem tardius emissam à Petro, fuerit hic constitutus Apostolorum Princeps; quis neget Apostolum, si minus Apostolorum Principem, Nathanaelem fuisse? est argum. Ruper. Abbatis.

Quintò. Laudatus à Christo super alios de innocentia, sine dolo, meretur primas inter primos Christi discipulos; Christo similtior alijs, *qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius,* 1. Petr. 2.

Sextò. Promisit illi Christus visionem Angelorum super filium hominis *Ioan. 1.* quæ accidit in horto Gethsemani; vbi certè non conuenere, nisi Apostoli, octo remotius, tres propius Christo Domino.

Septimò. Fuit ille de Cana Galilee, *Ioan. 21.* ergo verisimiliter tertia die ab eiusdem vocatione, qua facte fuerunt nuptie, vnà cum alijs Discipulis nuptijs interfuit; & fuit testis primi Christi miraculi in Cana Galilee. fuit etiam vltimi oculatus testis, miraculose scilicet piscationis. *Ioan. 21.* nec deinceps vllum aliud narratur Christi miraculum. querit autem Petrus, vt Iudæ sufficiatur alter, qui testis esse queat, *ex quo intrauit, & exiuit inter Apostolos Christus IESVS, hoc est,* omnium ferè miraculorum Christi, à baptisate eiusdem, vsque ad Ascensionem. quis ergo aprior Nathanaele? at, cur neque nominatur cum Matthia, &

Bar-

Barfabat non alia de causa, quia iam erat ille de duodecim.

Octavo: In Graeco Martyrologio iussu Basilij Imperatoris confcripto, qui imperare cepit Anno 887. habentur haec verba: Aprilis 22. S. Nathanael Apostoli memoria.

Nono: in Canone Missae Aethiopicum nominatur Nathanael tanquam vnus de duodecim Apostolis.

Obiicit: sanctum Augustinum negare, Nathanaelem inter Apostolos fuisse: quia legis, inquit, peritus erat. idem ex August. docet S. Gregor. sed, pace tantorum virorum (cum in historia videsur) ratio non concluditur: tum quia Nathanael piscator erat & ipse. Ioan. 21. tum quia ex dialogo Philippi cum Nathanael: *Quem scripsit Moyses in lege, & Propheta: hunc inuenimus IESU filium Ioseph a Nazareth*: non minus inferitur Philippus legis peritus, quam Nathanael. immo magis peritus Philippus apparet, quia Nathanael ex textu Augustini, qui legit affirmatiue sequentia illius verba: *A Nazareth potest aliquid boni esse*: peritorum eius temporis iudicio, imperius legis iudicatus fuisse; cum inter peritos legis illud esset vulgatum Ioan. 7. *Scrutare scripturas, & vide quia a Galilea* (in qua est Nazareth) *Propheta non surgit*. quod si cum Vulgata legas interrogatiue, & dubitatiue: *a Nazareth potest aliquid boni esse?* si dubitat ille, nescit. Denique, si valet ratio Augustini, Paulus ab Apostolatu peritissimus legis erat excludendus.

Alterum axioma est: Dato, quod Nathanael fuerit Apostolus, certe non alius fuit a Bartholomaeo; Docent hoc Rupert. Abb. in Io. qui ex revelatione scripsisse multa fertur, ut ait Panicarola *loq. citando*; & primus ille hoc asseruit: quem deinde sequuti sunt Io. Ferus in serm. Cornelius Iansen. in Concordia, Onuphrius Barjuni. in Fastis, Arias Montanus, Franc. Panicarola in Concione. qui & communem esse hodie sententiam testatur, Petrus Galofinus,

Ioan. Olorius in Conc. Nicolaus Serrarius de 12. Apostolis, Alphonsus Ciaconius De vitis Pontificum, & alij. Coniectura est: primo ex eo, quod Philippus & Nathanael a Ioan. cap. 1. coniunguntur: Philippus item & Bartholomaeus a Matthaeo cap. 10. a Marco cap. 3. a Luca cap. 6. coniunctim nominantur. tum ex eo, quod a Io. quarto loco nominatur Nathanael post Andream, Petrum, & Philippum: Bartholomaeus item quarto loco ab alijs Euangelistis. nam, licet praferantur Philippo Iacobus, & Ioannes a Matthaeo, Marco, & Luca; id tamen est, vel quia de ijs narrat ob mutationem nominum cum Petro; vel ob eorum secundam, quae solida fuit & perseverans, vocationem. confirmatur ex eo, quod Ioseph minimus apud Samaritanos facit praedicationis, & comes peregrinationis, Philippum, & Bartholomaeum. Praeterea in Catalogo Apostolorum *Mat. 10. Marc. 3. Luc. 6.* (quod egregie adnotauit Panicarola) quamuis aliquantisper mutetur ordo; semper tamen primi septem sunt iidem, inter quos Bartholomaeus; ultimo vero loco semper reliqui quinque recensentur. cuius rei ratio omnium Doctorum communis est; quia isti quinque ultimi non habent in Euangelio speciales vocationes descriptas, ut de ijs septem habemus in Euangelio. quod si Matthaeus nominet prius Thomam, quam Matthaeum, id fecit modestiae causa. solus enim dicit, Thomas, & Matthaeus; alij vero dicunt, Matthaeus, & Thomas. si ergo eorum septem descripta est specialis vocatio, vbi nam habetur Bartholomaei? certe in vocatione Nathanaelis, qui idem est cum eo. Genere Galilei erant Apostoli omnes, Act. 2. & Nathanael est de Cana Galileae. Piscatores ferunt omnes: & quidem Bartholomaeus piscator erat, ex Theodoro *lib. de legibus*, & Metaphraste: Nathanael autem cum alijs inuitatus a Petro dicente, *Vado pescari*, respondit: *Venimus & nos tecum*. ergo piscator erat. sed demus etiam, doctissimum fuisse Nathanael.

Nathanaelem, & in lege peritissimum; concordat cum doctrina Bartholomæi, de quo testatur Dion. cap. 1. de mystic. Theol. doctissimum fuisse inter Apostolos, quæ comparatio non cadit super doctrinam reuelatam, sed super acquisitam, in qua excelluit Nathanael, & Bartholomæus.

Alia sunt coniecturæ, quod Baronius Anno 78. refert obitum vtriusque, Nathanaelis, Bartholomæi. si enim annis diuersis obiissent, eamdem fuisse personam negaremus. neque in Historijs Ecclesiasticis diuersum aliquid reperitur, quod indicet, duos fuisse viros. si quid scribant alij, explica, vt dicemus in 3. Axiomate. Idem confirmatur ex genere mortis; nam Bartholomæus ex Commentariolo Hippoliti, Metaphraste, Nicephoro lib. 2. cap. 39. & apud Græcos in Martyrologio supra citato, affixus fuit Cruci, sicuti Petrus, Andreas, Philippus primo vocati. si ergo est idem cum Nathanaele, congruit affixio eiusdem Cruci, vt primi quatuor vocati in passione Christi per Crucem imitanda sint æquales: & fortè inde est, quod cum Petro, Paulo, & Andrea nominatus fuit Bartholomæus in Oratione secreta Missæ, *Libera nos*, post Orationem Dominicam; quod notauimus in primo tom. pag. 154. Crucis enim Dominicæ, quam Missa representat, insigni modo quatuor hi fuisse consortes. Quod si apud Latinos decorticatus creditur, potuit accidere vtrumque, iuxta Lypsiu de Cruce, lib. 3. c. 12. vbi tradit, quod ab Ægyptijs, & Persis excoriabantur in Cruce: à Persis autem excoriatum fuisse Barthol. scribit Panquinus in *Persis*. sed & Armenia maior non longe distat à Persis, in qua obiisse fertur, ex Breuiario; immo & facile potuerunt esse mores communes Armenis, & Persis in genere suppliciorum. quid plura? in Breui. Venerijs impresso 1621. legitur excoriatio Bartholomæi facta in Cruce: & expresse idem docet Guillelmus Eyfengreinus *Centur. 1. par. 5. dist. 7.* cum Petro de Natal. in *Historia Sancti Bartholomæi*. quib. positis, vide, an Christus hoc ei genus

prædixerit mortis; quando dixit: *Videte sub Ficu, Io. 1.* sub qua Ficu? de qua *Ioel. 1. Ficum meam decorticauit, albi facti sunt rami illius.* quem locum S. Tho. Aquinas in *Serm.* explicat de S. Bartholomæo: & in ramis albis contempletur ego, quod Christus de eo testatus est: *in quo non est dolus.*

Obijcies canonem citatum missæ Æthyopum, in quo expresse, & distinctè nominantur Bartholomæus, & Nathanael tamquam duo Apostoli de duodecim; ergo, &c. Respondeo ibi nominati Nathanaelem pro Simone Cananeo, qui erat à Cana Galileæ, & opinati sunt Æthyopes eundem esse cum Nathanaele, qui erat & ipse à Cana Galileæ *Iohan. 21.* Quæ opinio minus habet fundamenti, quam nostra, ex prædictis, sed & idem canon habet tres Iacobos, maiorem, minorem, inter Apostolos, & tertium extra eosdem, Episcopum Ierosolymorum, fratrem Domini, quem tamen Apostolum vocat S. Paulus. *Gal. 1.* Quare Canon Æthyopum minime nos vrget.

Tertium axioma est: *Nathanael proprium nomen esse: Bartholomæus cognomen eiusdem viri: ita, vt Ioannes vsus fuerit semper nomine proprio: ceteri cognomine, & hoc modo conciliantur Evangelistæ inter se, sine iactura nostræ sententiæ.*

Prima pars huius axiomatis facile probatur. quia Nathanael Hebræi nomen viri est, & ex modo loquendi proprium est nomen: vt videre est, *Numer. cap. 1. 2. 7. 10. & 1. Paral. 2. 15. 24. 26. 2. Paral. 17. 35. 1. Esdr. cap. 10.* quod interpretatum significat: Donum Dei:

Altera pars: *Bartholomæus cognomen est:* patet. Tum quia vox est Syriaca, & significat, filium suspēdentis aquas. vnde, cum esset Nathanael, ait Ruper. de Cana Galileæ, *ex Io. 21.* in qua Christus conuertit aquam in vinum, *Ioan. 3.* conijcitur, inditum illi fuisse hoc cognomen: tamquam filio Christi suspēdentis aquas, & elauantis ad formam vini. sicuti Iacobus, & Ioan. dicti sunt Boanerges, filij tonitruum. quamquam hi à Christo cognominati

minati fuere, ille à ciuibus, eo quod Christo addictus fuit ex multis eiusdem loci incolis. Tùm quia Bartholomæi, est idem ac filius Tholmai, vel Tholomai. certum est autem, Tholmai esse viti nomen. Num. 13. Ios. 15. Iud. 1. 2. Reg. 15. 1. Paral. 3. item Tholomai 2. Reg. 13. conformasse Pater Nathanaelis vocabatur Tholmai, vel Tholomai. Similia cognomina habes inter Apostolicos viros. Bariona, seu Bariomna, filius Ioannis, Simon Ioannis diligis me? Ioan. 20. Barnabas, qui vocabatur Ioseph. Act. 4. cognominabatur Parnabas, ait Lucas. Bartabas, qui & Ioseph. Act. 1. Battinaus, filius Timæi. Marc. 10. quid apertius? Elymas etiam magus cognominatur Barieftu. Act. 3. ergo pari modo Bartholomæus cognomen erat.

Tertia pars axiomatis explicatur. nã aliqui binomij sæpius cognomine, quàm nomine appellantur: vt Barnabas, qui Ioseph; & Marcus, qui Ioannes. Act. 12. Petrus, qui Simon; & Mattheus, qui Leui à Luca vocatur proprio nomine; cap. 5. Thaldæus, qui & Iudas. quare primi tres Euangelistæ communiori vsi sunt cognomine, Bartholomæi, Ioannes vltimus, qui recondita scripsit, Nathanaelis, nomine est vsus: & ea lege, vt ij num quã nomine, Nathanaelis, hic nunquam cognomine, Bartholomæi, sit vsus qua ratione tollitur repugnantia, & facillimè conciliantur Euangelistæ.

Ceterum, quando ij non sint idem, nõ possum non mirari, Nathanaelem, laudatissimum à Christo virum, Iacobo Patriarchæ, Israeli (qui vidit angelos ascendentes, & descendentes) assimilatam, innocentia præclarum, testem primi, & postremi miraculi à Christo editorum, in hoc mundo, cui promissã fuit Angelorum visio super filium hominis descendentium, ita à Deo ipso deinde neglectum, vt neque corpus honoretur interris, neque nomen habeatur in Martyrologijs: in quibus, si bene obserues, nomina leguntur eorum omnium, vel minorum, quorum fit mentio in Euangelijs, vel in Actibus, vel in Epistolis Apo-

stolorum: quid ergo causa est, vt n̄ ibi de Nathanaele aut scribatur, aut commemoretur, nisi quia de eodem dicimus, cum de Bartholomæo loquimur?

Novi, quid de Nathanaelis prædicatione, & sepultura scripserunt Fl. Lucius Dexter (si tamen est ille auctor, quod non creditur) Vincentius Beluac. in speculo Hist. & Equillinus lib. 1. cap. 9. sed cum ille prior, a quo alijs eum dicat obijisse Anno Christi 105. Baronius autem obijisse Nathanaelem scribat anno 78. quo & Bartholomæus, quis non videat, duos fuisse Nathanaeles? nos autem de seniore loquimur, quem cum iunior illi confundunt: & in re incerta abundare quisque potest in sensu suo.

Verè Israelita Bartholomæus fuit, Iacobo similis, qui dum luctaretur cum Deo, hoc est, dum oraret (si Hieronymo credas) Israel est cognominatus. orabat autem ille centies in die, centies in nocte, non modo post Apostolatam, sed etiam antequam Christi esset discipulus, qui ideo tunc temporis Israelita fuit appellatus à Christo.

Adhuc, *Israel*, sonat ex Hieronymo, Princeps cum Deo: si ergo Princeps cum Deo fuit Nathanael, certè inter eos Princeps Ecclesiæ annumerandus erit, de quibus Dauid; *Constitues eos Principes super omnem terram*: quem versum de Apostolis explicat Ecclesia. Fortis etiam cum Deo, communiter hanc vocem, *Israel*, interpretantur, quia Iacob oratione vicit Deum; & oratione, vt dictum est, centies in die, & centies in nocte, vicit Deum Bartholomæus.

Denique eidem promissa fuit scala Iacob; per quam ascendebant, & descendebant Angeli. Ioan. 1. quod in Bartholomæo est adimpletum: qui cælestis Doctrinæ, & Euangelij quasi scalam ascendens, & descendens vnã cum alijs Theologis, velut Angelis de Deo enarrantibus, formauit inde adagium illud, quod à Dion. 4. de diuinis nominibus tribuitur Bartholomæo: *Euangelium, aiebat ille, magnum est, & latum: rursus paruum, & concisum*: quia verè ascendimus, & descen-

descendimus in doctrina sublimi, & humili Christi Domini nostri.

Hec scripsisse volumus, grati animi ergo, in eius laudem, cuius traditum nobis cognomen fuit nomen, & omen, à die septima Octobris 1587. quo scilicet

habitu regularem S. Pauli unà cum nomine decoricati Bartholomæi quam lætissime suscepimus. quod si ad prædicta probanda non possunt singula, multi iuuant. Boni consule, amice lector, & Vale.

Oratio dicenda ante diuinum Officium.

Aperi Domine os meum ad benedicendum nomen sanctum tuum mundæ quoque cor meum ab omnibus vanis peruersis, & alienis cogitationibus; intellectum illumina, affectum inflamma; vt dignè, attentè, ac deuotè hoc Officium recitare valeam, & exaudiri merear ante conspectum diuinæ Maiestatis tuæ. Per Christum Dominum nostrum. Resp. Amen.

Domine in vnione illius diuinæ intentionis, qua ipse in terris laudes Deo persoluit; has tibi Horas persoluo.

Orationem sequentem deuotè post Officium recitantibus, Leo Papa Decimus defectus, & culpas in eo persoluendo ex humana fragilitate contractas indulgit.

Sacrofanctæ, & indiuiduæ Trinitati; Crucifixi Domini nostri IESU CHRISTI humanitati; Beatissimæ, & Gloriosissimæ semperque Virginis MARIÆ fecundæ integritati; & omnium Sanctorum vniuersitati, sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobisque remissio omnium peccatorum, per infinita sæcula sæculorum. Resp. Amen.

Verf. Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portauerunt aterni Patris Filium.

Resp. Et beata vbera, quæ lactauerunt Christum Dominum. Pater noster. Ave Maria.

L A V S D E O.